Vallumbrosani Monasterii
S. Praxedis Romae.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
16 B
41

Est D. Paschalis
Pagnani Romani
S. T. M.

14-20 a 20

Digitized by Google

PHILOSOPHIA
PER ARGUMENTA
BREVITER EXPLICATA,
AD USUM, ET EXEMPLUM
hujus ſcientiæ ſtudio vacantium.

Auctore P. GUILLELMO CHABRONO,
è Societate JESU.

TOMUS SECUNDUS.

PRIMA PARS PHYSICAE.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
EX OFFICINA CRITHIANA,
Sumptibus Hæredum JOANNIS CRITHII
ſub ſigno Galli è regione S. PAULI,
M. DC. LXII.
CUM PRIVILEGIO S. CÆS. MAJESTATIS,
& conſenſu AUCTORIS Speciali.

INDEX
ISPUTATIONUM, ET SECTIONUM,
æ in hoc ſecundo Tomo continentur.

TRACTATUS I.

e principiis rerum naturalium. 3

DISPUTATIO I.

piis rerum naturalium generatim ſum- 4

UNICA. *Quid ſint, & in quo nume-* 4

ISPUTATIO II.

iis rerum naturalium in particu- 15

An, & quid ſit materia prima? 15

I. *An, & quomodo materia ſit poten-* 22

II. *Quomodo ſe habeat materia ad* ... *formas*

formas ſubſtantiales. 32

SECTIO IV. Quomodo ſe habeat materia ad formas accidentales? 47

SECTIO V. Quænam, & quando privatio ſit principium generationis? 57

SECTIO VI. An, & quid ſit forma ſubſtantialis? 66

SECTIO VII. An, quid, & quotuplex ſit unio inter materiam, & formam ex qua ſit compoſitum phyſicum? 72

SECTIO VIII. Quomodo totum phyſicum includat partes, & ab illis diſtinguatur? 83

TRACTATUS II.

De Cauſis. 93

DISPUTATIO I.

De natura. 93

SECTIO UNICA. Quid ſit Natura, & quibus conveniat ejus definitio? 93

DISPUTATIO II.

De Cauſis in communi. 102

SECTIO I. Quid ſit cauſa, ratio cauſandi, & cauſalitas?

SECTIO II. Quotuplex ſit cauſa; & an eadem res poſſit exercere omnia cauſarum genera? 108

SECTIO III. An, & quomodo cauſa ſit prior ſuo effectu? 117

ECTIO IV. *An poſſint eſſe plures cauſæ ejuſdem ſpectus?* 118

ECTIO V. *An idem ſit cauſa contrariorum?* 129

ECTIO VI. *An cauſæ ſint ſibi mutuò cauſæ?* 133

DISPUTATIO III.

De Cauſa materiali & formali. 139.

CTIO I. *Quid ſit cauſa materialis, & quanam formarum materialium?* 139

CTIO II. *Quænam ſit cauſa materialis formarum accidentalium?* 153

CTIO III. *Ex quanam potentia educantur Accidentia ſupernaturalia, & quænam ſit cauſalitas cauſæ formalis.* 163

DISPUTATIO IV.

De Cauſa efficiente. 167

CTIO I. *Quid ſit, & an, & quæ res creatæ ſint effectrices?* 167

CTIO II. *De efficientia cauſæ primæ, an, & quomodo Deus concurrat cum cauſa ſecunda, & quis ſit ejus concurſus?* 182

CTIO III. *De Cauſalitate cauſæ efficientis.* 216

CTIO IV. *De Conſervatione.* 223

CTIO V. *De Creatione.* 226

DISPUTATIO V.

De Cauſa exemplari. 235

CTIO UNICA. *Quid ſit, qualis cauſa, qualiſque ejus cauſalitas?*

DISPUTATIO VI.

De Cauſa finali. 243

SECTIO UNICA. Quænam ſit ejus ratio cauſandi, cauſalitas, & quinam effectus? 243

TRACTATUS III.

De affectionibus rerum naturalium. 259

DISPUTATIO I.

De Motu. 260

SECTIO I. Quid ſit mutatio, & motus, quis hujus terminus, & quænam inter utrumque diſtinctio? 260

SECTIO II. De ſucceſſione, continuitate, ſpecificatione, & contrarietate motus. 271

DISPUTATIO II.

De Loco. 284

SECTIO I. Quid ſit locus. 284

SECTIO II. De ubi. 287

SECTIO III. De ſpatiis imaginariis. 301

SECTIO IV. An plura poſſint eſſe in eodem loco? 309

SECT. V. An idem poſſit eſſe in pluribus locis? 316

SECTIO VI. Quæ accidentia habeat ſubjectum poſitum in pluribus locis? 327

DISPUTATIO III.

De Vacuo. 338

SECTIO I. An, & quid ſit vacuum? [illegible]

SEC-

[S]ECTIO II. *An poſſit eſſe motus in vacuo?* 346

DISPUTATIO IV.

De Tempore. 357.

[S]ECTIO I. *Quid, & quotuplex ſit duratio?* 357
[S]ECTIO II. *Quid ſit tempus, & an ad præteritum detur potentia?* 373
[SE]CTIO III. *Quomodo res incipiant, & deſinant?* 382

DISPUTATIO V.

De Continuo. 384

[SE]CTIO I. *De quantitate, & ejus proprietatibus.* 384
[SE]CTIO II. *An ſint partes in continuo, & quales?* 394

DISPUTATIO VI.

De Infinito. 422

[SE]CTIO UNICA. *An detur, aut dari poſſit infinitum?* 433

TRACTATUS IV.

De Mundo, & Cœlo. 448

DISPUTATIO I.

De Mundo, 448

[SEC]TIO I. *Quid ſit mundus, quàm perfectus, quotuplex?* 449
[SEC]TIO II. *An mundus productus ſit ab æter-*

no, aut potuerit produci, & an ſit æternum duraturus? 454

DISPUTATIO II.

De natura Cœli, ejusq; proprietatibus. 478

Sectio I. An cælum ſit corpus ſimplex vel compoſitum? 478
Sectio II. De numero, ordine, & figura cælorum, & aſtrorum. 491
Sect. III. De motu cælorum, & aſtrorum. 496
Sect. IV. De lumine ſiderum, & eclipſibus. 499
Sectio Ultima. An cæli habeant aliqua accidentia rerum ſublunarium, & an influant in hæc inferiora? 501

DISPUTATIO III.

De Elementis, ut ſunt partes mundi, & corpora gravia, & levia. 513

Sectio I. De natura, ordine, numero, & figura elementorum. 514
Sectio II. De magnitudine elementorum. 543
Sectio III. De virtutibus, & principiis motivis elementorum, gravitate ſcilicet, & levitate, deque motu naturali gravium, & levium. 545
Sectio IV. De motu projectorum, & natura impulſus. 554

TRA-

IN [T]RACTATUS PHYSICOS.

PRAEFATIO.

PHYSICA jucundiſſima totius Philoſophiæ pars, quàm non injuriâ ſcientiæ ſibi nomen vendicet, variæ, quas in ea inſtituemus [dem]onſtrationes de exiſtentia materiæ [pri]mæ, & formæ ſubſtantialis, de efficie[nti]a cauſæ primæ, & cauſarum creata[rum], aliorumq; hujuſmodi planiſſimum [ost]ent.

[P]racticam eam eſſe ſaltem ex parte [con]tendunt ex ijs aliqui, qui Medicinam, [offi]cio omnium maximè practicam ad [eam] revocant; verùm cùm illius una pars

 na-

naturam, & proprietates herbarum conſideret: altera remedia curandis morbis præſcribat, & ſola prima, quæ nullo modo ſui objecti factibilis eſt Phyſica ſit, non eſt cur eam totam, & integram ſpeculativam non fateamur.

De objecto ejus definire res eſt facilis, quæ enim in decurſu diſputabimus, tum de corpore naturali in communi, tũ de variis ejus ſpeciebus in particulari, plus quàm ſatis probabunt, & corpus naturale in genere, & ſecundùm varias ſuas ſpecies ſumptum ab ea conſiderari. Quæ de eo diſſeremus in varios partiemur Tractatus. Primus erit de principijs rerum naturalium; ſecundus de cauſis earumdem; tertius de varijs ipſarum affectionibus; quartus de mundo, & cœlo; quintus de generatione & corruptione; & ſextus tandem de corpore animato.

RACTATUS I.

E PRINCIPIIS RERUM *Naturalium.*

RINCIPIUM in genere definiunt Philoſophi ex Ariſtotele, *Id primum, unde aliquid eſt, aut fit, aut cognoſcitur.* Hoc eſt, quod eſt prius eo, reſpectu cujus dicitur ipium, & cum eo habet connexionem. Par*e, eſt*, aut *fit*, explicant ejus diviſionem in incum, ſeu quod eſt pars principiati, & extrinn quod nihil eſt illius. Iſtud nos in præſenti uramus, de ſolis enim agimus in hoc tractancipiis intrinſecis rerum naturalium: quæ ſpectari poſſint, vel ſecundùm ea quæ illis eniunt in genere, vel ſecundùm iſta, quæ ipn in particulari ſunt propria, & per quæ ab m diſtinguuntur; duas de illis inſtituemus ationes. In prima explicabimus quæ illis unia ſunt, & in ſecunda examinabimus quæ ropria unicuique illorum.

DISPVTATIO I.

De principiis rerum naturalium generatim ſumptis.

SECTIO UNICA:

Quid ſint, & in quo numero.

CONCLUSIO PRIMA

Principia intrinſeca rerum naturalium, rectè dicuntur ab Ariſtotele non fieri ex ſe, nec ex aliis, ſed ex ipſis omnia.

ILLA non fiunt ex ſe, nec ex alijs, ſed ex ipſis omnia, quæ non habent nec ſe invicem, nec alia pro partibus in eo genere principij, in quo ſunt principia: & ipſa ſunt partes aliorum in ſuo genere principiandi; atqui principia intrinſeca rerum naturalium, non habent nec ſe invicem, nec alia pro partibus in eo genere, in quo principiant, & ipſa ſunt partes aliorum in ſuo genere principiandi: ergo rectè dicuntur ab Ariſtotele non fieri ex ſe, nec ex alijs, ſed ex ipſis omnia.

Prima & ſecunda pars minoris probantur.

Principia intrinſeca rerum naturalium de quibus

s Ariſtoteles,& Philoſophi,ſunt omnium pri-
; atqui principia intrinſeca omnium prima
n habent ſe invicem , nec alia pro partibus in
ere, in quo ſunt principia: ergo principia in-
ſeca rerum naturalium non habent ſe invicem
alia pro partibus in eo genere , in quo princi-
nt.

Minor pr, Quod habet aliud ſe prius non eſt pri-
m; atqui quod habet aliud pro parte in genere,
uo principiat,habet aliud ſe prius : ergo prin-
a omnium prima non habent, nec ſe invicem,
lia pro partibus.

Minor pr, Quod habet principium ejuſdem ge-
s ſecum,habet aliud ſe prius, atqui quod ha-
liud pro parte in genere , in quo principiat,
t principium ejuſdem generis ſecum: ergo &
l ſe prius.

inor pr. Pars alterius eſt ejus principium , &
in genere,in quo illud principiat eſt princi-
ejuſdem generis ſecum : ergo quod habet
pro parte in genere,in quo principiat, habet
ipium ejuſdem generis ſecum.

rtia pars minoris,ſcilicet,eſſe partes aliorum in
nere principiandi,pr.

alia ſunt compoſita naturalia ; atqui ſunt
compoſitorum naturalium: ergo ſunt par-
orum in ſuo genere principiandi.

jor pr. Illa alia ſunt ea,quæ fiunt,ſeu abſolu-
dicuntur ; atqui ſola compoſita naturalia
ſolutè dicuntur:ergo illa alia ſunt compo-
turalia.

icies Principia intrinſeca rerum naturalium
x ſe invicem: ergo non benè aſſeruntur ab

Ariſtotele ea eſſe,quæ nec ex ſe,nec ex alijs,ſed ex ipſis omnia fiunt.

Antecedens pr. Principia intrinſeca rerum naturalium ſunt materia,forma,& privatio;atqui materia,forma,& privatio fiunt ex ſe invicem: ergo & principia intrinſeca rerum naturalium.

Minor pr. Illa fiunt ex ſe invicem,quorum unum fit ex alio;atqui forma fit ex materia:ergo fiunt ex ſe invicem.

Solutio: Atqui forma fit ex materia tanquam parte, *Nego*,tanquam aliquo extrinſeco, *Concedo*, ergo principia intrinſeca fiunt ex ſe invicem tanquam partibus, *Nego*,tanquam aliquo extrinſeco, *Concedo*.

Contrà.Privatio fit ex materia tanquam parte: ergo principia fiunt ex ſe invicem tanquam partibus.

Solutio:Privatio fit ex materia tanquam parte, in quo genere ipſa eſt principium, *Nego*.Ipſa enim principiat,ut terminus à quo: materia autem non eſt aliquid ipſius,ut terminus à quo,In alio genere *Concedo*, ergo principia fiunt ex ſe invicem tanquam partibus in eo genere,in quo ſunt principia, *Nego*.in alio genere,*Concedo*.

Contrà.Non magis repugnat principia fieri ex ſe invicem tanquam partibus,in eo genere,in quo ſunt principia,quàm idem ex ſeipſo; atqui unum ex illis fit ex ſeipſo tanquam parte in eodem genere,in quo principiat:ergo principia fiunt ex ſe invicem,in eo genere,in quo principiant.

Minor pr. Materia eſt unum ex ipſis;atqui materia fit ex ſeipſa tanquam parte,in eo genere, in quo principiat ; ergo unum ex principijs fit ex ſe ipſo tanquam

n parte, in eo genere, in quo principiat.
pr. Quod fit ex ſuis partibus, fit ex ſeipſo; ateria fit ex ſuis partibus in eo genere, in icipiat: ergo fit ex ſeipſa tanquam parte, in re, in quo principiat
r pr Materia fit ex ſuis partibus tanquam eria; atqui principiat in genere materiæ: ex ſuis partibus in eo genere, in quo prin-

io: Materia fit ex ſuis partibus tanquam aria, hoc eſt, tanquam ſubjecto, *Nego*. una es materiæ non eſt ſubjectum alterius: tanliquo ejuſdem rationis, cum alia compara ſimul, & ipſa conſtituitur, *Concedo*. atqui at in genere materiæ, hoc eſt, tanquam im alterius compartis, formæ ſcilicet ſubs, *Concedo*. tanquam ejuſdem cum illa ra*Nego*. Ex quo patet, cùm forma non fiat ex nia, ſicut nec privatio ex alia privatione, eria ex alia materia, ſeu ſubjecto, veriſſimū icipia intrinſeca non fieri ex ſe invicem, liis in eo genere, in quo ſunt principia. Ad em ut ex ipſis omnia fiant ſufficit, ut nulcompoſitum naturale, quod non conſtix illis omnibus, aut ſaltem aliquibus ex

Conclusio Secunda:

Tria ſunt principia fieri rerum naturalium, quod eſt vera mutatio.

Materia, forma, & privatio ſunt principia intrinſeca illius fieri: ergo tria ſunt principia intrinſeca fieri rerum naturalium, quod eſt vera mutatio.

Antecedens pr. Fieri illud eſt mutatio ſubſtantialis; atqui materia, forma, & privatio ſunt principia mutationis ſubſtantialis: ergo & illius fieri.

Minor pr. Mutatio ſubſtantialis, eſt materia habens formam, qua antea carebat; atqui ejus, quod eſt materiam habere formam, qua antea carebat: materia, forma, & privatio ſunt principia intrinſeca: ergo & mutationis ſubſtantialis.

Minor pr. Illa ſunt principia intrinſeca ejus, quod eſt materiam habere formam, qua antea carebat, quæ ſunt partes illius; atqui materia, forma, & privatio ſunt partes illius: ergo & principia.

Minor pr. Illud eſt pars alterius, quo ſublato, remanentibus licèt reliquis omnibus per poſſibile, vel impoſſibile illud non remanet; atqui ſublata materia, forma, aut privatione non manet id quod eſt materiam habere formam, qua antea carebat: ergo materia, forma, & privatio ſunt partes illius.

Objicies. Tot ſunt principia fieri rerum naturalium, quod eſt vera mutatio, quot ſunt generationis illarum; atqui non ſunt tantùm tria principia generationis illarum: ergo nec fieri rerum naturalium, quod eſt vera mutatio.

Minor

inor pr. Materia,forma,privatio,& cauſa effi-
ſunt principia generationis rerum natura-
ergo non ſunt tantùm tria illius principia.
*ſpondeo Antecedens eſſe verum quoad tres pri-
artes;falſum verò quoad quartam,& ultimã.*
ntra. Illud eſt principium generationis rerum
alium, ad quod illa dicit eſſentialem ordinẽ;
dicit eſſentialem ordinem ad cauſam effici-
n:ergo cauſa efficiens eſt principium genera-
s rerum naturalium.
itio: Illud eſt principium generationis rerum
alium , ad quod illa dicit eſſentialem ordi-
tanquam ad aliquid intrinſecum , *Concedo.*
tam ad aliquid extrinſecum, *Nego.* hîc enim
us tantùm de principijs intrinſecis, quale nõ
pater,cauſa efficiens,quæ adæquatè diſtin-
ebet,tam ab actione,quàm ab effectu. *Diſtin-
plicanda eſt vice verſa minori,quæ etiam per-
majori animi gratia,alio modo diſtingui poteſt:*
generatio dicit eſſentialem ordinem,ad cau-
fficientem ut eſt actio,*Concedo* ut eſt paſſiva
tio,*Nego* ergo cauſa efficiens eſt principium
ationis rerum naturalium,ut hæc generatio
tio,*Concedo.* ut eſt paſſiva mutatio, *Nego.* De
em hîc agimus tantùm,ut eſt paſſiva muta-

ntrà: Non minùs generatio , ut eſt paſſiva
tio,dicit eſſentialem ordinem ad cauſam ef-
tem,quàm ad alia à tribus primis;atqui ut eſt
a mutatio,dicit eſſentialem ordinem ad alia
s primis:ergo & ad cauſam efficientem.
nor pr. Actio per quam fit ignis ex ligno eſt
atio,ut eſt paſſiva mutatio;atqui illa dicit eſ-

ſentialem ordinem ad alia à tribus primis: ergo & generatio, ut eſt paſſiva mutatio.

Minor pr. Forma ligni eſt aliud à tribus primis; atqui dicit eſſentialem ordinem ad formam ligni: ergo & ad aliud à tribus primis.

Minor pr. Dicit ordinem eſſentialem ad terminum à quo; atqui forma ligni eſt terminus à quo iſtius generationis: ergo dicit eſſentialem ordinem ad formam ligni.

Solutio: Dicit eſſentialem ordinem ad terminum à quo neceſſarium, *Concedo*, non neceſſarium *Nego* atqui forma ligni eſt terminus à quo non neceſſarius, *Concedo*. neceſſarius, *Nego*.

Contrà. Privatio eſt terminus à quo non neceſſarius; atqui dicit ordinem ad privationem: ergo & ad terminum à quo non neceſſarium.

Major pr. Quod ſe habet per accidens ad generationem eſt terminus à quo nõ neceſſarius illius; atqui privatio ex Ariſtotele habet ſe per accidens ad generationem: ergo eſt terminus à quo non neceſſarius illius.

Solutio: Atqui privatio habet ſe per accidens ad generationem ſecundùm ſe ſumptam, *Concedo* ut eſt mutatio, *Nego*. ergo privatio eſt terminꝰ à quo non neceſſarius generationis ſecundùm ſe ſumptæ, *Concedo*. ut eſt mutatio, *Nego*. Certum eſt generationem eſſe poſſe, & verè fuiſſe in prima productione terræ v. g. ſine privatione, ſeu abſentia formæ prævia in ſubjecto, in quo illam producebat, non tamen ut eſt mutatio, de cujus ratione eſt, ut ſubjectum careat forma, quam per illam acquirit.

Conclusio Tertia:

ſunt tantùm principia rerum naturalium facto eſſe, & fieri ipſarum, quod non eſt vera mutatio.

es naturales in facto eſſe, aut fieri ipſarum, non eſt vera mutatio, ſunt tantùm materia is formam; atqui ejus, quod eſt materiam e formam duo ſunt tantùm principia: ergo im naturalium in facto eſſe, & fieri ipſarum, non eſt vera mutatio.

nor pr. Materia, & forma ſunt tantùm ejus pia; ergo ſunt tantùm duo principia ejus, eſt materiam habere formam.

ecedens pr. Illa ſunt tantùm principia intrin lterius, quæ ſunt ejus partes; atqui materia, na ſunt tantùm partes ejus, quod eſt mate- abere formam: ergo & ejus principia.

nor pr. Illud eſt pars alterius, quo ſublato re- tibus licèt cæteris omnibus per poſſibile, poſſibile illud non manet; atqui ſublata ma- & forma remanentibus licèt reliquis omni- r poſſibile, vel impoſſibile non manet id, eſt materiam habere formam: ergo materia na ſunt tantùm partes ejus, quod eſt mate- abere formam.

ites primò contra primam partem concluſio-

eria, forma, unio, & ſubſiſtentia ſunt princi- inſeca rerum naturalium in facto eſſe: ergo r ſunt principia illarum, & non tantū duo.

Antecedens pr. Materia, forma, unio, & ſubſiſtentia ſunt partes rerum naturalium in facto eſſe: ergo & illarum principia intrinſeca.

Solutio: Unio, & ſubſiſtentia ſunt partes rerum naturalium in facto eſſe, ut quo, *Concedo.* ut quod *Nego.* ergo & illarum principia ut quo, *Concedo.* ut quod, *Nego.* Hîc autem agimus tantùm de principijs ut quod.

Contrà Quod eſt aliquid rerum naturalium in facto eſſe, eſt verè pars illarum ut quod; atqui unio eſt aliquid rerum naturalium in facto eſſe: ergo eſt pars ut quod illarum.

Solutio: Quod eſt aliquid rerum naturalium in facto eſſe, ſi non ſit ratio principiandi alteri eſt verè pars ut quod, *Concedo.* ſi ſit ratio principiandi alteri eſt pars ut quod, *Nego* atqui unio eſt aliquid rerum naturalium, & non eſt ratio principiandi ijs quæ unit, *Nego* & eſt ratio principiandi, ſeu id, per quod principiant, *Concedo.*

Contrà. Quod eſt aliquid rerum naturalium, & non eſt ratio alteri principiandi eſt verè pars ut quod ex conceſſis; atqui ſubſiſtentia eſt aliquid rerum naturalium, & non eſt ratio alteri principiandi: ergo eſt verè pars ut quod illarum.

Solutio. Quod eſt aliquid rerum naturalium, & non eſt ratio principiandi, , nec complementum principiorum ut quod, eſt verè pars ut quod, *Concedo.* quod eſt complementum principiorum ut quod, eſt verè pars ut quod, *Nego.* Subſiſtentia autem eſt complementum principiorum ut quod, complet enim ultimò materiam, & formam in ſuo eſſe ſubſtantiali.

Objicies ſecundò contra ſecundam partem concluſio-

uſionis, ſcilicet duo eſſe tantùm principia fieri re-naturalium, quod non eſt vera mutatio.

ateria, forma, & privatio ſunt principia fieri n naturalium, quod non eſt vera mutatio: er-ia ſunt principia illius, & non tantùm duo.

ua prima partes. Antecedentis patent, tertia ve-

eri rerum naturalium; quod non eſt vera mu-eſt tranſitus formæ de non eſſe ad eſſe ex præ-oſita materia ; atqui privatio eſt principium ſmodi tranſitus: ergo & fieri rerum natura-, quod non eſt vera mutatio.

inor pr. Non eſſe formæ eſt principium tran-illius; atqui privatio eſt illud non eſſe formę: & principium hujuſmodi tranſitus.

inor pr. Privatio eſt abſentia formæ in mate-tqui illud non eſſe formæ eſt illa abſentia: er-rivatio eſt illud non eſſe formæ.

lutio: Privatio eſt abſentia formæ in materia ſuppoſita tempore, *Concedo*, tantùm natura, atqui illud non eſſe formæ eſt illa abſentia in eria præſuppoſita tempore, *Concedo*, præſup-ta tantùm natura; *Nego.*

ontrà, Non eſſe formæ in materia præſuppo-tantùm natura eſt verè illa abſentia: ergo nulla tio.

ntecedens pr. Non exiſtentia formæ in aliquo nti, in quo ſit materia, eſt verè illa abſentia; i non eſſe formæ in materia præſuppoſita na-eſt verè non exiſtentia formæ, in aliquo in-ti, in quo ſit materia: ergo non eſſe formæ in eria præſuppoſita tantùm natura eſt verè illa ntia.

Minor

Minor pr. Eſt non eſſe formæ in illo priori naturæ; atqui prius illud naturæ eſt aliquod inſtans: ergo eſt non exiſtentia formæ in aliquo inſtanti, in quo ſit materia.

Solutio: Eſt non exiſtentia formæ in aliquo inſtanti temporis, *Nego*. cauſalitatis, *Concedo*. Verum quidem eſt materiam eſſe priorem natura forma, hoc eſt dare illi eſſe, ſeu illius cauſam; at falſum eſt illam eſſe in aliquo inſtanti temporis, in quo non fuerit forma: hæc enim fuit ſimul cum illa producta, *& jam ad minorem*; atqui prius illud naturæ eſt aliquod inſtans temporis, *Nego*. cauſalitatis, *Concedo*.

Ex dictis hac diſputatione: *Inferes primò* in eo differre Principia extrinſeca, & intrinſeca, quod illa nihil ſint eorum reſpectu quorum dicuntur principia, hæc verò ſint aliquid ipſorum, & inadæquatè tantùm ab ipſis diſtinguantur.

Secundò, Cùm de ratione primi principii alicujus rei ſit, ut nihil habeat in eo, quod principiat prius in ſuo genere principiandi; Ideo materiam, formam & privationem dici prima principia rerum naturalium; quia in iſtis nihil eſt in genere ſubjecti, actus ipſius, aut hujus abſentiæ prius materia, forma, aut privatione.

Tertiò, fieri rerum naturalium dici mutationem, quando materia præcedit tempore formam: Quando verò illa non præcedit tempore iſtam, non eſſe propriam mutationem, quæ neceſſariò requirit, ut materia de non habente formam (quod non poteſt eſſe verum quando illa non antecedit tempore iſtam) fiat illam habens.

Quartò, eodem modo cum proportione philoſo-

ophandum eſſe de Principiis Compoſiti acci-
ntalis, ac totius ſubſtantialis : Illiusque fieri
n eſt mutatio, habere tria principia, & cùm non
mutatio duo tantùm.

ISPVTATIO II.

De principiis rerum naturalium in particulari.

DIximus præcedenti diſputatione, materiam, formam, & privationem eſſe principia intrinſeca mutationis ſubſtantialis; iſta de iiſdem inquirenda ſunt : primò, an ſint? & ſecundò, quid ſint tum eſ- ialiter, tum accidentaliter. Quia verò materia uaſi baſis & fundamentum aliorum, æquum t de eà primùm agamus.

Sectio Prima.

An & quid ſit materia prima.

Conclusio Prima:

Datur materia prima in rebus naturalibus.

is, aqua, homo &c. de novo producta t res naturales; atqui in igne, aqua, homi- ne,

ne &c. de novo productis datur materia prima: ergo & in rebus naturalibus.

Minor pr. In igne de novo producto, ex ligno v. g. datur aliquid, quod antea erat in ligno; atqui illud eſt materia prima: ergo datur in igne de novo producto materia prima.

Major pr. Ignis de novo productus nihil habens ex ijs, quæ erant in ligno fit totus, & totaliter de novo, & lignum totaliter deſtruitur; atqui ignis non producitur totaliter de novo, neque lignum totaliter deſtruitur: ergo in igne de novo producto ex ligno datur aliquid, quod antea erat in ligno.

Minor pr. Ignis productus de novo totaliter, ſeu ſecundùm ſe totum creatur; atqui ignis, qui de novo producitur ex ligno non creatur: ergo ignis non producitur totaliter de novo.

Minor pr. Quod producitur ab agentibus naturalibus non creatur; atqui ignis productus de novo ex ligno producitur ab agentibus naturalibus, ergo non creatur.

Major pr. Quod producitur ab illis, quæ non habent vim producendi ex nihilo ſuos effectus, non creatur; atqui agentia naturalia non habent vim producendi ex nihilo ſuos effectus: ergo quod producitur ab agentibus naturalibus non creatur.

Minor pr. Quod prærequirit ſubjectum ut agat, non habet vim producendi ex nihilo, ſeu ex non ſubjecto; ſed agentia naturalia, ut agant prærequirunt ſubjectum: ergo non habent vim producendi ex nihilo ſuos effectus.

Minor pr. Ignis, aqua, &c. ſunt agentia naturalia; atqui, ut agant prærequirunt ſubjectum: ergo agentia

ia naturalia, ut agant prærequirunt ſubje-

ſpondent Adverſarij diſtinguendo, atqui ut prærequirunt ſubjectum ex quo agant, *Ne-* quod deſtruant per ſuam actionem, *Con-* *t. & eandem diſtinctionem applicant conſe-* *i.*

ntrà Ratio, cur dicatur ab ipſis lignum de- eſtrui, ut producatur ignis, eſt, quia alio- laretur penetratio; atqui hæc ratio nulla. go ignis non prærequirit lignum tanquam d, quod debeat deſtruere, ſed tanquam ſub- n.

nor pr. Ex eo quod perſtet ſimul lignum cum non aliud debet ſequi, quàm aliqua conden- ; atqui hæc condenſatio non eſt penetratio: non ſequitur penetratio ex eo, quod perſtet lignum cum igne.

Conclusio Secunda.

Materia prima eſt ſubſtantia incompleta.

uod eſt primum ſubjectum, & pars eſſen- compoſiti naturalis eſt ſubſtantia incomple- d materia prima eſt primum ſubjectum, & eſſentialis compoſiti naturalis: ergo eſt ſub- ia incompleta.

ima pars minoris probatur.

uod nullum præſupponit ſubjectum, eſt pri- ſubjectum; atqui materia prima nullum præ-

præſupponit ſubjectum: ergo eſt primum ſubjectum.

Minor pr. Quod eſt baſis, & fundamentum illorum, quæ ſunt in corpore naturali, nullum præſupponit ſubjectum; atqui materia prima eſt baſis, & fundamentum eorum, quæ ſunt in corpore naturali: ergo nullum præſupponit ſubjectum.

Secunda pars minoris, quòd ſit pars, probatur.

Quod conſtituit aliud eſt pars illius; atqui materia prima conſtituit compoſitum naturale: ergo eſt pars illius.

Minor pr. Compoſitum naturale eſt totum phyſicum; atqui materia ſimul cum forma, & unione conſtituit totum phyſicum: ergo & compoſitum naturale.

CONCLUSIO TERTIA:

Materia eſt ejuſdem ſpeciei in omnibus compoſitis ſublunaribus.

MATERIÆ omnes ſublunares ſunt ejuſdem ſpeciei: ergo materia eſt ejuſdem ſpeciei in omnibus compoſitis ſublunaribus.

Antecedens pr. Illæ materiæ ſunt ejuſdem ſpeciei, quæ ſunt ſuſceptivæ earumdem formarum; atqui materia quæcunque ſublunaris eſt ſuſceptiva earumdem formarum: ergo materiæ omnes ſublunares ſunt ejuſdem ſpeciei.

Minor pr. Formæ ſublunares ſunt elementares, vel mixtæ; atqui quælibet materia ſublunaris recipit formas elementares, & mixtas: ergo materia

quæcunque ſublunaris eſt ſuſceptiva earun-formarum.

inor pr. Forma ignis, aëris, aquæ, & terræ elementares, & formæ herbarum, florum, inis, leonis &c. ſunt formæ mixtorum; atqui libet materia illas recipit: ergo & elementa-, & mixtas.

Minor pr. Materia recipit formas compoſito-m, in quæ illud, in quo eſt, convertitur me-atè; aut immediatè; atqui compoſita conver-ntur mediatè, aut immediatè in alia quælibet ompoſita, ut probabimus in tractatu de Elemen-is: ergo quælibet materia recipit illorum for-nas.

Conclusio Quarta:

Materia eſt ingenerabilis, & incor-ruptibilis.

Illud eſt ingenerabile, & incorruptibile, quod non producitur ex ſubjecto, nec deſtruitur remanente ſubjecto; atqui materia prima non producitur ex ſubjecto, nec deſtruitur remanente ſubjecto: ergo materia prima eſt ingenerabilis, & incorruptibilis

Minor pr. Quod nullum habet ſubjectum non producitur ex ſubjecto, nec deſtruitur eo remanente; atqui materia prima nullum habet ſubjectum: ergo non producitur ex ſubjecto, nec deſtruitur remanente ſubjecto.

Minor pr. Quod eſt primum ſubjectum nullum habet ſubjectum; atqui materia prima eſt pri-mum

mum ſubjectum: ergo materia prima nullum habet ſubjectum.

Objicies. Quod eſt ſubjectum generationis eſt generabile, atqui materia prima eſt ſubjectum generationis: ergo eſt generabilis.

Major pr. Quod eſt ſubjectum generationis dicitur generabile: ergo quod eſt ſubjectum generationis eſt generabile.

Antecedens pr. Quod eſt ſubjectum generationis accipit ab illa aliquam denominationem; atqui non accipit aliam potiori ratione, quàm generabilis: ergo accipit denominationem generabilis.

Reſpondeo, Accipere aliam denominationem, ſcilicet, paſſæ generationem.

Contrà. Materia prima hominis eſt verè ſubjectum generationis; atqui ab illa accipit denominationem generabilis: ergo ſubjectum generationis accipit ab illa denominationem generabilis.

Minor pr. Materia prima hominis, ſeu corpus hominis accipit à corruptione denominationem corruptibilis: ergo & à generatione denominationem generabilis.

Antecedens pr. Corpus hominis eſt corruptibile: ergo accipit à corruptione denominationem corruptibilis.

Antecedens pr. Debet eſſe corruptibile, vel incorruptibile; atqui non eſt incorruptibile: ergo eſt corruptibile.

Minor. pr. Anima hominis eſt incorruptibilis: ergo corpus ejus non eſt incorruptibile.

Conſequentia pr. Anima hominis, vel ejus corpus.

as ſunt corruptibilia; ſed anima non eſt cor-
pilis ex conceſſis: ergo corpus eſt corrupti-

ajor pr. Homo eſt corruptibilis: ergo anima
vel corpus ſunt corruptibilia.

nſequentia pr. Totum corruptibile habet
am partem corruptibilem; ſed homo eſt
ptibilis ex conceſſis, & partes ejus ſunt cor-
k anima rationalis: ergo anima ejus vel cor-
unt corruptibilia.

lutio: Totum corruptibile debet habere ali-
n partem corruptibilem, vel ſeparabilem ab
Concedo. corruptibilem tantùm, *Nego.* & *con*
minori: ergo anima ejus, aut corpus ſunt cor-
ibilia, vel ſeparabilia, *Concedo.* corruptibi-
ntùm, *Nego.* Ad deſtructionem totius ſuf-
deſitio partis, vel vinculi partium. Hoc e-
ad permanentiam in eſſe, & conſervatio-
totius tam eſſentialiter requiritur, ac par-

Conclusio Quinta:

Materia prima non eſt infimum ens.

LLUD non eſt infimum ens, quod non eſt om-
n ignobiliſſimum; ſed materia prima non
ns omnium ignobiliſſimum: ergo nec infi-
n.

Minor pr. Illud non eſt ens omnium ignobi-
num, quod eſt nobilius multis aliis; atqui ma-
prima eſt nobilior multis entibus: ergo non
ns omnium ignobiliſſimum.

Minor. pr. Calor, frigus, nigredo, albedo &c.
ſunt

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſunt multa entia; atqui materia eſt nobilior illis: ergo eſt nobilior multis entibus.

Minor pr. Subſtantia eſt nobilior accidente ſaltem naturali; atqui materia eſt ſubſtantia, nigredo verò, albedo &c. ſunt accidentia naturalia: ergo materia eſt nobilior illis.

Ex dictis *facile eſt inferre*, materiam rectè dici ſubſtantiam ſimplicem, incompletam conſtitutivam compoſiti per modum ſubjecti. Primæ particulæ explicant ejus convenientiam cum forma ſubſtantiali: reliquæ verò illam diſtinguunt & ab ipſa forma, & ab omnibus aliis. Nihil enim aliud eſt præter materiam, quod ſit pars ſubjectiva totius naturalis.

SECTIO II.

An, & quomodo materia ſit potentia.

CONCLUSIO PRIMA:

Materia non eſt pura potentia objectiva, ſeu logica.

ILLUD non eſt pura potentia objectiva, quod eſt ſimul actus reſpondens huic potentiæ; atqui materia prima ita eſt potentia objectiva, ut ſit etiam actus reſpondens huic potentiæ: ergo non eſt pura potentia objectiva.

Minor probatur. Actus reſpondēs huic potentiæ eſt

ſtus entitativus; atqui materia prima eſt
s entitatiuus: ergo eſt actus reſpondens po-
iæ objectivæ.

Minor probatur. Illud eſt actus entitativus, quod
acto exiſtit; atqui materia prima de facto exi-
ergo eſt actus entitativus.

Reſpondent adverſarii: Illud eſt actus entita-
s, quod de facto exiſtit exiſtentia propria,
cedunt, exiſtentia aliena, *Negant*. atqui mate-
rima de facto exiſtit exiſtentia aliena, *Conce-*
. propria, *Negant*.

Contra. Materia non exiſtit per exiſtentiam
næ: ergo exiſtit exiſtentia propria.

Antecedens pr. Exiſtentia formæ non eſt exi-
ia materiæ: ergo materia non exiſtit per exi-
tiam formæ.

Antecedens probatur. Exiſtentia formæ pro-
itur ab agentibus naturalibus; atqui exiſten-
materiæ non producitur ab agentibus natura-
s: ergo exiſtentia formæ non eſt exiſtentia
eriæ.

Minor probatur. Quod agentia naturalia pro-
ere non poſſunt, non producitur ab agenti-
naturalibus; atqui agentia naturalia produ-
non poſſunt exiſtentiam materiæ: ergo non
ducitur ab illis.

Minor probatur. Agentia naturalia non poſſunt
ducere id, quod eſt ingenerabile, & incorru-
ile ex ſuperiori ſectione; ſed materiæ primæ
tentia eſt ingenerabilis, & incorruptibilis:
agentia naturalia non poſſunt illam produ-

Minor pr. Exiſtentia materiæ primæ eſt idem
cum

cum ipſa; atqui ipſa eſt ingenerabilis, ergo & ejus exiſtentia

Objicies Illud eſt pura potentia objectiva, quod non eſt actus entitativus; ſed materia prima non eſt actus entitativus: ergo eſt pura potentia objectiva.

Minor pr. Materia prima non exiſtit: ergo non eſt actus entitativus.

Antecedens pr. Materia prima non habet propriam exiſtentiam: ergo non exiſtit.

Antecedens pr. Materia prima exiſtit tantùm per exiſtentiam formæ: ergo non habet propriam exiſtentiam.

Antecedens pr. Materia exiſtit tantùm per exiſtentiam ejus, à quo eſt omnis exiſtentia; atqui omnis exiſtentia eſt à forma: ergo exiſtit tantùm per exiſtentiam formæ.

Minor pr. Eſſe, & exiſtentia ſunt idem; atqui omne eſſe eſt à forma: ergo & omnis exiſtentia eſt ab eadem.

Solutio: Atqui omne eſſe completũ compoſitorum eſt à forma, tanquam ab ultimo complente, *Concedo.* omne eſſe incompletum eſt à forma, *Nego*, ergo omnis exiſtẽtia eſt à forma, omnis exiſtẽtia completa, *Concedo.* incompleta, *Nego.* Exiſtentia autem materiæ, ſicut & ejus entitas eſt incompleta, ac proinde nec illa, nec hæc debẽt eſſe à forma, ſed independẽter ab ipſa habere ſuum eſſe, & exiſtentiam. Quòd autẽ à forma dicatur eſſe, omne eſſe, inde factum eſt, quod forma ſit præcipua pars compoſiti, & ad conſtitutionem ipſius ultimò adveniens. Quod autem eſt præcipuum in aliqua re, & ultimò illam perficit, cenſetur ſæpè illi

illi toti, & integræ dediſſe eſſe, quamvis alia ad illud ei dandum concurrerint.

Concluſio Secunda:

Materia non eſt pura potentia metaphyſica.

Illud non eſt pura potentia metaphyſica, quod eſt ſimul actus metaphyſicus; atqui materia prima ita eſt potentia metaphyſica, ut ſit etiam actus metaphyſicus: ergo non eſt pura potentia metaphyſica.

Minor pr. Illud eſt actus metaphyſicus, quod eſt differentia ſpecifica, & individualis; atqui materia prima eſt differentia ſua ſpecifica, & individualis: ergo eſt actus metaphyſicus.

Minor pr. Quod diſtinguitur ſpecie, & numero ab aliis eſt ſua differentia ſpecifica, & individualis; atqui materia prima diſtinguitur ſpecie, & numero ab aliis: ergo eſt ſua differentia ſpecifica, & individualis.

Minor pr. Nihil eſt, quod non diſtinguatur (ſi ſit creatum) ſpecie, & numero ab aliis: ergo materia diſtinguitur ſpecie, & numero ab aliis.

Objicies. Materia prima eſt actus metaphyſicus: ergo eſt pura potentia metaphyſica.

Antecedens probatur. Quod eſt totum potentia metaphyſica, non eſt actus metaphyſicus; atqui materia prima eſt tota, & integra potentia metaphyſica: ergo materia prima non eſt actus metaphyſicus.

Major pr. Nihil poteſt eſſe ſecundùm ſe totum potentia, & actus: ergo quod eſt ſecundùm ſe totum potentia metaphyſica non eſt ſecundùm ſe totum actus metaphyſicus.

Solutio: Nihil poteſt eſſe ſecundùm ſe totum potentia, & actus ſub eadem ratione, *Concedo*, ſub diverſa. *Nego*. Materia, ut repræſentatur conveniens cum aliis ſubſtantiis dicitur potentia; eadem verò, ut repræſentatur ab aliis diſtincta, dicitur actus metaphyſicus, ſeu differentia.

Contrà. Materia ut repræſentatur ab aliis diſtincta non poteſt eſſe actus: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Quod eſt ultimum ſubjectum non poteſt dici actus etiam, ut repræſentatur ab aliis diſtinctum; atqui materia prima eſt ultimum ſubjectum: ergo non poteſt dici actus etiam, ut repræſentatur ab aliis diſtincta.

Solutio: Quod eſt ultimum ſubjectum non poteſt dici actus phyſicus, *Concedo*. metaphyſicus, vel objectivus, *Nego*. & *conceſſa minori*: ergo non poteſt dici actus phyſicus, *Concedo*. metaphyſicus, vel objectivus, *Nego*. Actus phyſicus advenit realiter alteri præſuppoſito, quale nullum habet materia; metaphyſicus verò tantùm per mentem, ſeu ratione diverſorum conceptuum de eadem planè re, quorum unus eſt amplior, & alter reſtrictior, ut explicuimus in Logica ſectione de differentia.

CON-

Conclusio Tertia;

Materia prima eſt pura potentia phyſica.

Illud eſt pura potentia phyſica, quod non eſt actus phyſicus; atqui materia prima non eſt actus phyſicus: ergo eſt pura potentia phyſica.

Minor pr. Actus phyſicus eſt forma ſubſtantialis, vel accidentalis; atqui materia prima non eſt neque forma ſubſtantialis, neque accidentalis: ergo non eſt actus phyſicus.

Minor pr. Illud non eſt forma ſubſtantialis, neque accidentalis, quod non advenit alteri realiter: ergo non eſt forma ſubſtantialis, neque accidentalis.

Minor pr. Illud non advenit alteri realiter, quod nihil aliud realiter præſupponit, in quo ſit; atqui materia prima nihil aliud realiter præſupponit, in quo ſit: ergo non advenit alteri realiter.

Minor. pr. Illud nihil aliud præſupponit realiter, in quo ſit, quod eſt primum ſubjectum; atqui materia prima eſt primum ſubjectum: ergo nihil aliud realiter præſupponit.

(****)

CONCLUSIO QUARTA:

Materia prima eſt potentia immediatè receptiva formarum ſubſtantialium.

ILLUD eſt potentia immediatè receptivà formarum ſubſtantialium, quod immediatè illas recipit; atqui materia prima immediatè recipit formas ſubſtantiales: ergo eſt potentia immediatè receptiva illarum.

Minor pr. Illud immediatè recipit formas ſubſtantiales, quod præſupponitur illis, & immediatè illis unitur; atqui materia prima immediatè illis unitur, & præſupponitur ab illis: ergo ipſas immediatè recipit.

Prima pars minoris probatur.

Materia prima unitur formis ſubſtantialibus nullo mediante: ergo immediatè.

Antecedens pr. Medium illud non poteſt eſſe niſi accidens vel ſubſtantia; atqui neutrum eſt: ergo materia unitur formis ſubſtantialibus nullo mediante.

Prima pars minoris, medium illud non eſſe accidens, probatur.

Illud accidens, vel recipit formam ſubſtantialem, vel non; atqui neutrum dici poteſt: ergo non eſt accidens.

Prima pars minoris probatur.

Accidens non poteſt recipere ſubſtantiam; ſed forma ſubſtantialis eſt verè ſubſtantia: ergo accidens non poteſt illam recipere.

Secunda pars minoris, quòd dici non poſſit quòd illam non recipiat, probatur.

Illud

Illud non poteſt dici medium receptionis formæ ſubſtantialis in materia, quod illam non recipit; atqui accidens ex conceſſis illam non recipit: ergo non eſt medium, per quod materia recipiat formam ſubſtantialem.

Minor quarti argumenti præcedentis, medium illud, quo materia dicitur recipere formam non eſſe ſubſtantiam, probatur.

Illa ſubſtantia uniri deberet immediatè materiæ; atqui non poteſt ei uniri: ergo non eſt ſubſtantia.

Minor pr. Subſtantia illa non magis uniri poteſt materiæ immediatè, quàm forma ſubſtantialis; atqui forma ſubſtantialis per adverſarios uniri non poteſt ei immediatè: ergo neque illa ſubſtantia.

Major pr. Subſtantia illa eſt forma ſubſtantialis: ergo non magis uniri poteſt materiæ, quàm forma ſubſtantialis.

Antecedens pr. Illa ſubſtantia eſt forma ſubſtantialis, quæ præſupponit materiam, & illi unitur; atqui illa ſubſtantia præſupponit per adverſarios materiam, & illi unitur: ergo eſt forma ſubſtantialis.

Objicies Materia non recipit formas ſubſtantiales per ſeipſam: ergo non recipit illas immediatè.

Antecedens pr. Recipit illas per potentiam à ſe diſtinctam: ergo non recipit illas per ſeipſam.

Antecedens pr. Illa diſtinguuntur, quibus conveniunt prædicata contradictoria; atqui materiæ primæ, & potentiæ ejus receptivæ conveniunt prædicata contradictoria: ergo recipit formas per potentiam à ſe diſtinctam.

Minor pr. Suſcipere magis, & minus, & non ſuſcipere ſunt prædicata contradictoria; atqui potentiæ convenit ſuſcipere magis, & minus, & materiæ non ſuſcipere: ergo ipſi & ejus potentiæ conveniunt prædicata contradictoria.

Prima pars minoris probatur.

Illud ſuſcipit magis, & minùs, quod modò eſt majus, modò minus; atqui potentia materiæ eſt modò major, modò minor: ergo potentia materiæ ſuſcipit magis, & minus.

Minor pr. Illa potentia eſt modò major, modò minor, quæ poteſt modò plures formas recipere, modò pauciores; atqui potentia materiæ modò poteſt plures formas recipere, modò pauciores: ergo eſt modò major, modò minor.

Minor pr. Illa potentia, quæ non poteſt modò recipere formam aliquam, quam antea poterat, poteſt modò plures formas recipere, modò pauciores; atqui potentia materiæ non poteſt modò recipere aliquam formam, quam antea poterat: ergo potentia materiæ modò poteſt plures formas recipere, modò pauciores.

Minor pr. Potentia materiæ non poteſt modò recipere formam, quam antea poterat, ad quam materia modò non habet potentiam, cùm antea haberet; atqui materia ad formam, quam actu habet non habet potentiam, cùm antea haberet: ergo potentia materiæ non poteſt modò recipere formam aliquam, quam antea poterat.

Minor pr. Materia non habet potentiam ad illam formam, ad quam non eſt in potentia; atqui ad formam, quam actu habet, non eſt in potentia: ergo non habet potentiam ad formam, quam actu habet.

Solu-

Solutio: Ad illam formam materia non habet potentiam non redactam ad actum, ad quam eſt in potentia. *Concedo.* non habet potentiam redactam ad actum, *Nego.* & *conceſſa minori*: ergo non habet potentiam non redactam ad actum ad formam, quam actu habet, *Concedo.* redactam ad actum, *Nego.* Senſus diſtinctionis eſt, materiam habere potentiam ad illam formam, non quidem ſeparatam ab actu illi correſpondente actuali, ſcilicet receptione formæ, ſed cum illo conjunctam.

Contrà. Materia nullam habet potentiam ad illam formam: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Materia nullam habet potentiam ad formas corruptas: ergo neque ad illam.

Solutio: Materia nullam habet potentiam ad formas corruptas ſecundùm id, quod illa potentia dicit in recto, *Nego.* ſecundùm id, quod illa potentia dicit in obliquo, *Concedo.* Potentia materiæ in recto ad formas corruptas eſt ipſius entitas, quæ ſemper eſt eadem, in obliquo verò eſt potentia productiva illarum, quæ non eſt ſemper eadem, tunc ſcilicet cùm fuerunt deſtructæ; neque enim res ſemel deſtructa poteſt naturaliter reproduci.

Contrà. Potentia materiæ ſecundùm id, quod dicit in recto eſt potentia paſſiva; atqui potentia paſſiva diſtinguitur à materia: ergo potentia materiæ ſecundùm id, quod dicit in recto diſtinguitur ab illa.

Minor pr. Potentia activa diſtinguitur à ſuo ſubjecto: ergo & paſſiva.

Antecedens pr. Nihil dicitur habere ſeipſum; atqui ſubjectum dicitur habere potentiam acti-

vam: ergo potentia activa diſtinguitur à ſuo ſubjecto.

Solutio: *Negatur major*. Juſtitia enim v. g. in Deo eſt ipſemet Deus, & tamen Deus dicitur illam habere: verè enim, & propriè dicitur juſtus. Ratio verò eſt, quia verbum habere non ſignificat ſemper id, quod dicit ineſſe ſubjecto, ſeu habenti. eſſe in illo per veram unionem realem, qualis eſt inter duo realiter diſtincta, ſed vel per illam, vel per aliam quamcunque, vel etiam per identitatem, ut facile videre eſt in multis propoſitionibus uſu receptis. Qualis eſt, Deus eſt juſtus, miſericors, ſeu habens juſtitiam, miſericordiam, & Petrus habet viginti annos, &c.

SECTIO III.

Quomodo habeat ſe materia ad formas ſubſtantiales.

CONCLUSIO PRIMA:

Materia prima nullam habet formam ſubſtantialem ſibi coævam, & inſeparabiliter unitam.

NULLA eſt alia forma, quæ dicatur eſſe coæva materiæ, & ab ea inſeparabilis, quàm forma corporeitatis; atqui materia prima non habet formam corporeitatis: ergo nullam habet

habet formam ſubſtantialem ſibi coævam, & inſeparabiliter unitam.

Minor pr. Nulla eſt neceſſitas admittendi formam corporeitatis in materia: ergo materia non habet formam corporeitatis.

Antecedens pr. Neceſſitas formæ corporeitatis eſt per adverſarios, ut compoſitum naturale conſtituatur corpus; atqui nulla eſt neceſſitas formæ corporeitatis, ut conſtituatur corpus: ergo nulla eſt neceſſitas admittendi formam corporeitatis.

Minor pr. Compoſitum naturale verè, & propriè eſt corpus ſine illa forma corporeitatis; ergo nulla eſt neceſſitas illam admittendi.

Antecedens probatur. Illud verè eſt corpus, quod eſt corporeum & materiale; atqui compoſitum naturale ſine forma corporeitatis eſt verè corporeum, & materiale: ergo ſine forma corporeitatis compoſitum naturale verè, & propriè eſt corpus.

Minor pr. Illud compoſitum eſt verè corporeum, & materiale, quod habet aliquam ſui partem materialem; atqui ſine forma corporeitatis compoſitum naturale habet aliquam ſui partem materialem: ergo ſine forma corporeitatis eſt verè corporeum.

Minor pr. Materia eſt maximè materialis: atqui ſine forma corporeitatis compoſitum naturale habet materiam: ergo ſine forma corporeitatis habet aliquam ſui partem materialem.

Objicies. Materia habet formam corporeitatis; atqui illa eſt coæva materiæ, & ei inſeparabiliter unita: ergo materia habet aliquam for-

vam: ergo potentia activa diſtinguitur à ſuo ſubjecto.

Solutio: Negatur major. Juſtitia enim v. g. in Deo eſt ipſemet Deus, & tamen Deus dicitur illam habere: verè enim, & propriè dicitur juſtus. Ratio verò eſt, quia verbum habere non ſignificat ſemper id, quod dicit ineſſe ſubjecto, ſeu habenti. eſſe in illo per veram unionem realem, qualis eſt inter duo realiter diſtincta, ſed vel per illam, vel per aliam quamcunque, vel etiam per identitatem, ut facile videre eſt in multis propoſitionibus uſu receptis. Qualis eſt, Deus eſt juſtus, miſericors, ſeu habens juſtitiam, miſericordiam, & Petrus habet viginti annos, &c.

SECTIO III.

Quomodo habeat ſe materia ad formas ſubſtantiales.

CONCLUSIO PRIMA.

Materia prima nullam habet formam ſubſtantialem ſibi coævam, & inſeparabiliter unitam.

NULLA eſt alia forma, quæ dicatur eſſe coæva materiæ, & ab ea inſeparabilis, quàm forma corporeitatis; atqui materia prima non habet formam corporeitatis: ergo nullam habet

habet formam ſubſtantialem ſibi coævam, & inſeparabiliter unitam.

Minor pr. Nulla eſt neceſſitas admittendi formam corporeitatis in materia: ergo materia non habet formam corporeitatis.

Antecedens pr. Neceſſitas formæ corporeitatis eſt per adverſarios, ut compoſitum naturale conſtituatur corpus; atqui nulla eſt neceſſitas formæ corporeitatis, ut conſtituatur corpus: ergo nulla eſt neceſſitas admittendi formam corporeitatis.

Minor pr. Compoſitum naturale verè, & propriè eſt corpus ſine illa forma corporeitatis; ergo nulla eſt neceſſitas illam admittendi.

Antecedens probatur. Illud verè eſt corpus, quod eſt corporeum & materiale; atqui compoſitum naturale ſine forma corporeitatis eſt verè corporeum, & materiale: ergo ſine forma corporeitatis compoſitum naturale verè, & propriè eſt corpus.

Minor pr. Illud compoſitum eſt verè corporeum, & materiale, quod habet aliquam ſui partem materialem; atqui ſine forma corporeitatis compoſitum naturale habet aliquam ſui partem materialem: ergo ſine forma corporeitatis eſt verè corporeum.

Minor pr. Materia eſt maximè materialis: atqui ſine forma corporeitatis compoſitum naturale habet materiam: ergo ſine forma corporeitatis habet aliquam ſui partem materialem.

Objicies. Materia habet formam corporeitatis; atqui illa eſt coæva materiæ, & ei inſeparabiliter unita: ergo materia habet aliquam for-

mam ſubſtantialem ſibi coævam, & inſeparabiliter unitam.

Major pr. Materia hominis habet formam corporeitatis: ergo materia illam habet.

Antecedens probatur. Materia hominis habet formam neceſſariam, ut homo conſtituatur corpus; atqui illa eſt forma corporeitatis: ergo materia hominis habet formam corporeitatis.

Minor pr. Illa forma eſt neceſſaria, ut homo conſtituatur corpus, ſine qua non poteſt conſtitui corpus, ſeu corporeus; atqui ſine forma corporeitatis non poteſt conſtitui corpus, ſeu corporeus: ergo eſt neceſſaria, ut homo conſtituatur corpus.

Minor pr. Homo non poteſt conſtitui corpus niſi per animam rationalem, vel per formam corporeitatis; atqui non conſtituitur corpus per animam rationalem: ergo conſtituitur corpus per formam corporeitatis.

Major probatur. Homo conſtituitur corpus per aliquam formam; atqui non eſt alia forma in homine, quàm forma corporeitatis, aut anima rationalis: ergo homo conſtituitur corpus per animam rationalem, aut per formam corporeitatis.

Minor probatur. Homo conſtituitur corpus per formam, vel per materiam; atqui non conſtituitur corpus per materiam: ergo conſtituitur corpus per aliquam formam.

Minor probatur. Tota ratio, quare homo dici poſſit conſtitui corpus per materiam, eſt quia materia eſt ejus pars; atqui hæc ratio non ſufficit:

eſt: ergo non conſtituitur corpus per materiam.

Minor pr. Pars materialis non poteſt conſtituere ſuum totum corpus; ergo hæc ratio non ſufficit.

Antecedens pr. Pars ſpiritalis non poteſt conſtituere ſuum totum ſpiritale: ergo neque materialis ſuum totum materiale.

Conſequentia pr. Non eſt major ratio, cur hoc poſſit pars materialis, quàm ſpiritalis; atqui ſpiritalis non poteſt: ergò neque materialis.

Solutio: Negatur major. Ratio autem quare materialis hoc poſſit, & non poſſit ſpiritalis, eſt, quia totum ſpiritale eſt illud, quod nullam habet partem materialem. Ad quod non ſufficit habere tantùm unam. Materiale verò totum dicitur illud, quod habet aliquam partem materialem, quod de illo verè, & propriè verificatur, quando ejus una pars eſt materialis. Ratio autem ulterior, quare totùm ſpiritale nullam debeat habere partem materialem, eſt, quia ſpiritale eſt prædicatum negativum, quod omnino negat, quod alterum, materiale ſcilicet ipſi oppoſitum importat; negatio enim eſt malignantis naturæ.

Conclusio Secunda:

Materia non poteſt eſſe naturaliter ſine ulla forma ſubſtantiali.

Materia non poteſt eſſe ſine eo, quod neceſſariò cum ipſa eſt conjunctum; atqui forma ſubſtantialis aliqua neceſſariò eſt conjuncta cum

materia: ergo materia eſſe non poteſt ſine forma ſubſtantiali.

Minor. pr. Materia prima cum illo neceſſariò eſt conjuncta, quod habuit ab initio, habet & eſt habitura; atqui materia prima habuit ab initio formam ſubſtantialem, habet illam jam, & eſt habitura inpoſterum: ergo forma aliqua ſubſtantialis eſt neceſſariò conjuncta cum materia.

Prima pars minoris probatur.

Formæ cœlorum, & terræ ſunt veræ formæ ſubſtantiales; ſed materia illas habuit ab initio: ergo materia habuit ab initio formam ſubſtantialem.

Minor pr. Materia habuit ab initio illas formas, quibus ab initio fuit unita; atqui ab initio fuit unita formis cœlorum, & terræ: ergo habuit ab initio formas cœlorum, & terræ.

Minor pr. Materia illis formis ab initio fuit unita, cum quibus conſtituit cœlum, & terram; atqui ab initio conſtituit cœlum & terram: ergo ab initio fuit unita formis cœlorum, & terræ.

Minor pr. Materia ſtatim ac extitit conſtituit cœlum, & terram: ergo ab initio conſtituit cœlum, & terram.

Antecedens pr. Non eſt producta antequam conſtitueret cœlum, & terram: ergo ſtatim ac extitit conſtituit cœlum, & terram.

Antecedens pr. Non eſt producta ante cœlum & terram: ergo non eſt producta antequam conſtitueret cœlum, & terram.

Antecedens pr. Materia non eſt producta ante ea, quæ in principio, ſeu primò producta ſunt;

ſunt;atqui cœlum, & terra in principio producta ſunt,ex capite primo Gen. ergo non eſt producta ante cœlum,& terram.

Prima,& tertia pars minoris ſecundi argumenti ſuperioris,materiam habere jam, & habituram inpoſterum formam aliquam,pr.

Materiam habere jam, & eſſe habituram formam, eſt, nunquam ſpoliari una,quin acquirat aliam;atqui nunquam ſpoliatur una,quin acquirat aliam: ergo materia habet jam, & eſt habitura ſemper formam aliquam.

*Minor pr.*Materia non ſpoliatur una forma, niſi introducantur diſpoſitiones illi contrariæ; atqui cùm introducuntur diſpoſitiones illi contrariæ, acquirit aliam: ergo materia cùm ſpoliatur una acquirit aliam.

*Minor pr.*Materia acquirit illam, quæ introducitur,cùm introducuntur diſpoſitiones contrariæ formæ præcedenti; atqui introducitur alia, cùm introducuntur diſpoſitiones contrariæ formæ præcedenti:ergo cùm introducuntur diſpoſitiones illi contrariæ,acquirit aliam.

Minor pr. Introducitur illa, quam exigunt diſpoſitiones illæ cõtrariæ; atqui exigunt aliam:ergo introducitur alia,cùm introducuntur diſpoſitiones contrariæ formæ præcedenti.

*Minor pr.*Exigunt aliquam;atqui non exigunt præcedentem:ergo exigunt aliam.

*Objicies.*Materia poteſt eſſe ſine eo,à quo non dependet;atqui non dependet à forma ſubſtantiali:ergo poteſt eſſe ſine forma ſubſtantiali.

Solutio: Materia poteſt eſſe ſine eo,à quo non dependet,neque à priori,neque à poſteriori, *Con-*

cedo. à priori tantùm, *Nego.* atqui non dependet à forma ſubſtantiali à priori, *Concedo.* à poſteriori, *Nego.*

Contrà. Materiam dependere à forma à poſteriori, eſt, dependere ab illa tanquam à complemento; atqui materia poteſt eſſe ſine illo complemento: ergo materia poteſt eſſe ſine eo, à quo dependet à poſteriori.

Minor pr. Non minùs materia poteſt eſſe ſine ſuo complemento, quàm forma; ſed forma poteſt eſſe ſine ſuo complemento: ergo & materia.

Major pr. Ideò materia non poteſt eſſe ſine ſuo complemento, quia illud exigit; atqui forma non minùs exigit ſuum complementum: ergo non minùs materia poteſt eſſe ſine ſuo complemento, quàm forma.

Solutio: Ideò materia non poteſt eſſe ſine ſuo complemento, quia illud exigit præcisè, *Nego* quia illud exigit, & quia parata ſunt agentia naturalia ad illud illi dandum, *Concedo.* atqui forma etiam illud exigit, & parata ſunt agentia naturalia ad illud ei dandum, *Nego.* & non ſunt parata, *Concedo.*

Contrà: Agens univerſale eſt agens naturale; atqui illud paratum eſt ad dandum formæ ſuum complementum: ergo parata ſunt agentia naturalia ad dandum formæ ſuum complementum.

Minor pr. Agens univerſale eſt paratum ad dandum formæ, quod exigit; atqui illa exigit ſuum complementum: ergo paratum eſt ad dandum illi ſuum complementum.

Major pr. Agens univerſale eſt paratum ad dandum rebus naturalibus, quod exigunt; atqui for-

forma ſubſtantialis eſt res naturalis : ergo agens univerſale eſt paratum ad dandum formæ quod exigit.

Solutio: Agens univerſale eſt paratum ad dandum formæ, quod exigit; ſi nihil aliud obſtet, & ſe opponat illi exigentiæ, *Concedo*. ſi aliud obſtet, *Nego*. ergo agens univerſale eſt paratum ad dandum formæ, quod exigit, ſi nihil eſt, quod impediat, & opponat ſe illi exigentiæ, *Concedo*. ſi aliquid impediat. & opponat ſe illi exigentiæ, *Nego*. Illud quod obſtat, ne agens univerſale, ſeu cauſa prima det formæ, animæ v. g. rationali ſuum complementum, ſcilicet alteram materiam, cùm ex priori expellitur, eſt quia, & ea quam deſerit, & aliæ occupantur ab alijs formis, cum quibus ipſa non poteſt eſſe in illis.

Contrà. Illud, quod obſtat ex conceſſis, ne agens univerſale det animæ rationali, quæ ſeparatur à corpore id, quod exigit, eſt, quod aliæ materiæ occupentur ab alijs formis cum quibus ipſa non poteſt eſſe in illis; atqui non occupantur ab ulla forma, cum qua ipſa non poſſit eſſe: ergo nihil obſtat quo minùs agens univerſale det illi, quod exigit.

Minor pr. Quo tempore anima rationalis, Petri v. g. ſeparatur à ſuo corpore, introducuntur ſæpè diſpoſitiones in materiam embryonis deſtruentes illius formam, & diſponentes ad animam rationalem; atqui tunc illa materia embryonis non occupatur à forma, cum qua non poſſit eſſe anima Petri, ſeparata à ſuo corpore: ergo materia non occupatur à forma, cum qua non poſſit eſſe anima rationalis, quæ ſeparatur à corpore.

Minor

Minor pr. Forma, à qua occupari debet illa materia, eſt aliqua anima rationalis; atqui anima rationalis Petri non modo non eſt incompoſſibilis cum aliqua anima rationali, ſed habet identitatem cum illa, & eſt verè aliqua anima rationalis: ergo tunc illa materia embryonis non occupatur à forma, cum qua non poſſit eſſe anima Petri, ſeparata à ſuo corpore.

Solutio: Forma, à qua occupari debet illa materia, eſt aliqua anima rationalis præexiſtens, *Nego*, de novo producta, *Concedo*, atqui anima rationalis præexiſtens, non eſt incompoſſibilis in eadem materia, cum anima rationali de novo producta, *Nego*, cum præexiſtente, *Concedo*.

Contrà: Non eſt potior ratio, cur anima rationalis, occupans illam materiam ſit aliqua de novo producta, quàm præexiſtens: ergo forma, à qua occupatur illa materia eſt anima rationalis præexiſtens.

Solutio: Negatur antecedens. Ratio enim cur forma occupans illam materiam debeat eſſe producta de novo, potiùs quàm præexiſtens, eſt fœcunditas materiæ capacis plurium hujuſmodi formarum, & pulchritudo univerſi, quæ ſine dubio augetur multiplicitate individuorum.

CONCLUSIO TERTIA:

Materia prima poteſt eſſe divinitus ſine forma ſubſtantiali.

NON implicat materiam eſſe ſine ullâ forma ſubſtantiali: ergo poteſt eſſe divinitus, ſine ullâ forma ſubſtantiali.

Ante-

Antecedens pr Illud non implicat, quod non involvit eſſe, & non eſſe ejuſdem rei; atqui materiam eſſe ſine ulla forma ſubſtantiali non involvit eſſe, & non eſſe ullius ejuſdem rei: ergo non implicat materiam eſſe ſine ulla forma ſubſtantiali.

Minor pr. Involvit tantùm materiam eſſe, & non eſſe formam: ergo non involvit eſſe, & non eſſe ejuſdem rei.

Conſequentia pr. Materia, & forma, non ſunt eadem res: ergo materiam eſſe, & non eſſe formam non involvit eſſe, & non eſſe ejuſdem rei.

Antecedens pr Potentia, & actus phyſicus non ſunt eadem res; atqui materia eſt potentia, & forma ejus actus phyſicus: ergo materia, & forma non ſunt eadem res.

Objicies. Tam implicat materiam eſſe ſine forma ſubſtantiali, quàm ſine accidentali; atqui implicat eſſe ſine accidentali: ergo & ſine ſubſtantiali.

Major pr Materia non magis dependet à forma accidentali, quàm à ſubſtantiali: ergo tam implicat materiam eſſe ſine forma ſubſtantiali, quàm ſine accidentali.

Solutio: Materia non magis dependet à forma accidentali, quàm à ſubſtantiali à priori, ſeu tanquam à cauſa, *Concedo*, à poſteriori, ſeu tanquam aliquo, cum quo debeat eſſe neceſſariò connexa, *Nego.*

Contrà. Materia non magis dependet à poſteriori ab uno ſuo effectu, quàm ab alio; ſed forma accidentalis eſt effectus materiæ æquè, ac ſubſtantialis: ergo non magis dependet etiam à po-

ſteriori à forma accidentali, quàm à ſubſtantiali.

Major pr. Materia dependere non poteſt à poſteriori ab ullo ſuo effectu: ergo non magis dependet ab uno ſuo effectu, quàm ab alio.

Antecedens pr. Materiam dependere à poſteriori ab aliquo ſuo effectu, eſt effectum eſſe quid requiſitum, ut ipſa ſit; atqui effectus materiæ non eſt quid requiſitum, ut ipſa ſit: ergo materia non dependet à poſteriori ab ullo ſuo effectu.

Minor pr. Illud non eſt quid requiſitum, ut materia ſit, quod non requiritur ad ejus exiſtentiam; atqui effectus materiæ non requiritur ad exiſtentiam materiæ: ergo effectus materiæ non eſt quid requiſitum, ut ipſa ſit.

Minor pr. Poſterius non requiritur ad exiſtentiam prioris, atqui materia eſt prior, & ejus effectus poſterior ipſa: ergo effectus materiæ non requiritur ad exiſtentiam materiæ.

Solutio: Poſterius non requiritur ad exiſtentiam prioris tempore, *Concedo.* prioris tantùm natura, *Nego.* atqui materia eſt prior, & ejus effectus poſterior ipſa, tempore, *Nego.* natura, *Concedo.*

Contrà. Nihil requiritur ad exiſtentiam ejus, quod præſupponit habere ſuum eſſe; atqui poſterius præſupponit id, quod eſt prius natura habere ſuum eſſe: ergo poſterius non requiritur ad exiſtentiam prioris natura.

Solutio: Nihil requiritur ad exiſtentiam ejus, quod præſupponit habere ſuum eſſe præſuppoſitum tempore, *Concedo* præſuppoſitum natura tantùm, *Nego.* atqui poſterius præſupponit id, quod eſt priùs natura habere ſuum eſſe præſuppoſitum

tem-

tempore, *Nego*. præſuppoſitũ tantùm natura, *Concedo*: Sẽſus reſpõſionis eſt, id, quod præſupponit aliud tẽpore prius, nullo modo requiri ad ejus exiſtẽtiã. Benè verò aliquandò id, quod præſupponit aliud tantùm prius natura; quia cùm prioritas naturæ nihil aliud ſit, quàm quod una res ſit independens ab alia, & iſta ab ipſa dependens; rectè intelligi poteſt dependentem conſtituere independentem in hoc tempore, vel loco potiùs, quam in alio, & conſequenter cùm hoc requiſitum ſit, ut independens ſit. Neq; enim eſſe poteſt, quin ſit in loco, & tempore. Dependentem, quæ hoc ei dat requiri ad ejus exiſtentiam, ſeu ut ſit non abſolutè ſed hoc, aut illo modo. Cum quorum aliquo debet ſemper eſſe, ut probabitur ſect. ſequenti.

Concluſio Quara

Materia conſervaretur eodem influxu ſine forma, quo cum forma.

Actio, per quam conſervaretur materia ſine forma, eſt eadem cum illa, per quam conſervatur ſimul cum forma; atqui illa eſt influxus: ergo conſervaretur eodem influxu ſine forma, quo cum forma.

Major pr. Actio eſt eadem, quamdiu ejus cauſæ, & effectus per illam productus ſunt eadem; atqui cauſæ productivæ iſtius actionis ſunt eædem, terminus etiam productus idem: ergo actio, per quam conſervaretur materia ſine forma,

eſt eadem cum illa, per quam conſervatur ſimul cum forma.

Minor pr. Cauſa productiva iſtius actionis eſt Deus, & terminus per illam productus materia prima; atqui Deus eſt idem, ſicut & materia prima: ergo cauſæ ſunt eædem, terminus etiam productus idem,

Reſpondent Adverſarij diſtinguendo: Cauſa productiva eſt Deus ſolus, *Negant.* Deus ſimul cum forma ſubſtantiali, *Concedunt.* atqui Deus eſt idem, *Concedunt.* forma, quæ ſimul cum ipſo concurrit, *Negant.*

Contra. Forma non concurrit ad productionem ejus, cujus non eſt cauſa; atqui forma non eſt cauſa materiæ; ergo non concurrit ad ejus productionem.

Minor pr. Forma non eſt cauſa ejus, à quo cauſatur, aut quod præſupponit; atqui forma cauſatur à materia, aut illam præſupponit: ergo forma non eſt cauſa materiæ.

Major pr. Formam eſſe cauſam ejus, à quo cauſatur, aut quod præſupponit, eſt dari mutuam cauſalitatem, atqui non datur mutua cauſalitas ex dicendis diſputatione de cauſa efficiente: ergo forma non eſt cauſa ejus, à quo cauſatur.

Objicies. Influxus eſt idem cum actione; atqui actio, qua conſervaretur materia ſine forma eſt diverſa ab illa, qua conſervatur cum illa: ergo influxus, per quem conſervaretur materia ſine forma, non eſt idem cum illo, per quem conſervatur ſimul cum forma.

Minor pr. Actio naturalis eſt diverſa, ab actione ſupernaturali; atqui actio, qua conſervatur materia

teria cum forma eſt naturalis, & illa, qua conſervatur ſine forma eſt ſupernaturalis : ergo actio, qua conſervatur materia ſine forma eſt diverſa ab illa, qua conſervatur cum forma.

Solutio. Actio naturalis eſt diverſa ab actione ſupernaturali quoad ſubſtantiam, *Concedo*. ſupernaturali tantum quoad modum, *Nego*. atqui actio qua conſervatur materia ſine forma, eſt ſupernaturalis quoad ſubſtantiam, *Nego*, quoad modum. *Concedo*.

Contrà. Actio ſupernaturalis quoad modum eſt etiam ſupernaturalis quoad ſubſtantiam ; atqui ex conceſſis illa actio eſt ſupernaturalis quoad modum: ergo eſt quoque ſupernaturalis quoad ſubſtantiam.

Major pr. Modus ille, ſecundùm quem illa actio eſt ſupernaturalis non diſtinguitur ab ipſamet actione; atqui ille modus eſt ſupernaturalis in ſubſtantia. ergo etiam & ipſa actio.

Major pr. Ille modus non poteſt eſſe aliud diſtinctum ab illa actione, quàm voluntas Dei, de conſervanda materia ſine forma; atqui non eſt illa voluntas Dei: ergo non eſt quid diſtinctum ab illa actione.

Minor pr. Modus ille eſt ſupernaturalis in ſubſtantia ex conceſſis ; atqui voluntas illa non eſt ſupernaturalis in ſubſtantia: ergo non eſt illa voluntas.

Minor pr. Voluntas illa eſt merè naturalis: ergo non eſt ſupernaturalis in ſubſtantia.

Antecedens pr. Illa voluntas Dei eſt merè naturalis, per quam Deus vult priùs ea, quæ ſunt priora, & poſteriùs, quæ ſunt poſteriora; atqui voluntas

tas Dei de conſervanda materia ſine forma vult prius ea, quæ ſunt priora, & poſteriùs quæ ſunt poſteriora : ergo voluntas illa eſt merè naturalis.

Solutio: Illa voluntas eſt merè naturalis, per quam Deus vult priùs ea, quæ ſunt priora, & poſteriùs quæ ſunt poſteriora, ſi poſteriora non ſint finis, & complementum priorum, *Concedo*. ſi ſunt finis, & complementum priorum, *Nego*. atqui voluntas Dei de conſervanda materia ſine forma, vult priùs ea, quæ ſunt priora, & poſteriùs quæ ſunt poſteriora, & iſta poſteriora non ſunt finis, & complementum priorum, *Nego*. & ſunt finis, & complementum priorum, *Concedo*. Explicatur reſponſio. Materia eſt quidem prior forma, unde quando Deus vult illam conſervare ſine forma, vult priùs ea, quæ ſunt priora. Forma tamen ita eſt poſterior materia, ut ſit finis, & complementum illius, ac proinde, ſi Deus velit conſervare materiam, ſine ipſa vult conſervare illam, ſine ſuo complemento. Voluntas autem non dandi rei ſuum complementum, non poteſt dici naturalis. Res enim illud naturaliter exigit.

Contrà. Proprietas eſt complementum ejus, à quo oritur, frigus v. g. aquæ; atqui voluntas Dei non dandi aquæ, cùm calefit, ſuum frigus ut octo, eſt naturalis ; ergo voluntas Dei non dandi rei ſuum complementum eſt naturalis.

Solutio: Atqui voluntas Dei non dandi aquæ, cū calefit, frigus ut vt octo, eſt naturalis, propterea quod ſit contraria exigentia prævalens exigentiæ aquæ, illa, ſcilicet, quam habet ignis producendi in illa calorem, *Concedo*, ſi nulla eſſet contraria

exi-

exigentia prævalens, *Nego*, ergo voluntas Dei non dandi rei ſuum complementum eſt naturalis, ſi ſit contraria exigentia prævalens, *Concedo*, ſi non ſit, *Nego*. Quod Deus facit conſequenter ad exigentiam rerum naturalium, facit naturaliter. Quod verò contra illam, aut ſine illa, ſupernaturaliter.

SECTIO IV.

Quomodo habeat ſe materia ad formas accidentales.

CONCLUSIO PRIMA:

Materia etiam divinitus non poteſt exiſtere, ſine forma accidentali aliqua.

UBI, & duratio ſunt formæ accidentales; atqui materia prima exiſtere non poteſt ſine ubi, & duratione: ergo non poteſt exiſtere ſine forma accidentali aliqua.

Prima pars minoris probatur.

Nullum ens creatum mobile exiſtere poteſt ſine ubi; atqui materia prima eſt ens creatum mobile: ergo materia exiſtere non poteſt ſine ubi.

Major pr. Nullum ens creatum mobile exiſtere poteſt, quin ſit alicubi; atqui non poteſt eſſe alicubi ſine ubi: ergo nullum ens creatum mobile exiſtere poteſt ſine ubi.

Major pr. Nullum ens creatum exiſtere poteſt,

teſt, quin coexiſtat Dei immenſitati, atqui iſti coexiſtere non poteſt, quin ſit alicubi: ergo nullum ens creatum mobile exiſtere poteſt, quin ſit alicubi.

Major pr. Illud coexiſtit Dei immenſitati, cui Dei immenſitas eſt præſens; atqui nullum ens creatum exiſtere poteſt, cui immenſitas Dei non ſit præſens: ergo nullum ens creatum exiſtere poteſt, quin coexiſtat Dei immenſitati.

Minor pr. De ratione divinæ immenſitatis eſt, ut ſit præſens omni ei, quod exiſtit, & magis præſens quàm ipſum ſibi: ergo nullum ens creatum exiſtere poteſt, cui immenſitas Dei non ſit præſens.

Antecedens pr. Deus ineſt omni ei, quod exiſtit non tantùm potentia illud producendo, & conſervando, & cognitione illud, & quæcumque ſunt in ipſo repræſentando; ſed etiam præſentia illud ſua ſubſtantia in immenſum diffuſa quaſi veſtiendo, permeando, & penetrando: ergo de ratione immenſitatis eſt, ut ſit præſens omni ei, quod exiſtit, & magis præſens quàm ipſum ſibi.

Duæ primæ partes antecedentis certæ ſunt, & tertia probatur.

Deo convenit quidquid eſt melius; & perfectius; atqui melius eſt, & perfectius Deum diffuſione ſuæ ſubſtantiæ, eſſe præſentem omni ei, quod exiſtit, & illud quaſi veſtire, penetrare, & permeare: ergo Deus ineſt omni ei, quod exiſtit, & ſua præſentia in infinitum diffuſa illud quaſi veſtit, permeat, & penetrat.

Minor pr. Illud eſt perfectius, quod nullam habet

habet admixtam imperfectionem ; atqui Deum eſſe præſentem diffuſione ſuæ ſubſtantiæ omni ei quod exiſtit , nullam involvit imperfectionem: ergo melius eſt , & perfectius Deum diffuſione ſuæ ſubſtantiæ eſſe præſentem omni ei,quod exiſtit,& illud quaſi veſtire,penetrare, & permeare.

Minor probata eſt in Metaphyſica diſp. 3. de Deo ſect. 2. & altera minor ſuperioris argumenti , quòd ens creatum coexiſtere non poſſit partialiter Dei immenſitati quin ſit alicubi,probatur.

Ens creatum coexiſtens Dei immenſitati coexiſtit ei partialiter; atqui ei coexiſtere non poteſt partialiter,quin ſit alicubi:ergo ens creatum non poteſt coexiſtere Dei immenſitati,quin ſit alicubi.

Minor pr. Ens creatum coexiſtens tantùm partialiter Dei immenſitati debet eſſe tale , ut aliud ens ſimul cum ipſo productum,aut poſt, non debeat ei neceſſariò coexiſtere,ſeu eſſe ab ipſo indiſtans ; atqui quod eſt tale,ut aliud ens ſimul cum ipſo productum,aut poſt,non debeat ei neceſſariò coexiſtere,ſeu eſſe indiſtãs,eſt neceſſariò alicubi: ergo coexiſtere non poteſt partialiter Dei immenſitati,quin ſit alicubi.

Minor pr, Illud eſt neceſſariò alicubi , quod habet certum,& determinatum ubi ; atqui quod eſt tale,ut aliud ens ſimul cum ipſo productum , aut poſt non debeat ei neceſſariò coexiſtere , habet certum,& determinatum ubi: ergo eſt neceſſariò alicubi.

Minor pr. Quod eſt tale,ut aliud ens ſimul cum ipſo productum,aut poſt,ei non coexiſtat,non coexiſtit alicui,quod coexiſtit eidem, cui ipſum coexiſtit;atqui quod non coexiſtit alteri coexiſtenti ei coo

eidem, cui ipſum coexiſtit, habet ubi certum, & determinatum: ergo quod eſt tale, ut aliud ens ſimul cum ipſo productum, aut pòſt, non debeat ei neceſſariò coexiſtere, ſeu eſſe ab ipſo indiſtans, eſt neceſſariò alicubi.

Minor pr. Debet habere aliquid, ratione cujus ei non coexiſtat; atqui illud eſt ubi certum, & determinatum: ergo habere debet ubi certum, & determinatum.

Minor pr. Illud, per quod ei non coexiſtit eſt aliquid ab ipſo realiter diſtinctum; atqui illud diſtinctum realiter eſt ubi certum, & determinatũ: ergo illud ratione cujus non coexiſtit eſt ubi certum, & determinatum.

Major pr. Illud, per quod ei non coexiſtit, non eſt nuda ipſius entitas: ergo eſt aliquid realiter ab ipſo diſtinctum.

Reſpondent adverſarij: Non eſt nuda ipſius entitas ſumpta ſine alterius entitate, cui non coexiſtit, *Concedunt.* ſumpta ſimul cum ea, *Negant.*

Contrà. Non coexiſtentia illa utriuſque, non eſt utriuſq; entitas ſimul exiſtens: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr Illa non ſunt idem, quorum uno exiſtente, non exiſtit aliud; atqui exiſtentibus ſimul illis duabus entitatibus, non exiſtit neceſſariò earum non coexiſtentia: ergo non coexiſtentia illa utriuſq;, non eſt utriuſque entitas.

Minor pr. Exiſtente duarum illarum entitatum coexiſtentia, non exiſtit earum non coexiſtentia; atqui exiſtentibus ſimul illis duabus entitatibus exiſtere poteſt earum coexiſtentia: ergo exiſtentibus illis duabus entitatibus, non exiſtit neceſſariò earum non coexiſtentia.

Minor

Minor pr. Sibi coexiſtere poſſunt: ergo exiſtere poteſt earum coexiſtentia.

Antecedens pr Non debent ſibi neceſſariò non coexiſtere, ex conceſſis ſuprà: ergo poſſunt ſibi coexiſtere.

Objicies. Materia poteſt eſſe ſine eo, ſine quo produci poteſt; atqui produci poteſt ſine ulla forma accidentali: ergo exiſtere poteſt ſine ulla forma accidentali.

Minor pr. Formæ accidentales, ſine quibus produci non poteſt materia ſunt ubi, & duratio; atqui Deus producere poteſt materiam ſine ubi, & duratione: ergo materia produci poteſt ſine ulla forma accidentali.

Minor pr. Sine eo poteſt Deus producere materiam, quod liberè producit cùm illam producit; atqui cùm Deus producit materiam producit liberè ejus ubi, & durationem: ergo producere poteſt materiam ſine ubi, & duratione.

Solutio: Atqui cùm Deus producit materiam, producit liberè ejus ubi determinatè ſumptum, *Concedo* indeterminatè ſumptum, *Nego*.

Contrà. Deus producit liberè ubi materiæ, etiam indeterminatè ſumptum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Deus producit liberè quidquid producit ad extra; atqui ubi etiam indeterminatè ſumptum eſt aliquid extra Deum: ergo Deus illud liberè producit.

Solutio: Quod Deus producit ad extra producit liberè abſolutè, *Concedo* ex ſuppoſitione aliqua, *Nego*. & *conceſſa minori*: ergo producit illud ubi liberè, abſolutè, *Concedo*, ex ſuppoſitione quòd velit materiam producere, *Nego*.

Contrà. Illud Deus producit liberè, ad cujus productionem non neceſſitatur; atqui non neceſſitatur ad productionem illius ubi, etiam poſito, quod velit materiam producere: ergo producit liberè illud ubi, etiam ex ſuppoſitione, quòd velit materiam producere.

Minor pr. Ex duobus entibus diſtinctis, & quorum unum eſt cauſa alterius, Deus producto illo, quod eſt cauſa, non neceſſitatur ad producendum aliud, quod eſt effectus; atqui materia, & ubi diſtinguuntur, & materia eſt cauſa ubi: ergo Deus non neceſſitatur ad productionem ubi illius, etiam poſito, quòd velit materiam producere.

Solutio: Ex duobus entibus diſtinctis, & quorum unum eſt cauſa alterius, Deus producto illo, quod eſt cauſa, non neceſſitatur ad producendum aliud quod eſt effectus, ſi ex non productione iſtius, non ſequatur illud prius non eſſe, *Concedo*. ſi ſequatur illud prius non eſſe, *Nego*. Atqui materia, & ubi diſtinguuntur, & materia eſt cauſa ubi, & ex non productione iſtius, hoc eſt, ubi non ſequitur illud prius, ſeu materiam non eſſe, *Nego*. & ſequitur eam non eſſe, *Concedo*. ſequitur enim nullibi eſſe, ut oſtenſum eſt in probatione concluſionis. Nullibi autem eſſe eſt non eſſe.

CON-

Conclusio Secunda:

Quantitas eſt proprietas materiæ.

Illud eſt proprietas materiæ, quod tanquam actus convenit omnibus ejus individuis ſolis, & ſemper; atqui quantitas tanquam actus convenit omnibus individuis materiæ ſolis, & ſemper: ergo eſt proprietas materiæ.

Prima pars minoris probatur.

Illi convenit quantitas tanquam actus, quod eſt ejus ſubjectum, & neceſſariò habet partes extra partes; atqui omnis materia eſt ſubjectum quantitatis, & neceſſariò habet partes extra partes: ergo quantitas convenit tanquam actus, omnibus individuis materiæ.

Secunda pars minoris probatur.

Non convenit alijs à materia: ergo convenit ſolis individuis materiæ.

Antecedens pr. Non eſt aliud, de cujus exiſtentia non ambigatur, cui dici poſſit quantitas convenire tanquam actus, quàm forma ſubſtantialis; & accidentia aliorum prædicamentorum; atqui non convenit illis tanquam actus: ergo non convenit alijs à materia tanquam actus.

Minor pr. Illis quantitas non convenit tanquam actus, quæ non ſunt ipſius ſubjectum; atqui nec forma ſubſtantialis, nec accidentia aliorum prædicamentorum ſunt ejus ſubjectum: ergo quantitas non convenit illis tanquam actus.

Minor pr. Illud non eſt ſubjectum quantitatis quo pereunte ipſa non perit; atqui pereunte f

ma ſubſtantiali,& alijs accidentibus aliorum prædicamentorum non perit quantitas: ergo nec forma ſubſtantialis,nec accidentia aliorum prædicamentorum ſunt ipſius ſubjectum.

Diſtinguunt adverſarij:Illud non eſt ſubjectum quantitatis,quo pereunte,& non ſubſtituto alio in ejus locum,& ad ſubjectandam quantitatem non perit quantitas, *Concedunt* ſubſtituto alio in ejus locum,*Negant*,atqui pereunte forma ſubſtantiali, & ſubſtituta alia in ejus locum, ad ſubjectandam quantitatem non perit quantitas, *Concedunt* ſi non ſubſtitueretur alia,*Negant*.

Contrà Forma embryonis eſt vera forma ſubſtantialis ; atqui cùm perit non ſubſtituitur alia forma in ejus locum ad ſubjectandam quantitatem:ergo pereunte forma ſubſtantiali,non ſubſtituitur alia in ejus locum ad ſubjectandam quantitatem.

Minor pr. Non poteſt dici alia ſubſtitui forma, quàm anima rationalis; ſed anima rationalis non ſubſtituitur ad ſubjectandam quantitatem : ergo formæ embryonis non ſubſtituitur alia ad ſubjectandam quantitatem.

Minor pr. Illa forma non ſubſtituitur ad ſubjectandam quantitatem , quæ eſt inepta ad ſubjectandam quantitatem;atqui anima rationalis eſt inepta ad illam ſubjectandam : ergo anima rationalis non ſubſtituitur ad ſubjectandam quantitatem.

Minor pr. Illa forma eſt inepta ad ſubjectandam quantitatem,quæ nullas habet partes; atqui anima rationalis nullas habet partes : ergo eſt inepta ad ſubjectandam quantitatem.

Major pr.

Major pr. Illa forma eſt inepta ad ſubjectandam quantitatem, cui communicari non poteſt præcipuus ejus effectus; atqui præcipuus effectus quantitatis non poteſt communicari formæ, quæ nullas habet partes: ergo forma quæ nullas habet partes eſt inepta ad ſuſtentationem quantitatis.

Minor pr. Præcipuus effectus quantitatis eſt efficere, ut ſubjectum habeat partes extra partes; atqui hoc communicari non poteſt formæ, quæ nullas habet partes: ergo præcipuus effectus quantitatis communicari non poteſt formæ, quæ nullas habet partes.

Objicies. Proprietas producitur activè ab eo, cujus eſt proprietas; atqui quantitas non producitur activè à materia: ergo non eſt proprietas materiæ.

Minor pr. Quantitas non producitur ab eo quod non eſt activum; atqui materia non eſt activa: ergo quantitas non producitur à materia.

Solutio: Atqui materia non eſt activa actione tranſeunte, *Concedo*. actione, quæ eſt emanatio, *Nego*. ergo quantitas non producitur à materia actione tranſeunte, *Concedo*. actione, quæ eſt emanatio, *Nego*.

Contrà. Quod eſt pura potentia non eſt activum etiam actione, quæ eſt emanatio; atqui materia eſt pura potentia: ergo non eſt activa etiam actione, quæ eſt emanatio.

Solutio: Quod eſt pura potentia receptiva, non eſt activum etiam actione, quæ eſt emanatio, *Concedo*, quod non eſt pura potentia receptiva, *Nego*. atqui materia eſt pura potentia receptiva, *Nego*. non eſt pura potentia receptiva, *Concedo*.

Contrà. Materia non poteſt dici non eſ[illegible] potentia receptiva niſi ratione quantitatis [illegible] producat; atqui illam non producit: ergo [illegible] eſt non eſſe puram potentiam receptivam.

Minor pr. Vel illam producit jam, vel ab in[illegible] quo fuit; atqui neutrum dici poteſt: ergo il[illegible] non producit.

Minor pr. Quantitas producta jam, & ab initio à materia eſt illi coæva; atqui quantitas non eſt coæva materiæ: ergo quantitas non eſt producta jam, & ab initio à materia.

Minor pr. Non poteſt quantitas eſſe coæva materiæ, quin compoſitum per accidens ſit prius compoſito per ſe, & materia majorem habeat connexionem cum accidente, quàm cum ſubſtantia; atqui utrumque hoc falſum eſt: ergo quantitas non eſt coæva materiæ.

Solutio. Non poteſt quantitas eſſe coæva materiæ, quin compoſitum per accidens, ſit prius ordine intentionis compoſito per ſe, *Nego.* ſit prius ordine executionis, *Concedo.* & materia habeat majorem connexionem cum accidente, hoc eſt, tenaciorem, *Concedo,* majorem connexionem, hoc eſt nobiliorem, *Nego.* atqui compoſitum per ſe eſt prius compoſito per accidens ordine intentionis, *Concedo.* ordine executionis, *Nego.* & materia habet nobiliorem connexionem cum accidente, *Concedo,* tenaciorem, *Nego.*

SECTIO V.

Quænam, & quando privatio ſit principium generationis.

PRIVATIO, ſeu abſentia formæ in ſubjecto apto duplex eſt; una in ſubjecto proximè apto, & dicitur privatio proxima; altera in ſubjecto remotè tantùm apto, & dicitur privatio remota.

CONCLUSIO PRIMA:

Privatio proxima eſt principium generationis, quæ fit modo naturali,

ILLA privatio eſt principium generationis, quæ fit modo naturali, quæ eſt illius pars; ſed ſola privatio proxima eſt illius pars: ergo ſolà privatio proxima eſt principium generationis, quæ fit modo naturali.

Minor pr. Illa privatio eſt pars generationis, quæ eſt terminus à quo illius; atqui ſola privatio proxima eſt terminus à quo illius: ergo ſola privatio proxima eſt illius pars.

Minor pr. Illa privatio eſt terminus à quo generationis, quæ derelinquitur cùm acquiritur forma: atqui ſola privatio proxima derelinquitur cùm acquiritur forma: ergo ſola privatio proxima eſt terminus à quo illius.

Minor pr. Illa ſola privatio derelinquitur, quæ im-

immediatè antecedit introductionem formæ; atqui ſola privatio proxima immediatè antecedit formam, quæ introducitur: ergo ſola privatio proxima derelinquitur, cùm acquiritur forma.

Minor pr. Illa privatio immediatè antecedit introductionem formæ, quæ eſt immediatè antequã forma introducatur; atqui ſola privatio proxima eſt immediatè antequam forma introducatur: ergo ſola immediatè antecedit formam, quæ introducitur.

Minor pr. Privatio proxima eſt abſentia formæ in materia habente diſpoſitiones ad recipiendam formam; atqui forma non introducitur, niſi ſint illę diſpoſitiones in materia: ergo ſola privatio proxima eſt immediatè antequã forma introducatur.

Conclusio Secunda:

Privatio eſt principium immediatè ante introductionem formæ.

Tunc privatio eſt principium generationis, cùm eſt principium mutationis ſubſtantialis; atqui privatio immediatè ante introductionem formæ, eſt principium mutationis ſubſtantialis: ergo immediatè ante productionem formæ, eſt principium generationis ſubſtantialis.

Minor pr. Tunc privatio eſt principium mutationis ſubſtantialis, cùm eſt illius pars; atqui eſt pars mutationis ſubſtantialis immediatè antequã introducatur forma: ergo immediatè ante introductionem formæ eſt principium mutationis ſubſtantialis.

Minor

Minor pr. Tunc eſt pars mutationis ſubſtantialis, cùm eſt ipſius eſſe inadæquatè, & dimidiatum; atqui immediatè ante introductionem formæ, eſt ipſius eſſe inadæquatè, & dimidiatum: ergo immediatè antequam introducatur forma eſt ejus pars.

Minor pr. Mutatio ſubſtantialis eſt iſta duo ſibi ſuccedentia in materia, abſentia formæ, & unio formæ; atqui privatio eſt alterum ex iſtis immediatè antequam forma introducatur: ergo & ejus eſſe inadæquatè, & dimidiatum.

Minor pr. Privatio, vel eſt alterum ex illis cùm introducitur forma, vel poſtquam eſt introducta, vel antequam introducatur; atqui non eſt duo prima: ergo eſt ultimum.

Minor pr. Privatio non eſt alterum ex illis, cùm eſt forma, aut iam ab aliquo tempore fuit; atqui cùm ſunt duo prima, eſt, aut fuit forma: ergo non eſt duo prima.

Objicies in penultimam concluſionem.

Generatio ignis eſt vera mutatio ſubſtantialis; atqui privatio non eſt principium generationis ignis: ergo non eſt principium mutationis ſubſtantialis.

Minor pr. Non ens non poteſt eſſe principium entis poſitivi, atqui privatio eſt non ens, & generatio ignis eſt ens poſitivum: ergo privatio non eſt principium generationis ignis.

Solutio: Non ens non poteſt eſſe principium entis omnino poſitivi, *Concedo.* partim poſitivi, & partim negativi, *Nego.* atqui privatio eſt non ens, *Concedo aliam partem*, & generatio ignis eſt ens omnino poſitivum, *Nego. partim po-*

vum , & partim negativum , *Concedo*.

Contrà. Generatio ignis eſt adæquatè poſitiva: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Generatio ignis eſt actio, per quam producitur forma ignis; atqui illa actio eſt adæquatè poſitiva: ergo generatio ignis eſt adæquatè poſitiva.

Solutio: Generatio ignis eſt actio, per quam producitur forma ignis, *Concedo majorem*. atqui illa actio eſt adæquatè poſitiva prout eſt mutatio, *Nego*. prout non eſt mutatio, *Concedo*. ergo generatio ignis eſt adæquatè poſitiva, prout eſt mutatio, *Nego*. prout non eſt mutatio, *Concedo*.

Contrà: Privatio proxima non eſt principium illius actionis, etiam prout eſt mutatio: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Privatio proxima, vel eſt principium illius actionis, antequam ſit forma, vel cùm eſt forma, vel poſtquam fuit forma; atqui nullum horum dici poteſt: ergo non eſt principium illius actionis, etiam prout eſt mutatio.

Reſpondeo eſſe principium antequam ſit forma.

Contrà, Privatio non eſt principium cùm non eſt; atqui antequam ſit forma privatio non eſt: ergo non eſt principium antequam ſit forma.

Minor pr. Privatio proxima eſt abſentia formæ, in materia proximè apta ad habendam formam; ſed materia non eſt proximè apta ad habendam formam antequam ſit forma: ergo antequam ſit forma privatio non eſt.

Minor pr. Materia non eſt proximè apta ad habendam formam, niſi cùm habet diſpoſitiones com-

completas ad illam habendam; atqui materia non habet illas diſpoſitiones completas antequam ſit forma: ergo non eſt proximè apta ad habendam formam antequam ſit forma.

Major. pr. Materia vel eſt proximè apta, cùm non habet diſpoſitiones omnino completas, vel cùm habet illas completas; atqui non eſt proximè apta cùm illas non habet omninò completas: ergo tantùm cùm illas habet completas.

Solutio: Atqui non eſt proximè apta cùm illas non habet omnino completas, hoc eſt, ſufficientes ad recipiendam formam, ſeu non prævalentes diſpoſitionibus formæ veteris, *Concedo*. hoc eſt, non quidem omnino integras, ſed ſufficientes ad formam novam, & ſuperantes valdè diſpoſitiones formæ veteris, *Nego*.

Contrà. Cùm ſunt diſpoſitiones ſuperantes valdè diſpoſitiones formæ veteris, materia non eſt proximè apta ad formam novam; ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Tunc materia non eſt proximè apta, cùm non eſt in ipſa privatio proxima; atqui cùm ſunt diſpoſitiones ſuperantes valdè diſpoſitiones formæ veteris, privatio proxima non eſt in materia: ergo cùm ſunt diſpoſitiones ſuperantes valdè diſpoſitiones formæ veteris, materia non eſt proximè apta ad formam novam.

Minor pr. Cùm privatio proxima eſt in materia principiat generationem; atqui cùm ſunt diſpoſitiones ſuperantes valdè diſpoſitiones formæ veteris in materia, privatio non principiat: ergo cùm ſunt diſpoſitiones ſuperantes valdè diſpoſitiones formæ veteris, privatio proxima non eſt in materia.

Minor pr. Cùm ſunt diſpoſitiones ſuperantes valdè diſpoſitiones formæ veteris, vel eſt forma nova, vel non eſt; atqui privatio proxima non principiat, neque quando eſt forma, neque quando non eſt: ergo cùm ſunt diſpoſitiones ſuperantes valdè diſpoſitiones formæ veteris privatio non principiat.

℟. *Reſpondeo* principiare quando non eſt forma, immediatè tamen pòſt eſt extitura.

Contrà. Quod principiat tantùm ut terminus à quo, non principiat quando non eſt forma, licèt immediatè pòſt ſit extitura; atqui privatio principiat tantùm ut terminus à quo: ergo privatio non principiat quando non eſt forma, licèt immediatè pòſt ſit extitura.

Major pr. Quod principiat tantùm ut terminus à quo, principiat tantùm cùm deſeritur; atqui terminus à quo non deſeritur quando non eſt forma: ergo quod principiat tantùm ut terminus à quo, non principiat quando non eſt forma, licèt immediatè pòſt ſit extitura.

Major pr. Quod principiat tantùm ut terminus à quo principiat tantùm cùm verè eſt terminus à quo; atqui eſt tantùm terminus à quo cùm deſeritur: ergo quod principiat tantùm ut terminus à quo, principiat tantùm cùm deſeritur.

Solutio: Quod principiat tantùm ut terminus à quo, principiat tantū cum verè eſt terminus à quo, ſecundū id, quod terminus à quo dicit pro materiali & in recto, *Concedo.* ſecundum id, quod dicit pro formali, & in obliquo, *Nego.* Terminus à quo dicit pro materiali, & in recto illud, quod deſeritur, aut deſinit: pro formali verò, & in obliquo dereli-

relictionẽ ipſam, aut deſitionem. *Iam ad minorem*; atqui eſt tantùm terminus à quo, cũ deſeritur, hoc eſt, exiſtit tantum illud termini à quo, quod dicit pro formali, *Concedo*. quod dicit pro materiali, *Nego*. Importat ſi quidem illud, quod deſeritur, & cujus incipit eſſe deſitio, cum qua, ut per ſe patet, conſiſtere non poteſt; ac proinde clarum eſt verè dici poſſe eſſe terminum à quo etiam quando non deſeritur, ſeu eſt ejus derelictio, licèt non ſecundum ſe totum, ſed ſecundum partem illam ſecundum quam condiſtinguitur à derelictione altera ſui parte, ratione cujus habet, ut dicatur terminus à quo. Derelictio enim, ſeu quod idem eſt, ſucceſſio immediata termini oppoſiti habet ſe cũ proportione, reſpectu ejus, quod derelinquitur in toto ſucceſſivo, ac unio in permanente; ſicut enim hæc eſt ratio, quæ facit, & id quo mediante forma, & ſubjectum conſtituunt totum, & dicuntur partes; illa informans, iſta ſubjectiva; ita derelictio, & ſucceſſio immediata facit ut id, quod derelinquitur dicatur terminus à quo, & id quod acquiritur, terminus ad quem; licèt ipſa neutrum ex illis ſit, ſed tantùm quid requiſitum, ut illa ſortiantur hujuſmodi denominationem.

Contrà. Quod principiat tantùm ut terminus à quo, principiat tantùm cùm eſt terminus à quo ſecundùm id, quod dicit pro formali: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Quod principiat tantùm ut terminus à quo, principiat tantùm, cùm eſt ejus principiatum; atqui ejus principiatum eſt tantùm, cùm ipſe eſt ſecundùm id, quod dicit pro formali: ergo quod principiat tantùm ut terminum ut ta tu

quo; principiat tantùm, cùm eſt terminus à quo ſecundùm id, quod hic dicit pro formali.

Solutio: Quod principiat tantùm ut terminus à quo principiat tantùm cùm eſt ejus principatum adæquatè ſumptum, aut ſecundùm partem per quam completur, *Nego*. inadæquatè ſumptum, aut ſecundùm partem, à qua incipit, *Concedo*. atqui ejus principatum eſt tantùm, cùm eſt terminus à quo ſecundùm id, quod hic dicit pro formali, adæquatè ſumptum, aut ſecundùm partem, per quam completur ejus eſſe, *Concedo*. inadæquatè ſumptum, aut ſecundùm partem, à qua incipit, *Nego*. ſecundùm enim hanc partem eſt, cùm non eſt derelictio, cum qua componi non poteſt. Hoc tamen non impedit, quin ex ipſo, & derelictione reſultet concretum appellatum communiter terminus à quo: habemus enim multa concreta ſimilia cõſtituta ex partibus ſimul incompoſſibilibus, v.g. futurum poſſibile, antiquum &c. quæ dicunt unum pro uno tempore, & alterum per idem nomen importatum pro diverſo. Primum, ſcilicet, futurum negat coexiſtentiam cum inſtanti præſenti; affirmat verò illam pro futuro. Idem applicandum eſt aliis cũ proportione. Ita etiam terminus à quo, importat pro uno tempore exiſtentiam rei, & ſequenti ejus non exiſtentiam, & quidem illam in recto, hanc verò in obliquo, quo oſtenditur facilè de illa dici poſſe, etiam antequam ſit terminus ad quem, modò immediatè pòſt hic ſit futurus, quod ſit terminus à quo. Ad veritatem enim propoſitionis accidentalis ſufficit, ut quod dicit prædicatum in recto ſit idem cum eo, quod dicit ſubjectum etiam in recto, quod totum verum eſt

de

de privatione, cui immediatè ſuccedit forma, ac proinde generationis, ſeu mutationis ex ipſis cōflatæ; ambæ verè dicuntur principium, illa ut terminus à quo, & cùm nondum eſt completa; ſed tantùm incipit; iſta verò cùm eſt completa & perficitur.

Contrà. Quod principiat tantùm ut terminus à quo, non principiat cùm eſt ſuum principiatum inadæquatè ſumptum, & ſecundùm partem ſecundùm quam incipit: ergo quod principiat ut terminus à quo, non principiat cùm eſt ejus principiatum etiam inadæquatè ſumptum.

Antecedens pr. Quod principiat tantùm ut terminus à quo, non principiat, cùm id, quod dicitur principiare non eſt; atqui cùm ipſius principiatum eſt tantùm inadæquatè ſumptum, non eſt: ergo quod principiat tantùm ut terminus à quo, non principiat, cùm ipſius principiatum eſt tantùm inadæquatè ſumptum.

Solutio: Quod principiat tantùm ut terminus à quo, non principiat cùm id, quod dicitur principiare nō eſt neque adæquatè, neque inadæquatè, *Concedo*, adæquatè tantùm, *Nego*. atqui cùm ipſius principiatum eſt tantùm inadæquatè ſumptum, non eſt adæquatè ſumptum, *Concedo*, non eſt inadæquatè ſumptum, *Nego*.

In hoc differt res ſucceſſiva à permanente, quòd eſſe iſtius, ſeu partes ejus omnes ſint totæ ſimul: illius verò eſſe, ſeu quæ illud conſtituunt non ſibi coexiſtant, ſed unum antecedat aliud, & cùm iſtud ponitur, aliud debeat deſinere, quo fit ut nunquam ſit ipſius eſſe niſi una pars, quæ ſi ſit, illa, quæ deſinit, dicitur terminus à quo: ſi

verò

verò ſit illa, quæ incipit habere eſſe, vocatur terminus ad quem. Per primam dicitur incipere eſſe, & eſſe inadæquatè, & per ſecundam conſummari ejus eſſe, & per illam eſſe adæquatè, per illud *adæquatè* intelligendo non ſimultatem omnium ſuarum partium, & earundem coexiſtentiam, utpote impoſſibilem, ſed adventum, & poſitionem ultimæ poſtquam non ſuperſit alia addenda.

Ex dictis *infres*, privationem eſſe alteram ſpeciem negationis in genere, ſeu in communi ſumptæ. Cùm hæc enim ſit non exiſtentia formæ in ſubjecto præſcindendo ab eo, quod ſit in eo aptitudo ad illam recipiendam, vel non ſit hujuſmodi capacitas, non exiſtentia formæ in ſubjectō importans illam aptitudinem conſtituit unam ſpeciem, quæ vocatur privatio, & illa, quæ non importat hujuſmodi aptitudinem dicitur negatio ſtrictè ſumpta.

SECTIO VI.

An, & quid ſit forma ſubſtantialis.

CONCLUSIO PRIMA:

Datur forma ſubſtantialis in omnibus compoſitis phyſicis ſublunaribus.

AQUA, ignis, homo, &c. ſunt compoſita naturalia; ſed in illis datur forma ſubſtantialis: ergo datur forma ſubſtantialis in omnibus compoſitis phyſicis ſublunaribus.

Mi-

Minor pr. Debet dari cauſa aliqua effectuum, qui oriuntur ab aqua, igne, homine &c. atqui illa non poteſt eſſe alia, quàm forma ſubſtantialis illorum: ergo in illis datur forma ſubſtantialis.

Minor probatur de aqua.

Reparatio frigoris deperditi remoto agente extrinſeco eſt effectus aquæ; atqui reparationis illius non eſt alia cauſa, quàm forma ſubſtantialis: ergo cauſa effectuum, qui oriuntur ab aqua non eſt alia cauſa, quàm forma ſubſtantialis.

Minor pr. Alia quæ dici poſſunt cauſa illius reparationis frigoris, ſunt vel intra aquam, vel extra; atqui nihil ex illis, quæ ſunt extra aquam, vel intra, excepta forma ſubſtantiali, poteſt dici cauſa illius reparationis frigoris: ergo non eſt alia cauſa reparationis frigoris in aqua, quàm forma ſubſtantialis.

Secunda pars minoris probatur primò.

Quæ poſſunt dici intra aquam eſſe cauſa illius reparationis frigoris, ſunt, materia aquæ, ejus humiditas, frigus remanens, & qualitas occulta; atqui illa non ſunt cauſa illius reparationis frigoris: ergo nihil ex illis quæ ſunt intra aquam poteſt dici cauſa illius reparationis.

Duæ primæ partes minoris probantur.

Illa non debent dici cauſa frigoris, quæ non expellunt calorem; atqui neque materia, neque humiditas expellunt calorem: ergo dici non poſſunt cauſa reparationis frigoris.

Minor pr. Quæ ſunt indifferentia ad calorem, & frigus non expellunt calorem, ut introducant frigus;

frigus; atqui materia prima, & humiditas ſunt indifferentia ad calorem, & frigus: ergo non expellunt calorem.

Minor pr. Illa, quæ naturaliter, & ſine violentia conjunguntur modò cum calore, modò cum frigore, ſunt indifferentia ad calorem, & frigus; atqui materia prima, & humiditas conjunguntur naturaliter, & ſine violentia modò cum calore, & modò cum frigore: ergo ſunt indifferentia ad calorem, & frigus.

Minor pr. Materia prima, & humiditas conjunguntur naturaliter in aqua cum frigore, & in aëre cum calore: ergo & modò cum frigore, & modò cum calore.

Tertia pars minoris argumenti ſuperioris, ſcilicet frigus remanens non eſſe cauſam illius reparationis frigoris, probatur.

Frigus intra aquam, quod poteſt dici cauſa reparationis illius debet eſſe, vel remiſſum illud, quod manet in omnibus partibus, vel intenſum valdè manens in aliqua ejus particula; atqui non eſt neque primum, neque ſecundum: ergo non eſt frigus remanens intra aquam

Secunda pars minoris probatur.

Quod non eſt, dici non poteſt cauſa reparationis frigoris; atqui nullum eſt frigus intenſum in aqua: ergo frigus intenſum remanens in aliqua ejus particula non eſt cauſa illius reparationis.

Minor pr. Frigus intenſum eſſe non poteſt in aqua, ſimul cum calore intenſo; atqui in tota aqua; & in omnibus ejus partibus eſt calor intenſus: ergo nullum eſt frigus intenſum in aqua.

Minor

Minor pr. In illis omnibus partibus aquæ eſt calor intenſus, quibus ignis fuit applicatus diutiùs; atqui ex ſuppoſitione ignis fuit applicatus diutiùs omnibus aquæ partibus: ergo in illis eſt calor intenſus.

Prima pars minoris ſuperioris argumenti, ſcilicet, neque etiam frigus remiſſum eſſe cauſam illius reparationis frigoris, probatur.

Illud non eſt cauſa reparationis frigoris, quod non poteſt expellere calorem; atqui frigus remiſſum non poteſt expellere calorem: ergo frigus remiſſum remanens non eſt cauſa reparationis frigoris.

Minor pr. Debilius non poteſt expellere fortius; atqui frigus remanens remiſſum, eſt debilius calore: ergo frigus remiſſum non poteſt expellere calorem.

Minor pr. Frigus remiſſum eſt quid debilius, quàm ſit calor valdè intenſus; atqui calor aquæ calefactæ eſt valdè intenſus & frigus remiſſum: ergo frigus ejus remiſſum eſt debilius quàm ſit calor, qui eſt in illa.

Quarta pars minoris argumenti ſuperioris, ſcilicet qualitatem occultam non eſſe cauſam illius reparationis, probatur.

Cauſa reparationis frigoris, non eſt quid impoſſibile; atqui qualitas illa eſt quid impoſſibile: ergo non eſt cauſa reparationis frigoris.

Minor pr. Impoſſibile eſt, ut iſta qualitas occulta nullum ſupponat ſui principium, & radicem in aqua; atqui nullum ſupponit ſui principium, & radicem in aqua; ergo eſt impoſſibilis.

Major pr. Quod nullum ſupponit ſui principium,& radicem in aqua,eſt primum in illa;atqui impoſſibile eſt,ut iſta qualitas occulta ſit primum in aqua:ergo impoſſibile eſt,ut nullum ſupponat ſui principium,& radicem in aqua,

Minor pr. Quod eſt primum in aqua eſt verè ſubſtantia;atqui impoſſibile eſt,ut iſta qualitas ſit ſubſtantia:ergo impoſſibile eſt ut ſit primum in aqua.

Minor pr. Impoſſibile eſt ut accidens ſit ſubſtantia;atqui iſta qualitas eſt accidens: ergo impoſſibile eſt,ut iſta qualitas ſit ſubſtantia.

Prima pars argumenti ſuperioris,ſcilicet cauſam illius reparationis frigoris non eſſe aliquid, quod ſit extra aquam,probatur.

Quæ dici poſſunt ex ijs, quæ ſunt extra aquam cauſa reparationis frigoris in aqua, ſunt, vas continens, aër circumſtans, Deus, & cœlum; atqui nullum horum dici poteſt cauſa reparationis frigoris in aqua: ergo nihil ex ijs,quæ ſunt extra aquam dici poteſt cauſa reparationis frigoris in aqua.

Duæ primæ partes minoris de vaſe, & aere, probantur.

Illud non poteſt dici cauſa reparationis frigoris in aqua, quod habet remiſſius frigus, quam ſit illud, quod aqua recuperat ; atqui vas continens,& aër circumſtans habent remiſſius frigus illo,quod aqua recuperat: ergo vas aquam continens,aut aer circumſtans non poſſunt dici cauſa reparationis illius.

Minor pr. Frigus, quod aqua recuperat eſt ferè ſummum,ſeu ut octo ; atqui frigus vaſis continen-

tinentis, & aëris circumſtantis non eſt ſummum, ſed moderatum: ergo vas continens, & aër circunſtans habent remiſſius frigus illo, quod aqua recuperat.

Tertia & quarta pars minoris argumenti ſuperioris, ſcilicet neque Deum, neque cœlum eſſe cauſas reparationis frigoris, probantur.

Deus & cœlum ſunt cauſæ univerſales; atqui cauſæ univerſales non ſunt cauſa reparationis frigoris in aqua: ergo Deus, & cœlum non ſunt cauſa reparationis frigoris in aqua.

Minor pr. Cauſæ univerſales non ſunt cauſa reparationis frigoris, nec ullius alterius effectus, niſi hoc exigant particulares; atqui ſublata forma ſubſtantiali particulares non exigunt illam reparationem: ergo cauſæ univerſales non ſunt cauſa reparationis frigoris.

Minor pr. Particulares, quæ id poſſunt exigere, ſunt materia, aut humiditas aquæ; atqui non exigunt illam reparationem: ergo ſublata forma ſubſtantiali particulares non exigunt illam reparationem.

Minor pr. Particulares cauſæ non exigunt id ad quod ſunt indifferentes; atqui materia, & humiditas ſunt indifferentes ad frigus ex probatis antè: ergo non exigunt reparationem frigoris.

Conclusio Secunda:

Forma ſubſtantialis eſt ſubſtantia ſimplex, & incompleta per modum actus conſtituens totum naturale.

Illud conſtituit totum naturale per modum

actus, quod eſt pars ejus actuans; atqui omnis forma ſubſtantialis eſt pars actuans compoſiti naturalis: ergo conſtituit illud per modum actus.

Minor pr. Illa pars eſt actuans, quæ alteram præſupponit, & illi advenit; ſed forma ſubſtantialis præſupponit alteram partem compoſiti, & illi advenit: ergo eſt ejus pars actuans.

Minor pr. Materia eſt altera pars compoſiti naturalis; atqui forma ſubſtantialis præſupponit materiam, & illi advenit: ergo & alteram compartem compoſiti naturalis.

SECTIO VII.

An, quid, & quotuplex ſit unio inter materiam, & formam, ex qua fit compoſitum phyſicum.

PRIMA CONCLUSIO:

Datur unio in compoſito phyſico.

COMPOSITUM phyſicum verè, & propriè habet unionem: ergo in illo datur unio.

Antecedens pr. Illud verè, & propriè habet unionem, quod eſt verè unum unitate compoſitionis; atqui compoſitum phyſicum eſt verè unum unitate compoſitionis: ergo habet unionem.

Major pr. Illud verè habet unionem, cujus partes ita ſe habent, ut quò defertur una ſequi quoque debeat alia; atqui quod eſt unum unitate com-

compoſitionis habet ſuas partes ita ſe habentes: ergo illud habet unionem, quod eſt unum unitate compoſitionis.

CONCLUSIO SECUNDA:

Unio non eſt intima indiſtantia, & diſpoſitiones in materia ad formam recipiendam.

ILLA non ſunt idem, quorum uno exiſtente non exiſtit aliud; atqui exiſtente intimâ indiſtantia formæ in materia habente diſpoſitiones non exiſtit ejus unio: ergo unio non eſt intima indiſtantia, & diſpoſitiones in materia ad formam recipiendam.

Ut facilius, & clarius probetur minor, Suppono, *duos homines poni penetrativè, Petrum v.g. & Paulum, & hoc poſito ſic argumentor:*

In ſuppoſitione facta exiſtit indiſtantia formæ Petri, à materia Pauli benè diſpoſita: atqui non exiſtit ejus unio cum illa: ergo exiſtente intima indiſtantia formæ in materia diſpoſita non exiſtit ejus unio.

Minor pr. Unio formæ Petri non exiſtit cum ea materia, cui unita eſt forma Pauli; atqui forma Pauli unita eſt cum materia Pauli: ergo non exiſtit unio formæ Petri cum illa.

Major probatur. Materia Pauli uniri non poteſt ſimul duabus formis: ergo unio formæ Petri non exiſtit cum ea materia, cui unita eſt forma Pauli.

Diſtinguunt adverſarii: Materia Pauli uniri Pauli...

non poteſt ſimul duabus formis naturaliter, & in ſuppoſitione nihil involvente ſupernaturale, *Concedunt*, involuēte aliquid ſupernaturale, quale eſt penetratio in præſenti materia, *Negant*.

Contrà. Ex conceſſis eſſe non poteſt unio materiæ diſpoſitæ ſimul cum duabus formis in ſuppoſitione nihil involuente ſupernaturale; atqui in ſimili ſuppoſitione poteſt eſſe indiſtantia duarum formarum à materia ritè diſpoſita: ergo indiſtantia formæ à materia diſpoſita non eſt ejus unio cum illa,

Ad certiorem probationem minoris, Suppono, *Petrum incumbere ſupra corpus Pauli morientis, & hujus animam tendere ad cœlum permeando corpus Petri, & ſervando ſimilem ubicationem, & tam magnam, ac habebat in corpore Pauli æquali corpori Petri.*

Suppoſitio facta nihil involuit ſupernaturale; atqui in illa verè eſt indiſtantia duarum formarum à materia ritè diſpoſita: ergo in ſuppoſitione nihil involuente ſupernaturale eſſe poteſt indiſtantia duarum formarum à materia ritè diſpoſita.

Minor pr. Formæ Petri, & Pauli ſunt duæ formæ, & corpus Petri eſt materia ritè diſpoſita reſpectu illarum formarum; atqui in ſuppoſitione facta eſt vera indiſtantia formæ Petri, & Pauli, à corpore Petri: ergo in ſuppoſitione facta eſt, verè indiſtantia duarum formarum à materia ritè diſpoſita.

Prima pars minoris eſt clara, & ſecunda pr.

Forma Pauli eſt indiſtans ab eo, quod penetrat: atqui penetrat corpus Petri ut ſupponimus: ergo

Conclusio Tertia:

Vnio diſtinguitur modaliter à materia, & forma.

Illud diſtinguitur modaliter à materia,& forma,quod eſt eſſentialiter actualis informatio materiæ, & formæ , & quid ipſis realiter ſuperadditum; atqui unio eſt eſſentialiter actualis informatio materiæ,& formæ,& quid ipſis realiter ſuperadditum : ergo diſtinguitur modaliter à materia & forma.

Prima pars minoris probatur.

Illud eſt eſſētialiter actualis informatio alterius, quod advenit illi, & ne divinitus quidem eſſe poteſt ſine illo; atqui unio advenit materiæ, & formæ , & ne divinitus quidem eſſe poteſt ſine illis: ergo eſt eſſentialiter actualis informatio materiæ,& formæ.

Prima pars minoris probatur.

Materia & forma ſunt illius ſubjectum : ergo advenit illis.

Probabimus infrà antecedens concluſione quinta: & jam probatur ſecunda pars minoris prioris argumenti, ſcilicet, unionem ne divinitus quidem eſſe poſſe ſine materia.

Unio non poteſt eſſe etiam divinitus ſine iis, ſine quibus deſinit eſſe unio; atqui non exiſtentibus materia, & forma, & ipſa in illis, deſinit eſſe unio : ergo non poteſt eſſe etiam divinitus ſine materia,& forma.

Minor pr. Unio materiæ, & formæ deſinit eſſe earum unio,cùm eas non unit;atqui non exiſten-

tibus materia,& forma,& ipſa in illis eas non unit: ergo non exiſtentibus materia, & forma, & ipſa in illis deſinit eſſe unio.

*Minor.pr.*Ea,quæ non ſunt,& in quibus non eſt unio uniri non poſſunt: ergo non exiſtentibus materia,& forma & unione in illis,hæc eas non unit.

Antecedens pr. Unio eſt tantùm eorum, quæ ſunt, & exiſtunt, & in quibus ipſa eſt: ergo ea, quæ non ſunt,& in quibus non eſt unio uniri non poſſunt.

Secunda pars ſuperioris argumenti, unionem eſſe quid realiter ſuperadditum materiæ, & formæ, probatur.

Quod eſt aliquid realiter præter materiam, & formam eſt illis realiter ſuperadditum; atqui unio eſt aliquid realiter præter materiam, & formam: ergo eſt aliquid realiter ſuperadditum materiæ,& formæ.

*Minor pr.*Illud eſt aliquid præter materiam, & formam, quod non exiſtit exiſtentibus materia & forma; atqui unio non exiſtit exiſtentibus materia & forma:ergo eſt aliquid realiter præter materiam,& formam.

Reſpondent adverſarii: Atqui unio non exiſtit exiſtentibus materia & forma ſeorſim ſumptis, *Concedunt.*ſimul ſumptis, *Negant.*

Contrà. Vel materiam, & formam exiſtere ſimul, eſt exiſtere eodem tempore, vel eodem loco; atqui neutrum dici poteſt: ergo unio non exiſtit exiſtentibus ſimul materia,& forma.

Reſpondent: Materiam & formam exiſtere ſimul,eſt eſſe eodem tempore,& loco.

Contrà. Vel materiam, & formam eſſe in eodem

dem tempore,& in eodem loco, importat aliquid præter entitates materiæ, & formæ, vel non; atqui neutrum dici poteſt : ergo materiam & formam exiſtere ſimul non eſt tantùm eas exiſtere eodem loco,& tempore.

Reſpondent, materiam, & formam eſſe in eodem tempore, & in eodem loco importare formã prout in materia,& deinde formam prout in materia ſignificare, formam informare materiam, ac demum formam informare materiam, eſſe materiam,& formam ſimul ſumpta.

Contra: Forma prout in materia, forma informans materiam, materia, & forma ſimul ſumpta, & hujuſcemodi alii termini vel important aliquid præter entitates materiæ, & formæ, vel nõ; ſi primum illud aliquid vocatur à nobis unio: ergo unio eſt aliquid præter materiam, & formam; Si ſecundum: ergo exiſtentibus materia, & forma exiſtit forma ſimul cum materia, forma informans &c. atqui hoc eſt falſum: ergo falſum etiam eſt unionem non eſſe aliquid præter materiam, & formam.

Minor pr. Exiſtente anima hominis recens mortui, & ejus corpore non exiſtit ejus anima ſimul cum materia, informans materiam, &c. ergo falſum eſt exiſtentibus materia, & forma, exiſtere formam ſimul cum materia, formam informantem materiam, &c.

Objicies. Unio non eſt quid diſtinctum realiter à materia,& forma : ergo unio non eſt modus ſuperadditus realiter materiæ, & formæ.

Antecedens probatur Unio eſt id, per quod materia, & forma uniuntur; atqui illud, per quod

uniuntur non eſt quid ab ipſis diſtinctum realiter: ergo unio non eſt quid diſtinctum realiter à materia, & forma.

Minor probatur. Diſtinctum illud realiter, per quod materia & forma uniuntur, debet ipſum ipſi materiæ, & formæ uniri; atqui eis uniri non poteſt: ergo illud, per quod materia, & forma uniuntur, non eſt quid ab ipſis diſtinctum realiter.

Minor probatur. Diſtinctum illud realiter uniri non poteſt materiæ, & formæ, niſi vel per aliquid aliud diſtinctum ab ipſo realiter, vel ſeipſo; atqui eis uniri non poteſt per aliquid à ſe diſtinctum realiter, neque ſeipſo: ergo eis uniri non poteſt.

Minor probatur. Diſtinctum illud, quod dicitur unio non magis poteſt uniri materiæ, & formæ per ſeipſum, quam poſſit forma materiæ per ſeipſam; atqui forma non poteſt uniri materiæ per ſeipſam: ergo neque ipſis illud diſtinctum ſeipſo.

Solutio: Neganda eſt major. Ratio eſt, quia materia, & forma poſſunt exiſtere abſque eo, quòd ſint unitæ. Unio verò non poteſt exiſtere, quin uniat, & conſequenter ut uniatur non indiget alio quàm ſeipſa.

Contrà. Tam forma unitur immediatè materiæ, quam unio materiæ & formæ: ergo non magis unio unitur materiæ & formæ per ſeipſam, quàm forma materiæ.

Antecedens pr. Forma, & materia non uniuntur mediatè: ergo tam forma unitur immediatè materiæ, quàm unio materiæ & formæ.

Solu-

Solutio: Forma, & materia non uniuntur mediatè, hoc eſt, mediante aliquo diſtincto diſtinctionę reali majori, *Concedo.* diſtincto diſtinctione reali minori, *Nego.*

Contrà. Potentia, & actus ejus primarius ex Ariſtotele uniuntur omnino immediatè; atqui materia eſt potentia, & forma eſt actus ejus primarius: ergo uniuntur nullo mediante diſtincto etiam diſtinctione reali minori.

Solutio: Potentia, & actus uniuntur immediatè, ut quod, *Concedo.* ut quo, *Nego.* ergo uniuntur nullo mediante, ut quod, *Concedo.* ut quo, *Nego.* hoc eſt, nihil aliud mediat inter materiam, & formam unitas, quàm id, quod illas unit, & eſt ratio, cur uniantur, ſcilicet unio, quæ proinde benè dicitur mediare inter illas, ut quo, ſeu tanquam id, quo uniuntur, non verò ut quod, hoc eſt, tanquam aliquid quod non ſit ipſamet earum conjunctio.

CONCLUSIO QUARTA:
Unica tantùm eſt unio informativa.

UNICA tantùm ſufficit unio inter materiam & formam: ergo unica tantũ eſt unio informativa.

Antecedens pr. Unio non requiritur ad aliud, quàm ut materia, & forma inter ſe connectantur; atqui ad hoc unica unio ſufficit: ergo unica tantùm ſufficit unio inter materiam, & formam.

Minor pr. Ut materia, & forma inter ſe conjungantur, & verè dici poſſint connexæ, non aliud requiritur, quàm ut, quò una trahitur, alia debeat ſequi; atqui cùm eſt unica unio, quò una trahitur alia debet ſequi: ergo ad hoc ut connectantur unica unio ſufficit.

Minor pr. Cùm eſt vinculum inter duo, quo unum trahitur, aliud debet ſequi; atqui unio eſt vinculum materiæ, & formæ: ergo quò una trahitur alia debet ſequi.

Objicies. Unica unio nõ ſufficit ad uniendã formam cum materia: ergo admittenda eſt duplex.

Antecedens pr. Unio eſt id, per quod refertur forma ad materiam, & viciſſim materia ad formam; atqui ad hoc unica unio non ſufficit: ergo unica unio non ſufficit ad uniendam materiam cum forma.

Minor pr Materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma refertur ad ipſam: ergo ad hoc non ſufficit unica unio.

Antecedens pr. Id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam: ergo materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma ad ipſam refertur.

Antecedens pr. Materialiſatio, & informatio realiter diſtinguuntur; atqui id, per quod materia refertur ad formam unitam eſt materialiſatio, & id; per quod forma unita refertur ad materiam eſt informatio: ergo id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam.

Solutio: Neganda eſt major, & ratio eſt quia materialiſatio nihil aliud eſt, quàm unio prout recipitur in materia, & ſe tenet ex parte illius. Informatio verò eſt eadem unio, prout recepta in forma, & ſe tenens ex parte illius, quod nihil aliud arguit, quàm diſtinctionem rationis; & diverſitatem conceptuum diverſimodè unionem comparantium & repræſentantium. CON-

Concluſio Quinta:
Vnio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

In illis unio recipitur ſubjectivè, quæ ſunt ipſius ſubjectum; ſed materia, & forma ſunt ſubjectum unionis: ergo unio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

Minor pr. Illud eſt ſubjectum unionis, quod præſupponitur ab ipſa, & cui ipſa advenit; atqui unio præſupponit materiam, & formam, & illis advenit: ergo materia, & forma ſunt ſubjectum unionis.

Minor pr. Unio præſupponit, & advenit illis, quæ unit, & quorum eſt vinculum; atqui unit materiam, & formam, & eſt vinculum ipſarum: ergo eas præſupponit, & illis advenit.

Objicies. Materia, & forma non ſunt ſubjectum unionis: ergo unio non recipitur ſubjectivè in materia, & forma

Antecedens pr. Illud non eſt ſubjectum unionis, quod non eſt illius cauſa; atqui materia, & forma non ſunt cauſa unionis: ergo non ſunt illius ſubjectum.

Minor pr. Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam; atqui materia, & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva: ergo materia, & forma non ſunt cauſa unionis.

Solutio: Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam totalem, *Concedo.* partialem, *Nego.* atqui materia & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva totalis, *Nego.* partialis, *Concedo.*

Contrà. Corpus humanum, & anima rationalis

Minor pr. Cùm eſt vinculum inter duo, quo unum trahitur, aliud debet ſequi; atqui unio eſt vinculum materiæ, & formæ: ergo quo una trahitur alia debet ſequi.

Objicies. Unica unio nõ ſufficit ad uniendã formam cum materia: ergo admittenda eſt duplex.

Antecedens pr. Unio eſt id, per quod refertur forma ad materiam, & viciſſim materia ad formam; atqui ad hoc unica unio non ſufficit: ergo unica unio non ſufficit ad uniendam materiam cum forma.

Minor pr. Materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma refertur ad ipſam: ergo ad hoc non ſufficit unica unio.

Antecedens pr. Id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam: ergo materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma ad ipſam refertur.

Antecedens pr. Materialiſatio, & informatio realiter diſtinguuntur; atqui id, per quod materia refertur ad formam unitam eſt materialiſatio, & id, per quod forma unita refertur ad materiam eſt informatio: ergo id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam.

Solutio: Neganda eſt major, & ratio eſt quia materialiſatio nihil aliud eſt, quàm unio prout recipitur in materia, & ſe tenet ex parte illius. Informatio verò eſt eadem unio, prout recepta in forma, & ſe tenens ex parte illius, quod nihil aliud arguit, quàm diſtinctionem rationis, & diverſitatem conceptuum diverſimodè unionem comparantium & repræſentantium. CON-

Concluſio Quinta: *Vnio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.*

In illis unio recipitur ſubjectivè, quæ ſunt ipſius ſubjectum; ſed materia, & forma ſunt ſubjectum unionis: ergo unio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

Minor pr. Illud eſt ſubjectum unionis, quod præſupponitur ab ipſa, & cui ipſa advenit; atqui unio præſupponit materiam, & formam, & illis advenit: ergo materia, & forma ſunt ſubjectum unionis.

Minor pr. Unio præſupponit, & advenit illis, quæ unit, & quorum eſt vinculum; atqui unit materiam, & formam, & eſt vinculum ipſarum: ergo eas præſupponit, & illis advenit.

Objicies. Materia, & forma non ſunt ſubjectum unionis: ergo unio non recipitur ſubjectivè in materia, & forma

Antecedens pr. Illud non eſt ſubjectum unionis, quod non eſt illius cauſa; atqui materia, & forma non ſunt cauſa unionis: ergo non ſunt illius ſubjectum.

Minor pr. Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam; atqui materia, & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva: ergo materia, & forma non ſunt cauſa unionis.

Solutio: Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam totalem, *Concedo*. partialem, *Nego*. atqui materia & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva totalis, *Neg*. partialis, *Concedo*.

Contrà. Corpus humanum, & anima rationalis

Minor pr. Cùm eſt vinculum inter duo, quo unum trahitur, aliud debet ſequi; atqui unio eſt vinculum materiæ, & formæ: ergo quò una trahitur alia debet ſequi.

Objicies. Unica unio nō ſufficit ad uniendā formam cum materia: ergo admittenda eſt duplex.

Antecedens pr. Unio eſt id, per quod refertur forma ad materiam, & viciſſim materia ad formam; atqui ad hoc unica unio non ſufficit: ergo unica unio non ſufficit ad uniendam materiam cum forma.

Minor pr Materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma refertur ad ipſam: ergo ad hoc non ſufficit unica unio.

Antecedens pr. Id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam; ergo materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma ad ipſam refertur.

Antecedens pr. Materialiſatio, & informatio realiter diſtinguuntur; atqui id, per quod materia refertur ad formam unitam eſt materialiſatio, & id, per quod forma unita refertur ad materiam eſt informatio: ergo id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam.

Solutio: Neganda eſt major, & ratio eſt quia materialiſatio nihil aliud eſt, quàm unio prout recipitur in materia, & ſe tenet ex parte illius. Informatio verò eſt eadem unio, prout recepta in forma, & ſe tenens ex parte illius, quod nihil aliud arguit, quàm diſtinctionem rationis, & diverſitatem conceptuum diverſimodè unionem comparantium & repræſentantium.

CON-

CONCLUSIO QUINTA:

Vnio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

IN illis unio recipitur ſubjectivè, quæ ſunt ipſius ſubjectum; ſed materia, & forma ſunt ſubjectum unionis: ergo unio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

Minor pr. Illud eſt ſubjectum unionis, quod præſupponitur ab ipſa, & cui ipſa advenit; atqui unio præſupponit materiam, & formam; & illis advenit: ergo materia, & forma ſunt ſubjectum unionis.

Minor pr. Unio præſupponit, & advenit illis, quæ unit, & quorum eſt vinculum; atqui unit materiam, & formam, & eſt vinculum ipſarum: ergo eas præſupponit, & illis advenit.

Objicies. Materia, & forma non ſunt ſubjectum unionis: ergo unio non recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

Antecedens pr. Illud non eſt ſubjectum unionis, quod non eſt illius cauſa; atqui materia, & forma non ſunt cauſa unionis: ergo non ſunt illius ſubjectum.

Minor pr. Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam; atqui materia, & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva: ergo materia, & forma non ſunt cauſa unionis.

Solutio: Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam totalem, *Concedo.* partialem, *Nego.* atqui materia & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva totalis, *Nego.* partialis, *Concedo.*

Contrà. Corpus humanum, & anima rationalis

Minor pr. Cùm eſt vinculum inter duo, quo unum trahitur, aliud debet ſequi; atqui unio eſt vinculum materiæ, & formæ: ergo quò una trahitur alia debet ſequi.

Objicies. Unica unio nõ ſufficit ad uniendã formam cum materia: ergo admittenda eſt duplex.

Antecedens pr. Unio eſt id, per quod refertur forma ad materiam, & viciſſim materia ad formam; atqui ad hoc unica unio non ſufficit: ergo unica unio non ſufficit ad uniendam materiam cum forma.

Minor pr. Materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma refertur ad ipſam: ergo ad hoc non ſufficit unica unio.

Antecedens pr. Id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam: ergo materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma ad ipſam refertur.

Antecedens pr. Materialiſatio, & informatio realiter diſtinguuntur; atqui id, per quod materia refertur ad formam unitam eſt materialiſatio, & id, per quod forma unita refertur ad materiam eſt informatio: ergo id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam.

Solutio: Neganda eſt major, & ratio eſt quia materialiſatio nihil aliud eſt, quàm unio prout recipitur in materia, & ſe tenet ex parte illius. Informatio verò eſt eadem unio, prout recepta in forma, & ſe tenens ex parte illius, quod nihil aliud arguit, quàm diſtinctionem rationis, & diverſitatem conceptuum diverſimodè unionem comparantium & repræſentantium. CON-

Concluſio Quinta:

Vnio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

In illis unio recipitur ſubjectivè, quæ ſunt ipſius ſubjectum; ſed materia, & forma ſunt ſubjectum unionis: ergo unio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

Minor pr. Illud eſt ſubjectum unionis, quod præſupponitur ab ipſa, & cui ipſa advenit; atqui unio præſupponit materiam, & formam; & illis advenit: ergo materia, & forma ſunt ſubjectum unionis.

Minor pr. Unio præſupponit, & advenit illis, quæ unit, & quorum eſt vinculum; atqui unit materiam, & formam, & eſt vinculum ipſarum: ergo eas præſupponit, & illis advenit.

Objicies. Materia, & forma non ſunt ſubjectum unionis: ergo unio non recipitur ſubjectivè in materia, & forma

Antecedens pr. Illud non eſt ſubjectum unionis, quod non eſt illius cauſa; atqui materia, & forma non ſunt cauſa unionis: ergo non ſunt illius ſubjectum.

Minor pr. Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam; atqui materia, & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva: ergo materia, & forma non ſunt cauſa unionis.

Solutio: Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam totalem, *Concedo.* partialem, *Nego.* atqui materia & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva totalis, *Neg.* partialis, *Concedo.*

Contrà. Corpus humanum, & anima rationalis

 ſunt

Minor pr. Cùm eſt vinculum inter duo, quo unum trahitur, aliud debet ſequi; atqui unio eſt vinculum materiæ, & formæ: ergo quò una trahitur alia debet ſequi.

Objicies. Unica unio nō ſufficit ad uniendā formam cum materia: ergo admittenda eſt duplex.

Antecedens pr. Unio eſt id, per quod refertur forma ad materiam, & viciſſim materia ad formam; atqui ad hoc unica unio non ſufficit: ergo unica unio non ſufficit ad uniendam materiam cum forma.

Minor pr. Materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma refertur ad ipſam: ergo ad hoc non ſufficit unica unio.

Antecedens pr. Id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam; ergo materia non poteſt referri ad formam per id, per quod forma ad ipſam refertur.

Antecedens pr. Materialiſatio, & informatio realiter diſtinguuntur; atqui id, per quod materia refertur ad formam unitam eſt materialiſatio, & id, per quod forma unita refertur ad materiam eſt informatio: ergo id, per quod materia refertur ad formam diſtinguitur ab eo, per quod forma refertur ad materiam.

Solutio: Neganda eſt major, & ratio eſt quia materialiſatio nihil aliud eſt, quàm unio prout recipitur in materia, & ſe tenet ex parte illius. Informatio verò eſt eadem unio, prout recepta in forma, & ſe tenens ex parte illius, quod nihil aliud arguit, quàm diſtinctionem rationis, & diverſitatem conceptuum diverſimodè unionem compa-

Conclusio Quinta:
Vnio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

In illis unio recipitur ſubjectivè, quæ ſunt ipſius ſubjectum; ſed materia, & forma ſunt ſubjectum unionis: ergo unio recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

Minor pr. Illud eſt ſubjectum unionis, quod præſupponitur ab ipſa, & cui ipſa advenit; atqui unio præſupponit materiam, & formam; & illis advenit: ergo materia, & forma ſunt ſubjectum unionis.

Minor pr. Unio præſupponit, & advenit illis, quæ unit, & quorum eſt vinculum; atqui unit materiam, & formam, & eſt vinculum ipſarum: ergo eas præſupponit, & illis advenit.

Objicies. Materia, & forma non ſunt ſubjectum unionis: ergo unio non recipitur ſubjectivè in materia, & forma.

Antecedens pr. Illud non eſt ſubjectum unionis, quod non eſt illius cauſa; atqui materia, & forma non ſunt cauſa unionis: ergo non ſunt illius ſubjectum.

Minor pr. Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam; atqui materia, & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva: ergo materia, & forma non ſunt cauſa unionis.

Solutio: Unio non habet duplicem cauſam ſubjectivam totalem, *Concedo.* partialem, *Nego.* atqui materia & forma ſunt duplex cauſa ſubjectiva totalis, *Neg.* partialis, *Concedo.*

Contrà. Corpus humanum, & anima rationalis

ſunt materia,& forma; atqui anima rationalis, & corpus in homine non ſunt duplex cauſa partialis unionis hominis:ergo materia,& forma non ſunt duplex cauſa ſubjectiva partialis unionis.

Minor. pr. Unio,quæ habet pro cauſa ſubjectiva etiam partiali corpus, & animam rationalem eſt materialis ſimul & ſpiritalis;atqui unio hominis non eſt materialis ſimul, & ſpiritalis:ergo corpus,& anima rationalis, non ſunt ejus cauſa ſubjectiva partialis.

Reſpondeo eſſe materialem tantùm.

Contrà. Illa unio non eſt materialis, quæ eſt ſpiritalis; atqui unio,quæ recipitur in corpore, & anima hominis eſt ſpiritalis: ergo non eſt materialis.

Minor pr. Illa unio eſt ſpiritalis, quæ recipitur in ſubjecto ſpiritali; atque unio, quæ habet pro cauſa ſubjectiva corpus, & animam rationalem, recipitur in ſubjecto ſpiritali:ergo unio quæ recipitur in corpore & anima hominis eſt ſpiritalis.

Solutio: Illa unio eſt ſpiritalis, quæ recipitur in ſubjecto adæquatè ſpiritali, *Concedo.* in ſubjecto inadæquatè ſpiritali, *Nego.* atqui unio quæ habet pro cauſa ſubjectiva corpus, & animam rationalem recipitur in ſubjecto adæquatè ſpiritali, *Nego.* inadæquatè ſpiritali; *Concedo.*

Contrà. Subjectum inadæquatè ſpiritale ſufficit ad hoc, ut unio ſit ſpiritalis: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Non minùs cauſa ſubjectiva partialiter ſpiritalis ſufficit, ut ejus effectus ſit totus ſpiritalis, quàm cauſa efficiens partialiter ſupernaturalis, ut ejus effectus ſit ſupernaturalis; atqui

atqui cauſa efficiens ex parte tantùm ſupernaturalis ſufficit, ut totus effectus ſit ſupernaturalis; ergo etiam cauſa ſubjectiva ex parte ſpiritalis, ſufficit, ut ejus effectus ſit ſpiritalis.

Major pr. Par eſt ratio utriuſque; ergo non minùs cauſa ſubjectiva partialiter ſpiritalis ſufficit ut ejus effectus ſit totus ſpiritalis, quàm cauſa efficiens partialiter ſupernaturalis ut ejus effectus ſit totus ſupernaturalis.

Reſpondeo negando antecedens. Diſparitas eſt, quia effectus ille eſt ſupernaturalis, qui ut ſit, requirit cauſam ſupernaturalem aliquam. per hoc enim eſt ſupra vires totius naturæ. Effectus verò, ut ſit ſpiritalis nullam debet habere dependentiã à re materiali, quod certè illi non convenit, cùm habet tantùm partiale ſuum ſubjectum ſpiritale, ratione enim alterius ſui partialis ſubjecti materialis verum eſt, quòd dependeat à re materiali, & conſequenter, quòd non ſit ſpiritalis.

Sectio VIII.

Quomodo totum phyſicum includat partes, & ab illis diſtinguatur.

Conclusio Prima:

Totum phyſicum includit eſſentialiter materiam.

Illud eſt de eſſentia totius phyſici, ſeu includitur ab eo eſſentialiter quod eſt illius pars; atqui materia eſt pars compoſiti phyſici:

ergo totum phyſicum includit eſſentialiter materiam.

Minor pr. Illud eſt pars alterius, quo ſublato manentibus licèt reliquis omnibus per poſſibile, vel impoſſibile non manet illud; atqui materia ſublata remanentibus licèt reliquis omnibus non manet compoſitum phyſicum: ergo materia eſt pars compoſiti phyſici.

Minor pr. Sublata materia manet ſola forma ſolitariè ſumpta; atqui ſola forma ſolitariè ſumpta non eſt totum compoſitum phyſicum: ergo materia ſublata remanentibus licèt reliquis omnibus non manet compoſitum phyſicum.

Minor pr. Anima eſt forma hominis, & homo compoſitum phyſicum; ſed anima non eſt totus homo: ergo ſola forma ſolitariè ſumpta non eſt totum compoſitum phyſicum.

Objicies. Materia non eſt de eſſentia illius, cujus eſſentia eſt poſita in indiviſibili; atqui eſſentia compoſiti phyſici eſt poſita in indiviſibili: ergo materia non eſt de illius eſſentia.

Solutio: Materia non eſt de eſſentia illius, cujus eſſentia eſt poſita in indiviſibili, hoc eſt, cujus eſſentia non habet partes, *Concedo* cujus eſſentiæ nihil addi poteſt, aut detrahi quin varietur, *Nego.* atqui eſſentia compoſiti phyſici eſt poſita in indiviſibili, hoc eſt, non habet partes, *Nego.* hoc eſt nihil ei addi poteſt, aut detrahi quin varietur, *Concedo.*

Contrà. Partes illæ eſſentiæ compoſiti phyſici non poſſunt eſſe aliæ à materia, & forma; atqui materia non eſt illius pars: ergo eſſentia compoſiti phyſici non habet partes.

Minor

Minor pr. Homo eſt compoſitum phyſicum; atqui materia non eſt pars illius : ergo non eſt pars compoſiti phyſici.

Minor pr. Illud non eſt pars hominis, quo ſublato manet homo ; atqui ſublata materia manet homo: ergo materia non eſt pars hominis.

Minor pr. Petrus eſt homo; atqui ſublata materia Petri manet Petrus: ergo ſublata materia manet homo.

Minor pr. Quotidie tollitur materia Petri ab ipſo; atqui ipſe nihilominus manet : ergo ſublata materia Petri manet Petrus.

Solutio: Atqui ipſe manet idem phyſicè, & in rigore, *Nego*. manet idem æquivalenter, & moraliter, *Concedo*.

Contra. Petrus talis manet, qualem eum eſſe cenſet communis ſenſus; atqui communis ſenſus dicit eum eſſe eumdem phyſicè: ergo Petrus manet idem Phyſicè.

Minor pr. Communis ſenſus eo modo dicit eum eſſe eumdem, quo credit eum reſurrecturum eumdem ; atqui credit eum reſurrecturum eumdem phyſicè : ergo dicit etiam eum eſſe eumdem phyſicè.

Minor pr. Communis ſenſus eo modo credit eum reſurrecturum eumdem, quo fides docet; atqui fides docet eum reſurrecturum eumdem phyſicè : ergo credit eum reſurrecturum eumdem phyſicè.

Solutio. Atqui fides docet eum reſurrecturum eumdem phyſicè, ſecundùm omnes partes, *Nego*. ſecundùm aliquas, *Concedo*. ergo credit eum reſurrecturum eumdem phyſicè, ſecundùm omnes

Digitized by Google

partes, *Nego*. ſecundùm aliquas. *Concedo*.

Contrà. Eo modo fides docet eum reſurrecturum, qui eſt neceſſarius, ut poſſit dicere carnem, quam habet eſſe ſuam; atqui ut poſſit dicere cùm reſurrexerit carnem, quam habet eſſe ſuam juxta illud *Iob* 19. *In carne mea videbo Deum Salvatorem meum*, debet reſurgere idem ſecundùm omnes partes: ergo fides dicit eũ reſurrecturum eundem ſecundùm omnes partes.

Solutio; Neganda eſt minor. Ratio eſt, quia ut caro Petri poſſit dici eadem, ſufficit, ut ſit eadem in rigore ſecundùm aliquas partes, & æquivalenter ſecundùm alias, ſenſim tamen, & imperceptibiliter mutatas, neque enim alia ſignificatur identitas per illa verba Job, ut docent paſſim Theologi.

Conclusio Secunda:

Totum diſtinguitur realiter inadæquatè à partibus ſeorſim ſumptis.

Quod non eſt omnino idem realiter cum alio diſtinguitur ab illo realiter inadæquatè; atqui totum non eſt omnino idem cum partibus ſeorſim ſumptis: ergo diſtinguitur realiter inadæquatè à partibus ſeorſim ſumptis.

Minor pr. Quod eſt quidquid aliud, & prætereà aliquid amplius non eſt omnino idem cum illo; atqui totum eſt quidquid ſunt partes ſeorſim ſumptæ, & præterea aliquid aliud: ergo non eſt omnino idem cum partibus ſeorſim ſumptis.

Minor pr, Homo eſt totũ, & partes ejus ſeorſim ſumptæ

ſumptæ ſunt anima, & corpus; atqui homo eſt quidquid anima, & quidquid corpus, & præterea aliquid aliud: ergo totum eſt quidquid ſunt partes ſeorſim ſumptæ, & præterea aliquid aliud.

Minor pr. Quod includit animam, & præterea corpus, & unionem utriuſque eſt quidquid anima quidquid corpus, & præterea aliquid aliud; atqui homo includit præter animam, & corpus utriuſque unionem: ergo homo eſt quidquid anima, & quidquid corpus, & præterea aliquid aliud.

CONCLUSIO TERTIA:

Totum non diſtinguitur realiter à partibus ſimul ſumptis, & unitis.

QUOD eſt realiter quidquid aliud, & nihil amplius, non diſtinguitur realiter ab eo; atqui totum eſt realiter quidquid partes ſimul ſumptæ, & unitæ, & nihil amplius: ergo totum non diſtinguitur à partibus ſimul ſumptis & unitis.

Prima pars minoris eſt clara, & ſecunda probatur.

Totum nihil aliud includit præter partes, & earum unionem: ergo nihil eſt amplius.

Antecedens pr. Vel illud aliud, quod dicitur includere eſt ipſius pars, vel non; atqui neutrum dici poteſt: ergo totum nihil aliud includit præter partes.

Si reſpondeant adverſarij eſſe partem.

Contrà. Illud non poteſt eſſe pars totius, quod non numeratur in collectione partium ipſius; at-

qui iſtud ex adverſarijs non numeratur in collectione partium ipſius: ergo non eſt pars.

Si verò reſpondeant non eſſe partem.

Contrà. Illud debet dici pars, quod eſt aliquid totius; atqui iſtud eſt aliquid totius per ipſos: ergo debet dici pars.

Major pr. Eſſe partem alicujus, & eſſe aliquid ipſius eſſe ſunt idem: ergo illud debet dici pars totius, quod eſt aliquid illius.

Objicies. Effectus diſtinguitur realiter à ſua cauſa; atqui totum eſt effectus partium ſimul ſumptarum, & unitarum: ergo totum diſtinguitur ab ipſis ſimul ſumptis, & unitis.

Solutio: Effectus diſtinguitur realiter à ſua cauſa vera, & propria. *Concedo.* impropria, *Nego.* atqui totum eſt effectus partium ſimul ſumptarum, & unitarum, & iſtæ ejus cauſa propria, *Nego.* impropria, *Concedo.*

Contrà. Illud, quod nihil eſt alterius, & eſt ejus cauſa, eſt ejus propria cauſa; atqui totum nihil eſt partium, & eſt earum effectus: ergo partes ſunt ejus cauſa propria.

Prima pars minoris probatur.

Illa quibus conveniunt prædicata contradictoria, ita ſe habent ut unum nihil ſit alterius; atqui partibus, & toti conveniunt prædicata contradictoria: ergo totum nihil eſt partium.

Minor pr. Eſſe terminum actionis ſimplicis, & non eſſe terminum actionis ſimplicis, ſunt prædicata contradictoria; atqui totum eſt terminus actionis ſimplicis, partes verò non: ergo partibus, & toti conveniunt prædicata contradictoria.

Prima pars minoris probatur.

To-

Totum eſt terminus generationis; atqui generatio eſt ſimplex actio: ergo totum eſt terminus actionis ſimplicis,

Solutio: Totum eſt terminus generationis, ut quod, *Concedo.* ut quo, *Nego.* ergo eſt terminus actionis ſimplicis, ut quod, *Concedo.* ut quo, *Nego.*

Contrà. Terminus ut quo generationis non poteſt eſſe niſi unio, vel compoſitum; atqui non eſt unio: ergo debet eſſe compoſitum.

Minor pr. Terminus etiam ut quo generationis debet eſſe ſubſtantia; atqui unio non eſt ſubſtantia: ergo terminus ut quo non eſt unio,

Minor pr. Unio, vel eſt ſubſtantia ſimplex, vel compoſita, atqui neutrum dici poteſt: ergo unio non eſt ſubſtantia.

Minoris prima pars probatur.

Quod eſt terminus actionis, per quam fit compoſitum non eſt ſubſtantia ſimplex; atqui unio eſt terminus actionis per quam fit compoſitum: ergo non eſt ſubſtantia ſimplex.

Solutio; Quod eſt terminus ut quo actionis, per quam fit compoſitum, non eſt ſubſtantia ſimplex, *Nego* quod eſt terminus ut quod, *Concedo.* Atqui unio eſt terminus ut quo hujuſmodi actionis, *Concedo.* terminus ut quod, *Nego.*

Contrà. Terminus ut quod actionis, per quam fit compoſitum eſt ſubſtantia ſimplex: ergo falſum eſt terminum actionis ut quod, per quam fit compoſitum, non eſſe ſubſtantiam ſimplicem.

Antecedens pr. Quod eſt una ſubſtantia eſt ſubſtantia ſimplex; atqui terminus ut quod actionis, per quam fit compoſitum eſt una ſubſtantia: ergo & ſubſtantia ſimplex:

Solutio

Solutio. Quod eſt una ſubſtantia unitate ſimplicitatis eſt ſubſtantia ſimplex, *Concedo* unitate tantùm compoſitionis, *Nego.* atqui terminus ut quod actionis, per quam fit compoſitum, eſt una ſubſtantia unitate ſimplicitatis, *Nego*, unitate compoſitionis, *Concedo.*

Contrà. Quod eſt verè una ſubſtantia, verè eſt una unitate ſimplicitatis; atqui terminus ut quod eſt verè una ſubſtantia: ergo & una unitate ſimplicitatis.

Major pr. Quod eſt multæ ſubſtantiæ, non poteſt dici verè, & propriè una ſubſtantia; atqui ſubſtantia, quæ eſt tantùm una unitate compoſitionis eſt multæ ſubſtantiæ: ergo quod eſt verè una ſubſtantia eſt una unitate ſimplicitatis.

Solutio. Quod eſt multæ ſubſtantiæ compoſitæ non eſt una ſubſtantia compoſita, *Concedo* quod eſt ſubſtantiæ multæ ſimplices conſtituentes unam totalem, *Nego.* Atqui ſubſtantia quæ eſt tantùm una unitate compoſitionis, eſt multæ ſubſtantiæ compoſitæ, *Nego.* multæ ſubſtantiæ ſimplices, *Concedo.*

Ex dictis *inferes primò*, quæ diximus de diſtinctione totius ſubſtantialis, eſſe applicanda cum proportione alijs totis, ſive accidentalibus, ſive integrantibus, ſive per aggregationem, ſive alijs quibuſcumque tandem. Hæc enim omnia diſtinguuntur à ſuis partibus ſeorſim ſumptis, non verò ab illis ſimul ſumptis, & conjunctis ea conjunctione, quæ eſt ipſis propria.

Secundò. illud eſſe diſcrimen inter partes totius integrantis, & totius ſubſtantialis, ſeu eſſentialis, quod illarum aliqua ſublata maneat ſimilis ſub-

ſtan-

ſtantia, & eſſentia, ac radix eorumdem effectuum, qui cenſebantur proprij toti, quod conſtituunt: Pereunte verò vel minima ex illis, ex quibus conſurgit totum eſſentiale; ſimilis eſſentia non maneat, & pereat radix proprietatum illius compoſiti. In exemplo res hæc clara erit. Manus, & pes ſunt partes integrantes hominis, & corpus, & anima eſſentiales, quia, ſcilicet, quacumque ex illis primis dempta homo non deſinit eſſe radix, & principium vegetandi, ſentiendi, & intelligendi; quæ ſunt operationes propriæ ipſius: ſublata verò anima, vel corpore deeſt, hoc ipſo in illo compoſito, vis efficiendi operationes proprias hominis.

TRAC-

TRACTATVS II.

DE CAVSIS.

RES Naturales præter principia intrinſeca, ex quibus conſtant, habent alia extrinſeca, de quibus plurima agitanda ſunt nobis ſequentibus diſputationibus.

DISPVTATIO I,

De Natura.

DENOMINATIO naturalis, quæ tribuitur compoſito ſubſtantiali, cùm petatur à natura, hujus explanatio non longius differenda viſa eſt.

SECTIO UNICA:

Quid ſit Natura, & quibus conveniat ejus definitio.

CONCLUSIO PRIMA:

Sola Natura eſt principium, & cauſa motus, & quietis ejus, in quo eſt primò, & per ſe, & non ſecundùm accidens.

PRIMA pars concluſionis, quòd natura ſit pars primò conſtitutiva compoſiti naturalis, & principium effectivum, aut receptivum motus ejus, aut quietis facilè intelligetur, tum ex ſolutione objectionis infrà ponendæ, tùm ex ijs, quæ concluſione ſecunda dicemus.

Et ſecunda pars, quòd nihil aliud ſit principium, & cauſa motus, &c. pr.

Alia à natura, quæ dici poſſent principium, & cauſa motus, & quietis ejus, in quo eſt primò, & per ſe, & non ſecundùm accidens, ſunt privatio, compoſita ſubſtantialia, naturæ ſubſtantiales ſumptæ ſine ſubſiſtentia, & qualitates aliquæ; atqui de nullo horum hoc verè dici poteſt: ergo nihil aliud à natura eſt principium, & cauſa motus, & quietis ejus, in quo eſt primò, & per ſe, & non ſecundùm accidens.

Minor pr. Illud non poteſt dici verè principium, & cau-

Digitized by Google

& cauſa motus, & quietis ejus, in quo eſt primò, & per ſe, & non ſecundum accidens, quod non eſt pars primò conſtitutiva compoſiti ſubſtantialis, & principium effectivum, aut receptivum motus, aut quietis ipſius; atqui privatio, compoſita ſubſtantialia, naturæ ſubſtantiales ſumptæ ſine ſubſiſtentia, & qualitates non ſunt pars primò conſtitutiva compoſiti ſubſtantialis, & principium effectivum, aut receptivum ipſius motus: ergo de nullo ipſorum verè dici poteſt, quod ſit principium, & cauſa motus, & quietis ejus, in quo eſt primò, & per ſe, & non ſecundùm accidens.

Minor pr. Quod eſt quid negativum, aut accidens, aut ſupponens aliam ſui partem priorem, aut totum ipſum ſubſtantiale, non eſt pars primò conſtitutiva compoſiti ſubſtantialis, & principium effectivum, & receptivum motus ipſius, & quietis; atqui privatio eſt quid negativum, qualitates ſunt accidentia, naturæ ſubſtantiales ſumptæ ſine ſubſiſtentia habent aliam ſui priorem partem; & compoſita ſubſtantialia ſunt totum ipſum ſubſtãtiale: ergo privatio, qualitates, naturæ ſubſtantiales ſumptæ ſine ſubſiſtentia, & compoſita ſubſtantialia, non ſunt pars primò conſtitutiva compoſiti ſubſtantialis, & principium effectivum, aut receptivum motus ipſius, & quietis.

Tertia pars minoris de qua ſola videtur poſſe dubitari, probatur.

Quod conſtituitur ex partibus, ſupponit, & habet priorem unamquamque ex ſuis partibus; atqui naturæ ſubſtantiales conſtituuntur ex partibus: ergo ſupponunt aliam ſui priorem partem.

Minor

Minor pr. Materia,& forma ſunt earum partes: ergo conſtituuntur ex partibus.

Objicies. Natura non eſt principium, & cauſa motus, & quietis compoſiti ſubſtantialis: ergo nec ejus, in quo eſt primò,& per ſe, & non ſecundùm accidens.

Antecedens pr. Natura eſt aliquid intrinſecum compoſito naturali ; atqui principium motus compoſiti naturalis non eſt illi intrinſecum: ergo natura non eſt principium,&cauſa motus,& quietis ejus,in quo eſt primò, & per ſe, & non ſecundùm accidens.

Minor pr. Quod eſt aliud à compoſito naturali non eſt illi intrinſecum; atqui principium motus compoſiti naturalis eſt aliud ab ipſo.ergo non eſt illi intrinſecum.

Minor pr. Principium motus compoſiti naturalis eſt illud,à quo movetur;ſed illud,à quo movetur eſt aliud ab ipſo;ergo principium motus compoſiti naturalis eſt aliud ab ipſo.

Minor pr. Compoſitum naturale eſt unum ex illis,quæ moventur; atqui omne,quod movetur ex Ariſtotele movetur ab alio : ergo illud, à quo movetur compoſitum naturale eſt aliud ab ipſo.

Solutio: Omne , quod movetur ex Ariſtotele movetur ab alio tanquam à motore univerſali, & partiali , *Concedo.* tanquam à motore particulari,aut totali, *Nego.* hoc eſt, Deus eſt principium omnis motus illius compoſiti naturalis; ſed tanquam cauſa univerſalis,& partialis, cum quo benè ſtat naturam eſſe principium partiale illius, *unde ad conſequens* : ergo illud , à quo tanquam

à mo-

à motore univerſali, & partiali movetur compoſitum naturale eſt aliud ab ipſo, *Concedo*, tanquam à motore particulari, aut totali, *Nego*.

Contrà, Omne quod movetur, movetur ab alio ut à principio particulari: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Quæ moventur ſunt gravia, aut non gravia, & levia; atqui & illa, & hæc moventur ab alio, ut à principio particulari: ergo omne quod movetur, movetur ab alio, ut à principio particulari.

Prima pars minoris probatur.

Generans gravium, & levium eſt aliud ab ipſis; atqui moventur ab ipſo ex Ariſtotele, ut à principio particulari: ergo gravia, & levia moventur à principio particulari.

Solutio: Atqui moventur ab ipſo, ut à principio particulari proximè, *Nego*. remotè, *Concedo*. ergo gravia, & levia moventur ab alio proximè, *Nego*. remotè, *Concedo*. Senſus eſt, generans non movere per ſe immediatè gravia, & levia, potuit enim periiſſe cùm iſta moventur; ſed mediatè, quatenus ſcilicet dedit eis per actionem ipſorum productivam, vim effectivam proprij motus.

Conclusio Secunda:

Definitio naturæ convenit materiæ, & formæ ſubſtantiali,

Definitio naturæ convenit omni ei, quod eſt principium, & cauſa motus, & quietis ejus, in quo eſt primò, & per ſe, & non ſecundùm accidens;

cidens; atqui materia, & forma ſunt principium, & cauſa motus, & quietis ejus, in quo ſunt primò & per ſe, & non ſecundum accidens: ergo definitio naturæ convenit materiæ, & formæ ſubſtantiali.

Minor pr. Illud eſt principium, & cauſa motus, & quietis, &c. quod eſt pars primò conſtitutiva compoſiti naturalis, & principium activum, vel paſſivum motus, & quietis ipſius; atqui materia, & forma ſunt partes primò conſtitutivæ compoſiti naturalis, & principium activum, vel paſſivum motus, & quietis ipſius: ergo materia, & forma ſunt principium, & cauſa motus, & quietis ejus, in quo ſunt primò, & per ſe, & non ſecundum accidens.

Prima pars minoris certa eſt ex dictis diſputationibus præcedentibus, & ſecunda probatur.

Quod efficit, vel recipit motum, & quietem compoſiti eſt principium activum, vel receptivum motus, & quietis ipſius; atqui materia, & forma efficiunt, vel recipiunt motum, & quietem compoſiti naturalis: ergo ſunt principium activum, vel paſſivum motus, & quietis ipſius.

Objicies. Materia eſt natura tantùm extrinſecè ex Ariſtotele: ergo definitio naturæ non convenit illi.

Solutio: Materia ex Ariſtotele, eſt tantùm natura extrinſecè, hoc eſt, non eſt natura tam nobilis, ac forma, *Concedo*, non eſt verè natura, *Nego*.

Contrà. Illud non eſt verè natura, quod non eſt verè principium motus, & quietis; atqui materia non eſt verè principium motus, & quietis: ergo non eſt verè natura.

Minor pr. Illud non eſt verè principium motus, & quietis, quod eſt tantùm principium paſſivum illius; atqui materia eſt tantùm principium paſſivum motus, & quietis: ergo materia non eſt verè principium motus, & quietis.

Major pr. Artificialia ſunt principium paſſivum motus, & quietis; atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, & quietis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium illius.

Solutio: Artificialia ſunt principium paſſivum motus, quà artificialia, *Nego*: quà lapidea, aut lignea, &c. *Concedo*, atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, quà artificialia, *Concedo* quà lapidea, lignea, &c. *Nego*.

Contrà. Quod eſt tantum principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud non poteſt dici principium motus procedentis à natura, cujus motus non eſt naturalis; atqui motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo non eſt naturalis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura.

Minor pr. Motus caloris in aqua eſt à principio paſſivo; atqui ille motus non eſt naturalis: ergo motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis.

Solutio: Atqui ille motus non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*, ſecundùm quid, *Nego*. ergo motus qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*. ſecundùm quid, *Nego*.

Contrà. Motus, qui eſt à natura debet eſſe abſo-

line naturalis ; atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo ex conceſſis, eſt à natura: ergo eſt abſolutè naturalis.

Solutio: Motus, qui eſt à natura, hoc eſt, ſecundùm inclinationem compoſiti eſt abſolutè naturalis, *Concedo*. hoc eſt, qui ſubjectatur in altera parte compoſiti, & eſt contra inclinationem alterius partis, quæ eſt in illo præcipua, *Nego*. atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo eſt à natura, hoc eſt, ſecundum inclinationem, ſeu nativam propenſionem compoſiti, *Nego*. hoc eſt, ſubjectatur in altera ejus parte minùs præcipua, *Concedo*. Naturalitas motus attenditur maximè circa formam, quippe quæ ſit præcipua pars compoſiti ipſum denominans, & in ipſo radix omnium, quæ ſunt ipſius propria, & non conveniunt alijs: ſi enim haberetur ratio materiæ, nullus motus diceretur violentus, Materia enim ſecundùm ſe indifferens eſt ad omnem, & nullum planè habet repugnantem.

Conclusio Tertia:

Ars efficere poteſt verum aurum.

Quod poteſt inducere in materiam diſpoſitiones ad formam auri, poteſt efficere aurum; atqui ars poteſt inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri: ergo efficere poteſt aurum.

Minor pr. Non difficilius eſt, ſecluſa ſpeciali Dei providentia, inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri, quàm ad formam viventium; atqui ars inducere poteſt diſpoſitiones ad multas formas viventium: ergo etiam poteſt in-

Minor pr. Illud non eſt verè principium motus, & quietis, quod eſt tantùm principium paſſivum illius; atqui materia eſt tantùm principium paſſivum motus, & quietis: ergo materia non eſt verè principium motus, & quietis.

Major pr. Artificialia ſunt principium paſſivum motus, & quietis; atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, & quietis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium illius.

Solutio: Artificialia ſunt principium paſſivum motus, quà artificialia, *Nego*: quà lapidea, aut lignea, &c. *Concedo*, atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, quà artificialia, *Concedo* quà lapidea, lignea, &c. *Nego*.

Contrà. Quod eſt tantum principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr Illud non poteſt dici principium motus procedentis à natura, cujus motus non eſt naturalis; atqui motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo non eſt naturalis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura.

Minor pr. Motus caloris in aqua eſt à principio paſſivo; atqui ille motus non eſt naturalis: ergo motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis.

Solutio: Atqui ille motus non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*, ſecundùm quid, *Nego*. ergo motus qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturali sabſolutè, *Concedo*. ſecundùm quid, *Nego*.

Contrà. Motus, qui eſt à natura debet eſſe abſolutè

lutè naturalis ; atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo ex conceſſis, eſt à natura: ergo eſt abſolutè naturalis.

Solutio: Motus, qui eſt à natura, hoc eſt, ſecundùm inclinationem compoſiti eſt abſolutè naturalis, *Concedo*. hoc eſt, qui ſubjectatur in altera parte compoſiti, & eſt contra inclinationem alterius partis, quæ eſt in illo præcipua, *Nego*. atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo eſt à natura, hoc eſt, ſecundum inclinationem, ſeu nativam propenſionem compoſiti, *Nego*. hoc eſt, ſubjectatur in altera ejus parte minùs præcipua, *Concedo*. Naturalitas motus attenditur maximè circa formam, quippe quæ ſit præcipua pars compoſiti ipſum denominans, & in ipſo radix omnium, quæ ſunt ipſius propria, & non conveniunt alijs: ſi enim haberetur ratio materiæ , nullus motus diceretur violentus, Materia enim ſecundùm ſe indifferens eſt ad omnem, & nullum planè habet repugnantem.

Conclusio Tertia:

Ars efficere poteſt verum aurum.

Quod poteſt inducere in materiam diſpoſitiones ad formam auri, poteſt efficere aurum; atqui ars poteſt inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri: ergo efficere poteſt aurum.

Minor pr. Non difficilius eſt , ſecluſa ſpeciali Dei providentia, inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri , quàm ad formam viventium ; atqui ars inducere poteſt diſpoſitiones ad multas formas viventium: ergo etiam poteſt in-

Minor pr. Illud non eſt verè principium motus, & quietis, quod eſt tantùm principium paſſivum illius; atqui materia eſt tantùm principium paſſivum motus, & quietis: ergo materia non eſt verè principium motus, & quietis.

Major pr. Artificialia ſunt principium paſſivum motus, & quietis; atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, & quietis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium illius.

Solutio: Artificialia ſunt principium paſſivum motus, quà artificialia, *Nego*: quà lapidea, aut lignea, &c. *Concedo*, atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, quà artificialia, *Concedo* quà lapidea, lignea, &c. *Nego*.

Contrà. Quod eſt tantum principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud non poteſt dici principium motus procedentis à natura, cujus motus non eſt naturalis; atqui motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo non eſt naturalis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura.

Minor pr. Motus caloris in aqua eſt à principio paſſivo; atqui ille motus non eſt naturalis: ergo motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis.

Solutio: Atqui ille motus non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*, ſecundùm quid, *Nego*. ergo motus qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*, ſecundùm quid, *Nego*.

Contrà. Motus, qui eſt à natura debet eſſe abſo-

lutè

lutè naturalis ; atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo ex conceſſis, eſt à natura: ergo eſt abſolutè naturalis.

Solutio: Motus, qui eſt à natura, hoc eſt, ſecundùm inclinationem compoſiti eſt abſolutè naturalis, *Concedo*. hoc eſt, qui ſubjectatur in altera parte compoſiti, & eſt contra inclinationem alterius partis, quæ eſt in illo præcipua, *Nego*. atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo eſt à natura, hoc eſt, ſecundum inclinationem, ſeu nativam propenſionem compoſiti, *Nego*. hoc eſt, ſubjectatur in altera ejus parte minùs præcipua, *Concedo*. Naturalitas motus attenditur maximè circa formam, quippe quæ ſit præcipua pars compoſiti ipſum denominans, & in ipſo radix omnium, quæ ſunt ipſius propria, & non conveniunt alijs: ſi enim haberetur ratio materiæ , nullus motus diceretur violentus. Materia enim ſecundùm ſe indifferens eſt ad omnem, & nullum planè habet repugnantem.

Conclusio Tertia:

Ars efficere poteſt verum aurum.

Quod poteſt inducere in materiam diſpoſitiones ad formam auri, poteſt efficere aurum; atqui ars poteſt inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri: ergo efficere poteſt aurum.

Minor pr. Non difficilius eſt , ſecluſa ſpeciali Dei providentia, inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri , quàm ad formam viventium ; atqui ars inducere poteſt diſpoſitiones ad multas formas viventium: ergo etiam poteſt indu-

Minor pr. Illud non eſt verè principium motus, & quietis, quod eſt tantùm principium paſſivum illius; atqui materia eſt tantùm principium paſſivum motus, & quietis: ergo materia non eſt verè principium motus, & quietis.

Major pr. Artificialia ſunt principium paſſivum motus, & quietis; atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, & quietis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium illius.

Solutio: Artificialia ſunt principium paſſivum motus, quà artificialia, *Nego*: quà lapidea, aut lignea, &c. *Concedo*, atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, quà artificialia, *Concedo* quà lapidea, lignea, &c. *Nego*.

Contrà. Quod eſt tantum principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud non poteſt dici principium motus procedentis à natura, cujus motus non eſt naturalis; atqui motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo non eſt naturalis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura.

Minor pr. Motus caloris in aqua eſt à principio paſſivo; atqui ille motus non eſt naturalis: ergo motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis.

Solutio: Atqui ille motus non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*, ſecundùm quid, *Nego*. ergo motus qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*. ſecundùm quid, *Nego*.

Contra. *Contrà*. Motus, qui eſt à natura debet eſſe abſolutè

lutè naturalis ; atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo ex conceſſis, eſt à natura: ergo eſt abſolutè naturalis.

Solutio: Motus, qui eſt à natura, hoc eſt, ſecundùm inclinationem compoſiti eſt abſolutè naturalis, *Concedo*. hoc eſt, qui ſubjectatur in altera parte compoſiti, & eſt contra inclinationem alterius partis, quæ eſt in illo præcipua, *Nego*. atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo eſt à natura, hoc eſt, ſecundum inclinationem, ſeu nativam propenſionem compoſiti, *Nego*. hoc eſt, ſubjectatur in altera ejus parte minùs præcipua, *Concedo*. Naturalitas motus attenditur maximè circa formam, quippe quæ ſit præcipua pars compoſiti ipſum denominans, & in ipſo radix omnium, quæ ſunt ipſius propria, & non conveniunt alijs: ſi enim haberetur ratio materiæ , nullus motus diceretur violentus. Materia enim ſecundùm ſe indifferens eſt ad omnem, & nullum planè habet repugnantem.

Conclusio Tertia:

Ars efficere poteſt verum aurum.

Quod poteſt inducere in materiam diſpoſitiones ad formam auri, poteſt efficere aurum; atqui ars poteſt nducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri: ergo efficere poteſt aurum.

Minor pr. Non difficilius eſt , ſecluſa ſpeciali Dei providentia, inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri , quàm ad formam viventium ; atqui ars inducere poteſt diſpoſitiones ad multas formas viventium: ergo etiam poteſt inducE 2 duce-

 duce-

Minor pr. Illud non eſt verè principium motus, & quietis, quod eſt tantùm principium paſſivum illius; atqui materia eſt tantùm principium paſſivum motus, & quietis: ergo materia non eſt verè principium motus, & quietis.

Major pr. Artificialia ſunt principium paſſivum motus, & quietis; atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, & quietis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium illius.

Solutio: Artificialia ſunt principium paſſivum motus, quà artificialia, *Nego*: quà lapidea, aut lignea, &c. *Concedo*, atqui illa ex Ariſtotele non ſunt verè principium motus, quà artificialia, *Concedo* quà lapidea, lignea, &c. *Nego*.

Contrà. Quod eſt tantum principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud non poteſt dici principium motus procedentis à natura, cujus motus non eſt naturalis; atqui motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo non eſt naturalis: ergo quod eſt tantùm principium paſſivum motus, non eſt verè principium motus procedentis à natura

Minor pr. Motus caloris in aqua eſt à principio paſſivo; atqui ille motus non eſt naturalis: ergo motus, qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis.

Solutio: Atqui ille motus non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*, ſecundùm quid, *Nego*. ergo motus qui eſt tantùm à principio paſſivo, non eſt naturalis abſolutè, *Concedo*. ſecundùm quid, *Nego*.

Contrà. Motus, qui eſt à natura debet eſſe abſo-

Digitized by Google

lutè naturalis ; atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo ex conceſſis, eſt à natura: ergo eſt abſolutè naturalis.

Solutio: Motus, qui eſt à natura, hoc eſt, ſecundùm inclinationem compoſiti eſt abſolutè naturalis, *Concedo*. hoc eſt, qui ſubjectatur in altera parte compoſiti, & eſt contra inclinationem alterius partis, quæ eſt in illo præcipua, *Nego*. atqui qui eſt tantùm à principio paſſivo eſt à natura, hoc eſt, ſecundum inclinationem, ſeu nativam propenſionem compoſiti, *Nego*. hoc eſt, ſubjectatur in altera ejus parte minùs præcipua, *Concedo*. Naturalitas motus attenditur maximè circa formam, quippe quæ ſit præcipua pars compoſiti ipſum denominans, & in ipſo radix omnium, quæ ſunt ipſius propria, & non conveniunt alijs: ſi enim haberetur ratio materiæ, nullus motus diceretur violentus. Materia enim ſecundùm ſe indifferens eſt ad omnem, & nullum planè habet repugnantem.

Conclusio Tertia:

Ars efficere poteſt verum aurum.

Quod poteſt inducere in materiam diſpoſitiones ad formam auri, poteſt efficere aurum; atqui ars poteſt inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri: ergo efficere poteſt aurum.

Minor pr. Non difficilius eſt, ſecluſa ſpeciali Dei providentia, inducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri, quàm ad formam viventium; atqui ars inducere poteſt diſpoſitiones ad multas formas viventium: ergo etiam poteſt inducere-

ducere diſpoſitiones in materiam ad formam auri.

Minor pr. Illud poteſt inducere diſpoſitiones in materiam, ad multas formas viventium, quod de facto illas inducit; atqui ars de facto inducit diſpoſitiones in materiam ad formas viventium: ergo ars inducere poteſt diſpoſitiones in materiam, ad multas formas viventium.

Minor pr. Formæ pullorum, & apum ſunt formæ viventium; atqui ars inducit de facto diſpoſitiones in materiam ad iſtas formas: ergo & ad formas viventium.

Minor pr. De facto iſtæ formæ producuntur per artem: ergo ars de facto inducit diſpoſitiones in materiam ad iſtas formas.

Antecedens pr. Pulli educuntur ex ovis temperato calore per artem illis applicato; ergo de facto iſtæ formæ producuntur per artem.

Objicies. Quod nunquam factum eſt fieri non poteſt; atqui nunquam ars effecit verum aurum: ergo ars efficere non poteſt verum aurum.

Reſpondeo, falſitatem *minoris* patere experientijs illis chimiſtarum, quibus aliquid auri quidem fit, ſed non tanti pretij, quanti ſunt expenſæ factæ.

Contrà. Impoſſibile eſt non modò, ut magna vis auri fiat per artem, ſed nec parva: ergo ars nunquam effecit verum aurum.

Antecedens pr. Ars nihil aliud eſt, quàm cognitio v. g. quam homo, vel Angelus habet de modo faciendi aurum; atqui impoſſibile eſt non modò ut magna vis auri fiat per illam cognitionem, ſed nec parva: ergo impoſſibile eſt non modò ut magna vis auri fiat per artem, ſed nec parva.

Minor pr. Cognitio quam habet homo, vel Ange-

gelus de methodo faciendi aurum eſt accidens ſpiritale, & aurum ſubſtantia materialis; atqui impoſſibile eſt, ut per accidens ſpiritale fiat ſubſtantia ſpiritalis: ergo impoſſibile eſt, ut fiat non modò magna vis auri per illam cognitionem, ſed nec parva.

Solutio: Atqui impoſſibile eſt, ut per accidens ſpiritale fiat ſubſtantia materialis efficientia phyſica orta immediatè ab illo, & terminata ad iſtud, *Concedo*. efficientia mediata, & per virtutem alterius agentis quod applicat, *Nego*. ergo impoſſibile eſt, ut per illam cognitionem, vel parva vis auri fiat efficientia orta immediatè ab illa cognitione, *Concedo*. mediata, & prodeunte ab altero agente, cujus cognitio curat applicationem, *Nego*. Cùm enim non deſint agentia, quæ contineant eminenter formam auri, vel ſeorſim ſumpta, vel ſimul, aut certè diſpoſitiones ad illam, cognitio Angelica, quæ hoc non ignorat, poteſt excitare volitionem conſequenter, ad quam fiat applicatio illorum agentium, & illa applicatione facta producatur verum aurum.

Contrà. Dæmones quantumvis rogati à magis, quos hac ratione facile eſſet ditare, non faciunt applicationem hujuſmodi agentium: ergo Angeli non poſſunt illam facere.

Solutio: Dæmones quantumvis rogati à magis, non faciunt applicationem hujuſmodi agentium propter ſpecialem Dei providentiam quæ id eis non permittit, cujus ſi haberent poteſtatem infinitas animas perderent, *Concedo*. ſi non eſſet ſpecialis illa providentia, *Nego*.

Contrà. Nullum eſt fundamentum recurrendi

ad ſpecialem illam Dei providentiam: ergo dæmones non abſtinent ab applicatione hujuſmodi agentium, propter ſpecialem Dei providentiam, ne illaqueentur infinitæ animæ.

Reſpondeo, fundamentum illud eſſe, quod propter ſimilem finem Deus non permittat dæmonibus, quod in ipſorum eſſe poteſtate omnes concedunt, ſcilicet, extractos è mari, aut alijs locis, in quibus latent theſauri, illos dare magis aut alijs, qui ſe illis devovent, quos ut plurimum egeſtate potius, quàm divitijs onuſtos fuiſſe, & eſſe novimus.

DISPVTATIO II.

De Cauſis in communi.

CAUSÆ habent quædam, quæ illis omnibus ſunt communia, aut ſaltem pluribus, & alia quæ ita unius ſunt propria, ut alijs nullo modo conveniant. Prima illa communia examinabimus iſta diſputatione, & ſequentibus, quæ ſunt propria uniuſcujuſque.

Sectio Prima.

Quid ſit cauſa, ratio cauſandi, & cauſalitas.

DUo in omni re, quæ dicitur cauſa maximè attendi debent: primum eſt id, per quod fit potens cauſare, & dicitur ratio cauſandi; & ſecundum illud, per quod actu cauſat, & reducit ſuam illam potentiam ad actum. De utroque explicata cauſa dicemus quid ſint.

Conclusio Prima:

Cauſa bene definitur principium per ſe influens eſſe in aliud.

Illud bene definitur principium per ſe influens eſſe in aliud, quod ſolum dat eſſentiam alteri diſtinctam à ſua; atqui omnis, & ſola cauſa dat eſſentiam alteri diſtinctam à ſua: ergo bene definitur principium per ſe influens eſſe in aliud.

Prima pars minoris intelligetur facilè ex dicendis & ſecunda probatur,

Alia à cauſa, quæ poſſunt cenſeri dare eſſentiam alteri diſtinctam à ſua, ſunt privatio, conditiones ſine quibus non, & pater in divinis reſpectu filij; atqui privatio, & conditiones ſine quibus non, non dant eſſentiam alteri, & pater in divinis non dat eſſentiam diſtinctam à ſua: ergo ſola cauſa dat eſſentiam alteri diſtinctam à ſua.

Duæ primæ partes minoris probantur, & tertia

ex ſolutione objectionis mox ponendæ confirmabitur.

Quod nihil eſt, aut tantum eſt applicatio, aut quaſi applicatio dantis eſſentiam, non dat eſſentiam alteri; atqui privatio nihil eſt poſitivum; ſed tantùm quid negativum, & conditiones ſine quibus non, ſunt tantùm applicatio, aut quaſi applicatio dantis eſſentiam: ergo non dant eſſentiam alteri.

Objicies. Pater in divinis eſt principium influens eſſe in aliud: ergo cauſa non bene definitur principium influens eſſe in aliud.

Antecedens pr. Illud eſt principium influens eſſe in aliud, quod dat eſſe alteri à ſe diſtincto realiter; ſed Pater in divinis dat eſſe Filio à ſe diſtincto realiter: ergo eſt principium influens eſſe in aliud.

Solutio: Illud eſt principium influens eſſe in aliud, quod dat eſſe alteri à ſe diſtincto realiter, hoc eſt, habenti eſſentiam diſtinctam, *Concedo*, non habenti diſtinctam, *Nego*. atqui Pater in divinis dat eſſe Filio à ſe realiter diſtincto, hoc eſt, habenti eſſentiam diſtinctam, *Nego*. non habenti diſtinctam, ſed planè eandem, *Concedo*.

Contrà. Effectus non debet habere eſſentiam diſtinctam à cauſa: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Deus non habet eſſentiam diſtinctam à ſeipſo; atqui Deus eſt effectus ſui ipſius: ergo effectus non debet habere eſſentiam diſtinctam à cauſa.

Minor pr. Deus eſt cauſa ſui ipſius: ergo eſt etiam effectus ſui ipſius.

Antecedens pr. Non poteſt eſſe alia cauſa Dei quàm ipſemet: ergo Deus eſt cauſa ſui ipſius.

Conſequentia pr. Illud eſt cauſa Dei, à quo Deus eſt;

eſt; atqui Deus eſt à ſeipſo: ergo eſt cauſa ſui ipſius.

Major pr. Debet eſſe aliqua cauſa Dei; ſed illa non poteſt eſſe alia quàm id, á quo Deus eſt: ergo illud eſt cauſa Dei, á quo Deus eſt.

Solutio: Neganda eſt major, & ratio eſt, quia cùm quod habet cauſam debeat eſſe productum, & Deus ſit improductus, clarum eſt ipſum non poſſe habere cauſam.

CONCLUSIO SECUNDA:

Ratio cauſandi diſtinguitur aliquando ab entitate cauſæ, aliquando non.

RATIO cauſandi eſt id, per quod cauſa conſtituitur potens cauſare; atqui id, per quod cauſa conſtituitur potens cauſare aliquando diſtinguitur ab ipſius entitate, aliquando non diſtinguitur: ergo ratio cauſandi diſtinguitur aliquando ab entitate cauſæ, aliquando non.

Prima pars minoris probatur.

Quod eſt aliquid ſuperadditum realiter entitati cauſæ diſtinguitur ab ipſius entitate; atqui id, per quod cauſa conſtituitur potens cauſare, eſt aliquando ſuperadditum ipſius entitati: ergo ab ea diſtinguitur.

Minor pr. Cauſa efficiens eſt vera cauſa; ſed id, per quod multæ cauſæ efficientes conſtituuntur aptæ cauſare, eſt aliquid ipſis realiter ſuperadditum: ergo & id, per quod cauſa conſtituitur potens cauſare.

Minor pr. Intellectus, & voluntas humana ſunt *cauſæ*

cauſæ efficientes actuum ſupernaturalium fidei, ſpei, & charitatis; atqui fiunt potentes cauſare illos actus per aliquid ipſis realiter ſuperadditum: ergo cauſæ efficientes conſtituuntur aptæ cauſare per aliquid ipſis realiter ſuperadditum.

Minor pr. Id, per quod intellectus, & voluntas humana conſtituuntur apta cauſare actus ſupernaturales fidei, ſpei, & charitatis, ſunt habitus ſupernaturales; atqui illi ſunt ipſis realiter ſuperadditi: ergo fiunt potentes cauſare illos actus, per aliquid ipſis realiter ſuperadditum.

Minor pr. Supernaturale additum naturali, eſt illi realiter ſuperadditum; ſed intellectus, & voluntas humana ſunt quid naturale, & illi habitus quid ſupernaturale: ergo iſti ſunt illis realiter ſuperadditi.

Secunda pars minoris prioris argumenti, quod ratio cauſandi aliquando non diſtinguatur pr.

Cauſa per ſeipſam poteſt cauſare: ergo id, per quod conſtituitur potens cauſare, non diſtinguitur ab ipſius entitate.

Antecedens pr. Omnes cauſæ materiales, omnes formales, & multæ efficientes ſunt aptæ cauſare per ſeipſas: ergo cauſa per ſeipſam poteſt cauſare.

Duæ primæ partes Antecedentis probantur.

Cauſa materialis & cauſa formalis per id poſſunt cauſare, per quod prima recipere poteſt formam, & ſecunda uniri materiæ; atqui cauſa materialis per ſeipſam recipit formam, & cauſa formalis per ſeipſam ſimiliter unitur materiæ, ex probatis ſuprà ſectione de potentia receptiva materiæ: ergo omnes cauſæ materiales, & omnes

mnes formales ſunt aptæ cauſare per ſeipſas.

Tertia pars Antecedentis ſuperioris argumentis cauſam efficientem eſſe potentem cauſare per ſeipſam, probatur.

Ignis eſt cauſa efficiens caloris in ſe recepti; atqui ſit potens cauſare illum calorem per ſeipſum: ergo cauſa efficiens ſit potens cauſare per ſeipſam

Minor pr. Ignis non cauſat illum calorem per aliquid à ſe diſtinctum: ergo ſit potens illum cauſare per ſeipſum.

Conclusio Tertia.

Cauſalitas diſtinguitur realiter ab entitate cauſæ.

Causalitas eſt id, quo poſito cauſa ſit actu cauſans; atqui id, per quod cauſa ſit actu cauſans diſtinguitur ab ipſius entitate: ergo cauſalitas diſtinguitur realiter ab entitate cauſæ.

Minor pr. Exiſtente entitate cauſæ, non exiſtit hoc, quod eſt ipſam actu cauſare: ergo id, per quod ſit actu cauſans diſtinguitur ab ipſius entitate.

Antecedens pr. Ignis Babylonicus erat vera entitas cauſæ; atqui exiſtebat non exiſtente hoc, quod eſt ipſum actu cauſare: ergo exiſtente entitate cauſæ, non exiſtit id, quod eſt ipſam actu cauſare.

Minor pr. Non cauſabat actu: ergo non exiſtebat hoc, quod eſt ipſum actu cauſare.

Antecedens pr. Ipſius cauſare actu, eſt calefacere, & comburere; atqui non comburebat actu: ergo non cauſabat actu.

SECTIO II.

Quotuplex ſit cauſa, & an eadem res poſſit exercere omnia cauſarum genera.

PRIMA CONCLUSIO:

Cauſæ diviſio in materialem, formalem, efficientem, & finalem eſt adæquata.

MEMBRA iſtius diviſionis continent quidquid diviſum: ergo eſt adæquata.

Antecedens pr. Cauſæ, materialis, formalis, efficiens, & finalis continent quidquid cauſa: ergo & quidquid diviſum.

Antecedens pr. Cauſa eſt principium per ſe influens eſſe in aliud, ſeu dans eſſentiam alteri à ſua diſtinctam; atqui cauſa materialis, formalis, efficiens, & finalis continent quidquid dans eſſentiam alteri à ſua diſtinctam: ergo & quidquid cauſa.

Minor pr. Quidquid dat eſſentiam alteri, vel exigit cum illo uniri, vel non exigit cum illo uniri, vel advenit alteri dando eſſentiam, vel movet alterum ad dandam eſſentiam; atqui quod exigit cum eo uniri, cui dat eſſentiam, eſt cauſa materialis, & quod non exigit uniri eſt cauſa efficiens, & quod advenit eſt cauſa formalis, & quod movet alterum ad dandam eſſentiam eſt cauſa finalis: ergo cauſa materialis, formalis, efficiens, & finalis continent quidquid dans eſſentiam alteri à ſua diſtinctam.

Reſpondent: Quidquid dat eſſentiam alteri, vel exi-

exigit cum illo uniri, vel non exigit cum illo uniri, vel advenit alteri, vel movet alterum ad dandam eſſentiam, & nihil aliud, *Negant.* & præterea aliquid aliud, *Concedunt.*

Contrà. Illud aliud dans eſſentiam non poteſt eſſe niſi vel exemplar, vel objecta actuum vitalium, aut diſpoſitiones ad formam introducendam; atqui cauſa materialis, formalis, efficiens, & finalis continent iſta: ergo nihil eſt aliud præter enumerata, quod det eſſentiam alteri diſtinctam à ſua.

Minor pr. Objecta actuum vitalium, diſpoſitiones ad formam introducendam, & exemplar, ſunt, aut cauſa efficiens, aut revocantur ad illam, ut probabimus cùm de ſingulis agemus: ergo cauſa efficiens, materialis, formalis, & finalis continent iſta.

Conclusio Secunda:

Eadem res exercere poteſt omnia cauſarum genera reſpectu diverſorum effectuum.

Quod poteſt eſſe cauſa materialis, formalis, efficiens & finalis reſpectu diverſorum effectuũ, poteſt reſpectu illorum exercere omnia cauſarum genera; atqui eadem res poteſt eſſe cauſa materialis, formalis, efficiens, & finalis reſpectu diverſorum effectuum: ergo & reſpectu illorum exercere omnia cauſarum genera.

Minor pr. Anima rationalis eſt una, & eadem res; atqui anima rationalis poteſt eſſe cauſa efficiens, materialis, formalis, & finalis reſpectu di-

verſorum effectuum : ergo & una & eadem res.

Minor. pr. Anima rationalis eſt cauſa efficiens, & materialis ſuarum intellectionum, formalis hominis, & finalis organiſationis; atqui intellectiones, homo, & organiſatio ſunt diverſi effectus: ergo poteſt eſſe cauſa efficiens, materialis, formalis, & finalis reſpectu diverſorum effectuum.

CONCLUSIO TERTIA:

Nulla res reſpectu ejuſdem effectus exercere poteſt omnia cauſarum genera.

ILLUD non poteſt reſpectu alicujus effectus exercere omnia cauſarum genera quod reſpectu illius non poteſt eſſe ſimul cauſa materialis, & formalis; atqui nulla res reſpectu ejuſdem effectus poteſt eſſe cauſa materialis & formalis: ergo nulla res reſpectu ejuſdem effectus exercere poteſt omnia cauſarum genera.

Minor pr. Nulla res poteſt eſſe ſimul ea, quæ realiter diſtinguuntur; atqui cauſa materialis, & formalis reſpectu ejuſdem effectus realiter diſtinguuntur: ergo nulla res reſpectu ejuſdem effectus poteſt eſſe cauſa materialis, & formalis.

Minor pr. Quæ faciunt compoſitionem phyſicam realiter diſtinguuntur; atqui cauſa materialis, & formalis ejuſdem effectus faciunt veram compoſitionem phyſicam : ergo realiter diſtinguuntur.

Minor pr. Illa faciunt veram compoſitionem phyſicam, quorum unum advenit alteri realiter præ-

præſuppoſito; atqui cauſa materialis,& formalis ejuſdem effectus ita ſe habent : ergo faciunt veram compoſitionem phyſicam.

Conclusio Quarta:

In omnibus rebus creatis non reperiuntur quatuor cauſarum genera.

Angeli, ſeu naturæ Angelicæ ſunt res creatæ; atqui in Angelis, ſeu naturis Angelicis non reperiuntur quatuor cauſarum genera: ergo neque in omnibus rebus creatis.

Minor pr. In illis non reperiuntur omnia cauſarum genera,in quibus non reperitur neque cauſa formalis, neque materialis; atqui in Angelis non reperitur cauſa formalis, nec materialis: ergo neque quatuor cauſarum genera.

Minor pr. In illis non reperitur cauſa materialis, & formalis, quæ non componuntur ex ſubjecto, & actu; atqui Angeli ſumpti ſecundùm naturam, ſeu naturæ Angelicæ non componuntur ex ſubjecto,& actu:ergo in illis non reperitur cauſa materialis,nec formalis.

Minor pr. Illa non componuntur ex ſubjecto, & actu , quæ ſunt ſubſtantiæ phyſicè ſimplices; atqui Angeli, ſeu naturæ Angelicæ ſunt ſubſtantiæ phyſicè ſimplices, ut probavimus in Metaph. diſp.3.ſect.3. ergo non componuntur ex ſubjecto, & actu.

SECTIO III.

An, & quomodo cauſa ſit prior ſuo effectu.

CONCLUSIO PRIMA:

Cauſa in actu primo non eſt neceſſariò prior tempore ſuo effectu.

ILLUD non eſt prius alio tempore, quod non exiſtit ante illud; atqui cauſa in actu primo non exiſtit neceſſariò ante effectum: ergo non eſt prior tempore ſuo effectu.

Minor pr. Cauſa non exiſtit neceſſariò ante illud, quod eſt cùm primùm ipſa exiſtit; atqui ſæpè effectus eſt cùm primùm ejus cauſa exiſtit: ergo cauſa non exiſtit neceſſariò ante effectum.

Minor pr. Lux eſt verus effectus ignis; atqui cùm primùm eſt ignis, lux eſt: ergo effectus eſt ſæpè cùm primùm cauſa exiſtit.

Minor pr. Cùm agens neceſſarium habet requiſita ad ponendum effectum non poteſt illum non ponere; atqui ignis eſt agens neceſſarium, & cùm primùm exiſtit habet requiſita ad producendam lucem: ergo cùm primùm eſt ignis eſt etiam lux ab ipſo producta.

CON-

Conclusio Secunda:

Cauſa poteſt eſſe prior tempore ſuo effectu.

Causa vel eſt materialis, vel formalis, vel efficiens, vel finalis; ſed materialis, formalis, efficiens, & finalis poſſunt eſſe priores tempore ſuo effectu: ergo cauſa poteſt eſſe prior tempore ſuo effectu.

Duæ partes ultimæ minoris probantur primò.

Deus eſt cauſa efficiens, & finalis rerum omnium; atqui Deus eſt prior tempore omnibus rebus creatis: ergo & cauſa efficiens, & finalis ſuis effectibus.

Probantur ſecundò duæ primæ partes minoris prioris argumenti.

Corpus, & anima ſunt cauſa materialis, & formalis hominis; atqui corpus, & anima poſſunt eſſe priora homine: ergo & cauſa materialis, & formalis ſuis effectibus.

Minor probatur de anima, de corpore enim res eſt clara.

Ut anima ſit ante hominem nihil aliud requiritur, quàm ut Deus non creet illam informantem corpus; atqui Deus poteſt creare animam antequam informet corpus: ergo anima poteſt eſſe prior homine.

Minor pr. Illud Deus poteſt non facere, quod liberè facit; atqui liberè creat animam informantem corpus: ergo poteſt illam creare antequam informet corpus.

Con-

Conclusio Tertia:

Cauſa in actu ſecundo eſt ſimul tempore cum ſuo effectu.

Illa ſunt ſimul tempore, quorum cùm unum eſt, aliud quoque eſt; atqui cùm eſt cauſa in actu ſecundo, ſeu actu cauſans, eſt etiam effectus, & cùm eſt effectus, eſt etiam cauſa actu cauſans: ergo cauſa in actu ſecundo eſt ſimul tempore cum ſuo effectu.

Minor pr. Cùm eſt cauſa actu cauſans, eſt aliquid cauſatum; atqui illud cauſatum eſt effectus, & cùm eſt cauſatum eſt etiam cauſa actu cauſans: ergo cùm eſt cauſa in actu ſecundo, eſt etiam effectus, & cùm eſt effectus eſt etiam cauſa actu cauſans.

Conclusio Quarta:

Cauſa in actu ſecundo eſt ſimul natura cum cauſalitate.

Illa ſunt ſimul natura, quæ ſunt eodem tempore, & unum non dependet ab alio; atqui cauſa in actu ſecundo, & cauſalitas ſunt eodem tempore, & unum non dependet ab alio: ergo ſunt ſimul natura.

Prima pars minoris non eſt dubia, & ſecunda probatur.

Cauſalitas non dependet ab eo, cujus eſt conſtitutiva; atqui cauſalitas eſt conſtitutiva cauſæ in actu ſecundo: ergo cauſalitas non dependet à cauſa in actu ſecundo.

Mi-

Minor pr. Nihil dependet à ſeipſo; atqui conſtitutivum dependere ab eo, quod conſtituit, eſt idem dependere à ſeipſo: ergo cauſalitas non dependet ab eo, cujus eſt conſtitutiva.

Minor pr. Id quod conſtituitur eſt idem ſaltem inadæquatè cum eo, quod illud conſtituit: ergo iſtud dependere ab illo eſt idem dependere à ſeipſo.

Reſpondent: ergo iſtud dependere ab illo adæquatè ſumpto eſt idem dependere à ſeipſo, *Concedunt*. dependere ab illo inadæquatè ſumpto, *Negant*.

Contrà. Ex conceſſis id, quod conſtituit aliud non poteſt pendere ab iſto adæquatè ſumpto; atqui cauſalitas conſtituit cauſam in actu ſecundo ergo non poteſt pendere à cauſa in actu ſecundo: adæquatè ſumpta.

Et conſequenter debet cenſeri ab ea hoc modo ſumpta independens, & cùm aliùnde ſit eodem tempore non poteſt negari eſſe ſimul natura cum illa.

Objicies. Id quod pendet ab alio non eſt ſimul natura cum illo; atqui cauſalitas pendet à cauſa in actu ſecundo: ergo non eſt ſimul natura cum cauſa in actu ſecundo.

Minor pr. Cauſalitas pendet à cauſa in actu ſecundo, vel in actu primo; atqui non pendet à cauſa in actu primo: ergo pendet à cauſa in actu ſecundo.

Solutio: Cauſalitas pendet à cauſa in actu ſecundo, vel in actu primo non redacto ad actum ſecundum, *Nego*. redacto ad actum ſecundum, *Concedo*. atqui non pendet à cauſa in actu primo non

non redacto ad actum ſecundum, *Concedo*. redacto ad actum ſecundum, *Nego*.

Contrà. Cauſa in actu primo redacto ad actum ſecundum eſt cauſa in actu ſecundo; atqui cauſalitas ex conceſſis pendet à cauſa in actu primo redacto ad actum ſecundum: ergo pendet verè à cauſa in actu ſecundo.

Solutio: Atqui cauſalitas ex conceſſis pendet à cauſa in actu primo redacto ad actum ſecundum adæquatè ſumpto, *Nego*. inadæquatè ſumpto, *Concedo*, ergo pendet à cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpta, *Nego* inadæquatè ſumpta, *Concedo*. Cauſa in actu ſecundo poteſt ſumi adæquatè vel inadæquatè. Sumpta adæquatè eſt illa duo ex quibus conſtituitur, ſcilicet entitas cauſæ, & cauſalitas: inadæquatè verò ſumpta eſt vel ſola entitas cauſæ, vel ſola cauſalitas. Ex quo patet cauſalitatem non poſſe pendere à cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpta, quin pendeat à ſeipſa, quod cum fieri non poſſit rectè diximus pendere à cauſa in actu ſecundo inadæquatè ſumpta, ſeu ab entitate illa, quam conſtituit cauſantem.

Contrà. Effectus pendet à cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpto: ergo & cauſalitas etiam.

Antecedens pr. Cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpto eſt entitas cauſæ, & cauſalitas; atqui effectus pendet ab entitate cauſæ, & à cauſalitate: ergo pendet à cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpto.

Solutio: Cauſa in actu ſecundo ut quo eſt entitas cauſæ, & cauſalitas, *Concedo*. ut quod *Nego*. & *conceſſa minori*: ergo pendet à cauſa in actu ſecundo

cundo adæquatè ſumpto, ut quo, *Concedo.* ut quod, *Nego.* Cauſa in actu ſecundo ut quo ideo dicitur eſſe entitas cauſæ, & cauſalitas, quia hæc eſt illi via ad aliquid aliud, quod dicitur actus ſecundus ut quod. In eo enim ſiſtit activitas cauſæ. Illud autem ideo negamus pendere à cauſa ſecunda in actu ſecundo ut quod adæquatè ſumpto, ſeu quod idem eſt ab actu ſecundo ut quod, quia ipſum eſt hujuſmodi actus ſecundus, & ipſum non poteſt pendere à ſeipſo.

Contrà Cauſa in actu ſecundo ut quod, eſt prior natura effectu: ergo effectus pendet à cauſa in actu ſecundo, ut quod.

Solutio: Cauſa in actu ſecundo ut quod reduplicativè, & ſecundùm id, quod dicit in recto ſimul, & in obliquo, ſeu non tantùm illa entitas, in qua eſt vis activa; ſed etiam id, quod efficit, & ejus actus ſecundus ſunt priora effectu, ſeu ipſo actu ſecundo, *Nego.* ſpecificativè, & ſecundùm id, quod dicit in recto, ſeu illa entitas, quæ dat eſſe actui ſecundo eſt prior natura ipſo, *Concedo.* Certum quidem eſt entitatem cauſæ ſecundùm ſe habere influxum in effectum, & hunc, & illum influxum pendere ab illa entitate; ſed falſum eſt entitatem illam ut junctam illi influxui & effectui, & cum iis facientem totum illud, quod vocatur cauſa in actu ſecundo eſſe priorem ſecundùm ſe totam, ſeu non tantùm ſecundùm ſuam entitatem; ſed etiam ſecundùm illum influxum, & effectum illo influxu, & effectu; ſic enim hæc duo poſteriora eſſent priora ſe ipſis, quod implicat. Quare cùm cauſa in actu ſecũdo dicitur eſſe prior natura, cauſalitate, & effectu, intelligendum id

eſt

non redacto ad actum ſecundum, *Concedo*. redacto ad actum ſecundum, *Nego*.

Contrà. Cauſa in actu primo redacto ad actum ſecundum eſt cauſa in actu ſecundo; atqui cauſalitas ex conceſſis pendet à cauſa in actu primo redacto ad actum ſecundum: ergo pendet verè à cauſa in actu ſecundo.

Solutio: Atqui cauſalitas ex conceſſis pendet à cauſa in actu primo redacto ad actum ſecundum adæquatè ſumpto, *Nego*. inadæquatè ſumpto, *Concedo*, ergo pendet à cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpta, *Nego* inadæquatè ſumpta, *Concedo*. Cauſa in actu ſecundo poteſt ſumi adæquatè vel inadæquatè. Sumpta adæquatè eſt illa duo ex quibus conſtituitur, ſcilicet entitas cauſæ, & cauſalitas: inadæquatè verò ſumpta eſt vel ſola entitas cauſæ, vel ſola cauſalitas. Ex quo patet cauſalitatem non poſſe pendere à cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpta, quin pendeat à ſeipſa, quod cum fieri non poſſit rectè diximus pendere à cauſa in actu ſecundo inadæquatè ſumpta, ſeu ab entitate illa, quam conſtituit cauſantem.

Contrà. Effectus pendet à cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpto: ergo & cauſalitas etiam.

Antecedens pr. Cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpto eſt entitas cauſæ, & cauſalitas; atqui effectus pendet ab entitate cauſæ, & à cauſalitate: ergo pendet à cauſa in actu ſecundo adæquatè ſumpto.

Solutio: Cauſa in actu ſecundo ut quo eſt entitas cauſæ, & cauſalitas, *Concedo*. ut quod *Nego*. & *conceſſa minori*: ergo pendet à cauſa in actu ſecundo

cundo adæquatè ſumpto , ut quo , *Concedo.* ut quod, *Nego.* Cauſa in actu ſecundo ut quo ideo dicitur eſſe entitas cauſæ, & cauſalitas, quia hæc eſt illi via ad aliquid aliud, quod dicitur actus ſecundus ut quod. In eo enim ſiſtit activitas cauſæ. Illud autem ideo negamus pendere à cauſa ſecunda in actu ſecundo ut quod adæquatè ſumpto , ſeu quod idem eſt ab actu ſecundo ut quod , quia ipſum eſt hujuſmodi actus ſecundus, & ipſum non poteſt pendere à ſeipſo.

Contrà Cauſa in actu ſecundo ut quod, eſt prior natura effectu: ergo effectus pendet à cauſa in actu ſecundo, ut quod.

Solutio: Cauſa in actu ſecundo ut quod reduplicativè, & ſecundùm id, quod dicit in recto ſimul, & in obliquo, ſeu non tantùm illa entitas, in quá eſt vis activa ; ſed etiam id, quod efficit , & ejus actus ſecundus ſunt priora effectu , ſeu ipſo actu ſecundo, *Nego.* ſpecificativè, & ſecundùm id, quod dicit in recto , ſeu illa entitas, quæ dat eſſe actui ſecundo eſt prior natura ipſo, *Concedo.* Certum quidem eſt entitatem cauſæ ſecundùm ſe habere influxum in effectum , & hunc , & illum influxum pendere ab illa entitate; ſed falſum eſt entitatem illam ut junctam illi influxui & effectui, & cum iis facientem totum illud , quod vocatur cauſa in actu ſecundo eſſe priorem ſecundùm ſe totam , ſeu non tantùm ſecundùm ſuam entitatem; ſed etiam ſecundùm illum influxum , & effectum illo influxu, & effectu; ſic enim hæc duo poſteriora eſſent priora ſe ipſis , quod implicat. Quare cùm cauſa in actu ſecūdo dicitur eſſe prior natura, cauſalitate , & effectu , intelligendum id

eſt

eſt de illâ entitate, quæ dicitur cauſa, non verò de ipſa ut conjunctâ cum eo, & ſimul cum ipſo per quod conſtituitur in actu ſecundo cauſans.

SECTIO IV.

An poßint eſſe plures cauſæ eiuſdem effectus.

CONCLUSIO PRIMA:

Effectus habere non poteſt plures cauſas intrinſecas.

CAusæ intrinſecæ ſunt materialis, & formalis; atqui effectus habere non poteſt plures cauſas materiales, & formales: ergo effectus habere non poteſt plures cauſas intrinſecas.

Minor pr. Quod habere poteſt plures cauſas materiales, & formales, manere poteſt idem mutatis ſuis partibus; atqui nihil poteſt manere idem mutatis ſuis partibus: ergo effectus non poteſt habere plures cauſas materiales, & formales.

Major pr. Cauſa materialis, & formalis ſunt partes ſui effectus: ergo quod habere poteſt plures & diverſas cauſas materiales & formales, manere poteſt idem mutatis ſuis partibus.

Objicies. Compoſitum accidentale eſt effectus cauſæ formalis; atqui compoſitum accidentale poteſt habere plures cauſas formales: ergo effe-

ctus habere poteſt plures cauſas formales.

Minor pr. Sciens eſt compoſitum accidentale; atqui habere poteſt plures cauſas formales: ergo & compoſitum accidentale.

Minor pr, Variæ ſcientiæ ſunt variæ cauſæ formales ſcientis; atqui idem ſciens habere poteſt varias ſcientias: ergo & plures cauſas formales.

Solutio: Idem ſciens habere poteſt varias ſcientias materialiter ſumptum, *Concedo.* formaliter ſumptum, *Nego.* Idem quidem eſt, quod dicitur materiale in ſciente homo, ſcilicet, ille, qui dicitur ſciens: formaliter tamen non eſt idem, qui habet plures ſcientias; quia formale illud non eſt aliud ab ipſis ſcientijs, quæ cum ſupponantur multiplices, totum etiam quod conſtituunt formaliter ſumptum non poteſt non eſſe multiplex.

CONCLUSIO SECUNDA:

Idem effectus poteſt habere diviſim plures cauſas efficientes totales.

LUMEN, A, v. g. eſt unus & idem effectus; atqui illud lumen habere poteſt diviſim plures cauſas efficientes totales: ergo idem effectus habere poteſt diviſim plures cauſas efficientes totales.

Minor pr. Cauſa productiva luminis eſt ignis v. g. atqui poteſt lumen, A. produci à duobus ignibus diviſim: ergo & habere plures cauſas efficientes totales.

Minor pr. Lumen quod productum ab uno igne conſervari poteſt ab alio, produci poteſt à duo-

duobus ignibus diviſim; atqui cùm remoto uno igne ponitur alius loco prioris, lumen productum à primo conſervatur à ſecundo : ergo lumen A, produci poteſt à duobus ignibus.

Minor pr. Nulla eſt ratio, cur deſtruatur prius, & novum producatur: ergo productum à primo, conſervatur à ſecundo.

Antecedens pr. Effectus non deſtruitur, niſi per contrarium defectum ſubjecti, aut cauſæ conſervantis; atqui lumen non habet contrarium, manet ejus ſubjectum, adeſt etiam cauſa conſervans: ergo nulla eſt ratio cur deſtruatur prius, & novum producatur.

Duæ primæ partes minoris certæ ſunt, & tertia probatur.

Ignis ſuccedens eſt cauſa illius conſervans: ergo adeſt cauſa conſervans.

Antecedens pr. Ut ignis ſuccedens dicatur ejus cauſa conſervans, non aliud requiritur, quàm ut habeat vires ſufficientes ad illius conſervationem; atqui habet vires ſufficientes ad illud conſervandum: ergo ignis ſuccedens eſt cauſa illius conſervans.

Minor pr. Ignis ſuccedens non habet minores vires, quam præcedens; atqui præcedens habet ſufficientes vires ad illud conſervandum: ergo & ſuccedens.

Major pr. Illa agentia non habent minores vires unum, quam aliud, quæ habent æquales; atqui ignis ſuccedens, & præcedens habent æquales vires: ergo ignis ſuccedens non habet minores vires, quam præcedens.

Minor pr. Agentia inſenſibilia neceſſaria ejuſdem

dem ſpeciei habent æquales vires ; atqui ignis ſuccedens, & præcedens ſunt agentia neceſſaria inſenſibilia, & ejuſdem ſpeciei, ergo habent æquales vires.

Objicies. Calor, A, eſt unus, & idem effectus; atqui calor, A, non poteſt habere diviſim plures cauſas efficientes totales : ergo idem effectus non poteſt habere plures cauſas efficientes totales.

Minor pr. Effectus, qui habere poteſt plures cauſas efficiẽtes totales diviſim, nullam habet per ſe ſui cauſam ; atqui calor debet habere cauſam aliquam per ſe ſui : ergo calor A, non poteſt habere diviſim plures cauſas efficientes totales.

Solutio: Effectus, qui habere poteſt plures cauſas efficientes totales diviſim, nullam habet per ſe ſui cauſam, hoc eſt neceſſariam, *Concedo*, per ſe, hoc eſt, verè influentem. *Nego*. atqui calor debet habere cauſam aliquam per ſe, hoc eſt, neceſſariam, *Nego*. hoc eſt, verè influentem, *Concedo*.

Contrà. Calor, qui habet plures cauſas efficientes diviſim, nullam habet cauſam verè influentem; ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illæ plures cauſæ totales efficientes illius, vel ſunt, univocæ vel æquivocæ; atqui neutrum dici poteſt : ergo nullam habet verè influentem.

Minor pr. Plures illæ cauſæ univocæ caloris ſunt v. g. calor B, C, D, & æquivocæ lumen E, F, G; atqui calor B, C, D, & lumen E, F, G ; non ſunt cauſa verè influens caloris, A: ergo non ſunt cauſæ neque univocæ, neque æquivocæ illius.

Minor. pr. Vel ſunt cauſa verè influens caloris iſtius tantùm, vel etiam aliorum; atqui neutrum

 dici

Digitized by Google

dici poteſt: ergo non ſunt cauſa verè influens caloris A.

Reſpondeo eſſe cauſam influentē etiam aliorū.

Contrà. Alii calores ſunt infiniti; atqui non ſunt cauſa verè influens infinitorum effectuum: ergo non ſunt cauſa influens aliorum.

Solutio: Atqui non ſunt cauſa infinitorum effectuum ſucceſſivè, & diviſim ſumptorum, *Nego.* ſimul ſumptorum, *Concedo.* ergo non ſunt cauſa influens aliorum ſimul ſumptorum, *Concedo.* diviſim, *Nego.*

Contrà. Non magis debent dici cauſa infinitorum diviſim, quàm omnium ſeipſis exceptis; atqui non debent dici cauſa omnium diviſim ſeipſis exceptis: ergo non ſunt cauſa infinitorum diviſim.

Minor pr. Calor corruptus eſt de numero omnium illorum; atqui non ſunt cauſa illius: ergo neque omnium diviſim.

Minor pr. Calor corruptus non poteſt produci ab illis: ergo non ſunt cauſa illius.

Solutio: Calor corruptus non poteſt produci ab illis quantum eſt ex parte ipſarum cauſarum, ſeu ſpectata præcisè ipſarum virtute, *Nego.* quòd Deus non præbeat illis concurſum ad illum effectum, *Concedo.*

Contrà. Deus non denegat illis concurſum ad illum effectum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Deus non denegat concurſum cauſis ad producendum effectum, niſi aliquid exigat illam denegationem; atqui ex ſuppoſitione, quòd poſſint illum producere, nihil eſt, quod exigat illam denegationem: ergo Deus non denegat [illegible] illis concurſum ad illum effectum. Mi-

Minor pr. Illud, quod poteſt dici exigere illam denegationem non poteſt eſſe aliud, quàm fœcunditas cauſæ, aut pulchritudo univerſi; atqui neutrum eſt: ergo nihil eſt quod exigat illam denegationem.

Minor pr. Ad fœcunditatem cauſæ ſufficit, quod ſæpius reproducat eundem effectum, & ad pulchritudinem univerſi, quod effectus, qui in illo ſunt, ſint valdè ſimiles: ergo neutrum eſt.

Solutio: Negandum eſt antecedens, & ratio eſt, quia cauſa non dicitur fœcũda niſi multos producat effectus, & pulchritudo univerſi major cõſurgit varietate effectuũ, quàm ex eorum identitate.

Conclusio Tertia:

Idem effectus non poteſt habere plures cauſas efficientes totales ſimul.

Causa totalis eſt illa, quæ ponit actionem ſufficientem ad dandum eſſe effectui; atqui effectus non poteſt habere plures cauſas, quarum quælibet ponat actionem ſufficientem ad dandum illi eſſe: ergo idem effectus non poteſt habere ſimul plures cauſas efficientes totales.

Minor pr. Effectus non poteſt habere actionem ſuperfluam ad ſui productionem; atqui effectus, qui habet plures cauſas, quarum quælibet ponit actionem ſufficientem ad dandum illi eſſe, habet unam actionem ſuperfluam: ergo effectus habere non poteſt plures cauſas, quarum quælibet ponat actionem ſufficientem ad illi dandum eſſe

Major pr. Effectus habere non poteſt, quod abhorret natura; atqui natura abhorret ſuper-

fluum: ergo effectus habere non poteſt actionem ſuperfluam.

Objicies. Idem effectus habere poteſt diviſim plures cauſas efficientes totales: ergo & conjunctim.

Conſequentia pr. Cauſæ conjunctim non habent minus virium, quam diviſim: ergo effectus, qui poteſt habere plures cauſas diviſim, poteſt & conjunctim.

Solutio: Cauſæ conjunctim non habent minus virium intrinſecarum, quam diviſim, *Concedo.* extrinſecarum, *Nego.*

Contrà. Vires illæ extrinſecæ nihil aliud ſunt, quam Dei concurſus paratus; atqui non eſt minor concurſus Dei paratus : ergo cauſæ conjunctim non habent minus virium extrinſecarum, quam diviſim.

Minor pr. Ille concurſus Dei paratus eſt voluntas Dei de concurrendo cum illis cauſis ad productionem illius effectus; atqui non eſt minor voluntas Dei de concurrendo cum illis cauſis ad productionem illius effectus: ergo non eſt minor Dei concurſus paratus.

Solutio: Concurſus ille Dei paratus eſt ejus voluntas de concurrendo cum illis cauſis ad productionem illius effectus per unam communē actionem, *Concedo*, per propriam cuilibet ex illis, *Nego.* atqui non eſt minor voluntas Dei, de concurrendo cum illis cauſis ad productionem illius effectus, per unam communem actionem, *Concedo.* per propriam cuilibet ex illis, *Nego.*

Contrà. Voluntas Dei de concurrendo cum illis cauſis ad productionem illius effectus eſt accommo-

commodata rerum exigentiæ; atqui rerum exigentia non eſt, ut non ſit voluntas Dei de concurrendo cum illis cauſis ad productionem illius effectus per actionem propriam cuilibet ex illis cauſis: ergo non eſt minor voluntas Dei de concurrendo cum illis cauſis ad productionem illius effectus per actionem propriam cuilibet ex illis.

Minor pr. Nihil eſt in rerum natura, quod dici poſſit hoc exigere præter entitatem cauſarum, & effectus; atqui neque entitas cauſarum, neque effectus hoc exigunt: ergo rerum exigentia non eſt, ut non ſit voluntas Dei de concurrendo cum illis cauſis ad productionem illius effectus per actionem propriam cuilibet ex illis.

Solutio: Neganda eſt minor, & dicendum entitatem effectus exigere ut non fiat ſimul per multas actiones totales, ne detur aliqua ſuperflua.

CONCLUSIO QUARTA:

Poſſunt eſſe plures cauſæ totales ejuſdem effectus divinitus.

ILLUD eſſe poteſt divinitus quod non involuit eſſe ſimul, & non eſſe ullius rei; atqui quod idem effectus habeat plures cauſas totales non involuit eſſe, & non eſſe ullius rei: ergo divinitus poſſunt eſſe plures cauſæ totales ejuſdem effectus.

Minor pr. Ille effectus habet duas cauſas totales, qui terminat duplicem actionem, quarum quælibet ſufficiens eſt ad dandum illi eſſe; atqui quod effectus terminet hujuſmodi actiones non involuit eſſe, & non eſſe ullius rei: ergo quod idem effectus habeat duas cauſas totales non in-

Vallic
S. Tra

BIBLIOTECA NAZIONA
12
16
41

…cedens pr. Implicat aliquid actum agere; …a cauſa accedens actum ageret: ergo im…ſſe duas cauſas totales, quarum una priùs …oducat, & deinde alia eumdem produ-

…tio: Implicat aliquid actum agere, actum …one, agere alia actione, & alio modo, *Nego.* …actione, *tranſeat*; atqui accedens cauſa …nia actione ageret alia, *Concedo.* eadem …, *Nego.*

…trà. Agere eſt dare eſſe; atqui ei, quod eſt …non poteſt dari eſſe: ergo nihil poteſt a-…na actione illud idem agere alia.

…tio: Agere eſt dare eſſe novum, aut præha-…, *Concedo.* novum tantùm, *Nego*, atqui ei, …ſt actum non poteſt dari eſſe novum, *Con*-…præhabitum; *Nego.*

…trà. Effectus non poteſt accipere eſſe præ-…m: ergo nulla ſolutio.

…ccedens pr. Effectus, qui accipit eſſe præ-…m pender, & non pendet à ſuis cauſis; at-…m poteſt pendere, & non pendere à ſuis …: ergo non poteſt accipere eſſe præhabi-

…er. pr. Effectus non pendet ab illis cauſis, …us non habet neceſſitatem dependendi at-…fectus, qui accipit eſſe præhabitum non ha-…ceſſitatem dependendi à ſuis cauſis: ergo …us, qui accipit eſſe præhabitum non pendet …cauſis.

…ajor pr. Effectus non pendet ab eo, ſine quo …oteſt; atqui effectus poteſt eſſe ſine eo, à …on habet neceſſitatem dependendi: ergo ef-

voluit eſſe,& non eſſe ullius rei.

Minor pr. Non involuit eſſe, & non eſſe neque effectus,neque cauſarum,neque actionum,neque ullius alterius: ergo non involuit eſſe, & non eſſe ullius rei.

Antecedens pr. Effectus eſt,cauſa eſt, actiones ſunt:ergo non involuit eſſe,& non eſſe cauſarum, actionum,aut ullius alterius.

Objicies. Ideo per nos non poſſunt eſſe duæ cauſæ totales ejuſdem effectus; quia altera eſt ſuperflua; atqui etiamſi hoc fiat ſupernaturaliter altera eſt ſuperflua: ergo etiam ſupernaturaliter, & divinitus non poſſunt eſſe duæ cauſæ totales ejuſdem effectus.

Solutio; Atqui etiamſi hoc fiat ſupernaturaliter,altera eſt ſuperflua præciſè ad ponendum effectum,*Concedo*, ad manifeſtandam Dei omnipotentiam, *Nego*.

Contrà. Illud eſt ſuperfluum ad manifeſtandam Dei omnipotentiam , ad quod illa ſe non extendit; atqui Dei omnipotentia non ſe extendit ad hoc, ut ſint duæ cauſæ totales ejuſdem effectus: ergo altera ex illis eſt ſuperflua ad manifeſtandam Dei omnipotentiam.

Minor. pr. Dei omnipotentia non ſe extendit ad id,quod implicat;atqui implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus ſimul : ergo Dei omnipotentia non ſe extendit ad hoc,ut ſint duæ cauſæ totales ejuſdem effectus.

Minor.pr. Implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus, quarum una prius producat illum, & deinde alia accedat & eundem producat ergo etiam implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus ſimul.

Ante-

Antecedens pr. Implicat aliquid actum agere; atqui iſta cauſa accedens actum ageret: ergo implicat eſſe duas cauſas totales, quarum una priùs illum producat, & deinde alia eumdem producat.

Solutio: Implicat aliquid actum agere, actum una actione, agere alia actione, & alio modo, *Nego.* eadem actione, *tranſeat*; atqui accedens cauſa actum una actione ageret alia, *Concedo.* eadem actione, *Nego.*

Contrà. Agere eſt dare eſſe; atqui ei, quod eſt actum non poteſt dari eſſe: ergo nihil poteſt actum una actione illud idem agere alia.

Solutio: Agere eſt dare eſſe novum, aut præhabitum, *Concedo.* novum tantùm, *Nego*, atqui ei, quod eſt actum non poteſt dari eſſe novum, *Concedo.* præhabitum, *Nego.*

Contrà. Effectus non poteſt accipere eſſe præhabitum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Effectus, qui accipit eſſe præhabitum pendet, & non pendet à ſuis cauſis; atqui non poteſt pendere, & non pendere à ſuis cauſis: ergo non poteſt accipere eſſe præhabitum.

Major. pr. Effectus non pendet ab illis cauſis, à quibus non habet neceſſitatem dependendi atqui effectus, qui accipit eſſe præhabitum non habet neceſſitatem dependendi à ſuis cauſis: ergo effectus, qui accipit eſſe præhabitum non pendet à ſuis cauſis.

Major pr. Effectus non pendet ab eo, ſine quo eſſe poteſt; atqui effectus poteſt eſſe ſine eo, à quo non habet neceſſitatem dependendi: ergo ef-

voluit eſſe,& non eſſe ullius rei.

Minor pr. Non involuit eſſe, & non eſſe neque effectus,neque cauſarum,neque actionum,neque ullius alterius: ergo non involuit eſſe, & non eſſe ullius rei.

Antecedens pr. Effectus eſt,cauſa eſt, actiones ſunt:ergo non involuit eſſe,& non eſſe cauſarum, actionum,aut ullius alterius.

Objicies. Ideo per nos non poſſunt eſſe duæ cauſæ totales ejuſdem effectus; quia altera eſt ſuperflua; atqui etiamſi hoc fiat ſupernaturaliter altera eſt ſuperflua: ergo etiam ſupernaturaliter, & divinitus non poſſunt eſſe duæ cauſæ totales ejuſdem effectus.

Solutio: Atqui etiamſi hoc fiat ſupernaturaliter,altera eſt ſuperflua præcisè ad ponendum effectum,*Concedo*, ad manifeſtandam Dei omnipotentiam, *Nego*.

Contrà. Illud eſt ſuperfluum ad manifeſtandam Dei omnipotentiam , ad quod illa ſe non extendit; atqui Dei omnipotentia non ſe extendit ad hoc, ut ſint duæ cauſæ totales ejuſdem effectus; ergo altera ex illis eſt ſuperflua ad manifeſtandam Dei omnipotentiam.

Minor. pr. Dei omnipotentia non ſe extendit ad id,quod implicat;atqui implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus ſimul: ergo Dei omnipotentia non ſe extendit ad hoc,ut ſint duæ cauſæ totales ejuſdem effectus.

Minor.pr. Implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus, quarum una prius producat illum, & deinde alia accedat & eundem producat ergo etiam implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus ſimul.

Ante-

Antecedens pr. Implicat aliquid actum agere; atqui iſta cauſa accedens actum ageret: ergo implicat eſſe duas cauſas totales, quarum una priùs illum producat, & deinde alia eumdem producat.

Solutio: Implicat aliquid actum agere, actum una actione, agere alia actione, & alio modo, *Nego.* eadem actione, *tranſeat*; atqui accedens cauſa actum una actione ageret alia, *Concedo.* eadem actione, *Nego.*

Contrà. Agere eſt dare eſſe; atqui ei, quod eſt actum non poteſt dari eſſe: ergo nihil poteſt actum una actione illud idem agere alia.

Solutio: Agere eſt dare eſſe novum, aut præhabitum, *Concedo.* novum tantùm, *Nego*, atqui ei, quod eſt actum non poteſt dari eſſe novum, *Concedo.* præhabitum; *Nego.*

Contrà. Effectus non poteſt accipere eſſe præhabitum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr Effectus, qui accipit eſſe præhabitum pendet, & non pendet à ſuis cauſis; atqui non poteſt pendere, & non pendere à ſuis cauſis: ergo non poteſt accipere eſſe præhabitum.

Major. pr. Effectus non pendet ab illis cauſis, à quibus non habet neceſſitatem dependendi atqui effectus, qui accipit eſſe præhabitum non habet neceſſitatem dependendi à ſuis cauſis: ergo effectus, qui accipit eſſe præhabitum non pendet à ſuis cauſis.

Major pr. Effectus non pendet ab eo, ſine quo eſſe poteſt; atqui effectus poteſt eſſe ſine eo, à quo non habet neceſſitatem dependendi: ergo ef-

voluit eſſe,& non eſſe ullius rei.

Minor pr. Non involuit eſſe, & non eſſe neque effectus,neque cauſarum,neque actionum,neque ullius alterius: ergo non involuit eſſe, & non eſſe ullius rei.

Antecedens pr. Effectus eſt,cauſa eſt, actiones ſunt:ergo non involuit eſſe,& non eſſe cauſarum, actionum,aut ullius alterius.

Objicies. Ideo per nos non poſſunt eſſe duæ cauſæ totales ejuſdem effectus; quia altera eſt ſuperflua; atqui etiamſi hoc fiat ſupernaturaliter altera eſt ſuperflua: ergo etiam ſupernaturaliter, & divinitus non poſſunt eſſe duæ cauſæ totales ejuſdem effectus.

Solutio: Atqui etiamſi hoc fiat ſupernaturaliter,altera eſt ſuperflua præciſè ad ponendum effectum,*Concedo*, ad manifeſtandam Dei omnipotentiam, *Nego*.

Contrà. Illud eſt ſuperfluum ad manifeſtandam Dei omnipotentiam , ad quod illa ſe non extendit; atqui Dei omnipotentia non ſe extendit ad hoc, ut ſint duæ cauſæ totales ejuſdem effectus; ergo altera ex illis eſt ſuperflua ad manifeſtandam Dei omnipotentiam.

Minor. pr. Dei omnipotentia non ſe extendit ad id,quod implicat;atqui implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus ſimul: ergo Dei omnipotentia non ſe extendit ad hoc,ut ſint duæ cauſæ totales ejuſdem effectus.

Minor.pr. Implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus, quarum una prius producat illum, & deinde alia accedat & eundem producat ergo etiam implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus ſimul.

Ante-

Antecedens pr. Implicat aliquid actum agere; atqui iſta cauſa accedens actum ageret: ergo implicat eſſe duas cauſas totales, quarum una priùs illum producat, & deinde alia eumdem producat.

Solutio: Implicat aliquid actum agere, actum una actione, agere alia actione, & alio modo, *Nego.* eadem actione, *tranſeat*; atqui accedens cauſa actum una actione ageret alia, *Concedo.* eadem actione, *Nego.*

Contrà. Agere eſt dare eſſe; atqui ei, quod eſt actum non poteſt dari eſſe: ergo nihil poteſt actum una actione illud idem agere alia.

Solutio: Agere eſt dare eſſe novum, aut præhabitum, *Concedo.* novum tantùm, *Nego,* atqui ei, quod eſt actum non poteſt dari eſſe novum, *Concedo.* præhabitum, *Nego.*

Contrà. Effectus non poteſt accipere eſſe præhabitum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Effectus, qui accipit eſſe præhabitum pendet, & non pendet à ſuis cauſis; atqui non poteſt pendere, & non pendere à ſuis cauſis: ergo non poteſt accipere eſſe præhabitum.

Major. pr. Effectus non pendet ab illis cauſis, à quibus non habet neceſſitatem dependendi atqui effectus, qui accipit eſſe præhabitum non habet neceſſitatem dependendi à ſuis cauſis: ergo effectus, qui accipit eſſe præhabitum non pendet à ſuis cauſis.

Major pr. Effectus non pendet ab eo, ſine quo eſſe poteſt; atqui effectus poteſt eſſe ſine eo, à quo non habet neceſſitatem dependendi: ergo ef-

voluit eſſe,& non eſſe ullius rei.

Minor pr. Non involuit eſſe, & non eſſe neque effectus,neque cauſarum,neque actionum,neque ullius alterius: ergo non involuit eſſe, & non eſſe ullius rei.

Antecedens pr. Effectus eſt,cauſa eſt, actiones ſunt:ergo non involuit eſſe,& non eſſe cauſarum, actionum,aut ullius alterius.

Objicies. Ideo per nos non poſſunt eſſe duæ cauſæ totales ejuſdem effectus; quia altera eſt ſuperflua; atqui etiamſi hoc fiat ſupernaturaliter altera eſt ſuperflua: ergo etiam ſupernaturaliter, & divinitus non poſſunt eſſe duæ cauſæ totales ejuſdem effectus.

Solutio: Atqui etiamſi hoc fiat ſupernaturaliter,altera eſt ſuperflua præciſè ad ponendum effectum,*Concedo*, ad manifeſtandam Dei omnipotentiam, *Nego.*

Contrà. Illud eſt ſuperfluum ad manifeſtandam Dei omnipotentiam, ad quod illa ſe non extendit; atqui Dei omnipotentia non ſe extendit ad hoc, ut ſint duæ cauſæ totales ejuſdem effectus; ergo altera ex illis eſt ſuperflua ad manifeſtandam Dei omnipotentiam.

Minor. pr. Dei omnipotentia non ſe extendit ad id,quod implicat;atqui implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus ſimul: ergo Dei omnipotentia non ſe extendit ad hoc,ut ſint duæ cauſæ totales ejuſdem effectus.

Minor.pr. Implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus, quarum una priùs producat illum, & deinde alia accedat & eundem producat ergo etiam implicat eſſe duas cauſas totales ejuſdem effectus ſimul.

Ante-

Antecedens pr. Implicat aliquid actum agere; atqui iſta cauſa accedens actum ageret: ergo implicat eſſe duas cauſas totales, quarum una prius illum producat, & deinde alia eumdem producat.

Solutio: Implicat aliquid actum agere, actum una actione, agere alia actione, & alio modo, *Nego*. eadem actione, *tranſeat*; atqui accedens cauſa actum una actione ageret alia, *Concedo*. eadem actione, *Nego*.

Contrà. Agere eſt dare eſſe; atqui ei, quod eſt actum non poteſt dari eſſe: ergo nihil poteſt actum una actione illud idem agere alia.

Solutio: Agere eſt dare eſſe novum, aut præhabitum, *Concedo*. novum tantùm, *Nego*. atqui ei, quod eſt actum non poteſt dari eſſe novum, *Concedo*. præhabitum, *Nego*.

Contrà. Effectus non poteſt accipere eſſe præhabitum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Effectus, qui accipit eſſe præhabitum pendet, & non pendet à ſuis cauſis; atqui non poteſt pendere, & non pendere à ſuis cauſis: ergo non poteſt accipere eſſe præhabitum.

Major. pr. Effectus non pendet ab illis cauſis, à quibus non habet neceſſitatem dependendi atqui effectus, qui accipit eſſe præhabitum non habet neceſſitatem dependendi à ſuis cauſis: ergo effectus, qui accipit eſſe præhabitum non pendet à ſuis cauſis.

Major pr. Effectus non pendet ab eo, ſine quo eſſe poteſt; atqui effectus poteſt eſſe ſine eo, à quo non habet neceſſitatem dependendi: ergo ef-

fectus non pendet ab eo, à quo non habet neceſſitatem dependendi.

Major pr. Illud, à quo pendet effectus ſaltem, ut à cauſa totali eſt totale, & adæquatum ejus principium; atqui effectus non poteſt eſſe ſine eo, quod eſt totale, & adæquatum ejus principium: ergo effectus non pendet ab eo, ſine quo eſſe poteſt.

Major pr. Illud à quo pendet totaliter effectus, eſt totale, & adæquatum ejus principium; atqui effectus pendet totaliter ab eo, à quo pendet, ut à cauſa totali: ergo illud à quo pendet effectus, ut à cauſa totali eſt totale, & adæquatum ejus principium.

Minor pr Cauſa totalis eſt illa, à qua totaliter pendet effectus: ergo effectus pendet totaliter ab eo, à quo pendet ut à cauſa totali.

Antecedens pr. Cauſa totalis eſt illa, quæ reſpuit conſortium omnis alterius cauſæ; atqui effectus pendet totaliter ab illa cauſa, quæ reſpuit conſortium omnis alterius cauſæ: ergo cauſa totalis eſt illa, à qua totaliter pendet effectus.

Solutio: Cauſa totalis reſpuit conſortium alterius cauſæ neceſſariæ, *Concedo.* non neceſſariæ ad dandum eſſe effectus, *Nego.*

Contra. Cauſa totalis reſpuit conſortium omnis alterius cauſæ etiam non neceſſariæ: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Cauſa totalis non diſtinguitur per aliud à partiali, quàm per hoc, quod reſpuat conſortium alterius: ergo cauſa totalis reſpuit conſortium alterius.

Antecedens pr. Non poteſt aliud aſſignari diſcrimen

crimen inter illas : ergo cauſa totalis non diſtinguitur per aliud, à partiali, quàm per hoc, quod reſpuat conſortium alterius.

Solutio: Negandum eſt antecedens, & dicendum illud, per quod differunt inter ſe cauſa totalis & partialis eſſe, quòd totalis ponat actionem ſufficientem ad dandum eſſe effectui; partialis verò non ponat actionem ſufficientem ad dandum eſſe effectui, ſaltem ſola.

SECTIO V.

An idem ſit cauſa contrariorum.

CONCLUSIO PRIMA:

Cauſa formalis non poteſt eſſe cauſa contrariorum effectuum.

ILLUD non poteſt eſſe cauſa contrariorum effectuum, cujus effectus nõ poſſunt eſſe cõtrarij; atqui effectus cauſæ formalis non poſſunt eſſe contrarii: ergo cauſa formalis non poteſt eſſe cauſa contrariorum.

Minor pr. Effectus cauſæ formalis ſunt compoſita per ipſam conſtituta; atqui illa non poſſunt eſſe contraria: ergo effectus cauſæ formalis non poſſunt eſſe contrarii.

Minor pr. Illa non ſunt contraria, quæ non ſe expellunt ab eodem ſubjecto; ſed compoſita per cauſam formalem conſtituta non ſe expellunt ab eodem ſubjecto: ergo non ſunt contraria.

Minor pr. Compoſita per cauſam formalem conſtituta nihil aliud ſunt, quàm ipſa cauſa formalis, ſubjectum ipſius, & utriuſque unio; atqui ipſa cauſa formalis non expellit ſeipſam, ſubjectum etiam ipſius unum non expellit aliud ejuſdem ſubjectum, ſicut nec unio aliam unionem: ergo compoſita per cauſam formalem conſtituta non ſe expellunt ab eodem ſubjecto.

Minor de ſubjecto probatur.

Omnis cauſa formalis eſt ſubſtantia, vel accidens; atqui neque ſubjectum unum ejus quæ eſt ſubſtantia, neque ejus, quæ eſt accidens, expellit aliud ejuſdem ſubjectum: ergo ſubjectum unum cauſæ formalis non expellit aliud ejuſdem ſubjectum.

Prima pars minoris probatur.

Subjectum cauſæ formalis, ejus, quæ eſt ſubſtantia eſt materia prima; atqui una materia prima non expellit aliam ab eodem ſubjecto: ergo ſubjectum unum ejus, quæ eſt ſubſtantia non expellit aliud ejuſdem ſubjectum.

Minor probatur. Illa quæ non habent ſubjectum non ſe expellunt ab eodem ſubjecto; atqui materiæ primæ non habent ſubjectum: ergo non ſe expellunt ab eodem ſubjecto.

Minor probatur. Quæ ſunt primum ſubjectum non habent ſubjectum; atqui materiæ primæ ſunt primum ſubjectum: ergo non habent ſubjectum.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, quòd ſubjectum cauſa formalis, quæ eſt accidens non expellat aliud, probatur.

Ut ſubjectum cauſæ formalis, quæ eſt accidens expellat aliud ejuſdem ſubjectum, neceſſarium

eſt,

eſt, ut ipſa habeat unum, & aliud ſubjectum; atqui non habet unum, & aliud, ſeu duo ſubjecta: ergo ſubjectum cauſæ formalis, quæ eſt accidens non expellit aliud ejuſdem ſubjectum.

Minor pr. Forma accidentalis habens unum, & aliud ſubjectum migrat de uno in aliud; atqui accidens non migrat de uno ſubjecto in aliud: ergo forma accidentalis non habet duo ſubjecta.

Minor pr. Ut accidens migret de ſubjecto in ſubjectum, debet ipſum perſeverare, cùm perit ejus unio cum ſubjecto; atqui non perſeverat pereunte ejus unione cum ſubjecto: ergo non migrat de ſubjecto in ſubjectum.

Minor pr. Non magis perſeverat accidens pereunte ejus unione cum ſubjecto, quàm forma ſubſtantialis materialis pereunte ejus unione cum materia; atqui forma ſubſtantialis materialis non perſeverat pereunte ejus unione cum materia: ergo neque accidens pereunte ejus unione cum ſubjecto.

Minor pr. Formæ ſubſtantiales materiales non perſtant ſeparatæ à materia, ut probabitur ſectione prima ſequentis diſput. ergo forma ſubſtantialis materialis non perſeverat pereunte ejus unione cum materia.

Con-

Conclusio Secunda:

Cauſa materialis, & efficiens libera poſſunt producere contraria ſucceſſivè.

Amor, & odium ejuſdem rei ſunt contraria; atqui cauſa materialis, & efficiens libera poſſunt producere ſucceſſivè amorem, & odium ejuſdem rei: ergo cauſa materialis, & efficiens libera poſſunt producere contraria ſucceſſivè.

Minor pr. Homo eſt cauſa materialis, & efficiens libera amoris, & odii; atqui producere poteſt ſucceſſivè amorem & odium ejuſdem rei: ergo & cauſa materialis, & efficiens libera.

Minor pr. Illud producere poteſt amorem, & odium ejuſdem rei ſucceſſivè, quod illam de facto amat, & odit; atqui homo de facto amat & odit eamdem rem ſucceſſivè: ergo homo producere poteſt ſucceſſivè amorem, & odium ejuſdem rei.

Minor pr. Illud de facto amat, & odit eamdem rem ſucceſſivè; quod jam odit voluptatem, quam antea amabat; atqui multi viri ſancti jam odio habent voluptatem, quam antea amabant: ergo de facto homo amat & odit eamdem rem ſucceſſivè.

Conclusio Tertia:

Cauſa finalis poteſt eſſe cauſa contrariorum effectuum.

Calor, & frigus in ſummo ſunt contraria, atqui

atqui cauſa finalis eſt illorum cauſa: ergo & contrariorum effectuum.

Minor pr. Deus eſt cauſa finalis caloris, & frigoris in ſummo; ergo cauſa finalis eſt illorum cauſa.

Antecedens pr. Illud eſt cauſa finalis caloris, & frigoris in ſummo, propter quod illa facta ſunt; atqui calor, & frigus in ſummo facta ſunt propter Deum: ergo Deus eſt cauſa finalis caloris, & frigoris.

Minor pr. Omnia propter ſemetipſum operatus eſt Dominus, teſtantur ſacræ paginæ *Prov. 16. verſ.* 4. ergo calor, & frigus facta ſunt propter Deum.

Sectio IV.

An cauſæ ſint ſibi mutuò cauſæ.

Conclusio Prima.

Cauſæ reales non poſſunt eſſe ſibi mutuò cauſæ quoad primum eſſe.

Causæ reales ſunt efficiens, materialis, & formalis; atqui implicat cauſas efficientes, materiales, & formales eſſe ſibi mutuò cauſas quoad primum eſſe: ergo cauſæ reales, non poſſunt eſſe ſibi mutuò cauſæ quoad primum eſſe.

Minor pr. Cauſæ efficientes, ſicut & materiales, & formales poſſunt comparari vel inter ſe, vel ef-

ficiens cum materiali, aut formali, & contrà; ſed ſive comparentur efficientes inter ſe, ſive efficiens cum materiali, aut formali, & contrà: implicat illas eſſe ſibi mutuò cauſas quoad primum eſſe: ergo implicat cauſas efficientes, materiales, & formales eſſe ſibi mutuò cauſas quoad primum eſſe.

Minor pr. Quæ ſunt ſibi mutuò cauſæ quoad primum eſſe dant ſibi mutuò primum eſſe; atqui cauſæ efficientes inter ſe, & efficiens, & materialis, aut formalis non poſſunt ſibi mutuò dare primum eſſe: ergo cauſæ efficientes inter ſe, & efficiens, & materialis, &c. non poſſunt ſibi mutuò dare primum eſſe.

Minor pr. Implicat, ut duo dent ſibi mutuò primum eſſe, & non dent; atqui cauſæ efficientes inter ſe, aut efficiens, & materialis, vel formalis dantes ſibi mutuò primum eſſe, dant ſibi mutuò primum eſſe, & non dant: ergo cauſæ efficientes inter ſe, & efficiens, & materialis, aut formalis, non poſſunt ſibi mutuò dare primum eſſe.

Admittunt adverſarii, dare ſibi mutuò primum eſſe: *ut autem probem non dare*, ſuppono *claritatis cauſa duas illas cauſas efficientes, aut efficientem, & materialem dici unam A; & alteram B, & ſic argumentor:*

In ſuppoſitione facta A, ex conceſſis dat primum eſſe B; atqui B non dat primum eſſe A: ergo A & B non dant ſibi mutuò primum eſſe.

Minor pr. Quod dat primum eſſe alteri, dat illi eſſe primo inſtanti, quo eſt, & non ſupponit ipſum aliunde habere eſſe, ſeu ab aliquo alio: atqui B ſupponit A aliunde habere eſſe: ergo B non dat A . . . illi primum eſſe A.

Minor

Minor pr. Quod ſupponit A exiſtere, aut ejus exiſtentiam ſupponit ipſum aliunde, ſeu ab aliquo alio habere eſſe; atqui B ſupponit A exiſtere: ergo B ſupponit A aliunde habere eſſe.

Major pr. Quod ſupponit A exiſtere, ſupponit etiam quidquid requiritur ad illud exiſtere, & eſſe ipſius; atqui ad illud exiſtere requiritur, ut habeatur aliunde: ergo quod ſupponit A exiſtere, aut ejus exiſtentiam ſupponit ipſum aliunde habere eſſe.

Minor pr. Ad illud exiſtere A requiritur, ut ſit à ſe, vel ab eo, quod illud ſupponit, vel aliundè; atqui non poteſt eſſe à ſe, neque ab eo, quod illud ſupponit eſſe: ergo debet eſſe aliunde.

Minor pr. Quod non eſt ens à ſe, non eſt à ſe, & quod ſupponitur ab alio, ab eo non accipit primò id, quod eſt, & ſuum exiſtere; atqui exiſtere A non eſt ens à ſe, & ſupponitur ab eo, cui dat primum eſſe: ergo non poteſt eſſe à ſe, neque ab eo, quod illud ſupponit.

Minor ſuperioris argumenti, ſcilicet, B ſupponere exiſtentiam A, probatur.

B ſupponit exiſtentiam ejus, à quo accipit primum eſſe; atqui B ex conceſſis accipit primum eſſe ab A: ergo B ſupponit A exiſtere, & ejus exiſtentiam.

Major pr. B ſupponit exiſtentiam ejus, cujus exiſtentiam ſupponit, ſua propria exiſtentia, & entitas; atqui exiſtentia, & entitas B ſupponit exiſtentiam ejus, à quo accipit primum eſſe: ergo B ſupponit exiſtentiam ejus, à quo accipit primum eſſe.

Minor

Digitized by Google

Minor pr. Exiſtentia B, ſupponit illud, quod communicat ipſi primum eſſe; atqui exiſtentia ejus, à quo accipit primum eſſe communicat illi primum eſſe: ergo exiſtentia B ſupponit exiſtentiam ejus, à quo accipit primum eſſe.

Altera pars majoris ſuperioris argumenti, quòd primum eſſe non ſupponat rem aliundè habere eſſe, probatur.

Primum eſſe rei eſt illud, quod nullum habet antecedens; atqui quod ſupponit eam aliunde habere eſſe, ſupponit aliquod ejus eſſe antecedens: ergo quod dat primum eſſe alteri, non ſupponit ipſum aliundè habere eſſe.

Minor pr. Quod ſupponit rem aliunde habere eſſe ſupponit illud ejus eſſe; atqui illud ejus eſſe eſt antecedens: ergo quod ſupponit eam aliunde habere eſſe, ſupponit aliquod ejus eſſe antecedens.

Minor pr. Eſſe aliquod ſupponi, & eſſe antecedens ſunt idem; atqui illud ejus eſſe ſupponitur: ergo eſt antecedens.

Objicies. Cauſas eſſe ſibi mutuò cauſas quoad primum eſſe nihil aliud eſt, quàm cauſam dare primum eſſe effectui, & ab eo accipere primum eſſe; atqui non implicat cauſam dare primum eſſe effectui, & ab eo illud accipere: ergo non implicat cauſas eſſe ſibi mutuò cauſas.

Minor pr. Cauſam dare primum eſſe effectui, & ab eo accipere primum eſſe nihil aliud eſt, quàm dare illi eſſe primo inſtanti, quo eſt, & in eodem inſtanti ab eo illud accipere; ſed cauſa poteſt dare eſſe ſuo effectui primo inſtanti, quo eſt, & in eodem viciſſim ab eo illud accipere: ergo non implicat cauſam dare primum eſſe effectui, & ab eo illud accipere.

Solutio:

Solutio: Cauſam dare primum eſſe effectui, & ab eo illud accipere, nihil aliud eſt, quàm dare illi eſſe primo inſtanti, quo eſt, & ab eo accipere primum eſſe, ſi non ſupponatur cauſa aliunde habere eſſe, *Concedo*. ſi ſupponatur aliunde habere eſſe, *Nego*. tunc enim ut patet, eſſe, quod illi impertietur ejus effectus non erit primum, ſed ſecundum; atqui cauſa poteſt dare eſſe ſuo effectui primo inſtanti, quo eſt, & viciſſim ab eo accipere eſſe, ſi ſupponatur aliunde habere eſſe, *Concedo*. ſi non ſupponatur ab alio habere eſſe, *Nego*.

Contrà Vinum, & piper calefacere ſtomachum & ſimul calefieri ab illo, eſt calorem vini dare eſſe calori ſtomachi, & ab eo accipere eſſe eodem inſtanti; atqui calor vini non ſupponitur aliunde habere eſſe: ergo cauſa poteſt eodem inſtanti, quo eſt, dare eſſe effectui, & ab eo illud accipere, etiamſi non ſupponatur aliunde illud habere.

Solutio: Vinum, & piper calefacere ſtomachum & ſimul calefieri ab illo, eſt calorem vini formalem dare eſſe calori formali ſtomachi, & ab eo accipere eſſe eodem inſtanti, *Nego* calorem vini virtualem dare eſſe calori formali ſtomachi, & ab eo non accipere eſſe, *Concedo*. atqui calor vini formalis, non ſupponitur aliunde habere eſſe, *Concedo*. virtualis, *Nego*.

Contrà, Nullus eſt alius calor in vino, & pipere, quàm formalis: ergo fictitius eſt ille calor virtualis, dans eſſe calori formali ſtomachi, & ab eo non accipiens eſſe.

Antecedens pr. Nullus eſt alius calor in vino, quàm is, quem in illo experimur; atqui nullum alium, quàm formalem in illo experimur: ergo

nullus

nullus alius eſt calor in vino, quàm formalis.

Májor pr. Nullus alius admitti debet calor in vino, quàm is, de quo eſt aliqua ratio, & fundamentum, propter quod aſſeramus illi ineſſe; atqui non eſt ratio, neque fundamentum ullum dicendi in illo eſſe alium calorem, quàm quem experimur: ergo nullus alius eſt calor in vino, quàm quem in illo experimur.

Minor pr. Fundamentum unicum aſtruendi calorem in vino, eſt experientia ſenſuum: ergo non eſt ratio, neque fundamentum ullum dicendi in illo eſſe alium calorem, quàm quem experimur.

Solutio: Fundamentum unicum aſtruendi calorem formalem in vino, eſt experientia ſenſuum, *tranſeat*, calorem virtualem, *Nego.* Hic enim cùm nihil aliud ſit, quam vis productiva caloris formalis ſtomachi, & hæc vis ſit idem cum forma ſubſtantiali vini, quæ non patet ſenſibus, ſicut nec aliæ formæ ſubſtantiales, dici non debet, quòd non ſit aliud fundamentum illam aſtruendi, quàm experientia ſenſuum.

DIS-

DISPVTATIO III.

De Cauſa materiali, & formali,

SECTIO I.

Quid ſit cauſa materialis, & quænam formarum materialium.

PRIMA CONCLUSIO:

Sola cauſa materialis eſt id, ex quo aliquid fit, ita ut inſit.

PRIMA *pars concluſionis probatur.* Ex illo omni fit aliquid, ita ut inſit, quod exigit uniri cum eo, cui dat eſſe; atqui omnis cauſa materialis exigit uniri cum eo, cui dat eſſe; ergo cauſa materialis eſt id, ex quo fit aliquid ita ut inſit.

Minor pr. Materia prima eſt cauſa materialis formarum ſubſtantialium corporearum; anima ſuarum volitionum, & ſic de alijs; atqui materia exigit uniri cum formis ſubſtantialibus corporeis & anima cum ſuis volitionibus: ergo cauſa materialis exigit uniri cum eo, cui dat eſſe.

Minor pr. Materia prima, & anima exigunt u-

niri cum iis, à quibus perficiuntur; atqui materia prima perficitur à forma ſubſtantiali, & anima à ſuis volitionibus: ergo materia exigit uniri formis ſubſtantialibus, & anima ſuis volitionibus.

Major pr. Materia prima, & anima exigunt habere ſuas perfectiones; atqui illas habent cùm illis uniuntur: ergo exigunt illis uniri.

Secunda pars concluſionis probatur.

Non convenit cauſæ formali, efficienti, & finali eſſe id, ex quo fit aliquid, ita ut inſit: ergo ſola cauſa materialis eſt id, ex quo aliquid fit ita ut inſit.

Antecedens pr. Eſſe id, ex quo fit aliquid, ita ut inſit, non convenit illis, quæ non exigunt uniri cum eo, quod cauſant; atqui iſtæ cauſæ non exigunt uniri cum eo, quod cauſant: ergo eſſe id, ex quo fit aliquid ita ut inſit, non convenit cauſæ formali, efficienti, aut finali.

Minor pr. De alio non poteſt eſſe dubium, quàm de cauſa formali; atqui cauſa formalis non unitur cum eo, quod cauſat: ergo cauſa formalis non exigit uniri ei, quod cauſat.

Minor pr. Cauſa formalis unitur tantùm ſuæ comparti; atqui non eſt cauſa ſuæ compartis: ergo non unitur cum eo, quod cauſat.

Reſponderi poſſet uniri non tantùm comparti, ſed multo magis ipſi unioni, qua illi conjungitur, quàm cùm aliunde cauſare certum ſit, certum quoque eſſe eam exigere uniri ei, quod cauſat.

Contrà. Cauſa formalis eſt tantùm cauſa unionis in genere cauſæ materialis: ergo quòd uniatur unioni, non ſequitur ipſam cauſare aliquid in genere cauſæ formalis, cui uniatur.

Antecedens pr. Cauſa formalis eſt tantùm cauſa.

ſa illius, in genere cauſæ materialis, cujus eſt ſubjectum; atqui eſt ſubjectum unionis: ergo eſt tantùm ejus cauſa in genere cauſæ materialis.

Conclusio Secunda:

Materia prima eſt cauſa materialis formarum ſubſtantialium corporearum.

Illud eſt cauſa materialis formarum ſubſtantialium corporearum, quod illis dat eſſe, & cum illis exigit uniri; atqui materia prima dat eſſe formis ſubſtantialibus corporeis, & cum illis exigit uniri: ergo eſt illarum cauſa materialis.

Secunda pars minoris clara eſt, & prima probatur.

Illud dat eſſe formis ſubſtantialibus corporeis, à quo illæ pendent in ſuo conſervari; atqui formæ ſubſtantiales corporeæ pendent in ſuo conſervari à cauſa materiali: ergo materia dat eſſe formis ſubſtantialibus corporeis.

Minor pr. Formæ ſubſtantiales corporeæ ab illo pendent in conſervari, à quo cùm ſeparantur pereunt; atqui cùm ſeparantur à materia pereunt: ergo pendent in ſuo conſervari à materia.

Minor pr. Formæ ſubſtantiales non perſtant ſeparatæ à materia: ergo ſeparatæ à materia pereūt.

Antecedens pr. Formæ ſubſtantiales ſeparatæ à materia, vel perſtant in eo loco, in quo eſt materia, vel abeunt in alium locum; atqui non perſtant in eo loco, in quo eſt materia, neque abeunt in alium: ergo non perſtant ſeparatæ à materia.

Minor

Minor pr. Formæ illæ perſtantes in loco, in quo eſt materia, aut abeuntes in alium, producere debent in illis effectus ſibi connaturales; atqui non producunt illos: ergo non perſtant in eo loco, in quo eſt materia, neque abeunt in alium.

Minor pr. Effectus connaturales formis ignis ſunt calor, & lux; atqui ſeparatę à materia non producunt calorem, neq; lucem in illis locis: ergo nõ producunt effectus ſibi connaturales in illis locis.

Minor pr. In illis locis non videtur lux, neque ſentitur calor: ergo non producunt in illis locis calorem, neque lucem.

Major ſuperioris argumenti, producere, ſcilicet, debere in locis, in quibus ſunt, effectus ſuos connaturales, probatur.

Cauſa neceſſaria non poteſt non operari ubi eſt effectus ſuos connaturales; atqui iſtæ formæ ſunt cauſæ neceſſariæ: ergo ubi ſunt, producere debent ſuos effectus connaturales.

Diſtinguunt adverſarij: Cauſa neceſſaria non poteſt non operari ubi eſt, poſitis omnibus ad agendum requiſitis, *Concedunt.* deficiente aliquo ex requiſitis, *Negant.* atqui iſtæ formæ ſunt cauſæ neceſſariæ, & habent omnia requiſita ad agendum *Negant.* & non habent, *Concedunt.*

Contrà. Non poteſt dici deeſſe iſtis formis aliud ad agendum, quàm quòd non ſint in ſubjecto; atqui eſſe in ſubjecto ex ſuppoſitione, quòd poſſint ab illo ſeparatæ perſeverare, non eſt aliquid requiſitum, ut operentur: ergo habent omnia requiſita ad operandum.

Minor pr. Ad hoc, ut iſtæ formæ operentur nihil aliud requiritur, quàm vis in ipſis ad producendos

ſuos

ſuos effectus,& capacitas in ſubjecto ad illos recipiendos ; atqui in illis perſtantibus ſine ſubjecto eſt vis ad producendos ſuos effectus, & capacitas in ſubjecto ad illos recipiendos: ergo eſſe in ſubjecto non eſt aliquid requiſitum , ut operentur ſi poſſunt perſeverare ſeparatæ ab illo.

Minor pr. In forma ignis perſeverante, poſt ſeparationem à materia eſt vis ad producendum calorem,& lucem,& capacitas in aëre v.g. ad utrumque recipiendum : ergo in illis perſtantibus ſine ſubjecto,eſt vis ad producendos ſuos effectus , & capacitas in ſubjecto ad illos recipiendos.

Secunda pars Antecedentis patet, & prima pr.

Vis in forma ignis ad producendum calorem, & lucem nihil eſt aliud,quàm ejus entitas ; atqui eſt illa entitas cùm perſeverat ſeparata à materia: ergo eſt vis in forma ignis ſeparata à materia ad producendum calorem.

Major pr. Vis illa debet eſſe ſola entitas formæ ignis, vel materia ſimul cum ipſa; atqui non eſt materia:ergo nihil eſt aliud quàm ejus entitas.

Minor pr. Quod non eſt activum , non eſt ſimul cum forma ignis hujuſmodi vis ; atqui materia non eſt activa actione tranſeunte:ergo vis illa non eſt materia ſimul cum ipſa.

CON-

CONCLUSIO TERTIA:

Eductio non eſt productio formæ ex aliqua ſui parte præexiſtente in materia.

EDUCTIO nihil eſt aliud, quàm actio productiva formæ ex materia; atqui illa actio, non eſt productio formæ ex aliqua ſui parte præexiſtente in materia: ergo eductio non eſt productio formæ ex aliqua ſui parte præexiſtente in materia.

Minor pr. Nihil formæ præexiſtit in materia: ergo illa actio, non eſt productio formæ ex aliqua ſui parte præexiſtente in materia.

Antecedens pr. Illud formæ præexiſtens in materia, vel fuit creatum, vel eductum; atqui neutrum dici poteſt: ergo nihil formæ præexiſtit in materia.

Prima pars minoris probatur.

Quod eſt ejuſdem rationis cum eo, quod non eſt creatum, ipſum etiam non eſt creatum; atqui illud præexiſtens eſt ejuſdem rationis cum eo, quod non eſt creatum: ergo ipſum non eſt creatum.

Minor pr. Illud præexiſtens eſt ejuſdem rationis cum eo, quod de novo fit; atqui quod de novo fit non eſt creatum: ergo neque præexiſtens.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, illud formæ præexiſtens non poſſe eſſe eductum, probatur.

Quod eſt eductum, fit ex aliqua ſui parte præexiſtente, per adverſarios; atqui dici non poteſt, quòd

quòd illud præexiſtens fiat ex aliqua ſui parte præexiſtente: ergo non eſt eductum.

Minor pr. Pars illa præexiſtens debet ipſa fieri ex alia præexiſtente, & iſta ex alia in infinitum, vel non fieri ex alia; atqui neutrum dici poteſt: ergo dici non poteſt, quòd illud præexiſtens fiat ex aliqua ſui parte præexiſtente.

Prima pars minoris probatur.

Partem præexiſtentem fieri ex alia præexiſtente, & iſtam ex alia ſine fine, eſt dari proceſſũ in infinitum in cauſis; atqui non datur hujuſmodi proceſſus: ergo pars præexiſtens non fit ex alia præexiſtente.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, probatur.

Quod eſt ejuſdem rationis cum eo, quod fit ex aliqua ſui parte præexiſtente, debet & ipſum eodem modo fieri; atqui pars præexiſtens eſt ejuſdem rationis cum aliquo, quod fit ex aliqua ſui parte præexiſtente: ergo fieri debet & ipſa ex aliqua ſui parte præexiſtente.

Minor pr. Pars præexiſtens eſt ejuſdem rationis cum eo, cui præexiſtit; atqui id cui præexiſtit fit ex aliqua ſui parte præexiſtente: ergo pars præexiſtens eſt ejuſdem rationis cum aliquo, quod fit ex aliqua ſui parte præexiſtente.

Minor pr. Quod eſt eductum fit ex aliqua ſui parte præexiſtente; atqui id, cui præexiſtit eſt eductum: ergo fit ex aliqua ſui parte præexiſtente.

Objicies. Eductio, quæ non eſt productio formæ ex aliqua ſui parte præexiſtente eſt creatio; atqui eductio non eſt creatio: ergo eductio eſt productio formæ ex aliqua ſui parte præexiſtente.

Major pr. Creatio eſt productio ex nihilo; ſed eductio, quæ non eſt productio formæ ex aliqua ſui parte præexiſtente, eſt productio formæ ex nihilo: ergo eductio, eſt creatio.

Solutio: Creatio eſt productio rei ex nihilo ſui, & ſubjecti, *Concedo*, ex nihilo ſui tantùm, *Nego*. atqui eductio quæ non fit ex parte præexiſtente, eſt productio formæ ex nihilo ſui, *Concedo*. ex nihilo ſubjecti, *Nego*. Ratio eſt, quia ad hoc, ut aliquid creetur non debet tantùm fieri de novo, ſeu ex nihilo ſui, ſed præterea ex nihilo ſubjecti; ſeu independenter à ſubjecto, quod certè non convenit rei quæ educitur, quippe quæ fiat concurrente ſubjecto.

Conclusio Quarta:

Productio unionis, & productio formæ realiter diſtinguuntur.

Illæ actiones realiter diſtinguuntur, quæ habent terminos realiter diſtinctos; atqui productio unionis, & productio formæ habent terminos realiter diſtinctos: ergo productio unionis, & productio formæ realiter diſtinguuntur.

Minor pr. Terminus productionis formæ eſt forma, & productionis unionis eſt unio; atqui forma, & unio realiter diſtinguuntur: ergo productio unionis & productio formæ habent terminos realiter diſtinctos.

Diſtinguunt adverſarij: Terminus productionis unionis eſt unio diſtincta ab illa productione, *Negant* non diſtincta, *Concedunt*.

Contrà Productio illa diſtinguitur ab unione: ergo nulla ſolutio.

Ante-

Antecedens pr. Productio illa diſtinguitur ab eductione formæ: ergo & ab unione.

Antecedens pr Eductio formæ non eſt unio: ergo productio unionis diſtinguitur ab eductione formæ,

Antecedens pr Illa non ſunt idem, quibus conveniunt prædicata contradictoria; atqui unioni, & eductioni formæ conveniunt prædicata contradictoria: ergo eductio formæ non eſt unio.

Minor pr. Eſſe idem ſecundo inſtanti, quo primo, & non eſſe idem, ſunt prædicata contradictoria; atqui illa conveniunt unioni, & eductioni formæ: ergo unioni, & eductioni conveniunt prædicata contradictoria.

Minor pr. Eductio formæ ignis *v.g.* ſecundo inſtanti, non eſt eadem non modò numero, ſed neque ſpecie, ac erat primo; atqui unio formæ ignis cum materia eſt eadem: ergo unioni, & eductioni ignis conveniunt eſſe idem, & non eſſe idem ſecundo inſtanti, quo primo.

Major pr. Non eſt eadem actio, cùm non ſunt eædem illius cauſæ; atqui cauſæ eductionis formæ ignis non ſunt eædem ſpecie ſecundo inſtanti, ac primo: ergo eductio formæ ignis non eſt eadem ſecundo inſtanti, ac erat primo.

Minor pr. Primo inſtanti, cauſa illius eductionis eſt alter ignis cum Deo, & ſecundo inſtanti ſolus Deus; atqui Deus diſtinguitur ſpecie ab alio igne: ergo cauſæ eductionis ignis non ſunt eædem ſpecie.

Objicies. Eductio formæ materialis non diſtinguitur ab ejus unione: ergo productio formæ,

& productio unionis non diſtinguuntur realiter.

Antecedens pr. Eductio formæ non diſtinguitur à paſſione; atqui paſſio, & unio ſunt idem; ergo eductio formæ non diſtinguitur ab unione.

Minor pr. Paſſio, & receptio ſunt idem; atqui receptio, & unio ſunt idem: ergo etiam paſſio, & unio ſunt idem.

Solutio: Paſſio, & receptio per dependentiam ſunt idem, *Concedo* per informationem, *Nego.* atqui receptio per informationem, & unio ſunt idem, *Concedo* Receptio per dependentiam, & unio ſunt idem, *Nego.* Ratio eſt; quia quæcumque receptio formæ in materia non eſt unio, ſed tantùm illa, quæ eſt in exiſtentia formæ in materia per propriam, & veram informationem.

Contrà. Receptio formæ in materia per dependentiam eſt vera utriuſque unio: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud eſt unio materiæ, & formæ per quod fiunt indiſtantes, & inſeparabiles illo perſtante; atqui per receptionem formæ in materia per dependentiam materia, & forma fiunt indiſtantes, & inſeparabiles; ergo receptio formæ in materia, per dependentiam eſt vera utriuſq; unio.

Solutio: Illud eſt unio materiæ, & formæ, per quod fiunt illo perſtante indiſtantes, & inſeparabiles tantùm, *Nego.* Ubi enim commune materiæ, & formæ, quod dari poſſet hoc præſtaret, & tamen non eſſet unio illarum, per quod fiunt indiſtantes, & inſeparabiles, & præterea unum, *Concedo.* atqui per receptionem formæ in materia, per dependentiam materia, & forma fiunt indiſtantes, & inſeparabiles, & præterea unum, *Nego.* & non fiunt unum, *Concedo.*

Contrà.

Contrà. Id, per quod materia, & forma fiunt indiſtantes, & inſeparabiles facit illas eſſe unum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud facit materiam, & formam eſſe unum, quod facit illas eſſe quid conjunctum; atqui id, per quod, dum perſtat, fiunt indiſtantes, & inſeparabiles facit illas eſſe quid conjunctum: ergo & quid unum.

Solutio. Illud facit materiam, & formam eſſe unum, quod facit illas eſſe quid conjunctum vera, & propria conjunctione, ſeu ea, per quam fit, ut quò unum trahitur, debeat & ſequi aliud, *Concedo* impropria conjunctione, ſeu ea, per quam fit, ut quò unum trahitur, eò non debeat aliud deferri, *Nego.*

Contrà. Quod facit materiam, & formam eſſe quid conjunctum ea conjunctione, ut quò unum defertur, debeat & deferri aliud; facit illas verè unum; atqui receptio formæ in materia per dependentiam facit illas eſſe quid conjunctum ea conjunctione: ergo receptio formæ in materia per dependentiam facit illas eſſe verè quid unum.

Minor pr Non minùs receptio formæ ſubſtantialis in materia per dependentiam facit illas eſſe quid unum, & conjunctum ea conjunctione, quàm receptio accidentis in ſubjecto, faciat eſſe illud quid conjunctum cum ſubjecto ea conjunctione; atqui receptio accidentis in ſubjecto, facit illud eſſe conjunctum ea conjunctione: ergo & receptio formæ in materia per dependentiam.

Minor pr. Inhærentia accidentis in ſubjecto, facit illud eſſe conjunctum cum ſubjecto ea conjunctione; atqui inhærentia accidentis in ſubjecto

nihil aliud eſt, quàm receptio accidentis in ſubjecto per dependentiam: ergo receptio accidentis in ſubjecto, &c.

Minor pr. Inhærentia nihil eſt aliud, quàm actio per quam accidens dependet à ſubjecto; atqui illa actio eſt receptio accidentis in ſubjecto per dependentiam: ergo inhærentia accidentis in ſubjecto, nihil aliud eſt quàm receptio accidentis in ſubjecto per dependentiam.

Major pr. Inhærentia debet eſſe, vel actio, per quam accidens dependet à ſubjecto, vel per quam ei unitur; atqui actio, per quam accidens unitur ſubjecto eſt actio, per quam ab eo dependet: ergo inhærentia nihil aliud eſt, quàm actio per quam accidens dependet à ſubjecto.

Minor pr. Actio, per quam accidens unitur ſubjecto, diſtingui non debet ſine fundamento ab actione, per quam ab eodem dependet; atqui nullum eſt fundamentum eas diſtinguendi: ergo actio per quam accidens unitur ſubjecto, per quam ab eo dependet.

Minor pr. Fundamentum, quod afferri poteſt ad probandum eas diſtingui, eſt poſſibilis illarum ſeparabilitas; atqui ſeparari non poſſunt: ergo nullum eſt fundamentum eas diſtinguendi.

Minor pr. Separatio duarum illarum actionum ſupponit, accidens uniri poſſe ſubjecto abſque eo quòd ab eo dependeat, aut dependere abſque eo quòd uniatur; atqui accidens uniri non poteſt ſubjecto, quin dependeat, neq; dependere, quin uniatur: ergo duæ illæ actiones ſeparari non poſſunt.

Solutio: Neganda eſt minor. Ratio eſt, quia uniri illi ſubjecto eſt illi ita eſſe conjunctum, ut quo ipſum tra-

trahitur, ſequi etiam debeat, quod eſt illi unitum; dependere verò à ſubjecto eſt accipere ab eo eſſe. Fieri autem poteſt, ut patet, ut accidens ita conjungatur ſubjecto, ut quò iſtud trahitur, trahatur illud, & ſequi debeat, abſque eo quòd hoc accipiat eſſe ab illo. Multa enim alia ſunt quæ poſſunt illi illud dare. Contingere etiam poteſt, ut ſubjectum det illi eſſe, & tamen non habeat illud ita ſibi alligatum, ut quò defertur iſtud ſequi debeat, ex eo enim non ſequitur, ut clarum eſt, ab eo accipere eſſe, & non accipere; ſed tantùm accipere eſſe, & non debere ſequi ſuam cauſam, quod longè diverſum eſt à non accipere eſſe.

Conclusio Quinta:

Plures formæ ſubſtantiales non poſſunt eſſe naturaliter ſimul in eadem materia.

Non ſunt plures formæ ſubſtantiales in materia, quàm ipſa habeat virtutem ſuſtentandi; atqui materia non habet virtutem ſuſtentandi ſimul duas formas ſubſtantiales: ergo non poſſunt eſſe ſimul in eadem materia naturaliter.

Minor pr. Non debemus concedere illam virtutem materiæ ſine fundamento; atqui nullum eſt id aſſerendi: ergo materia non habet virtutem ſuſtentandi ſimul duas formas.

Minor pr. Fundamentum illud debet eſſe vel experientia, vel efficax aliqua ratio; atqui neutrum nobis hoc ſuadet: ergo nullum eſt fundamentum.

Secunda pars minoris probatur.

Non poteſt afferri alia ratio, quàm quòd materia recipere poſſit plures formas accidentales; atqui hæc ratio non eſt efficax: ergo non eſt efficax aliqua ratio.

Minor pr. Illa ratio non eſt efficax ad probandum hujuſmodi virtutem ineſſe materiæ, ex qua hoc deduci non poteſt; atqui ex eo quod materia habeat plures formas accidentales deduci non poteſt materiam habere virtutem ſuſtentandi ſimul plures formas ſubſtantiales: ergo hæc ratio non eſt efficax.

Minor pr. Ex eo, quòd materia habeat virtutem minorem, non licet inferre habere majorem; atqui poſſe habere plures formas accidentales eſt habere virtutem minorem, quàm ſit poſſe habere multas ſubſtantiales: ergo ex eo quòd materia habeat plures formas accidentales, deduci non poteſt habere etiam virtutem ſuſtentandi multas ſubſtantiales.

Minor pr. Plus requiritur virtutis ad habendas multas formas ſubſtantiales, quám accidentales: ergo poſſe habere multas accidentales, eſt habere virtutem minorem, quàm ſit habere multas ſubſtantiales.

Antecedens pr. Subſtantiales ſunt nobiliores, & unaquæque trahit ſecum multas accidentales: ergo plus requiritur virtutis ad habendas multas formas ſubſtantiales, quàm accidentales.

SEC-

Sectio II.

Quænam ſit cauſa materialis formarum accidentalium.

Formæ accidentales, aliæ ſunt materiales, aliæ immateriales, aliæ vitales, aliæ non vitales, aliæ naturales, aliæ ſupernaturales, aliæ perfectæ, aliæ modales. materiales ſunt illæ, quæ habent aliquam dependentiam à re impenetrabili. Immateriales, nullam habent hujuſmodi dependentiam. Vitales exigunt fieri, & recipi in principio vivente, non vitales id non exigunt ex propria ratione. Naturales fieri poſſunt naturæ viribus, ſupernaturales ſũt ſupra vires totius naturæ. Perfectæ poſſunt eſſe divinitus ſine ſuo ſubjecto, imperfectæ non poſſunt. Præmittenda fuit ideò explicatio naturæ uniuſcujuſq; ex his formis accidentalibus; ut quæ de earũ cauſa materiali ſtatuemus, faciliùs capiantur.

Conclusio Prima:

Materia prima eſt ſubjectum primum, & ultimum inhæſionis accidentium materialium non modalium.

Subiectum inhæſionis hujuſmodi accidentiũ eſt, vel totum, vel materia prima, vel forma; atqui non eſt primum, nec ultimum: ergo eſt ſecundum.

Prima pars minoris probatur.

Nomine totius nihil aliud poteſt intelligi, quàm partes illud conſtituentes ſimul ſumptæ, vel tertia aliqua entitas; atqui ſubjectum inhæſionis accidentium materialium non modalium, non eſt partes ſimul ſumptæ, neque tertia illa entitas: ergo neque etiam totum.

Secunda pars minoris probatur primò.

Quod eſt commentitium, non poteſt dici ſubjectum illorum accidentium; atqui tertia illa entitas eſt quid commentitium, ex ſect. 9. diſp. 2. ſuperioris tractatus: ergo illa tertia entitas non eſt ſubjectum illorum accidentium.

Prima pars minoris prioris argumenti probatur ſecundò.

Inter partes ſimul ſumptas includitur forma; atqui forma non eſt ſubjectum illorum accidentium: ergo partes ſimul ſumptæ, non ſunt ſubjectum illorum accidentium.

Minor pr. Forma non eſt ſubjectum accidentium, quæ illi præſupponuntur, & ad quæ ſæpe eſt improportionata, aut etiam habet repugnantiam; ſed accidentia iſta præſupponuntur formæ, & ipſa ſæpe ad illa eſt improportionata, aut habet repugnantiam: ergo forma non eſt illorum ſubjectum.

Prima pars minoris probatur.

Illud præſupponitur formæ, quod eſt diſpoſitio ad illam; atqui iſta accidentia ſunt diſpoſitiones ad formam: ergo præſupponuntur formæ.

Minor pr. Illa accidentia ſunt quantitas, calor, frigus, &c. atqui quantitas, calor, frigus, &c, ſunt diſ-

diſpoſitiones ad formam: ergo & iſta accidentia.

Minor pr. Quod determinat materiam ad hanc potiùs formam, quàm ad aliam, eſt diſpoſitio ad illam; atqui quantitas, calor, frigus, &c. in tali, aut tali intenſione determinant materiam ad hanc potiùs formam, quàm ad aliam: ergo ſunt diſpoſitiones ad illam.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, quod forma ſæpe ad illa ſit improportionata, aut habeat repugnantiam, pr.

Anima rationalis eſt improportionata ad quantitatem, frigus, &c. & forma aquæ habet repugnantiam cum calore: ergo forma eſt ſæpe improportionata ad illa accidentia, aut habet repugnantiam cum illis.

Objicies. Ex Ariſtotele prima ſubſtantia eſt ſubjectum accidentium; atqui materia prima non eſt prima ſubſtantia: ergo materia prima non eſt ſubjectum accidentium materialium non modalium.

Solutio: Ex Ariſtotele prima ſubſtantia adæquatè ſumpta eſt ſubjectum accidentium, *Nego.* inadæquatè ſumpta, *Concedo.* atqui materia prima non eſt prima ſubſtantia adæquatè ſumpta, *Concedo.* inadæquatè ſumpta. *Nego.*

Contrà. Prima ſubſtantia adæquatè ſumpta eſt materia, & forma unitæ; atqui materia non eſt tantùm ſubjectum illorum accidentium, ſed etiam forma: ergo prima ſubſtantia adæquatè ſumpta, eſt ſubjectum illorum accidentium.

Minor pr. Suppoſitum eſt ſubjectum illorum accidentium; atqui ſuppoſitum non eſt tantùm materia, ſed etiam forma: ergo materia non eſt

tantùm ſubjectum illorum accidentium, ſed etiam forma.

Solutio. Suppoſitum eſt ſubjectum denominationis illorum accidentium, *Concedo.* Inhæſionis, *Nego* & *conceſſa minori*: ergo materia non eſt tantùm ſubjectum inhæſionis illorum accidentium, *Nego.* denominationis, *Concedo.*

Contrà. Forma eſt ſubjectum inhæſionis illorum accidentium: ergo nulla ſolutio,

Antecedens pr. Quod eſt ſubjectum inhæſionis quantitatis, eſt etiam ſubjectum inhæſionis aliorum accidentium; atqui forma eſt ſubjectum inhæſionis quantitatis : ergo & aliorum accidentium.

Minor pr. Quod participat impenetrabilitatem partium eſt ſubjectum inhæſionis quantitatis, aut illi inhæret; atqui forma participat impenetrabilitatem partium, & non inhæret quantitati : ergo forma eſt ſubjectum inhæſionis quantitatis.

Solutio: Neganda eſt major. Ratio eſt, quia ad hoc ut forma participet impenetrabilitatem partium ſufficit, ut recipiatur in eo, quod eſt ſubjectum quantitatis, licèt non recipiat illam, nec recipiatur in illa. Hoc autem illi propriè convenit, quippe quæ recipiatur in materia, quæ eſt ſubjectum inhæſionis quantitatis.

Contrà. Forma non ideo eſt quanta, quia recipitur in materia quanta: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Quod eſt quantum quia recipitur in materia quanta, unitur materiæ mediante quantitate; atqui forma non unitur materiæ mediante quantitate: ergo non ideo eſt quanta, quia recipitur in materia quanta.

Solutio.

Solutio : Quod eſt quantum quia recipitur in materia quanta unitur materiæ mediante quantitate, cui ut ſubjecto uniatur, *Nego*. unitur materiæ mediante quantitate tanquam conditione benè diſponente, & præſuppoſita, *Concedo*. atqui forma non unitur materiæ mediante quantitate, cui ut ſubjecto uniatur, *Concedo*. tanquam conditione benè diſponente, & præſuppoſita, *Nego*. ſi enim materia non haberet quantitatem, per quam ponerētur ejus partes aliæ extra alias, non poſſet recipere formam, neq; hæc habere in illa accidentia ſibi convenientia, & exercere operationes connaturales.

Conclusio Secunda:

Accidentia non modalia, & non vitalia inhærent immediatè quantitati.

Quando aliquid non repugnat, communior eſt ſenſus auctorum ita eſſe, & non deeſt conjectura probabilis id ſuadens, aſſerendum eſt ita eſſe; atqui non repugnat accidentia non modalia, & non vitalia inhærere immediatè quantitati, communior eſt ſenſus auctorum ita ſe habere, & non deeſt conjectura valdè probabilis id ſuadens: ergo accidentia non modalia & non vitalia inhærent immediatè quantitati.

Prima, & ſecunda pars minoris clara ſunt, & tertia probatur,

Accidentia Euchariſtica ſunt non vitalia, & non modalia; atqui probabilis eſt conjectura illa inhærere immediatè quantitati: ergo probabilis

eſt conjectura, accidentia non vitalia, & non modalia inhærere immediatè quantitati.

Minor pr. Quòd accidentia Euchariſtica ſimul omnia moveantur, & alterari poſſint ab agentibus naturalibus, non improbabilis eſt conjectura illa inhærere alicui communi ſubjecto; atqui nullum aliud convenientius aſſignari poteſt, quàm quantitas: ergo probabilis eſt conjectura illa inhærere immediatè quantitati.

Minor. pr. Subjectum commune illis accidentibus non poteſt eſſe niſi qualitas aliqua prima, vel ſecunda, aut quantitas; atqui non eſt qualitas prima, nec ſecunda: ergo eſt quantitas.

Minor. pr. Commune ſubjectum illorum accidentium debet illis præſupponi; atqui qualitas ſecunda non præſupponitur primis, neque una prima aliis etiam primis: ergo non eſt qualitas prima, nec ſecunda.

Major ſuperioris argumenti, ex eo quòd ſimul moveantur & alterari poſſint ab agentibus naturalibus inhærere communi ſubjecto, probatur.

Quòd accidentia Euchariſtica ſimul omnia moveantur, & alterari poſſint ab agentibus naturalibus, fieri non poteſt niſi habeant commune ſubjectum, vel admittantur innumera miracula; atqui non improbabilis eſt conjectura admittenda non eſſe hujuſmodi innumera miracula: ergo quòd accidentia Euchariſtica ſimul omnia moveantur, & alterari poſſint ab agentibus naturalibus, non improbabilis eſt conjectura illa inhærere alicui communi ſubjecto.

Minor pr. Non improbabilis conjectura eſt Deum minuere potiùs voluiſſe, quàm augere difficulta-

ficultates hujus myſterii; atqui hujuſmodi difficultates valdè minuuntur non admittendo innumera illa miracula: ergo non improbabilis eſt conjectura ea non eſſe admittenda.

Minor pr. Qui tollit multas difficultates hujus myſterii minuit illas valdè; atqui quodlibet miraculum eſt difficultas in hoc myſterio: ergo non admittendo innumera miracula minuuntur valdè difficultates hujus myſterii.

Minor pr. Illud eſt difficultas in hoc myſterio, quod reddit illud difficiliùs credibile; atqui quodlibet miraculum reddit illud difficiliùs credibile: ergo quodlibet miraculum eſt difficultas in hoc myſterio.

Minor pr Illud reddit myſterium hoc difficilius credibile, quod facit illud eſſe magis ſupra noſtrum captum; atqui quodlibet miraculum facit illud eſſe magis ſupra noſtrum captum: ergo reddit illud difficiliùs credibile.

Minor pr. Illud facit hoc myſterium eſſe magis ſupra noſtrum captum, quod facit ut involvat plura contra ſenſuum experientiam, & ſupra vires naturæ; atqui quodlibet miraculum eſt contra experientiam ſenſuum, & ſupra vires naturæ: ergo quodlibet miraculum facit illud eſſe magis ſupra noſtrum captum.

Objicies. Accidentia non vitalia, & non modalia non inhærent immediatè ei, quod non eſt illorum cauſa materialis; atqui quantitas non eſt cauſa materialis accidentium non vitalium, & non modalium: ergo accidentia non vitalia, & non modalia non inhærent immediatè quantit

Minor pr. Illud non eſt cauſa materia

rum accidentium, quod illis non dat eſſe; atqui quantitas non dat illis eſſe: ergo non eſt illorum cauſa materialis.

Minor pr. Quantitas non habet virtutem ad illis dandum eſſe. ergo non dat illis eſſe.

Antecedens pr. Nullum eſt fundamentum tribuendi quantitati virtutem ad dandum eſſe accidentibus non vitalibus, & non modalibus: ergo quantitas non habet virtutem ad illis dandum eſſe.

Antecedens pr. Fundamentum illud non poteſt eſſe, niſi efficax aliqua ratio, aut experientia; atqui nulla eſt ratio efficax, neque experientia, quæ id ſuadeat: ergo nullum eſt fundamentum tribuendi quantitati virtutem ad dandum eſſe accidentibus non vitalibus, & non modalibus.

Prima pars minoris probatur, ſecunda enim patet.

Illa ratio non poteſt eſſe alia, quàm quod videantur ſubjectari in quantitate Euchariſtica; atqui non ſubjectantur in illa: ergo nulla eſt ratio efficax, quæ id ſuadeat.

Minor pr. Ratio propter quam dicant adverſarij ſubiectari in quantitate Euchariſtica, eſt ne multiplicentur miracula; atqui hæc ratio nulla eſt: ergo non ſubjectantur in illa.

Minor pr. Multiplicatio miraculorum non eſt ſufficiens fundamentum ad invehendum novum aliquod ens in rerum naturam, aut tribuendum rei alicui virtutem aliquam novam: ergo hæc ratio non ſufficit.

Solutio: Multiplicatio miraculorum ſola, & præ-

præ ciſè ſumpta non eſt ſufficiens fundamentum ad invehendum novum aliquod ens in rerum naturam, aut tribuendum rei alicui virtutem aliquam novam, *Concedo.* accedente communi conſenſu auctorum ita exiſtimantium, *Nego.*

Contrà. Invehere in rerum naturam ens aliquod novum, aut tribuere rei alicui virtutem aliquam novam, eſt facere aliquid diverſum in rebus naturalibus; atqui multiplicatio miraculorum etiam accedente communi conſenſu nihil debet dici facere diverſum in rebus naturalibus: ergo multiplicatio miraculorum etiam accedente communi conſenſu non eſt ſufficiens fundamentum ad invehendum ens aliquod novum, aut tribuendi rei alicui virtutem aliquam novam.

Minor pr. Quod non eſt ſecundùm ordinem ſtatutum in natura, etiam accedente communi conſenſu nihil debet dici facere diverſum in rerum natura; ſed multiplicatio miraculorum non eſt ſecundùm ordinem ſtatutum in natura; ergo etiam accedente communi conſenſu nihil debet dici facere diverſum in rebus naturalibus.

Major pr. Quod accedente alio non fit magis efficax ad faciendum aliquid diverſum in rebus naturalibus, non debet dici magis facere illud diverſum, illo accedente, quàm ſolum; atqui communis conſenſus accedens ad id, quod non eſt ſecundùm ordinem ſtatutum in natura non facit illud magis efficax, ut poſſit dici facere aliquid diverſum in rebus naturalibus: ergo quod non eſt ſecundùm ordinem ſtatutum in rerum natura, etiam accedente communi conſenſu, nihil

hil debet dici facere diverſum in rebus naturalibus.

Minor pr. Ut communis conſenſus additus ei quod non eſt ſecundùm ordinem ſtatutum in natura reddat illud magis efficax, debet ipſe eſſe prudens; atqui communis conſenſus, qui dicitur additus ei, quod non eſt ſecundùm ordinem ſtatutum in rerum natura, non eſt prudens: ergo communis conſenſus accedens ad id, quod non eſt ſecundùm ordinem ſtatutum in natura, non facit illud magis efficax ut poſſit dici facere aliquid diverſum in rebus naturalibus.

Minor. pr. Ut conſenſus ipſe ſit prudens niti debet ratione aliqua ſufficienti; atqui nulla nititur ratione ſufficienti: ergo non eſt prudens.

Minor pr. Tota ratio, qua nititur ipſe conſenſus, eſt, ut vitetur illud, quod non eſt ſecundum ordinem naturæ; atqui illud quod non eſt ſecundùm ordinem naturæ ex conceſſis non eſt ratio ſufficiens: ergo conſenſus iſte nulla nititur ratione ſufficienti.

Solutio: Neganda eſt maior. Ratio enim illa non eſt præcisè, ut vitetur quod non eſt ſecundùm ordinem naturæ, ſeu multiplicatio miraculorum; ſed quia cùm non repugnet unum accidens eſſe ſubjectum alterius, & aliunde quantitas ex eo, quòd ſit proprietas materiæ videatur præſupponi aliis, & illa antecedere, ſicut & materia. Accedente novo commodo, nimirum vitatione multorum miraculorum in ſacramento Euchariſtiæ, prudenter exiſtimatur quantitas ſubjectum aliorum accidentium.

SECTIO

Sectio III.

Ex quanam potentia educantur accidentia ſupernaturalia, & quanam ſit cauſalitas cauſæ formalis.

Conclusio Prima:

Accidentia ſupernaturalia quoad modum, & quoad ſubſtantiam educuntur ex potentia obedientiali ſubjecti.

Illud educitur ex potentia obedientiali ſubjecti, quod ſubjectum recipere non poteſt ab agente naturali; atqui ſubjectum recipere non poteſt hujuſmodi accidentia ab agente naturali: ergo educuntur ex potentia obedientiali ſubjecti.

Minor pr. Subjectum recipere non poteſt ea accidentia ab alio, quàm ab eo, quod poteſt illa efficere; atqui agens naturale non poteſt illa efficere: ergo ſubjectum non poteſt ea recipere ab agente naturali.

Minor pr. Agens naturale non poteſt efficere illud, quod eſt ſupernaturale; atqui illa accidentia ſunt ſupernaturalia, vel quoad modum, vel quoad ſubſtantiam: ergo agens naturale ea efficere non poteſt.

Objicies. Gratia, & dona ſupernaturalia ſunt acci-

accidentia ſupernaturalia quoad ſubſtantiam; atqui illa non educuntur ex potentia obedientiali ſubjecti: ergo accidentia ſupernaturalia quoad ſubſtantiam non educuntur ex potentia obedientiali ſubjecti.

Minor pr. Quod nullo modo educitur, non educitur ex potentia obedientiali ſubjecti; atqui gratia & dona ſupernaturalia nullo modo educuntur: ergo non educuntur ex potentia obedientiali ſubjecti.

Minor pr. Quod non fit dependenter à ſubjecto non educitur; atqui iſta accidentia non fiunt dependenter à ſubjecto: ergo nullo modo educuntur.

Minor pr. Quod infunditur, aut concreatur non fit dependenter à ſubjecto; atqui iſta accidentia infunduntur, aut concreantur ex ſanctis Patribus: ergo non fiunt dependenter à ſubjecto.

Solutio. Quod infunditur, hoc eſt fit ab agente extrinſeco, aut concreatur, hoc eſt producitur tunc cùm producitur ejus ſubjectum, non fit dependenter à ſubjecto, *Nego.* quod infunditur, hoc eſt, non habet ſuum eſſe ullo modo à ſubjecto, aut concreatur, hoc eſt, fit ex nihilo non tantùm ſui, ſed etiam ſubjecti, non fit dependenter à ſubjecto, *Concedo.* Atqui iſta accidentia infunduntur, hoc eſt, fiunt ab agente extrinſeco, & concreantur, hoc eſt, tunc producuntur cùm producitur eorum ſubjectum, *Concedo.* Infunduntur, hoc eſt nullo modo habent eſſe à ſubjecto, & concreantur, hoc eſt, fiunt ex nihilo ſui, & ſubjecti, *Nego.* Iſta accidentia ſunt quidem ab agente extrinſeco Deo, ſcilicet, ſed dependenter à nobis non modò

tan-

tanquam partialibus agentibus, ſed etiam ſubjectis, ac proinde non creantur.

Secunda Concluſio:

Cauſalitas cauſæ formalis eſt unio.

Illud eſt cauſalitas cauſæ formalis, quo poſito conſtituitur actu cauſans; atqui poſita unione conſtituitur actu cauſans: ergo unio eſt cauſalitas cauſæ formalis.

Minor pr. Illo poſito cauſa formalis conſtituitur actu cauſans, quo poſito fit pars actuans totius; atqui poſita unione fit pars actuans totius: ergo poſita unione conſtituitur actu cauſans.

Minor pr. Cauſa formalis illo poſito fit pars actuans totius, quo poſito unitur materiæ; atqui poſita unione unitur materiæ: ergo poſita unione fit pars actuans totius.

Objicies. Cauſa formalis poſita unione non conſtituitur actu cauſans: ergo unio non eſt ejus cauſalitas.

Antecedens pr. Poſita unione nihil cauſat in genere cauſæ formalis: ergo poſita unione non conſtituitur actu cauſans.

Antecedens pr. Nihil aliud dici poteſt cauſare, quàm materiam, vel unionem, aut ſeipſam; atqui non cauſat materiam, neque unionem, neque ſeipſam: ergo poſita unione nihil cauſat in genere cauſæ formalis.

Solutio: Nihil aliud dici poteſt cauſare quàm materiam, unionem, aut ſeipſam, ſeorſim illa ſumendo, *Nego*, ſimul ſumpta, *Concedo*, atqui non cauſat materiam, neque unionem, neque ſeipſam ſeor-

per modum actus: Materialis verò per modum ſubjecti, ſeu ſit ejus pars ſubjectiva.

DISPVTATIO IV.

De Cauſa Efficiente.

SECTIO I.

Quid ſit, & an, & quæ res creatæ ſint effectivæ.

CONCLUSIO PRIMA:

Cauſa efficiens influit eſſe in aliud, cui non exigit uniri ex proprio modo cauſandi.

PRIMA *pars, quòd cauſa efficiens influat eſſe in aliud, non eget probatione; ſecunda verò quod non exigat uniri ei, quod cauſat, probatur.*

Multæ cauſæ efficientes non exigunt uniri ei, in quod influunt eſſe, & cui illud dant: ergo cauſa efficiens ex proprio modo cauſandi non exigit uniri ei, in quod influit eſſe.

Antecedens pr. Deus eſt cauſa efficiens; atqui non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe: ergo nec cauſa efficiens.

Minor pr. Illa quibus Deus dat eſſe ſunt creaturæ; atqui Deus non exigit uniri creaturis: ergo non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe.

ſeorſim illa ſumendo, *Concedo.* ſimul ſumpta, & in ratione totius, *Nego.*

Contrà. Cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat; atqui non advenit, neque informat illa tria ſimul ſumpta. ergo non cauſat illa etiam ſimul ſumpta.

Solutio: Cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat adæquatè ſumptum, *Nego.* inadæquatè ſumptum, ſeu ſecundùm alteram ſui partem, *Concedo.* Atqui non advenit, neque informat illa tria ſimul ſumpta, & hæc ita ſumpta ſunt ejus cauſatum adæquatè ſumptum, *Concedo,* inadæquatè ſumptum, *Nego.*

Contrà. Cauſa formalis eo modo debet advenire, & informare illud, quod cauſat, quo illud cauſat; atqui cauſat illud adæquate ſumptum, & non tantùm inadæquatè: ergo cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat adæquatè ſumptum.

Solutio: Neganda eſt major. Ratio eſt facilis; quia cauſa formalis non debet, imò fieri non poteſt, ut adveniat ei, quod cauſat. Advenire enim ſupponit illud eſſe, & cauſare non eſſe, quare ad hoc, ut aliquid ſit cauſa formalis alterius, ſufficit, ut ſit pars illius, talis tamen, ut adveniat ſuæ comparti, quod ſanè facit in compoſito forma ſubſtantialis. Eſt enim primò pars illius, & ſecundò advenit materiæ quæ eſt altera pars totius phyſici.

Ex dictis facile eſt colligere cauſam formalem rectè dici eam, quæ per modum actus conſtituit totum. Commune habet cum cauſa materiali intrinſeca, quòd non minùs quàm hæc ſit conſtitutiva totius: differt verò quòd illud conſtituat

per

Digitized by Google

per modum actus: Materialis verò per modum ſubjecti, ſeu ſit ejus pars ſubjectiva.

DISPVTATIO IV.

De Cauſa Efficiente.

SECTIO I.

Quid ſit, & an, & quæ res creatæ ſint effectivæ.

CONCLUSIO PRIMA:

Cauſa efficiens influit eſſe in aliud, cui non exigit uniri ex proprio modo cauſandi.

PRIMA *pars, quòd cauſa efficiens influat eſſe in aliud, non eget probatione; ſecunda verò quod non exigat uniri ei, quod cauſat, probatur.*

Multæ cauſæ efficientes non exigunt uniri ei, in quod influunt eſſe, & cui illud dant; ergo cauſa efficiens ex proprio modo cauſandi non exigit uniri ei, in quod influit eſſe.

Antecedens pr. Deus eſt cauſa efficiens; atqui non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe: ergo nec cauſa efficiens.

Minor pr. Illa quibus Deus dat eſſe ſunt creaturæ; atqui Deus non exigit uniri creaturis: ergo non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe.

Mi-

ſeorſim illa ſumendo, *Concedo*. ſimul ſumpta, & in ratione totius, *Nego*.

Contrà. Cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat; atqui non advenit, neque informat illa tria ſimul ſumpta: ergo non cauſat illa etiam ſimul ſumpta.

Solutio: Cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat adæquatè ſumptum, *Nego*. inadæquatè ſumptum, ſeu ſecundùm alteram ſui partem, *Concedo*. Atqui non advenit, neque informat illa tria ſimul ſumpta, & hæc ita ſumpta ſunt ejus cauſatum adæquatè ſumptum, *Concedo*, inadæquatè ſumptum, *Nego*.

Contrà. Cauſa formalis eo modo debet advenire, & informare illud, quod cauſat, quo illud cauſat; atqui cauſat illud adæquate ſumptum, & non tantùm inadæquate: ergo cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat adæquatè ſumptum.

Solutio: *Neganda eſt major*. Ratio eſt facilis; quia cauſa formalis non debet, imò fieri non poteſt, ut adveniat ei, quod cauſat. Advenire enim ſupponit illud eſſe, & cauſare non eſſe, quare ad hoc, ut aliquid ſit cauſa formalis alterius, ſufficit, ut ſit pars illius, talis tamen, ut adveniat ſuæ comparti, quod ſanè facit in compoſito forma ſubſtantialis. Eſt enim primò pars illius, & ſecundò advenit materiæ quæ eſt altera pars totius phyſici.

Ex dictis facile eſt colligere cauſam formalem rectè dici eam, quæ per modum actus conſtituit totum. Commune habet cum cauſa materiali intrinſeca, quòd non minùs quàm hæc ſit conſtitutiva totius: differt verò quòd illud conſtituat

per

per modum actus: Materialis verò per modum ſubjecti, ſeu ſit ejus pars ſubjectiva.

DISPVTATIO IV.

De Cauſa Efficiente.

SECTIO I.

Quid ſit, & an, & quæ res creatæ ſint effectivæ.

CONCLUSIO PRIMA:

Cauſa efficiens influit eſſe in aliud, cui non exigit uniri ex proprio modo cauſandi.

PRIMA *pars, quòd cauſa efficiens influat eſſe in aliud, non eget probatione; ſecunda verò quod non exigat uniri ei, quod cauſat, probatur.*

Multæ cauſæ efficientes non exigunt uniri ei, in quod influunt eſſe, & cui illud dant; ergo cauſa efficiens ex proprio modo cauſandi non exigit uniri ei, in quod influit eſſe.

Antecedens pr. Deus eſt cauſa efficiens; atqui non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe: ergo nec cauſa efficiens.

Minor pr. Illa quibus Deus dat eſſe ſunt creaturæ; atqui Deus non exigit uniri creaturis: ergo non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe.

Mi-

ſeorſim illa ſumendo, *Concedo*. ſimul ſumpta, & in ratione totius, *Nego*.

Contrà, Cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat; atqui non advenit, neque informat illa tria ſimul ſumpta. ergo non cauſat illa etiam ſimul ſumpta.

Solutio: Cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat adæquatè ſumptum, *Nego*. inadæquatè ſumptum, ſeu ſecundùm alteram ſui partem, *Concedo*. Atqui non advenit, neque informat illa tria ſimul ſumpta, & hæc ita ſumpta ſunt ejus cauſatum adæquatè ſumptum, *Concedo*, inadæquatè ſumptum, *Nego*.

Contrà. Cauſa formalis eo modo debet advenire, & informare illud, quod cauſat, quo illud cauſat; atqui cauſat illud adæquate ſumptum, & non tantùm inadæquate: ergo cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat adæquatè ſumptum.

Solutio: *Neganda eſt major*. Ratio eſt facilis; quia cauſa formalis non debet, imò fieri non poteſt, ut adveniat ei, quod cauſat. Advenire enim ſupponit illud eſſe, & cauſate non eſſe, quare ad hoc, ut aliquid ſit cauſa formalis alterius, ſufficit, ut ſit pars illius, talis tamen, ut adveniat ſuæ comparti, quod ſanè facit in compoſito forma ſubſtantialis. Eſt enim primò pars illius, & ſecundò advenit materiæ quæ eſt altera pars totius phyſici.

Ex dictis facile eſt colligere cauſam formalem rectè dici eam, quæ per modum actus conſtituit totum. Commune habet cum cauſa materiali intrinſeca, quòd non minùs quàm hæc ſit conſtitutiva totius: differt verò quòd illud conſtituat

per

per modum actus: Materialis verò per modum ſubjecti, ſeu ſit ejus pars ſubjectiva.

DISPVTATIO IV.

De Cauſa Efficiente.

SECTIO I.

Quid ſit, & an, & quæ res creatæ ſint effectivæ.

CONCLUSIO PRIMA:

Cauſa efficiens influit eſſe in aliud, cui non exigit uniri ex proprio modo cauſandi.

PRIMA *pars, quòd cauſa efficiens influat eſſe in aliud, non eget probatione; ſecunda verò quod non exigat uniri ei, quod cauſat, probatur.*

Multæ cauſæ efficientes non exigunt uniri ei, in quod influunt eſſe, & cui illud dant; ergo cauſa efficiens ex proprio modo cauſandi non exigit uniri ei, in quod influit eſſe.

Antecedens pr. Deus eſt cauſa efficiens; atqui non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe: ergo nec cauſa efficiens.

Minor pr. Illa quibus Deus dat eſſe ſunt creaturæ; atqui Deus non exigit uniri creaturis: ergo non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe.

Mi

ſeorſim illa ſumendo, *Concedo.* ſimul ſumpta, & in ratione totius, *Nego.*

Contrà. Cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat; atqui non advenit, neque informat illa tria ſimul ſumpta. ergo non cauſat illa etiam ſimul ſumpta.

Solutio: Cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat adæquatè ſumptum, *Nego.* inadæquatè ſumptum, ſeu ſecundùm alteram ſui partem, *Concedo.* Atqui non advenit, neque informat illa tria ſimul ſumpta, & hæc ita ſumpta ſunt ejus cauſatum adæquatè ſumptum, *Concedo*, inadæquatè ſumptum, *Nego.*

Contrà. Cauſa formalis eo modo debet advenire, & informare illud, quod cauſat, quo illud cauſat; atqui cauſat illud adæquate ſumptum, & non tantùm inadæquate: ergo cauſa formalis debet advenire, & informare illud, quod cauſat adæquatè ſumptum.

Solutio: Neganda eſt major. Ratio eſt facilis; quia cauſa formalis non debet, imò fieri non poteſt, ut adveniat ei, quod cauſat. Advenire enim ſupponit illud eſſe, & cauſare non eſſe, quare ad hoc, ut aliquid ſit cauſa formalis alterius, ſufficit, ut ſit pars illius, talis tamen, ut adveniat ſuæ comparti, quod ſanè facit in compoſito forma ſubſtantialis. Eſt enim primò pars illius, & ſecundò advenit materiæ quæ eſt altera pars totius phyſici.

Ex dictis facile eſt colligere cauſam formalem rectè dici eam, quæ per modum actus conſtituit totum. Commune habet cum cauſa materiali intrinſeca, quòd non minùs quàm hæc ſit conſtitutiva totius: differt verò quòd illud conſtituat

per

per modum actus: Materialis verò per modum ſubjecti, ſeu ſit ejus pars ſubjectiva.

DISPUTATIO IV.

De Cauſa Efficiente.

SECTIO I.

Quid ſit, & an, & quæ res creatæ ſint effectivæ.

CONCLUSIO PRIMA:

Cauſa efficiens influit eſſe in aliud, cui non exigit uniri ex proprio modo cauſandi.

PRIMA *pars, quòd cauſa efficiens influat eſſe in aliud, non eget probatione; ſecunda verò quod non exigat uniri ei, quod cauſat, probatur.*

Multæ cauſæ efficientes non exigunt uniri ei, in quod influunt eſſe, & cui illud dant; ergo cauſa efficiens ex proprio modo cauſandi non exigit uniri ei, in quod influit eſſe.

Antecedens pr. Deus eſt cauſa efficiens; atqui non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe: ergo nec cauſa efficiens.

Minor pr. Illa quibus Deus dat eſſe ſunt creaturæ; atqui Deus non exigit uniri creaturis: ergo non exigit uniri cum eo, cui dat eſſe.

Mi-

Minor pr. In Deo nihil eſt imperfectum; ſed exigere uniri cum creaturis eſt quid imperfectum: ergo Deus non exigit uniri creaturis.

Minor pr. Deum exigere uniri creaturis eſt illis de facto uniri; atqui uniri illis de facto eſt quid imperfectum: ergo Deum exigere uniri creaturis eſt quid imperfectum.

Major pr. Deus habet de facto, quod exigit niſi impediatur; atqui nihil poteſt eum impedire habere quod exigit: ergo Deum exigere uniri creaturis eſt illis de facto uniri.

Minor praecedentis argumenti probatur.

Creaturæ multæ ſunt infectæ peccatis; atqui Deum uniri creaturis peccato infectis eſt quid imperfectum: ergo uniri creaturis eſt quid imperfectum.

Minor pr. Deum eſſe peccatorem, & peccatorem eſſe Deum, eſt quid imperfectum; ſed Deum uniri creaturis peccato infectis eſt Deum eſſe peccatorem, & peccatorem eſſe Deum: ergo Deum uniri creaturis peccato infectis eſt quid imperfectum.

Minor pr. Tam Deus unitus creaturæ peccatrici eſt peccator, quàm unitus naturæ humanæ, homo; atqui Deus unitus naturę humanæ eſt homo: ergo & unitus creaturæ peccatrici, peccator.

Major pr. Ideo præcisè Deus propterea quòd uniatur naturæ humanæ dicitur homo; quia unitur ei, quod importatur in recto per vocem homo; atqui ex ſuppoſitione, quòd uniatur creaturæ peccatrici, unitur etiam ei, quod importatur in recto per peccatorem: ergo tam Deus unitus creaturæ peccatrici eſt peccator, quàm unitus naturæ humanæ, homo.

Conclusio Secunda:

Res creatæ ſunt verè activæ.

Res creatæ ſunt ſubſtantiæ, vel accidentia; atqui ſubſtantiæ,& accidentia ſunt verè activa: ergo res creatæ ſunt activæ.

Minor pr. Subſtantiæ,& accidentia verè agunt: ergo verè ſunt activa.

Antecedens probatur de ſubſtantia.

Subſtantiæ ſunt neceſſariæ , vel liberæ; atqui neceſſariæ,& liberæ verè agunt: ergo ſubſtantiæ verè agunt.

Secunda pars minoris probatur.

Subſtantia libera,ut dicemus in Morali eſt illa, quæ poſitis omnibus ad agendum requiſitis agit, aut non agit pro arbitrio : ergo ſubſtantiæ liberæ verè agunt.

Prima pars minoris prioris argumenti probatur ſecundò.

Neceſſariæ ſunt ſenſitivæ,& inſenſibiles; atqui ſenſitivæ & inſenſibiles verè agunt: ergo neceſſariæ verè agunt.

Prima pars minoris probatur.

Subſtantiæ creatæ ſenſitiuæ ſunt bruta; atqui bruta verè agunt : ergo & ſubſtantiæ creatæ ſenſitivæ.

Minor pr. Illud, quod efficit motum,& ſenſationes verè agit; atqui bruta verè efficiunt motum,& ſuas ſenſationes: ergo verè agunt.

Minor. pr. Illud verè agunt bruta , ad quod agendum excitantur propoſitione boni convenientis, & mali diſconvenientis; atqui excitantur

propoſitione boni convenientis, aut mali diſconvenientis ad motum: ergo verè efficiunt motum.

Minor pr. Canis eſt brutum, & bonum illi proportionatum panis; atqui canis excitatur propoſitione panis ad motum: ergo bruta excitantur propoſitione boni convenientis ad motum.

Minor pr. Acceſſus ad herum eſt motus; atqui excitatur propoſitione panis ad accedendum ad herum: ergo canis excitatur propoſitione panis ad motum.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, quòd res inſenſibiles verè agant. probatur.

Terra, & ignis ſunt inſenſibilia; ſed illa verè agunt: ergò ſubſtantiæ inſenſibiles verè agunt.

Minor pr. Illud verè agit, quod efficit herbas, flores &c. atqui terra efficit plantas, herbas, flores &c. ergo terra verè agit.

Minor pr. Illud terra efficit quod Deus illi imperat facere, & quod dicit Scriptura illam feciſſe; atqui Deus imperat illi *Geneſ. 3. germinare herbam virentem*, & Scriptura dicit illam germinaſſe: ergo terra efficit plantas, flores &c.

Secunda pars antecedentis ſuperioris argumenti, accidentia ſcilicet verè agere, probabitur concluſione quarta.

CON-

Conclusio Tertia:

Forma ſubſtantialis eſt productiva accidentium in proprio, & alieno ſubjecto.

Forma aquæ eſt ſubſtantialis, & frigus accidens; atqui forma aquæ productiva eſt frigoris in proprio, & alieno ſubjecto: ergo forma ſubſtantialis eſt productiva accidentium in proprio, & alieno ſubjecto.

Prima pars minoris probatur.

Proprium ſubjectum formæ aquæ eſt aqua, v. g. calefacta; atqui producit in illa frigus remoto igne: ergo forma aquæ producit in proprio ſubjecto frigus.

Minor pr. Nihil eſt aliud, quod producat frigus remoto igne in aqua illa calefacta, quàm forma aquæ: ergo forma aquæ producit frigus in aqua calefacta remoto igne.

Antecedens pr. Nihil aliud dici poteſt eſſe cauſa illius frigoris, quàm occulta qualitas; atqui non poteſt eſſe occulta qualitas: ergo nihil eſt aliud quod illud producat quàm forma aquæ.

Minor pr. Qualitatis illius occultæ forma aquæ debet dici eſſe cauſa, vel non eſſe; atqui neutrum dici poteſt: ergo occulta qualitas non eſt cauſa illius frigoris.

Reſpondent non eſſe cauſam.

Contrà. Alia cauſa illius qualitatis non poteſt eſſe, niſi generans; atqui non eſt generans: ergo non eſt alia cauſa productiva illius qualitatis, quàm forma aquæ.

Minor pr. Illud non eſt cauſa illius qualitatis.

 quod

quod eſſe deſiit, aut non eſt approximatum ſufficienter; atqui generans, aut eſſe deſiit, aut non eſt approximatum ſufficienter: ergo generans non eſt cauſa illius qualitatis.

Diſtinguunt adverſari: Illud non eſt cauſa illius qualitatis, quod eſſe deſiit, aut non eſt approximatum ſufficienter, & non eſt aliud quod ſuppleat ejus vices, *Concedunt.* ſi habeat aliud, quod ſuppleat ejus vices, *Negant.* & *ad minorem*: atqui generans, aut eſſe deſiit, aut non eſt approximatum ſufficienter, & non eſt aliud, quod ſuppleat ejus vices, *Negant.* & eſt aliud, quod ſuppleat ejus vices, *Concedunt.*

Contrà. Illud ſupplens non poteſt eſſe niſi Deus; atqui non eſt Deus: ergo non eſt aliud quod ſuppleat vices generantis.

Minor pr. Non eſt recurrendum ad Deum, quando adeſt cauſa ſecunda proportionata, & ſufficienter approximata; atqui ad producendum illud frigus adeſt forma ſubſtantialis proportionata, & ſufficienter approximata: ergo illud ſupplens non eſt Deus.

Minor pr. Generans eſt proportionatum ad illam qualitatem producendam ex conceſſis; atqui forma ſubſtantialis aquæ eſt ejuſdem rationis cum generante: ergo forma ſubſtantialis eſt proportionata ad producendum illud frigus.

Secunda pars primi argumenti ſuperioris ſcilicet formam aquæ producere frigus in alieno ſubjecto, pr.

Manus immiſſa in aquam eſt diverſum ab ea ſubjectum; atqui aqua producit frigus in manu, quæ immittitur in illam: ergo aqua producit frigus in alieno ſubjecto.

Minor

Minor pr. Aqua non minùs dici debet producere frigus illud in manu, quàm in ſeipſa; ſed producit illud in ſeipſa: ergo & in manu.

Major pr. Aqua non minorem habet virtutem ad producendum frigus in manu, quàm in ſeipſa: ergo non minùs debet dici producere frigus illud in manu, quàm in ſeipſa.

Antecedens pr. Aqua non minorem habet virtutem ad illud, ad quod non plus requirit virtutis; atqui non plus requirit virtutis ad producendum frigus in manu, quàm in ſeipſa: ergo non minorem habet virtutem ad producendum frigus in manu, quàm in ſeipſa.

Minor pr. Quando effectus eſt idem, & modus diverſus illum producendi etiam æqualis, & non perfectior, cauſa non plus requirit virtutis, ad illum uno modo producendum, quàm alio; atqui frigus eſt idem, & modus illud producendi in manu non eſt perfectior, modo producendi illud in ipſa aqua: ergo aqua non plus requirit virtutis ad illud producendum in manu, quàm in ſeipſa.

Minor pr. Modus ille producendi in manu eſt modus operandi tranſeunter, & in ſeipſa operandi immanenter; ſed modus operandi tranſeunter non eſt perfectior modo operandi immanenter: ergo modus illud producendi in manu non eſt perfectior modo producendi in ipſa aqua.

Minor pr. Modus operandi tranſeunter non videtur ex alio capite dici poſſe perfectior modo operandi immanenter, quàm quòd habeat devincendam majorem reſiſtentiam; ſed non ha-

Google

bet majorem reſiſtentiam devincendam : ergo modus operandi tranſeunter non eſt perfectior modo operandi immanenter.

Minor pr. Reſiſtentia illa major oriri non poteſt aliunde ut plurimùm, quàm ex intenſiori qualitate in ſubjecto alieno, quàm in proprio ; atqui ſæpè eſt remiſſior qualitas contraria in alieno ſubjecto, quàm in proprio: ergo modus operandi tranſeunter non habet majorem reſiſtentiam devincendam.

Minor pr. Proprium ſubjectum reſpectu aquæ eſt ipſamet : alienum verò manus in ipſam immiſſa ; atqui ſæpiſſimè eſt remiſſior qualitas contraria in manu, quàm in aqua : ergo ſæpè eſt remiſſior qualitas contraria in alieno ſubjecto, quàm in proprio.

Minor pr. Contraria qualitas aquæ eſt calor; atqui ſæpè eſt remiſſior calor in manu, quàm in aqua : ergo ſæpè eſt remiſſior qualitas contraria in manu, quàm in aqua.

Minor pr. Cùm aqua ſuppoſito igne ebullit, eſt calor remiſſior in manu, quàm in aqua; atqui ſæpè aqua ebullit : ergo ſæpè eſt remiſſior calor in manu, quàm in aqua.

Objicies. Subſtantia non eſt immediatè activa; atqui forma ſubſtantialis eſt ſubſtantia: ergo non eſt immediatè activa.

Major pr. Ignis eſt ſubſtantia; atqui ignis (& par eſt ratio de aliis) non eſt immediatè activus: ergo ſubſtantia non eſt immediatè activa.

Minor pr. Quod eſt activum per aliud, non eſt immediatè activum; atqui ignis eſt tantùm activus per aliud: ergo non eſt immediatè activus.

Minor pr. Calor eſt aliud ab igne; atqui ignis eſt tantùm activus per calorem: ergo eſt tantùm activus per aliud.

Minor pr. Quod eſt tantùm activum, quà calidum eſt tantùm activum per calorem; ſed ignis eſt tantùm activus, quà calidus: ergo eſt tantùm activus per calorem.

Solutio: Ignis eſt tantùm activus quà calidus ſaporum, *tranſeat.* aliarum rerum, *Nego.* ergo eſt tantùm activus per calorem ſaporum, *tranſeat.* aliarum rerum, *Nego.*

Contrà. Aliæ res quarum ignis dici poteſt activus aliter, quàm quà calidus, ſunt ſubſtantiæ, vel accidentia; atqui non eſt activus neque ſubſtantiarum, neque accidentium aliter, quàm quà calidus: ergo eſt tantùm activus aliarum rerum, quà calidus.

Prima pars minoris probatur.

Ignis non eſt activus ſubſtantiarum aliter, quàm accidentium; atqui non eſt activus accidentium, niſi quà calidus: ergo non eſt activus ſubſtantiarum niſi quà calidus.

Minor pr. Ignis non eſt activus accidentium, niſi quatenus, & quomodo ad illa habet potentiam; atqui non habet potentiam ad accidentia niſi quà calidus: ergo non eſt activus accidentium, niſi quà calidus.

Minor pr. Illud non habet potentiam ad accidentia, niſi quà calidum, cujus tota potentia illorum productiva eſt in calore; atqui tota potentia productiva accidentium, quæ eſt in igne eſt in calore: ergo ignis non habet potentiam, niſi quà calidus.

Minor pr. Potentia productiva accidentium, quæ eſt in igne, eſt vel ipſius forma, ſeu ſubſtantia, vel calor; atqui non eſt ejus forma, ſeu ſubſtantia: ergo tota eſt in calore.

Minor pr. Potentia productiva accidentium debet eſſe ejuſdem rationis cum ipſis; atqui forma ignis non eſt ejuſdem rationis cum ipſis: ergo potentia ignis productiva accidentium non eſt ejus forma.

Major pr. Potentia debet eſſe ejuſdem rationis cum ſuo actu ex Ariſtotele; atqui actus potentiæ productivæ accidentium ſunt accidentia: ergo potentia productiva accidentium debet eſſe ejuſdem rationis cum ipſis.

Solutio: Potentia paſſiva debet eſſe ejuſdem rationis cum ſuo actu informante primario, *Concedo*, potentia activa cum actu illi correſpondente, *Nego*. Certè Deus ut clarum eſt, eſt potentia activa accidentium naturalium, & tamen nemo dixerit illum eſſe accidens. Ratio quare actus informans primarius debet eſſe ejuſdem rationis cum potentia paſſiva, eſt quia debent facere unum, quod ut per ſe patet faciliùs conflatur ex iis, quæ ſunt ejuſdem rationis, quàm diverſæ. Cùm autem actus correſpondens potentiæ activæ non debeat facere cum illa unum, nihil vetat illum eſſe diverſæ rationis.

CONCLUSIO QUARTA:

Accidentia producunt alia accidentia principaliter, ut plurimùm.

CALOR eſt accidens; atqui calor producit calorem principaliter: ergo unum accidens producit aliud p[illegible] *Minor.*

Minor pr. Calor aquæ calefactæ producit principaliter calorem in manu ipſam tangente: ergo calor producit calorem principaliter.

Antecedens pr. Debet eſſe aliqua cauſa principalis caloris producti in manu; atqui non poteſt eſſe alia quàm calor aquæ calefactæ: ergo calor aquæ calefactæ producit principaliter calorem in manu ipſam tangente.

Minor pr. Illa alia cauſa non poteſt eſſe niſi vel materia, vel forma aquæ, vel ejus humiditas; atqui nullum horum eſt: ergo nulla eſt alia, quam calor.

Minor pr. Illa non debent dici cauſa caloris, quæ ſunt indifferentia ad illum, aut habent cum illo repugnantiam; ſed materia, & humiditas ſunt indifferentia ad calorem, & forma aquæ habet cum illo repugnantiam: ergo materia, forma aquæ, & ejus humiditas non ſunt cauſa illius caloris.

Duæ primæ partes probatæ ſunt diſputatione ſecunda ſuperioris tractatus ſectione ſecunda, & ultima clara eſt.

Objicies. Nec calor, nec frigus, & ſic de aliis ſunt cauſæ principales aliorum accidentium: ergo unum accidens non eſt cauſa principalis alterius.

Antecedens pr. Accidentia, reſpectu quorum calor, frigus, &c. dici poſſunt cauſæ principales, ſunt alii calores, aut frigora; atqui calor, & frigus non ſunt cauſæ principales illorum: ergo non ſunt cauſæ principales aliorum accidentium.

Minor pr. Illud non eſt cauſa principalis alterius, quod non producit illud virtute propria; atqui calor non producit calorem virtute propria: ergo non eſt cauſa principalis illius.

Minor pr. Illud non producit calorem virtu-

quitur conſtanter productio for-
ergo accidentia producunt for-

inoris clara eſt, & prima pr.
us non poteſt dici eſſe alia impro-
endam formam ſubſtantialem,
mperfectiora; atqui quod ſint
n facit illa eſſe improportiona-
a non ſunt improportionata ad
rmam ſubſtantialem.
n magis quòd ſint imperfectio-
re improportionata ad produ-
ſubſtantialem, quàm faciat res
ores, ad producendas perfectio-
non facit res imperfectiores im-
ad producendas alias perfectio-
ſint imperfectiora non facit illa
onata ad producendam formam

llud non facit res imperfectiores
as ad producendas perfectiores,
illis vim ad producendas perfe-
uod ſint imperfectiores non au-
producendas perfectiores: ergo
s imperfectiores improportiona-
das perfectiores.
ud non aufert vim rebus imperfe-
oducendas perfectiores, quo ſtante
producunt perfectiores; atqui
rfectione majori res imperfectio-
perfectiores: ergò quòd ſint im-
on aufert illis vim ad producendas

te propria, quod producit illum virtute alterius; atqui calor producit calorem virtute alterius: ergò non producit illum virtute propria.

Minor pr. Calor producit calorem virtute ſubſtantiæ: ergo producit illum virtute alterius.

Solutio: Calor producit calorem virtute ſubſtantiæ, hoc eſt, per influxum ſuperioris cauſæ, & elevationem ad effectum, ad quem non habet virtutem proportionatam, *Nego.* virtute alterius; hoc eſt per virtutem, quam in ſe habet; ſed acceptam ab alio, *Concedo.* Ratio eſt, quia virtus illa producendi alium calorem eſt ipſiuſmet entitas, quam quidem accepit à ſubſtantia, à qua eſt productus. Illa tamen non poteſt non cenſeri eſſe illius propria, quippe quæ ipſi identificetur.

CONCLUSIO QUINTA:

Accidentia ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtantialium.

ILLUD eſt cauſa inſtrumentalis formarum ſubſtantialium, quod producit illas, & eſt illis ignobilius; atqui accidentia producunt formas ſubſtantiales, & ſunt illis ignobiliora: ergo accidentia ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtantialium.

Prima pars minoris probatur, ſecunda enim caret difficultate.

Illud debet dici productivum alterius, quod nõ eſt improportionatum ad alterius productionem, & illo poſito ſequitur conſtanter alterius productio; atqui accidentia non ſunt improportionata ad producendam formam ſubſtantialem, & illis

& illis poſitis ſequitur conſtanter productio formæ ſubſtantialis; ergo accidentia producunt formas ſubſtantiales.

☞ *Secunda pars minoris clara eſt, & prima pr.*

In accidentibus non poteſt dici eſſe alia improportio ad producendam formam ſubſtantialem, quàm quòd ſint imperfectiora; atqui quòd ſint imperfectiora non facit illa eſſe improportionata: ergo accidentia non ſunt improportionata ad producendam formam ſubſtantialem.

Minor pr. Non magis quòd ſint imperfectiora debet illa facere improportionata ad producendam formam ſubſtantialem, quàm faciat res alias imperfectiores, ad producendas perfectiores; atqui hoc non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas alias perfectiores: ergo quòd ſint imperfectiora non facit illa eſſe improportionata ad producendam formam ſubſtantialem.

Minor pr. Illud non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas perfectiores, quod non aufert illis vim ad producendas perfectiores; atqui quod ſint imperfectiores non aufert illis vim ad producendas perfectiores: ergo hoc non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas perfectiores.

Minor pr. Illud non aufert vim rebus imperfectioribus ad producendas perfectiores, quo ſtante imperfectiores producunt perfectiores; atqui ſtante illa imperfectione majori res imperfectiores producunt perfectiores: ergo quòd ſint imperfectiores non aufert illis vim ad producendas perfectiores.

te propria, quod producit illum virtute alterius; atqui calor producit calorem virtute alterius: ergò non producit illum virtute propria.

Minor pr. Calor producit calorem virtute ſubſtantiæ: ergo producit illum virtute alterius.

Solutio: Calor producit calorem virtute ſubſtantiæ, hoc eſt, per influxum ſuperioris cauſæ, & elevationem ad effectum, ad quem non habet virtutem proportionatam, *Nego*. virtute alterius; hoc eſt per virtutem, quam in ſe habet; ſed acceptam ab alio, *Concedo*. Ratio eſt, quia virtus illa producendi alium calorem eſt ipſiuſmet entitas, quam quidem accepit à ſubſtantia, à qua eſt productus. Illa tamen non poteſt non cenſeri eſſe illius propria, quippe quæ ipſi identificetur.

CONCLUSIO QUINTA:

Accidentia ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtantialium.

ILLUD eſt cauſa inſtrumentalis formarum ſubſtantialium, quod producit illas, & eſt illis ignobilius; atqui accidentia producunt formas ſubſtantiales, & ſunt illis ignobiliora: ergò accidentia ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtantialium.

Prima pars minoris probatur, ſecunda enim caret difficultate.

Illud debet dici productivum alterius, quod nõ eſt improportionatum ad alterius productionem, & illo poſito ſequitur conſtanter alterius productio; atqui accidentia non ſunt improportionata ad producendam formam ſubſtantialem, & illis

& illis poſitis ſequitur conſtanter productio formæ ſubſtantialis; ergo accidentia producunt formas ſubſtantiales.

Secunda pars minoris clara eſt, & prima pr.

In accidentibus non poteſt dici eſſe alia improportio ad producendam formam ſubſtantialem, quàm quòd ſint imperfectiora; atqui quod ſint imperfectiora non facit illa eſſe improportionata: ergo accidentia non ſunt improportionata ad producendam formam ſubſtantialem.

Minor pr. Non magis quòd ſint imperfectiora debet illa facere improportionata ad producendam formam ſubſtantialem, quàm faciat res alias imperfectiores, ad producendas perfectiores; atqui hoc non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas alias perfectiores: ergo quòd ſint imperfectiora non facit illa eſſe improportionata ad producendam formam ſubſtantialem.

Minor pr. Illud non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas perfectiores, quod non aufert illis vim ad producendas perfectiores; atqui quod ſint imperfectiores non aufert illis vim ad producendas perfectiores: ergo hoc non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas perfectiores.

Minor pr. Illud non aufert vim rebus imperfectioribus ad producendas perfectiores, quo ſtante imperfectiores producunt perfectiores; atqui ſtante illa imperfectione majori res imperfectiores producunt perfectiores: ergo quòd ſint imperfectiores non aufert illis vim ad producendas perfectiores.

te propria, quod producit illum virtute alterius; atqui calor producit calorem virtute alterius: ergò non producit illum virtute propria.

Minor pr. Calor producit calorem virtute ſubſtantiæ: ergo producit illum virtute alterius.

Solutio: Calor producit calorem virtute ſubſtantiæ, hoc eſt, per influxum ſuperioris cauſæ, & elevationem ad effectum, ad quem non habet virtutem proportionatam, *Nego*, virtute alterius; hoc eſt per virtutem, quam in ſe habet; ſed acceptam ab alio, *Concedo*. Ratio eſt, quia virtus illa producendi alium calorem eſt ipſiuſmet entitas, quam quidem accepit à ſubſtantia, à qua eſt productus. Illa tamen non poteſt non cenſeri eſſe illius propria, quippe quæ ipſi identificetur.

CONCLUSIO QUINTA:

Accidentia ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtantialium.

ILLUD eſt cauſa inſtrumentalis formarum ſubſtantialium, quod producit illas, & eſt illis ignobilius; atqui accidentia producunt formas ſubſtantiales, & ſunt illis ignobiliora: ergò accidentia ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtantialium.

Prima pars minoris probatur, ſecunda enim caret difficultate.

Illud debet dici productivum alterius, quod nō eſt improportionatum ad alterius productionem, & illo poſito ſequitur conſtanter alterius productio; atqui accidentia non ſunt improportionata ad producendam formam ſubſtantialem, & illis

& illis poſitis ſequitur conſtanter productio formæ ſubſtantialis: ergo accidentia producunt formas ſubſtantiales.

Secunda pars minoris clara eſt, & prima pr.

In accidentibus non poteſt dici eſſe alia improportio ad producendam formam ſubſtantialem, quàm quòd ſint imperfectiora; atqui quòd ſint imperfectiora non facit illa eſſe improportionata: ergo accidentia non ſunt improportionata ad producendam formam ſubſtantialem.

Minor pr. Non magis quòd ſint imperfectiora debet illa facere improportionata ad producendam formam ſubſtantialem, quàm faciat res alias imperfectiores, ad producendas perfectiores; atqui hoc non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas alias perfectiores: ergo quòd ſint imperfectiora non facit illa eſſe improportionata ad producendam formam ſubſtantialem.

Minor pr. Illud non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas perfectiores, quod non aufert illis vim ad producendas perfectiores; atqui quod ſint imperfectiores non aufert illis vim ad producendas perfectiores: ergo hoc non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas perfectiores.

Minor pr. Illud non aufert vim rebus imperfectioribus ad producendas perfectiores, quo ſtante imperfectiores producunt perfectiores; atqui ſtante illa imperfectione majori res imperfectiores producunt perfectiores: ergo quòd ſint imperfectiores non aufert illis vim ad producendas perfectiores.

te propria, quod producit illum virtute alterius; atqui calor producit calorem virtute alterius: ergò non producit illum virtute propria.

Minor pr. Calor producit calorem virtute ſubſtantiæ: ergo producit illum virtute alterius.

Solutio: Calor producit calorem virtute ſubſtantiæ, hoc eſt, per influxum ſuperioris cauſæ, & elevationem ad effectum, ad quem non habet virtutem proportionatam, *Nego*. virtute alterius; hoc eſt per virtutem, quam in ſe habet; ſed acceptam ab alio, *Concedo*. Ratio eſt, quia virtus illa producendi alium calorem eſt ipſiuſmet entitas, quam quidem accepit à ſubſtantia, à qua eſt productus. Illa tamen non poteſt non cenſeri eſſe illius propria, quippe quæ ipſi identificetur.

CONCLUSIO QUINTA:

Accidentia ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtantialium.

ILLUD eſt cauſa inſtrumentalis formarum ſubſtantialium, quod producit illas, & eſt illis ignobilius; atqui accidentia producunt formas ſubſtantiales, & ſunt illis ignobiliora: ergo accidentia ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtantialium.

Prima pars minoris probatur, ſecunda enim caret difficultate.

Illud debet dici productivum alterius, quod nō eſt improportionatum ad alterius productionem, & illo poſito ſequitur conſtanter alterius productio; atqui accidentia non ſunt improportionata ad producendam formam ſubſtantialem,

& illis

& illis poſitis ſequitur conſtanter productio formæ ſubſtantialis: ergo accidentia producunt formas ſubſtantiales.

Secunda pars minoris clara eſt, & prima pr.

In accidentibus non poteſt dici eſſe alia improportio ad producendam formam ſubſtantialem, quàm quòd ſint imperfectiora; atqui quod ſint imperfectiora non facit illa eſſe improportionata: ergo accidentia non ſunt improportionata ad producendam formam ſubſtantialem.

Minor pr. Non magis quòd ſint imperfectiora debet illa facere improportionata ad producendam formam ſubſtantialem, quàm faciat res alias imperfectiores, ad producendas perfectiores; atqui hoc non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas alias perfectiores: ergo quòd ſint imperfectiora non facit illa eſſe improportionata ad producendam formam ſubſtantialem.

Minor pr. Illud non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas perfectiores, quod non aufert illis vim ad producendas perfectiores; atqui quod ſint imperfectiores non aufert illis vim ad producendas perfectiores: ergo hoc non facit res imperfectiores improportionatas ad producendas perfectiores.

Minor pr. Illud non aufert vim rebus imperfectioribus ad producendas perfectiores, quo ſtante imperfectiores producunt perfectiores; atqui ſtante illa imperfectione majori res imperfectiores producunt perfectiores: ergo quòd ſint imperfectiores non aufert illis vim ad producendas perfectiores.

Minor pr. Species impreſſæ ſunt imperfectiores expreſſis; atqui ſtante ſua illa majori imperfectione producunt expreſſas : ergo res imperfectiores ſtante illa imperfectione majori producunt expreſſas.

Minor pr. Illo ſtante ſpecies impreſſæ producunt expreſſas, quod retinent, & ſecum habent etiam dum producunt expreſſas; atqui retinent, & ſecum habent dum producunt expreſſas imperfectionem illam majorem: ergo ſtante ſua illa imperfectione majori producunt expreſſas.

Minor pr. Imperfectio illa major nihil eſt aliud, quàm ipſarum entitas minùs perfecta, quàm ſit illa ſpeciei expreſſæ; ſed retinent, & ſecum habent ſuam entitatem, dum producunt expreſſas: ergo retinent, & ſecum habent, dum producunt expreſſas imperfectionem illam majorem.

Objicies. Illud eſt cauſa principalis alterius, quod ad illud producendum non indiget alio, quàm concurſu Dei generali; atqui accidentia ad producendas formas ſubſtantiales non indigent alio, quàm concurſu Dei generali: ergo accidentia ſunt cauſæ principales formarum ſubſtantialium.

Minor pr. Accidentia producunt formas ſubſtantiales cum ſolo generali concurſu Dei: ergo accidentia non indigent alio ad producendas formas ſubſtantiales, quam concurſu Dei generali.

Antecedens pr. Formæ ranæ, vermis &c. ſunt verè formæ ſubſtantiales; atqui cùm formæ ranæ vermis &c. producuntur ex putri materia, ut ſæpè fit, accidentia illas producunt cum ſolo generali

Dei

Dei concurſu: ergo accidentia producunt formas ſubſtantiales cum ſolo concurſu Dei generali.

Minor pr. Accidentia producunt illas formas cum ſolo generali Dei concurſu, vel cum ſpeciali; atqui non producunt illas cum ſpeciali: ergo hoc faciunt cum ſolo generali.

Minor pr. Accidentia non producunt illas formas cum concurſu, qui eis non præbetur; atqui non præbetur eis Dei concurſus ſpecialis: ergo non producunt illas cum concurſu ſpeciali Dei.

Minor pr. Concurſus Dei ſpecialis non præbetur niſi ad ſupplendam abſentiam alicujus cauſæ; atqui Deus non ſupplet abſentiam ullius cauſæ, cum illa accidentia producunt iſtas formas: ergo non præbetur eis Dei concurſus ſpecialis.

Minor pr. Nihil debet admitti in illa productione, quod ſit ſupernaturale; atqui illa ſuppletio eſt ſupernaturalis: ergo cùm accidentia producunt iſtas formas, Deus non ſupplet abſentiam ullius cauſæ.

Minor pr. Non minùs illa ſuppletio eſt ſupernaturalis, quàm ſi Deus abſente luminoſo de nocte produceret lumen; atqui ſuppletio illius luminoſi eſſet ſupernaturalis: ergo illa ſuppletio, eſt etiam ſupernaturalis.

Solutio: *Neganda eſt major*. Ratio eſt, quia nihil eſt, quod exigat ſuppletionem illam luminoſi abſentis. Eſt verò, quòd exigat ſuppletionem formæ abſentis. Materia, ſcilicet, affecta diſpoſitionibus, per quas determinatur ad habendam hanc formam potius, quàm aliam, quam cùm ei dare non poſſint cauſæ particulares præſentes, Deus tanquam prima cauſa univerſalis tenetur ſupplere.

SECTIO II.

De efficientia cauſa prima, an, & quomodo Deus concurrat cum cauſa ſecunda, & quis ſit ejus concurſus.

CONCLUSIO PRIMA:

Deus concurrit immediatè ad omnes effectus cauſarum ſecundarum.

QUI habet perfectiſſimum dominium in omnes cauſas ſecundas, concurrit immediatè ad omnes illarum effectus; atqui Deus habet perfectiſſimum dominium in omnes cauſas ſecundas: ergo Deus concurrit immediatè, ad omnes effectus cauſarum ſecundarum.

Major pr. Qui habet perfectiſſimum dominium in omnes cauſas ſecundas, poteſt de illis perfectiſſimo modo diſponere; atqui qui poteſt perfectiſſimo modo diſponere de illis, concurrit immediatè ad omnes illarum effectus: ergo qui habet perfectiſſimum dominium in omnes cauſas ſecundas, concurrit immediatè ad omnes illarum effectus.

Minor pr. Qui poteſt perfectiſſimo modo diſponere de cauſis ſecundis, poteſt illas perfectiſſimo modo deſtruere; atqui qui poteſt perfectiſſimo modo illas deſtruere, concurrit ad omnes illarum effectus immediatè: ergo qui poteſt perfectiſſimo

ctiſſimo modo de illis diſponere, concurrit immediatè ad omnes illarum effectus.

Minor pr. Qui perfectiſſimo modo deſtruere poteſt cauſas ſecundas, poteſt illas deſtruere per meram ſuſpenſionem ſui concurſus; atqui qui poteſt illas deſtruere per meram ſuſpenſionem ſui concurſus, concurrit immediatè ad omnes illarum effectus: ergo qui poteſt perfectiſſimo modo deſtruere cauſas ſecundas, concurrit ad omnes illarum effectus immediatè.

Major pr. Modi deſtruendi cauſas ſecundas, ſunt vel per meram ſuſpenſionem concurſus, vel per productionem contrarij, vel per deſtructionem alterius, ſubjectantis, ſcilicet, aut conſervantis; atqui primus eſt perfectior poſterioribus: ergo qui poteſt perfectiſſimo modo deſtruere cauſas ſecundas, poteſt illas deſtruere per meram ſuſpenſionem ſui concurſus.

Minor pr. Ille modus deſtruendi cauſas ſecundas eſt perfectior alijs, qui magis immediatè illas deſtruit, & minori conatu; atqui qui deſtruit illas per meram ſuſpenſionem concurſus deſtruit illas magis immediatè, & minori conatu, quàm qui per productionem contrarij, aut deſtructionem cauſæ ſubjectantis, aut conſervantis: ergo modus deſtruendi cauſas ſecundas per meram ſuſpenſionem concurſus, eſt perfectior modo deſtruendi eaſdem per productionem contrarij, aut deſtructionem cauſæ ſubjectantis, aut conſervantis.

Minor pr. Ille modus deſtruit cauſas ſecundas magis immediatè, & minori conatu, qui eas deſtruit nullo alio mediante producto, aut deſtru-

cto

ſto,& pauciora ad hoc requirit, quàm qui mediante alio producto, aut deſtructo, & plura ad hanc deſtructionem requirit; atqui qui deſtruit cauſas ſecundas per meram ſuſpenſionem concurſus, deſtruit eas nullo alio mediante producto, aut deſtructo, & pauciora ad hoc requirit, plura verò, & mediante alio producto, aut deſtructo, qui per productionem contrarij, aut deſtructionem alterius ſubjectantis, aut conſervantis: ergo qui deſtruit illas per meram ſuſpenſionem concurſus, deſtruit illas magis immediatè, & minori conatu, quàm qui per productionem contrarij, aut deſtructionem cauſæ conſervantis, aut ſubjectantis.

Prima pars minoris probatur.

Ille modus plura requirit ad deſtruendas cauſas ſecundas, qui ut eas deſtruat debet aliquid aliud producere, aut deſtruere, quàm qui nihil aliud neque producere, neque deſtruere tenetur; atqui modus, qui deſtruit per productionem contrarij, aut deſtructionem alterius ſubjectantis, aut conſervantis, debet illud contrarium producere, aut ſubjectans, & conſervans deſtruere: qui verò per meram ſuſpenſionem concurſus, nihil neque producere, neque deſtruere: ergo modus, qui deſtruit cauſas ſecundas, per productionem contrarij, aut deſtructionem ſubjectantis, aut conſervantis, plura requirit ad illam productionem.

Secunda pars minoris probatur.

Qui ceſſat tantùm à concurſu rei alicujus, nihil producit, neque etiam aliud deſtruit; atqui qui deſtruit cauſas ſecundas per meram ſuſpenſionem.

nem ſui concurſus,ceſſat tantùm à concurſu conſervativo illarum: ergo qui deſtruit cauſas ſecundas, per meram ſuſpenſionem concurſus nihil aliud producit,neque deſtruit.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, ſcilicet,qui deſtruit cauſas ſecundas per poſitionem contrarij, aut deſtructionem cauſa conſervantis, aut ſubjectantis, deſtruere illas mediante alio producto, vel deſtructo,probatur.

Ille modus deſtruit cauſas ſecundas mediante alio producto,aut deſtructo, qui ut eas deſtruat debet aliud producere,aut deſtruere;atqui qui deſtruit per productionem contrarij,aut deſtructionem ſubjectantis, aut conſervantis cauſas ſecundas,debet illud contrariũ producere,aut deſtruere cauſam ſubjectantem, aut conſervantem: ergo qui deſtruit cauſas ſecundas, per productionem contrarij, aut deſtructionem conſervantis aut ſubjectantis,deſtruit illas mediante alio producto aut deſtructo.

Objicies. Deus non concurrit immediatè ad effectus, ad quos concurrunt immediatè cauſæ ſecundæ; atqui hæ concurrunt immediatè ad ſuos effectus: ergo Deus non concurrit immediatè ad effectus cauſarum ſecundarum.

Major pr. Qui concurrit immediatè ad effectus, ad quos cauſæ ſecundæ concurrunt etiam immediatè, non concurrit ſolus ad illos; atqui Deus concurrere debet ſolus ad effectus à ſe productos: ergo Deus non concurrit immediatè ad effectus,ad quos cauſæ ſecundæ concurrunt immediatè.

Minor pr. Quod non concurrit ſolum ad aliquem

quem effectum, eſt tantùm cauſa partialis illius; atqui Deus non eſt cauſa partialis effectuum à ſe productorum: ergo Deus concurrere debet ſolus ad effectus à ſe productos.

Solutio: Quod non concurrit ſolùm ad aliquem effectum, eſt cauſa illius partialis ex inſufficientia, & defectu virium, vel ſine inſufficientia, & defectu virium; ſed quia ita ei placet, *Concedo*. ex inſufficientia tantùm, & defectu virium, *Nego*. atqui Deus non eſt cauſa partialis effectuum à ſe productorum ex inſufficientia, & defectu virium. *Concedo*. ſine inſufficientia, & defectu virium; ſed quia ad manifeſtandam ſuam bonitatem, placet ipſi in conſortium actionis admittere creaturas, *Nego*. In hoc enim nulla eſt imperfectio; ſed potiùs magna perfectio, manifeſtatio, ſcilicet, ſuæ bonitatis.

Contrà. Ut Deus ſit cauſa partialis etiam ſine inſufficientia, & defectu virium effectuum cauſarum ſecundarum, debet ad illos ſimul cum illis concurrere; atqui non concurrit ad effectus cauſarum ſecundarum ſimul cum illis: ergo Deus non eſt cauſa partialis, etiam ſine inſufficientia effectuum cauſarum ſecundarum.

Minor pr. Cauſæ ſecundæ ſunt neceſſariæ, aut liberæ; atqui Deus non concurrit ad effectus neceſſariarum, aut liberarum ſimul cum illis: ergo Deus non concurrit ad effectus cauſarum ſecundarum ſimul cum illis.

Prima pars minoris probatur.

Deus non eſt potiùs dicendus concurrere ad effectus cauſarum neceſſariarum ſimul cum illis, quàm ad effectus liberarum; atqui nullo modo dicen-

dicendus eſt concurrere ad effectus liberarum ſimul cum illis: ergo Deus non concurrit ad effectus neceſſariarum ſimul cum illis.

Maior pr. Qui eſt tam perfectè dominus cauſarum liberarum, ac neceſſariarum, non eſt potiùs dicendus concurrere ad effectus iſtarum ſimul cum illis, quàm illarum; atqui Deus eſt tam perfectè dominus cauſarum liberarum, ac neceſſariarum: ergo Deus non eſt potiùs dicendus concurrere ad effectus neceſſariarum ſimul cum ipſis, quàm liberarum.

Minor præcedentis argumenti probatur.

Peccata ſunt veri effectus cauſarum liberarum; atqui Deus non concurrit ad peccata ſimul cum cauſis liberis: ergo Deus non concurrit ad omnes effectus cauſarum liberarum ſimul cum ipſis.

Minor pr. Quod concurrit ad peccatum, ſimul cum cauſis ſecundis liberis, eſt cauſa peccati; atqui Deus non eſt cauſa peccati: ergo Deus non concurrit ſimul cum cauſis ſecundis liberis ad peccatum.

Solutio: Quod concurrit ad peccatum ſimul cum cauſis ſecundis liberis, eſt cauſa peccati, per ſe, vel per accidens, *Concedo.* per ſe tantùm, *Nego.* atqui Deus non eſt cauſa peccati, per ſe, *Concedo.* per accidens, *Nego.*

Contrà. Quod concurrit ad peccatum verè, & propriè eſt cauſa peccati per ſe; ſed Deus concurrit ſimul cum cauſis liberis verè, & propriè ad peccatum: ergo Deus eſt cauſa peccati per ſe.

Solutio. Quod concurrit ad peccatum verè, & propriè determinatum in actu primo, aut ad illud

ſe

ſe deter minans in actu ſecundo, eſt cauſa per ſe illius, *Concedo.* indeterminatum in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, eſt cauſa per ſe illius, *Nego.* atqui Deus concurrit ſimul cum cauſis liberis verè, & propriè ad peccatum indeterminatus in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, *Concedo.* determinatus in actu primo, aut ſe determinans in actu ſecundo, *Nego.* Determinatum in actu primo ad peccatum dicitur illud, quod ex ſe, & natura ſua propendet in illud, ut habitus, ſpecies, & aliæ cauſæ illius neceſſariæ. Dico neceſſariæ, quia de liberis hoc dici nequit, quippe quæ ſint indifferentes ad ipſum, vel oppoſitum ipſi. Determinans verò ſe ad peccatum in actu ſecundo eſt illud, quod eſt ratio, & cui tribuitur, quod ipſum ponatur, non verò opus bonum ipſi contrarium. Neutrum ex illis convenit Deo; non primum quidem, quia ipſe, ſeu ejus omnipotentia, eſt indifferens ad omnes planè effectus; nec etiam ſecundum, quia vellet potiùs poni opus bonum; ac proinde dici non debet ullo modo cauſa per ſe peccati.

Contra. Illud eſt cauſa peccati per ſe, quod influit eſſe peccatum; atqui quod concurrit ad illud etiam indeterminatum in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, influit verè eſſe in peccatum: ergo eſt cauſa peccati per ſe.

Solutio. Illud eſt cauſa peccati per ſe, quod influit eſſe in peccatum determinatum in actu primo, aut ſe determinans in actu ſecundo, *Concedo.* indeterminatum in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, *Nego.* Atqui Deus influit eſ-

ſe in peccatum indeterminatus in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, *Concedo* determinatus in actu primo, aut ſe determinans in actu ſecundo, *Nego.*

Contrà. Quod influit eſſe in peccatum indeterminatum in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, eſt cauſa per ſe illius: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Non minùs quod influit eſſe in peccatum indeterminatum in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, debet dici cauſa per ſe illius, quàm quod influit in opus bonum indeterminatum in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo dicatur cauſa per ſe iſtius; atqui quod concurrit ad bonum opus indeterminatum in actu primo, & non ſe determinans in actu ſecundo, eſt cauſa per ſe illius: ergo quod influit in peccatum, etiam indeterminatum in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, eſt cauſa per ſe illius.

Solutio: Atqui quod concurrit ad bonum opus indeterminatum in actu primo; & ſe non determinans in actu ſecundo, eſt cauſa per ſe illius, ſi concurrat cum averſione, *Nego.* ſi concurrat cum propenſione, aut ſine averſione, *Concedo.* ergo quod influit in peccatum, etiam indeterminatum in actu primo, & ſe non determinans in actu ſecundo, eſt cauſa per ſe illius ſi concurrat cum averſione, *Nego.* ſi cum propenſione, aut ſine averſione, *Concedo.*

Contrà. Cognitio indifferens de bonitate, & malitia; ſed efficacior pro bonitate influit in ſententia probabili, aut ſaltem poteſt influere (quod per-

perinde eſt ad præſens negotium) ad volitionem amplectentem malitiam, indeterminata in actu primo, ſe non determinans in actu ſecundo, & cum averſione; atqui illa cognitio eſt cauſa per ſe illius volitionis peccaminoſæ: ergo quod influit in peccatum indeterminatum in actu primo, ſe non determinans in actu ſecundo, & cum averſione eſt cauſa per ſe illius.

Duæ primæ partes majoris claræ ſunt, & tertia probatur.

Illa cognitio influit in volitionem cum averſione, quæ propendet magis in contrariam; atqui cognitio efficacior pro bonitate, quàm pro malitia influens in volitionem amplectentem malitiam, propendet magis in contrariam: ergo concurrit ad illam cum averſione.

Major pr. Illa cognitio influit in volitionem cum averſione, quæ ſi loqui poſſet diceret ſe malle aliam, aut ſi ſui juris eſſet iſtam non poneret, ſed illi contrariam; atqui cognitio, quæ magis propendet in contrariam, ſi loqui poſſet diceret ſe malle contrariam, & ſi ſui juris eſſet eliceret contrariam: ergo illa cognitio influit in volitionem cum averſione, quæ magis propendet in contrariam.

Major pr. Ideò Deus influit in peccatum cum averſione, quia mallet actum bonum, & ſi ſui juris eſſet, & quaſi non cogeretur à cauſa ſecunda, ad ponendum peccatum, poneret opus bonum illi contrarium: ergo illa cognitio influit in volitionem cum averſione, quæ ſi ſui juris eſſet poneret contrariam.

Solutio: Ideò præcisè Deus influit in peccatum cum

cùm averſione,quia mallet actum bonum,& ſi ſui juris eſſet,& quaſi non cogeretur à cauſâ ſecunda, ad ponendum peccatum,poneret opus bonum illi contrarium, *Nego*.quia mallet actum bonum, & à peccato illi oppoſito poſitivè deterret quantum eſt ex ſe efficaciter minis, adhortationibus, nullamq; habet inclinationem ad illud, *Concedo*. Primum nihil aliud oſtendit, quàm unum magis amari,quàm aliud, cum quo, ut patet,poteſt non eſſe conjuncta averſio. Pater ſiquidem filium, quem minùs alio diligit ; non propterea averſari cenſetur. Secundùm verò, veram ſupponit averſionem.Nemo enim deterret prudenter alium minis à proſecutione ejus, quod non averſatur , & quod ipſi non diſplicet;ac proindè cùm hoc ſecundum,non conveniat cognitioni; quippe quæ tantùm abeſt,ut deterreat à volitione in quam influit, ut illam ſuo modo ſuadeat,licèt minùs quàm contrariam , cujus motivum efficacius repræſentat, dici non poteſt habere averſionem illius.

Contrà. Concurſus, & influxus Dei in peccatum cum averſione non impedit, quo minus dicatur abſolutè cauſa peccati ; atqui Deus dici non poteſt abſolutè cauſa peccati:ergo Deus non concurrit, aut influit in peccatum etiam cum averſione,

Major pr. Quod non impedit, ut Deus dicatur cauſa per accidens peccati , non impedit quominus dicatur abſolutè cauſa peccati; atqui concurſus , & influxus Dei in peccatum cum averſione non impedit quo minus dicatur cauſa per accidens peccati:ergo neque quo minus dicatur abſolutè cauſa peccati,

Major

Major pr. Ex duobus, quorum unum eſt ſpecies, & alterum ejus genus quod non impedit, ut Deus dicatur primum, non impedit etiam ut dicatur ſecundum; atqui cauſa per accidens eſt ſpecies cauſæ in communi, & abſolutè, & hæc alterius genus: ergo quod non impedit, ut Deus dicatur cauſa per accidens peccati, non impedit quo minus dicatur abſolutè, & ſine addito cauſa peccati.

Solutio: Ex duobus, quorum unum eſt ſpecies, & alterum genus, quod non impedit, ut Deus dicatur primum, non impedit etiam, ut dicatur ſecundum, ſi hoc ſecundum pronuntiatum abſolutè intelligi non ſoleat pro ſpecie altera primo oppoſita, *Concedo*, ſi intelligi ſoleat, *Nego*. ſic enim perinde eſſet dicere primum eſſe ſecundum, ac eſſe alteram ſpeciem ipſi oppoſitam, quod eſt falſum ut patet, atqui cauſa per accidens peccati eſt ſpecies cauſæ, & hæc abſolutè pronuntiata, & ſine addito intelligi non ſolet de altera ſpecie illi oppoſita, ſcilicet, de cauſa per ſe, *Nego*, & intelligi ſolet, *Concedo*. ac proinde cùm Deus non ſit cauſa per ſe peccati, neque dici poteſt cauſa illius abſolutè Cauſa enim peccati ſine addito eſt cauſa per ſe illius.

Conclusio Secunda:

Non datur prædeterminatio phyſica.

Prædeterminatio phyſica, eſt qualitas ſuperaddita cauſis creatis, vel decretum Dei abſolutum,

lutum, & efficax antecedens earum actionem, ad illam neceſſarium, & quo ſtante, non poteſt non poni, atqui non datur hujuſmodi qualitas, nec decretum Dei in cauſis creatis: ergo non datur prædeterminatio phyſica.

Minor pr. Illud dici non debet dari in rebus naturalibus, cujus nulla eſt neceſſitas; atqui nulla eſt neceſſitas hujuſmodi qualitatis, aut decreti Dei abſoluti: ergo non datur hujuſmodi qualitas, nec decretum Dei abſolutum.

Minor pr. Fingi non poteſt alia neceſſitas hujus qualitatis, aut decreti, quàm ut compleant cauſas creatas, aut ut ſalvetur ſubordinatio inter ipſas, & primam; atqui illa qualitas, & decretum Dei abſolutum, non ſunt neceſſaria ad complendas cauſas ſecundas, neque ut ſalvetur ſubordinatio inter ipſas, & primam: ergo nulla eſt neceſſitas hujuſmodi qualitatis, aut decreti Dei abſoluti.

Prima pars minoris probatur.

Ut cauſæ creatæ verè dici poſſint completæ ad ſuos effectus, nihil aliud requiri videtur, quàm ut ſint eorum activæ, ipſis nobiliores, aut æquè nobiles, & paratum habeant Dei concurſum, ſi ſint neceſſariæ juxta ipſarum naturam, & ſi ſint liberæ ſub disjunctione ad hunc effectum talis ſpeciei, vel ad illum contrariæ; atqui nulla eſt neceſſitas hujuſmodi qualitatis, aut decreti, ut cauſæ creatæ ſint activæ ſuorum effectuum, ipſis nobiliores, aut æquè nobiles, & paratum habeant Dei concurſum: ergo nulla eſt neceſſitas hujuſmodi qualitatis, aut decreti.

Minor pr. Illud non eſt neceſſarium, ut cauſæ creatæ ſint activæ ſuorum effectuum, ipſis nobilio-

liores, aut æquè nobiles, & paratum habeant Dei concurſum, ſine quo cauſæ creatæ habent activitatem, excedunt in perfectione, aut non excedunt ſuos effectus, & non denegatur eis concurſus Dei; atqui ſine illa qualitate, & decreto cauſæ creatæ habent activitatem, excedunt in perfectione, aut non excedunt ſuos effectus, & non denegatur eis concurſus Dei: ergo nulla eſt neceſſitas hujuſmodi qualitatis, aut decreti.

Prima pars minoris probatur.

Activitas cauſarum creatarum, & id, per quod excedunt, aut non excedunt in perfectione ſuos effectus eſt ipſarum entitas; atqui ſine illa qualitate, & decreto habent entitatem: ergo & activitatem, & id, per quod excedunt, aut non excedunt in perfectione ſuos effectus.

Secunda pars minoris prioris argumenti probatur.

Concurſus Dei eſt in actu primo, aut in actu ſecundo; atqui ſine illa qualitate, & decreto non denegatur eis concurſus Dei, neque in actu primo, neq; in actu ſecundo; ergo ſine illa qualitate, & decreto, non denegatur eis concurſus Dei.

Prima pars minoris probatur.

Concurſus Dei in actu primo non eſt, neque illa qualitas, neque illud decretum: ergo ſine illa qualitate, non denegatur eis concurſus Dei in actu primo.

Antecedens pr. Concurſus Dei in actu primo, non tollit libertatem creaturis; atqui illa qualitas, & decretum tollunt libertatem creaturarum: ergo concurſus Dei in actu primo, non eſt illa qualitas, aut decretum.

Minor pr.

Minor pr. Illud tollit libertatem creaturarum, quod facit actum primum effectuum illarum non eſſe liberum; atqui qualitas illa, aut decretum facit actum primum effectuum creaturarum non eſſe liberum: ergo qualitas illa, aut decretum tollit libertatem creaturarum.

Minor pr. Illud facit actum primum non eſſe liberum, quod facit, ut non ſit indifferens, ut conjungatur cum hoc actu, vel cum contrario, vel cum negatione utriuſq;; atqui illa qualitas, & decretum faciunt, ut actus primus effectuum creaturarum non ſit indifferens, ut conjungatur cum hoc actu, vel cũ contrario, aut negatione utriuſq;: ergo illa qualitas, aut decretum faciunt, ut actus primus effectuum creaturarum non ſit liber.

Minor pr. Quod eſt bona pars actus primi effectuum creaturarum, & non eſt indifferens, ut conjungatur cum hoc actu, vel cum contrario, vel cum negatione utriuſque, facit, ut totus actus primus non ſit ad illud indifferens; atqui illa qualitas & decretum ſunt bona pars actus primi effectuum creaturarum, & non ſunt indifferentia, ut conjungantur cum hoc actu creaturarum, vel cum contrario, vel cum negatione utriuſque: ergo illa qualitas, & decretum faciunt, ut actus primus effectuum creaturarum non ſit indifferens, ut conjungatur cum hoc actu, vel cum contrario, vel cum negatione utriuſque.

Minor pr. Illa non ſunt indifferentia, ut conjungantur cum hoc actu, vel cum contrario, vel cum negatione utriuſque, quæ conjungi non poſſunt etiam de potentia abſoluta, niſi cum uno ex illis; atqui qualitas illa, & decretum conjun-

Digitized by Google

gi non poſſunt, niſi cum uno ex illis: ergo non ſunt indifferentia, ut conjungantur cum hoc actu, vel cum contrario, aut cum negatione utriuſque.

Secunda pars primi argumenti ſuprà facti, quòd non ſit neceſſaria illa qualitas, ut ſalvetur ſubordinatio inter ipſas, & primam probatur.

Per hoc ſufficienter ſalvatur ſubordinatio inter cauſas ſecundas, & primam, quod illæ agere non poſſint ſine iſta; atqui ſine illa qualitate, & decreto illæ agere non poſſunt ſine iſta: ergo nulla eſt neceſſitas hujuſmodi qualitatis, aut decreti, ut ſalvetur ſubordinatio inter primam, & ſecundas.

Minor pr. Cauſæ ſecundæ agere non poſſunt ſine concurſu Dei; atqui illa qualitas, & decretum non ſunt concurſus Dei: ergo ſine illa qualitate, & decreto cauſæ ſecundæ agere non poſſunt ſine prima.

Minor probata eſt ſuprà.

Objicies. Prædeterminatio phyſica eſt qualitas ſuperaddita rebus creatis, aut decretum Dei abſolutum, & efficax antecedens illarum actionem ad illam neceſſarium, & quo ſtante non poteſt non poni; atqui datur hujuſmodi qualitas, aut decretum: ergo datur prædeterminatio phyſica.

Minor pr. Illud verè datur, per quod Deus excitat, & movet cauſas ſecundas; atqui illud, per quod illas movet, aut excitat eſt hujuſmodi qualitas, aut decretum: ergo datur hujuſmodi qualitas, aut decretum.

Minor pr. Illud, per quod Deus excitat, aut movet cauſas ſecundas, debet facere, ut non poſſint reſiſtere illi excitationi; atqui hoc tantùm poſſunt [illegible] hujuſmodi qualitas, aut decretum: ergo id,

per

per quod Deus excitat, aut movet cauſas ſecundas eſt hujuſmodi decretum.

Solutio: Illud, per quod Deus excitat, aut movet cauſas ſecundas, debet facere, ut non poſſint reſiſtere illi excitationi, ſi Deus velit illas operari neceſſariò, & nulla habita ratione libertatis ipſarum, *Concedo*. ſi Deus velit illas operari liberè, ſicut poſtulat ipſarum natura, *Nego*. & *conceſſa minori*: ergo id, per quod Deus excitat, aut movet cauſas ſecundas, eſt hujuſmodi decretum, ſi velit eas operari neceſſariò, *Concedo*. ſi velit eas operari liberè, ut poſtulat earum natura, *Nego*.

Contrà. Quomodocunque Deus velit illas operari, id, per quod illas excitat, debet facere, ut reſiſtere non poſſint ejus excitationi: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Id, per quod Deus excitat cauſas ſecundas, quomodocunque eas velit operari, facere debet, ut ſint determinatæ in actu primo ad operationem; atqui cùm ſunt determinatæ in actu primo ad operationem, reſiſtere non poſſunt excitationi ad illam: ergo quomodocunque Deus velit illas operari, id, per quod illas excitat, debet facere, ut reſiſtere non poſſint ejus excitationi.

Major pr. Id, per quod Deus excitat cauſas ſecundas, ad operationem facere debet, ut poſſint operari; atqui ut poſſint operari determinatæ eſſe debent in actu primo ad operationem: ergo id, per quod Deus excitat cauſas ſecundas, quomodocunque eas velit operari, facere debet, ut ſint determinatæ in actu primo ad operationem.

Minor pr. Ut cauſæ ſecundæ poſſint operari de-

bet effectus ab illis poni poſſe,& oriri, atqui ut ab illis poſſit oriri debent eſſe determinatæ in actu primo: ergo ut cauſæ ſecundæ poſſint operari, debent eſſe determinatæ in actu primo.

Minor pr. Effectus oriri non poteſt ab illis, cùm ſunt indeterminatæ in actu primo: ergo ut effectus oriri poſſit ab illis, debent eſſe determinatæ in actu primo.

Solutio: Effectus oriri non poteſt ab illis, cùm ſunt indeterminatæ in actu primo, ex defectu alicujus requiſiti ad operandum, *Concedo*. ex pleno dominio, quod habent ponendi ſuos actus, vel non ponendi, *Nego*.

Contrà. Effectus determinatus oriri non poteſt à cauſa indeterminata; atqui cauſæ indeterminatæ, etiam ex pleno dominio in ſuos actus ſunt verè indeterminatæ: ergo ab illis oriri non poteſt effectus.

Solutio: Effectus determinatus oriri non poteſt à cauſa indeterminata, quamdiu ſe non determinat ad illum, *Concedo*. ſi ſe ad illum determinat, *Nego*. ergo ab illis oriri non poteſt effectus quandiu ſe non determinant, *Concedo*. cùm ſe determinant, *Nego*.

Contrà, Non magis cauſæ ſecundæ indeterminatæ in actu primo, etiam ex pleno dominio in ſuos actus ſe determinant in actu ſecundo, quàm concurſus Dei indifferens; atqui hic ſe non determinat: ergo nec cauſæ ſecundæ indeterminatæ in actu primo.

Major pr. Ex duobus indifferentibus in actu primo, quorum eadem eſt planè determinatio, cùm unum ſe non determinat in actu ſecundo, neque-

neque etiam aliud; atqui cauſæ ſecundæ,& concurſus Dei ſunt indifferentia in actu primo,& eorum in actu ſecundo eſt eadem determinatio: ergo non magis cauſæ ſecundæ indeterminatæ in actu primo, ſe determinant in actu ſecundo, quàm concurſus Dei indifferens.

Solutio: Ex duobus indifferentibus in actu primo, quorum unum ſe non determinat in actu ſecundo, neque etiam aliud ſi neutrum agat immediatè ex cognitione indifferenti, *Concedo.* ſi unum agat immediatè ex cognitione indifferenti,& non aliud, *Nego.* atqui cauſæ ſecundæ, & concurſus Dei ſunt indifferentia in actu primo, & eorum in actu ſecundo eſt eadem determinatio, & neutrum agit ex cognitione indifferenti, *Nego.* & cauſæ ſecundæ agunt ex cognitione indifferenti, non verò concurſus Dei, *Concedo.*

Contra. Ex duobus indifferentibus in actu primo, quod unum immediatè agat ex cognitione indifferenti, non verò aliud, non facit, ut illud debeat potiùs cenſeri ſe determinare in actu ſecundo, quam iſtud: ergo nulla ſolutio.

Solutio: *Negandum eſt antecedens*, quia illud cenſetur determinare aliud ad agendum, quod eſt ratio, & cui tribuitur, quod utrumque agat. Illi autem, quod agit ex cognitione indifferenti, & tribuente poteſtatem ad agendum hoc, vel cõtrarium, vel non agendum tribuitur quod utrumque agat. Per hujuſmodi enim cognitionem, alterum manet æquè nunc impotens, ac antea ad hanc partem potiùs, quàm ad aliam, non minus, quàm inſtrumentum quantumvis aptum ad varios effectus, ſi ab artifice non applicatur ad

hunc potiùs, quàm ad illum. Antea autem erat impotens, erat enim tantùm ad hoc, vel illud ſub disjunctione, abſque eo quòd poſſet hoc præ illo. Unde cùm aliud, quod agit ex cognitione indifferenti poſſit hoc præ illo, cenſetur & ſe, & iſtud, quod cum ipſo agit verè, & propriè determinare.

Contrà. Ut concurſus Dei indifferens in actu primo, determinetur per cauſam agentem immediatè ex cognitione, debet ipſe ex conceſſis eſſe impotens ad hunc actum potiùs ponendum, quàm alium; atqui non eſt impotens ad hunc actum potiùs ponendum, quàm alium: ergo concurſus Dei non determinatur per concauſam agentem immediatè ex cognitione.

Minor pr. Concurſus Dei non poteſt eſſe impotens ex ſe ad hunc actum potiùs ponendum, quàm contrarium, quin Deus illum applicet cæco modo, ſeu neſciens, quem ex illis ſit poſiturus; atqui non applicat illum cæco modo, & neſciens, quem ſit poſiturus: ergo concurſus Dei non poteſt eſſe impotens ad hunc actum potiùs ponendum, quàm contrarium.

Solutio: Concurſus Dei non poteſt eſſe impotens ad hunc actum potiùs ponendum, quàm contrarium; quin Deus illum applicet cæco modo, ſeu neſciens, quem ſit poſiturus vi præcisè cognitionis correſpondentis applicationi, *Concedo.* vi cognitionis extendentis ſe ad futura, & identificatæ cum iſta. *Nego.* atqui Deus non applicat illum neſciens, quem ſit poſiturus vi cognitionis correſpondentis applicationi, *Nego.* vi cognitionis extendentis ſe ad futura, *Concedo.* Senſus eſt, ſi Deus non

non haberet aliam cognitionem, quàm eam quæ neceſſaria eſt ad applicandam ſuam omnipotentiam cum indifferentia ad hunc, vel illum effectum, non cognoſceret determinatè per illam, quem eſſet poſitura. Nullus enim cum ea determinatè conjunctus videri poſſet, quod non eſt inconveniens. Deus enim ratione infiniti ſui luminis intellectivi per aliam cognitionem ſcit, quisnam ex illis ſit ponendus, ac proinde per hoc non deſinit eſſe omniſciens.

Contrà. Deus non poteſt magis ſcire vi cognitionis extendentis ſe ad futura, quem effectum poſitura ſit ſua omnipotentia, quàm illius, quæ correſpondet præciſè applicationi illius, cum indifferentia; atqui vi iſtius hoc non poteſt ſcire: ergo neque vi cognitionis extendentis ſe ad futura.

Major pr. Quando duæ cognitiones ſunt idem realiter, quod non ſcitur per unam, neſcitur etiam per aliam; atqui cognitio in Deo correſpondens præciſè applicationi omnipotentiæ cum indifferentia, & cognitio extendens ſe ad futura, ſunt idem realiter: ergo Deus non poteſt magis ſcire vi cognitionis extendentis ſe ad futura, quem effectum poſitura ſit ſua omnipotentia, quàm illius quæ correſpondet præciſè applicationi illius cum indifferentia.

Solutio: Quando duæ cognitiones ſunt idem realiter, quod non ſcitur per unam realiter ſumptam, non ſcitur per aliam realiter item ſumptam, *Concedo*, quia, ſcilicet, nulla eſt talis alia. Quod non ſcitur per unam formaliter ſumptam, ſeu ut terminatur, tantùm ad hoc objectum, neſcitur etiam per aliam formaliter item ſumptam, ſeu ut ter-

terminatur ad aliud objectum diverſum ab alia, *Nego*. Iſtud enim innoteſcit per unam, ut patet, & aliud per aliam, & *conceſſa minori*: ergo Deus non poteſt magis ſcire vi cognitionis extendentis ſe ad futura, quem effectum poſitura ſit ſua omnipotentia, quam illius, quæ correſpondet applicationi omnipotentiæ, cum indifferentia, ſi ambæ ſumantur realiter, *Concedo* ſi ſumantur formaliter, *Nego*.

Contrà Cognitio extendens ſe ad futura, neſcit quem effectum poſitura ſit omnipotentia applicata cum indifferentia: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Cognitio extendens ſe ad futura noſſe nō poteſt effectum ponendum ab omnipotentia applicata cum indifferentia, niſi vel in ejus cauſis, vel in ſeipſo; atqui noſſe illum non poteſt, neque in ejus cauſis, neque in ſeipſo: ergo cognitio extendens ſe ad futura neſcit quem effectum poſitura ſit omnipotentia applicata cum indifferentia.

Prima pars minoris probatur.

Determinatio effectus noſci non poteſt in cauſa, quæ eſt ad illum omnino indifferens, & indeterminata; atqui cauſæ effectus ponendi ab omnipotentia applicata cum indifferentia, ſunt ad illum omnino indifferentes, & indeterminatæ: ergo effectus ponendus ab omnipotentia applicata cum indifferentia, noſci non poteſt in ſuis cauſis.

Major pr. Determinatio alicujus videri non poteſt in eo, in quo nihil eſt aliud, quàm indifferentia, & indeterminatio; atqui in cauſa ad effectum indifferente, & indeterminata nihil eſt aliud, quàm indifferentia, & indeterminatio; ergo determi-

terminatio effectus noſci non poteſt in cauſa, quæ eſt ad illum omnino indifferens, & indeterminata.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti; effectum illum noſci non poſſe in ſeipſo, probatur.

Effectus ille ponendus noſci non poteſt à cognitione futurorum in ſeipſo, quin ſit aliquid in ſeipſo; atqui nihil eſt in ſeipſo: ergo noſci non poteſt à cognitione extendente ſe ad futura in ſe ipſo.

Solutio: Effectus ponendus noſci non poteſt, niſi ſit aliquid in ſeipſo de præſenti, vel de futuro, *Concedo*, de præſenti tantùm. *Nego*. atqui nihil eſt de præſenti, hoc eſt, non coexiſtit inſtanti currenti, *Concedo*. nihil eſt de futuro, hoc eſt non coexiſtit inſtanti ſequenti, & poſtea extituro, *Nego*. coexiſtentia autem illa eſt aliqua veritas, quæ proinde ignorari non poteſt à Deo, & ab eo repræſentari debet per cognitionem extendentem ſe ad ſimiles veritates, qualis eſt quæ ſe extendit ad repræſentanda futura, de qua diſputamus.

Tertia Concluſio:

Concurſus Dei in actu ſecundo, eſt idem cum actione cauſæ ſecundæ.

Concursus Dei in actu ſecundo eſt actio, per quam concurrit ad effectus cauſarum ſecundarum; atqui hujuſmodi actio eſt eadem cum actione cauſæ ſecundæ: ergo concurſus Dei eſt idem cum actione cauſæ ſecundæ.

Minor pr. Illa actio non eſt diverſa ab actione cauſæ ſecundæ: ergo eſt eadem.

Antecedens pr. Illa actio diverſa, vel terminatur tantùm ad effectum cauſæ ſecundæ, vel ad actionem cauſæ ſecundæ, & effectum ejus ſimul; atqui neutrum dici poteſt: ergo non eſt diverſa.

Prima pars minoris, non concurrere tantum ad effectum, probatur.

Actionem illam concurrere ad effectum tantùm, eſt dari aliquod ens creatum, ad quod Deus immediatè non concurrat; atqui Deus concurrit immediatè ad omne ens creatum: ergo illa actio non concurrit tantùm ad effectum cauſæ ſecundæ.

Major pr. Actio creaturæ eſt ens creatum; atqui actio Dei concurrens tantùm ad effectum non concurrit ad illam actionem: ergo actionem illam concurrere tantùm ad effectum, eſt dari aliquod ens, ad quod Deus immediatè non concurrat.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, actionem

actionem Dei diverſam non terminari ad actionem & effectum cauſæ ſecundæ, probatur.

Actionem illam concurrere ad actionem ſimul, & effectum, eſt dari actionem actionis; atqui non datur actio actionis: ergo non terminatur ad actionem, & effectum.

Major pr. Dari actionem actionis eſt unam actionem fieri per aliam; ſed ex ſuppoſitione, quòd actio Dei terminetur ad actionem creaturæ, actio creaturæ fit per actionem Dei: ergo actionem illam concurrere ad actionem ſimul, & effectum eſt dari actionem actionis.

Objicies. Actiones, quarum una fundatur ſupra aliam diſtinguuntur; atqui actio creaturæ fundatur ſupra actionem Dei: ergo diſtinguitur ab actione Dei.

Solutio: Actiones illæ diſtinguuntur, quarum una fundatur ſupra aliam, hoc eſt, ut ſic ſumpta intelligitur eſſe ab agente minùs nobili, quàm ſit alia formaliter ſumpta, *Nego.* fundatur ſupra aliam, hoc eſt, verè & propriè præſupponit aliam, *Concedo.* atqui actio creaturæ fundatur ſupra actionem Dei, hoc eſt præſupponit illam verè, & propriè, *Nego.* hoc eſt, ut ſic ſumpta intelligitur eſſe ab agente minus nobili (nimirùm creatura) quàm ſit actio Dei ut ſic etiam, & formaliter ſumpta, *Concedo.* Cùm enim ſit à Deo, in quo proptereà quod ſit origo, id à quo incipit, & principium non tantùm actionis, ſed agentis ipſius fundari dici poteſt omne eſſe, ſeu contineri eminenter.

Contrà. Actio creaturæ præſupponit verè & propriè actionem Dei: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Actio creaturæ præſupponit verè, & propriè illud, quod verè, & propriè illam antecedit; atqui actio Dei antecedit verè, & propriè actionem creaturæ: ergo actio creaturæ præſupponit verè, & propriè actionem Dei.

Minor pr. Deus agere non poteſt priùs, quàm creatura, quin actio Dei antecedat illam creaturæ; atqui Deus agit priùs, quàm creatura: ergo actio Dei antecedit illam creaturæ.

Minor pr. Quod agit cum creatura, & non agit neque ſimul, neque poſteriùs illa, agit priùs illa; atqui Deus agit cum creatura, & non agit ſimul, neque poſteriùs illa: ergo agit priùs illa.

Minor pr. Deus agere non poteſt ſimul cum creatura, ſeu per eandem actionem cum creatura, quin poſito, quòd ipſe ageret neceſſariò, creaturæ quoque agerent neceſſariò; atqui ex communi ſententia etiamſi Deus ageret neceſſariò, creaturæ non agerent neceſſariò: ergo Deus non agit ſimul cum creatura, ſeu per eandem actionem cum illa.

Solutio: Deus agere non poteſt ſimul cum creatura, quin poſito quod ſi per impoſſibile ipſe ageret neceſſariò ſecundùm totam ſuam virtutem, & ſine attemperatione ſui concurſus, qualis nunc eſt, creaturæ quoque agerent neceſſariò, *Concedo*, poſito quòd ipſe ageret neceſſariò, & maneret eadem attemperatio concurſus, ſeu exhiberetur cum indifferentia, creaturæ quoque agerent neceſſariò, *Nego*, uterentur enim Dei concurſu ad libitum perinde, ac nunc, & ſic actiones creaturæ liberæ eſſent, licèt illa, per quam Deus applicaret ſuam omnipotentiam ad concurrendum cum illis

lis foret neceſſaria, modò eam applicaret ut nunc facit, hoc eſt, ita ut creaturæ ea uti poſſent ad agendum hoc, vel contrarium pro arbitrio: atqui etiam ſi Deus ageret neceſſariò, & maneret eadem attemperatio concurſus, qualis nunc eſt, ſeu exhiberetur cum indifferentia, creaturæ non agerent neceſſariò, *Concedo*, ſi non maneret eadem attemperatio concurſus, & iſte non exhiberetur cum indifferentia; *Nego*, tunc enim tam neceſſariò agerent creaturæ, ac Deus.

Conclusio Quarta:

Deus determinat cauſas ſecundas ad individuum.

Causæ ſecundæ determinantur ad individuum, vel à ſe, vel ab alio; atqui non determinantur à ſe, nec ab alio, quàm à Deo: ergo Deus illas determinat ad individuum.

Prima pars minoris probatur.

Quod determinat ſe ad individuum eligit unum præ alio; atqui cauſæ ſecundæ non poſſunt unum eligere præ alio: ergo non determinant ſe ad individuum.

Minor pr. Quod eligit unum individuum præ alio, diſtinguere debet unum ab alio; atqui cauſæ ſecundæ non diſtinguunt unum individuum ab alio: ergo non poſſunt eligere unum præ alio.

Minor pr. Illud non diſtinguit unum individuum

duum ab alio, quod non cognoſcit diſtinctè utrumque; atqui cauſæ ſecundæ non cognoſcunt diſtinctè ſua individua: ergo non diſtinguunt unum ab alio.

Minor pr. Illud non cognoſcit diſtinctè ſua individua, quod non cognoſcit diſtinctè illorum differentiam individualem; atqui cauſæ ſecundæ non cognoſcunt diſtinctè differentias individuales: ergo cauſæ ſecundæ non cognoſcunt diſtinctè ſua individua.

Minor pr. Differentia individualis eſt aliquid intrinſecum, per quod unum individuum eſt, hoc, & non aliud; atqui cauſæ ſecundæ non cognoſcunt aliquid intrinſecum, & eſſentiale, per quod hoc individuum non ſit illud: ergo non cognoſcunt diſtinctè differentiam individualem.

Minor pr. Lumen heſternum, & hodiernum ejuſdem intenſionis, & in eadem parte ſubjecti ſunt unum, & aliud individuum; atqui cauſæ ſecundæ nihil cognoſcunt intrinſecum, & eſſentiale in heſterno, per quod non ſit idem cum hodierno, ſeu hodiernum: ergo cauſæ ſecundæ non cognoſcunt aliquid intrinſecum, & eſſentiale, per quod hoc individuum non ſit illud.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, non determinari ab alio, quàm à Deo, probatur.

Nullum eſt aliud, quàm Deus, quod poſſit illas cauſas ſecundas determinare: ergo non determinantur ab alio, quàm à Deo.

Antecedens pr. Illud, à quo determinantur debet concurrere cum ipſis ad illud individuum, & diſtinctè omnia cognoſcere; ſed ſolus Deus illa

illa omnia cognoſcit diſtinctè, & cum illis concurrit; ergo ſolus Deus poteſt illas determinare.

Minor pr. Alia quæ poſſunt dici cognoſcere illa individua, & ad illa immediatè concurrere, non poſſunt eſſe niſi cauſæ univerſales, vel particulares; atqui neque univerſales, neque particulares hoc faciunt: ergo ſolus Deus illa cognoſcit diſtinctè, & cum illis immediatè concurrit.

Prima pars minoris probatur.

Aliæ cauſæ univerſales ſunt cœli, & aſtra; atqui neque cœli, neque aſtra hoc faciunt: ergo cauſæ univerſales hoc non faciunt.

Minor probatur. Quæ ſunt expertia cognitionis hoc non faciunt; atqui cœli, & aſtra ſunt expertia cognitionis: ergo cœli & aſtra hoc non faciunt.

Secunda pars minoris antepenultimi argumenti, cauſas particulares illud etiam non facere, probatur.

Illæ cauſæ dici non poſſunt ad effectus omniũ aliarum concurrere, & omnia illarum individua cognoſcere; quæ ſunt aut expertia cognitionis, aut ſua propria individua non cognoſcunt, & ad aliquos tantùm effectus concurrunt; atqui cauſæ particulares, aut ſunt expertes cognitionis, aut ſuos proprios individuos effectus diſtinctè non cognoſcunt, & ad illos tantùm concurrunt, & non ad alios: ergo cauſæ particulares dici non poſſunt ad individua illa immediatè concurrere, & illa diſtinctè cognoſcere.

Objicies. Cauſæ liberæ creatæ ſunt cauſæ ſecundæ; atqui Deus non determinat cauſas libe-

ras

ras creatas ad individuum: ergo Deus non determinat cauſas ſecundas ad individuum.

Minor pr. Cauſæ ſecundæ determinantes ſeipſas ad individuum non determinantur à Deo; atqui cauſæ liberæ determinant ſeipſas ad individuum: ergo non determinantur à Deo.

Minor pr. De ratione cauſæ liberæ eſt, ut hunc effectum potiùs efficiat, quàm alium; atqui hoc non poteſt habere niſi ſeipſam determinet ad individuum: ergo cauſæ liberæ determinant ſeipſas ad individuum.

Solutio: De ratione cauſæ liberæ eſt, ut hunc effectum efficiat potiùs quam alium individualiter ſumptum, *Nego*. ſpecificè ſumptum, *Concedo*, atqui non poteſt efficere hunc effectum individualiter ſumptum potiùs quam alium, quin ſe determinet ad individuum, *Concedo*, hunc effectum ſpecificè tantùm ſumptum, *Nego*. Ratio eſt, quia per hoc ſufficienter ſalvatur libertas cauſæ, quod illa poſſit elicere effectum hujus ſpeciei potiùs quam alterius; licet ex illis hujus ſpeciei producere non poſſit hunc potiùs, quam alium, proptereà quòd, ſcilicet, non diſtinguat, neque diſcernat hunc ab illo.

CONCLUSIO QUINTA:

Cauſæ ſecundæ determinant Deum ad ſpeciem.

QUOD facit ut Deus de ſe indifferens, & potens producere varios effectus producat aliquem hujus ſpeciei potiùs, quam alterius, determinat illum

illum ad ſpeciem; atqui cauſæ ſecundæ faciunt, ut Deus de ſe indifferēs, & potens producere varios effectus, producat aliquem hujus ſpeciei potiùs, quàm alterius: ergo cauſæ ſecundæ determinant Deum ad ſpeciem.

Minor, pr. Illud facit ut Deus de ſe indifferens & potens producere varios effectus, producat aliquem hujus ſpeciei potiùs quàm alterius, quod eſt cauſa, & id, cui tribuitur, quod aliquem hujus ſpeciei producat potiùs, quàm alterius; atqui cauſæ ſecundæ ſunt ratio, & id, cui tribuitur quod Deus producat aliquem hujus ſpeciei potiùs, quam alterius: ergo cauſæ ſecundæ faciunt ut Deus de ſe indifferens, & potens producere varios effectus, producat aliquem hujus ſpeciei potiùs, quam alterius.

Minor pr. Illud eſt ratio, & id, cui tribuitur quod Deus producat aliquem effectum hujus ſpeciei potiùs, quam alterius, quod aut natura ſua habet tantùm vim faciendi aliquem unius ſpeciei, & non alterius illi oppoſitæ, aut ſi habeat utriuſque, determinat ſe ad unam potiùs quam ad aliam; atqui cauſæ ſecundæ aut natura ſua habent tantùm vim faciendi aliquem unius ſpeciei, & non alterius illi oppoſitæ, aut ſi habeant utriuſque, determinant ſe ad unam: ergo cauſæ ſecundæ ſunt ratio, & id, cui tribuitur, quod Deus producat aliquem hujus ſpeciei potiùs, quàm alterius.

Minor pr. Cauſæ ſecundæ ſunt neceſſariæ, aut liberæ; atqui neceſſariæ habent tantùm vim faciendi aliquem unius ſpeciei, & non alterius illi oppoſitæ, & liberæ ſe determinant ad unam potiùs,

Digitized by Google

tiùs, quàm ad aliam: ergo cauſæ ſecundæ aut naturâ ſuâ habent tantùm vim faciendi aliquem unius ſpeciei, & non alteriùs illi oppoſitæ, aut ſi habeant utriuſque determinant ſe ad unam.

Prima pars eſt certa, & ſecunda probatur.

Illud determinat ſe ad unam ſpeciem potiùs, quam ad aliam, cui vertitur vitio, aut laudi, quod ponat hanc potiùs, quam aliam; atqui vertitur vitio, aut laudi cauſis ſecundis liberis, quòd ponant hanc potiùs ſpeciem, quam aliam, amorem Dei, v. g. potiùs, quam ejus odium, aut contrà: ergo cauſæ liberæ determinant ſe ad unam potiùs ſpeciem, quam ad aliam.

Objicitur. Cauſæ ſecundæ ſunt neceſſariæ, vel liberæ; atqui neque cauſæ neceſſariæ, neque liberæ determinant Deum ad ſpeciem: ergo cauſæ ſecundæ non determinant Deum ad ſpeciem.

Minor pr. Cauſæ, quæ determinantur à Deo ad individuum non determinant ipſum ad ſpeciem; atqui cauſæ neceſſariæ, & liberæ determinantur à Deo ad individuum: ergo non determinant ipſum ad ſpeciem.

Major pr. Ut cauſæ, quæ determinantur à Deo ad individuum determinent ipſum ad ſpeciem, debet ipſe ſe ad illam non determinare; atqui Deus ſe determinat ad ſpeciem; ergo cauſæ, quæ determinatnur à Deo ad individuum, non determinant ipſum ad ſpeciem.

Minor pr. Quod determinat cauſas ſecundas ad individuum, determinat ſe ad ſpeciem; atqui Deus determinat cauſas ſecundas ad individuum: ergo determinat etiam ſe ad ſpeciem.

Solu-

Solutio: Quod determinat cauſas ſecundas ad individuum non determinatas jam, aut ſeipſas non determinantes ad ſpeciem, determinat ſe ad ſpeciem, *Concedo.* quod determinat cauſas ſecundas ad individuum determinatas jam ex ſe, ut neceſſariæ, aut ſe ipſas determinantes ad ſpeciem ut liberæ, propterea quòd ipſæ agant immediatè ex cognitione indifferenti, *Nego.* atqui Deus determinat cauſas ſecundas ad individuum, & ipſæ non ſunt determinatæ jam ex ſe ad ſpeciem, aut ad illam ſe non determinant, *Nego.* & ipſæ ſunt determinatæ, aut ſe determinant ad illam, *Concedo.*

Contrà. Quod determinat cauſas ſecundas ad individuum, quantumvis ex ſe ſint determinatæ ad ſpeciem, determinat ſe ipſum ad ſpeciem: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Quod determinat cauſas ſecundas ad individuum etiam ex ſe determinatas ad ſpeciem, determinat verè ſeipſum ad individuum; atqui quod determinat ſe ad individuum determinat ſe ad ſpeciem: ergo quod determinat ad individuum cauſas ſecundas etiam ex ſe determinatas, aut ſe determinantes ad ſpeciem, determinat ſe ad ſpeciem.

Minor pr. Quando duo ſunt idem, quod ſe determinat ad unum, determinat etiam ſe ad aliud; atqui individuum, & ſpecies ſunt idem: ergo quod ſe determinat ad individuum determinat ſe ad ſpeciem.

Solutio: Atqui individua omnia & adæquatè ſumpta, & ſpecies ſunt idem, *Concedo.* individua ſumpta ſeorſim, & diviſim, ſeu unum individuũ, & ſpe-

& ſpecies ſunt idem, *Nego.* ſpecies enim præter unumquodque individuum determinatè ſumptū includit alia omnia: ergo quod ſe determinat ad individuum unum determinatè ſumptum, determinat ſe ad ſpeciem, *Nego.* quod ſe determinat ad individua omnia, & adæquatè ſumpta, determinat ſe ad ſpeciem, *Concedo.* hæc ſiquidem adæquatè ſumpta ſunt verè ipſa ſpecies.

Contrà. Ut Deus aut alia cauſa determinet ſe ad ſpeciem non eſt neceſſarium, ut determinet ſe ad omnia illius individua adæquatè ſumpta: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Cauſæ ſecundæ determinant ſe verè ad ſpeciem ex conceſſis, atqui non determinant ſe ad omnia individua adæquatè ſumpta: ergo ut cauſa aliqua determinet ſe ad ſpeciem, non eſt neceſſarium ut determinet ſe ad omnia illius individua adæquatè ſumpta.

Minor pr. Determinare ſe ad omnia individua alicujus ſpeciei adæquatè ſumpta, eſt exigere, intendere, & habere vim paratam, & expeditam producendi omnia, & adæquatè ſumpta; atqui cauſæ ſecundæ non exigunt, intendunt, aut habent vim paratam, & expeditam producendi individua omnia, & adæquatè ſumpta alicujus ſpeciei: ergo non ſe determinant ad individua omnia, & adæquatè ſumpta alicujus ſpeciei.

Solutio: Determinare ſe ad individua omnia, & adæquatè ſumpta alicujus ſpeciei, eſt exigere, intendere, & habere vim paratam, & expeditam producendi individua alicujus ſpeciei omnia, & adæquatè ſumpta, hoc eſt ſimul, & ita ut omnia eodem tempore producantur, *Nego.* hoc eſt non

magis

magis unum, quàm aliud, & æquè quodlibet, *Concedo.* atqui non habent vim expeditam ad producenda individua omnia, & adæquatè ſumpta, hoc eſt ſimul, & ita ut omnia eodem tempore producantur, *Concedo.* hoc ſiquidem excedit illarum vires, hoc eſt, non magis unum, quàm aliud, & æquè quodlibet ſub disjunctione, *Nego.*

Contrà. Quod habet vim producendi unum individuum ſpeciei, & non aliud, non habet vim æquè producendi quodlibet; atqui cauſæ ſecundæ habent tantùm vim producendi unum individuum ſpeciei, & non aliud: ergo non habent vim producendi æquè quodlibet & non magis unum, quam aliud.

Minor pr. Cauſæ univocæ ſunt cauſæ ſecundæ; atqui habent vim producendi unum individuum ſpeciei, & non aliud: ergo cauſæ ſecundæ habent vim producendi unum individuum ſpeciei, & non aliud.

Minor pr. Cauſarum univocarum individua ſunt ipſæmet cum aliis ſui ſimilibus; atqui habent vim producendi iſta, & non ſeipſas: ergo cauſæ ſecundæ habent vim producendi unum individuum ſpeciei, & non aliud.

Solutio: Atqui non habent vim producendi ſeipſas primâ productione, *Concedo.* ſecundâ, ſeu ſi ſupponantur aliunde productæ, *Nego.* ergo cauſæ ſecundæ habent vim producendi unum individuum, & non aliud primâ productione, *Concedo.* ſecundâ productione, *Nego.* ſufficit autem ut abſolutè dici poſſint omnia poſſe producere, & æquè quodlibet, ut aliqua poſſint producere tantùm ſecunda productione, ut ſeipſas. Secũda enim pro-

productio eſt vera, & propria productio, & conſequenter, quod per illam producitur, verè & propriè producitur.

Sectio III.

De cauſalitate cauſæ efficientis.

Conclusio Prima:

Actio eſt cauſalitas cauſæ efficientis.

Illud eſt cauſalitas cauſæ efficientis, quo poſito, ſecluſis aliis omnibus, illa actu cauſat; atqui poſitâ actione, ſecluſis aliis omnibus, cauſa efficiens actu cauſat: ergo actio eſt cauſalitas cauſæ efficientis.

Minor pr. Illo poſito cauſa efficiens actu cauſat, quo poſito aliquid efficit; atqui poſitâ actione aliquid efficit; ergo poſitâ actione actu cauſat.

Minor pr. Illo poſito aliquid efficit, quo poſito aliquid eſt ab illa actum; atqui poſita actione eſt aliquid ab illa actum; ergo poſita actione aliquid efficit.

Minor pr. Non poteſt eſſe actio, quin ſit alicujus rei actio, ſeu effectio; atqui id, cujus eſt effectio eſt ab efficiente actum per illam: ergo poſitâ actione eſt aliquid ab illa actum.

Conclusio Secunda:

Actio diſtinguitur realiter ab entitate cauſæ, & effectus.

Existentibus entitatibus cauſæ, & effectus non exiſtit actio: ergo actio diſtinguitur realiter ab entitate cauſæ, & effectus.

Vt Antecedens probetur facilius,

Suppono *ignem B, produci primo inſtanti à Deo, & igne A, debitè applicato, & ſecundo inſtanti produci à ſolo Deo perſeverante nihilominus, & eodem modo applicato igne A.*

Quo poſito ſic argumentor:

Secundo illo inſtanti exiſtit ignis A, & ignis B; atqui non exiſtit actio, per quam ignis A producebat primo inſtanti ignem B: ergo exiſtentibus entitatibus cauſæ & effectus non exiſtit actio.

Reſpondent negando ſuppoſitionem, ſed contra.

Illa ſuppoſitio negari non debet, quæ nullam involuit contradictionem; atqui ſuppoſitio facta nullam involuit contradictionem: ergo negari non debet.

Minor pr. Quod nihil aliud importat, quàm ignem applicatum ligno primò in illud agere, & deinde ceſſare ab omni actione in illud, cùm tamen Deus in illud agat, & in eo producat eundẽ effectum, quem ignis antea cum ipſo producebat, nullam involuit contradictionem; atqui ſuppoſitio facta importat tantùm ignem primò agere in lignum, & deinde ceſſare ab omni actione in illud, cùm tamen Deus in illud agat, & in eo eundem producat effectum, quem ignis primò pro-

ducebat: ergo ſuppoſitio facta nullam involvit contradictionem.

Major pr. In eo quod ignis applicatus ligno, primò in illud agat, & ceſſet deinde ab actione, cùm tamen non ceſſet Deus, non poteſt alia excogitari contradictio, quam quòd Deus non præbeat ſuum concurſum igni debitè applicato ligno ſubjecto idoneo ad recipiendam ejus actionem, aut quòd ſimul cum illa non commodatione concurſus Deus agat in lignum; atqui nulla eſt contradictio, quòd Deus non præbeat ſuum concurſum igni debitè applicato ligno ſubjecto idoneo ad recipiendam ejus actionem, aut etiam agat in lignum cùm non præbetur ab ipſo concurſus igni: ergo quod nihil aliud importat, quàm ignem applicatum ligno primò in illud agere, & deinde ceſſare ab omni actione in illud, cum tamen Deus in illud agat, & in eo producat eundem effectum, quem ignis antea cum ipſo producebat, nullam involuit contradictionem.

Minor pr. Nulla eſſe poteſt contradictio, quòd Deus non præſtet concurſum, quem liberè præſtat, aut non agat, quod poteſt non agere; atqui Deus liberè præſtat ſuum concurſum igni debitè applicato ligno ſubjecto idoneo ad recipiendam ejus actionem, & poteſt non agere in lignum: ergo nulla eſſe poteſt contradictio, quòd Deus non præſtet ſuum concurſum igni debitè applicato, aut etiam agat in lignum cùm non præbet concurſum igni.

Prima pars minoris probatur.

Non minùs liberè Deus præbet concurſum igni [illegible]licato ligno, quam præbuit igni applicato tribus

bus pueris in fornace Babylonica; atqui iſti præbuit cōcurſū liberè. ergò & igni applicato ligno.

Minor pr. Illi Deus præbet concurſum liberè cui ita præbet ut poſſit non præbere; atqui Deus ita præbuit concurſum igni applicato tribus pueris, ut potuerit non præbere: ergo Deus liberè præbuit concurſum igni applicato tribus pueris in fornace Babylonica.

Minor pr Non minùs Deus potuit non præbere concurſum igni applicato tribus pueris in miniſtros regis, quam in pueros; atqui non præbuit in pueros: ergo & potuit non præbere in miniſtros regis.

Major pr. Non minùs Deus potuit non præbere concurſum igni applicato tribus pueris in eos, in quos erat ipſi facilius agere, quam in alios, in quos non ita facile: atqui facilius erat igni agere in tres pueros, quàm in miniſtros regis: ergo non minùs Deus potuit non præbere concurſum igni applicato tribus pueris in miniſtros Regis, quam in tres pueros.

Minor pr. Facilius erat igni agere in eos, quos undique ambiebat, & quibus erat ex omni parte immediatus, quam in eos, à quibus diſtabat, & ſi non diſtabat erat tantùm immediatus ex una parte; atqui ambiebat tres pueros ex omni parte; diſtabat verò à miniſtris regis, aut ſi non diſtabat erat tantùm eis immediatus ex una parte; ergo facilius erat igni agere in tres pueros, quàm in miniſtros regis.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, quòd Deus poſſit non agere in lignum, probatur.

Non minùs Deus poteſt non agere in lignum igne

igne ei debitè applicato, quam potuit non agere in tres pueros in fornace Babylonica; atqui potuit non agere in tres pueros: ergo & poteſt non agere in lignum igne ei debitè applicato.

Objicitur. Ut actio diſtinguatur à cauſa, & effectu debet eſſe quid medium inter illa; atqui actio non eſt quid medium inter cauſam, & effectum: ergo non diſtinguitur à cauſa, & effectu.

Minor pr. Ut actio ſit quid medium inter cauſam, & effectum, effectus non debet pendere ſeipſo, & immediatè à cauſa; atqui effectus pendet ſeipſo & immediatè à cauſâ: ergo actio non eſt quid medium inter cauſam, & effectum.

Minor pr. Non minùs effectus pendet ſeipſo immediatè à cauſa, quàm actio; atqui actio pendet immediatè à cauſa: ergo & effectus.

Major pr. Actio eſt effectus: ergo non minùs effectus pendet ſeipſo immediatè à cauſa, quàm actio.

Solutio: Actio eſt effectus ut quo, ſeu via ad ulteriorem effectum, *Concedo* eſt effectus ut quod, *Nego*. ergo non minùs effectus ut quo, pendet à cauſa ſeipſo immediatè, quam actio, *Concedo*. effectus ut quod, *Nego*.

Contrà. Eadem eſt ratio de effectu ut quo, & de effectu ut quod; ſed effectus ut quo dependet immediatè à cauſa ex conceſſis: ergo & effectus ut quod.

Solutio. *Neganda eſt major*. Ratio diſparitatis eſt, quia effectus ut quo, ſeu actio non eſt producibilis à variis cauſis ſicut eſt effectus ut quod, ac proinde ut dicamus eſſe potiùs ab hac cauſa quã ab alia debet intervenire aliquid diſtinctũ ab ipſo, [illegible] od non boup[illegible] cauſa, quod nos vocamus actionem. TER-

Conclusio Tertia:

Omnis paßio eſt actio.

Passio eſt dependentia effectus à cauſa ſubjectiva; ſed illa dependentia eſt actio: ergo omnis actio eſt paſſio.

Minor pr. Quod fit ſeipſo à cauſa efficiente eſt actio; atqui illa dependentia fit ſeipſa immediatè à cauſa efficiente: ergo eſt actio.

Minor pr. Quod non fit per aliquid diſtinctum à cauſa efficiente fit ſeipſo ab illa; atqui dependentia à cauſa ſubjectiva non fit per aliquid diſtinctum à cauſa efficiente: ergo fit ſeipſa à cauſa efficiente.

Minor pr. Illud diſtinctum, per quod dici poteſt pendere à cauſa efficiente debet neceſſariò pendere à cauſa ſubjectiva; atqui non poteſt pendere à cauſa ſubjectiva: ergo dependentia à cauſa ſubjectiva non fit à cauſa efficiente per aliquid diſtinctum.

Major pr. Quod pendet ſeipſa à cauſa efficiente, & non eſt creatio, debet neceſſariò pendere à cauſa ſubjectiva; atqui illud diſtinctum, per quod dependentia à cauſa ſubjectiva dici poteſt pendere à cauſa efficiente, non eſt creatio: ergo illud diſtinctum, per quod dependentia à cauſa ſubjectiva dici poteſt pendere à cauſa efficiente, debet neceſſariò ipſum pendere à cauſa ſubjectiva.

Minor pr. Illud non eſt creatio, cujus terminus pendet à ſubjecto; atqui terminus iſtius diſtincti; dependentia, ſcilicet, à cauſa ſubjectiva verè pendet à ſubjecto: ergo illud diſtinctum per

quod dependentia à cauſa ſubjectiva dici poteſt pendere à cauſa efficiente, non eſt creatio.

Major pr. Illud non eſt creatio, cujus terminus non creatur; atqui terminus, qui pendet à ſubjecto non creatur: ergo illud non eſt creatio, cujus terminus pendet à ſubjecto.

Minor pr. Illud non creatur, quod non fit independenter à ſubjecto; atqui terminus, qui pendet à ſubjecto non fit independenter à ſubjecto: ergo terminus, qui pendet à ſubjecto non creatur.

CONCLUSIO QUARTA:

Omnis actio non eſt paſſio.

CREATIO eſt actio; atqui creatio non eſt paſſio: ergo omnis actio non eſt paſſio.

Minor pr. Illa actio non eſt paſſio, quæ non eſt dependentia effectus à cauſa ſubjectiva; atqui creatio non eſt dependentia effectus à cauſa ſubjectiva: ergo creatio non eſt paſſio.

Minor pr. Illa actio non eſt dependentia effectus à cauſa ſubjectiva, cujus terminus non pendet à ſubjecto; atqui terminus creationis non pendet à ſubjecto: ergo creatio non eſt dependentia effectus à cauſa ſubjectiva.

Minor pr. Illud non pendet à ſubjecto, quod fit independenter à ſubjecto; atqui terminus creationis fit independenter à ſubjecto: ergo terminus creationis non pendet à ſubjecto.

Minor. pr. Illud fit independenter à ſubjecto, quod creatur, & eſt verè quid creatum; atqui terminus creationis creatur; & eſt verè quid creatum; ergo fit independenter à ſubjecto.

Sectio IV.

De Conſervatione,

Conclusio Prima:

Conſervatio non diſtinguitur neceſſariò à prima productione.

Illa non diſtinguuntur neceſſariò, quæ ſemper non diſtinguuntur; atqui prima productio, & conſervatio ſemper non diſtinguuntur: ergo prima productio, & conſervatio non diſtinguuntur neceſſariò.

Minor pr. Illa non ſemper diſtinguuntur, quæ aliquando ſunt idem; atqui prima productio, & conſervatio aliquādo ſunt idem: ergo prima productio, & conſervatio non ſemper diſtinguuntur.

Minor pr. Conſervatio eſt continuata rei productio; atqui continuata rei productio, & prima productio aliquando ſunt idem: ergo prima productio, & conſervatio aliquando ſunt idem.

Minor pr. Continuata rei productio nihil aliud eſt, quam actio rei productiva non deſinens ſtatim, ſeu aliquandiu perſeverans; atqui prima productio aliquando non deſinit ſtatim, ſed aliquandiu perſeverat: ergo continuata rei productio, & prima productio aliquando ſunt idem.

Minor pr. Prima productio eſt actio, per quam agens dat primo eſſe effectui; atque hujuſmodi actio aliquando non deſinit ſtatim, ſed aliquandiu perſeverat: ergo prima productio aliquando

non deſinit ſtatim, ſed aliquandiu perſeverat.

Minor pr. Actio, per quam agens dat primo eſſe effectui deſinere non debet, cùm perſeverant ejus cauſæ, & effectus: atqui aliquando perſeverant ejus cauſæ, & effectus: ergo actio per quã agẽs dat primo eſſe effectui aliquando non deſinit ſtatim, ſed perſeverat aliquandiu.

Minor pr. Actio productiva lucis à ſole in aëre ſummo mane eſt actio, per quam agens dat primo eſſe effectui; atqui perſeverant ejus cauſæ, & effectus: ergo perſeverãt aliquando cauſæ, & effectus actionis, per quam agens dat primo eſſe effectui.

Minor. pr. Cauſæ illius actionis ſunt Deus quidem, & ſol efficiens, & aër ſubjectiva; effectus verò lux; atqui Deus, ſol, aër, & lux perſeverant: ergo actionis productivæ lucis à ſole in aëre ſummo mane perſeverant cauſæ, & effectus.

CONCLUSIO SECUNDA:
Deus conſervat omnia.

CONSERVARE eſt producere; atqui Deus producit omnia: ergo & conſervat omnia.

Reſpondent: Conſervare eſt producere primò, *Negant*, ſecundò, tertiò, quartò, *Concedunt*; atqui Deus producit omnia primò, *Concedunt*; ſecundò, tertiò, & quartò, *Negant*.

Contrà. Quod non producit omnia ſecundo, tertio, & quarto inſtanti, quo ſunt, non habet in illa perfectiſſimum dominium ſecundo, tertio, & quarto inſtanti; atqui Deus habet in omnia ſecũdo, tertio & quarto inſtanti, quo ſunt, perfectiſſimum dominium: ergo producit omnia ſecundo, tertio & quarto inſtanti quo ſunt.

Ma-

Major & minor probata ſunt ſuprà concluſione prima ſectionis ſecunda hujus diſputationis.

Conclusio Tertia:

Deus conſervat res creatas diverſo modo.

Lux ſolaris, & anima rationalis ſunt res creatæ; atqui Deus conſervat lucem, & animam rationalem diverſo modo: ergo Deus conſervat res creatas diverſo modo.

Minor pr. Illa Deus conſervat diverſo modo, quorum unum conſervat ſolus, alterum verò ſimul cum ſole; atqui Deus conſervat ſolus animam rationalem, & lucem ſimul cum ſole: ergo Deus conſervat lucem, & animam rationalem diverſo modo.

Prima pars minoris probatur.

Illud Deus conſervat ſolus, quod non fit, neque conſervatur niſi per creationem; atqui anima rationalis non fit, neque conſervatur niſi per creationem: ergo Deus conſervat ſolus animam rationalem.

Minor pr. Quod non dependet à ſubjecto non fit, neque conſervatur niſi per creationem; atqui anima rationalis non dependet à ſubjecto: ergo non fit, neque conſervatur niſi per creationem.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti: Deum conſervare lucem ſimul cum ſole, pr.

Illud Deus conſervat ſimul cum ſole, cui ſol dat eſſe ſecundo, tertio & quarto inſtanti, quo eſt; atqui ſol luci à ſe productæ dat eſſe ſecundo, ter-

Digitized by Google

tio & quarto inſtanti quo eſt: ergo Deus conſervat lucem ſimul cum ſole.

Minor. pr. Illi ſol dat eſſe ſecundo, tertio & quarto inſtanti, quo eſt, quod perit cùm ab eo non poteſt accipere eſſe ſecundo, tertio & quarto inſtanti; atqui lux cùm non poteſt accipere eſſe à ſole ſecundo, tertio & quarto inſtanti perit: ergo ſol dat eſſe luci ſecundo, tertio & quarto inſtanti.

Minor pr. Cùm recedit ſol, aut inter ipſum & lucem interponitur corpus opacum, lux non poteſt ab eo accipere eſſe; atqui tunc perit lux teſte experientia: ergo cùm lux non poteſt accipere eſſe à ſole, perit.

SECTIO V.

De Creatione.

CONCLUSIO PRIMA.

Creatio ſeu productio rei ex nihilo ſui, & ſubjecti, diſtinguitur realiter ab entitate cauſa, & effectus.

ILLA diſtinguuntur, quorum uno exiſtente non exiſtit aliud; atqui exiſtentibus entitatibus cauſæ creantis, & effectus creati non exiſtit creatio: ergo creatio diſtinguitur realiter ab entitate cauſæ, & effectus.

Minor. pr. Cauſa creans eſt Deus v. g. ſolus, vel ſimul

ſimul cum creaturis; effectus verò ab illis per creationem productus creabilis tantùm, aut ſimul etiam educibilis; atqui exiſtentibus entitatibus Dei, & creaturarum, atque etiam effectus, ſive ſit tantùm creabilis, ſive etiam ſimul educibilis, non exiſtit creatio iſtius: ergo exiſtentibus entitatibus cauſæ creantis, & effectus creati non exiſtit creatio.

Suppono *Deum creare ſimul cum Angelo animam rationalem tantùm creabilem, aut calorem, qui eſt quoque educibilis, & ſecundo inſtanti illa ſolum conſervare, quo poſito ſic argumentor:*

In illo ſecundo inſtanti exiſtit cauſa creans, Deus ſcilicet, & Angelus, exiſtit quoque res creata, anima videlicet rationalis, & calor; atqui non exiſtit creatio illorum ab Angelo, & Deo: ergo exiſtentibus entitatibus Dei, & creaturarum, atque etiam effectus, ſive creabilis tantùm, ſive ſimul educibilis non exiſtit creatio.

Minor pr. Creatio animæ rationalis, aut caloris à Deo ſimul, & Angelo, eſt dependentia illorum ab iſtis duobus ſimul, & indiviſibiliter; atqui ſecundo inſtanti non eſt illa dependentia ab illis duobus ſimul, & indiviſibiliter: ergo ſecundo inſtanti non exiſtit creatio illorum ab Angelo, & Deo.

Minor pr. Non eſt illa dependentia, cùm non dependent ab illis duobus ſimul; atqui in ſuppoſitione facta ſecundo inſtanti non dependent ab illis duobus ſimul; ſed à ſolo Deo: ergo ſecundo inſtanti non eſt illa dependentia.

Suppoſitionem factam negant ij, qui ſentiunt creaturam elevari non poſſe ad creandum. Con-

tra eos agemus concluſione tertia, in qua contrarium probabimus. Iam diluenda ſunt, quæ contra concluſionem opponunt.

Obijcitur. Creatio eſt id, per quod effectus creabilis dependet à cauſa creante; atqui id, per quod effectus creabilis dependet à cauſa creante non diſtinguitur à cauſa, & effectu: ergo creatio non diſtinguitur à cauſa, & effectu.

Minor pr. Cauſa creans eſt Deus; atqui id, per quod effectus creabilis pendet à Deo, non diſtinguitur ab ipſo, & Deo: ergo id, per quod effectus crabilis dependet à cauſa creante non diſtinguitur à cauſa, & effectu.

Minor pr. Id, per quod aliquid pendet eſſentialiter à Deo, non diſtinguitur ab ipſo, & Deo; atqui effectus creabilis pendet eſſentialiter à Deo: ergo id, per quod effectus creabilis pendet à Deo, non diſtinguitur ab ipſo, & Deo.

Solutio: Id, per quod aliquid pendet eſſentialiter à Deo hac, & una tantùm numero dependentia, non diſtinguitur ab ipſo, & Deo, *Concedo*. diverſa numero dependentia, ſeu hac, vel illa, *Nego*. atqui effectus creabilis pendet eſſentialiter à Deo, una tantùm numero dependentia, *Nego*. diverſa, ſeu hac, vel illa, *Concedo*. Eſt quidem verum, quòd effectus creabilis non poteſt non pendere à Deo, & eatenus certum eſt pendere ab eo, eſſentialiter, & neceſſitate metaphyſica. Falſum eſt tamen, quòd pendere debeat hac tantùm numero dependentia, cùm terminare poſſit diverſas, unam nimirum, per quam producatur à Deo ſolo, & aliam per quam producatur à Deo, & cauſa ſecunda.

Con-

Contrà. Quod non dependet à Deo per aliquid diſtinctum, dependet à Deo hac tantùm & unica numero dependentia; atqui effectus creabilis non dependet à Deo per aliquid diſtinctum: ergo dependet à Deo hac tantùm, & unica numero dependentia.

Minor pr. Illud diſtinctum, per quod dici poteſt pendere, debet neceſſariò eſſe accidens, vel ſubſtantia; atqui non poteſt eſſe accidens, neque ſubſtantia: ergo effectus creabilis non pendet à Deo per aliquid diſtinctum.

Prima pars minoris, non eſſe accidens, probatur.

Omne accidens debet eſſe in ſubjecto; atqui illud diſtinctum non poteſt eſſe in ſubjecto: ergo non eſt accidens.

Solutio: Omne accidens debet eſſe in ſubjecto inhæſionis, vel adhæſionis, *Concedo.* inhæſionis tantùm, *Nego.* atqui illud diſtinctum non poteſt eſſe in ſubjecto inhæſionis, *Concedo.* adhæſionis, *Nego.*

Contrà. Illud ſubjectum adhæſionis vel eſt agens, vel terminus; atqui non poteſt eſſe agens, neque terminus: ergo non eſt in ſubjecto adhæſionis.

Prima pars de agente non negatur à nobis, & probant ſecundam de termino.

Subjectum adhæſionis dat eſſe illi, quod ei adhæret; atqui terminus creationis non poteſt illi dare eſſe: ergo terminus non poteſt eſſe ejus ſubjectum adhæſionis.

Major pr. Subjectum adhæſionis eſt cauſa materialis ejus, quod illi adhæret; atqui cauſa materialis dat eſſe ei, cujus eſt cauſa materialis: er-

Digitized by Google

go ſubjectum adhæſionis, dat eſſe illi quod ei adhæret.

Solutio: Neganda eſt major. Ratio eſt, quia ſubjectum adhæſionis nihil eſt aliud, quam illud, cui alterum eſt affixum, & habet ſe per modum determinativi, aut quaſi determinativi reſpectu illius, quod ſanè convenit creationi reſpectu ſui termini, qui cùm fieri poſſit à variis cauſis determinatur per actionem, ut ab hac pendeat potiùs, quam ab alia.

SECUNDA CONCLUSIO:

Solus Deus eſt cauſa principalis creationis.

NIHIL aliud præter Deum, eſſe poteſt cauſa principalis creationis: ergo ſolus Deus poteſt eſſe cauſa principalis creationis.

Antecedens pr. Creatura non poteſt eſſe cauſa principalis creationis: ergo nihil aliud præter Deum, poteſt eſſe cauſa principalis creationis.

Antecedens pr. Creaturæ convenire non poteſt id, quod eſt proprium ſolius Dei; atqui eſſe cauſam principalem creationis eſt proprium ſolius Dei: ergo creatura non poteſt eſſe cauſa principalis creationis.

Minor. pr. Illud eſt proprium ſolius Dei, quod eſt medium idoneum ad probandum divinitatem convenire Spiritui ſancto; atqui eſſe cauſam principalem creationis, eſt medium idoneum ad pro-

probandum Spiritui ſancto convenire divinitatem: ergo eſſe cauſam principalem creationis eſt proprium ſolius Dei.

Minor pr. Illud eſt medium idoneum ad probandum Spiritus ſancti divinitatem, quo ſancti Patres uſi ſunt in hunc finem; atqui ſancti Patres eo medio probarunt Spiritus ſancti divinitatem: ergo eſſe cauſam principalem creationis, eſt medium idoneum ad probandam Spiritus ſancti divinitatem.

Minor pr. Abſolutè, & ſimpliciter creare eſt eſſe cauſam principalem creationis; atqui ſancti Patres ex eo, quòd Spiritus ſanctus dicatur in Scriptura creator abſolutè, & ſimpliciter creare, inferunt ei convenire divinitatem contra Arianos: ergo ſancti Patres eo medio probarunt Spiritus ſancti divinitatem.

Conclusio Tertia:

Creatura eſſe poteſt cauſa inſtrumentalis creationis.

Illud eſſe poteſt cauſa inſtrumentalis creationis, quod poteſt elevari à Deo, ad producendum effectum aliquem independenter à ſubjecto: atqui creatura elevari poteſt ad producendum effectum aliquem independenter à ſubjecto: ergo creatura eſſe poteſt cauſa inſtrumentalis creationis.

Minor pr. Ad hoc, ut creatura elevetur à Deo, ad producendum effectum aliquem independenter à ſubjecto, nihil aliud requiritur, quam ut Deus ſuppleat, quod ſubjectum confert effectui, aut

aut cauſæ efficienti coagenti ; atqui Deus ſupplere poteſt, quod ſubjectum confert effectui, aut cauſæ efficienti coagenti: ergo creatura poteſt elevari ad producendum effectum independenter à ſubjecto.

Minor pr. Subjectum nihil aliud confert effectui, aut cauſæ efficienti cum ipſo agenti, aut ſolitæ coagere, quàm concurſum æqualem, aut potiùs minorem eo, quem iſta exhibet; atqui Deus poteſt ſupplere concurſum æqualem ei, quem cauſa efficiens exhibet, & majorem : ergo Deus poteſt ſupplere, quod ſubjectum confert effectui, aut cauſæ efficienti ſolitæ cum ipſo agere.

Minor pr. Deus de facto ſupplet in multis caſibus concurſum æqualem ei, quem cauſa efficiens exhibet : ergo Deus ſupplere poteſt hujuſmodi concurſum.

Antecedens pr. Crebræ, & valdè frequentes ſunt productiones animalium ex putri materia; atqui in illis omnibus Deus ſupplet concurſum cauſæ efficientis principalis abſentis : ergo Deus de facto ſupplet in multis caſibus concurſum æqualem ei, quem cauſa efficiens exhibet.

Objicitur. Inſtrumentum creatum habere debet cauſam aliquam principalem creatam ; atqui nulla eſt cauſa principalis creata creationis: ergo neque inſtrumentalis.

Major pr. Quod fit ſemper, neceſſariò fit; atqui ſemper fit, ut cauſæ inſtrumentales creatæ habeant etiam cauſam principalem creatam : ergo inſtrumentum creatum habere debet cauſam aliquam principalem creatam.

Solutio. Quod ſemper fit, neceſſariò fit neceſſitate

tate phyſica, *Concedo.* neceſſitate metaphyſica, *Nego.* & *permiſſa minori*: ergo inſtrumentum creatum habere debet cauſam principalem creatam neceſſitate phyſica, *tranſeat.* metaphyſica, *Nego.* Deus enim alia poteſt facere, & alio modo, quam quæ facta ſunt, & quæ modo facta ſunt.

Conclusio Quarta.

Terminus connaturalis creationis eſt ſubſtantia ſpiritalis creata, & materia prima.

Illud eſt terminus connaturalis creationis, quod non fit dependenter à ſubjecto; atqui ſubſtantiæ ſpiritales creatæ, & materia prima, non fiunt dependenter à ſubjecto: ergo ſunt terminus connaturalis creationis.

Minor pr. Quod non habet ſubjectum, aut ad cujus productionem non concurrit ſubjectum, non fit dependenter à ſubjecto; atqui materia prima, & ſubſtantiæ ſpiritales creatæ, aut non habent ſubjectum, aut ad ipſarum productionem ſubjectum non concurrit: ergo materia prima, & ſubſtantiæ ſpiritales creatæ non fiunt dependenter à ſubjecto.

Prima pars minoris probatur.

Quod eſt primum ſubjectum non habet ſubjectum; atqui materia prima eſt primum ſubjectum: ergo non habet ſubjectum.

Secunda pars minoris prioris argumenti probatur.

Sub-

Subſtantiæ ſpiritales creatæ ſunt Angeli,& anima rationalis; atqui Angeli non habent ſubjectum, & ſubjectum non concurrit ad productionem animæ rationalis: ergo ſubſtantiæ ſpiritales creatæ non habent ſubjectum, aut ad ipſarum productionem ſubjectum non concurrit.

Prima pars minoris probatur.

Subſtantiæ completæ nullum planè habent ſubjectum; atqui Angeli ſunt ſubſtantiæ completæ: ergo Angeli non habent ſubjectum.

Secunda pars minoris probatur.

Nullum eſt fundamentum dicendi ſubjectum, ſeu materiam concurrere ad productionem animæ rationalis: ergo ſubjectum non concurrit ad productionem animæ rationalis.

Antecedens pr. Non poteſt eſſe aliud fundamentum dicendi ſubjectum, ſeu materiam concurrere ad productionem animæ rationalis; quam quòd concurrat ad productionem formarum materialium; atqui illud fundamentum nullum eſt: ergo nullum eſt fundamentum dicendi ſubjectum, ſeu materiam concurrere ad productionem animæ rationalis.

Minor pr. Fundamentum, quòd materia concurrat ad productionem formarum materialium, non poteſt eſſe bonum ad concedendum eidem concurſum in animam rationalem, niſi ratio propter quam dicitur concurrere ad illas reperiatur in iſta; atqui ratio illa non reperitur in iſta: ergo illud fundamentum nullum eſt.

Minor pr. Ratio, propter quam dicitur materia concurrere ad formas materiales eſt, quia non perſeverant ſeparatæ ab ipſa; atqui anima

ratio

rationalis perſeverat ſeparata à materia: ergo ratio propter quam materia dicitur concurrere ad formas materiales, non reperitur in anima rationali.

DISPVTATIO V.

De Cauſa exemplari.

SECTIO UNICA.

Quid ſit, qualis Cauſa, & quæ ejus Cauſalitas.

CONCLUSIO PRIMA:

Eſſe id, in quod inſpiciens artifex operatur, convenit ſoli cauſæ exemplari.

ALIA ab exemplari, quibus dici poteſt convenire eſſe id, in quod inſpiciens artifex operatur, ſunt cauſa efficiens, materialis, formalis, & finalis; atqui non convenit illis: ergo convenit ſoli exemplari.

Minor probatur.

Artifex non inſpicit in ea dum operatur, quorum expreſſionem non intendit; atqui non intendit expreſſionem cauſæ materialis, formalis, effi-

cientis

cientis,& finalis: ergo non inſpicit dum operatur in cauſam materialem, formalem, efficientem, & & finalem.

Minor pr. Artifex eorum expreſſionem non intendit, quæ jam facta ſupponit, aut ad ea non ſe aliter habet, quam ſi eſſent facta; atqui artifex ſupponit cauſam materialem, formalem, & efficientem jam habere eſſe; & ad finalem non aliter ſe habet, quam ſi eſſet facta: ergo artifex non intendit expreſſionem cauſæ materialis, formalis, efficientis, & finalis.

Prima pars minoris eſt clara, & ſecunda probatur.

Ad illud artifex non aliter ſe habet, quam ſi eſſet factum, quod intendit tantùm ſibi, aut alteri conjungere; atqui intendit tantùm conjunctionem cauſæ finalis ſecum, aut cum alio: ergo non aliter ſe habet ad finalem, quam ſi eſſet facta.

Minor pr. Non aliud intendit artifex in ulla cauſa finali, quam in divitiis; atqui intendit tantùm conjunctionem divitiarum ſecum, aut cum alio, cui illas deſiderat: ergo intendit tantùm conjunctionem cauſæ finalis ſecum, aut cum alio.

CONCLUSIO SECUNDA:

Exemplar non eſt cognitio, ſed objectum.

ILLUD eſt exemplar, in quod inſpicit artifex, cùm operatur; atqui inſpicit in objectum, & non in cognitionem: ergo objectum eſt exemplar, & non cognitio.

Mi-

Minor pr. In illud inſpicit artifex cùm operatur, quod vult exprimere; atqui vult exprimere objectum, & non cognitionem: ergo inſpicit in objectum, & non in cognitionem.

Minor pr. Artifex intendit illud exprimere, quod rogatus dicit ſe velle facere; atqui rogatus quid velit exprimere, dicit ſe velle exprimere objectum cognitionis: ergo vult exprimere objectum.

Obiicitur. Exemplar eſt cauſa artefacti; atqui objectum cognitionis artificis non eſt cauſa artefacti: ergo non eſt exemplar.

Minor pr. Objectum cognitionis artificis non exiſtit, aut eſt idem cum artefacto; atqui quod non exiſtit, aut eſt idem cum artefacto, non poteſt eſſe cauſa illius: ergo objectum cognitionis artificis non eſt cauſa artefacti.

Solutio: Atqui quod non exiſtit, aut eſt idem cum artefacto, nõ poteſt eſſe cauſa phyſica illius, *Concedo*. intentionalis, *Nego*. Ad hanc enim, ut poſſit cauſare non requiritur exiſtentia, ut patet in cauſa finali, ſanitate v. g. quæ non exiſtens movet ægrotum ad ſumenda remedia ad depellendum morbum, & recuperandam ſanitatem: ergo objectum cognitionis artificis non eſt cauſa artefacti phyſica, *Concedo*, intentionalis, *Nego*.

Contrà. Exemplar debet eſſe cauſa phyſica artefacti: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Quod eſt cauſa alicujus, quod fit ad ſui imitationem, debet eſſe illius cauſa phyſica; atqui exemplar eſt cauſa artefacti, quod fit ad ipſius imitationem: ergo exemplar debet eſſe cauſa phyſica illius.

Sol-

Solutio: Quod eſt cauſa alicujus, quod fit ad ſui imitationem propriam, & rigoroſam, debet eſſe cauſa phyſica illius, *tranſeat*. quod fit tantùm ad imitationem impropriam, *Nego*. atqui artefactum fit ad imitationem exemplaris propriam, & rigoroſam, *Nego*. impropriam, *Concedo*.

Contrà. Qui admittit artefactum non fieri ad imitationem propriam exemplaris, negare non poteſt cognitionem divinam eſſe verè exemplar; atqui ex concluſione non eſt: ergo artefactum debet fieri ad propriam imitationem exemplaris.

Major pr. Ut aliquid ſit exemplar nihil aliud requiritur, quam ut ſit id, in quod inſpicit artifex dum operatur, & ad ejus imitationem impropriam fiat artefactum; atqui Deus inſpicit in ſuam cognitionem dum operatur, & ad ejus imitationem impropriam fit artefactum: ergo artefactum non fieri ad imitationem exemplaris eſt cognitionem divinam eſſe exemplar.

Solutio: Ut aliquid ſit exemplar, nihil aliud requiritur, quam ut ſit id, in quod inſpicit artifex dum operatur, ex eo quod debeat agere exemplariter, *Concedo*. ex aliis capitibus, *Nego*. atqui Deus inſpicit in ſuam cognitionem ex eo præcisè, quòd agere debeat exemplariter, *Nego*. ex eo, quòd non poſſit non ſe reflectere ſupra ſuas cognitiones, *Concedo*.

Contrà. Deus inſpicit in ſuam cognitionem ex eo præcisè, quòd debeat agere exemplariter: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Deus inſpicit, ut agat exemplariter in ſuam cognitionem, vel in aliquid extra ſe

atqu

atqui non inſpicit in quidquam extra ſe: ergo inſpicit in ſuam cognitionem.

Minor pr. Quod inſpicit in aliquid, ut agat exemplariter ab eo pendet in ſuis operationibus; atqui Deus non pendet ab ullo planè extra ſe in ſuis operationibus: ergo Deus non inſpicit in quidquam extra ſe, ut agat exemplariter.

Solutio. Quod inſpicit in aliquid, ut agat exemplariter ab eo pendet in ſuis operationibus, tanquam à comprincipio phyſico, *Nego.* tanquam à comprincipio intentionali, *Concedo.* atqui Deus non pendet in ſuis operationibus ab ullo extra ſe, tanquam à comprincipio phyſico, *Concedo.* tanquam à comprincipio intentionali, *Nego.* dependentia enim hæc à comprincipio intentionali, nullam planè refundit imperfectionem in Deum, ſed potiùs arguit perfectionem, & ipſum habere perfectiſſimam notitiam ejus, quod facit, & quod eſt terminus omnipotentiæ.

Conclusio Tertia:

Exemplar non eſt cauſa phyſica.

Illud non cauſat phyſicè, quod non requirit exiſtentiam ad cauſandum, neque approximationem debitam cum effectu; atqui exemplar ex jam probatis, non requirit exiſtentiam ad cauſandum, neque approximationem cum effectu: ergo exemplar non eſt cauſa phyſica.

Con-

Conclusio Quarta:

Exemplar revocatur ad cauſam efficientem.

Id, quod dirigit operis effectionem, & potentiam exequentem, revocari debet ad cauſam efficientem; ſed exemplar dirigit operis effectionem, & potentiam exequentem: ergo exemplar revocatur ad cauſam efficientem.

Major pr. Illud quod magis accedit ad cauſam efficientem, quam ad aliam cauſam revocari debet ad cauſam efficientem; atqui quod dirigit operis effectionem, & potentiam exequentem magis accedit ad cauſam efficientem, quam ad aliam cauſam: ergo id, quod dirigit operis effectionem, & potentiam exequentem, revocari debet ad cauſam efficientem.

Minor pr. Aliæ cauſæ ſunt materialis, formalis, & finalis; atqui accedit magis ad cauſam efficientem quam ad illas: ergo quod dirigit operis effectionem, & potentiam exequentem magis accedit ad cauſam efficientem.

Minor pr. Illud magis accedit ad cauſam efficientem quam ad materialem, formalem, & finalẽ, quod magis accedit ad modum operandi primæ quam aliarum; atqui quod dirigit operis effectionem, & potentiam exequentem magis accedit ad modum operandi efficientis, quam ad modum operandi materialis, formalis, & finalis: ergo quod dirigit operis effectionem, & potentiam exequentem magis accedit ad cauſam efficientem.

Minor pr. Operis effectio eſt proprius modus operandi cauſæ efficientis: ergo cauſa quæ dirigit operis effectionem, & potentiam exequentem magis accedit ad modum operandi cauſæ efficientis.

Objicitur. Exemplar revocatum ad cauſam efficientem, eſt tantùm cauſa per accidens; atqui exemplar non debet dici tantùm cauſa per accidens: ergo exemplar non revocatur ad cauſam efficientem.

Major pr. Cauſa remota eſt cauſa per accidens; atqui exemplar revocatum ad cauſam efficientem, eſt tantùm cauſa remota: ergo & tantùm cauſa per accidens.

Minor pr. Illud eſt cauſa remota effectus, quod non concurrit ad illud immediatè; atqui exemplar revocatum ad cauſam efficientem, non concurrit ad ſuum effectum immediatè: ergo eſt tantùm cauſa remota illius.

Minor pr. Ejus effectus, eſt artefactum; atqui exemplar revocatum ad cauſam efficientem, non concurrit ad artefactum immediatè: ergo exemplar revocatum ad cauſam efficientem, non concurrit ad ſuum effectum immediatè.

Minor pr. Illud non concurrit immediatè ad artefactum, quod concurrit mediante alio; atqui exemplar revocatum ad cauſam efficientem concurrit mediante alio: ergo non concurrit immediatè.

Minor pr. Exemplar revocatum ad cauſam efficientem, concurrit mediante cauſa efficiente: ergo concurrit mediante alio.

Solutio: Exemplar revocatum ad cauſam effi-

cientem, concurrit mediante cauſa efficiente a
artefactum ſumptum ſecundùm eſſe phyſicun
& ſuam entitatem præcisè, *Concedo*. ſumptum ſ
cundùm denominationem, & formalitatem arte
facti, *Nego*. Senſus eſt: Illud quod dicitur artef
ctum ſecundum ſuam entitatem à cauſa efficient
immediatè fit, & eatenus mediatè ab exemplar
at prout eſt artefactum fit immediatè ab ipſo ex
emplari, nihil enim aliud eſt medium, à quo ill
denominatio deſumi poſſit, & illi tribui.

CONCLUSIO QUINTA:

Cauſalitas exemplaris eſt actio operis facti, co gnitio illius, & volitio operandi ad illius imitationem.

ILLUD eſt cauſalitas exemplaris, quo poſit
exemplar actu cauſat; atqui poſitâ actione operi
facti cognitione illius, & volitione operandi a
illius imitationem exemplar actu cauſat: ergo illa
ſunt ejus cauſalitas.

Minor pr. Illis poſitis exemplar actu cauſat
quibus poſitis fit artefactum; atqui illis poſiti
fit artefactum: ergo illis poſitis exemplar actu
cauſat.

(*.*)

by Google

DISPVTATIO VI.

De Cauſa finali.

Sectio Unica.

Quænam ſit ejus ratio cauſandi, cauſalitas, & quinam effectus.

CAusæ finalis notio id, propter quod aliquid fit, nullam habere videtur difficultatem, levem etiam admodum ejuſdem diviſio in finem *cui*, & *qui*, hic enim eſt bonum, quod amamus; & ille perſona, cui illud volumus. quare his omiſſis, quæ de ea agitantur difficiliora explicemus.

Conclusio Prima:

Ratio cauſandi finis eſt objectum.

Illud eſt ratio cauſandi finis, per quod conſtituitur potens cauſare; atqui conſtituitur potens cauſare per objectum: ergo objectum eſt ratio cauſandi finis.

Minor pr. Per illud conſtituitur potens cauſare, per quod conſtituitur potens movere voluntatem; atqui per objectum conſtituitur potens movere voluntatem: ergo conſtituitur potens cauſare per objectum.

Minor pr. Per illud conſtituitur potens mover voluntatem, per quod de facto allicit volunta tem; atqui per objectum de facto allicit volunta tem: ergo per objectum conſtituitur potens cau ſare.

Minor pr. Per illud de facto allicit voluntaten quod de facto voluntas amat; atqui de facto vo luntas amat objectum: ergo per objectum de fa cto allicit voluntatem.

Objicitur. Illud non eſt ratio cauſandi fini quod per ſe non conſtituit illum potentem act cauſare; atqui objectum non conſtituit finem po tentem cauſare per ſe: ergo objectum non eſt ra tio cauſandi finis.

Minor pr. Illud non conſtituit per ſe finem po tentem cauſare, quod hoc facit per aliud; atqu objectum conſtituit tantùm per aliud finem po tentem cauſare: ergo non conſtituit illum poten tem cauſare per ſe.

Minor pr. Cognitio eſt aliud ab objecto; atq objectum conſtituit tantùm finem potente cauſare per cognitionem ſui: ergo objectum co ſtituit tantùm finem potentem cauſare per aliu

Minor pr. Objectum conſtituit tantùm fine potentem cauſare per bonitatem apprehenſa atqui hoc eſt conſtituere illum potentem cauſa per cognitionem: ergo objectum conſtituit ta tùm finem potentem cauſare per cognitionē ſ

Solutio: Atqui hoc eſt conſtituere illum pote tem cauſare per cognitionem, tanquam per co ditionem ſine qua non cauſaret, *Concedo.* ta quam per rationem influentem, & cauſante *Nego.*

Co

Contrà. Cognitio non eſt conditio, ſine qua non: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Pura conditio ſine qua non, non variat effectum cauſæ; atqui cognitio variat effectus cauſæ finalis: ergo non eſt pura conditio ſine qua non.

Solutio: Neganda eſt major. Ratio eſt, quia ex approximatione majori, aut minori agentis, quantumvis ſit pura conditio, ſequitur intenſior, aut remiſſior effectus.

Conclusio Secunda:

Omnis actus voluntatis, ſequens ex perfecta cognitione finis eſt effectus finis.

Illud eſt effectus finis, quod fit propter finem; atqui omnis actus voluntatis ſequens ex perfecta cognitione finis fit propter finem: ergo eſt effectus finis.

Minor pr. Illud fit propter finem, quod fit ex bonitate finis; atqui omnis actus voluntatis ſequens ex perfecta cognitione finis, fit ex bonitate finis: ergo & propter finem.

Objicitur. Primus amor eſt actus voluntatis ſequens ex perfecta cognitione finis; atqui ille non eſt effectus finis: ergo omnes actus voluntatis ſequentes ex perfecta cognitione finis, non ſunt effectus finis.

Minor pr. Illud non eſt effectus finis, quod non eſt propter finem; atqui primus amor non eſt propter finem: ergo non eſt effectus finis.

Minor pr. Illud non eſt propter finem, quod non eſt gratia finis; ſed primus amor non eſt gra-

tia finis: ergo non eſt propter finem.

Minor pr. Illud non eſt gratia finis, quod non eſt ex amore finis; atqui primus amor non eſt ex amore finis: ergo non eſt gratia finis.

Major pr. Gratia finis eſt ex amore finis, vel ex bonitate finis; ſed non eſt ex bonitate finis: ergo eſt ex amore finis.

Minor pr. Actus brutorum ſunt ex bonitate finis; atqui illi non ſunt gratia finis: ergo gratia finis, & ex bonitate finis non ſunt idem.

Solutio: Actus brutorum ſunt ex bonitate finis perfectè cognita, *Nego*, imperfectè cognita, *Concedo*, ergo gratia finis, & ex bonitate finis perfectè cognita non ſunt idem, *Nego*, imperfectè cognita. *Concedo*. Bonitas finis perfectè cognita conſiſtit in eo, quod qui illam cognoſcit diſtinguat illam eſſe appetibilem propter ſe, & media tantùm propter illam, quod bruta non faciunt, quippe quæ ferantur in media, & finem abſque advertentia illius ſubordinationis.

Contrà. Ad perfectam cognitionem bonitatis finis, non eſt neceſſaria advertentia ſubordinationis illius, quòd finis ſit appetibilis propter ſe, media verò propter illum: ergo licèt bruta non habeant hujuſmodi advertentiam agere poſſunt ex perfecta cognitione finis.

Antecedens pr. Ut ſit illa advertentia debet eſſe duplex cognitio, una dicens, finis eſt bonus, & media etiam; & alia hæc tamen ſunt tantùm bona propter illum, & ille propter ſe; atqui non intervenit duplex hujuſmodi cognitio cùm amamus: ergo ad perfectam cognitionem finis neceſſaria non eſt advertentia ſubordinationis illius.

Solu-

Solutio: Ut ſit illa advertentia debet eſſe duplex cognitio, una dicens finis eſt bonus, & media etiam: & alia hæc tamen ſunt tantùm bona propter illum, & ille propter ſe, cùm non eſt una æquivalens illis duabus, *Concedo*: cùm eſt una æquivalens illis duabus. *Nego.* atqui non datur duplex hujuſmodi cognitio cùm non eſt una æquivalens duabus illis, *Nego.* cùm eſt, *Concedo.*

Contrà. Cùm amamus non eſt duplex hujuſmodi cognitio, nec una æquivalens duabus illis: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Cùm eſt hujuſmodi duplex cognitio, aut aliqua illis æquivalens, nullus eſt labor explicare, an quod amamus ſit appetibile propter ſe; atqui multus eſt labor in quamplurimis explicare, num quod amant ſit appetibile propter ſe: ergo cùm amamus non eſt duplex hujuſmodi cognitio, aut aliqua illis æquivalens.

Reſpondeo minorem eſſe falſam, quia noſſe aliquid eſſe appetibile propter ſe, nihil eſt aliud quàm nos experiri illud non appetere propter aliud.

Contrà. Explicare num aliquid ſit appetibile propter ſe, nihil aliud eſt ex conceſſis, quàm nos experiri illud non appetere propter aliud, atqui bruta experiuntur ſe non appetere finem propter aliud: ergo bruta noſſe poſſunt an aliquid ſit appetibile propter ſe.

Minor pr Nos experiri, nõ appetere finem propter aliud, nihil eſt aliud, quàm nos habere actum tendentem in illum ſine ordine ad aliud; atqui bruta habent ſimilem actum: ergo bruta experiuntur ſe non appetere finem propter aliud.

Solutio: Nos experiri non appetere finem propter aliud, nihil eſt aliud quàm habere actum tendentem in illum ſine ordine ad aliud, ex præſuppoſita cognitione quod nō ſit appetibilis propter aliud, *Concedo*, ſine præſuppoſitione hujuſmodi cognitionis, *Nego*. atqui bruta habent ſimilem actum ex præſuppoſita cognitione, quod non ſit appetibilis propter aliud, *Nego*. ſine præſuppoſitione hujuſmodi cognitions, *Concedo*.

Contrà. Cognitio brutorum non repræſentat finem eſſe appetibilem propter aliud: ergo repræſentat quòd non ſit appetibilis propter aliud.

Reſpondeo falſam eſſe conſequentiam, & ratio eſt, quia aliud eſt cognitionem nihil dicere de appetibilitate rei propter aliud, & aliud negare rei appetibilitatem propter aliud. Primum facit cognitio brutorum: ſecundum cognitio creaturæ intellectualis, cujus ſolius conſequenter actus dici poſſunt eſſe verè, & propriè propter finem.

Conclusio Tertia:

Actus Dei ad intra non ſunt effectus finis.

Illud non eſt effectus finis, quod non eſt propter finem; atqui actus interni Dei non ſunt propter finem: ergo actus Dei ad intra non ſunt effectus finis.

Minor pr. Quod non fit propter finem, non eſt propter finem; atqui actus interni Dei non fiunt propter finem: ergo non ſunt propter finem.

Minor probatur. Illud non fit propter finem quod

quod non eſt ullo modo factibile; atqui actus interni Dei non ſunt factibiles: ergo non fiunt propter finem.

Minor pr. Illi actus non ſunt factibiles, qui habere non poſſunt cauſam; atqui actus interni Dei non poſſunt habere cauſam: ergo non ſunt factibiles.

Minor pr. Nihil aliud dici poteſt illorum actuum cauſa, quàm Deus; atqui Deus non poteſt eſſe cauſa actuum ſuorum internorum: ergo actus interni Dei non poſſunt habere cauſam.

Minor pr. Cauſa diſtingui debet à ſuo effectu; atqui Deus non diſtinguitur à ſuis actibus internis: ergo Deus eſſe non poteſt cauſa ſuorum actuum internorum.

Conclusio Quarta:

Actus Dei ad extra ſunt effectus finis.

Illud eſt effectus finis, quod fit propter finem; atqui actus Dei ad extra ſunt propter finem: ergo ſunt effectus finis.

Minor pr. Actus Dei ad extra ſunt res productæ extra Deum; atqui illæ ſunt propter finem: ergo actus Dei ad extra ſunt propter finem.

Minor pr. Res productæ extra Deum ſunt ex bonitate finis: ergo ſunt propter finem.

Antecedens pr. Res productæ extra Deum ſunt ex bonitate illa, propter quam factæ ſunt à Deo; atqui Deus fecit illas propter ſuam bonitatem: ergo ſunt ex bonitate finis.

Minor pr. Omnia propter ſemetipſum fecit Deus, Proverb. 16. *verſ.* 4. ſed Deus eſt ipſa bonitas: ergo Deus fecit illas propter ſuam bonitatem.

Objicies. Quoties actiones externæ agentis intellectualis ſunt propter finem, ejus aliqui actus interni, electio, ſcilicet, imperium, atque etiam primus amor ſunt propter finem; atqui actus interni Dei ex ſuperiori concluſione non ſunt propter finem: ergo neque ejus actus ad extra.

Solutio: Atqui actus interni Dei neceſſarii non ſunt propter finem, *Concedo*. liberi, *Nego*.

Contrà. Ideò actus Dei neceſſarii non ſunt propter finem, quia ſunt ipſemet Deus; atqui etiam actus Dei liberi ſunt ipſemet Deus: ergo actus Dei liberi non ſunt propter finem.

Solutio: Atqui etiam actus Dei liberi ſunt ipſemet Deus, ſecundùm id., quod dicunt in recto, *Concedo*, ſecundùm illud, quod important in obliquo, ſeu ſecundùm terminationem extrinſecam, & illud extrinſecum per quod complentur, *Nego*. ergo non ſunt propter finem ſecundùm rectum, *Concedo*. ſecundùm obliquum. *Nego*.

Contrà. Obliquum illud actuum Dei liberorum debet eſſe vel propter aliquem certum finem tantùm, vel indifferenter propter hunc, vel illum modò ex uno, modò ex alio; atqui neutrum dici poteſt: ergo obliquum actuum Dei liberorum non eſt propter finem.

Secunda pars minoris probatur.

Nulla poteſt afferri ratio cur ſit potiùs ex hoc fine, quàm ex alio: ergo non eſt indifferens ut ſit modò ex uno, modò ex alio.

Reſpondeo, rationem illam eſſe actionem, quæ ſit

ſit reſpicientem eſſentialiter non tantùm agens, & effectum, ſed etiam hunc finem, quem ea non reſpicit, per quam ſit ex alio fine.

Contrà. Negatio combuſtionis v. g. ab igne Babylonico fuit propter finem aliquem potiùs, quàm propter alium, ex quo poterat eſſe; atqui hoc non habuit per actionem reſpicientem hunc finem potiùs, quàm alium: ergo id, per quod obliquum actuum Dei liberorum eſt propter hunc finem potiùs, quàm alium, non eſt actio, per quam ſit reſpiciens eſſentialiter hunc finem.

Solutio: Atqui hoc non habuit per actionem reſpicientem hunc finem potiùs, quàm alium terminatam ad ipſam, *Concedo*, terminatam ad ignem non elicientem ipſius oppoſitum in iis circumſtantiis, *Nego*, ergo id, per quod obliquum actuum Dei liberorum eſt propter hunc finem potiùs, quam alium, non eſt actio tantùm, per quam ipſum ſit, *Concedo*. per quam ipſum ſit, aut aliud cum eo connexum, *Nego*.

Contrà, poſito quòd Deus decreverit liberè nihil omnino producere ad extra. ſic argumentantur:

Negatio in ea ſuppoſitione omnis entis creati eſt obliquum illius actus Dei liberi; atqui non reſpicit hunc finem potiùs, quàm alium, neque per actionem terminatam ad ipſam, aut ad aliud cum ea connexum: ergo obliquum actuum Dei liberorum non eſt propter hunc finem potiùs, quàm alium per actionem terminatam ad ipſam, aut ad aliud cum ea connexum.

Solutio: Negatio in ea ſuppoſitione omnis entis creati eſt obliquum actus Dei liberi, & eſt indifferens, ut ad varios fines disjunctivè ordinetur, *Nego* ordin-

go, & non eſt indifferens, ut hunc finem potiùs reſpiciat, quam alium, quòd ſit æquè utilis ad omnes; & per illam unus obtineri non poſſit, quin alii etiam omnes obtineantur, *Concedo*, ergo obliquum actuum Dei liberorum non eſt indifferens, ut ſit propter hunc finem potiùs quàm alium, neque per actionem terminatam ad ipſam, neque ad aliud cum ea connexum cùm non eſt indifferens, ut ſit propter varios, *Concedo*, cùm eſt ad hoc indifferens, *Nego*.

Contrà. Obliquum illud actuum Dei liberorũ eſt actio externa Dei; atqui actio externa Dei non reſpicit hunc finem potiùs, quàm alium: ergo obliquum actuum Dei liberorum non eſt indifferens, ut reſpiciat hunc finem potiùs quàm alium.

Minor pr. Non magis actio externa Dei debet dici reſpicere finem, quàm actio externa hominis; atqui actio externa hominis non reſpicit finem: ergo neque actio externa Dei.

Solutio: Neganda eſt major. Diſparitas eſt, quia actio illa externa Dei determinat immediatè indifferentiam voluntatis divinæ, non verò actio externa hominis; ſed volitio à qua imperatur, quæ cùm ſit immediatum determinativum indifferentiæ noſtræ voluntatis, ut ponatur hæc actio propter hunc finem potiùs, quàm alium, eſſentialiter illum reſpicit.

Contrà. Nihil volitionis divinæ debet dici reſpicere hunc potiùs finem, quàm alium; atqui actio illa externa eſt aliquid volitionis divinæ: ergo non magis actio externa Dei debet dici reſpicere finem, quàm actio noſtra externa.

Major pr. Hic finis potiùs, quàm alius eſt aliqua

bonitas

bonitas creata ; atqui nihil volitionis divinæ reſpicit bonitatem creatam : ergo nihil volitionis divinæ debet dici reſpicere hunc potiùs finem quàm alium.

Minor pr. Id quod reſpicit volitio ut finem, eſt ejus objectum formale ; atqui bonitas creata non eſt objectum formale volitionis divinæ ; ergo nihil volitionis divinæ reſpicit bonitatem creatam.

Minor pr. Objectum formale tribuit ſpeciem volitioni ; atqui bonitas creata non tribuit ſpeciem volitioni divinæ ; ergo bonitas creata non eſt objectum formale illius.

Solutio: Objectum formale tribuit ſpeciem volitioni per veram cauſalitatem, vel per ſolam terminationem. *Concedo.* per ſolam veram cauſalitatem, & efficientiam, *Nego.* atqui bonitas creata non tribuit ſpeciem volitioni divinæ per veram cauſalitatem : *tranſeat.* hoc enim falſum eſt de libera, quæ cùm ſit ſaltem ex parte aliquid extra Deum, eatenus habere poteſt veram cauſalitatem: per terminationem extrinſecam, *Nego.*

Contrà. Quod tribuit ſpeciem alteri etiam per terminationem eſt æquè neceſſarium, ac ipſum; atqui bonitas creata non eſt æquè neceſſaria, ac volitio divina. ergo bonitas creata nõ tribuit ſpeciem volitioni divinæ etiam per terminationem.

Solutio: Atqui bonitas creata exiſtens non eſt æquè neceſſaria, ac volitio divina neceſſaria, *Concedo.* libera, *Nego* aut bonitas creata poſſibilis non eſt æquè neceſſaria ac volitio divina etiam neceſſaria, *Nego.* tam enim implicat eſſe omnipotentiam, omniſcientiam, & complacentiam circa poſſibilia ipſis factis impoſſibilibus; quam è

contrà

contrà iſta eſſe poſſibilia illis impoſſibilibus: bonitas creata exiſtens, *Concedo*, ergo bonitas creata non tribuit ſpeciem volitioni divinæ etiam per terminationem ut exiſtens, *Concedo*, ut poſſibilis, *Nego*.

CONCLUSIO QUINTA:

Cauſalitas finis reſpectu actuum elicitorum voluntatis eſt actio, qua illi fiunt dependenter à fine.

Illud eſt cauſalitas finis reſpectu hujuſmodi actuum, quo poſito illos actu cauſat; ſed poſitâ illâ actione finis illos actu cauſat: ergo cauſalitas finis reſpectu actuum elicitorum voluntatis eſt actio, quâ illi fiunt dependenter à fine.

Minor pr. Illo poſito finis cauſat illos actus, quo poſito illi fiunt ex bonitate illius; atqui poſitâ illâ actione fiunt ex bonitate illius: ergo poſitâ illâ actione finis illos cauſat.

Minor pr. Illo poſito illi actus fiunt ex bonitate finis, quod cùm eſt fiunt dependenter ab illo; atqui poſitâ actione fiunt dependenter à fine: ergo & ex bonitate illius.

CONCLUSIO SEXTA:

Cauſalitas finis reſpectu mediorum eſt actio, quâ illa executioni mandantur ex intentione finis.

Illud eſt cauſalitas finis reſpectu mediorum, quo poſito finis actu cauſat media; ſed poſitâ

ſitâ actione, quâ illa executioni mandantur ex intentione finis cauſantur à fine: ergo cauſalitas finis reſpectu mediorum eſt actio, quâ illa executioni mandantur ex intentione finis.

Minor pr. Illo poſito media actu cauſantur à fine, quo poſito fiunt ex bonitate finis; atqui poſitâ illâ actione fiunt ex bonitate finis: ergo poſitâ actione, quâ illa executioni mandantur ex intentione finis cauſantur à fine.

Minor pr. Illo poſito fiunt ex bonitate, quo poſito fiunt ex intentione finis; atqui poſitâ illâ actione fiunt ex intentione finis: ergo poſitâ illâ actione fiunt ex bonitate finis.

Objicitur. Illud non eſt cauſalitas finis reſpectu mediorum, quo poſito finis actu illa non cauſat; atqui poſitâ actione quâ illa executioni mandantur ex intentione finis, finis illa actu non cauſat: ergo hæc actio non eſt cauſalitas reſpectu illorum.

Minor pr. Finis eſt v. g. ſanitas; atqui actio, quâ media executioni mandantur ex intentione illius, illam non conſtituit cauſantem actu illa media: ergo poſitâ actione, quâ illa executioni mandantur ex intentione finis, finis illa actu non cauſat.

Minor pr. Media illa ſunt deambulatio v. g. atqui actio, quâ executioni mandatur deambulatio ex intentione ſanitatis non conſtituit illam actu cauſantem: ergo actio, quâ media executioni mandantur ex intentione ſanitatis non conſtituit illam actu cauſantem.

Minor pr. Deambulatio cauſari poteſt, & de facto cauſatur à recreatione: ergo actio quâ

exe-

executioni mandatur non conſtituit actu cauſantem ſanitatem.

Conſequentia pr. Non conſtituit ſanitatem, & recreationem actu cauſantes; atqui ex conceſſis conſtituit recreationem actu cauſantem: ergo non conſtituit ſimul ſanitatem actu cauſantem.

Minor. pr. Vel conſtituit ſanitatem, & recreationem actu cauſantes tanquam cauſas totales, vel tanquam cauſas partiales; ſed neutrum dici poteſt: ergo non conſtituit illas ſimul actu cauſantes.

Reſpondeo, conſtitui cauſantes tanquam cauſas totales.

Contrà. Cauſæ totales habere debent cauſalitates diſtinctas; atqui actio, quâ executioni mandatur deambulatio, eſt una tantùm entitas: ergo non conſtituit ſanitatem, & recreationem actu cauſantes tanquam cauſas totales.

Solutio: Cauſæ totales phyſicæ, & reales habent cauſalitates omnino diſtinctas, *Concedo.* cauſæ intentionales, *Nego.* & *conceſſâ minori diſtinguo conſequens*: ergo nòn conſtituit ſanitatem, & recreationem actu cauſantes tanquam cauſas totales phyſicas, *Concedo.* intentionales, *Nego.* Addi poſſet actionem, quâ executioni mandatur deambulatio, quatenus dicit intentionem, ex qua ponitur ſanitatis ſcilicet, & recreationis non eſſe eandem planè; inquantum enim recreatio diſtinguitur à ſanitate, intantum illa actio ex intentione ſanitatis eſt diverſa à ſeipſa, ex intentione recreationis.

Con-

Conclusio Septima:

Finis non eſt cauſa phyſica.

Illud non eſt cauſa phyſica, quod non requirit exiſtentiam ad cauſandum; atqui finis non requirit exiſtentiam ad cauſandum: ergo finis non eſt cauſa phyſica.

Minor pr. Quod non exiſtens cauſat non requirit exiſtentiam ad cauſandum; atqui finis non exiſtens cauſat: ergo non requirit exiſtentiam ad cauſandum.

Minor pr. Sanitas eſt finis; atqui ſanitas non exiſtens cauſat: ergo & finis.

Minor pr. Quod non exiſtens movet ad ſumptionem medicinæ non exiſtens cauſat; atqui ſanitas non exiſtens movet ægrotum ad ſumptionem medicinæ: ergo non exiſtens cauſat.

Minor pr. Sanitas movens ægrotum ad ſumptionem medicinæ non poteſt in alio dici exiſtens, quàm in ipſo; atqui in ipſo non exiſtit: ergo ſanitas non exiſtens movet ad ſumptionem medicinæ.

Minor pr. In eo ſanitas non exiſtit, in quo exiſtit morbus; atqui in ægroto exiſtit morbus: ergo in eo non eſt ſanitas.

Objicitur. Illud eſt cauſa phyſica, quod habet veram, & phyſicam cauſalitatem; atqui finis habet veram, & phyſicam cauſalitatem: ergo eſt cauſa phyſica.

Solutio: Illud eſt cauſa phyſica, quod habet phyſicam cauſalitatem pendentem ab ipſo per phyſicum influxum, *Concedo*, pendentem tantum

al-

ab ipſo intentionaliter, *Nego*. atqui finis habet veram, & phyſicam cauſalitatem pendentem ab ipſo per phyſicum influxum, *Nego*. pendentem tantùm ab ipſo intentionaliter, *Concedo*.

Contrà Finis habet cauſalitatem phyſicam pendentem à ſe per phyſicum influxum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud habet cauſalitatem phyſicam pendentem à ſe per phyſicum influxum, à quo hujuſmodi cauſalitas realiter pendet; atqui cauſalitas phyſica agentis realiter pendet à fine: ergo finis habet cauſalitatem phyſicam pendentem à ſe per phyſicum influxum.

Solutio: Illud habet cauſalitatem phyſicam pendentem à ſe per phyſicum influxum à quo hujuſmodi cauſalitas pendet realiter phyſicè, *Concedo*. realiter intentionaliter, *Nego*: atqui cauſalitas phyſica agentis pendet realiter intentionaliter à fine, *Concedo*. realiter phyſicè, *Nego*.

Contrà. Ab eo cauſalitas phyſica agentis pendet realiter phyſicè, quod verè, & realiter movet voluntatem; atqui finis verè: & realiter movet voluntatem: ergo ab eo cauſalitas agentis pendet realiter phyſicè.

Solutio: Ab eo cauſalitas phyſica argentis pēdet realiter phyſicè, quod movet voluntatem verè, & realiter phyſicè, *Concedo* intentionaliter tantùm *Nego*. atqui finis verè & realiter phyſicè movet voluntatem, *Nego* intentionaliter, *Concedo*. Movere phyſicè voluntatem eſt aliquid in illa per efficientiam veram producere; movere verò illam intentionaliter eſt tantùm eſſe objectum alicujus actus ab ipſa eliciti, qui deinde efficiat, ut aliquid fiat ab agente ad obtinendum illud objectum.

TRACTATVS III.

DE AFFECTIONIBVS rerum naturalium.

Certum eſt explicationem principiorum, & cauſarum rei alicujus juvare plurimum ad ejus cognitionem. Hanc autem eſſe non poſſe omninò perfectam ſine declaratione affectionum ipſius cùm nemini dubium ſit: Explanationi principiorum, & cauſarum rerum naturalium, quam huc uſque tradidimus, ſubjungam breviter diſputationes quinque, aut ſex de earum affectionibus, inter quas cùm motus teneat primum locum, utpote per quem definiatur natura, abs re non erit ab illo incipere. Quare ſit.

(*,*)

DISPVTATIO I.

De motu.

SECTIO I.

Quid ſit mutatio & motus, quis hujus terminus, & quænam inter utrumque diſtinctio.

CONCLUSIO PRIMA:

Mutatio genericè ſumpta rectè dicitur & quidem ſola tranſitus ſubjecti præexiſtentis ab uno ſtatu in oppoſitum.

PRIMA *pars probatur.* Id, per quod ſubjectum aliter ſe habet, ac antè, rectè dicitur tranſitus ſubjecti præexiſtentis ab uno ſtatu in oppoſitum; atqui per mutationem ſubjectum aliter ſe habet, ac antè: ergo mutatio rectè dicitur tranſitus ſubjecti præexiſtentis ex uno ſtatu in oppoſitum.

Minor pr. Per illud ſubjectum ſe aliter habet, ac antè; per quod, aut habet aliquid, quo antea carebat, aut caret aliquo, quod antea habebat; atqui per mutationem habet aliquid, quo antea care-

carebat, aut caret aliquo, quod antea habebat: ergo aliter ſe habet ac antè.

Minor pr. Subjectum habet aliquid, quo antea carebat cùm acquirit formam novam, & caret aliquo quod antea habebat cùm amittit veterem; atqui acquirit novam, & deperdit veterem per mutationem: ergo ſubjectum per mutationem habet aliquid, quo antea carebat, aut caret aliquo, quod antea habebat.

Secunda pars concluſionis, quòd nihil aliud ſit tranſitus ſubjecti præexiſtentis, ab uno ſtatu in oppoſitum probatur.

Alia quæ dici poſſent tranſitus ſubjecti præexiſtentis ab uno ſtatu in oppoſitum, ſunt actiones ex non ſubjecto, aut actiones ex ſubjecto non præexiſtente tempore; ſed hoc non convenit illis: ergo ſola mutatio eſt tranſitus ſubjecti ab uno ſtatu in oppoſitum.

Minor pr. Hoc non convenit illis, quæ nõ transferunt ſuum ſubjectum ab uno ſtatu in oppoſitum; atqui allatæ actiones id non faciunt: ergo non convenit illis.

Minor pr. Illæ actiones hoc non faciunt, quæ aut non habent ſubjectum, aut illud nõ inveniunt ſub ſtatu oppoſito illi, quem illi dant; atqui allatæ actiones, aut non habent ſubjectum, aut non inveniunt illud ſub ſtatu oppoſito illi, quem illi dant: ergo allatæ actiones hoc non faciunt.

Minor pr. Actiones ex non ſubjecto non habent ſubjectum, & actiones ex ſubjecto non præexiſtente tempore, non inveniunt illud ſub ſtatu oppoſito illi, quem illi dant: ergo allatæ actiones, aut non habent ſubjectum, aut non

inveniunt illud ſub ſtatu oppoſito illi, quem illi dant.

Prima pars Antecedentis eſt clara, & ſecunda probatur.

Cùm actio eſt cùm primùm eſt ſubjectũ ipſius, non invenit illud ſub ſtatu oppoſito illi, quem illi dat; atqui actio eſt cùm primò eſt ſubjectum, quod non præcedit illam tempore: ergo actiones ex ſubjecto non præexiſtente tempore non inveniunt illud ſub ſtatu oppoſito illi, quem illi dant.

Objicies. Mutatio inſtantanea non eſt tranſitus ſubjecti ex uno ſtatu in oppoſitum: ergo mutatio genericè ſumpta non eſt tranſitus ſubjecti ab uno ſtatu in oppoſitum.

Antecedens pr. Illa mutatio, non eſt tranſitus ſubjecti ab uno ſtatu in oppoſitum, quæ non eſt ſucceſſiva; atqui mutatio inſtantanea non eſt ſucceſſiva: ergo non eſt tranſitus ſubjecti ab uno ſtatu in oppoſitum.

Solutio: Illa mutatio non eſt tranſitus ſubjecti ab uno ſtatu in oppoſitum, quæ non eſt ſucceſſiva, hoc eſt includens ſucceſſionem ſtatuum oppoſitorum, *Concedo.* hoc eſt includens ſucceſſionem mutationum, *Nego.* Atqui mutatio inſtantanea non eſt ſucceſſiva, hoc eſt includens ſucceſſionem ſtatuum oppoſitorum, *Nego.* ſucceſſionem mutationum, *Concedo.*

Contrà. Quod conſiſtit in poſitione termini ad quem, non includit ſucceſſionem ſtatuum oppoſitorum; atqui mutatio inſtantanea conſiſtit in poſitione termini ad quem: ergo mutatio inſtantanea, non includit ſucceſſionem ſtatuum oppoſitorum.

Solu-

Solutio: Quod conſiſtit adæquatè in poſitione termini ad quem, non includit ſucceſſionem ſtatuum oppoſitorum, *Concedo*. quod non conſiſtit in ea adæquatè, ſed tantum inadæquatè, *Nego*. Atqui mutatio inſtantanea conſiſtit in poſitione termini ad quem adæquatè, *Nego*. inadæquatè, *Concedo*. Includit enim præter acquiſitionem termini ad quem deſitionem termini à quo.

Conclusio Secunda:

Definitio motus actus entis in potentia, prout in potentia, convenit motui propriè dicto, & mutationi ſtrictè ſumptæ, prout diverſimodè explicatur.

Illa definitio poteſt ita explicari, ut ſenſus illius ſit motum eſſe productionē formæ in ſubjecto illa carente, aut eſſe productionem formæ in ſubjecto partim illam habente, partim non habente, ſed immediatè pòſt habituro; atqui juxta primam explicationem convenit mutationi ſtrictè ſumptæ, & juxta ſecundam motui propriè dicto: ergo definitio motus actus entis in potentia, prout in potentia, convenit motui propriè dicto, & mutationi ſtrictè ſumptæ.

Objicies. Iſta definitio actus entis in potentia, prout in potentia, quomodocunque explicetur non convenit ſoli motui propriè dicto: ergo non eſt ejus definitio.

Antecedens pr. Acquiſitio ubi permanentis in cor-

corpore non eſt motus; atqui hæc definitio convenit illi: ergo iſta definitio quomodocunque explicetur, nō convenit ſoli motui propriè dicto.

Solutio: Atqui hæc definitio convenit illi intellecta juxta primam explicationem, *Concedo*. juxta ſecundam, *Nego*, *& eodem modo diſtinguendum eſt conſequens*.

Contrà. Juxta ſecundam explicationem intellecta non convenit omni motui: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Motus adæquatè ſumptus eſt verus motus; ſed non convenit illi: ergo juxta ſecundam explicationem, non convenit omni motui.

Solutio: Motus adæquatè ſumptus eſt verus motus in fieri, *Nego*. in facto eſſe, *Concedo*. & *conceſſa minori*: ergo non convenit omni motui in fieri, *Nego*. in facto eſſe, *Concedo*. Ratio eſt, quia motus adæquatè ſumptus, non conſtituit ſuum ſubjectum in potentia ad ulteriorem formam mox habituram prout facit motus in fieri, ſed dum fit.

CONCLUSIO TERTIA:

Datur motus ad quantitatem, qualitatem, & ubi.

AD illa datur motus, quæ debent produci ſucceſſivè, aut acquiri; atqui quantitas acquiri debet ſucceſſivè, qualitas, & ubi produci ſucceſſivè: ergo datur motus ad quantitatem, qualitatem, & ubi.

Prin

Prima pars minoris probatur.

Illud acquiri debet ſucceſſivè, cujus una pars acquiri debet ante aliam; atqui una pars quantitatis acquiri debet ante aliam: ergo quantitas acquiri debet ſucceſſivè.

Minor pr. Eo modo acquiruntur partes quantitatis, quo diſponuntur; atqui una pars priùs diſponitur quàm alia: ergo una pars acquiri debet ante aliam.

Minor pr. Eo modo diſponuntur partes quantitatis, quo agens illis applicatur, & in illas agit; atqui priùs applicatur uni, quàm aliis: ergo una priùs diſponitur, quàm alia.

Minor pr. Agens priùs applicatur vicinori, quàm remotiori, & priùs agit in viciniorem, quàm in remotiorem: ergo priùs applicatur uni, quàm aliis.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, qualitatem produci ſucceſſivè, probatur.

Illa forma produci debet ſucceſſivè, quæ habet contrarium; atqui qualitas habet contrarium: ergo debet produci ſucceſſivè.

Major pr. Eo modo forma, quæ habet contrarium produci debet, quo iſtud deſtruitur; atqui iſtud deſtruitur tantùm ſucceſſivè: ergo forma quæ habet contrarium produci debet ſucceſſivè.

Probatur primò major.

Subjectum non plus acquirit unius contrarii, quàm deperdat alterius: ergo eo modo forma, quæ habet contrarium produci debet, quo iſtud deſtruitur.

Probatur ſecundo minor prioris argumenti.

Illud deſtruitur tantùm ſucceſſivè, quod non, qui

perit totum ſtatim, ac ei applicatur; & in ipſum pugnat agens inimicum; atqui contrarium non perit totum ſtatim, ac ei applicatur; & in ipſum pugnat agens inimicum: ergo contrarium deſtruitur tantùm ſucceſſivè.

Minor pr. Agens inimicum frigori exiſtenti in aqua, eſt ignis; atqui frigus aquæ non perit totum cùm ei primò applicatur ignis teſte experientia: ergo contrarium non perit totum ſtatim, ac ei applicatur agens inimicum.

Tertia pars minoris primi argumenti, ubi produci ſucceſſivè, probatur.

Illud producitur ſucceſſivè, quod non producitur totum ſimul; atqui ubi non producitur totum ſimul: ergo producitur ſucceſſivè.

Minor pr. Ubi corporum non poteſt produci totum ſimul, quin ejus ſubjectum ſit ſimul in pluribus locis; atqui non poteſt eſſe in pluribus locis ſimul: ergo ubi corporum non poteſt produci totum ſimul.

Major probatur. Ubi corporum, per quod movetur eſt multiplex; atqui corpus non poteſt habere multiplex ubi, quin ſit in pluribus locis: ergo ubi corporum non poteſt produci totum ſimul, quin ejus ſubjectum ſit ſimul in pluribus locis.

Major pr. Illud ubi eſt multiplex, per quod ejus ſubjectum correſpondet majori ſpatio nulla facta rarefactione; atqui corpus, quod movetur correſpondet majori ſpatio: ergo ubi, quod in eo habet, & in eo movetur eſt multiplex.

Objicitur. Non datur motus ad id, cujus ſubjectum non manet idem ſub utroque termino atqui

atqui ſubjectum quantitatis non manet idem ſub utroque termino: ergo non datur motus ad quantitatem.

Solutio: Non datur motus ad id, cujus ſubjectum non manet ſub utroq; termino idem eſſentialiter, *Concedo.* idem entitativè, & integraliter *Nego.* atqui ſubjectum augmentationis non manet ſub utroque termino idem eſſentialiter, *Nego,* integraliter, *Concedo.*

Contrà. Quod non manet idem integraliter immutatur; atqui motus non debet immutare ſuum ſubjectum; ergo non datur motus ad id, cujus ſubjectum non manet idem integraliter.

Minor pr. Motus localis corporis eſt verus motus; atqui non immutat ſuum ſubjectum: ergo motus non debet immutare ſuum ſubjectum.

Solutio: Atqui motus localis non immutat ſuum ſubjectum ſenſibiliter valde, vel non ita ſenſibiliter, *Nego.* ſenſibiliter valde ſemper, *Concedo.* ergo motus non immutat ſuum ſubjectum ſemper ita ſenſibiliter, *Concedo,* nullo modo ſenſibiliter, *Nego.*

Contrà. Non magis datur motus ad ubi non ita ſenſibiliter immutans ſuum ſubjectum, quam ad qualitatem, quæ illud ſenſibiliter immutat; atqui non datur motus ad qualitatem: ergo neque ad ubi quãtumvis non ita ſenſibiliter immutet ſuum ſubjectum.

Minor pr. Non poteſt dari motus ad qualitatem, niſi per ſe, vel per accidens; atqui non datur motus ad qualitatem neque per ſe, neque per accidens: ergo non datur motus ad qualitatem. Qualita enim

Prima pars minoris probatur.

Ad illud non datur per ſe motus, ad quod no datur neceſſariò; atqui ad nullam qualitatem da tur neceſſariò motus: ergo non datur per ſe mo tus ad aliquam qualitatem.

Minor probatur. Ad illud non datur neceſſa riò motus, quod non fit neceſſariò ſucceſſi vè; atqui nulla qualitas fit neceſſariò ſucceſſivè ergo ad nullam qualitatem datur neceſſariò mo tus.

Minor pr. Illud non fit neceſſariò ſucceſſiv quod poteſt fieri ſimultaneè; atqui omnis quali tas poteſt fieri ſimultaneè: ergo nulla qualitas fi neceſſariò ſucceſſivè.

Minor pr. Non poteſt afferri alia ratio, cur qua litas fieri non poſſit ſimultaneè, quàm exiſtenti contrarii in ſubjecto, aut non applicatio virtuti infinitæ ad illud introducendum in illud ſubje ctum; atqui non eſt neceſſarium, ut contrarium ſit in ſubjecto, aut non applicetur virtus infinit ad illam introducendam; ergo omnis qualitas fi ſimultaneè.

Solutio: Atqui non eſt neceſſarium ut contra rium ſit in ſubjecto, aut non applicetur virtus in finita, ad illam introducendam abſolutè loquen do, *Concedo*, ſpectato ordine ſtatuto in rerum na tura, *Nego*. ergo omnis qualitas fieri poteſt ſi multaneè de potentia Dei abſoluta, *Concedo* ſpectato ordine ſtatuto in rerum natura, *Nego* Verum quidem eſt Deum poſſe per ſuam omni potentiam efficere ſi velit, ut non ſit contrarium ...otius in ſubjecto, in quod induci debet calor, au ...ſit ut vincatur ſtatim, & ſimul totum al

agent

agente virtutis infinitæ, quod poteſt producere: non tamen ſi habere velit rationem ordinis à ſe ſtatuti in rerũ natura, qui petit ut quantum deeſt unius contrarii in ſubjecto tantundem ſit alterius & ne detur agens infinitæ virtutis, cui nihil poſſit reſiſtere.

Conclusio Quarta:

Motus diſtinguitur modaliter à ſuo termino intrinſeco.

Motus eſt vel augmentativus, vel alterativus, vel localis; atqui & augmentativus, & alterativus, & localis diſtinguuntur modaliter à ſuis terminis intrinſecis: ergo motus diſtinguitur modaliter à ſuo termino intrinſeco.

Duæ primæ partes minoris ſunt claræ, & probatur tertia.

Terminus intrinſecus motus localis eſt ubi fluens; atqui motus diſtinguitur modaliter ab ubi fluente: ergo & à ſuo termino intrinſeco.

Minor pr. Motus eſt actio, per quam fit illud ubi fluens; atqui illa actio diſtinguitur ab illo ubi fluente: ergo & motus.

Minor pr. Effectus, qui fieri poteſt à variis cauſis diſtinguitur ab actione, per quam fit; atqui ubi fluens fieri poteſt à variis cauſis: ergo actio per quam fit diſtinguitur ab illo.

Minor pr. Ubi fluens fieri poteſt à Deo ſolo, vel à Deo, & cauſa ſecunda: ergo fieri poteſt à variis cauſis.

Antecedens pr. Non eſt aliud ubi fluens rei moventis ſeipſam in eodem ſpatio & motæ ab alio:

ergo ubi fluens fieri poteſt à Deo ſolo, vel à Deo & cauſa ſecunda.

Conclusio Quinta:

Motus eſt idem realiter cum actione.

Passio eſt idem realiter cum actione; atqui motus eſt idem realiter cum paſſione: ergo etiam eſt idem realiter cum actione.

Minor pr. Motus eſt id, per quod ſubjectum recipit formam; atqui id per quod ſubjectum recipit formam eſt paſſio: ergo motus, & paſſio ſunt idem.

Sexta Conclusio.

Motus diſtinguitur formaliter ab actione & paſſione.

Illa diſtinguuntur formaliter, quorum ſunt diverſi conceptus; atqui ſunt diverſi conceptus actionis, paſſionis, & motus: ergo diſtinguuntur formaliter.

Minor pr. Conceptus actionis explicat illam in ordine ad agens, conceptus paſſionis explicat illam in ordine ad ſubjectum; & conceptus motus illum explicat in ordine ad terminum, aut ad ſubjectum præexiſtens; atqui illi tres conceptus ut patet ſunt diverſi: ergo & illi actionis, paſſionis, & motus.

Sec-

SECTIO II.

De ſucceßione, continuitate, ſpecificatione, & contrarietate motus.

CONCLUSIO I.

Motus formaliter ſumptus eſſe eſſentialiter ſucceßivus.

ILLUD eſt eſſentialiter ſucceſſivum, de cujus eſſentia eſt ſucceſſio; atqui ſucceſſio eſt de eſſentia motus formaliter ſumpti. ergo motus formaliter ſumptus eſt eſſentialiter ſucceſſivus.

Minor pr. Illud eſt de eſſentia motus formaliter ſumpti, quod diſtinguit illum eſſentialiter ab alijs actionibus, quæ non ſunt motus formaliter ſumptus; atqui ſucceſſio diſtinguit eſſentialiter motum formaliter ſumptum ab alijs actionibus, quæ non ſunt motus formaliter ſũptus: ergo ſucceſſio eſt de eſſentia motus formaliter ſumpti.

Minor pr. Aliæ actiones, quæ non ſunt motus formaliter ſumpt⁹ ſunt mutationes inſtantaneæ; atqui ſucceſſio diſtinguit eſſentialiter motum à mutationibus inſtantaneis: ergo ſucceſſio diſtinguit eſſentialiter motum ab alijs actionibus, quæ non ſunt motus formaliter ſumptus.

Minor pr. Illud diſtinguit eſſentialiter motum formaliter ſumptum à mutationibus inſtantaneis quod eſt primum in illo, & non convenit mutationibus inſtantaneis; atqui ſucceſſio eſt primum in motu formaliter ſumpto, & non convenit mutationibus inſtantaneis: ergo ſucceſſio diſtinguit

eſſentialiter motum formaliter ſumptum à mutationibus inſtantaneis.

Objicitur Succeſſio non eſt de eſſentia motus formaliter ſumpti: ergo motus formaliter ſumptus non eſt eſſentialiter ſucceſſivus.

Antecedens pr. Illud non eſt de eſſentia motus quo ſublato ipſe manet; atqui ſublata ſucceſſione manet motus: ergo ſucceſſio non eſt de eſſentia motus.

Solutio: Atqui ſublata ſucceſſione manet motus formaliter ſumptus, *Nego.* materialiter ſumptus *Concedo.* ergo ſucceſſio non eſt de eſſentia motus formaliter ſumpti, *Nego.* materialiter ſumpti, *Concedo.*

Contrà. Motus manet formaliter ſumptus ſublato eo, quod nihil eſt illius; atqui ſucceſſio nihil eſt motus formaliter ſumpti: ergo ſublata ſucceſſione manet motus formaliter ſumptus.

Minor pr. Negatio nihil eſt motus formaliter ſumpti; atqui ſucceſſio eſt negatio: ergo ſucceſſio nihil eſt motus formaliter ſumpti.

Major pr. Negatio nihil eſt entis poſitivi; atqui motus formaliter ſumptus eſt poſitivus; ergo negatio nihil eſt motus.

Solutio: Negatio nihil eſt entis adæquatè poſitivi, *Concedo.* partim poſitivi, partim negativi, *Nego* atqui motus formaliter ſumptus eſt adæquatè poſitivus, *Nego.* partim poſitivus, & partim negativus, *Concedo.* Includit enim terminum à quo, & ad quem, quorum unus eſt negatio alterius.

CONCLUSIO SECUNDA:

Motus eſt eſſentialiter continuus.

ILLUD

Illud eſt eſſentialiter continuũ de cujus eſſentia eſt continuitas; atqui continuitas eſt de eſſentia motus: ergo motus eſt eſſentialiter continuus.

Minor pr. De illius eſſentia eſt continuitas, de cujus eſſentia eſt ſucceſſio; atqui ſucceſſio eſt de eſſentia motus: ergo & continuitas.

Major pr. Continuitas eſt de eſſentia ſucceſſionis: ergo de illius eſſentia eſt continuitas, de cujus eſſentia eſt ſucceſſio.

Antecedens pr. Continuitas, & non interruptio ſunt idem; atqui non interruptio eſt de eſſentia ſucceſſionis: ergo & continuitas.

Objicitur. Illud non eſt eſſentialiter continuũ, quod eſt tantum continuum per accidens; atqui motus ex Ariſtotele eſt tantum continuus per accidens; ergo non eſt eſſentialiter continuus.

Solutio: Atqui motus ex Ariſtotele eſt tantũm continuus per accidens continuitate quantitativa ſeu ſubjecti, *Concedo*, continuitate entitativa petita ex ſucceſſione partium aliarum aliis, *Nego*. ergo non eſt eſſentialiter continuus continuitate quantitativa, *Concedo*. entitativa, *Nego*.

Contrà, Illud non eſt continuum continuitate petita ex ſucceſſione partium aliarum aliis, quod non habet hujuſmodi ſucceſſionem; atqui motus nullam habet ſucceſſionem partium: ergo motus non eſt continuus continuitate entitativa petita ex ſucceſſione partium aliarum aliis.

Minor pr. Motus eſt acquiſitio formæ ut ſic; atqui acquiſitio formæ ut ſic non eſt continua continuitate petita ex ſucceſſione partium aliarum aliis: ergo motus non habet ſucceſſionem partiũ.

Solutio; *Negãda eſt major.* Ratio eſt, quia mo-

tus non eſt quæcunque acquiſitio formæ, ſed tantùm ea, quæ eſt ſucceſſiva, qualis non eſt acquiſitio formæ ut ſic.

TERTIA CONCLUSIO:

Continuitas motus non eſt poſitiva.

CONTINUITAS poſitiva eſt realis unio partium rei continuæ, atqui non eſt realis unio inter partes motus: ergo continuitas motus non eſt poſitiva.

Minor pr. Inter illa non eſt realis unio, quæ ſimul non exiſtunt; atqui partes motus non exiſtũt ſimul: ergo non eſt realis unio inter partes motus.

Minor pr. Partes motus ſunt præſentes, præteritæ, & futuræ; atqui illæ non exiſtunt ſimul: ergo neque partes motus.

Minor pr. Quod fuit, aut nondum eſt, non exiſtit ſimul cum eo, quod de facto eſt; atqui partes præteritæ motus fuere, futuræ nondum ſunt, & præſentes de facto ſunt: ergo partes motus præteritæ, præſentes, & futuræ non exiſtunt ſimul.

Objicitur Continuitas motus non eſt negativa: ergo eſt poſitiva.

Antecedens pr. Continuitas motus eſt vera cõtinuitas; atqui continuitas negativa non eſt continuitas: ergo continuitas motus non eſt negativa.

Solutio: Continuitas motus eſt vera continuitas tota poſitiva, *Nego* partim negativa, & partim poſitiva, *Concedo*. atqui continuitas partim negativa non eſt tota poſitiva, *Concedo*. partim poſitiva, & partim negativa, *Nego*.

Contra Continuitas partim negativa nullo modo eſt continuitas: ergo nulla ſolutio.

An-

Antecedens pr. Continuitas illa negativa nihil eſt aliud, quàm non interruptio partium tendentium ad eundem ſpecie terminum; atqui illa non interruptio nullo modo eſt continuitas: ergo continuitas partium negativa nullo modo eſt continuitas.

Reſpondeo negando minorem. Ratio negati eſt, quia quoties partes tendentes ad eandem ſpecie terminum ſuccedunt aliæ alijs ſine interruptione verè continuantur, ſeu non interrumpuntur, cujus ſolius continuitatis ſunt capaces.

QUARTA CONCLUSIO.

Motus ſpecificatur ab agente, ſubjecto, & termino.

A B eo motus ſpecificatur per quod diſtinguitur ab alijs; atqui per agens, ſubjectum & terminum diſtinguitur ab alijs: ergo motus ſpecificatur ab agente, ſubjecto, & termino.

Minor pr. Motus diſtinguitur per illud, quod eſt illi eſſentiale, & non convenit alijs; atqui ordo ad ſubjectum, agens, & terminum eſt illi eſſentialis, & non convenit alijs: ergo motus diſtinguitur ab alijs per agens ſubjectum, & terminum.

Minor pr. Ei quod eſt modus, eſt eſſentialis ordo ad ſuum modificatum; atqui motus eſt modus agentis, ſubjecti & termini: ergo ordo ad illa eſt illi eſſentialis.

QUINTA CONCLUSIO.

Motus ſpecificatur tantùm ab agente, ſubjecto, & termino ſecundùm ſpeciem ſumptus

Motus non ſpecificatur ab agente, ſubjecto

& termino in individuo ſumptis: ergo ſpecificatur tantùm ab illis ſecundùm ſpeciem ſumptis.

Antecedens pr. Non magis motus ſpecificatu[r] ab agente, ſubjecto, & termino in individuo ſumptis, quàm unio à ſuis extremis; atqui unio no[n] ſpecificatur à ſuis extremis in individuo ſumpti[s]: ergo neque motus.

Major probatur primò.

Modi eadem planè ratione ſpecificantur à ſui[s] modificatis; atqui motus eſt modus æquè ac unio, & ejus modificata ſunt agens, ſubjectum, & terminus: ergo motus non magis ſpecificatur ab agente, ſubjecto, & termino in individuo ſumptis quàm unio à ſuis extremis.

Probatur ſecundò minor prioris argumenti.

Unio humana non ſpecificatur à ſuis extremi[s] in individuo ſumptis: ergo neque ulla alia.

Antecedens pr. Extrema unionis humanæ in individuo ſumpta ſunt corpus, & anima Petri v. g. & corpus, & anima Pauli; atque unio humana non ſpecificatur ab illis: ergo neque à ſuis extremis in individuo ſumptis.

Minor pr. Unio humana non ſpecificatur ab illis, quæ non faciunt illam eſſe diverſæ ſpeciei; atqui corpus, & anima Petri, & corpus, & anima Pauli non faciunt ut uniones, quæ ſunt inter illa, ſint diverſæ ſpeciei: ergo unio humana non ſpecificatur à corpore, & anima Petri, & corpore, & anima Pauli.

Minor pr. Uniones humanæ ſunt omnes ejuſdem ſpeciei: ergo corpus, & anima Petri, & corpus, & anima Pauli non faciunt ut uniones, quæ ſunt inter illa, ſint diverſæ ſpeciei.

Ante-

Antecedens pr. Uniones humanæ tales debent eſſe, quales requiruntur, ut omnes homines poſſint dici non differre ſpecie, & eſſe ejuſdem planè ſpeciei; atqui ut homines dici poſſint verè non differre ſpecie, & eſſe ejuſdem ſpeciei, omnes uniones humanæ debent eſſe ejuſdem ſpeciei: ergo omnes uniones humanæ debent eſſe ejuſdem ſpeciei.

Minor pr. Ut duo ſint ejuſdem ſpeciei, ea quæ ſunt ipſis eſſentialia, debent eſſe ejuſdem ſpeciei; atqui uniones humanæ ſunt pars eſſentiæ hominum: ergo ut homines poſſint dici ejuſdem ſpeciei, uniones humanæ debent eſſe ejuſdem ſpeciei.

Major pr. Ut duo ſint ejuſdem ſpeciei, debent non differre in aliquo ipſis eſſentiali; atqui cùm ea, quæ ſunt ipſis eſſentialia, non ſunt ejuſdem ſpeciei, differunt in aliquo eſſentiali: ergo ut duo ſint ejuſdem ſpeciei ea, quæ ſunt ipſis eſſentialia, debent eſſe ejuſdem ſpeciei.

Objicitur. Motus qui habent ſubjectum, agens, & terminum individualiter diſtincta diſtinguuntur ſpecie: ergo motus ſpecificantur ab agente, ſubjecto, & termino in individuo ſumptis.

Antecedens probatur. Illi motus differunt ſpecie, qui differunt pluſquam numero; atqui motus, qui habent diverſum agens, ſubjectum, & terminum individualiter ſumpta differunt pluſquam numero: ergo & ſpecie.

Solutio. Illi motus differunt ſpecie, qui differunt pluſquam numero differentia notabili. *Concedo.* differentia non notabili, *Nego*, atqui motus qui differunt ſpecie, differunt pluſquam numero, ſubi-

differentia non notabili, *Concedo*. notabili, *Neg.*

Contrà. Quæ differunt eſſentia differunt ſpecie; atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili, differunt eſſentia: ergo & ſpecie.

Soluo: Quæ differunt eſſentia ſpecifica differunt ſpecie, *Concedo*. eſſentia tantùm numerica *Nego*. atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili, differunt eſſentia numerica, vel ſpecifica, *Concedo*. ſpecifica tantùm *Nego*.

Contrà. Differentia ſpecifica debet eſſe certa atqui poſito quòd non ſit illa, quæ eſt pluſquam numerica non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica debet eſſe ea, quæ eſt pluſquam numerica.

Minor pr. Differentia ſpecifica non poteſt eſſe certa, [illegible] eſt certa notabilitas, quam habere debet ſupra numericam; atqui notabilitas illa non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica [illegible], quæ eſt pluſquam numerica, non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Notabilitas illa non poteſt eſſe certa [illegible] regula determinante, quantum debeat [illegible] ſupra numericam ut ſit notabilis; atqui [illegible] poteſt certa regula quæ hoc defi[illegible] ergo notabilitas illa non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Regula illa non poteſt eſſe niſi judi[illegible] prudentum; atqui iudicium prudentum non poteſt facere certam illam regulam: ergo [illegible] poteſt certa regula.

Minor pr. Certa regula alicujus rei debet eſſe [illegible] atqui judicium prudentum non eſt unum

ſed

ſed multiplex : ergo non poteſt facere illam certam regulam.

Solutio: Atqui judicium prudentum quod communius eſt in iſta materia non eſt unum, ſed multiplex. *Nego*. quod non eſt communius, & magis univerſale, *Concedo*. ergo quod non eſt magis commune non poteſt facere illam certam regulam, *Concedo*. quod eſt magis commune, *Nego*. Cùm enim vera ſignificatio vocis ea haberi debeat, pro qua communiùs uſurpari ſolet : illa importata per differentiam ſpecificam, non debet cenſeri alia ab ea, pro qua eam uſurpant communiùs auctores.

Contrà. Prudentes diverſa ſentientes in hac materia poſſunt eſſe in æquali numero : ergo judicium prudentum non poteſt dici unum, quia eſt communius.

Solutio ; Prudentes æqualis meriti, & auctoritatis poſſunt eſſe phyſicè in æquali numero, *Concedo*. moraliter prout nunc res ſe habent, *Nego*. qui enim uni multum probatur apud alios vileſcit, Data tamen æqualitate illa prudentum diverſa ſentientium, liberum eſſet propendere in quam vellemus partem, quæ ſemel electa ſemper nobis eſſet una, & conſtans regula. Atque ita etiam in eo caſu extraordinario, non careret qui vellet regula una, & certa, licet non eadem, ac illa qua uti poſſet alius, qui inclinaret in contrariam partem.

Con-

differentia non notabili, *Concedo*. notabili, *Nego*.

Contrà. Quæ differunt eſſentia differunt ſpecie; atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili, differunt eſſentia: ergo & ſpecie.

Solutio: Quæ differunt eſſentia ſpecifica differunt ſpecie, *Concedo*. eſſentia tantùm numerica, *Nego*. atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili differunt eſſentia numerica, vel ſpecifica, *Concedo*. ſpecifica tantùm, *Nego*.

Contrà. Differentia ſpecifica debet eſſe certa; atqui poſito quòd non ſit illa, quæ eſt pluſquam numerica non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica debet eſſe ea, quæ eſt pluſquam numerica.

Minor pr. Differentia ſpecifica non poteſt eſſe certa, cùm non eſt certa notabilitas, quam habere debet ſupra numericam; atqui notabilitas illa non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica alia ab ea, quæ eſt pluſquam numerica, non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Notabilitas illa non poteſt eſſe certa ſine certa regula determinante, quantum debeat habere ſupra numericam ut ſit notabilis; atqui nulla aſſignari poteſt certa regula quæ hoc definiat: ergo notabilitas illa non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Regula illa non poteſt eſſe niſi judicium prudentum; atqui judicium prudentum non poteſt facere certam illam regulam: ergo nulla aſſignari poteſt certa regula.

Minor pr. Certa regula alicujus rei debet eſſe una; atqui judicium prudentum non eſt unum

ſed

ſed multiplex: ergo non poteſt facere illam certam regulam.

Solutio. Atqui judicium prudentum quod communius eſt in iſta materia non eſt unum, ſed multiplex. *Nego.* quod non eſt communius, & magis univerſale, *Concedo.* ergo quod non eſt magis commune non poteſt facere illam certam regulam, *Concedo.* quod eſt magis commune, *Nego.* Cùm enim vera ſignificatio vocis ea haberi debeat, pro qua communiùs uſurpari ſolet: illa importata per differentiam ſpecificam, non debet cenſeri alia ab ea, pro qua eam uſurpant communiùs auctores.

Contrà. Prudentes diverſa ſentientes in hac materia poſſunt eſſe in æquali numero: ergo judicium prudentum non poteſt dici unum, quia eſt communius.

Solutio: Prudentes æqualis meriti, & auctoritatis poſſunt eſſe phyſicè in æquali numero, *Concedo.* moraliter prout nunc res ſe habent, *Nego.* qui enim uni multùm probatur apud alios vileſcit, Data tamen æqualitate illa prudentum diverſa ſentientium, liberum eſſet propendere in quam vellemus partem, quæ ſemel electa ſemper nobis eſſet una, & conſtans regula. Atque ita etiam in eo caſu extraordinario, non careret qui vellet regula una, & certa, licet non eadem, ac illa qua uti poſſet alius, qui inclinaret in contrariam partem.

differentia non notabili, *Concedo*, notabili, *Nego*.

Contrà. Quæ differunt eſſentia differunt ſpecie; atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili, differunt eſſentia: ergo & ſpecie.

Solutio: Quæ differunt eſſentia ſpecifica differunt ſpecie, *Concedo*. eſſentia tantùm numerica, *Nego*. atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili, differunt eſſentia numerica, vel ſpecifica, *Concedo*. ſpecifica tantùm *Nego*.

Contrà. Differentia ſpecifica debet eſſe certa; atqui poſito quòd non ſit illa, quæ eſt pluſquam numerica non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica debet eſſe ea, quæ eſt pluſquam numerica.

Minor pr. Differentia ſpecifica non poteſt eſſe certa, cùm non eſt certa notabilitas, quam habere debet ſupra numericam; atqui notabilitas illa non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica alia ab ea, quæ eſt pluſquam numerica, non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Notabilitas illa non poteſt eſſe certa ſine certa regula determinante, quantum debeat habere ſupra numericam ut ſit notabilis; atqui nulla aſſignari poteſt certa regula quæ hoc definiat: ergo notabilitas illa non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Regula illa non poteſt eſſe niſi judicium prudentum; atqui judicium prudentum non poteſt facere certam illam regulam: ergo nulla aſſignari poteſt certa regula.

Minor pr. Certa regula alicujus rei debet eſſe una; atqui judicium prudentum non eſt unum

ſed multiplex: ergo non poteſt facere illam certam regulam.

Solutio: Atqui judicium prudentum quod communius eſt in iſta materia non eſt unum, ſed multiplex. *Nego*, quod non eſt communius, & magis univerſale, *Concedo*. ergo quod non eſt magis commune non poteſt facere illam certam regulam, *Concedo*. quod eſt magis commune, *Nego*. Cùm enim vera ſignificatio vocis ea haberi debeat, pro qua communiùs uſurpari ſolet: illa importata per differentiam ſpecificam, non debet cenſeri alia ab ea, pro qua eam uſurpant communiùs auctores.

Contrà. Prudentes diverſa ſentientes in hac materia poſſunt eſſe in æquali numero: ergo judicium prudentum non poteſt dici unum, quia eſt communius.

Solutio; Prudentes æqualis meriti, & auctoritatis poſſunt eſſe phyſicè in æquali numero, *Concedo*. moraliter prout nunc res ſe habent, *Nego*. qui enim uni multùm probatur apud alios vileſcit, Data tamen æqualitate illa prudentum diverſa ſentientium, liberum eſſet propendere in quam vellemus partem, quæ ſemel electa ſemper nobis eſſet una, & conſtans regula. Atque ita etiam in eo caſu extraordinario, non careret qui vellet regula una, & certa, licet non eadem, ac illa qua uti poſſet alius, qui inclinaret in contrariam partem.

Con-

differentia non notabili, *Concedo.* notabili, *Nego.*

Contrà. Quæ differunt eſſentia differunt ſpecie; atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili, differunt eſſentia: ergo & ſpecie.

Solutio: Quæ differunt eſſentia ſpecifica differunt ſpecie, *Concedo.* eſſentia tantùm numerica, *Nego.* atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili differunt eſſentia numerica, vel ſpecifica, *Concedo.* ſpecifica tantùm, *Nego.*

Contrà. Differentia ſpecifica debet eſſe certa; atqui poſito quòd non ſit illa, quæ eſt pluſquam numerica non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica debet eſſe ea, quæ eſt pluſquam numerica.

Minor pr. Differentia ſpecifica non poteſt eſſe certa, cùm non eſt certa notabilitas, quam habere debet ſupra numericam; atqui notabilitas illa non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica alia ab ea, quæ eſt pluſquam numerica, non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Notabilitas illa non poteſt eſſe certa ſine certa regula determinante, quantum debeat habere ſupra numericam ut ſit notabilis; atqui nulla aſſignari poteſt certa regula quæ hoc definiat: ergo notabilitas illa non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Regula illa non poteſt eſſe niſi judicium prudentum; atqui judicium prudentum non poteſt facere certam illam regulam: ergo nulla aſſignari poteſt certa regula.

Minor pr. Certa regula alicujus rei debet eſſe una; atqui judicium prudentum non eſt unum

ſed

ſed multiplex: ergo non poteſt facere illam certam regulam.

Solutio: Atqui judicium prudentum quod communius eſt in iſta materia non eſt unum, ſed multiplex. *Nego.* quod non eſt communius, & magis univerſale, *Concedo.* ergo quod non eſt magis commune non poteſt facere illam certam regulam, *Concedo.* quod eſt magis commune, *Nego.* Cùm enim vera ſignificatio vocis ea haberi debeat, pro qua communiùs uſurpari ſolet: illa importata per differentiam ſpecificam, non debet cenſeri alia ab ea, pro qua eam uſurpant communiùs auctores.

Contrà. Prudentes diverſa ſentientes in hac materia poſſunt eſſe in æquali numero: ergo judicium prudentum non poteſt dici unum, quia eſt communius.

Solutio: Prudentes æqualis meriti, & auctoritatis poſſunt eſſe phyſicè in æquali numero, *Concedo.* moraliter prout nunc res ſe habent, *Nego.* qui enim uni multum probatur apud alios vileſcit, Data tamen æqualitate illa prudentum diverſa ſentientium, liberum eſſet propendere in quam vellemus partem, quæ ſemel electa ſemper nobis eſſet una, & conſtans regula. Atque ita etiam in eo caſu extraordinario, non careret qui vellet regula una, & certa, licet non eadem, ac illa qua uti poſſet alius, qui inclinaret in contrariam partem.

Con-

differentia non notabili, *Concedo*, notabili, *Nego*.

Contrà. Quæ differunt eſſentia differunt ſpecie; atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili, differunt eſſentia: ergo & ſpecie.

Solutio: Quæ differunt eſſentia ſpecifica differunt ſpecie, *Concedo*, eſſentia tantùm numerica *Nego*. atqui quæ differunt pluſquam numero differentia etiam non notabili differunt eſſentia numerica, vel ſpecifica, *Concedo*. ſpecifica tantùm *Nego*.

Contrà. Differentia ſpecifica debet eſſe certa atqui poſito quòd non ſit illa, quæ eſt pluſquam numerica non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica debet eſſe ea, quæ eſt pluſquam numerica.

Minor pr. Differentia ſpecifica non poteſt eſſe certa, cùm non eſt certa notabilitas, quam habere debet ſupra numericam; atqui notabilitas illa non poteſt eſſe certa: ergo differentia ſpecifica alia ab ea, quæ eſt pluſquam numerica, non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Notabilitas illa non poteſt eſſe certa ſine certa regula determinante, quantum debeat habere ſupra numericam ut ſit notabilis; atqui nulla aſſignari poteſt certa regula quæ hoc definiat: ergo notabilitas illa non poteſt eſſe certa.

Minor pr. Regula illa non poteſt eſſe niſi judicium prudentum; atqui judicium prudentum non poteſt facere certam illam regulam: ergo nulla aſſignari poteſt certa regula.

Minor pr. Certa regula alicujus rei debet eſſe una; atqui judicium prudentum non eſt unum

ſed

ſed multiplex: ergo non poteſt facere illam certam regulam.

Solutio: Atqui judicium prudentum quod communius eſt in iſta materia non eſt unum, ſed multiplex. *Nego*, quod non eſt communius, & magis univerſale, *Concedo*. ergo quod non eſt magis commune non poteſt facere illam certam regulam, *Concedo*. quod eſt magis commune, *Nego*. Cùm enim vera ſignificatio vocis ea haberi debeat, pro qua communiùs uſurpari ſolet: illa importata per differentiam ſpecificam, non debet cenſeri alia ab ea, pro qua eam uſurpant communiùs auctores.

Contrà. Prudentes diverſa ſentientes in hac materia poſſunt eſſe in æquali numero: ergo judicium prudentum non poteſt dici unum, quia eſt communius.

Solutio: Prudentes æqualis meriti, & auctoritatis poſſunt eſſe phyſicè in æquali numero, *Concedo*. moraliter prout nunc res ſe habent, *Nego*. qui enim uni multum probatur apud alios vileſcit, Data tamen æqualitate illa prudentum diverſa ſentientium, liberum eſſet propendere in quam vellemus partem, quæ ſemel electa ſemper nobis eſſet una, & conſtans regula. Atque ita etiam in eo caſu extraordinario, non careret qui vellet regula una, & certa, licet non eadem, ac illa qua uti poſſet alius, qui inclinaret in contrariam partem.

Con-

CONCLUSIO SEXTA:

Ad unitatem numericam motus requiritur unitas numerica agentis ſubjecti, & termini ad quem, & continuitas temporis.

PROBANTUR *tres primæ partes.* Illud requiritur ad unitatem numericam motus, ſine quo non poteſt eſſe unus numero motus; atqui ſine unitate numerica agentis, ſubjecti, & termini non poteſt eſſe unus numero motus: ergo ad unitatem numericam motus requiritur unitas numerica agentis, ſubjecti, & termini.

Minor pr. Quod eſt eſſentialiter alligatum huic numero agenti, ſubjecto, & termino eſſe non poteſt ſine unitate numerica agentis, ſubjecti, & termini; atqui motus eſt eſſentialiter alligatus huic numero agenti, ſubjecto, & termino: ergo motus eſſe non poteſt ſine unitate numerica agentis, ſubjecti, & termini.

Minor pr. Modus eſt eſſentialiter alligatus ſuo modificato; atqui motus eſt modus hujus numero agentis, ſubjecti, & termini: ergo eſt eſſentialiter alligatus huic numero agenti, ſubjecto, & termino.

Probatur quarta pars concluſionis, ad unitatem numericam motus requiri continuitatem temporis.

Ut motus ſit unus debet eſſe continuus; atqui non poteſt eſſe continuus niſi ſit continuitas tē-

poris:

poris: ergo ut motus ſit unus requiritur continuitas temporis.

Minor pr. Ut motus ſit continuus debet eſſe non interruptus; atqui non poteſt eſſe non interruptus, niſi ſit continuitas temporis: ergo motus non poteſt eſſe continuus, quin ſit continuitas temporis.

Minor pr. Ut motus ſit non interruptus debent partes ejus aliæ aliis ſuccedere immediatè; atqui ut ſuccedant immediatè aliæ aliis requiritur continuitas temporis: ergo motus non poteſt eſſe non interruptus niſi ſit continuitas temporis.

Minor pr. Illæ partes non ſuccedunt immediatè aliæ aliis, inter quarum exiſtentiam interponitur exiſtentia, & duratio aliarum rerum; atqui cùm non eſt continuitas temporis in motu inter exiſtentiam partium ipſius interponitur duratio, & exiſtentia aliarum rerum: ergo ut partes motus ſuccedant aliæ aliis immediatè requiritur continuitas temporis.

Minor pr. Interponitur exiſtentia illarum rerum, quæ fiunt in illa temporis interruptione: ergo cùm non eſt continuitas temporis in motu inter exiſtentiam partium ipſius interponitur duratio, & exiſtentia aliarum rerum.

Objicitur. contra ſecundam partem concluſionis, non requiri ad unitatem numericam motus unitatem numericam ſubjecti.

Motus, quo pulſantur chordæ citharæ eſt unus; atqui habet plura ſubjecta: ergo ad unitatem numericam motus, non requiritur unitas numerica ſubjecti.

Solutio. Motus ille, quo pulſantur chordæ citharæ

tharæ eſt unus, quatenus ſe tenet ex parte manus pulſantis, *Concedo.* quatenus ſe tenet ex parte chordarum, *Nego.* atqui ſunt plura ſubjecta ex parte chordarum, *Concedo.* ex parte manus, *Nego.*

Contrà. Non minus motus ille ex parte chordarum eſt unus, quàm motus ligni cadentis partim viridis, & partim aridi; atqui iſte eſt unus: ergo & ille.

Solutio: Non minùs motus ille ex parte chordarum eſt unus, quàm motus ligni cadentis partim viridis, & partim aridi ex parte materiæ, & accidentium, *Nego,* ex parte formarum, *Concedo.* atqui iſte eſt unus ex parte formarum, *Nego.* Cùm enim formæ ſint diverſæ, & quidem ea diverſitate, quæ eſt inter unam viventem, & alteram non viventem motus ipſarum non poteſt non eſſe diverſus: ex parte materiæ, & accidentium aliquorum, *Concedo.* Dico aliquorum, quia omnia non ſunt eadem, diverſæ ſiquidem formæ ſubſtantiales, trahunt etiam ſecum diverſas formas accidentales.

CONCLUSIO SEPTIMA:

Illi motus ſunt contrarii, qui habent contrarios terminos ad quos.

ILLI motus ſunt contrarii, qui ſunt incompoſſibiles; atqui motus, qui habent contrarios terminos ad quos ſunt incompoſſibiles: ergo & contrarii.

Minor pr. Illi motus ſunt incompoſſibiles, qui ſimul

ſimul eſſe non poſſunt; atqui motus, qui habent terminos contrarios non poſſunt eſſe ſimul: ergo motus, qui habent contrarios terminos ad quos ſunt incompoſſibiles.

Minor pr. Motus, qui habent terminos contrarios non poſſunt eſſe ſimul, quin eorum termini ſint ſimul; atqui eorum termini non poſſunt eſſe ſimul: ergo neque ipſi.

Major pr. Motus non poteſt eſſe in ullo loco, quin ibi etiam ſit id, cui eſſentialiter eſt alligatus; atqui motus terminorum contrariorum ſunt eſſentialiter illis alligati: ergo motus habentes terminos contrarios non poſſunt eſſe ſimul, quin eorum termini ſint ſimul.

Minor præcedentis argumenti probatur.

Illi termini non poſſunt eſſe ſimul, qui ſunt contrarii; atqui illi de quibus eſt quæſtio, ſunt contrarii: ergo non poſſunt eſſe ſimul.

(*,*)

DISPU-

DISPVTATIO II.

De Loco.

SECTIO I.

Quid ſit Locus.

CONCLUSIO UNICA:

Locus bene definitur ſuperficies prima, & immobilis corporis ambientis.

DEFINITIO hæc convenit omni, & ſoli loco: ergo hîc bene definitur per illam.

Prima pars antecedentis probatur.

Omnis locus eſt ſuperficies prima, & immobilis corporis ambientis: ergo hæc definitio convenit omni loco.

Antecedens pr. Illud omne eſt ſuperficies prima, & immobilis corporis ambientis, quod circumdat locatum immediatè; atqui omnis locus immediatè circundat locatum: ergo omnis locus eſt ſuperficies prima, & immobilis corporis ambientis.

Secunda pars Antecedentis primi argumenti ſuperioris probatur.

Alia quibus hæc definitio dici poſſet convenire, ſunt vacuum, aut ſpatium imaginarium, aut ubi;

ubi; atqui non convenit illis : ergo convenit ſoli loco.

Minor probatur. Non convenit illis quæ non ambiunt, & continent rem locatam; atqui nullum horum continet rem locatam: ergo non convenit illis.

Minor pr. Illa non continent rem locatam, quorum primum illam excludit, & ea debet eſſe deſtitutum, ſecundum nihil eſt poſitivum, & tertium in ea potius continetur, & ei advenit; atqui vacuum deſtitutum eſſe debet re locatâ: ſpatium imaginarium nihil eſt poſitivum, & ubi continetur potiùs in re locata, & ei advenit: ergo nullum horum continet rem locatam.

Objicitur. Definitio allata non convenit loco: ergo locus non definiturbene per illam.

Antecedens pr. Definitio allata non convenit ei, quod non eſt ſuperficies immobilis; atqui locus non eſt ſuperficies immobilis: ergo non convenit loco.

Minor pr. Locus eſt ſuperficies aëris, aquæ, aut alterius corporis; atqui ſuperficies aëris, aquæ, &c. non ſunt immobiles: ergo locus non eſt ſuperficies immobilis.

Solutio: Atqui ſuperficies aëris, aquæ, &c. non ſunt immobiles immobilitate oppoſita mobilitati vaſis, *Nego.* immobilitate omnimoda, *Concedo.* ergo locus non eſt ſuperficies immobilis, immobilitate oppoſita mobilitati vaſis, *Nego*, immobilitate omnimoda, *Concedo.*

Contrà. Locus non eſt immobilis immobilitate oppoſita mobilitati vaſis: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud non eſt immobile immobilitate

bilitate oppoſita mobilitati vaſis, quod habet ipſammet mobilitatem vaſis; atqui locus habet verè, & propriè mobilitatem vaſis: ergo locus non eſt immobilis immobilitate oppoſita mobilitati vaſis.

Minor pr. Illud habet verè, & propriè mobilitatem vaſis, quod verè, & propriè eſt vas; atqui locus verè, & propriè eſt vas: ergo locus habet verè, & propriè mobilitatem vaſis.

Solutio: Atqui locus formaliter ſumptus verè, & propriè eſt vas, *Nego*. De hujus enim ratione eſt poſſe transferre corpora, quæ veſtit, de loco in locum: illius verò tantùm circundare, & ambire, quod ſtare poteſt ſine motu, cùm moventur ea, quæ circundat, & ambit: aliquis locus materialiter ſumptus eſt vas, *Concedo*. Cùm enim vas circundet, & ambiat corpora, quæ continet non eſt excludendum à ratione loci, ei tamen quatenus eſt locus non convenit, ut debeat moveri cùm moventur ea, quæ ambit: alioqui idem dicendum eſſet de omnibus aliis locis, quod apertè falſum eſt. Neque enim cathedra, in qua quis ſedet, cùm ipſe ſurgit movet ſe loco, in quo erat.

(***)

Sectio II.

De Vbi.

Conclusio Prima:

Vbi diſtinguitur à re loca & ſpatio, in quo eſt.

Ubi eſt illud, per quod res locata ſit præſens huic potiùs ſpatio, quàm alteri; atqui illud, per quod res locata ſit præſens huic potiùs ſpatio, quàm alteri diſtinguitur ab ipſa; & ſpatio: ergo ubi diſtinguitur à re locata & ſpatio, in quo eſt.

Minor pr. Illa diſtinguuntur, quorum uno exiſtente non exiſtit aliud; atqui exiſtente re locata & ſpatio non exiſtit illud, per quod res locata ſit præſens huic potiùs ſpatio, quàm alteri: ergo illud, per quod res locata ſit præſens huic potiùs ſpatio, quàm alteri diſtinguitur ab ipſa, & ſpatio.

Minor pr. Res locata eſt v. g. Petrus, & ſpatium, aër iſtius ſcholæ; atqui exiſtentibus Petro, & hac ſchola, aut aëre iſtius ſcholæ, Petrus non eſt præſens huic ſcholæ: ergo exiſtente re locata, & ſpatio non exiſtit illud, per quod res locata ſit præſens potiùs ſpatio, quàm alteri.

Minor pr. Cùm Petrus eſt domi exiſtit ipſe, exiſtit etiam aër iſtius ſcholæ; atqui ipſe non eſt præſens huic ſcholæ: ergo exiſtentibus Petro, & aëre iſtius ſcholæ, Petrus non eſt præſens huic ſcholæ.

Reſpon-

Reſpondent: Cùm Petrus eſt domi ipſe exiſtit, aër etiam iſtius ſcholæ exiſtit cum inexiſtentia illius in iſto, *Negant*, ſine inexiſtentia illius in iſto, *Concedunt* & *conceſſa minori*: ergo exiſtentibus Petro, & aëre iſtius ſcholæ ſine inexiſtentia illius in iſto Petrus non eſt præſens huic ſcholæ, *Concedunt*. cum inexiſtentia illius, *Negant*.

Contrà. Inexiſtentia Petri in aëre iſtius ſcholæ, indiſtantia utriuſque, duo illa ſimul, & omnes illi alii termini, & phraſes, quibus utuntur ii contra quos argumentamur, debent ſignificare, & importare aliquid diſtinctum realiter ab entitatibus Petri, & aëris iſtius ſcholæ: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Quod nihil importat diſtinctum realiter ab entitatibus Petri, & aëris iſtius ſcholæ, iſtis poſitis extra cauſas, illud quoque debet exiſtere; atqui Petro, & aëre iſtius ſcholæ poſitis extra cauſas inexiſtentia illius in iſto, indiſtantia utriuſque, duo illa ſimul, &c. non exiſtunt: ergo inexiſtentia Petri in aëre iſtius ſcholæ, indiſtantia utriuſque, duo illa ſimul, & omnes illi alii termini quibus utuntur ii, contra quos argumentamur, debent ſignificare, & importare aliquid diſtinctum realiter ab entitatibus Petri, & aëri iſtius ſcholæ.

Minor pr. Cùm Petrus orat in templo Deum poſitus eſt extra cauſas, ſicut & aër iſtius ſcholæ atqui inexiſtentia illius in iſto, indiſtantia utriu[s]que, duo illa ſimul, &c. non exiſtunt: ergo Petr[o] & aëre iſtius ſcholæ poſitis extra cauſas inexiſte[n]tia illius in iſto, indiſtantia utriuſque duo illa [ſi]mul, &c. non exiſtunt.

Objicit[ur]

Objicitur. Ubicatio eſt idem cum re locata, & ſpatio: ergo non diſtinguitur ab illis.

Antecedens pr. Quod non eſt aliquid realiter ſuperadditum rei locatæ, & ſpatio, eſt idem cum re locata, & ſpatio; atqui ubicatio non eſt aliquid realiter ſuperadditum rei locatæ, & ſpatio: ergo ubicatio eſt idem cum re locata, & ſpatio.

Minor pr. Illud realiter ſuperadditum rei locatæ, aut ſpatio debet eſſe neceſſario ſubſtantia, vel accidens; atqui neutrum dici poteſt: ergo ubicatio non eſt aliquid realiter ſuperadditum rei locatæ, & ſpatio.

Reſpondeo eſſe accidens.

Contrà. Accidens debet habere ſubjectum; atqui ubi non habet ſubjectum: ergo illud realiter ſuperadditum non eſt accidens.

Minor pr. Subjectum ubi non poteſt eſſe niſi res locata; atqui non eſt res locata: ergo ubi non habet ſubjectum.

Minor pr. Subjectum ubi eſt ejus cauſa; atqui res locata non poteſt eſſe cauſa ubi: ergo res locata non eſt ſubjectum ubi.

Minor pr Quod eſt cauſa ubi debet dare illi eſſe; atqui res locata non poteſt dare illi eſſe: ergo non eſt ejus cauſa.

Minor pr. Ubi non poteſt dare eſſe ſibi ipſi; atqui rem locatam dare eſſe ubi, eſt ubi dare eſſe ſibi ipſi: ergo res locata non poteſt illi dare eſſe.

Minor pr. Ut res locata det eſſe ubi debet exiſtere: ergo rem locatam dare eſſe ubi, eſt ubi dare eſſe ſibi ipſi.

Conſequentia pr. Illud quod requiritur ut res exiſtat dat eſſe ei, cui dat eſſe ipſa exiſtentia; atqui

ubi requiritur ut res locata exiſtat, & ejus exiſtentia dat eſſe ubi: ergo rem locatam dare eſſe ubi, eſt ubi dare eſſe ſibi ipſi.

Solutio: Illud quod requiritur ut res exiſtat abſolutè dat eſſe ei, cui illa dat, *Concedo.* ut exiſtat in loco hoc potiùs, quàm in alio dat eſſe ei, cui illa dat, *Nego*, atqui ubi requiritur ut res exiſtat abſolutè, *Nego*. ut exiſtat in hoc potiùs loco, quàm in alio, *Concedo*. Senſus reſponſionis eſt ubi nihil eſſe eorum, quæ ſunt principium actionis tribuentis eſſe exiſtentiæ rei, neque etiam ipſius exiſtentiæ præcisè ſumptæ, bene verò ut conſtitutæ in tali loco. Hoc enim non habet niſi per ipſum ubi.

Contrà. Exiſtentia rei in hoc loco requiritur ut res det eſſe ubi: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Approximatio requiritur ut res det eſſe ubi; atqui approximatio eſt exiſtentia rei in loco: ergo exiſtentia rei in hoc loco requiritur ut res det eſſe ubi.

Major pr. Approximatio requiritur inter cauſam ſaltem materialem, & effectum; atqui res locata eſt cauſa materialis, & ubi eſt effectus: ergo approximatio requiritur ut res det eſſe ubi.

Solutio: Approximatio requiritur inter cauſam materialem, & effectum pro priori naturæ, *Nego*. pro poſteriori, *Concedo*. ergo approximatio requiritur pro priori naturæ ut res det eſſe ubi, *Nego*. pro poſteriori, *Concedo*. poſterioritas autem iſta non impedit quominus in cauſa præſcindendo ab ubi intelligatur vis completa ad dandam exiſtentiam ubicationi.

Secunda Concluſio:

Omne ens creatum diſtinctum ab ubi, & motu locali habet ubi proprium.

Quod poteſt eſſe modò in hoc loco, modò in alio debet habere ubi proprium; atqui omne ens creatum diſtinctum ab ubi, & motu locali poteſt eſſe modò in uno loco, modò in alio: ergo debet habere ubi proprium.

Major pr. Quod eſt indifferens ut ſit in variis locis debet habere ubi proprium; atqui quod poteſt eſſe modò in uno loco, modò in alio, eſt indifferens ut ſit in variis locis: ergo debet habere ubi proprium.

Major pr. Res ut ſit in hoc loco potiùs quàm in alio debent habere ubi proprium: ergo res indifferens ut ſit in variis locis debet habere ubi proprium.

Reſpondent adverſarii: Res non modalis ut ſit in hoc loco potiùs quàm in alio debet habere ubi proprium, *Concedunt.* non modalis, *Negant.*

Contrà. Ut res modalis ſit in hoc loco potiùs, quàm in alio debet illud habere per ubi proprium, vel alterius rei; ſed hoc non habet per ubi alterius rei: ergo hoc habet per ubi proprium.

Minor pr. Ubi illius alterius rei non poteſt eſſe aliud ab ubi ſubjecti; atqui hoc non habet per ubi ſubjecti: ergo hoc non habet per ubi alterius rei.

Minor pr. Unio eſt entitas modalis; atqui unio non habet ut ſit potiùs in hoc loco, quàm in alio per ubi ſubjecti: ergo neque res modalis.

Minor pr. Res quæ eſt in loco per ubi alterius rei

debet eſſe ubicunque res illa eſt; atqui unio non eſt ubicunque eſt ubi ſui ſubjecti: ergo non eſt in loco per ubi ſui ſubjecti.

Major probatur primò.

Quod eſt in loco per aliud debet eſſe conjunctum cum illo; atqui ut ſit conjunctum cum illo debet eſſe ubicunque illud eſt: ergo quod eſt in loco per aliud debet eſſe ubicunque illud eſt.

Major pr. Quod eſt in loco per aliud non poteſt eſſe ſeparatum ab illo: ergo debet eſſe conjunctum cum illo.

Antecedens pr Ubicatio non communicat ſuum effectum formalem ei, quod eſt ab ipſa ſeparatum; atqui conſtituere in loco, ſeu ſpatio eſt ipſius effectus formalis: ergo quod eſt, ſeu conſtituitur in loco per aliud, non poteſt eſſe ſeparatum ab illo.

Major pr. Ubicationes, & alii modi non communicant ſuum effectum formalem niſi per unionem cum eo, cui illud communicant; atqui non habent unionem cum eo, quod eſt ab ipſis ſeparatum: ergo ubicatio non communicat ſuum effectum formalem ei, quod eſt ab ipſa ſeparatum.

Major pr. Effectus formalis formæ eſt ſubjectum, ipſa, & utriuſque unio; atqui non poteſt eſſe ſubjectum, forma, & utriuſque unio niſi per unionem: ergo ubicationes, & alii modi non communicant ſuum effectum formalem niſi per unionem.

Probatur ſecundò minor ſuperioris argumenti, unionem non eſſe ubicunque eſt ejus ſubjectum.

Subjectum unionis poni poteſt in duobus lo-remaneris, ipſa remanente in uno: ergo unio non eſt ubi-eſt ubi ſui ioque eſt ubi ſui ſubjecti. **Ad**

Ad clariorem probationem antecedentis.

Suppono *guttam aquæ A. v. g. uniri hîc Sequanæ, & eandem poni Romæ, & hoc poſito ſic argumentor:*

Subjectum unionis, per quam gutta A unitur hîc Sequanæ eſt gutta A; atqui gutta A ponitur in duobus locis unione remanente tantùm in uno: ergo ſubjectum unionis poni poteſt in duobus locis, ipſa remanente in uno.

Minor pr. Pariſii, & Roma ſunt duo loca, & Pariſii unus; atqui gutta A ponitur Pariſiis & Romę, unione remanente tantùm Pariſiis: ergo gutta A ponitur in duobus locis unione remanente tantùm in uno.

Prima pars minoris patet, & ſecunda probatur.

Unio non poteſt poni Romæ, quin ibidem ponatur alterum extremum ipſius, ſcilicet, Sequana; atqui hæc non ponitur Romæ: ergo neque unio.

Major pr. Unio nullibi eſſe poteſt ſine ſuis modificatis; atqui Sequana eſt unum ex ipſius modificatis: ergo unio non poteſt poni Romæ, quin ibidem ponatur Sequana.

Major pr. Quod eſt eſſentialiter alligatum ſuis modificatis, non poteſt eſſe ſine illis; atqui unio eſt eſſentialiter alligata ſuis modificatis: ergo non poteſt eſſe ſine illis.

Minor pr. Modus eſt eſſentialiter alligatus ſuis modificatis; atqui unio eſt modus: ergo eſt eſſentialiter alligata ſuis modificatis.

Tertia Concluſio:

Negationes non habent ubi proprium.

Quod habet ubi proprium debet eſſe illius ſubjectum; atqui negationes, & privationes non poſſunt eſſe ſubjectum ubi proprii: ergo non habent ubi proprium.

Minor pr. Quod eſt quid negativum non poteſt eſſe ſubjectum ubi; atqui negationes, & privationes ſunt quid negativum; ergo non poſſunt eſſe ſubjectum ubi proprii.

Major pr. Quod eſt quid negativum non poteſt eſſe ſubjectum ejus, quod eſt poſitivum; atqui ubi eſt quid poſitivum: ergo quod eſt quid negativum non poteſt eſſe ejus ſubjectum.

Major pr. Quod eſt ſubjectum alterius dat illi eſſe; atqui quod eſt negativum non poteſt dare eſſe ei, quod eſt poſitivum: ergo quod eſt quid negativum non poteſt eſſe ſubjectum ejus, quod eſt poſitivum.

Objicitur. Quod eſt indifferens, ut ſit in variis locis debet habere ubi proprium; atqui negationes ſunt indifferentes ut ſint in variis locis: ergo debent habere ubi proprium.

Solutio: Quod eſt indifferens, ut ſit in variis locis debet habere ubi proprium ſi ſit quid poſitivũ, *Concedo.* ſi non ſit quid poſitivum, *Nego.* atqui negationes, & privationes ſunt indifferentes ut ſint in variis locis, & ſunt quid poſitivum, *Nego.* & non ſunt quid poſitivum, *Concedo.*

Contrà. Quod eſt indifferens ut ſit in variis locis,

cis, etiam ſi ſit quid negativum debet habere ubi proprium: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Debet dari ratio cur negativum illud, quod eſt indifferens ut ſit in variis locis, ſit potiùs in hoc, quàm in alio; atqui illa ratio non poteſt eſſe alia quàm ubi proprium: ergo quod eſt indifferens ut ſit in variis locis, debet habere ubi proprium.

Minor pr. Illa ratio non poteſt eſſe niſi ubi proprium, vel ſubjecti: atqui non eſt ubi ſubjecti: ergo debet eſſe ubi proprium.

Solutio: Illa ratio non poteſt eſſe niſi ubi proprium vel ſubjecti ſolum, *Nego.* cum negatione formæ oppoſitæ, *Concedo.* atqui non eſt ubi ſubjecti ſolum, *Concedo.* cum negatione formæ oppoſitæ, *Nego.* Verum quidem eſt ubi ſubjecti præciſè non ſufficere, ut ibi dicatur eſſe privatio formæ ipſi debitæ; ſi tamen ei adjungatur negatio, ſeu ſumatur ſimul cum abſentia illius formæ determinat omnino indifferentiam, illius privationis exiſtendi in variis locis, ut exiſtat in hoc potiùs, quàm in alio; certiſſimum enim eſt ibi eſſe, & non alibi.

Quarta Concluſio:

Ubi bene dividitur in circumſcriptivum, & definitivum.

Membra iſtius diviſionis exhauriunt diviſum, & ſunt diſtincta: ergo ubi bene dividitur in circumſcriptivum, & definitivum.

Prima pars Antecedentis probatur.

Diviſum eſt ubi membra dividentia circumſcriptivum & definitivum; atqui circumſcriptivum, & definitivum exhauriunt ubi: ergo & diviſum.

Minor pr. Per ubi vel res correſpondet ſecundùm varias partes, variis partibus ſpatii; vel non correſpondet ſecundùm hujuſmodi varias partes; atqui ubi circumſcriptivum facit ut correſpõdeat, & definitivum ut non correſpondeat: ergo ubi circumſcriptivum & definitivum exhauriunt ubi.

Secunda pars antecedentis primi argumenti probatur.

Illa membra ſunt diſtincta quorum conceptus ſunt diverſi; atqui conceptus ubi circumſcriptivi, & definitivi ſunt diverſi: ergo membra hujus diviſionis ſunt diſtincta.

Minor pr. Alius eſt conceptus ubi facientis correſpondere rem ſecundùm diverſas partes, diverſis partibus ſpatii, alius non facientis; atqui primus conceptus, eſt conceptus ubi circumſcriptivi, & alius definiti vi: ergo diverſi ſunt conceptus illorum ubi.

QUINTA CONCLUSIO:

Vbi definitivum indiviſibile ratione ſubjecti, eſt diviſibile ratione ſpatii.

UBI Angeli, & ubi animæ rationalis ſunt indiviſibilia ratione ſubjecti; atqui diviſibilia ſunt ratione ſpatii: ergo ubi definitivum indiviſibile ratione ſubjecti, eſt diviſibile ratione ſpatii.

Minor pr. Ubi, quo Angelus fit præſens toti huic ſcholæ, & anima toti corpori ſunt diviſibilia ratione

ratione ſpatii: ergo ubi Angeli,& animæ ſunt diviſibilia ratione ſpatii.

Antecedens pr. Illud ubi eſt diviſibile ratione ſpatii, cujus una pars correſpondet uni parti ſpatii,& altera alteri; atqui pars una ubi Angeli, per quod fit præſens huic ſcholæ, & anima corpori, correſpondet uni parti ſpatii,& altera alteri: ergo ſunt diviſibilia ratione ſpatii.

Minor pr. Angelus per illud ubi, ſi velit, facit ſe præſentem uni parti ſcholæ,& deinde alteri, & anima uni parti corporis; & poſtea alii: ergo una pars correſpondet uni parti ſpatii, & altera alteri.

Conſequentia pr. Per illud ubi, per quod Angelus facit ſe præſentem uni parti ſcholæ; & anima uni parti corporis,non correſpondet alteri: ergo per unam partem illius ubi correſpondet uni parti,& per alteram alteri.

Reſpondent per illud ubi, per quod facit ſe primò præſentem uni parti ſcholæ,non correſpondet alteri cui ſe facit etiam præſentem; & illud quod erat antè manet, *Negant.* Et fit novum per quod Angelus correſpondet toti illi ſpatio, *Concedunt.*

Contrà. Non fit novum ubi: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Ubi præcedens non debet perire: ergo non fit novum.

Antecedens pr. Nihil incompoſſibile ponitur cum illo ubi præcedente: ergo non debet perire præcedens.

Antecedens pr. Ponitur tantùm ubi, ſeu correſpondentia ad novum ſpatium; atqui illud ubi,ſeu correſpondentia ad novum ſpatium, non eſt quid incompoſſibile cum ubi præcedente: ergo nihil

incompoſſibile ponitur cum præcedente.

Minor pr. Ubi ejuſdem rei non ſunt inter ſe contraria; atqui ubi illud novum, & præcedens, ſunt ubi ejuſdem rei: ergo non ſunt incompoſſibilia.

Objicitur. Nullum aliud ubi indiviſibile ratione ſubjecti dici debet potiùs diviſibile ratione ſpatii, quàm ubi Angeli, aut animæ rationalis; atqui ubi Angeli, aut animæ rationalis non ſunt diviſibilia ratione ſpatii: ergo ubi indiviſibile ratione ſubjecti non eſt indiviſibile ratione ſpatii.

Minor pr. Ubi diviſibile ratione ſpatii eſt verè diviſibile, & habens partes; atqui ubi Angeli, & animæ rationalis non poſſunt eſſe verè diviſibilia, & habentia partes: ergo ubi Angeli, & animæ rationalis non ſunt diviſibilia ratione ſpatii.

Minor pr. Quod habet ſubjectum indiviſibile, & carens partibus non poteſt eſſe diviſibile, & habens partes; atqui ubi Angeli, & animæ rationalis habent ſubjectum indiviſibile, & carens partibus: ergo ubi Angeli, & animæ rationalis non poſſunt eſſe verè diviſibilia, & habentia partes.

Solutio: Quod habet ſubjectum indiviſibile replicatum in pluribus locis non poteſt eſſe diviſibile, *Nego*, non replicatum, *Concedo*, atqui ubi Angeli & animæ rationalis habent ſubjectum indiviſibile non replicatum, *Nego*, replicatum, *Concedo*.

Contrà. Ubi diviſibile non eſt proportionatum ſubjecto indiviſibili replicato in pluribus locis: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Non magis ubi diviſibile eſt

pro-

proportionatum ſubjecto indiviſibili, etiam replicato, quàm quantitas, & albedo; atqui quantitas, & albedo, non ſunt proportionata ſubjecto indiviſibili replicato: ergo ubi diviſibile non eſt proportionatum ſubjecto indiviſibili replicato.

Major pr. Ubi diviſibile ſecundùm omnem dimenſionem eſt quantitas: ergo non eſt magis proportionatum ſubjecto indiviſibili, quàm quantitas.

Antecedens pr. Trina dimenſio eſt quantitas; atqui ubi diviſibile ſecundùm omnem dimenſionem eſt trina dimenſio: ergo & quantitas.

Solutio: Trina dimenſio impenetrabilis eſt quãtitas, *Concedo*. trina dimenſio penetrabilis, & ſpiritalis eſt quantitas, *Nego* atqui ubi diviſibile ſecundùm omnem dimenſionem, eſt trina dimenſio impenetrabilis qualis ſola convenit quantitati, *Nego*. penetrabilis, *Concedo*.

Contrà: Ubi Angeli eſt trina dimenſio corporea: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Quod eſt extenſum, eſt corporeum; atqui ubi illud Angeli, quod eſt trina dimenſio eſt extenſum: ergo eſt trina dimenſio corporea.

Solutio: Quod eſt extenſum, & impenetrabile eſt corporeum, *Concedo*. quod eſt penetrabile licèt ſit extenſum eſt neceſſariò corporeum, *Nego*. atqui ubi illud Angeli, quod eſt trina dimenſio eſt extenſum, & impenetrabile, *Nego*. penetrabile, *Concedo*, Extenſio autem penetrabilis non eſt aliena à re ſpiritali, cujus eſt tantùm non eſſe impenetrabilem, aut à re impenetrabili non pendere.

SEXTA CONCLUSIO:

Definitio ſitus: accidens conſtitutivum rei quantæ in loco, cum aliqua partium coordinatione, non convenit aliis ab illo.

NULLI alteri dici poteſt convenire quàm ubi univerſaliter ſumpto; atqui non convenit ubi univerſaliter ſumpto: ergo non convenit aliis à ſitu.

Minor pr. Illud non convenit ubi univerſaliter ſumpto, quod non convenit multis ubi in particulari; atqui conſtituere rem præſentem ſpatio, cum aliqua partium coordinatione, non convenit multis ubi in particulari: ergo non convenit ubi univerſaliter ſumpto.

Minor pr. Ubi Angeli, & animæ rationalis ſunt ubi particularia; atqui non convenit illis conſtituere rem præſentem ſpatio, cum aliqua partium coordinatione: ergo non convenit multis ubi in particulari.

Objicies. Definitio allata convenit ubi; atqui ubi non eſt ſitus: ergo convenit aliis à ſitu.

Solutio: Definitio tradita convenit ubi cuicunque, *Nego*. alicui, illi ſcilicet, quod facit correſpondere rem diverſis partibus ſpatii cum certa coordinatione, *Concedo*. atqui ubi quodcunque non eſt ſitus, *Concedo*. aliquod, ſeu illud, quod facit correſpondere rem diverſis partibus ſpatii, cum certa coordinatione: *Nego*.

Contrà. Situs non eſt ubi, quod facit correſpondere rem diverſis partibus ſpatii cum certa coordinatione: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illa non ſunt idem, quorum uno exiſtente

Digitized by Google

exiſtente non exiſtit aliud; atqui exiſtente eodem ſitu, non exiſtit idem ubi faciens correſpondere rem diverſis partibus ſpatii: ergo ſitus non eſt ubi, quod facit correſpondere rem diverſis partibus ſpatii cum certa coordinatione.

Minor pr. Seſſio eſt ſitus ſedentis faciens eum correſpondere diverſis partibus ſpatii; atqui exiſtente eadem ſeſſione non exiſtit idem ubi ſedentis: ergo exiſtente eodem ſitu, non exiſtit idem ubi faciens correſpondere rem variis partibus ſpatii.

Minor pr. Seſſio hominis poſiti in navi ventis agitata eſt eadem; atqui non eſt idem ubi illius hominis: ergo exiſtente eadem ſeſſione non exiſtit idem ubi.

Solutio: Neganda eſt major. Ratio eſt, quia ſeſſio non eſt quæcunque correſpondentia ad extrinſecum quid, ſed poſitio talis partium in ſpatio, quæ ſine dubio mutatur quoties res non correſpondet eidem ſpatio, ut non facit, ut patet, ſedens in navi ventis ſecundis ut ente. Navis enim pars, cui ſemper correſpondet, non correſpondet ipſa eidem parti maris, prout eſſet neceſſarium ad identitatem ſpatii.

SECTIO IIII.

De ſpatiis imaginariis.

PRIMA CONCLUSIO.

Spatium imaginarium non eſt aliquid reale poſitivum materiale, neque negatio corporum locatorum, aut ubi ipſorum.

SPATIUM imaginarium eſt extra, & intra cœlos; atqui nihil eſt reale poſitivum materiale ex-

extra cœlos, & negatio corporum, & ubi ipſorum non eſt intra ipſos: ergo ſpatium imaginarium non eſt aliquid reale poſitivum materiale: neque negatio corporum locatorum, aut ubi ipſorum.

Major pr. Spatium imaginarium eò uſque ſe extendit, quò ire poteſt noſtra cogitatio; atqui noſtra cogitatio pertingit, & intra, & extra cœlos: ergo ſpatium imaginarium eſt extra, & intra cœlos.

Minor præcedentis argumenti probatur.

Deus nihil fecit extra cœlos, & intra ipſos replevit omnia elementis, aut mixtis: ergo nihil eſt reale poſitivum extra cœlos, & negatio corporum, & ubi ipſorum non eſt intra ipſos.

SECUNDA CONCLUSIO:

Spatium imaginarium non eſt poſſibilitas ubi, nec capacitas recipiendæ ubicationis.

PRIMA *pars concluſionis probatur.*

In ordine ad ſpatium imaginarium explicamus ubicationes, & alias ab aliis diſtinguimus; atqui non diſtinguimus neque explicamus ubicationes in ordine ad earum poſſibilitatem: ergo ſpatium imaginarium non eſt poſſibilitas ubi.

Minor pr. Non explicamus, neque diſtinguimus res in ordine ad ſe ipſas; atqui ubicatio poſſibilis non diſtinguitur ab ipſa exiſtente: ergo illam non explicamus neque diſtinguimus in ordine ad poſſibilitatem ipſius.

Secunda

Secunda pars concluſionis probatur.

Illa capacitas recipiendæ ubicationis debet eſſe neceſſariò aliquid reale poſitivum, vel negativum; atqui nihil eſt reale poſitivum, neque negativum ex ſuperiori concluſione: ergo ſpatium imaginarium non eſt capacitas recipiendæ ubicationis.

Tertia Conclusio:

Spatium imaginarium eſt ens rationis.

Illud eſt ens rationis quod habet tantùm eſſe objectivum; atqui ſpatium imaginarium habet tantùm eſſe objectivum: ergo eſt ens rationis.

Minor pr. Quod concipitur eſſe aliquid poſitivum materiale, immobile, immenſum, improducibile, & indeſtructibile, & illud nec eſt nec eſſe poteſt hujuſmodi habet tantùm eſſe objectivum; atqui ſpatium imaginarium concipitur eſſe aliquid poſitivum materiale, immobile, immenſum, improducibile, & indeſtructibile, & illud nec eſt nec eſſe poteſt hujuſmodi: ergo habet tantùm eſſe objectivum.

Minor pr. Concipitur à nobis per modum aëris, aut alterius rei cujuſdam immobilis, talis ut nihil produci poſſit, quin ei ſit præſens; atqui hoc eſt concipi eſſe aliquid poſitivum immobile, immenſum: ergo concipitur eſſe aliquid poſitivum, immobile, immenſum.

Objicitur. Ubicatio dicit ordinem eſſentialem ad ſpatium imaginarium; atqui non dicit ordinem eſſentialem ad ens rationis: ergo ſpatium imagi-

imaginarium non eſt ens rationis.

Major pr. Ubicatio non dicens eſſentialem ordinem ad ſpatium imaginarium eſt tam abſoluta & non magis reſpectiva, quàm calor & frigus; atqui non eſt tam abſoluta, quàm calor & frigus: ergo dicit ordinem eſſentialem ad ſpatium imaginarium.

Minor pr. Ubicatio tam abſoluta, ac calor, & frigus ſupponit duo corpora quanta poſſe eſſe ſimul in eodem ſpatio; atqui duo corpora quanta non poſſunt eſſe ſimul in eodem ſpatio: ergo ubicatio non eſt tam abſoluta, ac calor, & frigus.

Major pr. Illa corpora quanta poſſunt eſſe ſimul in eodem ſpatio, quæ poſſunt habere ſimul ubicationes correſpondentes eidem ſpatio; atqui ubicatio tam abſoluta, ac calor, & frigus ſupponit duo corpora quanta poſſe habere ſimul ubicationes correſpondentes eidem ſpatio: ergo ſupponit etiam duo corpora quanta poſſe eſſe ſimul in eodem ſpatio.

Minor pr. Illa corpora quanta poſſunt eſſe ſimul in eodem ſpatio, quorum ubicationes correſpondentes eidem ſpatio non opponuntur; atqui ubicationes tam abſolutæ, ac calor, & frigus non opponuntur: ergo ubicatio tam abſoluta, ac calor, & frigus ſupponit duo corpora quanta poſſe habere ubicationes correſpondentes eidem ſpatio.

Minor pr. Omnis oppoſitio eſt in ordine ad aliquod tertium commune; atqui illæ ubicationes nullum habent tertium commune: ergo non opponuntur.

Minor pr. Illud tertium commune debet eſſe,

vel

vel ſubjectum, vel ſpatium; atqui non eſt neque ſubjectum, neque ſpatium: ergo illæ ubicationes nullum habent tertium commune.

Reſpondeo eſſe ſpatium virtuale, ſcilicet, eandem partem immenſitatis divinæ.

Contrà. Immenſitas divina non eſt ſpatium, & non habet partes: ergo eadem pars immenſitatis divinæ non eſt ſpatium illud quod dicitur illis eſſe commune.

Solutio: Immenſitas divina non eſt ſpatium formale, & non habet partes formales, *Concedo*. non eſt ſpatium virtuale, & non habet partes virtuales, *Nego*.

Contrà. Partes illæ virtuales immenſitatis divinæ debent eſſe tales, ut ubicatio, quæ correſpōdet uni ex illis non correſpondeat alteri; atqui ubicatio, quæ correſpondet uni correſpondet etiam alteri: ergo immenſitas divina non habet partes virtuales.

Minor pr. Quando aliqua ſunt idem realiter, quod correſpondet uni correſpondet etiam alteri; atqui illæ partes virtuales ſunt idem realiter: ergo quod correſpondet uni, correſpondet etiam alteri.

Solutio: Quando aliqua ſunt idem realiter, & virtualiter quod correſpondet uni, correſpondet etiam alteri, *Concedo*. quando non ſunt idem virtualiter, licèt ſint idem realiter, *Nego*. atqui partes illæ ſunt idem realiter, ſed non virtualiter, *Concedo*. realiter & virtualiter, *Nego*. Diverſitas enim illa virtualis ſufficit, ut quod tribuitur uni non debeat ſimiliter tribui alteri, & poſſit illi negari, ut patet in diſtinctione virtuali eſſentiæ divinæ à

perſonalitatibus, ratione cujus iſtæ dicuntur produci illa verò non produci.

Contrà. Diſtinctio virtualis illa mirablis eſſentiæ divinæ à perſonalitatibus non debet extendi ad partes illas immenſitatis divinæ: ergo non eſt diſtinctio realis virtualis inter partes immenſitatis divinæ.

Solutio: Diſtinctio illa mirabilis eſſentiæ divinę à perſonalitatibus non debet extēdi ad partes immenſitatis divinæ, ſi non urgeat eadem ratio, propter quam admittitur in eſſentia, & perſonalitatibus *Concedo*, ſi urgeat eadem ratio; *Nego*. Eam autem urgere ex eo patet, quòd cùm prædicata correſpondere, & non correſpondere ſint æquè contradictoria, ac produci & non produci, partes virtuales immenſitatis divinæ, quibus tribuuntur debent habere ſimilem diſtinctionem illi, quam habent eſſentia, & perſonalitas, de quibus prædicantur produci, & non produci.

Contrà. Admiſsâ diſtinctione hujuſmodi virtuali inter partes virtuales divinæ immenſitatis hæc debet dici ſpatium imaginarium; atqui non eſt ſpatium imaginarium: ergo non eſt diſtinctio virtualis inter partes immenſitatis divinæ.

Major pr. Nomine ſpatii imaginarii Philoſophi intelligunt aliquid improducibile, indeſtructibile, immobile, & coextenſum omni loco & ſpatio; atqui divina immenſitas eſt improducibilis, indeſtructibilis, immobilis, & coextenſa omni loco, & ſpatio per ſuas partes virtuales: ergo debet dici ſpatium imaginarium.

Solutio: Nomine ſpatii imaginarii Philoſophi intelligunt aliquid improducibile, indeſtructibile, immo-

immobile, & coextenſum omni loco, & ſpatio quomodocunque, *Nego.* per partes formales, & materiales, *Concedo.* atqui divina immenſitas eſt improducibilis, indeſtructibilis, immobilis, & coextenſa omni loco, & ſpatio per partes virtuales, & immateriales, *Concedo.* per partes formales, & materiales, *Nego.* Deus enim nullas hujuſmodi habet, nec habere poteſt, nec conſequenter dici ſpatium imaginarium niſi mutetur ſignificatio hujus vocis, & non intelligatur per eam aliquid materiale, & habens partes formales, ſed tantùm ens coextenſum omni loco & ſpatio, ſive per partes formales, ſive per virtuales. In quo ſenſu non eſſet dicendum imaginarium, ſed verum & reale, & per illud poſſe facilè explicari, & diſtingui unam ubicationem ab alia per correſpondentiam, ſcilicet, diverſam diverſis partibus virtualibus divinæ immenſitatis.

Conclusio Quarta:

Deus eſt in ſpatiis imaginariis.

Non minùs Deus dici poteſt eſſe in ſpatiis imaginariis, quàm in tempore imaginario; atqui Deus verè dicitur eſſe in tempore imaginario: ergo & in ſpatiis imaginariis.

Minor pr. Deus dicitur verè fuiſſe ante mundum conditum; atqui ante mundum conditum non erat tempus reale, ſed imaginarium: ergo Deus verè dicitur eſſe in tempore imaginario.

Major primi argumenti probatur.

Ideo Deus dicitur eſſe in tempore imaginario, qui-

quia ejus æternitas talis eſt ut nulla creatura produci poſſit in ulla temporis differentia, cui Deus non coexiſtat; atqui ejus immenſitas etiam eſt talis ut nulla creatura ullibi poni poſſit, quin ei Deus intimè ſit præſens: ergo Deus non minùs eſt in ſpatiis imaginariis, quàm in tempore imaginario.

CONCLUSIO QUINTA:

Res creata non poteſt eſſe ſine ubi.

TAM implicat rem creatam eſſe ſine ubi, quàm ſine duratione; atqui non poteſt eſſe ſine duratione: ergo neque ſine ubi.

Minor pr. Non poteſt eſſe res, quin de illa verum ſit dicere eſt, fuit, aut erit; atqui hoc eſt non poſſe eſſe ſine duratione: ergo non poteſt eſſe ſine illâ.

Minor pr. De illa dici, eſt, eſt habere durationem præſentem, fuit, præteritam, & erit, futuram: ergo non poteſt eſſe ſine duratione.

Poſuimus aliam probationem hujus aſſertionis diſputatione ſecunda de Principiis rerum naturalium, ſectione quinta, concluſione prima.

Objicitur. Res creata eſſe poteſt ſine duratione: ergo & ſine ubi.

Antecedens pr. Quod eſt prius alio, & cum eo non habet eſſentialem connexionem, poteſt eſſe ſine eo; atqui res creata eſt prior duratione, & cum ea non habet eſſentialem connexionem: ergo poteſt eſſe ſine duratione.

Prima pars Minoris conceditur à nobis, & probat ſecundam.

Quod

Quod eſt indeterminatum, & indifferens ad hanc, aut illam durationem, non poteſt dici habere eſſentialem cum ea connexionem; atqui res creata ita ſe habet ad durationem: ergo non habat eſſentialem cum ea connexionem.

Solutio: Neganda eſt Major. Ratio eſt, quia res quælibet, & in exemplo virium v. g. eſt indifferens ad habendum colorem, vel non habendum colorem, & tamen neceſſario neceſſitate Metaphyſica alterum ex illis debet convenire.

Sectio IV.

An plura eſſe poſſint in eodem loco.

DIFFICULTAS eſſe poteſt tantùm de rebus quantis, clarum enim eſt alias ſive ſubſtantiales, ut Angelos, & animas rationales, ſive accidentales, ut calorem, & frigus, eſſe ſæpè ſimul in eodem planè ſpatii, aut ſubjecti.

Prima Concluſio:

Plura corpora quanta non poſſunt eſſe ſimul penetrativè, ſeu in eodem loco naturaliter.

Illa non poſſunt eſſe ſimul in eodem loco, ſeu penetrativè, quæ non poſſunt ſimul correſpondere eidem planè ſpatio; atqui duo quanta ne-

non poſſunt ſimul naturaliter correſpondere eidem ſpatio: ergo duo corpora quanta naturaliter non poſſunt eſſe ſimul in eodem loco, ſeu penetrativè.

Minor pr. Corpora quanta, quæ dici poſſent correſpondere eidem ſpatio, vel ſunt omnia dura, vel omnia mollia, vel unum molle, & alterum ſolidum, aut è converſo; atqui neque dura, neque mollia, neque unum molle, & alterum ſolidum, aut è converſo correſpondere poſſunt eidem ſpatio: ergo neque duo corpora quanta.

Minor pr. Illa corpora correſpondere eidem ſpatio eſt ſine condenſatione, & partium detractione ſimul ſumpta non occupare majus ſpatium, quàm ſeorſim ſumpta; atqui ſimul ſumpta majus occupant ſpatium quàm ſeorſim ſumpta: ergo ſimul ſumpta non correſpondent eidem ſpatio, cui ſeorſim ſumpta.

Minor pr. Duo lapides ſunt duo corpora dura, vinum, & aqua duo corpora mollia, & lapis, & aqua corpus durum & molle; atqui duo lapides, vinum, & aqua, & lapis, & aqua occupant majus ſpatium ſimul ſumpta, quàm ſeorſim: ergo duo corpora dura, duo mollia, durum, & molle, aut è converſo, occupant majus ſpatium ſimul ſumpta, quàm ſeorſim.

Minor pr. Illa occupant majus ſpatium ſimul ſumpta, quàm ſeorſim, quæ contineri non poſſunt intra vas aliquod ſimul, intra quod continentur ſeorſim; atqui ut docet experientia duo lapides, vinum, & aqua, lapis & aqua contineri non poſſunt ſimul intra vas, intra quod continentur ſeorſim; ergo duo lapides, vinum, & aqua, lapis,

occu-

occupant maſus ſpatium ſimul ſumpta, quàm ſeorſim.

Objicies. Illa ſunt ſimul in codē loco, ſeu penetrativè, quæ ſimul ſumpta correſpondent eidem planè ſpatio cui ſeorſim correſpondebant; atqui duo quanta correſpondere poſſunt naturaliter eidem planè ſpatio, cui ſeorſim correſpondebant: ergo duo corpora quanta naturaliter poſſunt eſſe ſimul in eodem loco, ſeu penetrativè.

Minor pr. Illa correſpondent ſimul eidem planè ſpatio, quæ ſimul ſumpta non occupant plus ſpatii, quàm ſeorſim, aut unum ſolum ex illis; atqui duo quanta ſimul ſumpta non occupant plus ſpatii, quàm ſeorſim, aut unum ſolum ex illis: ergo duo quanta correſpondere poſſunt naturaliter eidem planè ſpatio.

Minor pr. Aqua, & cineres ſunt duo quanta; atqui ſimul ſumpta nō occupant plus ſpatii, quàm ſeorſim, aut unum ſolùm ex illis: ergo duo quanta ſimul ſumpta non occupant plus ſpatii, quàm ſeorſim, aut unum ſolum ex illis.

Minor pr. Illa nòn occupant ſimul ſumpta plus ſpatii, quàm ſeorſim, quæ ſimul ſumpta ponuntur in ſpatio, quod totum occupabatur ab unò ſolo ex illis; atqui aqua, & cineres ponuntur ſimul ſumpta in ſpatio, quod occupabatur ab uno ſolo ex illis: ergo aqua, & cineres ſimul non occupant plus ſpatii, quàm ſeorſim, aut unum ſolum ex illis.

Adprobationem Minoris.

Supponunt *vas aliquod impleri primò aqua, & hac extracta, & ſepoſita, repleri idem vas cineribus aliquantulum calidis, ac deinde extra-*

tam aquam ſenſim illis miſceri totam. Quod ſæpiſſimè contingere docet experientia. Et ſic argumentantur:

In ſuppoſitione facta vas illud occupabatur totum à ſola aqua; atqui aqua,& cineres ſimul ſumpta ponuntur in illo: ergo aqua & cineres ſimul ſumpta ponuntur in ſpatio, quod occupabatur ab uno ſolo ex illis.

Solutio: Atqui aqua, & cineres ſimul ſumpta nulla ab ipſis planè factâ detractione partium, & nulla ex ipſorum poris ejectione corporis extranei ponuntur in illo vaſe, *Nego.* factâ detractione aliquâ partium ipſorum, & ejectione aëris contenti intra cineres, *Concedo.* ergo ſimul ſumpta factâ detractione partium ipſorum, & ejectione corporis extranei ponuntur in ſpatio, quod occupabatur ab uno ſolo ex illis, *Concedo.* non factâ huiuſmodi detractione & ejectione aëris contenti intra cineres, *Nego.*

Contrà. Aqua tota infunditur in illud vas, & nihil planè cinerum aufertur: ergo nulla fit detractio partium aquæ, & cinerum.

Solutio: Aqua tota infunditur in illud vas, & per illam infuſionem, & mixtionem cum cineribus non abeunt multæ ipſorum partes in halitus, & quaſi vapores, *Nego.* &; abeunt quamplurimæ, *Concedo.* Hunc autem abſceſſum eſſe veram detractionem partium ab ipſis evidens eſt, & conſequenter mirum eſſe non debet, quòd reſiduæ partes ipſorum non occupent plus ſpatii, quàm omnes partes unius ex illis occuparent.

CONCLUSIO SECUNDA:

Plura corpora quanta poſſunt eſſe ſimul in eodem loco ſupernaturaliter.

ILLA poſſunt eſſe ſimul in eodem loco, quæ poſſunt habere ſimul ubi fundantia eaſdem planè relationes diſtantiæ, indiſtantiæ, &c. atqui duo quanta poſſunt ſupernaturaliter habere ubi fundantia eaſdem planè relationes diſtantiæ, & indiſtantiæ: ergo duo quanta poſſunt eſſe ſimul ſupernaturaliter in eodem loco.

Minor pr. Ut duo quanta habeant ubi fundantia eaſdem planè relationes diſtantiæ, & indiſtantiæ, nihil aliud requiritur, quàm ut Deus non ſatisfaciat exigentiæ, quam habet quantitas una, ne alia producat ubi in ſpatio, in quo ipſa ſuum adhuc conſervat; atqui poteſt Deus non ſatisfacere, & non ſe accommodare hujuſmodi exigentiæ: ergo duo quanta poſſunt habere ſimul ubi fundantia eaſdem planè relationes diſtantiæ & indiſtantiæ.

Minor pr. Hujuſmodi exigentiæ Deus liberè ſe accomodat: ergo poteſt ei non ſe accommodare.

Antecedens pr. Quæ Deus facit ad extra liberè facit; atqui quòd ſatisfaciat & ſe accommodet, aut non ſe accommodet illi exigentiæ eſt aliquid ad extra: ergo Deus liberè ſe accommodat hujuſmodi exigentiæ.

Objicies. Duæ partes quantitatis non

eſſe ſimul etiam divinitùs in eodem loco: ergo duo quanta nō poſſunt eſſe ſimul ſupernaturaliter in eodem loco.

Antecedens pr. Tam repugnat duas partes quantitatis permanentis eſſe ſimul in eodem loco, quam ſucceſſivæ eſſe eodem tempore; atqui partes quantitatis ſucceſſivæ non poſſunt ſimul eſſe eodem tempore : ergo neque partes quantitatis permanentis in eodem loco.

Major pr. Ideo repugnat partes quantitatis ſucceſſivæ eſſe eodem tempore, quia eſt de earum eſſentia ut ſint diverſis temporibus; atqui eſt etiam de eſſentia quantitatis permanentis ut una ſit extra locum alterius: ergo tam repugnat partes quantitatis permanentis eſſe ſimul in eodem loco, quàm ſucceſſivæ eſſe eodem tempore.

Minor pr. Illud dici debet de eſſentia quantitatis permanētis, quo negato ſequuntur duo contradictoria; atqui ex eo, quòd non ſit de eſſentia quantitatis permanentis ut una ſit extra locum alterius, ſequuntur duo contradictoria : ergo eſt de eſſentia quantitatis permanentis ut una ſit extra locum alterius.

Minor pr. Unam ex illis quantitatibus eſſe in loco, & eandem non eſſe in loco ſunt contradictoria; atqui ex eo, quòd non ſit de eſſentia quantitatis ut una ſit extra locum alterius, fit ut una ſit in loco, & eadem non ſit : ergo ex eo, quòd non ſit de eſſentia quantitatis permanentis, ut una ſit extra locum alterius ſequuntur duo contradictoria.

Reſpondeo utramque eſſe in loco.

Con-

Contrà. Illud non eſt in loco, quod non replet locum; atqui neutra ex illis quantitatibus replet locum: ergo neutra eſt in loco.

Minor pr. Illud non replet locum, quod compatitur in illo aliud ſecum; atqui quælibet ex illis quantitatibus compatitur in loco, in quo eſt, aliam ſecum: ergo neutra ex illis replet locum.

Solutio: Illud non replet locum, quod compatitur aliud ſecum extra ſe poſitum, *Concedo.* intra ſe poſitum, *Nego.* atqui quælibet ex illis quantitatibus compatitur aliam ſecum intra ſe poſitam, *Concedo.* extra ſe poſitam, *Nego.*

Contrà. Una non poteſt compati aliam intra ſe poſitam: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Vel poteſt una quantitas compati unam aliam tantùm intra ſe poſitam, vel plures, aut etiam infinitas; atqui nullum horum dici poteſt: ergo non poteſt compati aliam intra ſe poſitam.

Reſpondeo poſſe compati plures, atque etiam infinitas.

Contrà. Qui admittit unam quantitatem poſſe compati plures alias intra ſe poſitas, aut etiam infinitas, negare non poteſt totam terram reduci poſſe ad ſpatium acuminis aſſiculæ; atqui hoc videtur per ſe incredibile: ergo una quantitas compati non poteſt plures alias intra ſe poſitas, aut etiam infinitas.

Solutio: Neganda eſt Minor, & dicendum hoc quidem eſſe incredibile attendenti vires ſolius naturæ, facillimum verò ſi conſiderentur illæ divinæ omnipotentiæ, cui nihil difficile eſt niſi quod eſt impoſſibile, & quod factibile non eſt.

SECTIO V.

An idem poſſit eſſe in pluribus locis.

PRIMA CONCLUSIO:

Nullum ens creatum poteſt eſſe ſimul in pluribus locis totalibus.

ENTIA creata, quæ dici poſſunt eſſe poſſe ſimul in pluribus locis totalibus, & diſcretis, ſunt ſubſtantiæ ſpiritales, aut corporeæ; atqui neque ſubſtantiæ ſpiritales, neque corporeæ poſſunt eſſe ſimul in pluribus locis totalibus, & diſcretis: ergo nullum ens creatum poteſt eſſe ſimul in pluribus locis totalibus, & diſcretis.

Minor pr. Subſtantiæ ſpiritales, aut corporeæ, quæ dici poſſunt eſſe ſimul in pluribus locis totalibus, & diſcretis, ſunt ſine dubio, quæ ſunt inter illas perfectiores: atqui quæ ſunt inter illas perfectiores non poſſunt eſſe ſimul in pluribus locis totalibus, & diſcretis: ergo ſubſtantiæ nec ſpiritales, nec corporeæ poſſunt eſſe ſimul in pluribus locis totalibus, & diſcretis.

Minor pr. Perfectiſſimæ ſubſtantiarum ſpiritalium ſunt Angeli, & corporearum homines; atqui nec Angeli nec homines poſſunt eſſe ſimul in [plur]ibus locis totalibus, & diſcretis: ergo quæ ſunt

ſunt inter illas perfectiores, non poſſunt eſſe ſimul in pluribus locis totalibus, & diſcretis.

Minor pr Subſtantiæ, quæ deſerere debent unum locum, cùm ſe facere volunt præſentes alteri, non poſſunt eſſe ſimul in pluribus locis; atqui Angeli, & homines cùm volunt ſe facere præſentes alicui loco totali diſcreto, deſerere debent præcedentem: ergo Angeli, & homines non poſſunt eſſe ſimul in pluribus locis totalibus, & diſcretis.

Minor pr. Quod deſerere non debet locum præcedentem totalem, cùm ſe vult facere præſentem novo, poteſt eſſe ſimul in omni loco; atqui Angeli, & homines non poſſunt eſſe ſimul in omni loco: ergo Angeli, & homines deſerere debent unum locum, cùm ſe volunt facere præſentes alteri.

Major pr Quod deſerere non debet præcedentem locum totalem, cùm ſe vult facere præſentem novo, poteſt occupare duo, tria, & quatuor loca ſimul; atqui quod occupare poteſt ſimul duo, tria, & quatuor loca poteſt eſſe in omni loco: ergo quod deſerere non debet præcedentem locum cùm ſe vult facere præſentem novo, poteſt eſſe ſimul in omni loco.

Minor pr. Quod occupare poteſt ſimul quatuor loca poteſt etiam quinque, ſex, & ſic in infinitum; atqui quod poteſt occupare quinque, ſex, & ſic in infinitum, poteſt eſſe in omni loco: ergo quod poteſt occupare tria, quatuor loca, poteſt eſſe in omni loco.

Minor pr. Infinitus locus, & omnis ſunt idem:

ergo quod poteſt eſſe in loco infinito poteſt etiam eſſe in omni loco.

CONCLUSIO SECUNDA.

Supernaturaliter ens creatum poteſt habere plura ubi totalia, & diſcreta.

ILLUD non implicat, quod non involvit eſſe & non eſſe ullius rei; atqui ens creatum habens plura ubi totalia & diſcreta non involvit eſſe & non eſſe ullius rei: ergo non implicat ens creatum habere plura ubi totalia, & diſcreta.

Minor probatur. Ens creatum habens plura ubi totalia, & diſcreta, non poteſt involvere eſſe, & non eſſe, niſi vel ſui ipſius, vel plurium illarum ubicationum; atqui non involvit eſſe, & non eſſe, neque ſui ipſius, neque plurium illarum ubicationum: ergo ens creatum habens plura ubi totalia, & diſcreta non involvit eſſe, & non eſſe ullius rei.

Prima pars minoris probatur.

Illud non involvit eſſe, & non eſſe ullius entis creati, quod involvit tantùm ipſum habere aliquid, quod non exigit; atqui ens creatum habens plura ubi totalia involvit tantùm ipſum habere aliquid, quod non exigit: ergo ens creatum habens plura ubi totalia non involvit eſſe, & non eſſe ſui ipſius.

Secunda pars minoris prioris argumenti probatur.

Illud non involvit eſſe, & non eſſe plurium ubica-

ubicationum, quod involvit tantùm illas ſimul exiſtere; atqui ens creatum habens plura ubi totalia involvit tantùm plures ſuas ubicationes ſimul exiſtere: ergo ens creatum habens plura ubi non involvit eſſe, & non eſſe illarum.

Major probatur. Simultanea exiſtentia earum rerum non involvit eſſe & non eſſe plurium illarum ubicationum, quarum una non èſt negatio alterius; atqui ubicationum una non eſt negatio alterius: ergo illud non involvit eſſe, & non eſſe plurium ubicationum, quod involvit tantùm illas ſimul exiſtere.

Minor probatur. Ex duobus entibus poſitivis unum non eſt negatio alterius; atqui ubicationes iſtæ ſunt poſitivæ: ergo una non eſt negatio alterius.

Objicitur. Ens corporeum eſt ens creatum; atqui non poteſt habere plura ubi totalia, & diſcreta ſimul: ergo ens creatum non poteſt habere plura ubi totalia, & diſcreta.

Minor pr. Illa ubi debent eſſe, vel circumſcriptiva, vel definitiva; atqui non poſſunt dici eſſe neque circumſcriptiva neque definitiva: ergo non poteſt habere plura ubi totalia ſimul.

Minor pr. Plus requiritur ut ſint definitiva, quàm circumſcriptiva; atqui non poſſunt eſſe circumſcriptiva: ergo neque definitiva.

Minor pr. Corpus quod habet plura ubi circumſcriptiva eſt in loco circumſcriptivè, & non eſt in loco circumſcriptivè; atqui non poteſt eſſe in loco circumſcriptivè & non eſſe in loco circumſcriptivè: ergo non poteſt habere plura ubi circumſcriptiva.

Reſpondeo eſſe in loco circumſcriptivè.

Contrà. Illud non eſt in loco circumſcriptivè, quod non coarctatur intra terminos illius; atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non coarctatur intra terminos ullius ex illis locis: ergo non eſt in loco circumſcriptivè.

Solutio: Illud non eſt in loco circumſcriptivè quod non continetur intra terminos illius vi ubi correſpondentis illi loco, *Concedo.* vi alterius ubi correſpondentis alteri loco, *Nego.* atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non continetur intra terminos ullius ex illis locis vi ubi ipſi correſpondentis, *Nego.* nō correſpondentis, *Concedo*.

Contrà. Corpus exiſtens circumſcriptivè in loco nullo modo, neque vi alterius ubi debet eſſe extra illum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Corpus, quod eſt extra illum eſt illi æquale, & non eſt æquale; atqui non poteſt eſſe æquale, & non eſſe æquale: ergo non poteſt poni extra illum.

Reſpondeo eſſe æquale.

Contrà. Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis nulli illorum eſt æquale; atqui corpus exiſtens circumſcriptivè in loco, quod poteſt poni extra illum, commenſuratur ſimul duobus locis: ergo non eſt æquale ulli ex illis.

Solutio: Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem nulli illorum eſt æquale, *Concedo.* per diverſas tantùm, & repetitas applicationes. *Nego.* atqui corpus exiſtens in loco circumſcriptivè, quod poteſt

teſt poni extra illum commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem, *Nego*, per diverſas,& repetitas, *Concedo.*

Contrà. Non poteſt dici,quòd commenſuretur ei per diverſas applicationes; ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illæ applicationes ſunt diverſa ubi; atqui non poteſt dici illis commenſurari per diverſa ubi: ergo neque per diverſas applicationes.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſet v.g. ſeſſio, & per aliud ſtaret; atqui non poteſt unum eſſe ſeſſio, & per aliud ſtare: ergo non poteſt illis commenſurari per diverſa ubi.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem,& & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere, & non ſedere; atqui corpus non poteſt ſedere, & non ſedere: ergo non poteſt unum eſſe ſeſſio,& per aliud ſtare.

Solutio: Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem, & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere ſimul,& non ſedere, vi ejuſdem ubi. *Nego.* vi diverſorum, *Concedo.* atqui corpus non poteſt ſedere ſimul & non ſedere vi ejuſdem ubi, *Concedo.* vi diverſorum, *Nego.*

Contrà. Corpus ſedens & non ſedens vi diverſorum ubi poteſt non ſedens occurrere ſibi ſedenti; atqui non ſedens non poteſt occurrere ſibi ſedenti: ergo non poteſt ſedere, & non ſedere vi diverſorum ubi.

Major pr. Corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti penetraret ſeipſum, vel non penetraret;

Reſpondeo eſſe in loco circumſcriptivè.

Contrà. Illud non eſt in loco circumſcriptivè, quod non coarctatur intra terminos illius; atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non coarctatur intra terminos ullius ex illis locis: ergo non eſt in loco circumſcriptivè.

Solutio: Illud non eſt in loco circumſcriptivè quod non continetur intra terminos illius vi ubi correſpondentis illi loco, *Concedo.* vi alterius ubi correſpondentis alteri loco, *Nego.* atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non continetur intra terminos ullius ex illis locis vi ubi ipſi correſpondentis, *Nego.* nõ correſpondentis, *Concedo.*

Contrà. Corpus exiſtens circumſcriptivè in loco nullo modo, neque vi alterius ubi debet eſſe extra illum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Corpus, quod eſt extra illum eſt illi æquale, & non eſt æquale; atqui non poteſt eſſe æquale. & non eſſe æquale: ergo non poteſt poni extra illum.

Reſpondeo eſſe æquale.

Contrà. Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis nulli illorum eſt æquale; atqui corpus exiſtens circumſcriptivè in loco, quod poteſt poni extra illum, commenſuratur ſimul duobus locis: ergo non eſt æquale ulli ex illis.

Solutio: Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem nulli illorum eſt æquale, *Concedo.* per diverſas tantùm, & repetitas applicationes, *Nego.* atqui corpus exiſtens in loco circumſcriptivè, quod poteſt

teſt poni extra illum commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem, *Nego*, per diverſas, & repetitas, *Concedo.*

Contrà. Non poteſt dici, quòd commenſuretur ei per diverſas applicationes; ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illæ applicationes ſunt diverſa ubi; atqui non poteſt dici illis commenſurari per diverſa ubi: ergo neque per diverſas applicationes.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſet v.g. ſeſſio, & per aliud ſtaret; atqui non poteſt unum eſſe ſeſſio, & per aliud ſtare: ergo non poteſt illis commenſurari per diverſa ubi.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem, & & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere, & non ſedere; atqui corpus non poteſt ſedere, & non ſedere: ergo non poteſt unum eſſe ſeſſio, & per aliud ſtare.

Solutio: Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem, & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere ſimul, & non ſedere, vi ejuſdem ubi. *Nego.* vi diverſorum, *Concedo.* atqui corpus non poteſt ſedere ſimul & non ſedere vi ejuſdem ubi, *Concedo.* vi diverſorum, *Nego.*

Contrà. Corpus ſedens & non ſedens vi diverſorum ubi poteſt non ſedens occurrere ſibi ſedenti; atqui non ſedens non poteſt occurrere ſibi ſedenti: ergo non poteſt ſedere, & non ſedere vi diverſorum ubi.

Major pr. Corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti penetraret ſeipſum, vel non penetraret;

Reſpondeo eſſe in loco circumſcriptivè.

Contrà. Illud non eſt in loco circumſcriptivè, quod non coarctatur intra terminos illius; atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non coarctatur intra terminos ullius ex illis locis: ergo non eſt in loco circumſcriptivè.

Solutio: Illud non eſt in loco circumſcriptivè quod non continetur intra terminos illius vi ubi correſpondentis illi loco, *Concedo.* vi alterius ubi correſpondentis alteri loco, *Nego.* atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non continetur intra terminos ullius ex illis locis vi ubi ipſi correſpondentis, *Nego.* nõ correſpondentis, *Concedo.*

Contrà. Corpus exiſtens circumſcriptivè in loco nullo modo, neque vi alterius ubi debet eſſe extra illum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Corpus, quod eſt extra illum eſt illi æquale, & non eſt æquale; atqui non poteſt eſſe æquale. & non eſſe æquale: ergo non poteſt poni extra illum.

Reſpondeo eſſe æquale.

Contrà. Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis nulli illorum eſt æquale; atqui corpus exiſtens circumſcriptivè in loco, quod poteſt poni extra illum, commenſuratur ſimul duobus locis: ergo non eſt æquale ulli ex illis.

Solutio: Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem nulli illorum eſt æquale, *Concedo*, per diverſas tantùm, & repetitas applicationes. *Nego.* atqui corpus exiſtens in loco circumſcriptivè, quod poteſt

teſt poni extra illum commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem, *Nego.* per diverſas, & repetitas, *Concedo.*

Contrà. Non poteſt dici, quòd commenſuretur ei per diverſas applicationes; ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illæ applicationes ſunt diverſa ubi; atqui non poteſt dici illis commenſurari per diverſa ubi: ergo neque per diverſas applicationes.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſet v.g. ſeſſio, & per aliud ſtaret; atqui non poteſt unum eſſe ſeſſio, & per aliud ſtare: ergo non poteſt illis commenſurari per diverſa ubi.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem, & & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere, & non ſedere; atqui corpus non poteſt ſedere, & non ſedere: ergo non poteſt unum eſſe ſeſſio, & per aliud ſtare.

Solutio: Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem, & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere ſimul, & non ſedere, vi ejuſdem ubi. *Nego.* vi diverſorum, *Concedo.* atqui corpus non poteſt ſedere ſimul & non ſedere vi ejuſdem ubi, *Concedo.* vi diverſorum, *Nego.*

Contrà. Corpus ſedens & non ſedens vi diverſorum ubi poteſt non ſedens occurrere ſibi ſedenti; atqui non ſedens non poteſt occurrere ſibi ſedenti: ergo non poteſt ſedere, & non ſedere vi diverſorum ubi.

Major pr. Corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti penetraret ſeipſum, vel non penetraret;

 ſed

Reſpondeo eſſe in loco circumſcriptivè.

Contrà. Illud non eſt in loco circumſcriptivè, quod non coarctatur intra terminos illius; atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non coarctatur intra terminos ullius ex illis locis: ergo non eſt in loco circumſcriptivè.

Solutio: Illud non eſt in loco circumſcriptivè quod non continetur intra terminos illius vi ubi correſpondentis illi loco, *Concedo.* vi alterius ubi correſpondentis alteri loco, *Nego.* atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non continetur intra terminos ullius ex illis locis vi ubi ipſi correſpondentis, *Nego.* nō correſpondentis, *Concedo.*

Contrà. Corpus exiſtens circumſcriptivè in loco nullo modo, neque vi alterius ubi debet eſſe extra illum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Corpus, quod eſt extra illum eſt illi æquale, & non eſt æquale; atqui non poteſt eſſe æquale. & non eſſe æquale: ergo non poteſt poni extra illum.

Reſpondeo eſſe æquale.

Contrà. Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis nulli illorum eſt æquale; atqui corpus exiſtens circumſcriptivè in loco, quod poteſt poni extra illum, commenſuratur ſimul duobus locis: ergo non eſt æquale ulli ex illis.

Solutio: Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem nulli illorum eſt æquale, *Concedo.* per diverſas tantùm, & repetitas applicationes, *Nego.* atqui corpus exiſtens in loco circumſcriptivè, quod poteſt

teſt poni extra illum commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem, *Nego*, per diverſas, & repetitas, *Concedo*.

Contrà. Non poteſt dici, quòd commenſuretur ei per diverſas applicationes; ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illæ applicationes ſunt diverſa ubi; atqui non poteſt dici illis commenſurari per diverſa ubi: ergo neque per diverſas applicationes.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſet v.g. ſeſſio, & per aliud ſtaret; atqui non poteſt unum eſſe ſeſſio, & per aliud ſtare: ergo non poteſt illis commenſurari per diverſa ubi.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem, & & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere, & non ſedere; atqui corpus non poteſt ſedere, & non ſedere: ergo non poteſt unum eſſe ſeſſio, & per aliud ſtare.

Solutio: Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem, & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere ſimul, & non ſedere, vi ejuſdem ubi. *Nego*. vi diverſorum, *Concedo*. atqui corpus non poteſt ſedere ſimul & non ſedere vi ejuſdem ubi, *Concedo*. vi diverſorum, *Nego*.

Contrà. Corpus ſedens & non ſedens vi diverſorum ubi poteſt non ſedens occurrere ſibi ſedenti; atqui non ſedens non poteſt occurrere ſibi ſedenti: ergo non poteſt ſedere, & non ſedere vi diverſorum ubi.

Major pr. Corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti penetraret ſeipſum, vel non penetraret;

Reſpondeo eſſe in loco circumſcriptivè.

Contrà. Illud non eſt in loco circumſcriptivè, quod non coarctatur intra terminos illius; atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non coarctatur intra terminos ullius ex illis locis: ergo non eſt in loco circumſcriptivè.

Solutio: Illud non eſt in loco circumſcriptivè quod non continetur intra terminos illius vi ubi correſpondentis illi loco, *Concedo*. vi alterius ubi correſpondentis alteri loco, *Nego*. atqui corpus, quod habet duo ubi circumſcriptiva non continetur intra terminos ullius ex illis locis vi ubi ipſi correſpondentis, *Nego*. nō correſpondentis, *Concedo*.

Contrà. Corpus exiſtens circumſcriptivè in loco nullo modo, neque vi alterius ubi debet eſſe extra illum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Corpus, quod eſt extra illum eſt illi æquale, & non eſt æquale; atqui non poteſt eſſe æquale. & non eſſe æquale: ergo non poteſt poni extra illum.

Reſpondeo eſſe æquale.

Contrà. Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis nulli illorum eſt æquale; atqui corpus exiſtens circumſcriptivè in loco, quod poteſt poni extra illum, commenſuratur ſimul duobus locis: ergo non eſt æquale ulli ex illis.

Solutio: Corpus, quod commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem nulli illorum eſt æquale, *Concedo*. per diverſas tantùm, & repetitas applicationes, *Nego*. atqui corpus exiſtens in loco circumſcriptivè, quod poteſt

teſt poni extra illum commenſuratur ſimul duobus locis per unam continuam applicationem, *Nego*, per diverſas,& repetitas,*Concedo*.

Contrà. Non poteſt dici,quòd commenſuretur ei per diverſas applicationes; ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illæ applicationes ſunt diverſa ubi; atqui non poteſt dici illis commenſurari per diverſa ubi: ergo neque per diverſas applicationes.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſet v.g. ſeſſio, & per aliud ſtaret; atqui non poteſt unum eſſe ſeſſio, & per aliud ſtare: ergo non poteſt illis commenſurari per diverſa ubi.

Minor pr. Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem,& & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere, & non ſedere; atqui corpus non poteſt ſedere, & non ſedere: ergo non poteſt unum eſſe ſeſſio,& per aliud ſtare.

Solutio: Unum ex illis ubi eſſe ſeſſionem, & aliud facere ut corpus ſtet, eſt corpus illud ſedere ſimul, & non ſedere, vi ejuſdem ubi. *Nego*. vi diverſorum,*Concedo*. atqui corpus non poteſt ſedere ſimul & non ſedere vi ejuſdem ubi, *Concedo*. vi diverſorum,*Nego*.

Contrà. Corpus ſedens & non ſedens vi diverſorum ubi poteſt non ſedens occurrere ſibi ſedenti; atqui non ſedens non poteſt occurrere ſibi ſedenti: ergo non poteſt ſedere, & non ſedere vi diverſorum ubi.

Major pr. Corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti penetraret ſeipſum, vel non penetraret;

ſed neutrum dici poteſt : ergo non ſedens non poteſt occurrere ſibi ſedenti.

Reſpondeo non ſe penetraturum.

Contrà Corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti, & non ſe penetrans reſiſtit ſibi ipſi; atqui nihil reſiſtit ſibi ipſi: ergo corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti debet ſe penetrare.

Solutio: Corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti, & non ſe penetrans reſiſtit ſibi ipſi ſecundùm eaſdem partes, *Nego*, ſecundùm diverſas *Concedo*, pars enim dextra frontis, v. g. incurreret in ſiniſtram, & ſiniſtra in dextram eo modo, quo fit in duobus hominibus jungentibus frontem fronti: atqui nihil reſiſtit ſibi ipſi ſecundùm eaſdem partes, *Concedo*, ſecundùm diverſas, *Nego*.

Contrà. Tam poteſt corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti reſiſtere ſibi ipſi ſecundùm eaſdem partes, quàm ſeparari à ſeipſo; atqui non ſedens occurrens ſibi ſedenti, & non ſe penetrans eſt ſeparatum à ſeipſo : ergo corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti, & non ſe penetrans reſiſtit ſibi ipſi ſecundùm eaſdem partes.

Minor pr. Illud quod diſtat à ſeipſo eſt ſeparatum à ſeipſo; atqui corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti diſtat à ſe ipſo : ergo eſt ſeparatum à ſeipſo.

Minor pr. Illa diſtant à ſe invicem, inter quæ intercipi poſſunt alia corpora; atqui inter corpus non ſedens, & ſedens, cui occurrit, intercipi poſſunt alia corpora, & intercipitur de facto aër intermedius : ergo corpus non ſedens occurrens ſibi ſedenti diſtat à ſeipſo.

Solutio: Illa diſtant à ſe invicem, inter quæ ſumpta ſecundùm ſe intercipi poſſunt alia corpora, *Concedo.* ſumpta tantùm ſecundùm præſentias diverſas, *Nego.* atqui inter corpus non ſedens, & ſedens ſumpta ſecundùm ſe intercipi poſſunt alia corpora, *Nego.* ſumpta ſecundùm diverſas illas ubicationes & præſentias, quas habent, *Concedo.* Ad hoc ut inter corpus illud non ſedens, & ſedens ſumpta ſecundùm ſe intercipi poſſent corpora, neceſſarium eſſet, ut illud idem quod eſt non ſedens ipſummet non eſſet ſedens, ut patet in anima rationali quæ quia eſt una, & eadem in capite, & in pede inter ipſam ſumptam ſecundùm ſe intercipi non poſſunt corpora, poſſunt tamen inter ipſam ſumptam ſecundùm diverſas illas ſuas præſentias in capite, & in pede, quod eſt ubicationes illas eſſe invicem diſſitas, non verò animam, quæ ſimiliter ut exiſtens in capite non dicitur ſeparata à ſeipſa ut exiſtente in pede, quia ad ſeparationem duorum requiritur diſtinctio, & ut unum non ſit idemmet planè cum eo à quo dicitur ſeparatum.

Quod diximus de ubicationibus diſſitis ejuſdem rei, animæ rationalis, v g. Angeli, & corporis poſiti divinitùs in pluribus locis, magnam lucem accipere poteſt ab iiſdem rebus affectis diverſis durationibus. Neque enim licet inferre ex eo, quòd inter durationes illas intercipi poſſint aliæ multæ, intercipi etiam poſſe inter ipſarum ſubjecta ſumpta ſecundùm ſe, & hæc propterea eſſe ſeparata à ſeipſis. Nemini enim dubium eſt, quin idem planè, quod afficitur una ex illis durationi-

bus afficiatur etiam, & alia, & diverſitatem illam durationum, & interceptionem aliarum multarum inter ipſas non poſſe arguere non modò ſeparationem in ipſarum ſubjectis; ſed neque diſtinctionem.

Quod indubitatum etiam debet facere multiplicitatem ubicationum diſtantium ejuſdem rei, non debere inducere in illam ullam realem diſtinctionem, nedum ſeparationem.

Contrà. Inter illa etiam ſecundùm ſe ſumpta intercipi poſſunt alia corpora, quorum uno exiſtente poteſt aliud non exiſtere; atqui corpus non ſedens, & ſedens, inter quæ ſecundùm diverſas præſentias poſſunt intercipi alia corpora ita ſe habent, ut uno exiſtente poſſit aliud non exiſtere: ergo inter corpus non ſedens, & ſedens ſecundùm ſe ſumpta intercipi poſſunt alia corpora.

Ad probationem Minoris ſupponunt *corpus illud non ſedens, & ſedens eſſe Petrum, v.g. qui ubi ſedet interficiatur, & ubi non ſedet vivat, & ſic argumentantur:*

Petrus non ſedens eſt; atqui Petrus ſedens non eſt: ergo corpus non ſedens, & ſedens ita ſe habent, ut unum poſſit non exiſtere alio exiſtente.

Solutio: Atqui Petrus ſedens non eſt, hoc eſt, ſeſſio Petri non eſt, *Concedo.* hoc eſt, ipſe Petrus non eſt, *Nego*, ergo corpus non ſedens, & ſedens ita ſe habent ut unum poſſit exiſtere alio non exiſtente ſecundùm ſe ſumpto, *Nego.* ſumpto ſecundùm ſeſſionem, *Concedo.*

Contrà, Cùm Petrus moritur ipſe verè non eſt.

&

& non tantùm ejus ſeſſio; atqui ex ſuppoſitione ubi ſedet moritur, & interficitur: ergo verè ipſe Petrus non eſt, & non tantùm ejus ſeſſio..

Solutio: Cùm Petrus moritur ubique, ſeu ejus anima nullibi remanet unita ejus corpori ipſe verè non eſt, *Concedo*. cùm Petrus moritur, ſeu ejus anima deſinit habere unionem, cum ejus corpore in aliquo loco retinens tamen illam in alio ipſe non eſt, *Nego*. Cùm enim negatio ſit malignantis naturæ præfixa verbo, eſt, ſignificat nullibi convenire exiſtentiam rei, cui illam negat, quod ut patet falſum eſt de Petro, cùm ejus anima retinet unionem cum ejus corpore ubi non ſedet; atqui ubi ſedet moritur, & interficitur, hoc eſt, ejus anima deſinit eſſe unita corpori in aliquo loco ex duobus illis, in quibus eſt, *Concedo*, hoc eſt deſinit eſſet unita corpori abſolutè, & in omni loco, *Nego*. ubi enim Petrus non ſedet vivit, ut admittit ſuppoſitio facta.

Contrà. Non magis anima Petri, poteſt eſſe unita ejus corpori in aliquo loco, & in alio non unita, quàm eadem eſſe unita gratiæ ſanctificanti in aliquo loco, & in alio non eſſe ei unita; atqui non poteſt eſſe unita gratiæ ſanctificanti in aliquo loco, & in alio non eſſe illi unita; ergo anima Petri, quæ non eſt unita ejus corpori in aliquo loco, non poteſt in alio eſſe illi unita.

Minor pr. Anima unita gratiæ ſanctificanti, & illi non unita quantumvis ſit in diverſis locis, ſi ſolvatur à corpore in eo ſtatu eſt ſancta, beata, digna amore Dei, & non eſt ſancta, nec beata, nec digna amore Dei; atqui anima Petri non poteſt eſſe ſimul ſancta, beata, & digna amore Dei, &

non eſſe ſancta, beata, & digna amore Dei: ergo anima Petri non poteſt eſſe unita gratiæ ſanctificanti in aliquo loco, & in alio non eſſe illi unita.

Reſpondeo falſum eſſe non eſſe ſanctam, beatam, & dignam amore Dei.

Contrà. Illa anima non eſt ſancta, neque beata, neque digna amore Dei, in qua eſt peccatum, & miſeria; atqui in anima in illo loco, in quo gratia ſanctificans ei non unitur eſt peccatum, & miſeria: ergo anima unita gratiæ ſanctificanti, & illi non unita quantumvis ſit in diverſis locis, ſi ſolvatur à corpore in eo ſtatu eſt ſancta, beata & digna amore Dei & non eſt ſancta; neque beata, neque digna amore Dei.

Solutio: Illa anima non eſt ſancta, neque beata, neque digna amore Dei, in qua eſt peccatum, & miſeria, quales ſunt pœnæ damnatorum in omni loco in quo eſt, *Concedo*. in uno tantùm ex illis locis in quibus eſt, *Nego*. Negatio ſiquidem ut jam diximus cùm ſit malignantis naturæ præfixa verbo, eſt, ſignificat nullibi convenire ſubjecto formam quam ei dicit non ineſſe; atqui in anima in eo loco, in quo gratia ſanctificans ei non unitur eſt peccatum & miſeria, & hic eſt omnis locus, in quo eſt, *Nego*, & non eſt omnis locus in quo eſt, *Concedo*. Certè ſi non eſt impoſſibile ſupernaturaliter, (ut docent multi) ut ſit gratia, & viſio beatifica ſimul cum peccato in anima, in uno ſolo loco poſita, faciliùs multo eſſe cenſendum eſt, ut ſint in illa cùm eſt in diverſis locis.

* * *

SECTIO

SECTIO VI.

Quæ accidentia habeat ſubjectum poſitum in pluribus locis.

ACCIDENTIA alia ſunt localia, alia non localia, alia debita, alia indebita; prima ſunt ea quæ ſunt affixa certo ſpatio, ſecunda verò non: tertia exiguntur à ſubjecto, & ultima non exiguntur: notitia diverſorum illorum accidentium neceſſaria eſt ad faciliorem intelligentiam ſequentium concluſionum.

PRIMA CONCLUSIO.

Accidentia localia non ſunt ubicunque eſt ſubjectum.

SUBJECTUM in variis locis poſitum non habet accidentia, quæ in illis eſſe non poſſunt; atqui accidentia localia non poſſunt eſſe in variis locis: ergo accidentia localia non ſunt ubicunque eſt ſubjectum.

Minor pr. Accidentia, quæ ſunt affixa uni loco, non poſſunt eſſe in variis locis; atqui accidentia localia ſunt affixa uni loco: ergo non poſſunt eſſe in variis illis locis, in quibus eſt ſubjectum.

Minor pr. Accidentium localium natura eſt, ut ſint affixa uni loco: ergo non debent negari eſſe ipſi affixa.

SECUNDA CONCLUSIO:

Accidentia non localia poſſunt eſſe ubicunque eſt ſubjectum.

Ut accidentia non localia ſint ubicumque eſt ſubjectum, requiritur tantùm ut poſſint eſſe in variis locis; atqui non implicat ut ſint in variis locis: ergo poſſunt eſſe ubicumque eſt ſubjectum.

Minor pr. Non magis implicat, ut accidentia non localia ſint in variis locis, quàm ipſorum ſubjectum; atqui non implicat, ut ipſorum ſubjectum ſit in variis locis: ergo neque etiam ut ipſa ſint in iiſdem.

Major pr. Non magis ſequitur ipſa eſſe, & non eſſe quod ſint in variis locis, quàm ipſorum ſubjectum: ergo non magis implicat ut ſint in variis locis, quàm ipſorum ſubjectum.

TERTIA CONCLUSIO:

Accidentia debita ſubjecto ſunt naturaliter ubicumque illud eſt.

ACCIDENTIA ponuntur naturaliter ubicunque ſubjectum ea exigit; atqui ſubjectum ubicunque ſit exigit accidentia ſibi debita: ergo accidentia debita ſubjecto ſunt naturaliter ubicunque illud eſt.

Major pr. Subjectum ubicunque ſit, debet habere naturaliter loquendo ea, quæ exigit: ergo acci-

accidentia ponuntur naturaliter ubicunque ſubjectum ea exigit.

Antecedens pr. Ordo naturalis eſt, ut detur unicuique rei id, quod exigit: ergo ſubjectum ubicunque ſit debet habere naturaliter loquendo ea, quæ exigit.

Reſpondent: Ordo naturalis eſt, ut detur unicuique rei id, quod exigit, ſi non ſit contraria exigentia impediens, *Concedunt*. ſi ſit contraria exigentia impediens, & ſe opponens, *Negant*. ergo ſubjectum ubicunque eſt debet habere naturaliter loquendo ea, quæ exigit, ſi non ſit contraria exigentia impediens, *Concedunt*. ſi ſit contraria exigentia impediens, *Negant*.

Contrà. Nulla eſt contraria exigentia opponens ſe, ne ſubjectum ubicunque eſt habeat ea, quæ exigit: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Exigentia illa contraria debet prævalere ei, quæ eſt in ſubjecto habendi ea, quæ exigit; atqui non prævalet: ergo nulla eſt contraria exigentia opponens ſe, ne ſubjectum ubicunque eſt habeat ea, quæ exigit.

Minor pr. Exigentia illa contraria non eſt alia ab ea, per quam id, quod exigitur à ſubjecto petit non poni in pluribus locis; atqui illa exigentia non prævalet ei, quam habet ſubjectum illud habendi ubicunque eſt: ergo exigentia illa contraria non prævalet.

Minor pr. Illa exigentia non debet dici prævalere, quæ eſt rei ignobilioris, & cui ſi Deus ſatisfaceret, beneficium, quod conferret ſubjecto ponendo illud in variis locis valdè imminueretur; atqui exigentia illa eſt rei ignobilioris, & ſi ei

Deus ſatisfaceret, beneficium, quod conferret ſubjecto ponendo illud in variis locis valdè minueretur: ergo illa exigentia contraria non prævalet ei, quam habet ſubjectum habendi ea, quæ exigit.

Minor pr. Accidentia ſunt ignobiliora ſubſtantia, & minuitur tunc beneficium, cùm ei cui conceditur, non conceduntur propterea alia, ad quæ habet jus; atqui ea, quæ exigunt non poni in pluribus locis ſunt accidentia, & ſubjectum in illis poſitum eſt ſubſtantia, cui ſi non concedantur illa, propterea quòd ſit in pluribus illis locis, non conceduntur ea, ad quæ habet jus: ergo exigentia illa eſt rei ignobilioris, & ſi Deus ei ſatisfaceret, imminueretur valde beneficium, quod conferret ſubjecto ponendo illud in variis locis.

QUARTA CONCLUSIO:

Accidentia indebita ſubjecto, non ponuntur neceſſariò ubicunque eſt ſubjectum.

QUOD non ponitur in pluribus locis, cùm in illis eſt ipſius ſubjectum, non ponitur neceſſariò ubicunque eſt ſubjectum; atqui accidentia indebita alicui ſubjecto non ponuntur neceſſariò in pluribus locis, cùm in illis eſt ipſorum ſubjectum: ergo accidentia indebita ſubjecto non ponuntur neceſſariò ubicunque eſt ſubjectum.

Minor pr. Accidens, quod non exigit eſſe in pluribus illis locis, in quibus eſt ipſius ſubjectum, & iſtud etiam non exigit, ut ſit in illis, non debet poni in illis; atqui accidentia indebita alicui ſubjecto,

jecto, non exigunt poni in pluribus illis locis, in quibus eſt ipſorum ſubjectum, & iſtud non exigit ut ponantur in illis: ergo accidentia indebita alicui ſubjecto, non ponuntur neceſſariò in pluribus locis, cùm in illis eſt ipſorum ſubjectum.

Minor pr. Subjectum non exigit illud, quod ei non debetur, & accidentia indebita ſubjecto non exigunt id, quod rebus aliis minùs limitatis non debetur; atqui non debetur ſubjecto ut accidentia ipſi indebita ponantur in pluribus illis locis, in quibus eſt, & hujuſmodi poſitio non debetur rebus aliis minùs limitatis, quàm ſint illa accidentia: ergo accidentia indebita alicui ſubjecto non exigunt poni in pluribus illis locis, in quibus eſt ſubjectum, & iſtud non exigit, ut ponantur in illis.

Prima pars minoris probatur.

Poſitio illorum accidentium in pluribus illis locis, tam eſt indebita ſubjecto, quàm ipſa accidentia; atqui hæc ſunt ipſi indebita ut ſupponimus: ergo etiam non debetur ipſi ut ponantur in pluribus illis locis, in quibus eſt.

Secunda pars minoris prioris argumenti probatur.

Subſtantiæ tum ſpiritales, tum corporeæ, ſunt aliquid minùs limitatum, quàm ſint illa accidentia; atqui neque ſubſtantiis ſpiritalibus, neque corporeis debetur ut ponantur in pluribus locis: ergo hujuſmodi poſitio non debetur aliis minùs limitatis.

Minor pr. Subſtantiæ ſpiritales, & corporeæ creatæ non habent niſi unicum ubi, & unā tantùm

præ

præſentiam: ergo poſitio in pluribus locis non debetur eis.

Objicies Quæ uniuntur ſubjecto ſumpto ſecundùm ſe, & ut antecedit ubi debent eſſe neceſſariò ubicunque eſt ſubjectum; atqui accidentia indebita uniuntur ſubjecto ſumpto ſecundùm ſe, & ut antecedit ubi: ergo accidentià indebita ſubjecto debent eſſe ubicunque iſtud eſt.

Solutio: Quæ uniuntur ſubjecto ſumpto ſecundùm ſe, & prout non exiſtenti in aliquo loco certo, & determinato ſunt ubicunque illud eſt, *Concedo.* Quæ uniuntur ſubjecto ſumpto quidem ſecundùm ſe, ſed ut exiſtenti in hoc, aut illo loco ſunt ubicunque illud eſt, *Nego.* atqui accidentia indebita uniuntur ſubjecto ſumpto ſecundùm ſe, & prout non exiſtenti in aliquo loco certo, & determinato, *Nego* prout exiſtenti in hoc, aut illo loco, *Concedo.* Poſita autem in ſubjecto prout exiſtente in hoc certò, & determinato loco habent tantùm unum ubi. Unde ſicut in fieri ipſorum unum tantùm illis conceditur, ita etiam in conſervari non debent habere niſi unicum.

Contrà, Accidentia indebita Chriſto in cœlo, uniuntur ei prout exiſtenti in Empyreo; atqui ponuntur in Sacramento Euchariſtiæ, & in omni alio loco, in quo ipſe ſe conſtituit per apparitiones: ergo accidentia indebita, quæ uniuntur ſubjecto prout exiſtenti in certo, & determinato locò ponuntur ubicunque eſt illorum ſubjectum.

Solutio: Atqui ponuntur in Sacramento Euchariſtiæ, & in omni alio loco; in quo ipſe ſe conſtituit per apparitiones, ſi Chriſtus ea poſſederit, & eatenus fecerit ſibi debita antequam ponatur in Sacra-

Sacramento Euchariſtiæ, *Concedo* ſi ea antea non habuerit, ſed poſtea illi advenerint, *Nego.* ergo accidentia indebita ponuntur ubicunque eſt illorum ſubjectum, ſi ea antequam ponatur in illis variis locis poſſederit, & eatenus fecerit ſibi debita, *Concedo.* ſi priùs ea non poſſederit; ſed poſtea illi advenerint in uno loco, *Nego.* Nullum enim videtur eſſe jus tunc in illo ſubjecto, ut ea tranſmittat in alium locum, in quo eſt.

Contrà. Suppono *Angelum conſtituere ſe præſentem medietati cubiculi, quod totum habet pro ſphæra ſuæ præſentiæ, & in ea acquirere novam cognitionem, & volitionem, & deinde occupare etiam aliam medietatem retinendo priorem, & hoc poſito ſic argumentor:*

In ſuppoſitione facta cognitio illa, & volitio ſunt accidentia indebita Angelo, & quæ priùs non poſſedit antequam poneretur in duplici illo loco; atqui ponuntur in duplici illa medietate cubiculi, & ubicunque eſt Angelus: ergo accidentia indebita etiam ſi ſubjectum non poſſederit ea priùs ponuntur ubicunque ipſum eſt..

Solutio: Atqui ponuntur in duplici illa medietate, & ubicunque eſt Angelus naturaliter, *Concedo*, ubicumque eſt ſupernaturaliter, *Nego.* ergo accidentia indebita ſubjecto etiam ſi priùs ea non poſſederit ponuntur ubicunque ipſum eſt naturaliter, *Concedo* ubicunque eſt ſupernaturaliter, *Nego* Angelus eſt naturaliter in toto illo cubiculo, & propterea debet habere in eo toto, quidquid habet, ſi verò poneretur in duobus locis adæquatis ſupernaturaliter, quæ ei ſupervenirent in uno ex illis, non tranſmitteret ad ſe ipſum exiſtentem in

alio loco propter repugnātiam quam habet accidens ad hujuſmodi translationem, & poſitionem in pluribus locis, ad quam ſubjectum in iis exiſtens non dat ipſi jus.

Contrà. Cognitio, & amor Dei ſunt accidentia indebita animæ rationali; atqui non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo ipſa eſt naturaliter: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter.

Solutio: Atqui cognitio, & amor Dei non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt anima naturaliter, & nullum eſt impedimentum ne ponantur, *Nego.* & eſt impedimētum propter quod non poſſunt poni, *Concedo.* Impedimentum illud eſt, quòd cognitio, & amor dependeant mediatè, vel immediatè à diſpoſitionibus, quæ non ſunt niſi in una parte ſpatii, quod anima poteſt occupare, ſcilicet, capite in quo ſolo eas operationes poteſt exercere. ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter cùm nullum eſt impedimentum, *Nego.* cùm eſt aliquod impedimentum, *Concedo.*

Contrà. Non magis cognitio, & amor Dei, etiam ſublato impedimento dici debent eſſe in toto ſpatio, in quo eſt anima, quàm alia, quæ ſunt indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis; atqui alia indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis non ſunt, ſublato etiam impedimento ubicunque iſta ſunt naturaliter: ergo cognitio, & amor Dei, etiam ſi nullum ſit impedimentum, non ſunt in toto illo ſpatio, in quo eſt anima.

Minor pr. Humanitas Verbi eſt illi indebita; atqui ſublato impedimento non eſt ubicunque

eſt

eſt Verbum naturaliter: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis non ſunt ubicunque iſta ſunt naturaliter.

Solutio: Humanitas Verbi eſt illi indebita, & eſt quaſi accidens illi connaturale, *Nego.* & eſt quaſi accidens non connaturale, *Concedo.* Quòd enim ei uniatur non eſt ullo modo ſecundum ordinem naturæ, ſed ſupra vires totius naturæ. Quando autem diximus accidentia indebita, ſublato impedimento poni ubicunque ponitur ipſorum ſubjectum naturaliter, id intelleximus de accidentibus connaturalibus, non autem de non connaturalibus: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis ſi non ſint illis connaturalia, non ſunt ubicunque ipſorum ſubjecta ponuntur, *Concedo.* ſi ſint connaturalia, *Nego.*

Quinta Concluſio:

Subjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Subjectum poſitum in diverſis locis æquivalet duobus: ergo ſubjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Antecedens pr. Subjectum poſitum in duobus temporibus æquivalet duobus: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus.

Conſequentia pr. Non minorem habet vim ad hoc multiplicitas loci, quàm durationis: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobu

alio loco propter repugnātiam quam habet accidens ad hujuſmodi tranſlationem, & poſitionem in pluribus locis, ad quam ſubjectum in iis exiſtens non dat ipſi jus.

Contrà. Cognitio, & amor Dei ſunt accidentia indebita animæ rationali; atqui non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo ipſa eſt naturaliter: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter.

Solutio: Atqui cognitio, & amor Dei non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt anima naturaliter, & nullum eſt impedimentum ne ponantur, *Nego.* & eſt impedimētum propter quod non poſſunt poni, *Concedo.* Impedimentum illud eſt, quòd cognitio, & amor dependeant mediatè, vel immediatè à diſpoſitionibus, quæ non ſunt niſi in una parte ſpatii, quod anima poteſt occupare, ſcilicet, capite in quo ſolo eas operationes poteſt exercere: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter cùm nullum eſt impedimentum, *Nego.* cùm eſt aliquod impedimentum, *Concedo.*

Contrà. Non magis cognitio, & amor Dei, etiam ſublato impedimento dici debent eſſe in toto ſpatio, in quo eſt anima, quàm alia, quæ ſunt indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis; atqui alia indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis non ſunt, ſublato etiam impedimento ubicunque iſta ſunt naturaliter: ergo cognitio, & amor Dei, etiam ſi nullum ſit impedimentum, non ſunt in toto illo ſpatio, in quo eſt anima.

Minor pr. Humanitas Verbi eſt illi indebita; atqui ſublato impedimento non eſt ubicunque

eſt

eſt Verbum naturaliter: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis non ſunt ubicunque iſta ſunt naturaliter.

Solutio: Humanitas Verbi eſt illi indebita, & eſt quaſi accidens illi connaturale, *Nego*. & eſt quaſi accidens non connaturale, *Concedo*. Quòd enim ei uniatur non eſt ullo modo ſecundum ordinem naturæ, ſed ſupra vires totius naturæ. Quando autem diximus accidentia indebita, ſublato impedimento poni ubicunque ponitur ipſorum ſubjectum naturaliter, id intelleximus de accidentibus connaturalibus, non autem de non connaturalibus: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis ſi non ſint illis connaturalia, non ſunt ubicunque ipſorum ſubjecta ponuntur, *Concedo*. ſi ſint connaturalia, *Nego*.

Quinta Concluſio:

Subjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Subjectum poſitum in diverſis locis æquivalet duobus: ergo ſubjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Antecedens pr. Subjectum poſitum in duobus temporibus æquivalet duobus: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus.

Conſequentia pr. Non minorem habet vim ad hoc multiplicitas loci, quàm durationis: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus,

Ante-

alio loco propter repugnãtiam quam habet accidens ad hujuſmodi translationem, & poſitionem in pluribus locis, ad quam ſubjectum in iis exiſtens non dat ipſi jus.

Contrà. Cognitio, & amor Dei ſunt accidentia indebita animæ rationali; atqui non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo ipſa eſt naturaliter: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter.

Solutio: Atqui cognitio, & amor Dei non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt anima naturaliter, & nullum eſt impedimentum ne ponantur, *Nego.* & eſt impedimẽtum propter quod non poſſunt poni, *Concedo.* Impedimentum illud eſt, quòd cognitio, & amor dependeant mediatè, vel immediatè à diſpoſitionibus, quæ non ſunt niſi in una parte ſpatii, quod anima poteſt occupare, ſcilicet, capite in quo ſolo eas operationes poteſt exercere: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter cùm nullum eſt impedimentum, *Nego.* cùm eſt aliquod impedimentum, *Concedo.*

Contrà. Non magis cognitio, & amor Dei, etiam ſublato impedimento dici debent eſſe in toto ſpatio, in quo eſt anima, quàm alia, quæ ſunt indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis; atqui alia indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis non ſunt, ſublato etiam impedimento ubicunque iſta ſunt naturaliter: ergo cognitio, & amor Dei, etiãm ſi nullum ſit impedimentum, non ſunt in toto illo ſpatio, in quo eſt anima.

Minor pr. Humanitas Verbi eſt illi indebita; atqui ſublato impedimento non eſt ubicunque

eſt

eſt Verbum naturaliter: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis non ſunt ubicunque iſta ſunt naturaliter.

Solutio: Humanitas Verbi eſt illi indebita, & eſt quaſi accidens illi connaturale, *Nego.* & eſt quaſi accidens non connaturale, *Concedo*. Quòd enim ei uniatur non eſt ullo modo ſecundum ordinem naturæ, ſed ſupra vires totius naturæ. Quando autem diximus accidentia indebita, ſublato impedimento poni ubicunque ponitur ipſorum ſubjectum naturaliter, id intelleximus de accidentibus connaturalibus, non autem de non connaturalibus: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis ſi non ſint illis connaturalia, non ſunt ubicunque ipſorum ſubjecta ponuntur, *Concedo*. ſi ſint connaturalia, *Nego*.

QUINTA CONCLUSIO:

Subjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

SUBJECTUM poſitum in diverſis locis æquivalet duobus: ergo ſubjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Antecedens pr. Subjectum poſitum in duobus temporibus æquivalet duobus: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus.

Conſequentia pr. Non minorem habet vim ad hoc multiplicitas loci, quàm durationis: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus.

Ante-

alio loco propter repugnātiam quam habet accidens ad hujuſmodi translationem, & poſitionem in pluribus locis, ad quam ſubjectum in iis exiſtens non dat ipſi jus.

Contrà. Cognitio, & amor Dei ſunt accidentia indebita animæ rationali; atqui non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo ipſa eſt naturaliter: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter.

Solutio: Atqui cognitio, & amor Dei non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt anima naturaliter, & nullum eſt impedimentum ne ponantur, *Nego.* & eſt impedimētum propter quod non poſſunt poni, *Concedo.* Impedimentum illud eſt, quòd cognitio, & amor dependeant mediatè, vel immediatè à diſpoſitionibus, quæ non ſunt niſi in una parte ſpatii, quod anima poteſt occupare, ſcilicet, capite in quo ſolo eas operationes poteſt exercere: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter cùm nullum eſt impedimentum, *Nego.* cùm eſt aliquod impedimentum, *Concedo.*

Contrà. Non magis cognitio, & amor Dei, etiam ſublato impedimento dici debent eſſe in toto ſpatio, in quo eſt anima, quàm alia, quæ ſunt indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis; atqui alia indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis non ſunt, ſublato etiam impedimento ubicunque iſta ſunt naturaliter: ergo cognitio, & amor Dei, etiam ſi nullum ſit impedimentum, non ſunt in toto illo ſpatio, in quo eſt anima.

Minor pr. Humanitas Verbi eſt illi indebita; atqui ſublato impedimento non eſt ubicunque

eſt

eſt Verbum naturaliter: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis non ſunt ubicunque iſta ſunt naturaliter.

Solutio: Humanitas Verbi eſt illi indebita, & eſt quaſi accidens illi connaturale, *Nego.* & eſt quaſi accidens non connaturale, *Concedo.* Quòd enim ei uniatur non eſt ullo modo ſecundum ordinem naturæ, ſed ſupra vires totius naturæ. Quando autem diximus accidentia indebita, ſublato impedimento poni ubicunque ponitur ipſorum ſubjectum naturaliter, id intelleximus de accidentibus connaturalibus, non autem de non connaturalibus: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis ſi non ſint illis connaturalia, non ſunt ubicunque ipſorum ſubjecta ponuntur, *Concedo.* ſi ſint connaturalia, *Nego.*

Quinta Concluſio:

Subjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Subjectum poſitum in diverſis locis æquivalet duobus: ergo ſubjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Antecedens pr. Subjectum poſitum in duobus temporibus æquivalet duobus: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus.

Conſequentia pr. Non minorem habet vim ad hoc multiplicitas loci, quàm durationis: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus.

Ante-

alio loco propter repugnātiam quam habet accidens ad hujuſmodi translationem, & poſitionem in pluribus locis, ad quam ſubjectum in iis exiſtens non dat ipſi jus.

Contrà. Cognitio, & amor Dei ſunt accidentia indebita animæ rationali; atqui non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo ipſa eſt naturaliter: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter.

Solutio: Atqui cognitio, & amor Dei non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt anima naturaliter, & nullum eſt impedimentum ne ponantur, *Nego.* & eſt impedimētum propter quod non poſſunt poni, *Concedo.* Impedimentum illud eſt, quòd cognitio, & amor dependeant mediatè, vel immediatè à diſpoſitionibus, quæ non ſunt niſi in una parte ſpatii, quod anima poteſt occupare, ſcilicet, capite in quo ſolo eas operationes poteſt exercere: ergo accidentia indebita non ponuntur in toto illo ſpatio, in quo eſt ſubjectum naturaliter cùm nullum eſt impedimentum, *Nego.* cùm eſt aliquod impedimentum, *Concedo.*

Contrà. Non magis cognitio, & amor Dei, etiam ſublato impedimento dici debent eſſe in toto ſpatio, in quo eſt anima, quàm alia, quæ ſunt indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis; atqui alia indebita ſuis ſubjectis, aut quaſi ſubjectis non ſunt, ſublato etiam impedimento ubicunque iſta ſunt naturaliter: ergo cognitio, & amor Dei, etiam ſi nullum ſit impedimentum, non ſunt in toto illo ſpatio, in quo eſt anima.

Minor pr. Humanitas Verbi eſt illi indebita; atqui ſublato impedimento non eſt ubicunque

eſt

eſt Verbum naturaliter: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis non ſunt ubicunque iſta ſunt naturaliter.

Solutio: Humanitas Verbi eſt illi indebita, & eſt quaſi accidens illi connaturale, *Nego*. & eſt quaſi accidens non connaturale, *Concedo*. Quòd enim ei uniatur non eſt ullo modo ſecundum ordinem naturæ, ſed ſupra vires totius naturæ. Quando autem diximus accidentia indebita, ſublato impedimento poni ubicunque ponitur ipſorum ſubjectum naturaliter, id intelleximus de accidentibus connaturalibus, non autem de non connaturalibus: ergo alia indebita ſuis quaſi ſubjectis ſi non ſint illis connaturalia, non ſunt ubicunque ipſorum ſubjecta ponuntur, *Concedo*. ſi ſint connaturalia, *Nego*.

Quinta Concluſio:

Subjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Subjectum poſitum in diverſis locis æquivalet duobus: ergo ſubjectum poſitum in diverſis locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico.

Antecedens pr. Subjectum poſitum in duobus temporibus æquivalet duobus: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus.

Conſequentia pr. Non minorem habet vim ad hoc multiplicitas loci, quàm durationis: ergo etiam poſitum in diverſis locis æquivalet duobus,

Ante-

Antecedens pr. Multiplicitas durationis non poteſt dici magis facere ad hoc, niſi quia conveniat ei potiùs, quàm ubicationi eſſe rationem, & virtutem agendi; atqui non eſt magis ratio, neque virtus agendi quàm ubicatio: ergo non minorem vim ad hoc habet multiplicitas ubicationis, quàm durationis.

Minor pr. Totum munus durationis, eſt ut conſtituat rem præſentem huic tempori potiùs, quàm alteri; ergo non eſt magis virtus agendi, quàm ubicatio.

Objicitur. Ratio, quare dicamus ſubjectum poſſe recipere accidentia in duobus locis, quæ non poſſet in uno, eſt, quia in duobus locis poſitum æquivalet duobus, aut pluribus; atqui non æquivalet duobus: ergo poſitum in diverſis locis, non poteſt recipere accidentia, quæ non poſſet in uno.

Minor pr. Ratio, quare dicamus æquivalere, eſt; quia multiplicitas ubicationum dat illi hanc vim; atqui non dat illi hanc vim: ergo non æquivalet duobus.

Minor pr. Ratio, quare dicamus dare illi hanc vim, eſt, quia multiplicitas durationum dat illi ſimilem; atqui hæc ratio nulla eſt: ergo multiplicitas ubicationum non dat illi hanc vim.

Minor pr. Non eſt paritas quoad hoc in ubicationibus, & durationibus: ergo hæc ratio nulla eſt.

Antecedens pr. Ubicationes ſunt ſimul; durationes verò ſunt una poſt aliam: ergo non eſt paritas inter ubicationem, & durationem.

Conſequentia pr. Ut ſit paritas quoad hoc inter

ter ubicationes , & durationes debent tam bene ubicationes variæ tollere incapacitatem ſubjecti ad formas contrarias,quàm durationes variæ ; atqui non tollunt : ergo non eſt paritas inter ubicationem & durationem.

Minor pr. Incapacitas ſubjecti ad formas contrarias,eſt tantùm pro eodem tempore;atqui hæc incapacitas tollitur per durationes varias,non autem per varias ubicationes : ergo ubicationes non tollunt incapacitatem ſubjecti ad formas contrarias.

Major pr. Incapacitas ſubjecti non eſt pro eodem loco : ergo eſt tantùm pro eodem tempore.

Antecedens pr. Nulla eſt particula in definitione contrariorum,quæ petat identitatem, & ſimultatem ubicationum ; ergo incapacitas ſubjecti ad formas contrarias,non eſt pro eodem loco.

Antecedens pr. Illa particula non poteſt eſſe niſi ſimul ; atqui ſimul non importat identitatem, & ſimultatem ubicationum: ergo nulla eſt particula in definitione contrariorum, quæ petat identitatem,& ſimultatem ubicationum.

Minor pr. Simul importat tantùm ſimultatem durationum : ergo non importat identitatem , & ſimultatem ubicationum.

Solutio: *Negandum eſt antecedens.* Ratio eſt, quia , ſimul , ibi tam bene ſignificat in eodem loco,atque in eodem tempore.

DISPVTATIO II

De Vacuo.

NAtura loci præcedenti diſputatione e
plicata, non parum conferet ad facil
rem intelligentiam eorum, quæ hal
mus dicenda de Vacuo.

Sectio Prima.

An, & quid ſit Vacuum.

Prima Conclusio:

*Convenit ſoli vacuo eſſe locum deſtitutum c
pore aptum eo repleri.*

ALia quibus hoc poſſet dici convenire ſ
locus, & inane; atqui non convenit illis: er
convenit ſoli vacuo eſſe locum deſtitutum c
pore aptum eo repleri.

Minor pr. Non convenit illis, quæ ſunt repl
corpore, aut non ſunt apta eo repleri; atqui lo
eſt repletus corpore, & inane non eſt aptum
repleri: ergo non convenit loco, neque inani.

Minor de inani probatur.

Illud non eſt aptum repleri, quod non poteſt circumdare; atqui inane non poteſt circumdare: ergo nec repleri.

Minor pr. Illud non poteſt circumdare, quod non eſt poſitivum; atqui inane non eſt poſitivum: ergo non poteſt circumdare.

Minor pr. Inane eſt merum nihil: ergo non eſt quid poſitivum.

Secunda Conclusio:

Vacuum non poteſt dari naturaliter.

Illud dari non poteſt naturaliter, quod ut vitent res naturales faciunt ſibi vim magnam, & agunt contra naturalem inclinationem; atqui res naturales, ut vitent vacuum faciunt ſibi magnam vim, & agunt contra naturalem inclinationem: ergo vacuum dari non poteſt naturaliter.

Minor pr. Aqua ignis, aer, &c. ſunt res naturales; atqui ut vitent vacuum faciunt ſibi magnam vim, & agunt contra naturalem inclinationem: ergo res naturales, ut vitent vacuum faciunt ſibi magnam vim, & agunt contra naturalem inclinationem.

Minor probatur de aqua.

Tunc aqua facit ſibi magnam vim, & agit contra naturalem inclinationem, quando aſcendit; atqui aſcendit ad vitandum vacuum: ergo aqua ut vitet vacuum facit ſibi magnam vim, & agit contra naturalem inclinationem.

Minor pr. In fiſtulis aquæ admotis, cùm attrahitur aer aqua aſcendit; atqui non aſcendit niſi ad

DISPVTATIO III.

De Vacuo.

NATURA loci præcedenti diſputatione explicata, non parum conferet ad faciliorem intelligentiam eorum, quæ habemus dicenda de Vacuo.

SECTIO PRIMA.

An, & quid ſit Vacuum.

PRIMA CONCLUSIO:

Convenit ſoli vacuo eſſe locum deſtitutum corpore aptum eo repleri.

ALIA quibus hoc poſſet dici convenire ſunt locus, & inane; atqui non convenit illis: ergo convenit ſoli vacuo eſſe locum deſtitutum corpore aptum eo repleri.

Minor pr. Non convenit illis, quæ ſunt repleta corpore, aut non ſunt apta eo repleri; atqui locus eſt repletus corpore, & inane non eſt aptum eo repleri: ergo non convenit loco, neque inani.

Minor de inani probatur.

Illud

Digitized by Google

Illud non eſt aptum repleri, quod non poteſt circumdare; atqui inane non poteſt circumdare: ergo nec repleri.

Minor pr. Illud non poteſt circumdare, quod non eſt poſitivum; atqui inane non eſt poſitivum: ergo non poteſt circumdare.

Minor pr. Inane eſt merum nihil: ergo non eſt quid poſitivum.

Secunda Concluſio:

Vacuum non poteſt dari naturaliter.

Illud dari non poteſt naturaliter, quod ut vitent res naturales faciunt ſibi vim magnam, & agunt contra naturalem inclinationem; atqui res naturales, ut vitent vacuum faciunt ſibi magnam vim, & agunt contra naturalem inclinationem: ergo vacuum dari non poteſt naturaliter.

Minor pr. Aqua ignis, aer, &c. ſunt res naturales; atqui ut vitent vacuum faciunt ſibi magnam vim, & agunt contra naturalem inclinationem; ergo res naturales, ut vitent vacuum faciunt ſibi magnam vim, & agunt contra naturalem inclinationem.

Minor probatur de aqua.

Tunc aqua facit ſibi magnam vim, & agit contra naturalem inclinationem, quando aſcendit; atqui aſcendit ad vitandum vacuum: ergo aqua ut vitet vacuum facit ſibi magnam vim, & agit contra naturalem incliuationem.

Minor pr. In fiſtulis aquæ admotis, cùm attrahitur aer aqua aſcendit; atqui non aſcendit niſi

ad vitandum vacuum: ergo aqua aſcendit contra naturalem inclinationem ad vitandum vacuum.

Minor pr. Quod aſcendit intra fiſtulam, ut occupet locum relictum ab aëre attracto, aſcendit ad vitandum vacuum; atqui aqua aſcendit, ut occupet locum relictum ab aëre attracto: ergo aqua aſcendit ad vitandum vacuum.

Minor pr. Illud aſcendit, ut occupet locum relictum ab aëre attracto, quod cùm non debet illum occupare non aſcendit; atqui aqua cùm non debet occupare locum relictum ab aëre attracto non aſcendit: ergo aqua aſcendit, ut occupet locum relictum ab aëre attracto.

Minor pr Cùm eſt foramen in extremitate fiſtulæ, aut iſta non perfectè coaptatur aquæ, aqua occupare non debet locum relictum ab aëre attracto; atqui aqua tunc non aſcendit, ut docet experientia: ergo cùm aqua occupare non debet locum relictum ab aëre attracto, non aſcendit.

Major pr. Cùm eſt corpus levius aqua, quod ſuccedere poteſt in locum relictum ab aëre attracto, aqua occupare non debet locum relictum ab aëre attracto; atqui cùm eſt foramen in extremitate fiſtulæ, aut iſta non perfectè coaptatur aquæ, eſt corpus levius, quod ſuccedere poteſt in locum relictum ab aëre attracto: ergo cùm eſt foramen in extremitate fiſtulæ, aut iſta non perfectè coaptatur aquæ, aqua occupare non debet locum relictum ab aëre attracto.

Minor pr. Aër eſt corpus levius aqua; atqui cùm eſt foramen in extremitate fiſtulæ, aër ſuccedere poteſt in locum relictum ab aëre attracto: ergo cùm eſt foramen in extremitate fiſtulæ, aut iſta

non

non perfectè coaptatur aquæ, eſt corpus levius, quod ſuccedere poteſt in locum relictum ab aëre attracto.

Minor pr. Ut aër ſuccedat nihil aliud requiritur, quam ut pateat ipſi via; atqui cùm eſt foramen patet ipſi via: ergo cùm eſt foramen in extremitate fiſtulæ, aër ſuccedere poteſt in locum relictum ab aëre attracto.

Objicitur. Datur naturaliter charta non verberata; atqui in ea datur vacuum: ergo naturaliter datur vacuum.

Minor pr. Eſſe debet aliqua ratio, cur charta non verberata ſit levior verberata; atqui illa non poteſt eſſe alia, quàm quòd in non verberata detur vacuum: ergo in charta non verberata datur vacuum.

Minor pr. Illa alia ratio non poteſt eſſe niſi quia in charta non verberata eſt aër incluſus; atqui hæc ratio nulla eſt: ergo illa non poteſt eſſe alia, quàm quod in non verberata detur vacuum.

Minor pr. In aëre illo incluſo datur vacuum: ergo hæc ratio nulla eſt.

Antecedens pr. Non minùs in illo aëre eſt vacuum, quàm in eo, in quo movemur; atqui in eo, in quo movemur, datur vacuum: ergo & in illo.

Minor pr. Non poſſumus moveri in vacuo, quin in aëre, in quo movemur, detur vacuum; atqui movemur in vacuo: ergo in aëre, in quo movemur, datur vacuum.

Minor pr. Cùm movemur, movemur in pleno, vel in vacuo; atqui non movemur in pleno: ergo movemur in vacuo.

Solutio: Cùm movemur, movemur in vacuo,

vel in pleno noſtro corpore, vel alieno in ſenſu diviſo, *Concedo*. in ſenſu compoſito, *Nego*. atqui non movemur in pleno noſtro corpore, aut alieno in ſenſu diviſo, ita ut deſinat eſſe plenum alio corpore dum repletur noſtro, *Nego*. non movemur in pleno alio corpore in ſenſu compoſito, hoc eſt, quod maneat ſimul cum noſtro, *Concedo*.

Contrà. Moveri in pleno noſtro, aut alio corpore in ſenſu diviſo eſt, cùm corpus noſtrum occupat locum aliquem, ibi deſinere eſſe aliud, quod antea erat, atqui cùm noſtrum occupat locum aliquem, ibi non deſinit eſſe aliud, quod antea erat: ergo non movemur in pleno noſtro, aut alio corpore in ſenſu diviſo.

Minor pr. Cùm deſinit corp' eſſe in aliquo loco, ſecedit in alium; atqui corpus quod antea erat ubi ponitur noſtrum, non ſecedit in alium locum: ergo cùm noſtrum occupat locum aliquem, ibi non deſinit eſſe aliud, quod antea erat.

Minor pr. Vel corpus in cujus locum ſuccedit, recedit ipſum ex eo loco, vel non; ſed neutrum dici poteſt: ergo non ſecedit in alium locum.

Reſpondeo recedere.

Contrà. Corpus illud recedere, eſt ad motum minimi corporis totum mundum moveri; atqui totus mundus non movetur ad motum minimi corporis: ergo non recedit.

Solutio: Corpus illud recedere via rectà eſt totum mundum moveri, *Concedo*. via obliqua, ſeu ad latus, & condenſari, *Nego*. & *conceſſa minori*: ergo non recedit via rectà, *Concedo*. via obliqua, & condenſando alia corpora, *Nego*.

Contrà, Aër ſæpè non poteſt refluere ad latus, etiam,

etiam cùm nullum eſt aliud corpus à quo poſſit occupari ſpatium relictum à corpore, quod recedit: ergo tunc dabitur vacuum.

Antecedens pr. Cùm aqua congelatur hyeme intra vas bene occluſum, aër refluere non poteſt ad latus: ergo aër ſæpè non poteſt refluere ad latus, etiam cùm non eſt aliud corpus, à quo poſſit occupari ſpatium relictum à corpore, quod recedit.

Solutio: Cùm aqua congelatur hyeme intra vas benè occluſum, aër refluere non poteſt ad latus, & non frangitur vas, aut nullum eſt aliud corpus à quo ſpatium relictum occupetur, *Nego* & eſt aliud corpus à quo occupetur, aut frangitur vas, *Concedo.* Illud corpus eſſe poſſet corpuſcula illa quæ includebantur in aqua ante congelationem.

Contrà. Non eſt neceſſarium admittere illa corpuſcula replentia illud ſpatium: ergo non eſt dicendum illud ſpatiũ repleri ab illis corpuſculis.

Antecedens pr. Non eſt magis neceſſarium illud ſpatium eſſe repletum illis corpuſculis; quàm illud, quod deſeritur à duabus tabulis perfectè planis junctis, dum ſeparantur ſimul ſecundùm omnes partes; atqui illud ſpatium non eſt repletum: ergo neque aliud.

Solutio: Atqui illud ſpatium non eſt repletum, & illæ tabulæ ſeparari poſſunt ſimul ſecundùm omnes partes, *Nego.* & non poſſunt ſimul ſeparari ſecundùm omnes partes, *Concedo.*

Contrà Suppono *Angelum Gabrielem v. g. applicare ſe ad movendam unam ex illis tabulis verſus orientem, & Raphaëlem ex oppoſito trahere aliam, quàm magno poteſt conatu verſus occidentem, quo poſito ſic argumentor:*

In illa ſuppoſitione tabulæ illæ ſeparantur à ſe invicem ſecundùm omnes partes, vel tantùm ſecundùm aliquas, & ſecundùm alias ſibi adhærent; atqui ſecundùm nullas planè ſibi adhærent: ergo tabulæ illæ ſeparantur ſimul ſecundùm omnes partes.

Solutio: *Neganda eſt major*, ſi non ſupponatur ſimul dari aliud corpus, quod ſuccedere poſſit in locum relictum ab illis tabulis, dum ſecundùm aliquas partes ſeparantur; & ratio eſt facilis, quia, vel Angeli trahentes illas ſunt æqualis virtutis, vel inæqualis; ſi æqualis, neuter vincet, & ita immotæ manebunt tabulæ: ſi inæqualis, fortior trahet ambas verſus partem, verſus quam volebat trahere ſuam; vis enim tractiva indita iſti ad ſervandam contiguitatem trahet aliam, & ita ambæ verſus eandem partem movebuntur.

Si verò ſupponatur eſſe corpus, quod poſſit ſuccedere in locum relictum ab aëre, dum ſeparantur; *Neganda eſt minor*, & dicendum adhærere ſibi ſecundùm omnes illas partes, in quarum locum non poteſt ipſo initio ſuccedere aliud corpus.

Contrà: Illæ tabulæ ſecundùm aliquas partes non ſibi adhærent: ergo ſecundùm nullas ſibi adhærent.

Antecedens pr. Vis ſeparativa æquè applicata eſt omnibus: ergo ſecundùm nullas ſibi adhærent.

Solutio: Vis ſeparativa æquè applicata eſt omnibus, & æquè in locum omnium remotarum, ſcilicet, & quæ ſunt in medio, ac vicinarum; & quæ ſunt in extremitate, poteſt ſuccedere corpus occupans illud ſpatium, *Nego*. & non poteſt, *Concedo*.

Certè

Certè ut hoc poſſet deberet eſſe ſimul in pluribus locis, ſcilicet, in extremitate, & in medio, quæ ſunt plura loca illius adæquatiſſima.

Tertia Conclusio:

Cauſa motus, quo impeditur vacuum, eſt virtus tractivæ indita ſingulis corporibus, ad retinendam contiguitatem cum aliis.

Causa motus, quo impeditur vacuum, eſt vis inexiſtens corpori, quod recedit, aut quod ſuccedit in locum recedentis; atqui non eſt virtus inexiſtens corpori ſuccedenti in locum recedentis: ergo eſt virtus inexiſtens recedenti ipſi indita, ad retinendam contiguitatem cum aliis.

Minor pr. Quando per fiſtulam admotam aquæ illa aſcendit, aer eſt corpus recedens, & aqua ſuccedens; atqui illa virtus non inexiſtit aquæ ſuccedenti: ergo virtus illa non inexiſtit corpori quod ſuccedit.

Minor pr. Illa virtus non inexiſtit ei, quod non poteſt dici cauſa aſcenſus aquæ; atqui aqua dici non poteſt cauſa ſui aſcenſus: ergo illa virtus non inexiſtit aquæ ſuccedenti.

Minor pr. Illud dici non debet cauſa aſcenſus aquæ, per quod difficiliùs, aut non ſatis explicatur major illa difficultas, quæ eſt in trahendo aere, cùm aqua debet ſuccedere, quàm cum aliud corpus levius; atqui admiſſo, quòd aqua ſit cauſa ſui aſcenſus difficiliùs explicatur major difficultas, quam experimur in trahendo aere, cùm aqua debet ſuccedere, quàm cùm aliud corpus levius: ...

ergo aqua dici non debet cauſa ſui aſcenſus;

Minor pr. Experiri non poſſumus majorem difficultatem in trahendo aëre, cùm aqua ſuccedere debet, quàm cùm aliud corpus levius, quin efficiamus aliquid circa motum aquæ ſurſum; atqui admiſſo quòd aqua ſit cauſa ſui aſcenſus, nihil efficimus circa motum aquæ ſurſum: ergo admiſſo quòd aqua ſit cauſa ſui aſcenſus, difficiliùs explicatur major illa difficultas, quam experimur in trahendo aëre cùm aqua debet ſuccedere, quàm cùm aliud corpus levius.

Major probatur primò.

Non experimur difficultatē niſi cùm patimur, aut agimus; atqui cùm aqua aſcendit nihil patimur: ergo aliquid circa illius motum efficere debemus.

Minor prioris argumenti probatur ſecundò.

Illud tantùm efficit aliquid circa motum aquæ, quod producit illius aſcenſum; atqui admiſſo quòd aqua ſit cauſa ſui aſcenſus, ſola aqua illum producit: ergo admiſſo quòd aqua ſit cauſa ſui aſcenſus, nihil efficimus circa motum aquæ.

QUARTA CONCLUSIO:

Vacuum dari poteſt divinitus.

DARI vacuum nihil eſt aliud, quàm dari ſuperficiem aliquam capacem ambire aliquod corpus, & de facto nullum ambientem; atqui non implicat dari hujuſmodi ſuperficiem: ergo non implicat etiam dari vacuum.

Minor pr. Illud non implicat dari, ex quo non ſequitur eſſe, & non eſſe illius rei, vel alterius; atqui

qui ex eo, quòd detur hujuſmodi ſuperficies, non ſequitur eſſe, & non eſſe illius rei, neque alterius: ergo non implicat dari hujuſmodi ſuperficiem.

Minor pr. Sequitur tantùm eſſe illam ſuperficiem, & non eſſe aliam, quæ ab iſta ambiatur: ergo non ſequitur eſſe; & non eſſe illius rei, neque alterius.

SECTIO II.

An poſſit eſſe motus in Vacuo.

UNICA CONCLUSIO:

Motus localis ſucceſſivus fieri poteſt in vacuo.

IBI fieri poteſt motus localis ſucceſſivus, ubi ſunt omnia requiſita ad illius productionem; atqui in vacuo poſſunt eſſe omnia requiſita ad illius productionem: ergo motus localis ſucceſſivus fieri poteſt in vacuo.

Minor pr. Requiſita ad productionem motus localis ſucceſſivi ſunt vis motiva, res quæ poſſit moveri, & diſtantia in ſpatio, per quod moveri debet; atqui hæc tria reperiri poſſunt in vacuo: ergo in vacuo eſſe poſſunt omnia requiſita ad illius productionem.

Minor pr. In vacuo poteſt poni homo, poteſt etiam poni lapis funi alligatus; atqui in homine illo eſt vis motiva, & in lapide vis receptiva motus, & diſtantia inter partes ſuperficiei vacuæ: ergo in vacuo eſt vis motiva, res quæ poſſit moveri, & diſtantia in ſpatio.

Diſtinguunt adverſarii, & in lapide eſt vis rece-

priva motus localis ſucceſſivi, *Negant.* motus, qui non ſit ſucceſſivus, *Concedunt.*

Contrà. Motus, per quem tranſit lapis ab una parte ſuperficiei ad aliam, eſt verè ſucceſſivus: ergo in lapide eſt vis receptiva motus propriè ſucceſſivi.

Antecedens pr. Ille motus localis eſt verè ſucceſſivus, per quem mobile non eſt ſimul, & ſemel in omnibus partibus ſpatii, quod decurrit; atqui lapis non eſt ſimul, & ſemel in omnibus partibus ſpatii interjacentis inter extremitates ſuperficiei vacuæ: ergo motus, per quem tranſit lapis ab una parte ſuperficiei ad aliam, eſt verè ſucceſſivus.

Minor pr. Lapis exiſtens ſimul, & ſemel in omnibus partibus ſpatii interjacentis inter extremitates ſuperficiei vacuæ, eſt ſimul in pluribus locis; atqui non poteſt eſſe ſimul in pluribus locis: ergo lapis non eſt ſimul, & ſemel in omnibus partibus ſpatii interjacentis inter partes ſuperficiei vacuæ.

Ut probetur minor:

Suppono *ſuperficiem vacuam eſſe parietes iſtius ſcholæ & ſpatium interjacens eſſe illud, quod eſt ab uno pariete ad alium. hoc poſito ſic argumentor:*

Septem, aut plures partes ſpatii deſignati ſunt ſingulæ locus lapidis iſtius: ergo ille exiſtens ſimul in omnibus partibus iſtius ſpatii eſt ſimul in pluribus locis.

Conſequentia pr. Illud eſt ſimul in pluribus locis, quod eſt ſimul in pluribus partibus ſpatii, quarum quælibet eſt illius locus; atqui lapis ille eſt in pluribus partibus ſpatii, quarum quælibet poteſt eſſe ejus locus: ergo exiſtens in omnibus partibus

iſtius

iſtius ſpatii, eſt ſimul in pluribus locis.

Diſtinguunt ſecundum argumentum ſuprà factum. Requiſita ad motum ſucceſſivum ſunt vis motiva, res, quæ poſſit moveri, & diſtantia in ſpatio tantùm, *Negant*, & ſimul reſiſtentia illius ſpatii, *Concedunt.*

Contrà. Illud non poteſt dici neceſſarium ad motum illū, ſine quo ille eſſe poteſt; atqui etiamſi non ſit illa reſiſtentia, motus ille eſſe poteſt: ergo reſiſtentia illa non eſt quid requiſitum ad illum motum.

Minor pr. Sine eo poteſt eſſe motus iſte, ſine quo mobile prius eſſe debet in una parte ſpatii decurrendi, quàm in alia; atqui ſine hac reſiſtentia mobile poteſt eſſe prius in una parte ſpatii decurrendi, quàm in alia: ergo etiam ſi non ſit illa reſiſtentia motus ille eſſe poteſt.

Minor pr. Mobile non poteſt eſſe ſimul in omnibus partibus illius ſpatii decurrendi; ergo debet eſſe prius in una parte, quàm in alia.

Antecedens pr. Partes mobilis, quod eſt ſimul in omnibus partibus illius ſpatii ſe penetrant; atqui non poſſunt ſe penetrare: ergo mobile non poteſt eſſe ſimul in omnibus partibus illius ſpatii.

Minor pr. Partes illius mobilis ſe penetrant, quæ ſunt ſimul in eadem parte ſpatii; atqui quæ ſunt ſimul in omnibus partibus illius ſpatii ſunt ſimul in eadem parte ſpatii: ergo partes mobilis quod eſt ſimul in omnibus partibus illius ſpatii, ſe penetrant.

Objicies. Omnis motus localis ſucceſſivus eſt motus gravium, & levium, aut projectorum, aut progreſſivus; atqui nullus ex illis poteſt fieri in [illegible]

vacuo: ergo motus localis ſucceſſivus non poteſt fieri in vacuo.

Minor de motu gravium & levium probatur.

Ibi non poteſt eſſe motus gravium, & levium, ubi non eſt ſurſum, neque deorſum; atqui in vacuo non eſt ſurſum, neque deorſum: ergo in vacuo non poteſt eſſe motus gravium, & levium.

Solutio: Atqui in vacuo ſtrictè ſumpto non eſt ſurſum, neque deorsùm, *Nego*. in vacuo latè ſumpto, ſeu inani, & ſpatio imaginario, *Concedo*. ergo motus gravium, & levium non poteſt eſſe in vacuo latè ſumpto, ſeu inani, *Concedo*. in vacuo ſtrictè ſumpto, *Nego*.

Contrà. Omnis motus ſucceſſivus fieri debet in tempore; atqui motus gravium, & levium factus in vacuo etiam ſtrictè ſumpto non fit in tempore: ergo motus gravium, & levium non poteſt eſſe in vacuo ſtrictè ſumpto.

Minor pr. Tempus illud eſſet determinatum, vel indeterminatum; ſed neutrum dici poteſt; ergo non fit in tempore.

Reſpondeo eſſe determinatum.

Contrà. Tempus illud determinatum debet eſſe hora, dies, vel menſis &c. atqui non poteſt dici, quòd ſit hora, neque dies &c. ergo non eſt tempus determinatum.

Minor pr. Non poteſt dici, quòd ſit dies potiùs; quàm hora, quin aſſignetur cauſa illius tarditatis; atqui nulla aſſignari poteſt: ergo non poteſt dici quòd ſit hora, neque dies.

Minor pr. Illa cauſa non poteſt eſſe niſi reſiſtentia ſpatii decurrendi; atqui illa non eſt cau-

ſa, quòd ſit dies potiùs, quàm hora: ergo nulla cauſa aſſignari poteſt illius tarditatis.

Major pr. Alia illa cauſa non poteſt eſſe niſi limitatio agentis; atqui non eſt limitatio agentis: ergo illa cauſa non poteſt eſſe niſi reſiſtentia ſpatii decurrendi.

Minor pr. Limitatio agentis nihil eſt aliud, quàm vis motiva illius finita; atqui illa non eſt cauſa, cur tempus illud ſit potiùs dies, quàm hora: ergo illa alia cauſa non eſt limitatio agentis.

Minor pr. Illud non eſt cauſa, cur hoc tempus ſit potiùs dies, quàm hora, quod non eſt cauſa ſucceſſionis, & tarditatis illius motus; atqui vis motiva finita dici nō poteſt cauſa ſucceſſionis, & tarditatis illius motus: ergo vis motiva finita non eſt cauſa, cur tempus illud ſit potiùs dies, quàm hora.

Minor pr. Non magis vis illa motiva finita dici debet cauſa tarditatis majoris illius motus, quàm vis illuminativa tarditatis illuminationis; atqui vis illuminativa non eſt cauſa tarditatis illuminationis: ergo neque vis motiva finita tarditatis majoris illius motus.

Solutio: Nō magis vis illa motiva præcisè ſumpta dici debet cauſa tarditatis majoris illius motus, quàm vis illuminativa illuminationis, *Concedo*, ſi ſumatur conjuncta (ut in caſu noſtro) cum diſtantia extremitatum ſpatii decurrendi, *Nego*. & *concesſâ Minori*: ergo vis motiva finita præcisè ſumpta dici non debet cauſa tarditatis majoris illius motus, *Concedo*, conjuncta cum diſtantia extremitatum ſpatii decurrendi, *Nego*.

Contrà. Diſtantia illa ſine reſiſtentia medii

ne-

non facit, ut motus ſit tardior; atqui nulla eſt reſiſtentia medii: ergo diſtantia non facit, ut motus ſit tardior.

Major pr. Illud non facit, ut motus ſit tardior, quod non eſt ſufficiens, ut ſit motus; atqui diſtantia illa ſine reſiſtentia medii non eſt ſufficiens, ut ſit motus: ergo diſtantia illa ſine reſiſtentia medii non facit, ut motus ſit tardior.

Minor pr. Illud non eſt ſufficiens, ut ſit motus, quod ſupponit non exiſtentiam virtutis ſufficientis ad ipſi dandum eſſe; atqui diſtantia illa ſine reſiſtentia medii ſupponit non exiſtentiam virtutis ſufficientis ad dandum eſſe motui: ergo diſtantia illa ſine reſiſtentia medii non eſt ſufficiens, ut ſit motus.

Minor pr. Virtus, quæ dici poteſt ſufficiens ad dandum eſſe motui, cùm non eſt reſiſtentia medii eſt vis motiva hominis, & animalium; atqui illa non eſt ſufficiens ad dandum eſſe motui, cùm non eſt reſiſtentia medii: ergo diſtantia illa ſine reſiſtentia medii ſupponit non exiſtentiam virtutis ſufficientis ad dandum eſſe motui.

Minor pr. Vis motiva, quam nunquam experimur dare eſſe motui, niſi cùm eſt reſiſtentia medii, non eſt ſufficiens ad illi dandum eſſe, cum nulla eſt reſiſtentia; atqui nunquam experimur vim motivam animalium, & hominum dare eſſe motui, niſi cùm eſt reſiſtentia medii: ergo vis motiva hominum, & animalium non eſt ſufficiens ad dandum eſſe motui cùm nulla eſt reſiſtentia medii.

Major pr. Vis motiva, quam experimur tantùm dare eſſe motui in caſibus ordinariis, non eſt

ſuffi-

ſufficiens ad illi dandum eſſe in caſibus extraordinariis; atqui cùm eſt reſiſtentia medii, eſt caſus ordinarius,& cùm non eſt reſiſtentia, caſus extraordinarius: ergo vis motiva, quam nunquam experimur dare eſſe motui, niſi cùm eſt reſiſtentia medii,non eſt ſufficiens ad illi dandum eſſe, cùm nulla eſt reſiſtentia.

Solutio: Vis motiva, quam experimur tantùm dare eſſe motui in caſibus ordinariis non eſt ſufficiens ad illi dandum eſſe in extraordinariis,& miraculoſis,ſi major in illis requiratur virtus, *tranſeat*. ſi non major requiratur virtus,*Nego*. atqui cùm eſt reſiſtentia medii eſt caſus ordinarius, & cùm non eſt reſiſtentia extraordinarius, & in hoc major requiritur virtus,*Nego*. & non major requiritur virtus,*Concedo*.

Contrà. Non magis dicere debemus vim motivam eſſe ad producendum motum ullo modo in caſibus miraculoſis, quàm ſit in accidentibus vis ad exiſtendum ſine ſubjecto; atqui accidentia non habent vim exiſtendi ſine ſubjecto : ergo non eſt etiam vis motiva ad producendum motum in caſibus miraculoſis.

Solutio : *Neganda eſt Major*; quia ut accidentia exiſtant ſine ſubjecto major requiritur virtus, quàm ut ſint in ſubjecto, ut autem producatur motus ſine reſiſtentia medii, minor deſideratur virtus.

Contrà. Impoſſibilis eſt virtus illa motiva ſine reſiſtentia medii: ergo non minor requiritur virtus ad producendum motum ſine reſiſtentia medii.

Antecedens pr. Tam impoſſibilis eſt virtus illa motu
mo-

motiva ſine reſiſtentia medii, quàm vis attollendi pondus ſine gravitatione; atqui hæc eſt impoſſibilis: ergo & illa.

Solutio: Tam impoſſibilis eſt virtus illa motiva ſine reſiſtentia medii, quàm vis attollēdi pondus ſine gravitatione quoad denominationē devincentis reſiſtētiam medii, *Concedo*. in ſeipſa, *Nego*. atqui eſt impoſſibilis vis attollendi pondus ſine gravitatione quoad illam denominationem attollendi pondus, *Concedo*. in ſeipſa, *Nego*. hoc eſt, poteſt manere illa virtus, & producere ſuum actū, nimirum impulſum in corpore, cui illum imprimit, non tamen dici per illum attollens illud pondus, quia ponderare convenit tantùm corpori gravi.

Contrà. Illa virtus eſt impoſſibilis in ſeipſa, cui impoſſibile eſt producere ſuum actum; atqui impoſſibile eſt ut vis motiva producat motum ſine reſiſtentia medii: ergo illa virtus producēdi motū ſine reſiſtentia medii eſt impoſſibilis in ſeipſa.

Minor pr. Impoſſibile eſt, ut motus ſine reſiſtentia medii ab eadem virtute æqualiter applicata non ſit velocior eo, qui fit cum reſiſtentia medii; atqui motus factus ſine reſiſtentia medii ab æquali virtute, & æqualiter applicata, non eſt velocior neceſſariò motu facto cum reſiſtentia medii: ergo impoſsibile eſt, ut vis motiva producat motum ſine reſiſtentia medii.

Minor pr. Ille motus non eſt alio velocior, qui non fit minori tempore, & breviori per idem ſpatium; atqui motus factus ſine reſiſtentia medii ab æquali virtute, & æqualiter applicata non fit neceſſariò minori tempore; ergo non eſt neceſſariò velocior alio.

Ad certiorem probationem Minoris.

Supponunt *motum factum ſine reſiſtentia medii eſſe unius quadrantis, factum verò cum reſiſtentia medii eſſe unius horæ. & ſic argumentantur*:

Poteſt ità minui reſiſtentia medii, ut motus ille factus cùm illa reſiſtentia ſit tantùm mediæ horæ: ergo non ſit neceſſariò minori tempore.

Antecedens pr. Motus ille diminutus jam per diminutionem reſiſtentiæ media hora, poteſt etiam minui altero quadrante per diminutionē reſiſtentiæ alterius quadrantis; atqui motus ille diminutus hoc modo non fit minori tempore: ergo poteſt ita minui reſiſtentia medii, ut motus ille factus cùm illa reſiſtentia ſit tantùm mediæ horæ.

Major pr Poteſt minui dimidio quadrante: ergo & quadrante.

Conſequentia pr, Vel poteſt reſiduum dimidii quadrantis minui, vel non; atqui neutrum dici poteſt: ergo minui poteſt quadrante.

Reſpondeo poſſe minui.

Contrà. Vel medio dimidii quadrantis, vel toto dimidio quadrante.

Reſpondeo poſſe minui medio dimidii.

Contrà. Vel poteſt minui ſemper, & ſemper, vel non; ſed neutrum dici poteſt: ergo non poteſt minui medio dimidii.

Solutio: Vel poteſt minui ſemper, & ſemper, ſecundùm partes aliquotas, *Nego*, ſecundùm partes proportionales, *Concedo*. atqui non poteſt minui ſemper, & ſemper ſecundùm partes aliquotas, *Concedo*, ſecundùm partes proportionales, *Nego*. Ratio eſt, quia reſiſtentia illa ſupponitur manere, ac proinde tota tolli non poteſt, unde nec etiam totum

tem-

tempus auferri, quod in illa devincenda inſumitur; unde non ſequitur, quòd licèt ſemper minui poſſit ſecundùm partes proportionales, poſſit habere durationem non majorem eâ, quæ conceditur ubi nulla eſt reſiſtentia.

Contrà. Poteſt minui reſiſtentia ſecundùm partes aliquotas ſemper, & ſemper: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Qui admittit non poſſe minui reſiſtētiam ſecundùm partes aliquotas ſemper, & ſemper, fateri debet dari proportionem aliquam inter vacuum, & plenum; atqui nulla datur proportio inter vacuum & plenum: ergo minui poteſt reſiſtentia ſecundùm partes aliquotas ſemper, & ſemper.

Solutio: Qui admittit non poſſe minui reſiſtentiam ſecundùm partes aliquotas ſemper, & ſemper, fateri debet dari proportionem aliquam inter vacuum, & plenum in ratione pleni, & vacui, *Nego*, in ratione temporis, aut durationis, quæ inſumitur in decurrendo utroque ſpatio, *Concedo*. atqui nulla datur proportio inter plenum, & vacuum in ratione temporis, aut durationis, quæ inſumitur in utroque ſpatio decurrendo, *Nego*, in ratione pleni & vacui, *Concedo* & ratio eſt, quia cùm vacuum nihil ſit, ſub ea ratione habere non poteſt proportionem cum pleno, quod eſt aliquid poſitivum, poteſt tamen ſub alia; quatenus nimirum tempus quod inſumitur à mobili in utroque decurrendo eſt majus, minus, aut æquale.

* * *

DISPU-

DISPVTATIO IV.

De Tempore.

TEMPUS ſicut & locus ſonat extenſionem, ſed hic permanentem, & totam ſimul; illud verò ſucceſſivam, & cujus partes ſunt aliæ poſt alias.

SECTIO PRIMA.

Quid, & quotuplex ſit duratio.

PRIMA CONCLUSIO:

Duratio eſt accidens realiter ſuperadditum rei duranti.

DURATIO eſt id, per quod res eſt potiùs hoc tempore, quàm alio; atqui id, per quod res eſt hoc potiùs tempore, quàm alio, eſt accidens realiter ei ſuperadditum; ergo duratio eſt accidens realiter ſuperadditum rei duranti.

Minor pr. Illud, per quod res eſt hodie potiùs quàm heri, aut alio tempore, eſt quid diſtinctum ab illa; atqui illud diſtinctum non poteſt eſſe aliud quàm

quàm accidens ei realiter ſuperadditum: ergo id, per quod res eſt hoc potiùs tempore, quàm alio, eſt accidens ei realiter ſuperadditum.

Minor pr. Illud diſtinctum non poteſt eſſe niſi tempus extrinſecum, aut accidens ei realiter ſuperadditum; atqui non eſt tempus extrinſecum: ergo eſt accidens ei realiter ſuperadditum.

Minor pr. Per illud res non eſt potiùs hodie, quàm heri, quo poſito, & coexiſtente res poteſt non eſſe hodie; atqui poſito tempore extrinſeco coexiſtente rei duranti poteſt illa res non eſſe hodie: ergo non eſt tempus extrinſecum.

Minor pr. Tempus extrinſecum eſt motus primi mobilis; atqui poſitâ coexiſtentiâ motus primi mobilis cum re durante res illa poteſt non eſſe hodie: ergo poſito tempore extrinſeco coexiſtente rei duranti poteſt illa res non eſſe hodie.

Ut probetur Minor.

Suppono *motum hodiernum primi mobilis productum fuiſſe, ut poterat cùm Cæſar regnabat, & ſic argumentor:*

Motus primi mobilis in hoc caſu coexiſtebat Cæſari; atqui per illum non dicebatur Cæſar durare hodie: ergo id, per quod res eſt hodie potiùs, quàm alio tempore, non eſt coexiſtentia motus primi mobilis cum re durante.

Objicies. Deus eſt res durans; atqui duratio non eſt accidens ei realiter ſuperadditum: ergo duratio non eſt accidens realiter ſuperadditum rei duranti.

Solutio: Deus eſt res durans indifferens, ut ſit hoc tempore, vel alio, *Nego.* determinata eſſentialiter ad coexiſtendum omni tempori, *Concedo.*

ergo

ergo duratio non eſt accidens realiter ſuperadditum rei duranti indifferenti ut ſit hoc tempore vel al.o, *Nego*. determinatæ eſſentialiter ad coexiſtendum omni tempori, *Concedo*.

Contrà. Ignis conſervatus eſt res indifferens, ut ſit hoc tempore, vel alio; atqui duratio non eſt accidens ei realiter ſuperadditum: ergo duratio non eſt accidens realiter ſuperadditum rei indifferenti, ut ſit potiùs hoc tempore, quàm alio.

Minor pr. Illud non eſt accidens ſuperadditum igni conſervato, quod non eſt realiter ab ipſo diſtinctum; atqui duratio non eſt diſtincta realiter ab igne conſervato: ergo non eſt accidens ei realiter ſuperadditum.

Minor pr. Ignis conſervatus nihil aliud dicit, quàm entitatem ignis, & actionem dantem ei eſſe; atqui duratio non eſt entitas ignis, neque etiam actio ei dans eſſe: ergo duratio non diſtinguitur realiter ab igne conſervato.

Major pr. Ignis conſervatus nihil aliud dicit, quàm id, ad quod terminatur voluntas Dei de illo conſervando; atqui terminus illius voluntatis nō eſt aliud, quàm entitas ignis, & actio dans ei eſſe: ergo ignis conſervatus nihil eſt aliud quàm entitas ignis, & actio ei dans eſſe.

Minor pr. Terminus illius voluntatis non debet dici aliud, quàm id, quo poſito intelligitur ignis conſervatus; atqui poſitâ illâ actione & entitate ignis, intelligitur ignis conſervatus: ergo terminus illius voluntatis nihil eſt aliud quàm entitas ignis & actio ei dans eſſe.

Minor pr. Ignis conſervatus nihil aliud dicit, quàm quod importat idem continenter productus;

ctus; atqui poſitâ illâ actione, & entitate ignis, ignis eſt continenter productus; ergo & conſervatus.

Minor pr. Ignis continenter productus nihil eſt aliud, quàm ignis productus hoc tempore, illo, & alio; atqui poſitâ actione, & entitate ignis, ignis eſt productus hoc tempore, illo, & alio: ergo poſitâ illâ actione & entitate ignis, ignis eſt continenter productus.

Minor pr. Ignis eſt productus hoc tempore, poſitâ actione, & entitate ignis: ergo ignis eſt productus hoc tempore, illo, & alio, poſitâ actione, & entitate ignis.

Solutio: Ignis eſt productus hoc tempore poſitâ actione & entitate ignis, ſecluſo omni alio, *Nego.* incluſâ duratione, *Concedo.*

Contrà. Duratio illa eſt impoſſibilis: ergo nō debet dici ibi incluſa.

Antecedens pr. Duratio illa non habet cauſam: ergo eſt impoſſibilis.

Antecedens pr. Cauſa illius non poteſt eſſe alia, quàm res producta, & exiſtens; atqui illa non eſt ejus cauſa: ergo nullam poteſt habere cauſam.

Minor pr. Rem productam eſſe ejus cauſam, eſt ipſam durationem ſibi præſupponi; atqui duratio non poteſt ſibi præſupponi: ergo res producta non poteſt eſſe illius cauſa.

Major pr. Durationem ſibi præſupponi eſt eſſe ſui cauſam; atqui rem productam eſſe illius cauſam, eſt ipſammet ſe cauſare: ergo rem productam eſſe illius cauſam eſt ipſammet ſibi præſupponi.

Mi-

Minor pr. Illud cauſat durationem, quod præintelligitur, ut cauſa illi det eſſe; atqui duratio præintelligitur, ut res producta det illi eſſe: ergo rem productam eſſe cauſam durationis eſt ipſammet durationem ſe cauſare.

Minor pr. Ut res producta det eſſe durationi, debet præſupponi habere eſſe in hoc tempore; atqui duratio præintelligitur in eo, quod eſt illam habere eſſe hoc tempore: ergo duratio præintelligitur ut res producta det illi eſſe.

Major pr. Non ſufficit illam præſupponi habere eſſe; ergo debet præſupponi habere eſſe in hoc tempore.

Antecedens pr. Quod requiritur, ut cauſa det eſſe effectui debet illi præſupponi; atqui cauſam eſſe hoc tempore, eſt neceſſarium, ut illa det eſſe effectui: ergo cauſam eſſe hoc tempore debet præſupponi ut det eſſe effectui.

Solutio: *Neganda eſt Major*, quia ex neceſſariis ad exiſtentiam effectus quædam poſſunt eſſe tantùm concomitantia, ut contingit in approximatione, quæ autem tantùm ſunt concomitantia non poſſunt dici præſupponi, verum quidem eſt, ut res producat debere exiſtere hoc tempore, vel illo; ſed non eſt neceſſarium, ut totum id, quod intelligitur in eo, quod eſt producere hoc tempore, teneat ſe ex parte cauſæ, & actus primi; ſufficit enim ex parte actus primi entitas rei cauſantis, quam comitetur cùm cauſat duratio, per quam habet, ut ſit hoc tempore. Neque enim id, per quod res eſt hoc tempore concurrit ad dandum eſſe effectui.

SECUNDA CONCLUSIO:

Duratio diſtinguitur realiter à productione ſui ſubjecti.

DURATIONI, & productioni ipſius ſubjecti conveniunt prædicata contradictoria: ergo duratio diſtinguitur realiter à productione ſui ſubjecti.

Antecedens pr. Eſſe priorem natura ſubjecto, & non eſſe priorem illo ſunt prædicata contradictoria; atqui illa conveniunt durationi, & productioni ſubjecti ipſius: ergo durationi, & productioni ipſius ſubjecti conveniunt prædicata contradictoria.

Minor pr. Illud eſt prius natura ſubjecto, quod dat illi eſſe, & illud non eſt prius natura eodem quod ab eo accipit eſſe; atqui productio ſubjecti dat ei eſſe, & duratio accipit ab eo eſſe: ergo productioni ſubjecti convenit eſſe priorem illo natura, & durationi non eſſe priorem.

Secunda pars Minoris pr.

Tam duratio accipit eſſe à ſuo ſubjecto quàm ubi; atqui ubi accipit: ergo & duratio.

Major pr. Ideo ubi accipit eſſe à ſuo ſubjecto; quia ſubjectum præintelligitur ei, quod eſt ipſum eſſe in hoc loco potiùs, quàm in alio; atqui ſubjectum etiam præintelligitur ei, quod eſt ipſum eſſe in hoc tempore potiùs, quàm in alio: ergo tam duratio accipit eſſe à ſuo ſubjecto, quàm ubi.

Minor pr. Ideo ſubjectum præintelligitur ei, quod

quod eſt ipſum eſſe in hoc loco potiùs, quàm in alio; quia eſt indifferens ut ſit in hoc, vel in illo; atqui ſubjectum eſt etiam indifferens ut ſit hoc vel illo tempore: ergo ſubjectum præintelligitur ei, quod eſt ipſum eſſe in hoc tempore potiùs quàm in alio.

Reſpondere poſſent illi maximè qui admittunt rem poſſe eſſe ſine ubi. Ideo ſubjectum præintelligitur ei quod eſt ipſum eſſe in hoc loco potiùs, quàm in alio, quia eſt indifferens ut ſit in hoc vel in illo, & poteſt eſſe ſine ullo, *Concedunt.* & non poteſt eſſe ſine aliquo, *Negant.* atqui ſubjectum eſt etiam indifferens ut ſit in hoc, vel in illo tempore, & non debet eſſe neceſſariò in aliquo, *Negant.* & debet eſſe neceſſariò in aliquo, *Concedunt*,

Contrà. Id, per quod ſubjectum eſt in hoc tempore potiùs quàm in alio, non eſt idem cum ejus productione: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Productio ſubjecti perſeverat non perſeverante ejus duratione, ſeu eo, per quod conſtituitur in hoc tempore potiùs, quàm in alio: ergo id, per quod ſubjectum eſt in hoc tempore potiùs, quàm in alio, non eſt idem cum ejus productione.

Probatur primò Antecedens contra eos, qui nō diſtinguunt actus vitales ab actione, per quam fiunt.

Productio ſubjecti, ſeu in iſta ſententia actus temperantiæ valde intenſus, & effectivus habitus proportionati valdè intenſi in ſubjecto jam occupato ab habitu contrario intenſo ut octo, perſeverat per aliquod tempus; atqui non perſeverat ejus duratio, ſicut nec ullius alterius rei: ergo pro-

ductio ſubjecti perſeverat non perſeverante ejus duratione.

Major pr. Actus ille perſeverat donec produxerit habitum ſibi correſpondentem; atqui ad hoc requiritur aliquod tempus, ſeu non producit illum cùm primò eſt, ſed aliquanto pòſt ex dicendis in Tractatu de anima, ubi de habitibus: ergò actus ille temperantiæ perſeverat per aliquod tempus.

Probatur ſecundò ſuperius Antecedens in omni ſententia.

Productio, ſeu actio perſeverat perſeverantibus ejus cauſis, & effectu; atqui non perſeverat duratio: ergo productio ſubjecti perſeverat, non perſeverante ejus duratione.

Reſpondere poſſent, perſeverantibus cauſis & effectu productionis perſeverat & ipſa eadem numero, *Negant*, eadem ſpecie, *Conceaunt*. atqui non perſeverat duratio eadem numero, *Concedunt*. eadem ſpecie, *Negant*.

Contrà. Duratio ſecundi inſtantis eſt diverſæ ſpeciei ab ea, quæ correſpondet primo inſtanti: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Durationes correſpondentes diverſis temporibus ſunt diverſæ ſpeciei; atqui primum, & ſecundum inſtans ſunt diverſa tempora: ergo duratio primi, & ſecundi inſtantis ſunt diverſæ ſpeciei.

Major pr. Diverſitas ſpeciei durationum deſumi debet ab eo, quod eſt illis maximè eſſentiale, & in illis præcipuè attenditur; atqui correſpondentia ad tempus eſt illis maximè eſſentialis, & in illis præcipuè attenditur: ergo durationes correſpon-

ſpondētes diverſis tēporibus ſunt diverſæ ſpeciei.

Minor pr. In omnium ſententia eſt illis eſſentialis, non verò tendentia ad ſubjectum in ſententia eorum qui dicunt durationem eſſe entitatem ſolidam: ergo correſpondentia ad tempus eſt maximè eſſentialis durationi.

Objicies. Duratio non diſtinguitur realiter ab actione, per quam producitur res durans: ergo duratio, & productio ipſius ſubjecti non diſtinguntur realiter.

Antecedens pr. Ut duratio diſtinguatur realiter ab actione rei durātis, fieri debet per actionem diſtinctam; atqui duratio non fit per actionem diſtinctam: ergo duratio non diſtinguitur realiter ab actione, per quam producitur res durans.

Minor pr. Actio diſtincta productiva durationis debet eſſe motus; atqui actio productiva durationis non poteſt eſſe motus: ergo duratio non fit per actionem diſtinctam.

Minor pr. Nullus eſt alius motus, quàm productio qualitatis, productio ubi, & acquiſitio quantitatis; atqui actio productiva durationis non eſt productio qualitatis, nec ubi, nec acquiſitio quantitatis; ergo actio productiva durationis non eſt motus.

Solutio: Nullus eſt alius motus, quàm productio qualitatis, aut ubi, & acquiſitio quantitatis proprius rerum corporearum, *Concedo.* non proprius illarum; ſed communis etiam rebus ſpiritalibus, *Nego* ergo productio durationis non eſt motus proprius rerum corporearum, *Concedo.* non proprius illarum; ſed præterea communis rebus ſpiritalibus, *Nego.*

Contrà. Non eſt alius motus, quàm illi, quos enumeravit Ariſtoteles; atqui Ariſtoteles numeravit tantùm inter motus productionem qualitatis, & ubi, & acquiſitionem quantitatis: ergo non eſt alius motus præter illos.

Solutio: Non eſt alius motus præter illos, quos numeravit Ariſtoteles, proprius rerum corporearum, *Concedo.* non proprius, *Nego, eodem modo diſtinguendum eſt Conſequens.* Ariſtoteles egit tantùm in phyſica de iis, quæ erant propria rerum corporearum, qualia ſunt tria illa genera motuum, de quibus locutus eſt.

TERTIA CONCLUSIO.

Poſſibilis eſt duratio creata permanens.

DURATIO permanens eſt illa, quæ invariata ſine ſucceſſione facit coexiſtere rem ſpatio temporario diviſibili; atqui illa eſt poſſibilis: ergo poſſibilis eſt duratio creata permanens.

Minor pr. Non eſt alia implicantia aſſignabilis in iſta duratione, quàm quòd deſtrui non poſſit quolibet inſtanti; atqui nulla eſt implicantia, quòd deſtrui non poſſit quolibet inſtanti: ergo eſt poſſibilis.

Minor pr. Non major eſt implicantia, quòd deſtrui non poſſit duratio quolibet inſtanti, quàm produci; atqui nulla eſt implicantia, quod produci non poſſit quolibet inſtanti: ergo neque quòd non poſsit deſtrui.

Major pr. Implicantia quare non poſsit deſtrui quolibet inſtanti, tota petitur ex eo, quòd Deus non poſsit diſponere de illa ut voluerit; atqui eadem implicantia reperitur in re, quæ non eſt produci-

ducibilis quolibet inſtanti: ergo non major eſt repugnantia, quòd non poſsit deſtrui quolibet inſtanti, quàm quòd non poſsit produci.

Minor prioris argumenti probatur.

Res quæ eſt affixa eſſentialiter certo, & determinato tempori, produci non poteſt, quolibet inſtanti; atqui quælibet duratio eſt affixa eſſentialiter certo, & determinato tempori: ergo non poteſt produci quolibet inſtanti.

Major pr. Res, quæ produci non poteſt niſi in certo aliquo tempore, produci non poteſt quolibet inſtanti; atqui res, quæ eſt affixa eſſentialiter certo tempori, produci non poteſt niſi illo tempore: ergo res, quæ eſt affixa eſſentialiter certo tempori, produci non poteſt quolibet inſtanti.

Objicies. Duratio permanens eſt illa, quæ coexiſtit quadranti, ſemihoræ, vel horæ; atqui non poteſt dari duratio coexiſtens quadranti, ſemihoræ, vel horæ: ergo non eſt poſsibilis duratio creata permanens.

Minor pr. Tam non poteſt dari duratio coexiſtens horæ; quàm coexiſtens menſi, aut anno; atqui non poteſt dari duratio coexiſtens anno: ergo neque coexiſtens horæ.

Minor pr. Non poteſt dari duratio coexiſtens anno, quin poſsibilis etiam ſit duratio coexiſtens omni tempori; atqui non poteſt dari duratio coexiſtens omni tempori: ergo neque anno.

Minor pr. Duratio coexiſtens omni tempori eſt æterna; atqui non poteſt dari duratio æterna: ergo neque coexiſtens omni tempori.

Minor pr. Duratio æterna facit ſuum ſubjectum indeſtructibile per totam æternitatem; atqui dari

non poteſt ſubjectum indeſtructibile per totam æternitatem: ergo neque duratio æterna.

Major pr. Duratio, quæ facit ſuum ſubjectum indeſtructibile per totam æternitatem, facit illud æternum; atqui duratio non facit ſuum ſubjectũ æternum: ergo neque indeſtructibile per totam æternitatem.

Minor pr. Duratio non dat ſuo ſubjecto, quod eſt proprium ſolius Dei; atqui eſſe æternum eſt proprium ſolius Dei: ergo duratio non facit ſuum ſubjectum æternum.

Solutio: Atqui eſſe æternum eſt proprium ſolius Dei æternitate eſſentiali, & independente, *Concedo*, æternitate accidentali & dependente, *Nego*. & *conceſsâ Minori*: ergo duratio non facit ſuum ſubjectum æternum æternitate eſſentiali, & independente, *Concedo*, accidentali & dependente, *Nego*. Æternitas quæ eſt propria Dei, debet eſſe independens; quia cùm ſit idem cum Deo, qui eſt independens, ipſa non poteſt non eſſe independens: duratio autem illa creata æterna non eſt independens, quippe quæ eo ipſo, quod eſt creata, eſſe debeat ab alio, & ab eo dependere.

QUARTA CONCLUSIO:

Duratio, quæ datur de facto eſt ſucceſsiva.

ILLA duratio eſt ſucceſſiva, quæ non coexiſtit ſecundùm ſe totam diverſis temporibus; atqui duratio, quæ datur de facto non coexiſtit ſecundùm ſe totam, & ſecundùm idem ſui diverſis temporibus: ergo duratio, quæ datur de facto eſt ſucceſſiva.

Minor

Minor pr. Illa duratio non coexiſtit ſecundùm ſe totam, & idem ſui diverſis temporibus, quæ non coexiſtit diei integro, horæ, ſemihoræ, aut quadranti, &c. atqui duratio, quæ datur de facto non coexiſtit diei, horæ, &c. ergo duratio quæ datur de facto non coexiſtit ſecundùm ſe totam, & ſecundùm idem ſui diverſis temporibus.

Minor pr. Duratio hominis, & animalium eſt duratio, quæ datur de facto; atqui duratio hominis, & aliorum animalium non coexiſtit ſecundùm ſe totam, & idem ſui diei, horæ, &c. ergo duratio, quæ datur de facto, non coexiſtit diei, horæ, &c.

Minor pr. Illa duratio non coexiſtit ſecundùm ſe totam, & idem ſui diei integro, quæ qualibet parte diei deſinere poteſt; atqui qualibet parte diei deſinere poteſt duratio hominis, & aliorum animalium: ergo non coexiſtit ſecundùm idem ſui diei integro.

Minor pr. Duratio illa deſinere poteſt qualibet parte diei, cujus ſubjectum deſinere poteſt qualibet parte diei; atqui homo, & alia animalia deſinere poſſunt qualibet parte diei: ergo & eorum duratio.

Minor pr. Illa deſinere poſſunt qualibet parte diei, quæ in qualibet parte diei mori, & occidi poſſunt; atqui homo qualibet parte diei mori poteſt: ergo & deſinere.

QUINTA CONCLUSIO:

Quodlibet ens creatum, quod non eſt duratio, aut ejus productio habet durationem diſtinctam.

NULLUM eſt ens, de quo dubitari poſſit an habeat durationem propriam, & diſtinctam, quàm accidentia, & entitates modales; atqui accidentia, & entitates modales habent durationem propriam, & diſtinctam: ergo omne ens creatum quod non eſt duratio, aut ejus productio habet durationem diſtinctam.

Minor pr. Illa habent durationem propriam, & diſtinctam, quæ non durant per durationem alterius; atqui accidentia, & entitates modales non durant per alienam durationem: ergo habent durationem diſtinctam.

Minor pr. Duratio aliena, per quam dici poſſunt durare, eſt duratio ſubjecti ipſorum, aut ejus quod modificant; atqui accidentia, & entitates modales non durant per durationem ſui ſubjecti, aut ejus quod modificant: ergo non durant per alienam durationem.

Minor pr. Quod durat per durationem alterius, debet neceſſariò poni ubicumque aliud ponitur; atqui accidentia, & entitates modales non ponuntur neceſſariò ubicumq; poni poteſt eorum ſubjectum, aut modificatum, ut probavimus diſputatione præcedenti: ergo non durant per durationem ſui ſubjecti, aut ejus quod modificant.

Major pr.

Major pr. Quod durat per durationem alterius debet eſſe conjunctum cum duratione illius; atqui ut ſit conjunctum cum illa, debet poni ubicunque illud ponitur: ergo quod durat per durationem alterius, debet poni ubicunque illud ponitur.

Major pr. Quod durat per durationem alterius non poteſt eſſe ſeparatum ab alterius duratione: ergo debet eſſe conjunctum.

Antecedens pr. Duratio non communicat ſuum effectum ei, quod eſt ab ipſa ſeparatum; atqui durare eſt ejus effectus: ergo quod durat per durationem alterius non poteſt eſſe ſeparatum ab illius duratione.

Major pr. Modi, & durationes non communicant ſuum effectum niſi per unionem; atqui quod eſt ſeparatum, non eſt unitum: ergo duratio non communicat ſuum effectum ei, quod eſt ab ipſa ſeparatum.

Major pr. Effectus formalis formæ eſt ſubjectum, ipſa & utriuſque unio; atqui non poteſt eſſe ſubjectum, forma, & utriuſque unio niſi per unionem: ergo modi, & durationes non communicant ſuum effectum niſi per unionem.

Sexta Conclusio.

Membra in quæ dividi ſolet duratio, diſtinguuntur inter ſe, & illam exhauriunt.

Membra in quæ dividi ſolet duratio, ſunt æternitas, ævum, inſtans temporis diſcreti, & tempus; atqui æternitas, ævum, inſtans temporis diſ-

creti, & tempus diſtinguuntur inter ſe, & exhauriunt durationem: ergo membra, in quæ dividi ſolet duratio diſtinguuntur inter ſe, & illam exhauriunt.

Prima pars minoris probatur.

Conceptus æternitatis, ævi, inſtantis temporis diſcreti, & temporis ſunt diverſi: ergo diſtinguuntur.

Antecedens pr. Conceptus æternitatis repræſentat id, per quod res coexiſtit omni planè tempori poſſibili; conceptus ævi repræſentat id, per quod res coexiſtit omni tempori futuro; conceptus inſtantis temporis diſcreti repræſentat id, per quod res coexiſtit ſecundùm omnes ſuas partes, & idem ſui diverſis temporis partibus; & conceptus temporis repræſentat id, per quod res coexiſtit ſecundùm diverſas partes diverſis partibus temporis; atqui iſti conceptus ſunt diverſi: ergo conceptus æternitatis, ævi, inſtantis temporis diſcreti, & temporis ſunt diverſi.

Secunda pars minoris argumenti ſuperioris pr.

Illa exhauriunt durationem, quæ continent quidquid duratio; atqui æternitas, ævum, inſtans temporis diſcreti, & tempus continent quidquid duratio: ergo illam exhauriunt.

Minor pr. Duratio eſt id, per quod res coexiſtit ſpatio temporario; atqui æternitas, ævum, inſtans temporis diſcreti, & tempus continent illud omne, per quod res coexiſtit ſpatio temporario: ergo & quidquid duratio continet.

Minor pr. Id, per quod res coexiſtit ſpatio temporario, debet neceſſariò facere, ut coexiſtat omni planè ſpatio temporario antè, & retrò futuro independen-

dependenter ab omni alio, vel ſpatio tantum omni futuro, aut ſi etiam antè, dependenter tamen, vel aliquibus tantùm partibus illius ſpatii ſecundùm idem ſui, vel diverſis partibus ejuſdem ſecundùm diverſas ſui partes; atqui æternitas continet primum, ſecundum ævum, tertium inſtans temporis diſcreti, & quartum tempus: ergo æternitas, ævum, inſtans temporis diſcreti, & tempus continent illud omne, per quod res coexiſtit ſpatio temporario.

Sectio II.

Quid ſit Tempus, & an ad præteritum detur potentia.

Prima Conclusio.

Tempus intrinſecum rectè dicitur, & ſolùm duratio entis fluentis, & ſucceſſivi.

Prima *pars probatur*.

Illud eſt duratio entis ſucceſſivi, quod eſt duratio entis habentis partes poſt partes; atqui omne tempus intrinſecum eſt duratio entis habentis partes poſt partes: ergo omne tempus intrinſecum eſt duratio entis fluentis, & ſucceſſivi.

Minor pr. Illud eſt duratio entis habentis partes poſt partes, quod non facit coexiſtere id, cujus eſt duratio ſecundùm idem ſui diverſis parti-

bus temporis, ſed tantùm ſecundùm diverſas; atqui tempus intrinſecum non facit coexiſtere ſecundùm idem ſui diverſis partibus temporis; ſed tantùm ſecundùm diverſas partes id, cujus eſt duratio: ergo tempus intrinſecum eſt duratio entis habentis partes poſt partes.

Minor pr. Ut faciat coexiſtere ſecundùm idem ſui id, cujus eſt duratio, diverſis partibus temporis, debet illud eſſe permanens; atqui illud, cujus eſt duratio, non eſt permanens: ergo tempus intrinſecum non facit coexiſtere id, cujus eſt duratio ſecundùm idem ſui diverſis partibus temporis, ſed tantùm ſecundùm diverſas partes.

Secunda pars probatur, hoc illi ſoli convenire.

Non poteſt dici convenire alii, quàm durationi entis permanentis; atqui non convenit durationi entis permanentis: ergo hoc illi ſoli convenit.

Minor pr. Non convenit illi, quod facit coexiſtere idem ſui ſubjecti diverſis partibus temporis; atqui duratio entis permanentis facit coexiſtere idem ſui ſubjecti diverſis partibus temporis: ergo non convenit durationi entis permanentis.

Minor pr. Ejus ſubjectum eſt res permanens; atqui facit coexiſtere rem permanentem diverſis partibus temporis: ergo & idem ſui ſubjecti.

SECUN-

Secunda Conclusio:

Tempus intrinſecum differt realiter à motu.

Tempus intrinſecum eſt duratio; atqui duratio diſtinguitur realiter à motu: ergo tempus intrinſecum differt realiter à motu.

Minor pr. Duratio diſtinguitur realiter à re, cujus eſt duratio; atqui motus eſt res, cujus eſt duratio: ergo diſtinguitur realiter à motu,

Major probata eſt concluſione prima, & minor concluſione ſecunda.

Tertia Conclusio:

Tempus extrinſecum eſt numerus motus ſecundùm prius, & poſterius, & quidem ſolum.

Prima *pars probatur.*

Illud eſt numerus motus ſecundùm prius, & poſterius, cujus partes fluentes diſtributæ per intellectum aſſumuntur ad cognoſcendam durationem aliarum rerum; atqui partes temporis extrinſeci diſtributæ per intellectum aſſumuntur ad cognoſcendam durationem aliarum rerum: ergo tempus extrinſecum eſt numerus motus ſecundùm prius, & poſterius.

Minor pr. Partes fluentes illius rei aſſumuntur ad menſurandam durationem aliarum rerum, quæ eſt maximè nota, & valdè conſtans; atqui

tempo-

tempus extrinſecum eſt maximè notum, & valdè conſtans: ergo partes temporis extrinſeci diſtributæ per intellectum aſſumuntur ad cognoſcendam durationem aliarum rerum.

Minor pr. Tempus extrinſecum eſt motus primi mobilis; atqui motus primi mobilis eſt maximè notus, & valde conſtans: ergo tempus extrinſecum eſt maximè notum, & valde conſtans.

Secunda pars concluſionis probatur.

Nihil aliud præter tempus extrinſecum, dici poteſt numerus motus ſecundùm prius, & poſterius, quàm res permanentes, vel aliæ fluentes; atqui hoc non convenit illis: ergo ſolum tempus extrinſecum eſt numerus motus ſecundùm prius, & poſterius.

Minor pr. Non convenit illis, quæ non habent partes fluentes, aut ſi habeant, quæ non ſunt maximè notæ, aut valdè conſtantes; atqui res permanentes non habent partes fluentes, & aliæ fluentes non ſunt maximè notæ, & valdè conſtantes: ergo nec res permanentes, nec fluentes ſunt numerus motus ſecundùm prius, & poſterius.

Minor de fluentibus probatur.

Illæ non ſunt maximè notæ, quæ ab omnibus non cognoſcuntur; atqui aliæ fluentes ab omnibus non cognoſcuntur: ergo non ſunt maximè notæ.

Objicies. Partes temporis extrinſeci non aſſumuntur ad cognoſcendam durationem aliarum rerum: ergo tempus extrinſecum non eſt numerus motus ſecundùm prius, & poſterius.

Antecedens pr. Illius partes non aſſumuntur ad cognoſcen-

cognoſcendam durationem aliarum rerum, quod non habet partes; atqui tempus extrinſecum non habet partes: ergo ejus partes non aſſumuntur ad cognoſcendam durationem aliarum rerum.

Minor pr. Illud dici non poteſt habere partes, cujus nullæ exiſtunt; atqui nullæ partes temporis extrinſeci exiſtunt; ergo tempus extrinſecum non habet partes.

Minor pr. Partes temporis extrinſeci non poſſunt eſſe niſi præteritæ, præſentes, aut futuræ; atqui neque præteritæ, neque præſentes, neque futuræ exiſtunt: ergo nullæ partes temporis extrinſeci exiſtunt.

Reſpondeo præſentes exiſtere.

Contrà. Illæ partes non ſunt, de quibus non eſt verum dicere, eſſe; atqui de partibus præſentibus temporis extrinſeci non eſt verum dicere, eſſe: ergo partes præſentes temporis non ſunt.

Minor pr. De nulla parte temporis verum eſt dicere, eſſe: ergo de partibus præſentibus temporis extrinſeci, non eſt verum dicere, eſſe.

Solutio: De nulla parte temporis verum eſt dicere, eſſe permanenter, *Concedo.* fluenter, *Nego.* & *eodem modo diſtinguendum eſt conſequens*: Ratio eſt, quia de ratione temporis non eſt, ut ejus partes ſint permanenter, ſed tantùm fluenter, quippe quod ſit ens ſucceſſivum, quod habere non poteſt ſuas partes ſimul.

Quarta Concluſio:

Tempus extrinſecum poteſt reproduci.

Nomine temporis extrinſeci intelligi poteſt motus primi mobilis; atqui motus primi mobilis reproduci poteſt: ergo tempus extrinſecum poteſt reproduci.

Minor pr. Motus primi mobilis nihil eſt aliud, quàm actio, per quam fuêre producta ſucceſſivè illa ubi, quæ habuit primum mobile dum abſolvit ſuum motum; atqui actio illa reproduci poteſt: ergo motus primi mobilis poteſt reproduci.

Minor pr. Actio illa reproduci poteſt, cujus omnes cauſæ iterum concurrere poſſunt ad illius productionem; atqui omnes cauſæ illius actionis iterum concurrere poſſunt ad illius productionem: ergo actio illa reproduci poteſt.

Minor pr. Cauſæ illius ſunt, efficiens quidem, Angelus, & Deus, ſubiectiva verò cœlum; atqui Angelus, Deus, & cœlum iterum concurrere poſſunt ad illius exiſtentiam: ergo omnes cauſæ illius actionis iterum concurrere poſſunt ad illius productionem.

Minor pr. Ut ad illius productionem iterũ concurrere poſſint, nihil aliud requiri videtur, quàm ut ſimul exiſtant; atqui Angelus, Deus, & cœlum ſimul exiſtunt: ergo Angelus, Deus, & cœlum iterum concurrere poſſunt ad illius productionem.

QUINTA CONCLUSIO:

Tempus extrinſecum reproduci non poteſt.

NOMINE temporis extrinſeci intelligi poteſt, actio productiva durationis motus primi mobilis; atqui actio productiva durationis motus primi mobilis reproduci non poteſt: ergo tempus extrinſecum reproduci non poteſt.

Minor pr. Illa actio reproduci non poteſt, quæ eſt eſſentialiter alligata certo tempori; atqui actio productiva durationis motus primi mobilis, eſt eſſentialiter alligata certo tempori: ergo actio productiva durationis motus primi mobilis reproduci non poteſt.

Minor pr. Actio productiva durationis tam eſt eſſentialiter alligata certo tempori, quàm duratio; atqui duratio eſt eſſentialiter alligata certo tempori: ergo & actio productiva durationis motus primi mobilis.

Objicies. Illud reproduci non poteſt quod ſemel eſt præteritum; atqui tempus extrinſecum, quomodocunque intelligatur eſt præteritum: ergo reproduci non poteſt.

Major pr. Illud reproduci non poteſt, ad quod non datur potentia; atqui ad tempus præteritum non datur potentia: ergo illud reproduci non poteſt, quod ſemel eſt præteritum.

Solutio: Atqui ad tempus præteritum non datur potentia, per quam fiat ut non fuerit præteritum, *Concedo.* ut non fiat iterum præſens, *Nego.* ergo quod ſemel eſt præteritum, reproduci non poteſt

poteſt productione, per quam fiat, ut non fuerit præteritum, *Concedo.* per quam fiat ut ſit iterum præſens. *Nego.*

Contrà. Præteritum quod ſit præſens, eſt præteritum, & non eſt præteritum; atqui non datur potentia ut aliquid fiat præteritum, & non præteritum: ergo ad præteritum non datur potentia, per quam fiat iterum præſens.

Reſpondeo eſſe præteritum, & falſum eſſe non eſſe præteritum.

Contrà. Quod eſt præſens deſinit eſſe præteritum; atqui ex conceſſis fit præſens: ergo deſinit eſſe præteritum.

Solutio: Quod eſt præſens deſinit eſſe præteritum, hoc eſt non perſeverat manere ſub negatione ſuæ exiſtentiæ, quæ præceſſerat, *Concedo.* deſinit, hoc eſt, non eſt verum fuiſſe ſub tali negatione, *Nego.* & *conceſſa minori*: ergo deſinit eſſe præteritum, hoc eſt, non perſeverat ſub negatione ſuæ exiſtentiæ, *Concedo.* deſinit eſſe præteritum, hoc eſt, non eſt verum fuiſſe ſub tali negatione, *Nego*, ſemper enim verum eſt, non fuiſſe antea, licèt jam ſit.

SECTIO

SECTIO III.

Quomodo res incipiant, & deſinant.

PRIMA CONCLUSIO:

Res permanentes incipiunt per primum ſui eſſe.

ILLA incipiunt per primum ſui eſſe, de quibus verum eſt dicere, jam primò ſunt, immediatè antè non erant; atqui de rebus permanentibus verum eſt dicere, jam primò ſunt, immediatè antè non erant: ergo res permanentes incipiunt per primum ſui eſſe.

Minor pr. De illis verum eſt dicere, jam primò ſunt, immediatè antè non erant, quæ poſſunt fieri ſimul tota; atqui res permanentes poſſunt fieri totæ ſimul: ergo de illis verum eſt dicere jam primò ſunt, immediatè antè non erant.

Minor pr. Illa poſſunt fieri tota ſimul, quorum partes nullam habent repugnantiam in ſimultanea productione; atqui partes rerum permanentium, non habent repugnantiam in ſimultanea productione; ergo res permanentes poſſunt fieri totæ ſimul.

SECUNDA CONCLUSIO:

Res permanentes deſinunt per ultimum eſſe, vel per primum non eſſe.

ILLA deſinunt per ultimum eſſe, de quibus eſt verum dicere, jam ultimò ſunt, immediatè pòſt non erunt; atqui de rebus permanentibus verum eſt dicere, jam ultimò ſunt, immediatè pòſt non erunt: ergo res permanentes deſinunt per ultimum eſſe.

Minor pr. De illis verum eſt dicere jam ultimò ſunt, quorum totum eſſe ſimultaneè deſinit; atqui rerum permanentium eſſe ſimultaneè deſinit: ergo de rebus permanentibus verum eſt dicere, jam ultimò ſunt, immediatè pòſt non erunt.

Minor pr. Ut eſſe rerum permanentium deſinat ſimultaneè nihil aliud requiritur, quam ut fiat ſimultaneè ſuſpenſio concurſus, quo conſervantur; atqui poteſt fieri ſimultaneè ſuſpenſio concurſus, quo conſervantur: ergo rerum permanentium eſſe ſimultaneè deſinit.

TERTIA CONCLUSIO:

Res ſucceſſivæ incipiunt per ultimum non eſſe.

ILLA incipiunt per ultimum non eſſe, de quibus verum eſſe dicere jam ultimò non ſunt, immediatè pòſt erunt; atqui de rebus ſucceſſivis verum eſt dicere, jam ultimò non ſunt, immediatè pòſt erunt: ergo res ſucceſſivæ incipiunt per ultimum non eſſe.

Minor pr.

Minor pr. De illis verum eſt dicere, jam ultimò non ſunt, immediatè pòſt erunt, quæ non fiunt tota ſimul; atqui res ſucceſſivæ non fiunt totæ ſimul: ergo de illis verum eſt dicere, jam ultimò non ſunt, immediatè pòſt erunt.

Minor pr. Illa non fiunt tota ſimul, quorum partes fiunt aliæ poſt alias; atqui partes rerum ſucceſſivarum fiunt aliæ poſt alias: ergo non fiunt ſimul.

Quarta Conclusio:

Res ſucceſſivæ deſinunt per primum non eſſe.

Illa deſinunt per primum non eſſe, de quibus verum eſt dicere, jam primò non ſunt, immediatè antè erant; atqui de rebus ſucceſſivis verum eſt dicere, jam primò non ſunt, immediatè antè erant: ergo deſinunt per primum non eſſe.

Minor pr. De illis verum eſt dicere, jam primò non ſunt, immediatè ante erant, quorum eſſe non deſinit ſimultaneè; ; atqui eſſe rerum ſucceſſivarum non deſinit ſimultaneè: ergo de illis verum eſt dicere, jam primò non ſunt, immediatè ante erant.

Minor pr. Illorum eſſe non deſinit ſimultaneè, quorum una pars perit ante aliam; atqui rerum ſucceſſivarum una pars perit ante aliam: ergo eſſe rerum ſucceſſivarum non deſinit ſimultaneè.

DISPU

DISPVTATIO V.

De Continuo.

CONTINUUM in eo differt à contiguo, quòd iſtud nihil aliud importet, quàm immediationem unius entis cum alio; illud verò ſignificet præterea unionem, & nexũ eſſe inter ſuas partes, quarũ explicatio inter eas recenſenda eſt difficultates, quibus fateri neceſſe ſit ſolutionem adhuc nullam datam eſſe quę plenè ſatisfaciat divino planè conſilio, ut nemini dubium eſſe poſſit ſi ea, quæ adeò infra nos ſunt ignoramus, potiori longè ratione ea, quæ ſunt ſupra nos latere nos poſſe, æquiſſimúmque eſſe ut in iis, quæ nobis Eccleſia proponit credenda ſuperantia noſtrum captum, captivemus intellectum noſtrum in obſequium fidei.

SECTIO PRIMA.

De quantitate, & ejus proprietatibus.

PRIMA CONCLUSIO:

Effectus formalis quantitatis, eſt impenetrabilitas partium.

ILLUD eſt effectus formalis quantitatis, quod eſt primum in quantitate, radix, & principium cæte-

cæterorum, quæ illi conveniunt; atqui impenetrabilitas partium eſt primum in quantitate, radix, & principium cæterorum, quæ illi conveniunt: ergo effectus formalis quantitatis eſt impenetrabilitas partium.

Minor pr. Primum in quantitate, & radix cæterorum debet eſſe neceſſariò impenetrabilitas partium, vel multitudo partium, vel diſtinctio partium materiæ in ordine ad ſe, vel earundem diſcrimen in ordine ad locum, vel menſurabilitas, vel diviſibilitas; atqui nullum eſt ex poſtremis: ergo eſt primum.

Prima pars minoris, quòd non ſit multitudo partium, probatur.

Illud dici non poteſt primum in quantitate, & radix cæterorum, quod illi ſoli non convenit; atqui multitudo partium non convenit ſoli quantitati: ergo non eſt primum in quantitate, & radix cæterorum.

Minor pr. Materia, & qualitates non ſunt quantitas; atqui materiæ, & qualitatibus convenit multitudo partium: ergo multitudo partium non convenit ſoli quantitati.

Minor pr. Illis convenit multitudo partium, quæ habent varias partes; atqui materia, & qualitates habent varias partes: ergo illis convenit multitudo partium.

Secunda pars probatur, non eſſe diſtinctionem partium materiæ in ordine ad ſe.

Illud non eſt primum in quantitate, & radix cæterorum, quod non convenit quantitati; atqui diſtinctio partium materiæ in ordine ad ſe, non convenit quantitati: ergo diſtinctio partium ma-

32
bu
du
tum
pa
ſtin
plic
non
ctio
C
inen
ſten
ſedc
præ
bent
ergo
dua
Po
non
ſe h
ſcnt
ſeſſio
non
ſta
exiſt
cum
C

tum non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non convenit quantitati tanquam effectus formalis, quod habetur ſine ipſa, & quod ipſa neceſſariò non dat; atqui quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine ipſa, & ipſa cùm exiſtit, hoc neceſſariò non dat: ergo non convenit quantitati eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera altera.

Prima pars minoris probatur.

Destructa divinitus quantitate ligni tripalmaris, pars ejus materiæ una correſpondet uni parti loci, & altera alteri: ergo quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine quantitate.

Antecedens pr. Partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loco; ergo pars una correſpondet uni parti loci, & altera alteri.

Antecedens pr. Ut correſpondeant omnes eidem loco debet ea, quæ erat in extremitate, poni in eodem loco cum alia alterius extremitatis; atqui non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci: ergo partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loci.

Minor pr. Debet poni in eodem loco cum alia per motum; atqui non poteſt poni per motum, quin correſpondeat diverſo loco: ergo non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci.

Minor pr. Quod correſpondet priùs loco primi palmi, quàm ſecundi, & ſecundi, quàm tertii, correſpondet diverſo loco, ab eo, quod eſt in lo-

teriæ in ordine ad ſe, non eſt primum in quantitate.

Minor pr. Illi non convenit diſtinctio partium materię in ordine ad ſe, quod non diſtinguit unam ab alia; atqui quantitas non diſtinguit unam partem materiæ ab alia: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad ſe, non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non diſtinguit unam partem materiæ ab alia, quod non eſt earum differentia; atqui quantitas non eſt differentia partium materiæ: ergo non diſtinguit unam partem materiæ ab alia.

Minor pr. Differentia partium materiæ non diſtinguitur ab illis; atqui quantitas diſtinguitur ab illis: ergo quantitas non eſt differentia partium materiæ.

Major pr. Differentia uniuſcujuſque rei eſt ipſamet, quæ verè, & propriè per ſe ipſam non eſt alia: ergo differentia partium materiæ non diſtinguitur ab illis.

Tertia pars probatur, non eſſe diſcrimen in ordine ad locum.

Illud non eſt primum in quantitate, quod non convenit quantitati; atqui diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum non convenit quantitati: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum non eſt primum in quantitate.

Minor pr. Diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum eſt id, per quod una correſpondet uni parti ſpatii, & alia alteri; atqui quantitati non convenit eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera alteri: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum

rum non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non convenit quantitati tanquam effectus formalis, quod habetur ſine ipſa, & quod ipſa neceſſariò non dat; atqui quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine ipſa, & ipſa cùm exiſtit, hoc neceſſariò non dat: ergo non convenit quantitati eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera altera.

Prima pars minoris probatur.

Deſtructa divinitus quantitate ligni tripalmaris, pars ejus materiæ una correſpondet uni parti loci, & altera alteri: ergo quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine quantitate.

Antecedens pr Partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loco: ergo pars una correſpondet uni parti loci, & altera alteri.

Antecedens pr. Ut correſpondeant omnes eidem loco debet ea, quæ erat in extremitate, poni in eodem loco cum alia alterius extremitatis; atqui non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci: ergo partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loci.

Minor pr. Debet poni in eodem loco cum alia per motum; atqui non poteſt poni per motum, quin correſpondeat diverſo loco: ergo non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci.

Minor pr. Quod correſpondet priùs loco primi palmi, quàm ſecundi, & ſecundi, quàm tertii, correſpondet diverſo loco, ab eo, quod eſt in lo-

teriæ in ordine ad ſe, non eſt primum in quantitate.

Minor pr. Illi non convenit diſtinctio partium materię in ordine ad ſe, quod non diſtinguit unam ab alia; atqui quantitas non diſtinguit unam partem materiæ ab alia: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad ſe, non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non diſtinguit unam partem materiæ ab alia, quod non eſt earum differentia; atqui quantitas non eſt differentia partium materiæ: ergo non diſtinguit unam partem materiæ ab alia.

Minor pr. Differentia partium materiæ non diſtinguitur ab illis; atqui quantitas diſtinguitur ab illis: ergo quantitas non eſt differentia partium materiæ.

Major pr. Differentia uniuſcujuſque rei eſt ipſamet, quæ verè, & propriè per ſe ipſam non eſt alia: ergo differentia partium materiæ non diſtinguitur ab illis.

Tertia pars probatur, non eſſe diſcrimen in ordine ad locum.

Illud non eſt primum in quantitate, quod non convenit quantitati; atqui diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum non convenit quantitati: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum non eſt primum in quantitate.

Minor pr. Diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum eſt id, per quod una correſpondet uni parti ſpatii, & alia alteri; atqui quantitati non convenit eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera alteri: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum

ſum non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non convenit quantitati tanquam effectus formalis, quod habetur ſine ipſa, & quod ipſa neceſſariò non dat; atqui quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine ipſa, & ipſa cùm exiſtit, hoc neceſſariò non dat: ergo non convenit quantitati eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera altera.

Prima pars minoris probatur.

Deſtructa divinitus quantitate ligni tripalmaris, pars ejus materiæ una correſpondet uni parti loci, & altera alteri: ergo quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine quantitate.

Antecedens pr Partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loco: ergo pars una correſpondet uni parti loci, & altera alteri.

Antecedens pr. Ut correſpondeant omnes eidem loco debet ea, quæ erat in extremitate, poni in eodem loco cum alia alterius extremitatis; atqui non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci: ergo partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loci.

Minor pr. Debet poni in eodem loco cum alia per motum; atqui non poteſt poni per motum, quin correſpondeat diverſo loco: ergo non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci.

Minor pr. Quod correſpondet priùs loco primi palmi, quàm ſecundi, & ſecundi, quàm tertii, correſpondet diverſo loco, ab eo, quod eſt in lo-

teriæ in ordine ad ſe, non eſt primum in quantitate.

Minor pr. Illi non convenit diſtinctio partium materię in ordine ad ſe, quod non diſtinguit unam ab alia; atqui quantitas non diſtinguit unam partem materiæ ab alia: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad ſe, non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non diſtinguit unam partem materiæ ab alia, quod non eſt earum differentia; atqui quantitas non eſt differentia partium materiæ: ergo non diſtinguit unam partem materiæ ab alia.

Minor pr. Differentia partium materiæ non diſtinguitur ab illis; atqui quantitas diſtinguitur ab illis: ergo quantitas non eſt differentia partium materiæ.

Major pr. Differentia uniuſcujuſque rei eſt ipſamet, quæ vere, & propriè per ſe ipſam non eſt alia: ergo differentia partium materiæ non diſtinguitur ab illis.

Tertia pars probatur, non eſſe diſcrimen in ordine ad locum.

Illud non eſt primum in quantitate, quod non convenit quantitati; atqui diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum non convenit quantitati: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum non eſt primum in quantitate.

Minor pr. Diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum eſt id, per quod una correſpondet uni parti ſpatii, & alia alteri; atqui quantitati non convenit eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera alteri: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum

ſum non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non convenit quantitati tanquam effectus formalis, quod habetur ſine ipſa, & quod ipſa neceſſariò non dat; atqui quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine ipſa, & ipſa cùm exiſtit, hoc neceſſariò non dat: ergo non convenit quantitati eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera altera.

Prima pars minoris probatur.

Deſtructa divinitus quantitate ligni tripalmaris, pars ejus materiæ una correſpondet uni parti loci, & altera alteri: ergo quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine quantitate.

Antecedens pr. Partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loco: ergo pars una correſpondet uni parti loci, & altera alteri.

Antecedens pr. Ut correſpondeant omnes eidem loco debet ea, quæ erat in extremitate, poni in eodem loco cum alia alterius extremitatis; atqui non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci: ergo partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loci.

Minor pr. Debet poni in eodem loco cum alia per motum; atqui non poteſt poni per motum, quin correſpondeat diverſo loco: ergo non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci.

Minor pr. Quod correſpondet priùs loco primi palmi, quàm ſecundi, & ſecundi, quàm tertii, correſpondet diverſo loco, ab eo, quod eſt in lo-

teriæ in ordine ad ſe, non eſt primum in quantitate.

Minor pr. Illi non convenit diſtinctio partium materię in ordine ad ſe,quod non diſtinguit unam ab alia; atqui quantitas non diſtinguit unam partem materiæ ab alia: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad ſe,non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non diſtinguit unam partem materiæ ab alia, quod non eſt earum differentia; atqui quantitas non eſt differentia partium materiæ: ergo non diſtinguit unam partem materiæ ab alia.

Minor pr. Differentia partium materiæ non diſtinguitur ab illis; atqui quantitas diſtinguitur ab illis: ergo quantitas non eſt differentia partium materiæ.

Major pr. Differentia uniuſcujuſque rei eſt ipſamet,quæ vere,& proprie per ſe ipſam non eſt alia: ergo differentia partium materiæ non diſtinguitur ab illis.

Tertia pars probatur, non eſſe diſcrimen in ordine ad locum.

Illud non eſt primum in quantitate, quod non convenit quantitati; atqui diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum non convenit quantitati: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum non eſt primum in quantitate.

Minor pr. Diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum eſt id, per quod una correſpondet uni parti ſpatii, & alia alteri; atqui quantitati non convenit eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera alteri: ergo diſtinctio partium materiæ in ordine ad locum

tum non convenit quantitati.

Minor pr. Illud non convenit quantitati tanquam effectus formalis, quod habetur ſine ipſa, & quod ipſa neceſſariò non dat; atqui quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine ipſa, & ipſa cùm exiſtit, hoc neceſſariò non dat: ergo non convenit quantitati eſſe id, per quod una pars materiæ correſpondet uni parti ſpatii, & altera altera.

Prima pars minoris probatur.

Deſtructa divinitus quantitate ligni tripalmaris, pars ejus materiæ una correſpondet uni parti loci, & altera alteri: ergo quòd una pars materiæ correſpondeat uni parti loci, & altera alteri habetur ſine quantitate.

Antecedens pr Partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loco; ergo pars una correſpondet uni parti loci, & altera alteri.

Antecedens pr. Ut correſpondeant omnes eidem loco debet ea, quæ erat in extremitate, poni in eodem loco cum alia alterius extremitatis; atqui non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci: ergo partes omnes illius materiæ non correſpondent eidem loci.

Minor pr. Debet poni in eodem loco cum alia per motum; atqui non poteſt poni per motum, quin correſpondeat diverſo loco: ergo non poteſt poni cum alia in eodem loco, quin correſpondeat diverſæ parti loci.

Minor pr. Quod correſpondet priùs loco primi palmi, quàm ſecundi, & ſecundi, quàm tertii, correſpondet diverſo loco, ab eo, quod eſt in lo-

non poſſunt ſimul natu
dem ſpatio: ergo duo co
non poſſunt eſſe ſimul
trativè.

Minor pr. Corpora q
correſpondere eidem ſpa
vel omnia mollia, vel un
lidum, aut è converſo; a
mollia, neque unum mo
aut è converſo correſpon
tio: ergo neque duo corp

Minor pr. Illa corpor
ſpatio eſt ſine condenſati
ctione ſimul ſumpta non
um, quàm ſeorſim ſump
majus occupant ſpatium
ergo ſimul ſumpta non c
tio, cui ſeorſim ſumpta.

Minor pr. Duo lapide
vinum, & aqua duo cor
aqua corpus durum & n
vinum, & aqua, & lapis
ſpatium ſimul ſumpta, q
corpora dura, duo moll
converſo, occupant maj
quàm ſeorſim.

Minor pr. Illa occup
ſumpta, quàm ſeorſim, q
intra vas aliquod ſimul
ſeorſim; atqui ut doc
des, vinum, & aqua, lap
poſſunt ſimul intra vas
ſeorſim: ergo duo lap

s partes materiæ Chriſti cor-
arti ſpatii: ergo quantitas ipſis
a materiæ correſpondeat uni
alteri.
iſtus eſt totus in illo ſpatio, &
te: ergo omnes partes mate-
ndent eidem parti ſpatii.
oris ſuperioris argumenti, men-
viſibilitatem, non eſſe primum
ur.
um in quantitate, quod ſup-
qui menſurabilitas, & diviſi-
liud prius in quantitate: ergo
illa.
upponunt prius in quantitate,
ui oriuntur ab extenſione ne-
ra partes: ergo ſupponunt a-

A CONCLUSIO:

guitur realiter à materia.

implicat, communis eſt ferè
ita eſſe, & non deeſt argu-
illud confirmans, dicendum
non implicat quantitatem eſſe
à materia, communis eſt ſen-
eſſe, & non deeſt argumen-
firmans, hanc diſtinctionem:
inguitur realiter à materia.
ſe argumentum probabile.
iſtingui realiter à materia, nihil

 aliud

tio TRAC

non poſſunt ſi

dem ſpatio : erg

non poſſunt e

tative.

Minor pr. C

correſpondere

vel omnia moll

lidum, aut e co

mollia, neque

aut è converſo

tio : ergo neque

Minor pr. Il

ſpatio eſt ſine

ctione ſimul ſu

tum, quàm ſco

maius occupar

ergo ſimul ſun

tio, cui ſeorſim

Minor pr. I

vinum, & aq

aqua corpus d

vinum, & aqu

ſpatium ſimul

corpora dura,

converſo, occ

quàm ſeorſin

Minor pr.

ſumpta, quan

intra vas aliq

ſeorſim ; atq

des, vinum,

poſſunt ſimu

ſeorſim ; erg

hriſti cor-
ntitas ipſis
ndeat uni

ſpatio, &
tes niate-
atii.
nti, men-
ſe primum

uod ſup-
& diviſi-
ate: ergo

uantitate,
ſione ne-
onunt a-

o:

ateria.

nis eſt ferè
deeſt argu-
dicendum
itatem eſſe
nis eſt ſen-
t argumen-
tinctionem:
nateria.
obabile.
nateria, nihil
aliud

poſſunt ſi
dem ſpatio: er
non poſſunt e
trative,

Minor pr. C
correſpondere
vel omnia mol
lidum, aut e co
molla, neque
aut e converſo
tio: ergo neque

Minor pr. I
ſpatio eſt ſine e
ctione ſimul ſu
um, quàm ſco
majus occupa
ergo ſimul ſun
tio, cui ſeorſim

Minor pr.
vinum, & aq
aqua corpus
vinum, & aqu
ſpatium ſimul
corpora dura
converſo, occ
quàm ſeorſim

Minor pr.
ſumpta quàn
intra vas ali
ſeorſim; atq
des, vinum,
poſſunt ſimu
ſeorſim; er

hriſti cor-
ntitas ipſis
ndeat uni

o ſpatio, &
tes mate-
patii.
nti, men-
ſe primum

uod ſup-
& diviſi-
ate: ergo

uantitate,
ſione ne-
ponunt a-

o:
ateria.

nis eſt ferè
ieeſt argu-
dicendum
itatem eſſe
nis eſt ſen-
t argumen-
inctionem:
materia.
obabile.
nateria, nihil
aliud

co tertii; atqui non poteſt poni per motum cum alia in eodem loco, quin correſpondeat priùs loco primi palmi, quàm ſecundi; & ſecundi, quàm tertii: ergo non poteſt poni per motum quin correſpondeat diverſo loco.

Minor pr. Eo modo correſpondet loco primi palmi, ſecundi, & tertii, quo in illis ponitur; atqui quod in illis ponitur per motum ponitur priùs in loco primi, quàm ſecundi; & ſecundi, quàm tertii: ergo non poteſt poni per motum cum alio in eodem loco, quin correſpondeat priùs loco primi palmi, quàm ſecundi; & ſecundi, quàm tertii.

Minor pr. Quod ponitur ſucceſſivè in loco primi palmi, ſecundi, & tertii, ponitur priùs in loco unius quàm alterius; atqui quod ponitur per motum ponitur ſucceſſivè: ergo quod ponitur per motum, ponitur priùs in loco primi, quàm ſecundi; & ſecundi, quàm tertii.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, quantitatem non dare neceſſariò materiæ correſpondentiam diverſis locis, probatur.

Illud quantitas non dat neceſſariò, quod aliquando non dat; atqui quantitas aliquando non dat, ut pars una materiæ correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri diverſæ: ergo quantitas neceſſariò non dat, ut una pars correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri.

Minor pr. Quantitas Chriſti in Euchariſtia eſt vera quantitas; atqui illa non dat, ut pars materiæ Chriſti correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri: ergo quantitas aliquando non dat, ut una pars materiæ correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri.

Minor

Minor pr. Omnes partes materiæ Chriſti correſpondent eidem parti ſpatii: ergo quantitas ipſis non dat, ut pars una materiæ correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri.

Antecedens pr. Chriſtus eſt totus in illo ſpatio, & totus in qualibet parte: ergo omnes partes materiæ Chriſti correſpondent eidem parti ſpatii.

Quarta pars minoris ſuperioris argumenti, menſurabilitatem, & diviſibilitatem, non eſſe primum in quantitate, probatur:

Illud non eſt primum in quantitate, quod ſupponit aliud prius; atqui menſurabilitas, & diviſibilitas ſupponunt aliud prius in quantitate: ergo non ſunt primum in illa.

Minor pr. Illud ſupponunt prius in quantitate, à quo oriuntur; atqui oriuntur ab extenſione neceſſaria partium extra partes: ergo ſupponunt aliud prius.

SECUNDA CONCLUSIO:

Quantitas diſtinguitur realiter à materia.

CUM aliquid non implicat, communis eſt ferè ſenſus omnium rem ita eſſe, & non deeſt argumentum probabile illud confirmans, dicendum eſt ita eſſe; atqui non implicat quantitatem eſſe realiter diſtinctam à materia, communis eſt ſenſus ferè omnium ita eſſe, & non deeſt argumentum probabile confirmans, hanc diſtinctionem: ergo quantitas diſtinguitur realiter à materia.

Probatur non deeſſe argumentum probabile.

Quantitatem diſtingui realiter à materia, nihil

co tertii; atqui non poteſt poni per motum cum alia in eodem loco, quin correſpondeat priùs loco primi palmi, quàm ſecundi; & ſecundi, quàm tertii: ergo non poteſt poni per motum quin correſpondeat diverſo loco.

Minor pr. Eo modo correſpondet loco primi palmi, ſecundi, & tertii, quo in illis ponitur; atqui quod in illis ponitur per motum ponitur priùs in loco primi, quàm ſecundi; & ſecundi, quàm tertii: ergo non poteſt poni per motum cum alio in eodem loco, quin correſpondeat priùs loco primi palmi, quàm ſecundi; & ſecundi, quàm tertii.

Minor pr. Quod ponitur ſucceſſivè in loco primi palmi, ſecundi, & tertii, ponitur priùs in loco unius quàm alterius; atqui quod ponitur per motum ponitur ſucceſſivè: ergo quod ponitur per motum, ponitur priùs in loco primi, quàm ſecundi; & ſecundi, quam tertii.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, quantitatem non dare neceſſariò materiæ correſpondentiam diverſis locis, probatur.

Illud quantitas non dat neceſſariò, quod aliquando non dat; atqui quantitas aliquando non dat, ut pars una materiæ correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri diverſæ: ergo quantitas neceſſariò non dat, ut una pars correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri.

Minor pr. Quantitas Chriſti in Euchariſtia eſt vera quantitas; atqui illa non dat, ut pars materiæ Chriſti correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri: ergo quantitas aliquando non dat, ut una pars materiæ correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri.

Minor

Minor pr. Omnes partes materiæ Chriſti correſpondent eidem parti ſpatii: ergo quantitas ipſis non dat, ut pars una materiæ correſpondeat uni parti ſpatii, & altera alteri.

Antecedens pr. Chriſtus eſt totus in illo ſpatio, & totus in qualibet parte: ergo omnes partes materiæ Chriſti correſpondent eidem parti ſpatii.

Quarta pars minoris ſuperioris argumenti, menſurabilitatem, & diviſibilitatem, non eſſe primum in quantitate, probatur:

Illud non eſt primum in quantitate, quod ſupponit aliud prius; atqui menſurabilitas, & diviſibilitas ſupponunt aliud prius in quantitate: ergo non ſunt primum in illa.

Minor pr. Illud ſupponunt prius in quantitate, à quo oriuntur; atqui oriuntur ab extenſione neceſſaria partium extra partes: ergo ſupponunt aliud prius.

Secunda Conclusio:

Quantitas diſtinguitur realiter à materia.

Cum aliquid non implicat, communis eſt ferè ſenſus omnium rem ita eſſe, & non deeſt argumentum probabile illud confirmans, dicendum eſt ita eſſe; atqui non implicat quantitatem eſſe realiter diſtinctam à materia, communis eſt ſenſus ferè omnium ita eſſe, & non deeſt argumentum probabile confirmans, hanc diſtinctionem: ergo quantitas diſtinguitur realiter à materia.

Probatur non deeſſe argumentum probabile.

Quantitatem diſtingui realiter à materia, nihil

aliud eſt, quàm exiſtere non exiſtente ejus materia; atqui non deeſt argumentum probabile exiſtere quantitatem, non exiſtente ejus materia: ergo non deeſt argumentum probabile confirmans quantitatem diſtingui à materia.

Minor pr. Materia panis in Sacramento Euchariſtiæ non exiſtit; atqui non deeſt argumentum probabile quantitatem ejus exiſtere: ergo exiſtit quantitas non exiſtente ejus materia.

Minor pr. Quantitas eſt impenetrabilitas partium; atqui in accidentibus panis non deſtructis, eſt impenetrabilitas partium: ergo eſt in illis quantitas.

Reſpondent: Quantitas eſt impenetrabilitas partium naturalis, *Concedunt.* ſupernaturalis, *Negant.* atqui in accidentibus panis conſervatis ipſo deſtructo, eſt impenetrabilitas partium naturalis, *Concedunt.* ſupernaturalis, *Negant.*

Contrà. Impenetrabilitas illa partium ſupernaturalis, infert neceſſariò multiplicationem multorum aliorum miraculorum; atqui probabilius eſt non admittendam eſſe multiplicitatem illam miraculorum: ergo impenetrabilitas illa partium non eſt ſupernaturalis.

Minor pr. Probabilius eſt id, quod facit myſterium illud faciliùs credibile; atqui negatio multiplicitatis miraculorum reddit faciliùs credibile hoc myſterium: ergo probabilius eſt non admittendam illam multiplicationem miraculorum.

Major pr. Probabilius eſt id, per quod Deus, & Chriſtus meliùs ſe accommodant noſtræ infirmitati; atqui per id, per quod fit faciliùs credibile hoc

hoc myſterium, Deus, & Chriſtus meliùs ſe accommodant noſtræ infirmitati: ergo probabilius eſt id, quod facit hoc myſterium faciliùs credibile.

Minor pr. Per id Deus, & Chriſtus meliùs ſe accommodant noſtræ infirmitati, per quod minuunt nobis difficultates credendi; atqui per id, per quod faciliùs redditur credibile hoc myſterium, minuuntur nobis difficultates credendi: ergo per illud, per quod faciliùs fit credibile hoc myſterium, meliùs ſe accommodant noſtræ infirmitati.

Minor pr. Per id nobis minuuntur difficultates credendi, per quod non tam difficilè credimus; atqui per illud, per quod hoc myſterium fit faciliùs nobis credibile, non tam difficilè credimus: ergo per id, per quod fit faciliùs credibile minuuntur nobis difficultates credendi.

Objicies in penultimam concluſionem.

Illud non eſt effectus formalis quantitatis, quod habetur ſine ipſa; atqui impenetrabilitas partium habetur ſine quantitate: ergo impenetrabilitas partium non eſt effectus formalis quantitatis.

Minor pr. Illud habetur ſine quantitate, quod reperitur in materia, deſtructa divinitus quantitate; atqui deſtructa divinitus quantitate reperitur in materia impenetrabilitas partium: ergo habetur ſine quantitate.

Minor pr. Extenſio, ſive poſitio partium extra partes in ordine ad locum eſt impenetrabilitas partium; atqui deſtructa quantitate reperitur in materia poſitio partium extra partes in ordine ad locum:

locum: ergo & impenetrabilitas partium.

Solutio: Poſitio partium extra partes neceſſaria, eſt impenetrabilitas partium, *Concedo*. non neceſſaria, ſeu indifferens, ut partes ſint aliæ extra alias, aut intra, *Nego*. atqui deſtructa quantitate reperitur in materia poſitio partium extra partes neceſſaria, *Nego*, non neceſſaria, *Concedo*.

Contrà. Datur extenſio partium neceſſaria in ordine ad locum ſine quantitate: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Ubi materiæ deſtructa quantitate non eſt quantitas; atqui in illo eſt extenſio neceſſaria partium extra partes: ergo datur extenſio partium neceſſaria in ordine ad locum ſine quantitate.

Minor pr. In illo eſt extenſio partium neceſſaria extra partes, cujus una pars non poteſt eſſe intra aliam; atqui pars una ubi materiæ non poteſt eſſe intra aliam: ergo in ubi materiæ eſt extenſio neceſſaria partium extra partes.

Solutio: In illo eſt extenſio neceſſaria partium extra partes, cujus una pars non poteſt eſſe intra aliam, nec ſimilem ſibi, ſeu ejuſdem ſpeciei compati, *Concedo*. ſi poſſit compati ſecum aliam ejuſdem ſpeciei, *Nego*. Atqui pars una ubi non poteſt eſſe intra aliam, nec ſimilem ſibi compati, *Nego*. & poteſt compati, *Concedo*. Poteſt ſiquidem aliud ubi ejuſdem materiæ poni ſimul cum iſto, deſtructa quantitate: quòd autem pars una primi ubi nō poſſit poni intra aliam, non provenit ex impenetrabilitate; ſed ex eo, quòd unaquæque ſit affixa eſſentialiter huic parti ſpatii, ita ut transferri non poſſit in aliam.

TERTIA

Tertia Conclusio:

Proprietas quantitatis eſt eſſe æqualem, aut inæqualem.

Illud eſt proprietas quantitatis quod convenit omni quantitati, ſoli, & ſemper; atqui eſſe æqualem, aut inæqualem convenit omni quantitati, ſoli, & ſemper: ergo eſſe æqualem, aut inæqualem eſt proprietas quantitatis.

Minor pr. Eſſe æqualem, aut inæqualem eſt eſſe fundamentum aptitudinale, neceſſarium, & conſtans æqualitatis, & inæqualitatis; atqui convenit omni quantitati, ſoli, & ſemper eſſe fundamētum aptitudinale, neceſſarium, & conſtans æqualitatis, & inæqualitatis: ergo eſſe æqualem, aut inæqualem convenit omni quantitati, ſoli, & ſemper.

Minor pr. Quod conſequitur ad differentiam eſſentialem quantitatis convenit illi ſoli, & ſemper; atqui eſſe fundamentum aptitudinale, neceſſarium, & conſtans æqualitatis, & inæqualitatis conſequitur ad differentiam eſſentialem quantitatis: ergo eſſe fundamentum aptitudinale, neceſſarium, & conſtans æqualitatis, & inæqualitatis convenit omni quantitati, ſoli, & ſemper.

Minor pr. Exigere habere partes extra partes ex præcedenti concluſione, eſt differentia eſſentialis quantitatis; atqui ad hujuſmodi exigentiam conſequitur eſſe fundamentum æqualitatis, aut inæqualitatis: ergo eſſe hujuſmodi fundamentum conſequitur ad differentiam eſſentialem quantitatis.

Minor pr Ex eo quòd partes ſint aliæ extra a las: ſequitur neceſſariò eas, quas volumus menſurare, poſſe illis applicari, & applicatas deprehendi æquales, aut inæquales: ergo eſſe fundamentum æqualitatis, & inæqualitatis conſequitur ad exigentiam quantitatis habendi partes extra partes.

Sectio II.

An ſint partes in continuo, & quales.

Prima Conclusio:

In continuo ſunt actu partes ante omnem diviſionem, & aſsignationem.

In eo ſunt actu partes ante omnem diviſionem, & aſſignationem, in quo actu ante omnem diviſionem, & aſſignationem eſt aliud, & aliud; atqui in continuo ante omnem diviſionem, & aſſignationem eſt aliud, & aliud: ergo in continuo ſunt actu partes ante omnem diviſionem, & aſſignationem.

Minor pr. In eo ante omnem diviſionem, & aſſignationem eſt aliud, & aliud, quod ante omnem diviſionem, & aſſignationem includit unionem; atqui continuum ante omnem diviſionem, & aſſignationem includit unionem: ergo etiam aliud, & aliud.

Major pr. Unio non poteſt eſſe niſi inter aliud, & aliud: ergo illud quod ante omnem diviſionem, & aſſignationem includit unionem, includit etiam aliud, & aliud.

Minor

Minor præcedentis argumenti probatur.

Continuum ante omnem diviſionem, & aſſignationem includit id, per quod diſtinguitur à contiguo; atqui id, per quod diſtinguitur à contiguo, eſt, quod includat unionem: ergo ante omnem diviſionem, & aſſignationem includit unionem.

Reſpondent: Atqui continuum diſtinguitur à contiguo quòd includat unionem, hoc eſt entitatẽ diſtinctam, *Negant*, hoc eſt immediationem partium ſimilium, & affectarum talibus, & talibus diſpoſitionibus per quas fit ut una adhæreat alteri, *Concedunt*. quod certè non convenit contiguo, quod nihil aliud dicit, quàm immediationem duorum quorumcunque: & *ad conſequens*: ergo continuum includit unionem quæ ſit entitas diſtincta, *Negant*. quæ ſit immediatio partium ſimilium, & affectarum talibus diſpoſitionibus, *Concedunt*.

Contrà. Immediatio partium omnino ſimilium, & affectarum ſimilibus diſpoſitionibus non poteſt dici unio: ergo unio quam includit continuum, non eſt hujuſmodi immediatio.

Antecedens pr. In Sacramento Euchariſtiæ pars carnis, quæ eſt in vultu Chriſti Domini, eſt ſimilis carni quæ eſt in pede, & illi immediata; atqui inter illas non eſt unio: ergo immediatio partium omnino ſimilium, & affectarum ſimilibus diſpoſitionibus non eſt unio.

Objicies. In illo non ſunt actu partes, in quo ſunt tantùm partes potentia; atqui in continuo ex Ariſtotele, octavo phyſicorum, ſunt tantùm partes potentia: ergo in continuo non ſunt partes actu.

Solutio: In eo non ſunt partes actu quoad exiſtetiam, in quo ſunt tantùm partes potentia, quoad actualem diviſionem, *Nego*. in quo ſunt tãtùm partes potentia quoad actualem diviſionem, & exiſtentiam, *Concedo*. atqui in continuo ſunt tantùm partes potentia quoad actualem diviſionem, *Concedo*. quoad exiſtentiam, *Nego*.

Contrà, Aqua eſt continuum; atqui in aqua ſunt tantùm partes potentia quoad actualem exiſtentiam: ergo in continuo ſunt tantùm partes potentia quoad actualem exiſtentiam.

Minor pr. In eo non poſſunt dici aliter eſſe partes, quàm potentiâ quoad actualem exiſtentiam, in quo non ſunt actu partes quoad eandem exiſtentiã; atqui in aqua non ſunt actu partes quoad actualem exiſtentiam: ergo in aqua ſunt tantùm partes potentia, quoad actualem exiſtentiam.

Minor pr. In eo non ſunt actu partes quoad actualem exiſtentiam, quod actu, & de facto eſt verè unum; atqui aqua actu, & de facto eſt verè una: ergo in aqua non ſunt actu partes quoad actualem exiſtentiam.

Solutio: In eo non ſunt actu partes, quod eſt actu & de facto unum quid ſimplex, *Concedo*. unum quid compoſitum, & conflatum ex multis, *Nego*. atqui aqua eſt de facto una unitate ſimplicitatis, *Nego*. unitate compoſitionis, *Concedo*.

Secunda Conclusio:

Partes continui non ſunt indiviſibiles.

Partes continui indiviſibiles non poſſunt eſſe ...infinitæ, vel finitæ; atqui non poſſunt dici ne-

que

que infinitæ, neque finitæ; ergo non ſunt indiviſibiles.

Prima pars minoris probatur.

Partes continui indiviſibiles infinitæ facere debent infinitam extenſionem; atqui partes continui non faciunt infinitam extenſionem; ergo non ſunt infinitæ indiviſibiles.

Major pr. Illæ partes, quæ ſunt infinitæ, & quarum quælibet facit extenſionem æqualem alteri, faciunt infinitam extenſionem; atqui partes infinitæ indiviſibiles ſunt infinitæ, & quælibet facit extenſionem æqualem alteri: ergo facere debent infinitam extenſionem.

Major pr. Infinita extenſio eſt illa, quæ conſtat infinitis partibus aliquotis, ſeu uni certæ æqualibus; atqui extenſio, quam faciunt infinitæ partes, quarum quælibet facit extenſionem æqualem alteri, conſtat infinitis partibus aliquotis: ergo partes infinitæ, quarum quælibet facit extenſionem æqualem alteri, faciunt infinitam extenſionem.

Secunda pars minoris primi argumenti ſuperioris, quòd non ſint indiviſibiles finita, probatur.

Partes finitæ indiviſibiles vel ſunt indiviſibiles realiter, & virtualiter, vel realiter tantùm; atqui non poſſunt dici indiviſibiles realiter, & virtualiter; neque realiter tantùm: ergo partes continui non ſunt indiviſibiles in numero finito.

Prima pars minoris probatur.

Partes indiviſibiles realiter, & virtualiter ſunt illæ, quæ neque ſecundùm entitatem, neque ſecundùm præſentiam poſſunt eſſe modò majores, modò minores; atqui partes continui indiviſibiles non poſſunt dici non poſſe eſſe modò

majores, modò minores, neque ſecundùm entitatem, neque ſecundùm præſentiam: ergo partes continui non ſunt realiter, & virtualiter indiviſibiles.

Minor pr. Partes continui non eſſe modò minores, & modò majores, neque ſecundùm entitatem, neque ſecundùm præſentiam, eſt mobile tardum æquè celeriter decurrere poſſe ſpatium aliquod, ac mobile velox; atqui mobile tardum decurrere non poteſt ſpatium aliquod æquè celeriter, ac mobile velox: ergo partes continui non poſſunt dici non eſſe modò majores, modò minores, neque ſecundùm entitatem, neque ſecundùm præſentiam.

Suppono *ſpatium decurrendum eſſe lineam decem punctorum; illaque duo mobilia ſimul incipere illam decurrere; & ſic argumentor ad probandam majorem:*

Ut mobile tardum non tam celeriter illam decurrat, ac mobile velox neceſſarium eſt, ut cùm mobile velox decurrit primum punctum aut ſecundum, aut tertium, &c. mobile tardum quieſcat, aut dimidium tantùm decurrat; atqui ex ſuppoſitione non quieſcit, & decurrere non poteſt dimidiam partem puncti: ergo partes continui non eſſe modò majores, modò minores, neque ſecundùm entitatem, neque ſecundùm præſentiam, eſt mobile tardum æquè celeriter decurrere aliquod ſpatium, ac mobile velox.

Prima pars minoris probatur.

Illud non quieſcit, quod non interrumpit ſuum motum; atqui mobile tardum non interrumpit ſuum motum: ergo non quieſcit.

Minor pr. Mobile illud tardum eſt vel liberum, vel neceſſarium; atqui quodcunque ex illis ſit non interrumpit ſuum motum: ergo mobile tardum non interrumpit ſuum motum.

Probatur primò de libero.

Mobile tardum liberum non interrumpit motum, cùm eum non vult interrumpere; atqui iſtud ex ſuppoſitione eum non vult interrumpere: ergo mobile tardum liberum non interrumpit ſuum motum.

Probatur ſecundò de neceſſario.

Mobile tardum neceſſarium non interrumpit motum, cùm ab eo non ceſſat; atqui mobile tardum neceſſarium ab eo non ceſſat: ergo non interrumpit ſuum motum.

Minor pr. Mobile tardum neceſſarium non ceſſat à motu, cùm habet omnia requiſita ad illum producendum; atqui mobile tardum neceſſarium, cùm mobile velox decurrit ſecundam partem, tertiam, &c. habet omnia requiſita ad illum producendum: ergo mobile tardum neceſſarium non ceſſat.

Minor pr. Non minùs mobile tardum habet omnia requiſita ad producendum motũ, cùm mobile velox decurrit ſecundam partem ſpatii, aut tertiam, &c quàm cùm iſtud decurrit primam; atqui cùm iſtud decurrit primam, mobile tardum neceſſarium habet omnia requiſita ad producendum motum: ergo habet illa etiam cùm mobile velox decurrit ſecundam partem, tertiam, &c.

Major pr. Requiſitum, quod dici poteſt deeſſe mobili tardo neceſſario ad producendum motum cùm mobile velox decurrit ſecundam, aut

tertiam partem ſpatii, non poteſt eſſe aliud, quàm vis producendi continenter, & ſine interruptione motum; atqui non deeſt illi illa vis: ergo mobile tardum neceſſarium habet omnia requiſita ad producendum motum, cùm mobile velox decurrit ſecundam, aut tertiam partem ſpatii.

Minor pr. Vis producendi continenter, & ſine interruptione motum eſt vis producendi novum, & novum ubi ſine interruptione; atqui mobili tardo neceſſario non deeſt vis ad producendum continenter, & ſine interruptione novum, & novum ubi: ergo mobili tardo neceſſario non deeſt vis producendi continenter motum.

Minor pr. Non magis deeſt illi vis ad producendum novum, & novum ubi, quàm ad conſervandum jam productum; atqui nō deeſt illi vis etiam ex adverſariis ad conſervandum jam productum: ergo neque ad producendum novum, & novum ſine interruptione.

Suppono *illud mobile tardum neceſſarium eſſe lapidem demiſſum ex aliquo loco valde alto per aërem, & ſic probo majorem*:

Major requiritur virtus, ut lapis ille conſervet, & ſiſtat in ubi jam producto, quàm ut producat novum: ergo non magis deeſt illi vis ad producendum novum, & novum ubi, quàm ad conſervandum jam productum.

Antecedens pr. Virtus, qua lapis continuare debet eſſe ubi jam producto, & præterea ſupereminere aëri, eſt major ea, qua tantùm debet dare eſſe ubi novo; atqui ut lapis ſiſtat, & hæreat in ubi jam producto debet illi continuare eſſe, & præterea ſupereminere aëri; ergo major requiritur

tur virtus, ut lapis ſiſtat in ubi jam producto, quàm ut det eſſe novo.

Major pr. Virtus, quâ lapis ſupereminere debet aëri ſuperaddit aliquid virtuti, quâ lapis continuare debet eſſe ubi jam producto, ſeu eſt una major virtus, quam ſit iſta ſola; atqui virtus, quâ lapis continuare debet eſſe ubi jam producto, eſt tanta, ſeu æqualis illi, quâ dare debet eſſe ubi novo: ergo virtus quâ lapis continuare debet eſſe ubi jam producto, & præterea ſupereminere aëri, eſt major eâ, quâ tantùm dare debet eſſe ubi novo.

Minor pr. Ex duobus effectibus ejuſdem ſpeciei, non major requiritur virtus, ut detur eſſe uni, quàm alteri; atqui ubi jam productum, & ubi novum ſunt ejuſdem ſpeciei: ergo virtus quâ lapis continuare debet eſſe ubi jam producto, eſt tanta, quanta illa, quæ dare debet eſſe ubi novo.

Secunda pars Minoris argumenti ſuprà poſiti, quòd mobile tardum non decurrat tantùm dimidiam partem puncti, probatur.

Ut mobile tardum decurrat tantùm dimidiam partem puncti, debet punctum habere partes; atqui punctum non habet partes: ergo falſum eſt mobile tardum decurrere tantùm dimidiam partem puncti, cùm velox decurrit totum.

Secunda pars Minoris ſuperioris argumenti, partes continui finitas, non eſſe indiviſibiles realiter, & virtualiter diviſibiles, probatur.

Partes finitæ diviſibiles realiter, ſed non virtualiter habent præſentiam diviſibilem; atqui partes continui indiviſibiles, non habent præſentiam diviſibilem: ergo partes continui finitæ indi-

indiviſibiles realiter non ſunt diviſibiles virtualiter.

Ut probetur Minor.

Suppono *partes illas finitas indiviſibiles realiter eſſe a, b, c, d. & præſentiam diviſibilem virtualiter partis a eſſe e, & ſic argumentor*:

Vel illa præſentia diviſibili virtualiter dari poſſunt aliæ diviſibiles minores finitæ vel infinitæ; atqui neutrum dici poteſt: ergo, e, præſentia partis, a, non eſt diviſibilis virtualiter.

Prima pars Minoris probatur,

Dari illa præſentia minores tantùm finitas, eſt dari omnium minimam; atqui dari non poteſt omnium minima: ergo non dantur minores illâ finitæ tantùm.

Minor pr. Præſentia omnium minima eſt indiviſibilis virtualiter & realiter; atqui per adverſarios præſentiæ iſtarum partium non ſunt indiviſibiles virtualiter: ergo non datur omnium minima.

Major pr. Per ipſos iſtæ partes ſunt tantùm indiviſibiles realiter: ergo iſtæ partes non ſunt indiviſibiles virtualiter.

Secunda pars Minoris argumenti ſuperioris, non dari præſentias infinitas minores, quàm ſit præſentia partis, e, probatur.

Dari præſentias infinitas minores quàm ſit præſentia partis, e, eſt illam æquivalere infinitis minoribus; atqui non æquivalet infinitis minoribus: ergo non dantur infinitæ minores præſentiæ partis e.

Minor pr. Quod æquivalet infinitis minoribus extenſis eſt infinitum in extenſione; atqui iſta præ-

præſentia non eſt infinitè extenſa: ergo non æquivalet infinitis minoribus.

Conclusio Tertia:

Partes continui non ſunt partim diviſibiles, partim indiviſibiles.

Illud non eſt admittendum, quod nullum affert commodum, & multa affert incommoda; atqui quòd partes continui ſint partim indiviſibiles, & partim diviſibiles, nullum affert commodum, & multa affert incommoda: ergo partes continui non ſunt partim diviſibiles, partim indiviſibiles.

Prima pars Minoris probatur.

Commodum quod afferre poſſunt partes indiviſibiles, junctæ diviſibilibus, eſt tantùm ad conferendam magnitudinem, illam terminandam, aut connectendas ejus partes; atqui partes indiviſibiles non conferunt magnitudinem, non ſunt neceſſariæ ad illam terminandam, aut connectendas ejus partes: ergo quòd partes continui ſint partim indiviſibiles, nullum affert commodum.

Prima pars Minoris probatur.

Illud non confert magnitudinem quod non facit extenſionē; atqui in ſententia auctorum iſtius ſententiæ partes indiviſibiles non faciunt extenſionem: ergo non conferunt magnitudinem.

Secunda pars Minoris ſecundi argumenti, quòd non terminent magnitudinem, probatur.

Illud non eſt neceſſarium ad terminandam magni-

gnitudinem, quo ſublato illa manet finita; atqui ſublatis illis partibus indiviſibilibus magnitudo manet finita: ergo partes indiviſibiles non ſunt neceſſariæ ad terminandam magnitudinem.

Minor pr. Illud manet finitum, quod non protenditur in infinitum; atqui magnitudo ſublatis illis partibus indiviſibilibus non protenditur in infinitum: ergo ſublatis illis partibus indiviſibilibus manet finita.

Minor pr. Illud non protenditur in infinitum, quod occupat tantùm ſpatium unius palmi, aut quid ſimile; atqui magnitudo ſublatis illis partibus indiviſibilibus occupat tantùm ſpatium unius palmi, aut quid ſimile: ergo magnitudo ſublatis illis partibus indiviſibilibus, non protenditur inin finitum.

Minor pr. Magnitudo ſublatis illis partibus indiviſibilibus occupat minùs ſpatii, aut ſaltem non plus, quàm cum illis; atqui cum illis occupabat tantùm ſpatium unius palmi, aut quid ſimile; ergo magnitudo ſublatis illis partibus indiviſibilibus, occupat tantùm ſpatium unius palmi, aut quid ſimile.

Tertia pars Minoris ſuperioris argumenti, quòd non ſint neceſſaria ad connectendas partes, probatur.

Illud non eſt neceſſarium ad connectendas partes magnitudinis, quod non eſt illarum unio, aut unionis ſubjectum, aut terminus; atqui partes illæ indiviſibiles non ſunt unio, nec unionis ſubjectum, aut terminus; ergo partes indiviſibiles, non ſunt neceſſariæ ad connectendas partes magnitudinis.

Pri-

Prima pars Minoris probatur.

Unio partium magnitudinis non debet eſſe indiviſibilis; atqui partes iſtæ ſunt indiviſibiles: ergo partes illæ indiviſibiles non ſunt unio.

Major pr. Unio extremorum diviſibilium non debet eſſe indiviſibilis; atqui partes magnitudinis ſunt diviſibiles: ergo unio partium magnitudinis non debet eſſe indiviſibilis.

Major pr. Unio debet eſſe ſimul cum ſuis extremis, & illis commenſurari; atqui unio indiviſibilis non poteſt eſſe ſimul cum extremis diviſibilibus, & illis commenſurari: ergo unio extremorum diviſibilium, non debet eſſe indiviſibilis.

Minor pr. Unio indiviſibilis non poteſt eſſe ſimul cum extremis diviſibilibus, quin ſit in duobus locis; atqui non poteſt eſſe ſimul in duobus locis: ergo unio indiviſibilis, non poteſt eſſe ſimul cum extremis diviſibilibus.

Major pr. Quod eſt ſimul cum re diviſibili, eſt ſimul in utraque ejus parte; atqui unio non poteſt eſſe ſimul in utraque parte extremorum diviſibilium, quin ſit in duobus locis: ergo unio indiviſibilis eſſe non poteſt ſimul cum extremis diviſibilibus, quin ſit in duobus locis.

Minor pr. Unaquæque pars eſt locus totalis unionis indiviſibilis: ergo unio indiviſibilis, quæ eſt in utraque ejus parte eſt ſimul in duobus locis.

Antecedens pr. Illud eſt locus totalis alterius, quod continet illud totum, & integrum; atqui unaquæque pars illorum extremorum continet unionem totam, & integram: ergo unaquæque pars eſt ejus locus totalis.

Minor

Minor pr Quod continet aliquid indiviſibile continet illud totum, & integrum; atqui unio eſt indiviſibilis, & unaquæque pars continet illam: ergo continet illam totam, & integram.

Minor pr Illud continet unionem, in quo eſt unio; atqui unio eſt in unaquaque ex iſtis partibus: ergo unaquæque ex illis continet unionem.

Secunda pars Minoris primi argumenti, quòd partes partim diviſibiles, & partim indiviſibiles afferant multa incommoda, probatur.

Incommodum eſt non leve, partes illas indiviſibiles ſingulis ferè momentis creari, & annihilari; magnum illas eſſe ſimul cum extremis diviſibilibus, & majus adhuc admitti infinitam multitudinem entitatum ſine neceſſitate; atqui hæc omnia incommoda affert, quòd partes continui ſint partim diviſibiles, & partim indiviſibiles: ergo quòd partes continui partim ſint diviſibiles, & partim indiviſibiles multa affert incommoda.

Duæ ultimæ partes antea ſunt probatæ, & prima jam probatur.

Cùm dividitur continuum, aut augetur, partes illæ indiviſibiles creantur, & annihilantur; atqui ferè continuo dividitur continuum: ergo partes illæ indiviſibiles ſingulis ferè momentis creantur, & annihilantur.

Minor pr. Illud annihilatur, quod deſtruitur nō remanente ſubjecto, & creatur, quod non producitur ex ſubjecto; atqui partes iſtæ indiviſibiles non producuntur ex ſubjecto, & deſtruuntur non remanente ſubjecto: ergo cùm dividitur cōtinuum, aut augetur, partes illæ indiviſibiles creantur & annihilantur.

Mi-

Minor pr. Illud non producitur ex ſubjecto, neque deſtruitur remanente ſubjecto, quod non habet ſubjectum; atqui partes illæ indiviſibiles non habent ſubjectum: ergo partes iſtæ indiviſibiles non producuntur ex ſubjecto, neque deſtruuntur remanente ſubjecto.

Minor pr. Non magis partes iſtæ indiviſibiles materiæ habent ſubjectum, quàm diviſibiles; atqui diviſibiles non habent ſubjectum: ergo neque indiviſibiles.

Minor pr. Ideo diviſibiles non habent ſubjectum, quia nihil habent, quod illis præſupponatur; atqui indiviſibiles etiam nihil habent, quod illis præſupponatur: ergo non magis partes indiviſibiles materiæ habent ſubjectum, quàm diviſibiles.

Minor pr. Nihil præſupponi dici poteſt partibus indiviſibilibus materiæ, quàm ejuſdem partes diviſibiles; atqui partes diviſibiles materiæ non præſupponuntur ipſius partibus indiviſibilibus: ergo partes indiviſibiles materiæ nihil habent, quod illis præſupponatur.

Minor pr. Illud non præſupponitur partibus indiviſibilibus materiæ, cujus partes indiviſibiles non ſunt actus; atqui partes indiviſibiles non ſunt actus partium diviſibilium: ergo partes diviſibiles materiæ non præſupponuntur ejus partibus indiviſibilibus.

Minor pr. Omnis actus eſt vel ſubſtantialis, vel accidentalis; atqui partes indiviſibiles non ſunt actus, neque ſubſtantialis, neque accidentalis partium diviſibilium: ergo partes indiviſibiles non ſunt actus partium indiviſibilium.

Mi-

Minor pr. Actus ſubſtantialis eſt forma ſubſtantialis, & actus accidentalis accidens; atqui partes indiviſibiles materiæ non ſunt neque forma ſubſtantialis, neque accidentalis: ergo partes indiviſibiles materiæ non ſunt neque actus ſubſtantialis, neque accidentalis.

Minor pr. Nihil materiæ eſt forma ſubſtantialis, aut accidens; atqui partes illæ indiviſibiles ſunt aliquid materiæ: ergo partes illæ indiviſibiles non ſunt neque forma ſubſtantialis, neque accidens.

QUARTA CONCLUSIO:

Partes continui ſunt diviſibiles.

PARTES continui debent eſſe diviſibiles, aut indiviſibiles; atqui non ſunt indiviſibiles ex ſuperiori concluſione: ergo ſunt diviſibiles.

Obiicies. Partes continui non poſſunt dici diviſibiles niſi vel in finito numero, vel infinito; atqui dici non poſſunt diviſibiles, neque in finito numero, neque in infinito: ergo non poſſunt dici diviſibiles.

Reſpondeo eſſe diviſibiles aliquotas in finito numero, & proportionales in numero infinito.

Contrà. Diviſibiles partes proportionales in numero infinito, faciunt infinitam extenſionem; atqui partes continui non faciunt infinitam extenſionem: ergo partes continui proportionales diviſibiles, non ſunt in numero infinito.

Major pr. Illæ partes infinitæ faciunt infinitam extenſionem, quarum quælibet facit extenſionem

ſionem diſtinctam ab alia; atqui partes continui proportionales ſunt infinitæ, & quælibet facit extenſionem diſtinctam ab alio : ergo faciunt infinitam extenſionem.

Solutio: Partes infinitæ, quarum quælibet facit extenſionem diſtinctam ab alia aliquotam faciunt infinitam extenſionem, *Concedo* proportionalem tantùm, *Nego*. atqui partes continui proportionales ſunt infinitæ, *Concedo illam partem*. & quælibet facit diſtinctam ab alia extenſionem proportionalem, *Concedo*. etiam illam extenſionem aliquotam, *Nego*.

Contrà. Partes infinitæ facientes quælibet diſtinctam extenſionem proportionalem, pertranſiri non poſſunt finito tempore; atqui partes continui pertranſiri poſſunt tempore finito: ergo partes continui infinitæ non faciunt quælibet diſtinctam extenſionem proportionalem.

Solutio: Partes infinitæ facientes quælibet diſtinctam extenſionem proportionalem, pertranſiri non poſſunt finito tempore proportionali, *Concedo*. finito tempore aliquoto, ſed infinito proportionali, *Nego*. atqui partes continui pertranſiri poſſunt finito tempore aliquoto, *Concedo*. finito tempore proportionali, *Nego*.

Contrà. Partes infinitas proportionales pertranſiri poſſe finito tempore aliquoto eſt deſignari poſſe finito tempore aliquoto infinitas partes continui; atqui finito tempore aliquoto deſignari non poſſunt infinitæ partes continui: ergo finito tempore aliquoto pertranſiri non poſſunt infinitæ partes proportionales continui.

Major pr. Non magis repugnat deſignari fini-

to tempore aliquoto infinitas partes continui, quàm pertranſiri; atqui ex conceſſis pertranſiri poſſunt: ergo & deſignari.

Major pr. Non poteſt afferri alia ratio cur finito tempore aliquoto deſignari non poſſint infinitæ partes continui, licet poſſint pertranſiri, quàm quia quælibet deſignatio correſpondere debet certo, & aliquoto tempori aut parti; atqui non magis deſignatio correſpondere debet certo tempori, aut certæ, & aliquotæ parti, quàm pertranſitio: ergo non magis repugnat deſignari finito tempore aliquoto infinitas partes continui, quàm pertranſiri.

Solutio: Non poteſt afferri alia ratio cur finito tempore aliquoto deſignari non poſſint infinitæ partes continui, licet poſſint pertranſiri, quàm quia quælibet deſignatio entis creati correſpondere debet certo tempori & aliquotæ parti, *Concedo* deſignatio divina, *Nego.* atqui non magis deſignatio divina correſpondere debet certo tempori, & aliquotæ parti quàm pertranſitio, *Concedo.* deſignatio creata, *Nego.*

Contrà. Deſignationes illæ increatæ non poſſunt eſſe infinitæ finito tempore aliquoto: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Deſignationum illarum infinitarum finito tempore aliquoto deberet eſſe aliqua ultima; atqui nulla poteſt eſſe ultima: ergo deſignationes illæ increatæ non ſunt infinitæ finito tempore aliquoto.

Major pr. Illarum deſignationum illa eſt ultima, quæ eſt minima; atqui illarum deſignationum aliqua debet eſſe minima; ergo & ultima.

Minor

Minor pr. Illarum deſignationum illa eſt minima, quæ eſt minor omni aliâ; atqui illarum deſignationum aliqua eſt minor omni aliâ: ergo & minima.

Solutio: Illarum deſignationum illa eſt minima, quæ eſt minor omni aliâ certâ, & determinatè ſumpta, *Nego*, indeterminatè ſumpta, *Concedo*. atqui illarum deſignationum aliqua eſt minor omni aliâ certâ, & determinatè ſumpta, *Concedo*. indeterminatè ſumpta, *Nego*.

Contrà. Illarum deſignationum aliqua eſt minor omni aliâ indeterminatè ſumpta: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Deſignationes iſtæ ſunt ſucceſſivæ: ergo datur aliqua minor omni aliâ indeterminatè ſumpta.

Conſequentia pr. Deſignationes ſucceſſivæ decreſcunt, ſeu poſteriores ſunt minores prioribus: ergo datur aliqua minor omni aliâ indeterminatè ſumptâ.

Solutio: Deſignationes poſteriores ſunt minores prioribus quibuſcumque determinatè ſumptis, *Concedo*. indeterminatè ſumptis, *Nego*.

Contrà. Partes, in quas cadunt illæ deſignationes poſteriores ſunt minores aliis etiam indeterminatè ſumptis: ergo & deſignationes.

Antecedens pr. Partes in quas cadunt deſignationes iſtæ poſteriores ſunt tantùm ſuperficies, lineæ, aut puncta; atqui ſuperficies, lineæ, & puncta ſunt quid minus partibus aliis etiam indeterminatè ſumptis: ergo partes, in quas cadunt deſignationes illæ poſteriores ſunt minores aliis

etiam indeterminatè ſumptis.

Major pr. Partes, in quas cadunt deſignationes iſtæ poſteriores, ſunt illæ, in quibus fit contactus, quæ ſunt ſubjectum luminis recepti in corporibus opacis, aut unionis connectentis partes continui; atqui partes in quibus fit contactus, quæ ſunt ſubjectum luminis recepti in corporibus opacis, & ſubjectum unionis connectentis partes continui ſunt ſuperficies, lineæ, & puncta: ergo & partes in quas cadunt deſignationes poſteriores.

Prima pars Minoris probatur.

Illæ partes ſunt ſuperficies, lineæ, & puncta, quæ ſunt indiviſibiles, vel ſecundùm omnem dimenſionem, vel ſecundùm duas, vel ſecundùm unam; atqui partes in quibus fit contactus ſunt indiviſibiles ſecundùm omnem dimenſionem, vel ſecundùm unam, vel ſecundùm duas: ergo partes in quibus fit contactus ſunt ſuperficies, lineæ, aut puncta.

Minor pr. Partes in quibus fit contactus plani cum plano ſunt indiviſibiles ſecundùm unam dimenſionem, & illæ, in quibus fit contactus cylindri cum cylindro ſunt indiviſibiles ſecundùm duas, & illæ, in quibus fit contactus globi cum globo ſunt indiviſibiles ſecundùm omnem dimenſionem; atqui in illis partibus fit contactus: ergo partes in quibus fit contactus ſunt indiviſibiles ſecundùm unam dimenſionem, vel ſecundùm duas, vel ſecundùm omnem.

Major pr. Partes in quibus fit contactus plani cum plano, cylindri cum cylindro, & globi cum globo debent eſſe indiviſibiles, vel diviſibiles; atqui

qui non poſſunt eſſe diviſibiles: ergo dici debent indiviſibiles.

Minor pr. Partes cylindri, globi, plani, quæ debent eſſe ſimul, debent eſſe indiviſibiles; atqui partes cylindri, globi, plani, inter quas fit contactus, debent eſſe ſimul; ergo debent eſſe indiviſibiles.

Minor pr. Partes, inter quas fit contactus debent eſſe contiguæ; atqui partes contiguæ debent eſſe ſimul; ergo partes, inter quas fit contactus debent eſſe ſimul.

Minor pr. Partes contiguæ ſunt extrema contiguorum; atqui contiguorum extrema ex Ariſtotele, & Philoſophis debent eſſe ſimul: ergo partes contiguæ debent eſſe ſimul.

Solutio: Contiguorum extrema debent eſſe ſimul, hoc eſt in eodem ſpatii, *Nego.* hoc eſt immediata, ita ut nihil inter ipſa mediet, *Concedo.* ergo partes contiguæ debent eſſe ſimul, hoc eſt immediatæ, ita ut inter ipſas nihil mediet, *Concedo.* hoc eſt in eodem ſpatii, *Nego.*

Contrà. Debet eſſe Diſcrimen aliquod inter continua, & contigua; atqui continuorum extrema ſunt immediata: ergo contiguorum extrema non debent tantùm eſſe immediata.

Solutio: Atqui continuorum extrema ſunt immediata tantùm & non unita, *Nego.* immediata & unita, *Concedo.*

Secunda pars Minoris ſuperioris argumenti partes, in quibus recipitur lumen eſſe ſuperficies, probatur.

Illæ partes ſunt ſuperficies, quæ ſunt indiviſibiles in profundum; atqui partes in quibus recipitur

pitur lumen in corporibus opacis ſunt indiviſibiles in profundum: ergo partes in quibus recipitur lumen in corporibus opacis ſunt ſuperficies.

Minor pr. Partes in quibus recipitur lumen in corporibus opacis diſtinguuntur ab iis, in quibus recipitur in corporibus diaphanis; atqui non diſtinguuntur in alio, quàm quod partes corporis opaci recipientes lumen ſint indiviſibiles in profundum; illæ verò corporis diaphani ſint diviſibiles in profundum: ergo partes, in quibus recipitur lumen in corporibus opacis ſunt indiviſibiles in profundum.

Minor pr. Partes corporis opaci recipientes lumen non diſtinguuntur in alio à partibus diaphani idem recipientibus, quàm in eo, in quo diſtinguitur opacum à diaphano; atqui opacum non in alio diſtinguitur à diaphano, quàm quòd non recipiat lumen in profunditate ſicut diaphanum: ergo partes corporis opaci non in alio diſtinguuntur, quàm quod ſint indiviſibiles in profundum.

Solutio: Atqui opacum non in alio diſtinguitur à diaphano, quàm quòd non recipiat lumen in profunditate, hoc eſt, in tota profunditate, aut notabili ejus parte, ſicut diaphanum, *Concedo.* quòd nullo modo recipiat lumen in profunditate, parte, ſcilicet aliquâ ejus exiguâ, *Nego*

Tertia pars Minoris ſuperioris argumenti, partes, quæ ſunt unius partium, aut iſtius ſubjectum eſſe ſuperficies,

Illæ partes ſunt ſuperficies, lineæ aut puncta, quæ ſunt indiviſibiles ſecundum omnem dimenſio-

ſionem, ſecundùm duas, aut unam tantùm; atqui partes, quæ ſunt ſubjectum unionis continui debent eſſe indiviſibiles ſecundùm omnem dimenſionem, ſecundùm duas, aut ſecundùm unam: ergo partes quæ ſunt ſubjectum unionis debent eſſe ſuperficies, lineæ, aut puncta.

Minor pr. Subjectum unionis continui eſt illud, in quo recipitur unio; atqui id, in quo recipitur unio debet eſſe indiviſibile, vel ſecundùm omnem dimenſionem, vel ſecundùm duas, vel ſecundùm unam: ergo partes quæ ſunt ſubjectum unionis continui debent eſſe indiviſibiles ſecundùm omnem dimenſionem, ſecundùm duas, aut ſecundùm unam.

Minor pr. Illud, in quo recipitur unio, debet eſſe immediatum ei, ad quod terminatur; atqui quod eſt immediatum ei, ad quod terminatur unio, debet eſſe indiviſibile ſecundùm omnem dimenſionem, vel ſecundùm duas, vel ſecundùm unam: ergo & id in quo recipitur unio, debet eſſe indiviſibile vel ſecundùm omnem dimenſionem, vel ſecundùm duas, vel ſecundùm unam.

Solutio: Illud in quo unio recipitur, debet eſſe immediatum ei, ad quod terminatur adæquatè ſumptum, *Nego* inadæquatè ſumptum, & ſecundùm minus & minus in infinitum, *Concedo*, atqui quod adęquatè ſumptũ eſt immediatũ ei, ad quod unio terminatur; debet eſſe indiviſibile ſecundùm omnem, duas, aut unam dimenſionem, *Concedo*, quod eſt tantùm immediatum inadæquatè ſumptum, & ſecundùm minus, & minus in infinitum, *Nego*.

Contrà. Illud omne, in quo recipitur unio, debet eſſe immediatum ei, ad quod terminatur; atqui illud omne, in quo recipitur unio, eſt aliquid determinatè ſumptum: ergo illud adæquatè ſumptum, in quo recipitur unio debet eſſe immediatum ei, ad quod terminatur.

Solutio: Illud omne in quo recipitur unio adæquatè ſumpta debet eſſe immediatum ei, ad quod terminatur, *Nego.* unio inadæquatè ſumpta, *Concedo.* Atqui illud in quo recipitur unio adæquatè ſumpta eſt aliquid determinatè ſumptum, *Concedo.* unio inadæquatè ſumpta, *Nego.* unio correſpondet ſuo ſubjecto, unde quemadmodum ſubjectum ſumitur adæquatè, & inadæquatè ita etiam unio, & ſicut ſubjectum adæquatè ſumptum non poteſt eſſe immediatum alteri ſecundùm ſe totum, poteſt verò inadæquatè ſumptum & ſecundùm minus & minus in infinitum, ita etiam de ratione unionis adæquatè ſumptæ non eſt facere ſuum ſubjectum immediatum alteri ſuo extremo, bene verò de ratione unionis inadæquatè ſumptæ, & ſecundùm minus, & minus in infinitū.

Contrà. Uniones illæ continui adæquatè ſumptæ vel inadæquatè debent poſſe omnes tolli, vel tantùm aliquæ; atqui neutrum dici poteſt: ergo illæ uniones adæquatè ſumptæ, vel inadæquatè non debent admitti.

Reſpondeo omnes tolli poſſe.

Contrà. Sublatis illis omnibus unionibus nulla eſt planè unio inter partes continui; atqui fieri non poteſt ut nulla ſit unio inter partes continui: ergo omnes uniones tolli non poſſunt.

Minor pr. Partes inter quas nulla eſt unio, ſunt indi-

indiviſibiles; atqui partes continui non ſunt indiviſibiles: ergo fieri non poteſt ut inter illas nulla ſit unio.

Solutio: Partes, inter quas nulla eſt unio ſunt indiviſibiles per deſtructionem unionis, *Concedo*, ſunt indiviſibiles per extractionem aliarum ab aliis, *Nego*. atqui non ſunt indiviſibiles per deſtructionem unionis, *Nego*. per extractionem aliarum ab aliis, *Concedo*.

Contrà. Partes continui indiviſibiles per deſtructionem unionis ſunt etiam indiviſibiles per extractionem aliarum ab aliis: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illæ partes ſunt indiviſibiles per extractionem localem aliarum ab aliis, quarum una cùm extrahitur ſequi non debent aliæ; atqui deſtructis omnibus unionibus continui, cùm una extrahitur ſequi non debent aliæ: ergo partes continui indiviſibiles per deſtructionem unionis, ſunt etiam indiviſibiles per extractionem aliarum ab aliis.

Minor pr. Illarum partium, cùm una extrahitur ſequi non debet alia, quæ non habent inter ſe conjunctionem; atqui partes continui detractis unionibus nullam habent inter ſe connexionem: ergo cùm una extrahitur ſequi non debent aliæ.

Solutio: Illarum partium, cùm una extrahitur aliæ ſequi non debent, quæ non habent connexionem, & unaquæque non continet in ſe plures alias, *Concedo*. & unaquæque continet in ſe plures alias, *Nego*. atqui detractis unionibus nullam habent connexionem, & unaquæque non continet plures alias, *Nego*, & continet, *Concedo*.

Contrà. Partium, quarum unaquæque eſt diſtincta ab aliis, unaquæque non continet plures alias; atqui partium continui unaquæque eſt diſtincta ab aliis: ergo unaquæque non continet plures alias.

Solutio: Partium quarum unaquæque eſt diſtincta ab aliis determinatè ſumptis unaquæque non continet plures alias, *Nego*. ab aliis etiam indeterminatè ſumptis, *Concedo*. atqui partium continui unaquæque eſt diſtincta ab aliis determinatè ſumptis, *Concedo*. indeterminatè ſumptis, *Nego*. ſenſus eſt unamquamque quidem partem continui diſtinctam eſſe à quacumque alia determinatè ſumpta, non tamen ab aliis indeterminatè ſumptis. Nulla enim eſt, quæ non contineat infinitas alias, & ſit acervus infinitarum partium.

Contrà. Illæ aliæ partes, quas unaquæque partium dicitur continere deſtructis unionibus debent eſſe finitæ, vel infinitæ; atqui neque ſunt finitæ, neque infinitæ: ergo unaquæque partium continui deſtructis unionibus non continet plures alias.

Reſpondeo eſſe finitas aliquotas, & infinitas proportionales.

Contrà. Partes, quæ ſunt uni certæ æquales, ſunt aliquotæ; atqui unaquæque continens infinitas proportionales continet etiam infinitas aliquotas: ergo non continet tantùm finitas aliquotas.

Ut probetur Minor.

Supponunt *lignum longum ſex palmos, & craſ-*

craſſitiei ſemipalmaris dividi ſecundùm craſſitiem in infinitas partes proportionales, ſingulis diviſionibus productis à ſummitate illius ligni ad alteram extremitatem, & ſic argumentantur:

Longitudo ſex palmorum eſt longitudo aliquota; atqui unaquæq; ex illis partibus continens infinitas partes proportionales ſecundùm craſſitiem continet infinitas longitudines, quarum quælibet eſt ſex palmorum: ergo unaquæq; continens infinitas proportionales continet etiam infinitas aliquotas.

Solutio: Longitudo ſex palmorum eſt longitudo, & pars aliquota ſecundùm unam dimenſionem, *Concedo*, ſecundùm omnem dimenſionem, *Nego*. ergo unaquæque continens infinitas proportionales continet etiam infinitas aliquotas ſecundùm unam, aut duas dimenſiones, *Concedo*, ſecundùm omnem dimenſionem, *Nego*. Propriè autem loquendo nomine partis aliquotæ intelligitur illa, quæ habet certam magnitudinem in omnem dimenſionem.

Contrà: In illo ligno ſunt infinitæ partes habentes certam magnitudinem in omnem dimenſionem: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Partes proportionales habent certam magnitudinem in omnem dimenſionem; atqui ex conceſſis ſunt infinitæ partes proportionales in illo ligno: ergo & infinitæ habentes certam magnitudinem.

Major pr. Magnitudo partis proportionalis eſt major alia certâ & determinatâ: ergo partes proportionales habent certam, & determinatam magnitudinem.

Antecedens pr. Magnitudo puncti in ſententiæ componente continuum ex indiviſibilibus eſt certa, & determinata; atqui magnitudo partis proportionalis eſt major illa: ergo & magnitudine certa, & determinata.

Solutio: Magnitudo puncti in ſententia componente continuum ex indiviſibilibus eſt certa & determinata, & hæc ſententia vera eſt, & non ſupponit impoſſibile id, ſcilicet quod eſt incapax extenſionis, & magnitudinis, illam nihilominus habere, *Nego.* & illa ſententia falſa eſt & ſupponit impoſſibile, *Concedo*. *Et conceſſa minori eadem diſtinctio applicanda eſt conſequenti.*

Contra. Illa ſententia non eſt magis falſa quàm illa, quæ admittit in continuo infinitas partes uni certæ æquales; atqui iſta non eſt falſa: ergo neque illa.

Minor pr. In quolibet continuo ſunt infinitæ partes uni certæ æquales: ergo iſta ſententia non eſt falſa.

Antecedens pr. Eo modo, & eo numero ſunt partes in continuo, quo in eo poſſunt eſſe diviſiones in illas; atqui in quolibet continuo poſſunt eſſe infinitæ diviſiones in partes uni certæ æquales: ergo in quolibet continuo ſunt infinitæ partes uni certæ æquales.

Minor pr. In quolibet continuo non ſunt tantùm finitæ diviſiones in partes uni certæ æquales: ergo ſunt infinitæ.

Antecedens pr. Ideo in cõtinuo non ſunt tantùm finitæ diviſiones in partes inæquales, & proportionales, quia quantumvis magno numero finito aſſignatarum aſſignato eſt adhuc major; atqui quantumvis

tumvis magno numero finito diviſionum in partes uni certæ æquales aſſignato poteſt dari major: ergo in quolibet continuo non ſunt tantùm finitæ diviſiones in partes uni certæ æquales.

Solutio: Ideo in continuo non ſunt tantùm finitæ diviſiones in partes inæquales, & proportionales, quia quantumvis magno numero finito illarum aſſignato poteſt dari major præciſè, *Nego*. poteſt dari major,& diviſiones illæ actu, & de facto poſſunt eſſe perfectæ, *Concedo*. atqui quantumvis magno numero finito diviſionum in partes uni certæ æquales aſſignato poteſt dari major, & illæ actu,& de facto poſſunt eſſe factæ omnes, aut infinitæ, *Nego*, non omnes, & finitæ tantùm ſemper, *Concedo*.

Contrà. Supponunt *factas eſſe ſucceſſivè diviſiones, ab æterno alicujus continui in partes proportionales, & ſingulis diebus priores poſterioribus redditas eſſe æquales, detracto prioribus, quod habebant ſupra poſteriores, & ſic argumentantur*.

Diviſiones factæ per æternitatem, in illa ſuppoſitione ſunt infinitæ; atqui ſunt omnes in partes æquales: ergo poſſunt fieri infinitæ diviſiones in partes æquales.

Reſpondeo ſuppoſitionem implicare, ut probabimus tractatu ſequenti, quia ſcilicet deſtructio unionis, quæ fit per diviſionem, non poteſt eſſe ab æterno.

DISPUTATIO VI. ET ULTIMA.

De Infinito.

PER infinitum ponemus finem diſputationibus hujus tertii tractatus, & eorum quæ ſuſceperamus dicenda de rebus naturalibus in genere.

SECTIO UNICA.

An detur, aut dari poſſit infinitum.

PRIMA CONCLUSIO:

Datur infinitum in perfectione.

DATUR Deus; atqui Deus eſt infinitus in perfectione; ergo datur infinitum in perfectione.

Minor pr. Illud eſt infinitum in perfectione, quo nihil melius, neque perfectius excogitari poteſt; atqui Deo nihil melius, neque perfectius excogitari poteſt: ergo Deus eſt infinitus in perfectione.

Major pr. Illud eſt infinitum in perfectione, habet terminum non habet terminum in perfectione; atqui illud,

illud, quo nihil melius, aut perfectius excogitari poteſt, non habet terminum in perfectione; ergo illud eſt infinitum in perfectione, quo nihil melius, aut perfectius excogitari poteſt.

SECUNDA CONCLUSIO:

Datur de facto infinitum potentia.

ILLUD eſt infinitum potentia, quod habet quidem actu partes finitas, poteſt tamen habere plures, & plures in infinitum; atqui dantur de facto multa, quæ habent partes actu finitas, & de facto habere poſſunt plures, & plures in infinitum; ergo datur de facto infinitum potentia.

Minor pr. Lignum palmare habet partes actu finitas; atqui habere poteſt plures, & plures in infinitum: ergo quod habet partes actu finitas, poteſt habere plures, & plures in infinitum.

Minor pr. Tot habere poteſt partes lignum palmare, quot ei addi poſſunt; atqui ei addi poſſunt partes plures, & plures in infinitum: ergo illas habere poteſt.

Minor pr. Illi addi poſſunt partes plures, & plures in infinitum, quarum numerus eſt omni certo, & determinato finito major; atqui numerus partium, quæ addi poſſunt ligno palmari, eſt major omni certo, & determinato finito: ergo ei addi poſſunt partes plures, & plures in infinitum.

Minor pr. Numerus certus, & determinatus finitus eſt v. g. centenarius, millenarius, &c. atqui numerus partium, quæ addi poſſunt ligno palmari, eſt major centenario, millenario, &c. ergo

go & omni determinato finito.

Adprobationem minoris ſuppono *eſſe millenarium, & ſic argumentor:*

Non implicat addi aliquam partem mille illis additis: ergo numerus partium, quæ addi poſſunt ligno palmari eſt major millenario.

Antecedens pr. Pars illa addita aliis mille eſt ejuſdem rationis cum aliis: ergo non eſſet major implicantia in ipſa, quàm in aliis.

TERTIA CONCLUSIO.

Infinitum actu eſt poſſibile.

INFINITUM actu eſt vel poſitivum, vel negativum; atqui infinitum, actu poſitivum, & negativũ eſt poſſibile: ergo infinitum actu eſt poſſibile.

Minor probatur de negativo.

Illud eſt poſſibile, quod de facto datur; atqui infinitum negativum actu de facto datur: ergo eſt maximè poſſibile.

Minor pr. Negationes infinitæ actu hominum, aut Angelorum de facto dantur; atqui illæ ſunt infinitum negativum: ergo datur de facto infinitum negativum.

Major pr. Illud eſt infinitum actu, quod conſtat actu infinitis unitatibus negativis ſimul exiſtentibus; atqui negationes hominum, aut Angelorum conſtant infinitis unitatibus ſimul exiſtentibus: ergo negationes hominum, aut Angelorum infinitæ actu dantur de facto.

Minor pr. Negationes hominum tot conſtant unitatibus ſimul exiſtentibus, quot ſunt homi-

nes poſſibiles, qui nunquam erunt; atqui homines poſſibiles, qui nunquam erunt ſunt infiniti: ergo negationes hominum conſtant unitatibus infinitis.

Minor pr. Vel homines, qui nunquam erunt ſunt finiti, vel infiniti; atqui non ſunt finiti; ergo ſunt infiniti.

Minor pr. Homines finiti ſunt centum, mille, bis mille, &c. atqui homines qui eſſe poſſunt, & nunquam erunt ſunt ter mille, & amplius: ergo non ſunt finiti.

Major antepenultimi argumenti probatur.

Negationes hominum tot ſunt, quot ſunt homines poſſibiles: ergo tot conſtant unitatibus, quot ſunt homines poſſibiles.

Antecedens pr. Unicuique homini poſſibili, aut impoſſibili correſpondet ſua negatio: ergo negationes hominum tot ſunt, quot ſunt homines poſſibiles.

Antecedens pr. Non minùs unicuique homini poſſibili correſpondet ſua negatio, quàm cuilibet enti rationis ſua etiam negatio; atqui cuilibet enti rationis correſpondet ſua negatio diſtincta: ergo & cuilibet homini poſſibili.

Minor pr. Chimæra, & multiplicitas deorum ſunt entia rationis; ſed cuilibet ex illis correſpondet ſua diſtincta negatio: ergo & cuilibet enti rationis.

Minor pr. Eorum unicuique correſpondet ſua negatio quæ ita ſe habent, ut negatio unius non ſit negatio alterius; ſed negatio chimæræ, non eſt negatio multiplicitatis deorum: ergo cuilibet ex illis correſpondet ſua negatio.

Minor

Minor ſuperioris argumenti, infinitum poſitivum eſſe poſſibile probatur.

Infinitum partium proportionalium continui eſt poſitivum; atqui illud eſt poſſibile: ergo & infinitum poſitivum.

Minor pr. Infinitum partium proportionalium datur de facto, ut ſuperiori diſputatione probatum eſt: ergo eſt poſſibile.

Objicies. Infinitum actu eſt, vel infinitum in magnitudine, vel in multitudine, vel in intenſione; atqui infinitum actu tum in magnitudine, tum in multitudine, tum in intenſione non eſt poſſibile: ergo infinitum actu eſt impoſſibile.

Prima pars minoris probatur.

Infinitum in magnitudine, eſt infinitum in longitudine, vel latitudine, vel profunditate; atqui infinitum in longitudine, latitudine, & profunditate implicat: ergo & infinitum in magnitudine.

Minor de infinito in longitudine probatur.

Infinitum in longitudine, eſt linea v. g. infinita verſus occidentem incipiens ab ſpatio, in quo ſumus; ſed illa linea infinita verſus occidentem implicat: ergo infinitum in longitudine implicat.

Vt probetur minor.

Supponunt *ab illa linea Deum auferre ulnam, & trahere reliquam ad idem punctum unde incipiebat, & hoc poſito ſic argumentantur:*

Illa linea occupans ſpatium, quod antea occupabatur ab ulna ablata, reliquiſſe debet tantum ſpatii verſus occidentem, vel non reliquiſſe; atqui implicat illam lineam reliquiſſe tantum ſpatii

tii verſus occidentem, & non reliquiſſe: ergo illa linea implicat.

Reſpondeo non reliquiſſe.

Contrà. Linea occupans novum ſpatium debet reliquiſſe aliquid prioris ſpatii, aut aliquæ ejus partes poni in duobus locis; atqui iſta linea occupat novum ſpatium: ergo reliquiſſe debet aliquid prioris, aut ejus aliquæ partes poni in duobus locis.

Solutio: Neganda eſt major. Quia ſufficit, ut occupet novum ſpatium, & majus quàm eſſet præcedens, ut partes ejus diverſimodè diſponantur, partes enim infinitæ diverſimodè diſpoſitæ occupant modò majus modò minus ſpatium, quod eò minus mirũ videri debet, quòd idē contingere videamus in totius finiti partibus, quæ certo modo diſpoſitæ majus, aut minus ſpatium occupant.

Ad impugnandam reſponſionem ſupponunt *ab eodem puncto à quo incipit linea, de qua eſt quæſtio, duci aliam in infinitum, quæ quo magis recedat ab illo puncto, eo etiam magis recedat ab altera linea, & ſic argumentantur:*

Tam linea prima occupans novum ſpatium debet reliquiſſe aliquid prioris, quàm ſpatium inter utramque interceptum in ſuppoſitione facta eſſe finitum; atqui ſpatium, & area inter utramque intercepta eſt finita: ergo linea occupans novum ſpatium debet reliquiſſe aliquid prioris.

Minor pr. Area inter utramque illam lineam intercepta non eſt infinita: ergo eſt finita.

Anteœdens pr. Illa area non eſt infinita, niſi vel ſecundùm aliquam partem determinatè ſumptam, vel ſecundùm omnes; atqui non eſt infini-

ta ſecundùm aliquam partem determinatè ſumptam, neque ſecundùm omnes: ergo non eſt infinita.

Reſpondeo eſſe infinitam ſecundùm omnes.

Contrà. Area illa ſecundùm omnes partes ſumpta eſt ipſa collectivè ſumpta; atqui illa collectivè ſumpta non eſt infinita: ergo non eſt infinita ſecundùm omnes partes.

Minor pr. Illa linea collectivè ſumpta non eſt infinita, quæ habet terminum, & finem; atqui illa habet terminum, & finem: ergo collectivè ſumpta non eſt infinita.

Minor pr. Illa area collectivè ſumpta habet terminum, & finem, quæ clauditur duobus terminis; atqui illa area clauditur duobus terminis, etiam collectivè ſumpta: ergo habet quoque terminum, & finem.

Solutio: Illa area habet terminum, & finem, quæ clauditur duobus terminis finitis, *Concedo.* infinitis, *Nego.* quia claudi terminis infinitis eſt non habere finem, quod enim habet pro termino aliquid infinitum, non habet finem magis, quàm ipſius terminus, qui cùm ſit infinitus nullum planè habere dicendus eſt; atqui area collectivè ſumpta clauditur duobus terminis finitis, *Nego.* infinitis, *Concedo.*

Contrà. Tam area illa clauſa duobus terminis infinitis habet terminum, & finem, quàm corpus aliquod protenſum in omnem dimenſionem quantum poteſt; atqui corpus protenſum in omnem dimenſionem quantum poteſt, habet terminum, & finem: ergo & illa area clauſa duobus terminis illis infinitis.

Minor

Minor pr. Corpus protenſum in omnem dimenſionem quantum poteſt, non eſt infinitum: ergo habet terminum, & finem.

Antecedens pr. Corpus protenſum in omnem dimenſionem quantum poteſt, quod eſt infinitum eſt mobile, & non eſt mobile; atqui non poteſt eſſe mobile, & non eſſe mobile: ergo corpus protenſum in omnem dimenſionem quantum poteſt, non eſt infinitum.

Reſpondeo eſſe mobile.

Contrà. Illud corpus non eſt mobile, quod relinquere non poteſt ſpatium, & acquirere novum; atqui corpus infinitum in omnem dimenſionem relinquere non poteſt ſpatium, & acquirere novum: ergo corpus infinitum in omnem dimenſionem non eſt mobile.

Solutio: Illud corpus non eſt mobile motu locali, aut etiam augmentativo, quod relinquere non poteſt ſpatium, & acquirere novum, *Concedo.* motu alterativo, *Nego.* & *conceſſa minori*: ergo corpus infinitum in omnem dimenſionem, non eſt mobile motu locali, aut augmentativo, *Eſto*: motu alterativo, *Nego.* Verum quidem eſt corpus quod occupat omne ſpatium non poſſe acquirere novum, nullum enim ſupereſt occupandum ab eo, quod eſt infinitum in omnem dimenſionē, ac proinde nec moveri localiter, aut etiam augeri per additionem alicujus partis, quæ ponatur in novo ſpatio, poteſt tamen alterari, hoc eſt calefieri, & conſequenter moveri motu alterativo.

Contrà. Corpus mobile motu alterativo eſt quantum; ſed illud corpus infinitum in omnem dimenſionem non eſt quantum: ergo infinitum

illud

illud in omnem dimenſionem, non eſt mobile motu alterativo.

Minor pr. Illud corpus non eſt quantum, quod non habet figuram; atqui illud non haberet figuram: ergo non eſt quantum.

Major pr. Illud corpus non eſt quantum, quod non habet, quæ ſunt propria corporis quanti; atqui habere figuram eſt proprium corporis quanti: ergo corpus, quod non habet figuram non eſt quantum.

Solutio: Habere figuram eſt proprium corporis quanti finiti, *Concedo.* infiniti, *Nego.* Ratio eſt, quia figura eſt ultimus terminus quantitatis, quantitas autem infinita, cùm non habeat terminum non debet etiam habere figuram, quæ eſt hujuſmodi terminus, & *jam ad conſequens.* ergo corpus, quod non habet figuram, non eſt quantum finitũ, *Concedo.* quantum infinitum, *Nego.*

Contrà. Tam repugnat quantum illud infinitum, quàm infiniti homines v. g. atqui multitudo infinita hominum repugnat: ergo & corpus illud quantum infinitum.

Vt probetur minor.

Supponunt *infinitam illam multitudinem hominum diſponi in longum, illorumque unicuique dari nummum notatum proprio ipſorum nomine, & ab illis conjici nummos illos in cumulum, & ſic argumentantur:*

Vel ex illo cumulo dari poſſunt unicuique terni, vel non; ſed neutrum dici poteſt: ergo infinita multitudo hominum repugnat.

Reſpondeo dari poſſe ternos.

Contrà, Non poſſunt dari plures nummi ex il-

lo

lo cumulo, quàm in illo ſint; atqui terni dati ſingulis illis hominibus ſunt plures, quàm ſint in illo cumulo: ergo non poſſunt dari terni unicuique.

Minor pr. Nummi, qui ſunt in illo cumulo ſunt illi tantùm, quos habebant ſinguli illi homines; atqui terni dati unicuique illorum ſunt plures illis, quos habebant ſinguli illi homines: ergo terni dati ſunt plures quàm ſint in illo cumulo.

Minor pr. Quos habebant illi homines erant tantùm ſemel infiniti, atqui terni dati unicuique illorum non ſunt ſemel, ſed ter infiniti: ergo terni dati unicuique illorum ſunt plures illis, quos habebant ſinguli illi homines.

Solutio: Nummi, quos habebant illi homines erant tantùm ſemel infiniti; & illud infinitum non continet infinities infinita, *Nego.* & continet infinities infinita, *Cõcedo.* atqui terni dati unicuiq; illorum non ſunt ſemel infiniti, ſed ter propterea quod illud infinitum continet infinities infinita, *Concedo.* & illud infinitum non continet infinities infinita, *Nego.*

Contra. Nummi illi ſemel infiniti continere non poſſunt infinities infinita, quin ex illis diſpoſitis in longum, & deinde projectis in cumulum fieri poſſit magnitudo in omnem dimenſionem infinita; ſed ex illis diſpoſitis in longum fieri non poteſt magnitudo in omnem dimenſionem infinita: ergo infiniti ſemel nummi, non continent infinities infinitos.

Minor pr. Fieri non poteſt ex illis nummis projectis in cumulum infinita magnitudo in omnem dimenſionem, quin pars ſit major toto; ſed pars

non

illud in omnem dimenſionem , non eſt mobile motu alterativo.

Minor pr. Illud corpus non eſt quantum, quod non habet figuram; atqui illud non haberet figuram: ergo non eſt quantum.

Major pr. Illud corpus non eſt quantum, quod non habet, quæ ſunt propria corporis quanti; atqui habere figuram eſt proprium corporis quanti: ergo corpus, quod non habet figuram non eſt quantum.

Solutio: Habere figuram eſt proprium corporis quanti finiti, *Concedo.* infiniti, *Nego.* Ratio eſt, quia figura eſt ultimus terminus quantitatis, quantitas autem infinita , cùm non habeat terminum non debet etiam habere figuram; quæ eſt hujuſmodi terminus, & *jam ad conſequens*: ergo corpus, quod non habet figuram, non eſt quantum finitũ, *Concedo.* quantum infinitum, *Nego.*

Contrà. Tam repugnat quantum illud infinitum, quàm infiniti homines v. g. atqui multitudo infinita hominum repugnat: ergo & corpus illud quantum infinitum.

Vt probetur minor.

Supponunt *infinitam illam multitudinem hominum diſponi in longum , illorumque unicuique dari nummum notatum proprio ipſorum nomine, & ab illis conjici nummos illos in cumulum, & ſic argumentantur:*

Vel ex illo cumulo dari poſſunt unicuique terni, vel non; ſed neutrum dici poteſt: ergo infinita multitudo hominum repugnat.

Reſpondeo dari poſſe ternos.

Contrà, Non poſſunt dari plures nummi ex illo

lo cumulo, quàm in illo ſint; atqui terni dati ſingulis illis hominibus ſunt plures, quàm ſint in illo cumulo: ergo non poſſunt dari terni unicuique.

Minor pr. Nummi, qui ſunt in illo cumulo ſunt illi tantùm, quos habebant ſinguli illi homines; atqui terni dati unicuique illorum ſunt plures illis, quos habebant ſinguli illi homines: ergo terni dati ſunt plures quàm ſint in illo cumulo.

Minor pr. Quos habebant illi homines erant tantùm ſemel infiniti, atqui terni dati unicuique illorum non ſunt ſemel, ſed ter infiniti: ergo terni dati unicuique illorum ſunt plures illis, quos habebant ſinguli illi homines.

Solutio: Nummi, quos habebant illi homines erant tantùm ſemel infiniti, & illud infinitum non continet infinities infinita, *Nego.* & continet infinities infinita, *Cõcedo*. atqui terni dati unicuiq; illorum non ſunt ſemel infiniti, ſed ter propterea quod illud infinitum continet infinities infinita, *Concedo.* & illud infinitum non continet infinities infinita, *Nego.*

Contra. Nummi illi ſemel infiniti continere non poſſunt infinities infinita, quin ex illis diſpoſitis in longum, & deinde projectis in cumulum fieri poſſit magnitudo in omnem dimenſionem infinita; ſed ex illis diſpoſitis in longum fieri non poteſt magnitudo in omnem dimenſionem infinita: ergo infiniti ſemel nummi, non continent infinities infinitos.

Minor pr. Fieri non poteſt ex illis nummis projectis in cumulum infinita magnitudo in omnem dimenſionem, quin pars ſit major toto; ſed pars

non

non eſt major toto: ergo ex illis diſpoſitis in longum fieri non poteſt magnitudo in omnem dimenſionem infinita.

Major pr. Quod occupat ſpatium in alias dimenſiones, quàm in longum, eſt tantùm pars nũmorum iſtorum; atqui illud eſt majus illis omnibus nummis diſpoſitis in longum: ergo fieri non poteſt ex illis nummis projectis in cumulum infinita magnitudo in omnem dimenſionem, quin pars ſit major toto.

Minor pr. Illud eſt majus alio, quod occupat plus ſpatii quàm illud; ſed quod occupat ſpatium in alias dimenſiones, quàm in longum occupat plus ſpatii, quàm illud, quod occupat tantùm in longum: ergo verè eſt majus illo, ſeu illis nummis diſpoſitis in longum.

Solutio: Quod occupat plus ſpatii, quàm aliud, eſt illo majus majoritate propria, & quæ attenditur penes ea, quæ habent extrema, *Nego.* majoritate hic, vel impropria, quæ tribuitur illis, quæ non habent extrema, *Concedo.* ergo quod occupat ſpatium in omnem dimenſionem eſt majus eo, quod occupat tantùm in longum majoritate propria, *Nego.* impropria, *Concedo.*

Contrà. Majoritas propria ex conceſſis eſt inter ea, quæ habent extrema; atqui ea de quibus diſputamus, & quibus applicata eſt diſtinctio habent extrema: ergo unum eſt majus, alio majoritate propria.

Minor pr. Ea, de quibus diſputamus ſunt utraq; illa multitudo infinita, una in longum, & alia in omnem dimenſionem; atqui utraque illa multitudo habet extrema: ergo ea de quibus diſputamus habent extrema.

Minor

Minor pr. Illa multitudo habet extrema, quæ eſt in aliqua ſpecie numeri; ſed utraque illa multitudo eſt in aliqua ſpecie numeri: ergo utraque illa multitudo habet extrema.

Solutio: Illa multitudo habet extrema, quæ eſt in aliqua ſpecie numeri generaliſſimè ſumpti, *Nego.* ſtrictè ſumpti, & prout eſt collectio unitatum, in qua eſt ultima, *Concedo.* ſed utraq; illa multitudo eſt in aliqua ſpecie numeri generaliſſimè ſumpti, *Concedo.* ſtrictè ſumpti, *Nego.*

Contrà. Omnis multitudo eſt in aliqua ſpecie numeri ſtricti ſumpti: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illa multitudo eſt in aliqua ſpecie numeri ſtrictè ſumpti, quæ habet ultimam unitatem; atqui omnis multitudo habet ultimam unitatem: ergo omnis multitudo eſt in aliqua ſpecie numeri ſtrictè ſumpti.

Minor pr. Multitudo, quæ non ſuperat aliam niſi certis unitatibus, habet ultimam unitatem; atqui nulla eſt multitudo, quæ ſuperet aliam aliter, quàm certis unitatibus: ergo omnis multitudo habet ultimam unitatem.

Solutio: Atqui nulla eſt multitudo finita, quæ ſuperet aliam aliter, quàm certis unitatibus, *Concedo.* infinita, *Nego.* ergo omnis multitudo finita habet ultimam unitatem, *Concedo.* multitudo infinita, *Nego.*

Contrà. Vel in illa multitudine infinita ſunt tantùm numeri finiti, vel aliquis, aut multi infiniti; atqui neutrum dici poteſt; ergo nulla eſt hujuſmodi multitudo infinita.

Solutio: Vel in illa multitudine infinita eſt aliquis numerus infinitus, aut multi infiniti, aut

tantùm

tantùm finiti, finities tantùm repetiti, *Nego*. infinities repetiti, *Concedo*. atqui in illa multitudine non eſt aliquis numerus infinitus, aut multi infiniti, vel finiti finities tantùm repetiti, *Concedo*. infinities repetiti, *Nego*.

Contrà. Numeri illi infinities repetiti debent continere numerum finitum omnium maximum: ergo & aliquem infinitum.

Antecedens pr. Collectio numerorum, non continens numerum finitum omnium maximum, nō eſt infinita; atqui numeri illi finiti infinities repetiti ſupponuntur eſſe collectio numerorum infinita: ergo numeri illi finiti infinities repetiti continent numerum finitum omnium maximum.

Major pr. Quod non ſuperat finitum omnium maximum non eſt infinitum; atqui collectio illa numerorum infinita, non ſuperat numerum finitum omnium maximum: ergo non eſt infinita.

Major pr. Quod non excedit omne finitum non eſt infinitum; atqui quod non ſuperat finitum omnium maximum non excedit omne finitum: ergo non eſt infinitum.

Solutio: Quod non excedit omne finitum quod dari poteſt, non eſt infinitum, *Concedo*. quod non excedit aliquod finitum, quod dari non poteſt, & eſt impoſſibile, non eſt infinitum, *Nego*. atqui illud non excedit omne finitum, quod non ſuperat finitum omnium maximum, & iſtud dari non poteſt, *Concedo* & iſtud dari poteſt, *Nego*. Ratio, quare non poſſit dari, eſt quia pars aliqua certa addita illi maximo finito, vel faceret illud infinitum, & ſic duo certa finita facerent infinitum, quod implicat: vel relinqueret finitum tantùm, quod etiam

tiam non debet admitti: ſequeretur enim illud, quod ſupponebatur eſſe finitum omnium maximum non eſſe tale, quippe quod per conjunctionem cum illa parte addita fiat majus, & ceſſet eſſe per illam finitum omnium maximum.

Contrà. Numerus finitus omnium maximus verè datur: ergo finitum omnium maximum dari poteſt.

Antecedens pr. Datur aliquis numerus certus, & determinatus infinitus: ergo & numerus finitus omnium maximus.

Antecedens pr. Numerus infinitè major binario eſt infinitus; atqui in collectione numerorum infinita, datur aliquis numerus infinitè major binario: ergo datur aliquis numerus infinitus certus, & determinatus.

Minor pr. Numerus infinitè diſtans à binario, eſt infinitè major binario; atqui datur in illa collectione numerorum infinita, aliquis numerus infinitè diſtans à binario: ergo & infinitè major illo.

Minor pr. Numeri, qui ſunt in illa conjectione, non diſtant tantùm finitè à binario: ergo in illa collectione numerorum infinita, datur aliquis numerus infinitè diſtans à binario.

Solutio: Numeri qui ſunt in illa collectione diſtributivè, & ſeorſim ſumpti non diſtant tantùm finitè à binario, *Nego.* collectivè ſumpti, *Concedo.*

Contrà. In linea protenſa in infinitum verſus orientem, eſt aliqua magnitudo diſtributivè ſumpta diſtans infinitè à primo palmo hujus lineæ: ergo & in illa collectione numerorum infi-

ta eſt aliquis numerus diſtributivè ſumptus infinitè diſtans à binario,

Antecedens pr. Partes omnes illius lineæ diſtributivè ſumptæ, non diſtant tantùm finitè à primo palmo ipſius: ergo aliqua magnitudo ipſius diſtributivè ſumpta diſtat infinitè à primo palmo illius.

Antecedens pr. Partes illius lineæ collectivè ſumptæ non diſtant tantùm finitè à primo palmo ipſius; ergo neque diſtributivè ſumptæ.

Conſequentia pr. Prædicata quæ conveniunt toti conveniunt etiam iis ex quibus conflatur; atqui partes lineæ collectivè ſumptæ ſunt totum, & eædem diſtributivè ſumptæ ſunt illius partes: ergo prædicatum non diſtans tantùm finitè à primo palmo illius lineæ, quod conceditur partibus lineæ collectivè ſumptis, non poteſt negari partibus ejuſdem lineæ diſtributivè ſumptis.

Solutio: Prædicata, quæ conveniunt toti, non deſumpta ex ratione totius, & ad illud diſtinguẽdum ab iis quibus non convenit illa ratio totius, conveniunt etiam iis, ex quibus conflatur, *Concedo.* ſi deſumantur ex ratione totius, & ad illud diſtinguendum ab iis quæ ſunt tantùm pars, *Nego.* & *conceſſa minori*; ergo prædicatum non diſtans tantùm finitè à primo palmo illius lineæ, quod convenit partibus illius lineæ collectivè ſumptis, debet etiam tribui iiſdem diſtributivè ſumptis, & illud prædicatum non eſt ex illis, quæ conveniunt illis prout ſunt totum, & ad diſtinguendas ipſas à ſeipſis prout ſunt partes, *Nego.* & eſt ex hujuſmodi prædicatis, *Concedo.* Quando Philoſophi pronuntiant prædicata, quæ tribuuntur toti tribui etiam

etiam poſſe partibus, & è converſo, intelligendi ſunt non de prædicatis quibuſcunque; ſed tantùm de illis, quæ non tribuuntur toti, & partibus prout partes ſunt, aut totum. Sub illa enim ratione convenire illis debent diverſa.

Contrà. Prædicatum non diſtans tantùm finitè à primo palmo illius lineæ videtur à Deo convenire alicui parti illius lineæ ſumptæ diſtributivè: ergo prædicatum non diſtans tantùm finitè à primo palmo illius lineæ, non eſt ex illis, quæ conveniunt partibus collectivè ſumptis prout ſunt totum.

Antecedens pr. Deus non videt partes omnes illius lineæ diſtributivè ſumptas finitè tantùm diſtare à primo palmo illius lineæ: ergo prædicatum non diſtans tantùm finitè à primo palmo illius lineæ videtur à Deo convenire alicui parti illius lineæ diſtributivè ſumptæ.

Antecedens pr. Partes illius lineæ finitè tantùm diſtantes à primo palmo illius poſſunt omnes auferri ſalva ejuſdem infinitate; atqui Deus non videt ſalva, & remanente infinitate lineæ partes omnes diſtributivè ſumptas poſſe auferri: ergo Deus non videt partes omnes illius lineæ diſtributivè ſumptas finitè tantùm diſtare à primo palmo illius lineæ.

Major pr. Vel poſſunt omnes auferri, vel tantùm aliquæ; atqui falſum eſt aliquas tantùm ſalva infinitate lineæ poſſe auferri: ergo ſalva infinitate lineæ omnes finitè tantùm diſtantes à primo palmo illius poſſunt auferri.

Solutio: Atqui falſum eſt aliquas tantùm determinatè ſumptas ſalva infinitate poſſe auferri, *Con-*

cedo. indeterminatè ſumptas, *Nego.* ergo ſalva infinitate lineæ omnes, hoc eſt, ſingulæ determinatè ſumptæ finitè tantùm diſtantes poſſunt auferri, *Concedo.* omnes, hoc eſt ſingulæ indeterminatè ſumptæ, *Nego.*

Contrà, Numerus earum, quæ poſſunt auferri ſalva infinitate debet eſſe certus, & determinatus: ergo ſalva infinitate aliquæ determinatè ſumptæ finitè diſtantes poſſunt auferri.

Antecedens pr. Eſt aliqua certa, & determinata pars illius lineæ, quæ à primo palmo illius lineæ producta eſt ad infinitam diſtantiam: ergo numerus earum, quæ poſſunt auferri ſalva infinitate debet eſſe certus, & determinatus.

Antecedens pr. Eò pars illa certa, & determinata debet dici fuiſſe producta, quò ipſa linea; atqui ipſa linea producta eſt ad infinitam diſtantiam: ergo & illa pars certa, & determinata.

Major pr. Linea nihil aliud eſt quàm illa pars certa, & aliæ item certæ, & determinatæ: ergo eò pars illa certa, & determinata debet dici fuiſſe producta, quò ipſa linea.

Solutio: Linea nihil eſt aliud, quàm illa pars certa, & determinata, & aliæ item certæ, & determinatæ diſtributivè ſumptæ, *Nego.* collectivè ſumptæ, *Concedo.*

Contrà. Partes qualitatis impulſus v. g. aut gravitatis collectivè ſumptæ non ſunt impulſus, aut grauitas infinitè intenſa: ergo partes etiam lineæ certæ, & determinatæ collectivè ſumptæ non ſunt ipſa linea producta infinitè

Antecedens pr. Partes illius impulſus collectivè ſumptæ, vel habent vim productivam motus finitam

finitam tantùm, vel etiam infinitam; atqui non habent vim productivam motus finitam tantùm, neque infinitam: ergò partes impulſus collectivè ſumptæ, non ſunt impulſus infinitè intenſus.

Reſpondeo habere vim productivam motus infinitam.

Contrà. Vis productiva motus infinita, eſt productiva motus in inſtanti; atqui impoſſibilis eſt vis productiva motus in inſtanti: ergo partes illius impulſus collectivè ſumptæ, non habent vim productivam motus infinitam.

Major pr. Vis productiva motus omnium velociſſimi eſt productiva motus in inſtanti; atqui vis productiva motus infinita, eſt productiva motus omnium velociſſimi: ergo productiva eſt etiam motus in inſtanti.

Minor pr. Vis productiva ejus motus, quo nullus eſſe poteſt velocior, productiva eſt omnium velociſſimi; atqui vis productiva motus infinita, productiva eſt ejus, quo nullus poteſt eſſe velocior: ergo vis productiva motus infinita, eſt productiva motus omnium velociſſimi.

Minor pr. Nullus eſt motus tam velox, cujus vis productiva motus infinita non ſit productiva: ergo vis productiva motus infinita productiva eſt ejus, quo nullus eſſe poteſt velocior.

Solutio: Nullus eſt motus tam velox determinatè ſumptus, cujus vis productiva motus infinita non ſit productiva, *Concedo.* nullus eſt motus tam velox, indeterminatè ſumptus, cujus vis productiva motus infinita nō ſit productiva, *Nego.* Ratio eſt, quia nullus eſſe poteſt motus tā velox, quo dari nō poſſit velocior, ac proinde vis produ-

ctiva motus quantumcunque ſit infinita, non poteſt dici producere poſſe motum velociſſimum omnium, nullus ſiquidem hujuſmodi eſſe poteſt.

Contrà Ex conceſſis non poteſt dari motus velociſſimus omnium: ergo neque vis productiva motus infinita.

Conſequentia pr. Ratio, quare non poſſit dari motus velociſſimus omnium, eſt quia eſſet omnium velociſſimus, & non eſſet velociſſimus; atqui vis productiva motus infinita, eſſet etiam infinita, & non eſt infinita: ergo tam vis productiva motus infinita non poteſt dari, quàm motus omnium velociſſimus.

Reſpondeo falſum eſſe, non eſſe infinitam.

Contrà. Quod habet terminum, & finem non eſt infinitum; atqui vis illa productiva motus infinita habet terminum, & finem: ergo non eſt infinita.

Minor pr. Illud habet terminum, & finem, extra quod nihil eſt; atqui extra vim illam productivam motus, & ea, quæ illam conſtituunt nihil eſt: ergo vis illa productiva motus habet terminum, & finem.

Solutio: Illud habet terminum, & finem extra quod nihil eſt, hoc eſt extra cujus unam partem non eſt ſumenda alia, *Concedo.* extra quod nihil eſt, hoc eſt extra cujus partes omnes non ſunt aliæ, *Nego.* atqui extra vim infinitam productivam motus, & ea, quæ illam conſtituunt, hoc eſt extra unam ejus partem non eſt alia ſumenda, *Nego.* hoc eſt extra collectionem eorum, quæ includit nihil aliud ſupereſt ſumendum, *Concedo.* Verum hoc non eſt habere terminum, & finem, hic enim

non

non reperitur niſi in iis, in quibus partes ita ſe habent, ut poſt eam certam, quæ ſumitur non ſit alia ſumenda, quæ eſt vera ratio, ob quam dicitur terminus, & finis aliarum. Quod ut patet, non poteſt habere locum in iis, in quibus cùm nihil ſit ultimum, nihil eſt determinatum ultimò ſumendum, extra quod non ſuperſit ſemper aliud ſumendum.

Contrà, Non minùs in vi productiva motus infinita poteſt ſumi una pars poſt quam alia non ſit ſumenda, quàm in diebus infinitis futuris per æternitatem collectivè ſumptis, ſeu in illorum collectione; atqui in collectione dierum futurorum per æternitatem poteſt ſumi una pars poſt quam alia non ſit ſumenda: ergo in vi productiva motus infinita, poteſt ſumi una pars poſt quam alia non ſit ſumenda.

Minor pr. In collectione eorum, quæ ſervato ordine prioris, & poſterioris ſibi ſuccedunt, poteſt ſumi unum poſt quod aliud non ſit ſumendum; atqui dies collectionis futuri per æternitatem ſibi ſuccedunt ſervato ordine prioris, & poſterioris: ergo in collectione dierum futurorum per æternitatem, poteſt ſumi una pars poſt quam alia non ſit ſumenda.

Major pr. In illa collectione poteſt ſumi unum, poſt quod aliud non ſit ſumendum, in qua datur ultimum; atqui in collectione eorum, quæ ſibi ſuccedunt ſervato ordine prioris, & poſterioris datur ultimum: ergo & unum poſt quod aliud non ſit ſumendum.

Solutio: Atqui in collectione finita eorum, quæ ſibi ſuccedunt ſervato ordine prioris, & poſterio-

ris datur ultimum, *Concedo*, in collectione infinita, *Nego*. ergo & unum poſt quod aliud non ſit ſumendum in collectione finita, *Concedo*. infinita, *Nego*. Contra naturam enim iſtius eſt, ut in ea aliquid ſit poſtremum, cùm de ejus ratione ſit ut careat fine, & ultimo.

Contrà. Tam poteſt eſſe in illa collectione quãtumvis infinita ultimum, & poſtremum, quàm in collectione infinita globorum ſe ſe includentium, & quorum primus ſit major ſecundo, ſecundus tertio, & ſic in infinitum, maximus omnium; atqui in collectione illa globorum poteſt dari omnium maximus: ergo & in illa alia collectione ſuccedentium ſibi ſervato ordine prioris, & poſterioris poſtremum, & ultimum.

Minor pr. Ille globus eſt maximus omnium, qui infinitè diſtat à primo, & minimo, & exceſſu infinito illum ſuperat; atqui in collectione illa globorum, eſt aliquis qui infinitè diſtat à primo, & minimo, & infinito exceſſu illum ſuperat: ergo in collectione globorum majorum, & majorum in infinitum poteſt dari maximus omnium.

Minor pr. Ille globus infinitè diſtat à primo, & minimo, & exceſſu infinito illum ſuperat qui adæquat divinam immenſitatem; atqui in collectione illa globorum majorum, & majorum eſt aliquis, qui adæquat divinam immenſitatem: ergo eſt etiam aliquis, qui infinitè diſtat à primo, & minimo, & infinito exceſſu illum ſuperat.

Minor pr. Aliquis illam debet adæquare, vel omnes illi; atqui omnes non adæquant illam: ergo aliquis illam adæquat.

***Solutio*: *Neganda eſt major*;** quia ſicut diximus ſuprà

ſuprà non eſſe propriè majoritatem, & minoritatem inter duo infinita; ita dicendum eſt etiam non eſſe propriè æqualitatem inter illa, hæc enim in rigore, & ſtrictè ſumpta non eſt niſi inter ea, quæ habent extrema, per quæ, & ratione quorum ſunt menſurabilia, & deprehendi poteſt exceſſus unius ſupra aliud. Infinita autem cùm non habeant extrema commenſurari non poſſunt, neque per applicationem unius alteri dignoſci an ſit exceſſus unius ſupra aliud, ac proinde de illis in rigore non poteſt dici æquale, nec inæquale, majus, aut minus totum, aut pars, & ſimilia prædicata, quæ requirunt in iis quibus tribuuntur extrema.

Cæterùm cùm in duabus lineis infinitis verſus orientem ductis ab ſpatio, in quo ſumus, ſervata ſemper diſtantia aliqua finita unius ab alia; aut quo magis recedunt à puncto, à quo incipiunt, eo etiam magis à ſe invicem recedentibus, negari nō poſſit eſſe pars terminationis illius, & rotunditatis quæ dicitur eſſe in globis majoribus, & majoribus in infinitum. Quemadmodum propterea quòd termini illarum linearum non ſint finiti, ſed infiniti infinitate ſumpta ex incremento diſtributo in ſingulas lineas tranſverſales infinitas, & non collecto in unam certam, & determinatam, quæ ſit omnium ultima; ita etiam quia in illis infinitis globis nullus eſt ultimus & infinitas illorum non ſumitur ab incremento infinito collecto, & coadunato in unam certam, & determinatam circulationem, & lineam circumferentiæ, ſed diſtributo per ſingulos circulos, in quibus tantùm abeſt, ut ullus ſit ultimus, ut ideo tantùm cenſeantur infiniti, quia

nullus eſt aſſignabilis adeo magnus, quo nõ detur major, & incipiendo à primo, & quovis alio ſequente, & percurrendo poſteriores alios majores numquam poſſit deveniri ad ultimum; & maximum omnium non magis quàm in numeris infinitis, in quibus quantumvis alii aliis ſint majores, nullus tamen eſt maximus, & ultimus.

Contrà. Numeri circulationum extra æternitatem, quas potuit habere ſol ante hodiernam, ſunt infiniti; atqui in illis circulationibus datur prima, & ultima: ergo etiam in globis, & numeris infinitis datur maximus, & ultimus.

Major pr. Numeri circulationum quas potuit habere ſol extra æternitatem ante hodiernam nõ ſunt finiti: ergo ſunt infiniti.

Solutio: Numeri circulationum, quas potuit habere ſol extra æternitatem ante hodiernam non ſunt finiti potentia, *Concedo*. actu, *Nego*.

Contrà. Illi numeri non ſunt finiti actu, in quibus nullus eſt aſſignabilis tantus, quo non poſſit dari major; atqui nullus eſt numerus circulationum, quas potuit habere ſol extra æternitatem ante hodiernam, quo non poſſit dari major: ergo numeri circulationum, quas potuit habere ſol extra æternitatem ante hodiernam non ſunt finiti actu.

Solutio: Illi numeri non ſunt finiti actu ſi ſint omnes de facto poſiti, aut poni poſſint, in quibus, nullis eſt aſſignabilis tantus, quo non poſſit dari major, *Concedo*. ſi non ſint omnes de facto poſiti, & poni non poſſint ſimul, *Nego*. atqui in numeris circulationum extra æternitatem elapſam, quas potuit habere ſol ante hodiernam, nullus eſt aſſi-

gnabi-

gnabilis tantus, quo non poſſit dari major, & numeri illi non ſunt omnes de facto poſiti, nec poni poſſunt, *Concedo.* & ſunt omnes de facto poſiti, aut poni poſſunt, *Nego.* cùm enim illud quod ita ſe habet ut ſecundùm ea quæ actu in illo ſunt eſt ſemper finitum, & cum termino, iſtóque non caret niſi habitâ ratione eorum, quæ poteſt habere, non ſit infinitum actu, ſed tantùm potentiâ. Circulationes, quas habere potuit Sol extra æternitatem ante hodiernam cùm non poſſint poni niſi in finito numero, & nunquam maximo eorum, qui poſſunt eſſe: Illi ſiquidem, qui ſupponetur eſſe, quicumque tandem ſit & quantumvis magnus, addi poterunt plures entitates, quibus fiat major, non poſſunt ipſæ dici infinitæ actu, ſed tantùm potentiâ

Contrà. Circulationes illæ ſunt infinitæ objectivè, & in mente divina: ergo etiam ſunt infinitæ actu.

Antecedens pr. Circulationes illæ objectivè & in mente divina ſunt omnes de facto, & in illis nullus eſt numerus aſſignabilis, quo non poſſit dari major: ergo ſunt infinitæ objectivè, & in mente divina.

Solutio: Circulationes illæ ſunt objectivè, & in mente divina omnes de facto, hoc eſt, repræſentantur eſſe poſitæ omnes extra cauſas aut poni poſſe, *Nego*, repræſentantur non poſitæ omnes extra cauſas, nec poni poſſe, *Concedo.* Cognitio enim divina cùm nō repræſentet res aliter quàm ſint, & illæ poni non poſſint extra cauſas niſi in numero finito, repræſentare non poteſt poſitas, aut quæ poſſunt poni niſi in numero finito,

licèt ille non ſit certus, in quo nulla eſt imperfectio, ſicut nec quod non poſſit dicere determinatè quinam oculus ſit neceſſarius ad videndum, aut auris ad audiendum, ſiquidem cùm nullus determinatè ſit neceſſarius, tantùm abeſt ut ſit imperfectio tribuere duntaxat ſub disjunctione neceſſitatem ad videndum oculo, ut aſcribere illam determinatè dextro, aut ſiniſtro ignorantiæ & erroris excuſari non poſſet.

Quare dicendum eſt primò in repræſentatione illa divina quæ tendit in res prout ſunt in ſe circulationes illas eſſe tantùm finitas actu, & infinitas potentiâ, cavendámque eſſe æquivocationem, quæ fieri poſſet ex eo, quòd unicâ cognitione & ſimul repræſententur, illas etiam in ſe & extra cognitionem eſſe ſimul, & omnes poni poſſe.

Obſervandum eſt etiam ſecundò, medium ad probandum multitudinem aliquam eſſe infinitam, quòd in ea nullus numerus ſit aſſignabilis tantus, quo non poſſit dari major, concludere infinitatem illius eo modo, & eâ ratione, quâ partes illius multitudinis ſe habent, ſi ſunt omnes actu, & de facto concludere infinitatem actualem, ſi non ſint omnes actu, ſed tantùm his certis, & determinatis, quæ ſunt, aliæ, & aliæ addi poſſint non concludere niſi infinitatem potentiâ, cum qua bene ſtat terminatio actualis.

Contrà. Ex reſponſione medium, *ille numerus eſt infinitus, in quo nullus eſt aſſignabilis tantus, quo non poſſit dari major*, concludit infinitatem actualem in iis quorum unitates ſunt omnes ſimul; atqui omnes circulationes, quas potuit habere Sol extra æternitatem ante hodiernam, ſunt o-

omnes

mnes ſimul in mente divina, & earum nullus eſt numerus aſſignabilis tantus, quo non poſſit dari major: ergo circulationes illæ ſaltem in mente divina ſunt infinitæ actu.

Solutio: Ex reſponſione medium; *ille numerus eſt infinitus, in quo nullus eſt aſſignabilis tantus, quo non poſſit dari major*, concludit infinitatem actualem in iis, quorum unitates ſunt omnes ſimul verè, & realiter extra ſuas cauſas, *Concedo.* non ſunt verè, & realiter extra ſuas cauſas, nec cognitione divina, cujus ſunt objectum, repræſentantur eſſe omnes poſitæ extra ſuas cauſas, ſed ponendæ tantùm aliæ poſt alias, *Nego.* atqui circulationes, quas potuit habere Sol extra æternitatem ante hodiernam ſunt omnes ſimul in mente divina, hoc eſt, repræſentãtur poſitæ omnes extra cauſas, *Nego.* non repræſentantur poſitæ omnes extra cauſas, ſed tantùm ponendæ aliæ poſt alias. *Concedo.* ſed hoc non modò non arguit illas eſſe infinitas, ut potiùs probet eſſe verè ſemper actu finitas, & infinitas tantùm potentiâ.

TRA-

TRACTATVS IV.

PHYSICUS.

DE MVNDO, ET COELO.

EXPLICATIONI rerum naturalium in communi ſubjungenda eſt explanatio earundem in particulari. Ei dabit initium declaratio mundi, & cœli.

DISPVTATIO I.

De Mundo.

CUM mundus ſit totum reſpectu cœli, & hoc reſpectu illius tantùm pars, jure primi tractatio videtur anteponenda ei, quam de ſecundo inſtituemus.

Sectio

SECTIO PRIMA.

Quid ſit Mundus, quàm perfectus, & quintuplex.

PRIMA CONCLUSIO:

Mundus bene definitur compages ex cœlo, & terra, & reliquis naturis, quæ intra hæc continentur.

MUNDUS bene definitur eſſe id, quod illi ſoli convenit; atqui eſſe compagem ex cœlo, & terra, & reliquis naturis, quæ intra hæc continentur, ſeu eſſe cœlum, terram, & reliquas naturas intra hæc contentas ſimul ſumptas illi ſoli convenit: ergo mundus bene definitur compages ex cœlo, & terra, & reliquis naturis, quæ intra hæc continentur.

Minor pr. Alia quibus dici poſſet convenire eſſe compagem ex cœlo, & terra, & reliquis naturis quæ intra hæc continentur, ſunt Deus, aut pars aliqua mundi; atqui neque Deus, neque pars aliqua mundi eſt compages ex cœlo, & terra, & reliquis naturis, quæ intra hæc continentur: ergo eſſe compagem ex cœlo, & terra, & reliquis naturis, quæ intra hæc continentur, convenit ſoli mundo.

Minor pr. Illud non eſt compages ex cœlo, & terra,

terra, & reliquis naturis quæ intra hæc continentur, quod nihil eſt illius, aut tantùm eſt illius aliquid; atqui Deus nihil eſt illius aggregati ex cœlo,& terra,& reliquis naturis, quæ intra hæc continentur, & pars aliqua mundi eſt tantùm aliquid illius: ergo neque Deus,neque pars aliqua mundi eſt compages ex cœlo,& terra,& reliquis naturis, quæ intra hæc continentur.

Prima pars Minoris clara eſt, & ſecunda probatur.

Quod non eſt totum aggregatum eſt tantùm aliquid aggregati; atqui pars non eſt totum aggregatum: ergo pars aliqua mundi eſt tantùm aliquid illius aggregati.

SECUNDA CONCLUSIO:

Mundus eſt perfectus ſecundùm quid.

ILLUD eſt perfectum ſecundùm quid, quod eſt perfectum in ſuo genere; atqui mundus eſt perfectus in ſuo genere: ergo & ſecundùm quid.

Minor pr. Illud eſt perfectum in ſuo genere, cui ad eam rationem,quam habet,nihil deeſt; atqui mundo ad eam rationem, quam habet, nihil deeſt: ergo eſt perfectus in ſuo genere.

Minor pr. Illi ad eam rationem, quam habet, nihil deeſt, cui ut ſit hoc,quod eſt,nihil deeſt; atqui mundo ut ſit hoc, quod eſt, nihil deeſt: ergo ipſi ad eam rationem, quam habet, nihil deeſt.

Minor pr. Mundus habet omnia requiſita ut ſit mundus; ergo ei, ut ſit hoc, quod eſt, nihil deeſt.

Ante

Antecedens pr. Requiſita ut aliquid ſit mundus ſunt cœlum, terra, & naturæ reliquæ intra hæc contentæ,ita diſpoſitæ, ut graviores ſint inferiores; & leviores ſuperiores; atqui mundus habet hæc omnia: ergo & requiſita,ut ſit mundus.

Objicies. Illud non eſt perfectum in ſuo genere,quod nullo modo eſt perfectum; atqui mundus nullo modo eſt perfectus: ergo non eſt perfectus in ſuo genere.

Minor pr. Illud nullo modo eſt perfectum, quod eſt valde imperfectum; atqui mundus eſt valde imperfectus:ergo nullo modo eſt perfectus.

Minor pr Illud eſt valde imperfectum, in quo ſunt multa inutilia,multa noxia, & deformia; atqui in mundo ſunt multa inutilia, multa noxia, & deformia: ergo eſt valde imperfectus.

Minor pr. Illud eſt inutile,quod non conducit ad finem obtinendum,& illud noxium,quod alteri infert damnum, & illud deforme quod caret perfectione debitâ; atqui mundus eſt hujuſmodi: ergo in mundo ſunt multa inutilia,noxia & deformia.

Solutio: Illud eſt inutile, quod non conducit ad finem aliquem particularem obtinendum *Nego.* ad ullum planè finem, *Concedo.* deinde illud eſt noxium quod alteri infert damnum, & nulli prodeſt, *Concedo.* & aliis prodeſt, *Nego.* ſicuti illud eſt deforme, quod caret perfectione debitâ, & per illam carentiam non confert ad pulchritudinem aliorum, *Concedo*, ſi confert, ut aliorum pulchritudo magis appareat, *Nego.* & *vice verſa in Minori.* Senſus eſt. Illud tantùm debet dici inutile, quod non conducit ad ullum finem; & illud

illud noxium, quod omnibus nocet & nulli prodeſt, ac tandem deforme, quod neq; in ſe pulchrū eſt, nec confert ad alicujus pulchritudinem clarius manifeſtandam, quibus ſimilia nulla dantur in mundo.

TERTIA CONCLUSIO:

Mundus unicus eſt.

NON poſſunt dici eſſe plura aggregata ex cœlo, & terra, & reliquis naturis intra hæc contentis, quin in illis aggregatis ſint naturæ ſimiles his, quæ ſunt in iſto; atqui in aliis non ſunt naturæ, quæ ſunt in iſto aggregato: ergo unica tātùm eſt, & non multiplex compages ex cœlo, & terra, & reliquis naturis, quæ intra hæc continentur.

Minor pr. Una ex naturis, quæ ſunt in iſto aggregato eſt humana; atqui nec homines, nec eorum natura eſt in illis aggregatis: ergo in illis non ſunt naturæ, quæ ſunt in iſto.

Minor pr. Homines, quæ dici poſſunt eſſe in illis fuêre propagati ab Adamo; atqui homines propagati ab Adamo non ſunt in illis aggregatis: ergo nec homines, nec eorum natura eſt in illis aliis aggregatis.

Minor pr. Adamus fuit productus intra iſtud aggregatum: ergo homines ab ipſo propagati non ſunt in aliis aggregatis.

Conſequentia pr. Ut homines propagati ab Adamo producto intra iſtud aggregatū tranſirent ad alia aggregata, deberent aſcendere ad cœlos, &c.

& per illos ſibi facere viam; atqui hoc non poſſe clarum eſt: ergo homines propagati ab Adamo non ſunt in aliis aggregatis:

Quarta Conclusio:

Plures mundi ſunt poſſibiles.

Mundus eſt compages ex cœlo, & terra, & reliquis naturis; atqui multiplex hujuſmodi compages eſt poſſibilis: ergo & multiplex mundus.

Minor pr. Multiplex compages ex cœlo, & terra, & reliquis naturis non involvit eſſe, & non eſſe, neque ſui, neque ullius alterius: ergo eſt poſſibilis.

Antecedens pr. Quod dicit tantùm eſſe multiplex cœlum, multiplicem terram, & multiplicatas naturas intra hæc duo contentas, non involvit eſſe, & non eſſe neque ſui, neque ullius alterius; atqui multiplex compages ex cœlo & terra, & reliquis naturis nihil eſt aliud, quàm multiplex cœlum; multiplex terra, & reliquæ naturæ intra hæc contentæ multiplicatæ: ergo non involvit eſſe, & non eſſe, neque ſui, neque alterius.

Ex dictis *inferes primò,* mundum dici unum unitate non ſimplicitatis quæ excludit à re, cui tribuitur, omnem compoſitionem; ſed aggregationis plurium illorum, quæ ſimul ſumpta dicuntur mundus,

Secundò, perfectionem mundi dici ſecundùm quid, non tantùm quia non eſt ens omnium perfectiſſimum, & continens omnes omnino perfe-

ctio-

ctiones poſſibiles; ſed etiam propterea quòd ſicut poſſent eſſe alii mundi, qui eſſent hoc noſtro imperfectiores, ita poſſent quoque produci longè perfectiores, perfectione illa majori ſumpta ex creaturis perfectioribus, ex quibus Deus illum conſtitueret. Creaturæ enim intra noſtrum contentæ, quemadmodum non ſunt imperfectiſſimæ omnium, quibus divina omnipotentia poſſit dare eſſe, ita etiam non ſunt omnium perfectiſsimæ, quas Deus poſsit creare.

SECTIO II.

An Mundus productus ſit ab æterno, aut potuerit produci, & an ſit æternùm duraturus.

PRIMA CONCLUSIO:

Mundus incœpit in tempore.

MUNDUS non eſt productus ab æterno: ergo incœpit in tempore.

Antecedens pr. Illud non eſt productum ab æterno, quod habet initium ſuæ durationis; atqui mundus habet initium ſuæ durationis: ergo mundus non eſt productus ab æterno.

Minor pr Illud habet initium ſuæ durationis, quod eſt tantùm à quinque millibus annorum aut paulò amplius; atqui mundus eſt tantùm à quin-

quinque millibus annorum, aut paulò amplius : ergo habet initium ſuæ durationis.

Minor pr. Mundus eſt tantùm ab eo tempore, quo productus fuit Adamus; atqui Adamus fuit productus tantùm à quinque millibus annorum aut circiter : ergo mundus eſt tantùm à quinque mille annis, aut circiter.

Minor pr. Adamus fuit tantùm productus ab iis annorum millibus, qui colliguntur ex Scriptura effluxiſſe ab ejus creatione; atqui ex Scriptura colligitur effluxiſſe tantùm quinque annorum millia à creatione ipſius, aut circiter : ergo Adamus fuit tantùm productus à quinque annorum millibus, aut circiter.

Minor pr. Ea tantùm annorum millia effluxiſſe dici debent à productione Adami, quæ colligi poſſunt ex Geneſi, aut ex aliis Scripturæ libris interceſsiſſe inter ipſam, & diluvium, hoc & Chriſti Nativitatem, iſtam, & præſentem annum; atqui quinque annorum millia, aut circiter tantùm colligi poſſunt: ergo non plura effluxêre à productione Adami.

Objicies. Mundus fuit productus ab æterno : ergo non incœpit in tempore.

Antec. pr. Tunc mundus productus eſt, cùm producta fuêre tempus, & motus ; atqui tempus, & motus producta fuêre ab æterno : ergo & mundus.

Minor pr. Illud eſt productum ab æterno, quod ab æterno exiſtit; atqui tempus, & motus ab æterno exiſtunt : ergo fuêre producta ab æterno.

Minor pr. Illud exiſtit ab æterno, de quo aliquando non fuit verum dicere non eſt; atqui de tem-

tempore,& motu nunquam verum fuit dicere nō eſt: ergo exiſtunt ab æterno.

Minor pr. De illo non eſt verum dicere, aliquando non eſt, de quo in aliquo tempore non eſt verum dicere non eſt; atqui de tempore, & motu nō fuit verum dicere, non ſunt in aliquo tempore: ergo neque aliquando.

Minor pr. De tempore verum eſſe dicere in aliquo tempore non eſt, eſt, eſſe tempus, & non eſſe tempus; atqui non poteſt dici eſſe tempus, & non eſſe tempus: ergo non fuit verum dicere de tempore, non eſt in aliquo tempore.

Solutio: De tempore verum eſſe dicere in aliquo tempore vero non eſt, eſt, eſſe tempus, & non eſſe tempus, *Concedo*, in aliquo tempore imaginario, *Nego*. atqui non poteſt eſſe tempus imaginarium & non eſſe tempus reale, *Nego*. eſſe tempus reale & non eſſe tempus reale, *Concedo*. Certè ſi jam Deus deſtrueret mundum, verum eſſet dicere, jam non eſt tempus, neque per hoc ſequeretur eſſe tempus, & non eſſe; ſed tantùm non exiſtere tempus reale in aliquo tempore imaginario.

Contrà. Non minùs verum tempus fuit ab æterno, quàm alia entia; atqui illa fuêre ab æterno: ergo & verum tempus.

Minor pr. Ea fuêre ab æterno, quæ Deus ab æterno produxit; atqui Deus produxit alia entia ab æterno: ergo alia entia fuêre ab æterno.

Minor pr. Qui dicit Deum non produxiſſe illa entia ab æterno, fateri debet Deum æternùm fuiſſe otiatum, & æternùm non habuiſſe domiciliū; atqui Deus non eſt æternùm otiatus, & æternùm non

non manſit ſine domicilio: ergo produxit illa ab æterno.

Solutio: Qui dicit Deum non produxiſſe ab æterno illa entia, fateri debet Deum ab æterno fuiſſe otiatum, hoc eſt, nihil produxiſſe ad extra, *Concedo*. nihil produxiſſe ad intra, *Nego*. & æternùm manſiſſe ſine domicilio aliquo creato, *Concedo*. ſine domicilio, hoc eſt, ſine eo, quod requiritur, ut bene habeat, *Nego*. atqui Deus non eſt æternùm otiatus, hoc eſt, aliquid produxit ad extra, *Nego*. hoc eſt aliquid produxit ad intra, *Concedo*. & non manſit æternùm ſine domicilio aliquo creato, *Nego*: ſine domicilio, hoc eſt, ſine eo, quod requiritur ut ei bene ſit, *Concedo*. ut autem bene ſit Deo nihil extrinſecum ei neceſſarium eſt juxta illud regii vatis: *Deus meus es tu, quia bonorum meorum non eges*.

Contrà. Deus ab æterno multa produxit extra ſe: ergo non manſit æternùm nihil producendo ad extra.

Antecedens pr. Quod exercet ſuam libertatem, aliquid producit ad extra; atqui Deus ab æterno exercet ſuam libertatem: ergo Deus produxit aliquid ad extra ab æterno.

Solutio: Quod exercet ſuam libertatem, aliquid producit ad extra, ſi ſit quid creatum, *Concedo*. ſi non ſit quid creatum, *Nego*. atqui Deus ab æterno exercet ſuam libertatem, & eſt quid creatum, *Nego*, & non eſt quid creatum, ſed increatū, & ens à ſe, *Concedo*. actus liber Dei æternus de non exiſtentia mundi ab æterno, eſt eſſe Dei, & negatio mundi ei coexiſtens.

Contrà. Actus Dei liber non eſt Deus, & negatio

gatio mundi: ergo nulla ſolutio.

Secunda pars Antecedentis probatur.

Illud non debet dici ullo modo actus Dei liber, quod nullo modo illum conſtituit; atqui negatio mundi nullo modo conſtituit actum Dei liberum: ergo negatio mundi nihil eſt actus Dei liberi.

Minor pr. Negatio, quæ non poteſt eſſe objectum volitionis divinæ non conſtituit actum Dei liberum; atqui negatio mundi non poteſt eſſe objectum volitionis divinæ: ergo negatio mundi non conſtituit actum Dei liberum.

Minor pr. Deus non poteſt velle negationem mundi: ergo negatio mundi non poteſt eſſe objectum volitionis divinæ.

Antecedens pr. Deus non poteſt velle, quod non eſt melius, quàm quod ei opponitur; atqui negatio mundi non eſt quid melius, quàm quod ei opponitur: ergo Deus non poteſt velle negationem mundi.

Major pr. Qui vult ſemper melius, non poteſt velle quod non eſt melius quàm quod ei opponitur; atqui Deus vult ſemper melius: ergo Deus non poteſt velle quod non eſt melius, quàm quod ei opponitur.

Solutio: Qui vult ſemper melius melioritate beneplaciti, & objectiva, ſeu tenente ſe, & quæ attenditur non tantùm ex volitione, ſed etiam ex ejus objecto, non poteſt velle quod non eſt melius quàm quòd ei opponitur, *Concedo.* melioritate tantùm beneplaciti, & tenente ſe ex parte volitionis, *Nego.* atqui Deus vult ſemper melius melioritate beneplaciti, *Concedo.* melioritate beneplaciti,

& ob-

& objectiva, *Nego.*

Contrà. Deus vult ſemper melius melioritate non tantùm beneplaciti, ſed etiam objectiva: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Qui non vult ſemper, quod eſt melius melioritate objectiva, habet aliquam volitionem imperfectam, aut minùs perfectam; atqui Deus nullam habet volitionem minùs perfectam: ergo Deus vult ſemper, quod eſt melius melioritate non tantùm beneplaciti, ſed etiam objectiva.

Major pr. Illa volitio eſt minus perfecta, quàm alia, quæ non habet tantùm perfectionis & bonitatis, ac alia; atqui qui non vult ſemper, quod eſt melius melioritate objectiva habet aliquam volitionem, quæ habet minùs perfectionis, & bonitatis, quàm alia: ergo qui non vult ſemper quod eſt melius melioritate objectiva habet aliquam volitionem minùs perfectam.

Minor pr. Illa volitio habet minus bonitatis quàm alia, quæ habet minus melioritatis; atqui qui non vult ſemper quod eſt melius melioritate objectiva, habet voltionem, quæ habet minus melioritatis quàm alia: ergo qui non vult ſemper quod eſt melius melioritate objectiva, habet aliquam volitionem minùs perfectam.

Major pr. Illa volitio habet minus melioritatis quàm alia, quæ habet tantùm partem melioritatis iſtius; atqui qui non vult ſemper melius melioritate beneplaciti, & objectiva habet volitionem, quæ habet tantùm partem melioritatis, quàm habet alia: ergo qui non vult ſemper melius melioritate beneplaciti, & objectiva, ha-

Solutio: Volitio divina ſecundùm rectum, & obliquum eſt Deus & objectum, *Concedo*. ſecundùm rectum *Nego* hoc enim eſt ſolus Deus, & *conceſsâ Minori*: ergo una volitio divina eſt melior aliâ ſecundùm rectum, *Nego*, ſumpta ſecundùm rectum, & obliquum, *Concedo*. Quando enim dicimus unam volitionem divinam non eſſe meliorem aliâ, hoc intelligimus de ipſa ſumpta ſecundùm id, quod importat in recto eſſentiam, videlicet divinam. Non negamus enim obliquum unius eſſe perfectius obliquo alterius, exiſtentiam v. g. mundi non exiſtentia ejuſdem.

Cæterùm argumentum jam formatum contra infinitatem in perfectione divinarum volitionū militat etiam contra infinitatem perfectionis eſſentiæ divinæ, hæc enim ſi ſumatur ſola, & ſine creaturis in quibus ſunt aliquæ perfectiones, non habet illud bonitatis, & melioritatis, quod iſtæ important, & quod habet cùm ſumitur ſimul cum ipſis, quod tamen non impedit ex mente etiam eorum, qui argumentantur contra nos, quin eſſentia divina ſit infinitè perfecta, & id, quo nihil melius excogitari poteſt melioritate intenſivâ, quæ continet eminenter extenſivam, & à qua iſta cùm accipiat quidquid eſt, ſupponit in ea eſſe omnem illam perfectionem, quæ ei communicatur, & longè majorem & ſecretam ab omni planè admixtione imperfectionis.

* * *

SECUN-

Digitized by Google

SECUNDA CONCLUSIO:

Mundus potuit eſſe ab æterno ſecundùm res permanentes.

RES mundi permanentes ſunt illæ, quæ habent partes ſuas omnes ſimul; atqui res, quæ habent omnes partes ſuas ſimul potuère eſſe ab æterno: ergo & mundus ſecundùm illas.

Minor pr. Exiſtentia ab æterno rerum, quarum partes ſunt ſimul non involvit eſſe, & non eſſe neque ſui, neque ullius alterius: ergo potuit eſſe ab æterno.

Prima pars Antecedentis probatur.

Quod dicit tantùm ſuam exiſtentiam ab æterno non involvit ſuum eſſe & non eſſe ab æterno; atqui exiſtentia ab æterno rerum, quarum omnes partes ſunt ſimul dicit tantùm eas eſſe ab æterno: ergo exiſtentia rerum, quarum partes ſunt ſimul non involvit ſuum eſſe ab æterno, & ſimul non eſſe.

Secunda pars Antecedentis pr.

Exiſtentia ab æterno rerum, quarum omnes partes ſunt ſimul, involvere non poteſt eſſe, & non eſſe ullius alterius rei, quàm cauſæ illarum productivæ, & actionis per quam produci debent, aut durationis per quam coexiſtere debent æternitati; atqui non involvit eſſe, & non eſſe neque cauſæ productivæ ipſarum, neque actionis, neque durationis: ergo non involvit eſſe & non eſſe ullius alterius.

bet volitionem, quæ habet minus melioritatis, quàm alia.

Solutio: Illa volitio habet minus melioritatis, quàm alia, quæ habet tantùm partem melioritatis intenſivæ iſtius, *Concedo*. extenſivæ, *Nego*, atqui qui non vult ſemper melius melioritate beneplaciti & objectiva, habet volitionem, quæ habet tantùm partem melioritatis intenſivæ, quam habet alia; *Nego*. extenſivæ, *Concedo*. Melioritas intenſiva eſt illa, quæ ſe tenet tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa. Extenſiva, vero eſt illa, quæ deſumitur nō ex ſola volitione, ſed ex ipſa, & ejus objecto, quæ, ſimul ſumpta faciunt haud dubiè bonitatem magis extenſam, quàm primum ex illis ſolum ſumptum, ſecundum enim cùm habeat ſuam propriam bonitatem, ſuperadditum alteri facit quid melius, ſcilicet extenſivè. *Reſponſio* ergo vult illud non habere minus melioritatis abſolutè, quod non habet minus ejus, quæ dicitur intenſiva, licèt non habet tantùm ejus, quæ dicitur extenſiva.

Contra. Melioritas intenſiva tenet ſe tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa ex conceſſis; atqui qui non vult ſemper melius melioritate beneplaciti & objectiva, non habet tantùm ejus melioritatis quæ tenet ſe tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa; ergo qui non vult ſemper melius melioritate objectiva, habet volitionem quæ habet tantùm partem, ſeu non habet tantùm melioritatis intenſivæ, ac alia.

Minor pr. Volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona: ergo non habet tantùm bo-

bonitatis ejus, quæ ſe tenet tota ex parte volitionis.

Antecedens pr. Volitio objecti non ita boni, ut condiſtincta ab ipſo non eſt ita bona, ac volitio alterius melioris; atqui volitio ejus, qui non vult melius melioritate beneplaciti, & objectiva, eſt volitio objecti non ita boni: ergo volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona.

Solutio: Volitio objecti non ita boni ut condiſtincta ab ipſo non eſt tam bona ac volitio alterius melioris, ſi ſermo ſit de creata, *Concedo*, ſi ſermo ſit de increata, *Nego*. & *conceſſâ Minori*: ergo volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona ſi ſit ſermo de creata, *Concedo*, ſi ſit ſermo de increata, *Nego*. Ratio eſt, quia cùm volitio creata ſit perfectionis finitæ, accipere poteſt augmentum, & incrementum, & conſequenter cùm objectum habeat vim illud conferendi, dicendum eſt eam, quæ habet objectum perfectius cæteris paribus eſſe perfectiorem, & meliorem. At verò divina quæcunque, quippe Deus cùm ſit infinitè perfecta, hoc eſt, habens omnem omnino perfectionem, impoſſibile eſt ut accipiat ullum augmentum, ſic enim haberet omnem perfectionem, & non haberet aliquam illam, ſcilicet, quæ faceret illud augmentum. Quare dicendum eſt omnes eſſe æquè bonas, & unam non eſſe meliorem aliâ.

Contrà. Volitio divina eſt Deus, & objectum; atqui Deus, & unum objectum, exiſtentia v. g. mundi ab æterno, eſt quid melius, quàm Deus, & aliud objectum, ſcilicet mundi non exiſtentia: ergo una volitio divina eſt melior aliâ.

bet volitionem, quæ habet minus melioritatis, quàm alia.

Solutio: Illa volitio habet minus melioritatis, quàm alia, quæ habet tantùm partem melioritatis intenſivæ iſtius, *Concedo*. extenſivæ, *Nego*, atqui qui non vult ſemper melius melioritate beneplaciti & objectiva, habet volitionem, quæ habet tantùm partem melioritatis intenſivæ, quam habet alia; *Nego*. extenſivæ, *Concedo*. Melioritas intenſiva eſt illa, quæ ſe tenet tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa. Extenſiva, verò eſt illa, quæ deſumitur nõ ex ſola volitione, ſed ex ipſa, & ejus objecto, quæ, ſimul ſumpta faciunt haud dubiè bonitatem magis extenſam, quàm primum ex illis ſolum ſumptum, ſecundum enim cùm habeat ſuam propriam bonitatem, ſuperadditum alteri facit quid melius, ſcilicet extenſivè. *Reſponſio* ergo vult illud non habere minus melioritatis abſolutè, quod non habet minus ejus, quæ dicitur intenſiva, licèt non habet tantùm ejus, quæ dicitur extenſiva.

Contra. Melioritas intenſiva tenet ſe tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa ex conceſſis; atqui qui non vult ſemper melius melioritate beneplaciti & objectiva, non habet tantùm ejus melioritatis quæ tenet ſe tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa; ergo qui non vult ſemper melius melioritate objectiva, habet volitionem quæ habet tantùm partem, ſeu non habet tantùm melioritatis intenſivæ, ac alia.

Minor pr. Volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona: ergo non habet tantùm bo-

bonitatis ejus,quæ ſe tenet tota ex parte volitionis.

Antecedens pr. Volitio objecti non ita boni,ut condiſtincta ab ipſo non eſt ita bona,ac volitio alterius melioris; atqui volitio ejus, qui non vult melius melioritate beneplaciti, & objectiva, eſt volitio objecti non ita boni: ergo volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona.

Solutio: Volitio objecti non ita boni ut condiſtincta ab ipſo non eſt tam bona ac volitio alterius melioris, ſi ſermo ſit de creata, *Concedo*, ſi ſermo ſit de increata, *Nego*. & *conceſſa Minori*; ergo volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona ſi ſit ſermo de creata, *Concedo*, ſi ſit ſermo de increata, *Nego*. Ratio eſt,quia cùm volitio creata ſit perfectionis finitæ,accipere poteſt augmentum,& incrementum,& conſequenter cùm objectum habeat vim illud conferendi,dicendum eſt eam,quæ habet objectum perfectius cæteris paribus eſſe perfectiorem, & meliorem. At verò divina quæcunque, quippe Deus cùm ſit infinitè perfecta, hoc eſt, habens omnem omnino perfectionem, impoſſibile eſt ut accipiat ullum augmentum, ſic enim haberet omnem perfectionem,& non haberet aliquam illam,ſcilicet, quæ faceret illud augmentum. Quare dicendum eſt omnes eſſe æquè bonas,& unam non eſſe meliorem aliâ.

Contrà. Volitio divina eſt Deus, & objectum; atqui Deus, & unum objectum, exiſtentia v. g, mundi ab æterno,eſt quid melius, quàm Deus, & aliud objectum, ſcilicet mundi non exiſtentia: ergo una volitio divina eſt melior aliâ.

bet volitionem, quæ habet minus melior
quàm alia.

Solutio: Illa volitio habet minus melior
quàm alia, quæ habet tantùm partem melio
intenſivæ iſtius, *Concedo*. extenſivæ, *Nego*.
qui non vult ſemper melius melioritate be
citi & objectiva, habet volitionem, quæ
tantùm partem melioritatis intenſivæ, qua
bet alia, *Nego*. extenſivæ, *Concedo*. Meliorit
tenſiva eſt illa, quæ ſe tenet tota ex parte vo
nis, & eſt adæquatè idem cum ipſa. Exte
vero eſt illa, quæ deſumitur nō ex ſola volit
ſed ex ipſa, & ejus objecto, quæ, ſimul ſump
ciunt haud dubiè bonitatem magis exte
quàm primum ex illis ſolum ſumptum, ſecu
enim cùm habeat ſuam propriam bonitaten
peradditum alteri facit quid melius, ſcilice
tenſivè. *Reſponſio* ergo vult illud non habe
nus melioritatis abſolutè, quod non habet n
ejus, quæ dicitur intenſiva, licèt non habe
tùm ejus, quæ dicitur extenſiva.

Contra. Melioritas intenſiva tenet ſe to
parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ip
conceſſis; atqui qui non vult ſemper melius
lioritate beneplaciti & objectiva, non habe
tùm ejus melioritatis quæ tenet ſe tota ex
volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa;
qui non vult ſemper melius melioritate ob
va, habet volitionem quæ habet tantùm par
ſeu non habet tantùm melioritatis intenſiv
alia.

Minor pr. Volitio ejus ut condiſtincta a
jecto non eſt tam bona; ergo non habet ta

bonitatis ejus, quæ ſe tenet tota ex parte volitionis.

Antecedens pr. Volitio objecti non ita boni, ut condiſtincta ab ipſo non eſt ita bona, ac volitio alterius melioris; atqui volitio ejus, qui non vult melius melioritate beneplaciti, & objectiva, eſt volitio objecti non ita boni: ergo volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona.

Solutio: Volitio objecti non ita boni ut condiſtincta ab ipſo non eſt tam bona ac volitio alterius melioris, ſi ſermo ſit de creata, *Concedo*, ſi ſermo ſit de increata, *Nego*. & *conceſsâ Minori*: ergo volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona ſi ſit ſermo de creata, *Concedo*, ſi ſit ſermo de increata, *Nego*. Ratio eſt, quia cùm volitio creata ſit perfectionis finitæ, accipere poteſt augmentum, & incrementum, & conſequenter cùm objectum habeat vim illud conferendi, dicendum eſt eam, quæ habet objectum perfectius cæteris paribus eſſe perfectiorem, & meliorem. At verò divina quæcunque, quippe Deus cùm ſit infinitè perfecta, hoc eſt, habens omnem omnino perfectionem, impoſſibile eſt ut accipiat ullum augmentum, ſic enim haberet omnem perfectionem, & non haberet aliquam illam, ſcilicet, quæ faceret illud augmentum. Quare dicendum eſt omnes eſſe æquè bonas, & unam non eſſe meliorem aliâ.

Contrà. Volitio divina eſt Deus, & objectum; atqui Deus, & unum objectum, exiſtentia v. g. mundi ab æterno, eſt quid melius, quàm Deus, & aliud objectum, ſcilicet mundi non exiſtentia: ergo una volitio divina eſt melior aliâ.

bet volitionem, quæ habet minus melioritatis, quàm alia.

Solutio: Illa volitio habet minus melioritatis, quàm alia, quæ habet tantùm partem melioritatis intenſivæ iſtius, *Concedo*. extenſivæ, *Nego*. atqui qui non vult ſemper melius melioritate beneplaciti & objectiva, habet volitionem, quæ habet tantùm partem melioritatis intenſivæ, quam habet alia; *Nego*. extenſivæ, *Concedo*. Melioritas intenſiva eſt illa, quæ ſe tenet tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa. Extenſiva, vero eſt illa, quæ deſumitur nō ex ſola volitione, ſed ex ipſa, & ejus objecto, quæ, ſimul ſumpta faciunt haud dubiè bonitatem magis extenſam, quàm primum ex illis ſolum ſumptum, ſecundum enim cùm habeat ſuam propriam bonitatem, ſuperadditum alteri facit quid melius, ſcilicet extenſivè. *Reſponſio* ergo vult illud non habere minus melioritatis abſolutè, quod non habet minus ejus, quæ dicitur intenſiva, licèt non habet tantùm ejus, quæ dicitur extenſiva.

Contra. Melioritas intenſiva tenet ſe tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa ex conceſſis; atqui qui non vult ſemper melius melioritate beneplaciti & objectiva, non habet tantùm ejus melioritatis quæ tenet ſe tota ex parte volitionis, & eſt adæquatè idem cum ipſa; ergo qui non vult ſemper melius melioritate objectiva, habet volitionem quæ habet tantùm partem, ſeu non habet tantùm melioritatis intenſivæ, ac alia.

Minor pr. Volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona: ergo non habet tantùm

bonitatis ejus, quæ ſe tenet tota ex parte volitionis.

Antecedens pr. Volitio objecti non ita boni, ut condiſtincta ab ipſo non eſt ita bona, ac volitio alterius melioris; atqui volitio ejus, qui non vult melius melioritate beneplaciti, & objectiva, eſt volitio objecti non ita boni: ergo volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona.

Solutio: Volitio objecti non ita boni ut condiſtincta ab ipſo non eſt tam bona ac volitio alterius melioris, ſi ſermo ſit de creata, *Concedo*, ſi ſermo ſit de increata, *Nego.* & *conceſsâ Minori* : ergo volitio ejus ut condiſtincta ab objecto non eſt tam bona ſi ſit ſermo de creata, *Concedo*, ſi ſit ſermo de increata, *Nego*. Ratio eſt, quia cùm volitio creata ſit perfectionis finitæ, accipere poteſt augmentum, & incrementum, & conſequenter cùm objectum habeat vim illud conferendi, dicendum eſt eam, quæ habet objectum perfectius cæteris paribus eſſe perfectiorem, & meliorem. At verò divina quæcunque, quippe Deus cùm ſit infinitè perfecta, hoc eſt, habens omnem omnino perfectionem, impoſſibile eſt ut accipiat ullum augmentum, ſic enim haberet omnem perfectionem, & non haberet aliquam illam, ſcilicet, quæ faceret illud augmentum. Quare dicendum eſt omnes eſſe æquè bonas, & unam non eſſe meliorem aliâ.

Contrà. Volitio divina eſt Deus, & objectum; atqui Deus, & unum objectum, exiſtentia v. g, mundi ab æterno, eſt quid melius, quàm Deus, & aliud objectum, ſcilicet mundi non exiſtentia: ergo una volitio divina eſt melior aliâ.

Solutio: Volitio divina ſecundùm rectum, & obliquum eſt Deus & objectum, *Concedo*. ſecundùm rectum *Nego* hoc enim eſt ſolus Deus, & *conceſsâ Minori*: ergo una volitio divina eſt melior aliâ ſecundùm rectum, *Nego*, ſumpta ſecundùm rectum, & obliquum, *Concedo*. Quando enim dicimus unam volitionem divinam non eſſe meliorem aliâ, hoc intelligimus de ipſa ſumpta ſecundùm id, quod importat in recto eſſentiam, videlicet divinam. Non negamus enim obliquum unius eſſe perfectius obliquo alterius, exiſtentiam v. g. mundi non exiſtentia ejuſdem.

Cæterùm argumentum jam formatum contra infinitatem in perfectione divinarum volitionū militat etiam contra infinitatem perfectionis eſſentiæ divinæ, hæc enim ſi ſumatur ſola, & ſine creaturis in quibus ſunt aliquæ perfectiones, non habet illud bonitatis, & melioritatis, quod iſtæ important, & quod habet cùm ſumitur ſimul cum ipſis, quod tamen non impedit ex mente etiam eorum, qui argumentantur contra nos, quin eſſentia divina ſit infinitè perfecta, & id, quo nihil melius excogitari poteſt melioritate intenſivâ, quæ continet eminenter extenſivam, & à qua iſta cùm accipiat quidquid eſt, ſupponit in ea eſſe omnem illam perfectionem, quæ ei communicatur, & longè majorem & ſecretam ab omni planè admixtione imperfectionis.

* * *

SECUN-

SECUNDA CONCLUSIO:

Mundus potuit eſſe ab æterno ſecundùm res permanentes.

RES mundi permanentes ſunt illæ, quæ habent partes ſuas omnes ſimul; atqui res, quæ habent omnes partes ſuas ſimul potuêre eſſe ab æterno: ergo & mundus ſecundùm illas.

Minor pr. Exiſtentia ab æterno rerum, quarum partes ſunt ſimul non involvit eſſe, & non eſſe neque ſui, neque ullius alterius: ergo potuit eſſe ab æterno.

Prima pars Antecedentis probatur.

Quod dicit tantùm ſuam exiſtentiam ab æterno non involvit ſuum eſſe & non eſſe ab æterno; atqui exiſtentia ab æterno rerum, quarum omnes partes ſunt ſimul dicit tantùm eas eſſe ab æterno: ergo exiſtentia rerum, quarum partes ſunt ſimul non involvit ſuum eſſe ab æterno, & ſimul non eſſe.

Secunda pars Antecedentis pr.

Exiſtentia ab æterno rerum, quarum omnes partes ſunt ſimul, involvere non poteſt eſſe, & non eſſe ullius alterius rei, quàm cauſæ illarum productivæ, & actionis per quam produci debent, aut durationis per quam coexiſtere debent æternitati; atqui non involvit eſſe, & non eſſe neque cauſæ productivæ ipſarum, neque actionis, neque durationis: ergo non involvit eſſe & non eſſe ullius alterius.

Prima pars Minoris probatur.

Cauſa productiva illarum eſt Deus; atqui non involvit eſſe, & non eſſe Dei: ergo non involvit eſſe & non eſſe cauſæ productivæ ipſarum.

Minor pr. Non aliter dici poteſt involvere eſſe, & non eſſe Dei, quàm quòd ſupponat eum illas producere liberè, cùm tamen liberè non producat; atqui falſum eſt, quòd eas liberè non producat: ergo non involvit eſſe, & non eſſe Dei.

Minor pr. Ut Deus eas liberè producat non aliud requiritur, quàm ut cùm eas producit ita eas producat, ut potuerit non producere; atqui quæ Deus ſupponitur producere ab æterno, ita producit, ut potuerit non producere: ergo falſum eſt eas non producere liberè.

Minor pr. Illud Deus ita producit, ut potuerit non producere, à cujus productione poteſt abſtinere pro eo tempore; atqui à productione terræ, quam Deus ſupponitur producere ab æterno poteſt abſtinere: ergo ita producit, ut potuerit non producere.

Secunda pars Minoris ſuperioris argumenti non involvere eſſe, & non eſſe actionis, probatur.

Quod non involvit eſſe, & non eſſe termini alicujus actionis non involvit eſſe, & non eſſe illius actionis; atqui exiſtentia rerum ab æterno non involvit eſſe & non eſſe termini actionis productivæ ipſarum: ergo non involvit eſſe, & non eſſe actionis per quam producuntur.

Minor pr. Termini illius actionis ſunt ipſæmet res; atqui non involvit eſſe, & non eſſe iſtarum rerum: ergo non involvit eſſe, & non eſſe termini illius actionis.

Tertia pars argumenti ſuperioris, ſcilicet non involvere eſſe, & non eſſe durationis probatur.

Ratio, quæ afferri poſſet cur involvat eſſe & non eſſe durationis eſt, quòd duratio æterna permanens ſit impoſſibilis; atqui hujuſmodi duratio æterna non eſt impoſſibilis: ergo non involvit eſſe, & non eſſe durationis.

Minor pr. Non magis duratio æterna permanens à parte antè eſt impoſſibilis, quàm à parte poſt; atqui à parte poſt non eſt impoſſibilis ex probatis Tractatu præcedēti. ergo nec à parte antè.

Objicies. Quod eſt quid creatum non poteſt eſſe ab æterno; atqui mundus ſecundùm res permanentes eſt aliquid creatum: ergo mundus ſecundùm res permanentes non eſt ab æterno.

Major pr. Quod poteſt eſſe ab æterno eſt Deus; atqui nihil creatum poteſt eſſe Deus: ergo quod eſt quid creatum non poteſt eſſe ab æterno.

Major pr. Quod poteſt eſſe ab æterno habet æternitatem; atqui quod habet æternitatem ex SS. PP. argumentantibus contra Arrianos, eſt Deus: ergo quod poteſt eſſe ab æterno eſt Deus.

Solutio: Quod poteſt eſſe ab æterno habet æternitatem neceſſariam, vel non neceſſariam, *Cōcedo.* neceſſariam tantùm, *Nego.* atqui quod habet æternitatem neceſſariam eſt Deus, *Concedo.* non neceſſariam, *Nego.* hujuſmodi autem eam haberet tantùm res producta ab æterno.

Ad impugnandam diſtinctionem: Supponunt, *actum fidei divinæ produci ab æterno, qui dicat ego, & mecum producta durabunt per æternitatem, & ſic argumentantur*:

Ille actus eſt productus ab æterno; atqui ipſe

& cætera cum ipſo producta habent æternitatem neceſſariam: ergo quod eſt ab æterno habet æternitatem neceſſariam.

Solutio: Atqui ille actus, & alia cum ipſo producta habent æternitatem neceſſariam neceſſitate omnimodâ, *Nego*. neceſſitate hypotheticâ, *Concedo*. ergo quod eſt ab æterno habet æternitatem neceſſariam neceſſitate omnimodâ, vel hypotheticâ, *Concedo*. omnimodâ tantùm, *Nego*.

Contrà. Non magis ille actus, & alia cum ipſo producta habent æternitatem neceſſariam hypotheticam, quàm eorum actio productiva; atqui iſta non habet æternitatem neceſſariam hypotheticam: ergo neque actus ille, & alia cum ipſo producta.

Minor pr. Actio productiva illius actus, & aliorum ſimul cum ipſo productorum eſt eadem cum ipſorum conſervatione; atqui conſervatio ipſorum non habet æternitatem neceſſariam hypotheticã: ergo neq; actio eorundẽ productiva.

Minor pr. Illud non habet æternitatem, & non eſt æternum, quod præſupponit aliquid ſe prius; atqui conſervatio illius actus, & aliorum ſimul cum ipſo productorum præſupponit aliquid ſe prius: ergo non habet æternitatem.

Solutio: Illud non eſt æternum, quod præſupponit aliquid ſe prius realiter, *Concedo*. formaliter tantùm, *Nego*. atqui cõſervatio illius actus, & aliorum ſimul cum ipſo productorũ præſupponit aliquid ſe prius realiter, *Nego*. formaliter, *Concedo*.

Contrà. Conſervatio illius actus præſupponit primam productionem; atqui prima productio eſt aliquid prius realiter conſervatione ab æter-

no: ergo præſupponit aliquid prius realiter.

Major pr. Conſervatio ab æterno præſupponit productionem; atqui non præſupponit aliam, quàm primam: ergo præſupponit primam.

Solutio: Conſervatio ab æterno præſupponit realiter productionem, *Nego.* formaliter, *Concedo*, atqui non poteſt præſupponere realiter aliam, quam primam, *Concedo.* formaliter, *Nego.*

Contrà, Conſervatio ab æterno non diſtinguitur formaliter à productione: ergo non præſupponit illam formaliter.

Antecedens pr. Idem eſt conceptus utriuſque: ergo non diſtinguuntur formaliter.

Solutio: *Negandum eſt antecedens*, & dicendum conceptum productionis ut ſic importare tantùm dare eſſe, conſervationis verò ſuperaddere dare illud habenti, & jam poſſidenti.

Vt agant contra diſtinctionem.

Supponunt *effectum aliquem ſecundò produci duplici actione totali, & hoc poſito ſic argumentantur:*

Duplex illa actio non eſt conſervatio; atqui unaquæque ex illis dat eſſe effectui illud habenti: ergo conceptus conſervationis non eſt dare eſſe effectui illud habenti.

Solutio: Atqui unaquæque ex illis actionibus dat eſſe effectui illud primò habenti, *Cōcedo.* illud ſecundò, tertiò &c. habenti, *Nego.* ergo conceptus cōſervationis non eſt dare eſſe effectui illud primò habenti, *Concedo.* ſecundò, tertiò, & quartò habenti, *Nego.* conſervatio autē æterna quomodocunq; ſumatur eſt datio eſſe rei habēti illud non tantum à diebus aliquot, ſed annis, ſæculis, & æternitate.

Contra Conſervatio illa æterna dās eſſe effectui

illud ſecundò, tertiò, & quartò habenti, debet eſſe à Deo neceſſariò, vel liberè operante; atqui neutrū dici poteſt: ergo conſervatio æterna non eſt datio, eſſe habenti illud ſecundò, tertiò, & quartò.

Reſpondeo, eſſe à Deo liberè.

Contrà. Illud non eſt liberè à Deo, ad cujus productionem non habet indifferentiam; atqui Deus non habet indifferentiam ad productionem illius conſervationis: ergo non eſt à Deo liberè.

Minor pr. Deus non habet indifferentiam ad illud, ad quod habet determinationem; atqui fuit ſemper determinatus ad dandum eſſe, & ad productionem illius conſervationis: ergo non habet indifferentiam ad illam.

Solutio: Deus non habet indifferentiam in actu primo ad illud, ad quod habet determinationē in actu primo, *Concedo*. ad quod habet tantùm determinationem in actu ſecundo, *Nego*. atqui Deus fuit ſemper determinatus ad dandum eſſe conſervationi illi ab æterno in actu primo, *Nego*. determinatus in actu ſecundo, *Concedo*. Ratio reſponſionis eſt, quia cum cauſa, quæ ita dat eſſe effectivi ut poſſit non dare, dicatur indifferens ad illum, & ad eundem indeterminata in actu primo, quamvis per ejus productionem determinetur in actu ſecundo, Deus ita dat eſſe illi conſervationi, ut potuerit non dare. Nihil enim fuit quod ipſum neceſſitaret ad dandum ei illud eſſe.

TERTIA CONCLUSIO.

Res ab æterno producta æternùm immutata permaneret.

...nùm ini ILLUD æternùm immutatum permaneret, quod...

quod æternum retineret ſtatum, in quo eſt productum; atqui res ab æterno producta retineret æternum ſtatum, in quo eſt producta: ergo res ab æterno producta æternum immutata permaneret.

Minor pr. Illud retinet æternum ſtatum, in quo eſt productum, quod retinet illum infinitis annis; atqui res ab æterno producta retinet ſtatum, in quo eſt producta infinitis annis; ergo & æternum.

Minor pr. Debet illum retinere infinitis annis, vel tantum finitis; atqui dici non poteſt, quod tantum retineat illum finitis annis: ergo retinet illum infinitis.

Minor pr. Quod retinet tantum aliquem ſtatum finitis annis, à ſua productione non eſt ab æterno; atqui iſta res eſt ab æterno: ergo non retinet tantum ſuum ſtatum finitis annis.

Major pr. Quod retinet tantum aliquem ſtatum annis finitis, non eſt prius quàm ſint illi anni; atqui anni finiti non ſunt ab æterno: ergo quod retinet tantum ſtatum in quo eſt productum finitis annis, à ſua productione non eſt ab æterno.

Objicies. Stupa produci poteſt ab æterno; atqui ſtupa producti ab æterno manere non debet æternum immutata: ergo res ab æterno producta non manet immutata æternum.

Minor pr. Illud manere non debet æternum immutatum, quod æternum manere non debet in ſtatu, in quo eſt productum; atqui ſtupa manere non debet æternum in ſtatu, in quo eſt producta: ergo neque æternum immutata.

Vt probetur minor.

Supponunt *ſtupam produci ſimul cum igne ipſi applicato, & hoc poſito ſic argumentantur:*

Producta eſt ſtupa illa ſine combuſtione; atqui manere non debet æternùm ſine combuſtione: ergo ſtupa illa manere non debet æternùm in ſtatu, in quo eſt producta.

Minor pr. Ut maneat ſine combuſtione debet ignis illam non comburere; atqui ignis manere non poteſt æternùm illam non comburendo: ergo manere nō debet æternùm ſine combuſtione.

Minor pr. Ignis abſtinere non poteſt æternùm ab illius combuſtione: ergo manere non poteſt æternùm illam non comburendo.

Antecedens pr. Illud abſtinere non poteſt ab illa comburenda, quod neceſſitatur ad illam comburendam; atqui ignis neceſſitatur ad illius combuſtionem: ergo ab ea abſtinere non poteſt.

Minor pr. Agens neceſſarium neceſſitatur ad agendum; atqui ignis eſt agens neceſſarium, & ejus actio eſt combuſtio ſtupæ: ergo ignis neceſſitatur ad comburendam ſtupam.

Solutio: Agens neceſſarium neceſſitatur ad agendum poſitis omnibus ad agendum requiſitis, *Concedo.* deficiente aliquo, *Nego.* & *conceſſa minore*: ergo ignis neceſſitatur ad comburendam ſtupam poſitis omnibus ad agendum requiſitis, *Concedo.* deficiente ex illis aliquo, *Nego.* Quod autem deeſt igni ad comburendam ſtupam eſt concurſus Dei, qui negatur igni, propterea quòd, cùm Deus illam produxerit ab æterno, debet etiam æternam illam conſervare, ne verum ſit illam eſſe ab æterno, & non eſſe.

QUARTA

Quarta Concluſio:

Mundus ſecundùm res fluentes, & ſucceßivas non poteſt eſſe ab æterno.

Motus, & mutatio non poſſunt eſſe ab æterno: ergo neque mundus ſecundùm res fluentes, & ſucceſſivas.

Antecedens pr. Deſitio, & derelictio non poſſunt eſſe ab æterno; atqui motus, & mutatio ſunt eſſentialiter deſitio, aut derelictio: ergo non poſſunt eſſe ab æterno.

Reſpondent: Deſitio, aut derelictio una tantùm, aut plures finitæ non poſſunt eſſe ab æterno, *Concedunt.* una continens infinitas, *Negant.* & *conceſſa minori*: ergo motus, & mutatio continens tantùm finitas derelictiones non poteſt eſſe ab æterno. *Concedunt.* continens infinitas deſitiones, *Negant.*

Contrà. Infinitæ deſitiones non magis poſſunt dici eſſe ab æterno, quàm una ſola; atqui una ſola ex conceſſis non poteſt eſſe ab æterno: ergo neque una continens infinitas.

Major pr. Infinitas non aufert deſitionibus id, per quod ſunt incompoſſibiles cum æternitate: ergo non magis infinitæ poſſunt eſſe ab æterno, quàm una ſola.

Antecedens pr. Id, per quod deſitio eſt incõpoſſibilis cum æternitate, eſt quod deſtruat perſeverantiam ſtatus, in quo res eſt producta; atqui infinitas hoc non adimit deſitionibus; ergo infinitas non aufert deſitionibus id, per quod ſunt incompoſſibiles cum æternitate.

Minor pr. Infinitas nihil aliud addit, aut confert deſitionibus, quàm ut ſint infinitæ non perſeverantiæ ſtatus, in quo res eſt producta; atqui hujuſmodi non perſeverantiæ non ſunt perſeverantiæ: ergo infinitas non aufert deſitionibus hoc, quod eſt deſtruere perſeverantiam ſtatus, in quo res eſt producta.

Major pr. Infinitas nihil aliud addit derelictionibus, quàm hoc, quod eſt eſſe infinitas; atqui ipſæ ſunt non perſeverantia ſtatus, in quo res eſt producta: ergo infinitas nihil aliud addit deſitionibus, quàm ut ſint infinitæ non perſeverantiæ ſtatus, in quo res eſt producta.

Minor pr. Id, quod dicit duplicem ſtatum rei ſucceſſivum eſt non perſeverantia ſtatus, in quo res eſt producta; atqui deſitio dicit duplicem ſtatum rei ſucceſſivum: ergo deſitio eſt non perſeverantia ſtatus in quo res eſt producta.

Minor pr. Dicit exiſtentiam rei, & ejuſdem non exiſtentiam: ergo & duplicem ejus ſtatum ſucceſſivum.

Objicies. Motus, & mutatio poſſunt eſſe ab æterno: ergo & mundus ſecundùm res fluentes, & ſucceſſivas.

Antecedens pr. Tam motus poteſt eſſe ab æterno, quàm in æternum; atqui motus poteſt eſſe in æternum: ergo & ab æterno.

Major pr. Ideo motus poteſt eſſe in æternum, quia anni, quibus eſt futurus, ſunt infiniti; atqui etiam anni, à quibus potuit eſſe ſunt infiniti: ergo tam motus poteſt eſſe ab æterno, quàm in æternum.

Solutio: Ideo motus poteſt eſſe in æternũ; quia anni,

anni, quibus futurus eſt ſunt infiniti infinitate ſyncategorematica, & proportionata æternitati, cui correſpondent, *Concedo.* infinitate categorematica, qualis eſt ea, quæ reſpondet æternitati à parte antè, *Nego*: atqui etiam anni, à quibus mundus potuit eſſe, ſunt infiniti infinitate categorematica & ſimpliciter dicta, qualis eſſe deberet, ut poſſet dici correſpondere æternitati à parte antè, *Nego.* infinitate ſyncategorematica, & ſecundùm quid, *Concedo.*

Contrà: Tam benè infinitas annorum in æternitate à parte pòſt eſt categorematica, ac illa, quæ correſponderet æternitati à parte antè; atqui illa poteſt eſſe ex conceſſis: ergo & iſta.

Major pr. Ideo ſecunda eſſet categorematica, quia verum eſſet dicere de illa, fuiſſe; atqui de prima verum eſt etiam dicere, erit: ergo tam benè infinitas annorum in æternitate à parte pòſt eſt categorematica, ac illa, quæ correſpondet æternitati à parte antè.

Solutio: Ideo ſecũda eſſet categorematica, quia verũ eſſet dicere de illa, fuiſſe, & illud fuiſſe includit infinitas unitates actu poſitas, *Concedo.* & non includit infinitas unitates actu poſitas, ſed tantùm ponendas, *Nego.* Atqui de prima verum eſt etiam dicere erit, & futura eſt, & illud erit includit infinitas unitates actu poſitas, *Nego.* finitas poſitas, & alias ponendas, *Concedo.* Certè apud omnes illud, quod habet tantùm finitas unitates actu poſitas, quantumvis habeat alias ſine numero ponendas, dicitur tantùm infinitum potentia, & ſecundùm quid. Ad infinitum enim ſimpliciter, & categorematicum requiruntur unitates infinitæ actu poſitæ.

tæ. Atque hinc ſumi poteſt nova ratio in confirmationem concluſionis. Sicut enim fieri non poteſt,ut infinitas ſucceſſiva à parte pòſt tota ſit unquam præterita, & nihil ejus ſuperſit prætereundum. Sic enim in ea nihil eſſet poſteriùs addendum,ut ſupponimus,& eſſet aliquid poſteriùs addendum. In eo enim, quod ſuperſit aliquid ſemper hujuſmodi addendum conſiſtit ejus infinitas: ita ſimiliter infinitate ſucceſſiva à parte antè ſi daretur, admittendum eſſet nihil habere prius prout requiritur ad æternitatem,& habere aliquid prius,prout requiritur ad ſucceſſionem.

Contrà. Illa infinitas eſt categorematica, in cujus unitatibus nulla eſt ultima; atqui in unitatibus infinitatis annorum futurorum nulla eſt ultima: ergo eſt verè categorematica.

Solutio : Illa infinitas eſt verè categorematica, in cujus unitatibus actu poſitis nulla eſt ultima, *Concedo*.ponendis tantùm,*Nego*. Atqui in unitatibus infinitatis annorum futurorum nulla eſt ultima,*Concedo*,actu poſitis, *Nego*.hodierna enim,hodie,eſt verè ultima actu poſita, & cras craſtina, & ſic conſequenter.

QUINTA CONCLUSIO:

Mundus ut nunc eſt,non eſt æternùm duraturus.

MUNDUS, ut nunc eſt, includit generationes hominum, & animalium alias aliis ſuccedentes; atqui hujuſmodi generationes non ſunt æternùm duraturæ;ergo mundus ut nunc eſt, non eſt æternùm duraturus.

Minor pr.

Minor pr. Quod intra certum numerum annorum finietur non eſt æternùm duraturum; atqui intra certum annorum numerum generationes hominum, & animalium aliæ aliis ſibi ſuccedentes finientur: ergo non ſunt duraturæ æternùm.

Minor pr. Dies extremi judicii futurus eſt intra certum numerum annorum; atqui hujuſmodi generationes finientur in die extremi judicii ex Scriptura, & SS. PP. ergo & intra certum numerum annorum.

Sexta Concluſio:

Mundus ut nunc eſt poſſet durare æternùm.

Nihil aliud mundi ut nunc eſt dici poteſt non duraturum æternùm, quàm generationes hominum, & animalium; atqui generationes hominum, & animalium poſſent æternùm durare: ergo & mundus ut nunc eſt.

Minor pr. Perſeverantibus principiis activis, & paſſivis generationum poſſunt, & ipſæ perſeverare; atqui principia activa & paſſiva generationum hominum, & animalium poſſunt æternùm perſeverare: ergo & ipſæ generationes æternùm durare.

Minor pr. Principia activa, & paſſiva generationum ſunt res permanentes, homines ſcilicet, aut animalia; atqui res permanentes ex ſecunda concluſione poſſunt æternùm perſeverare: ergo & principia activa, & paſſiva generationum.

Objicies. Mundus ut nunc eſt includit generationes hominum, & animalium; atqui illæ non ſunt

ſunt duraturæ æternùm: ergo neque mundus ut nunc eſt.

Minor pr. Generationes non ſunt plus duraturæ, quàm ipſarum principia activa, & paſſiva cum ſufficientibus viribus ad ipſas ponendas; atqui ipſarum principia activa, & paſſiva cum ſufficientibus viribus ad ipſas ponendas non ſunt duratura æternùm: ergo neque ipſæ.

Minor pr. Vires requiſitæ in principiis activis, & paſſivis generationum ſunt certa ætas, & determinata magnitudo; atqui non poſſent perſeverare æternùm attingentia ſemper hujuſmodi ætatem, & magnitudinem: ergo neque cum ſufficientibus viribus ad ponendas generationes.

Minor pr. Illa non debent dici poſſe ſemper attingere hujuſmodi ætatem, & magnitudinem, quorum ætas, & magnitudo ſemper decreſcet, donec omnino finiatur, & ceſſet; atqui ætas, & magnitudo principiorum activorum, & paſſivorum generationis hominum v. g. ſemper decreſcet, donec tandem omnino ceſſet, & pereat: ergo principia activa, & paſſiva hujuſmodi generationum, non poſſent perſeverare æternùm attingentia ſemper hujuſmodi ætatem, & magnitudinem.

Minor pr. Non minus ætas hominum, & magnitudo ſemper decreſcet, quàm decreverit; atqui ſemper decrevit: ergo & ſemper decreſcet.

Minor pr. Ætas, & magnitudo, quæ fuit major duobus primis mille annis mundi, quàm paulo poſt diluvium, & paulo poſt diluvium, quàm ante adventum Chriſti, & tempore Chriſti Domini, quàm nunc, ſemper decrevit; atqui ita ſe habuit ætas, & magnitudo hominum: ergo ætas,

&

& magnitudo hominum ſemper decrevit.

Solutio: Neganda eſt minor, & dicendum verum quidem eſſe ætatem hominum initio mundi, & paulo poſt diluvium, fuiſſe majorem quàm nunc ſit; ſed hoc fuiſſe ex peculiari Dei providentia, ut ſic faciliùs, & citiùs multiplicari poſſet genus humanum, qui finis cùm jam ceſſarit multiplicatis adeo hominibus, mirum eſſe non debet, quòd deſierit illa providentia in protrahendis adeò illorũ annis, qui tamen ut liquet ex hiſtoriis non ſunt minores in multis, quàm fuerint in iis, qui vivebant tempore Chriſti. Dixi ſuprà ætatem, quia certum videtur magnitudinem nullo modo jam imminutam. Cùm enim illa Chriſti Domini eſſe debeat regula aliarum, etiam illius Adami, & primorum hominum, & aliunde conſtet multos ex iis, qui nunc vivunt illam attigiſſe, clarum eſt magnitudinem hominum non decreviſſe.

Ex dictis *infer es primò*, certiores nos eſſe de tẽpore inceptionis mundi, quàm de eo deſitionis ejuſdem. Sacræ enim paginæ quæ ſubminiſtrant nobis varia, ex quibus colligi poteſt primum: eædem aſſerunt Deum ignotum nobis voluiſſe eſſe ſecundum, cùm pronuntiantem Chriſtum inducunt neminem ſcire diem extremi judicii, per quem terminabitur duratio mundi.

Secundò, æternitatem Dei in hoc differre ab æternitate creaturæ productæ ab æterno, & in æternum conſervandæ, quòd iſta ſit non tantùm dependens, ſed præterea accidens: divina verò ſit independens, & ſubſtantialis.

DISPVTATIO II.

De natura Cœli, ejúſque proprietatibus.

Sectio Prima.

An cœlum ſit corpus ſimplex, vel compoſitum.

Prima Conclusio:

Cœlum eſt corpus compoſitum ex materia, & forma.

Corpus naturale eſt compoſitum ex materia, & forma; atqui cœlum eſt corpus naturale: ergo cœlum eſt corpus compoſitum ex materia, & forma.

Diſtinguunt adverſarii, corpus naturale eſt cōpoſitum ex materia, & forma, prout naturale ſignificat, id, quod opponitur ſupernaturali, *Negāt*, prout ſignificat conſtans naturis, *Concedunt*. & *ad minorem*; atqui cœlum eſt corpus naturale, prout naturale opponitur ſupernaturali, *Concedunt*. prout ſignificat conſtans naturis, *Negant*.

Contrà. Cœlum eſt corpus naturale, prout naturale ſignificat conſtans naturis: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illud conſtat naturis, in quo dantur

ſantur veræ tranſmutationes; atqui in cœlo dantur veræ tranſmutationes: ergo verè conſtat naturis.

Minor pr. Generatio cometarum, aſtrorum, &c. ſunt veræ tranſmutationes; atqui illæ dantur in cœlis ex aſtronomis, & probabitur concluſione tertia: ergo in cælo dantur veræ tranſmutationes.

Objicies. Illud non eſt compoſitum ex materia, & forma, quod eſt corpus ſimplex; atqui cœlum eſt corpus ſimplex: ergo cœlum non eſt corpus compoſitum ex materia, & forma.

Minor pr. Debet eſſe aliquid in mundo, quod ſit corpus ſimplex; atqui iſtud non poteſt eſſe niſi cœlum: ergo cœlum eſt corpus ſimplex.

Solutio: Atqui iſtud eſſe non poteſt aliud quàm cœlum empyreum, *Concedo*. aliud ab empyreo, *Nego*. ergo cœlum empyreum eſt corpus ſimplex, *Eſto*; alii ab empyreo, *Nego*.

Contrà. Quod eſt verè cœlum eſt corpus ſimplex; atqui alii ab empyreo ſunt verè cœli: ergo ſunt corpus ſimplex.

Major pr. Quod eſt quinta ſubſtantia ſimplex, eſt verè corpus ſimplex; atqui quod eſt verè cœlum, eſt quinta ſubſtantia ſimplex ex Ariſtotele: ergo quod eſt verè cœlum eſt corpus ſimplex.

Solutio: Quod eſt quinta ſubſtantia ſimplex, eſt verè corpus ſimplex per excluſionem cõpoſitionis ex materia, & forma, *Nego*. per excluſionem mixtionis primarum qualitatum, aut combinationis, *Concedo*. Ratio eſt, quia quævis ſimplicitas non excludit omnem compoſitionem, ac proinde licèt in cœlo admittatur aliqua, illa non eſt cen-

ſenda

ſenda excludere magis compoſitionem ex materia, & forma, quam ex partibus integrantibus, quam omnes tribuunt, neque per hoc cogunturi negare contra Ariſtotelem cœlum eſſe corpus ſimplex.

SECUNDA CONCLUSIO:

Materia cœlorum eſt ejuſdem ſpeciei cum ſublunari.

ILLA materia eſt ejuſdem ſpeciei cum ſublunari, quæ eſt ſuſceptiva formarum, quas illa ſuſcipit; atqui materia cœlorum eſt ſuſceptiva formarum, quas ſuſcipit materia ſublunaris: ergo materia cœlorum eſt ejuſdem ſpeciei cum ſublunari.

Minor pr. Formæ, quas ſuſcipit materia ſublunaris, ſunt formæ aquæ, ignis, &c. atqui materia cœlorum ſuſcipit formam aquæ, ignis, &c. ergo eſt ſuſceptiva formarum, quas ſuſcipit materia ſublunaris.

Minor pr. Materia cœlorum eſt ſuſceptiva illarum formarum, quas in illam inductas fuiſſe ſcimus; atqui ſcimus fuiſſe inductas in illam formas aquæ, ignis, &c. ergo ſuſcipit formam aquæ, ignis, &c.

Minor pr. Initio mundi inducta fuit forma aquæ in materiam cœli, & ab aliquot annis forma ignis in eandem: ergo in materiam cœli inductæ fuêre formæ aquæ, & ignis.

Antecedens pr. Forma aquarum productarum initio mundi erat vera forma aquæ, & forma co-

met

metæ vera forma ignis; atqui forma aquarum illarum inducta fuit in materiam cœli, & etiam forma cometæ ab aliquot annis: ergo initio mundi inducta fuit forma aquæ in materiam cœli, & ab aliquot annis forma ignis in eandem.

Prima pars minoris probatur.

Forma aquarum inducta fuit in illam materiam, ex qua illam expulit forma cœli; atqui forma cœli expulit ex materia in qua eſt, formam aquæ: ergo forma aquarum inducta fuit in materiam cœli.

Minor pr. Forma cœli expulit formam ejus compoſiti, ex quo productum fuit; atqui cœlum productum fuit ex aquis prima die factis: ergo expulit formam aquæ ex materia in qua eſt.

Minor pr. Cœli producti ſunt ex iſtis aquis, vel omnino de novo; atqui non ſunt facti omnino de novo: ergo producti ſunt ex aquis prima die factis.

Minor pr. Cœli non poſſunt dici producti omnino de novo, quin aquæ, in quorum loco ſunt, ſint etiam deſtructæ omnino; atqui aquæ illæ non ſunt omnino deſtructæ: ergo neque cœli facti omnino de novo.

Minor pr. Non eſt probabile Deum produxiſſe prima die tantam molem aquarum, ut eam deinde ſecundo die deſtrueret: ergo aquæ illæ non ſunt omnino deſtructæ.

Secunda pars minoris argumenti ſuperioris, formam ſcilicet cometæ inductam fuiſſe in materiam cœli, probabitur ſequenti concluſione.

TERTIA CONCLUSIO:

Cœli ſunt corruptibiles.

ILLUD eſt corruptibile, in quo dantur veræ trãſmutationes; atqui in cœlis dantur veræ tranſmutationes: ergo cœli ſunt corruptibiles.

Minor pr. Generationes cometarum, & aſtrorum ſunt veræ tranſmutationes; atqui in cœlis dantur hujuſmodi generationes: ergo & tranſmutationes.

Minor pr. Productio ſtellæ, quæ dicitur Caſſiopeja, & cometæ, qui apparuit anno 1618. ſunt veræ generationes; atqui illæ dantur in cœlis: ergo in cœlis dantur veræ generationes.

Prima pars minoris probatur.

In illo datur generatio cometæ, in cujus materiam inducitur forma cometæ; atqui in materiam cœlorum inducitur forma cometæ: ergo in cœlo datur generatio cometæ.

Minor pr. Forma cometæ qui apparuit anno 1618. inducta fuit, vel in materiam cœli, vel in materiam exhalationum; atqui non fuit inducta tantùm in materiam exhalationum: ergo forma cometæ inducitur verè in materiam cœlorum.

Minor pr. Forma illius cometæ inducta non fuit in materiam, qua major erat; atqui forma illius erat longè major materia exhalationum: ergo inducta non fuit tantùm in materiam exhalationum.

Minor pr. Quod eſt ferè æquè magnum, ac terra, eſt longè majus materia exhalationum; atqui forma cometæ illius erat æquè magna, ac terra: ergo erat longè major materia exhalationum.

Minor pr.

Minor pr. Quod eſt longè majus luna eſt ferè æquè magnum, ac terra; atqui forma illius cometæ erat longè major luna: ergo forma illius cometæ erat æquè magna, ac terra.

Minor pr. Quod diſtat à nobis longiùs luna, & videtur illa majus per idem medium, eſt verè illa majus; atqui forma illius cometæ longiùs diſtabat à nobis quàm luna, & per idem medium videbatur longè major: ergo erat longè major luna.

Prima pars minoris probatur.

Quod eſt ſupra lunam longiùs diſtat à nobis luna; atqui ille cometa deprehenſus fuit ab aſtrologis ſupra lunam: ergo longiùs diſtabat à nobis quàm luna.

Objicies. Illud non eſt corruptibile, quod neque ab extrinſeco, neque ab intrinſeco dici poteſt corruptibile; atqui cœlum non eſt corruptibile, neque ab extrinſeco, neque ab intrinſeco: ergo non eſt corruptibile.

Prima pars minoris probatur, ſecunda enim clara eſt.

Illud non eſt corruptibile ab extrinſeco, quod non habet, à quo corrumpatur; atqui cœlum non habet, à quo corrumpatur: ergo cœlum non eſt corruptibile ab extrinſeco.

Minor pr. Illud non habet, à quo corrumpatur, quod non fugit illud, à quo dicitur corrumpi; atqui cœlum non fugit illud, à quo dicitur corrumpi: ergo non habet à quo corrumpatur,

Reſpondeo: Illud non habet, à quo corrumpatur, quod non fugit illud, à quo dicitur corrumpi, ſi ſit locus, quò poſſit fugere, *Concedo*. ſi non ſit, *Nego*.

atqui cœlum non fugit illud à quo dicitur corrumpi,& eſt locus,quò poſſit fugere, *Nego*, & non eſt locus, *Concedo*.

Contrà. Quod non habet locum,quò fugiat illud, à quo corrumpitur, frequentes & notabiles ſubit corruptiones; atqui cœlum non ſubit frequentes, & notabiles corruptiones: ergo falſum eſt cœlum non habere locum, quò fugiat illud, à quo dicitur corrumpi.

Reſpondeo: Quod non habet locum,quò fugiat illud,à quo corrumpitur, frequentes, & notabiles ſubit corruptiones, ſi non multum reſiſtat illis agentibus corruptivis, *Concedo*. ſi valdè reſiſtat, *Nego*.atqui cœlum non ſubit frequentes, & notabiles alterationes, propterea quòd multum reſiſtat agentibus corruptivis, *Concedo*, remota illa magna reſiſtentia. *Nego*.

Contrà. Cœlum ex ſuppoſitione,quòd ſit corruptibile non eſt valdè reſiſtitivum: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Ratio, quare dicatur corruptibile,eſt,quia in illo generantur cometæ; atqui illud, in quo generantur cometæ non eſt valdè reſiſtitivum:ergo ex ſuppoſitione,quod ſit corruptibile non eſt valdè reſiſtitivum.

Minor pr. Illud non eſt valdè reſiſtitivum,quod cedit actioni agentium introducentium formam cometæ; atqui illud in quo generantur cometæ, cedit actioni agentium introducentium formam cometæ: ergo illud in quo generantur cometæ, non eſt valdè reſiſtitivum.

Major pr. Agentia introducentia formam cometæ non ſunt valdè activa; atqui quod cedit actioni

eorum,

corum,quæ non ſunt valdè activa, non eſt valdè reſiſtitivum: ergo illud non eſt valdè reſiſtivum, quod cedit actioni agentium introducentium formam cometæ.

Major pr. Agentia introducentia formam cometæ ſunt ignis, qui eſt in concavo lunæ; atqui ignis, qui eſt in concavo lunæ non eſt valdè activus: ergo neque agentia introducentia formam cometæ.

Reſpondent: Agentia introducentia formam comete ſunt ignis, qui eſt in concavo lunæ ſolus, *Negant*. ſimul cum aliis aſtris, *Concedunt*. atqui ignis, qui eſt in concavo lunæ, non eſt valdè activus ſolus, *Concedunt*. ſimul cum aliis aſtris, *Negant*.

Contrà Alia aſtra non concurrunt ſimul cum igne ad introducendam formam cometæ: ergo nulla ſolutio.

Solutio: Alia aſtra non concurrunt ſimul cum igne ad introducendam formam cometæ, cùm augetur intra cœlum, *Concedo*. cùm primò producitur prope cœlum. *Nego*.

Contrà. Cometa non augetur niſi ubi primò producitur; atqui non primò producitur intra cœlum: ergo cometa non augetur intra cœlum.

Major pr. Ut augeatur ubi non producitur, debet eò fuiſſe delatus; atqui eò non fuit delatus: ergo non augetur niſi ubi primò producitur.

Minor pr. Non potuit eò deferri niſi vel à ſe, vel ab alio; atqui eò non eſt delatus neque à ſe, neque ab alio: ergo non fuit eò delatus.

Reſpondeo delatum fuiſſe ab alio.

Contrà. Illud aliud non poteſt eſſe niſi aſtrum aliquod, quod ipſum eò traxerit; atqui nullum

aſtrum illum eò traxit; ergo non eſt eò delatus ab alio.

Minor pr. Cometa ille attractus intra cœlum debet eſſe immenſæ pœnè molis; atqui dici non poteſt immenſę pœnè molis: ergo nullum aſtrum illum eò traxit.

Minor pr. Cometa immenſæ pœnè molis attractus intra cœlum diutiùs duraret, quàm qui nobis apparet; atqui non diutiùs durat: ergo non eſt eò attractus.

Solutio: Cometa immenſæ pœnè molis attractus intra cœlum diutiùs duraret, quàm qui nobis apparet, ſi non oppugnetur, *Concedo.* ſi oppugnetur, *Nego.* atqui non diutiùs durat quod oppugnetur, *Concedo.* ſi non oppugnaretur, *Nego.*

Contrà, Non poteſt dici oppugnari niſi ab iis, quæ inducunt diverſam formam à forma cometæ; atqui non ſunt ibi quæ inducant diverſam formam à forma cometæ: ergo non oppugnatur.

Minor pr. Forma illa diverſa à forma cometæ non poteſt eſſe alia, quàm forma cœli; atqui non poteſt eſſe forma cœli: ergo non ſunt ibi, quæ inducant diverſam formam à forma cometæ.

Minor pr. Ibi non ſunt agentia introductiva formæ cœli: ergo non poteſt eſſe forma cœli.

Solutio: Negatur antecedens, quia aliæ partes cœli, & alia aſtra habent vim productivam formæ cœli. Certè ſi eſt aliqua cauſa habens vim ejus deſtructivam, negandum non eſt, quin aliæ habeant vim ejus productivam, maximè cùm novæ ſtellæ productæ dicantur ab aſtronomis.

Quarta Conclusio:

Cœli non ſunt animati.

Coelum non eſt vivens: ergo non eſt animatum.

Antecedens pr. Illud non eſt dicendum vivere, de quo nullum habemus fundamentum id aſſerendi; atqui nullum habemus fundamentum dicendi cœlos vivere: ergo cœlum non eſt vivens.

Minor pr. Fundamentum ad aſſerendum aliquid vivere ſunt operationes vitæ; atqui nullum habemus indicium operationes eſſe vitæ in cœlis: ergo nec illos vivere.

Minor pr. Operationes vitę ſunt vegetatio, ſenſatio, & intellectio; atqui in cœlis non eſt vegetatio, ſenſatio, neque intellectio: ergo nec operationes vitæ.

Objicies. Cœlum vivit: ergo eſt animatum.

Antecedens pr. In cœlis eſt aliqua operatio vitæ: ergo vivunt.

Antecedens pr. Intellectio, & amor ſunt operationes vitæ; atqui illæ ſunt in cœlis: ergo in illis eſt aliqua operatio vitæ.

Minor pr. In illo eſt intellectio, & amor, quod amat, & intelligit; atqui cœli amant, & intelligunt: ergo in cœlis eſt intellectio, & amor.

Minor pr. Illud amat, & intelligit, à quo primus motor eſt amatus, & cognitus; atqui ex Ariſtotele primus motor eſt amatus, & cognitus à cœlis: ergo cœli amant, & intelligunt.

Solutio: Illud amat, & intelligit à quo ſecun-

dùm ſe ſumpto primus motor eſt amatus, & cognitus, *Concedo*: ſumpto tantùm ſecundùm intelligentias, à quibus movetur, *Nego*. atqui ex Ariſtotele primus motor eſt amatus, & cognitus à cœlis ſecundùm ſe ſumptis, *Nego*. ſumptis ſecundùm intelligentias à quibus moventur, *Concedo*.

Contrà. Cœli ſecundùm ſe amant, & intelligunt: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Cœli faciunt quod eſt neceſſarium, ut ſint nobiliores leone; atqui ut ſint nobiliores leone, neceſſarium eſt, ut ament & intelligant; ergo ſecundùm ſe amant, & intelligunt.

Major pr. Cœli faciunt quod eſt neceſſarium, ut ſint nobiliores omni inferiori corpore; atqui cùm faciunt quod eſt neceſſarium, ut ſint nobiliores omni corpore inferiori, faciunt, ut ſint nobiliores leone: ergo cœli faciunt quod eſt neceſſarium, ut ſint nobiliores leone.

Major pr. Cœli ſunt nobiliores omni corpore inferiori: ergo faciunt quod eſt neceſſarium, ut ſint illo nobiliores.

Antecedens pr. Quod dat eſſe corporibus inferioribus eſt illis nobilius; atqui cœli dant eſſe corporibus inferioribus; ergo ſunt illis nobiliores.

Solutio: Quod dat eſſe corporibus inferioribus tanquam cauſa principalis æquivoca eſt illis nobilius, *Concedo*. tanquam cauſa inſtrumentalis, aut principalis univoca, *Nego*. atqui cœli dant eſſe corporibus inferioribus, tanquam cauſa principalis æquivoca, *Nego*. tanquam cauſa inſtrumentalis, *Concedo*.

Contrà. Cauſa univerſalis non debet dici inſtrumentalis; atqui cœli ſunt cauſa univerſalis reſpectu

ſpectu corporum inferiorum : ergo non ſunt tantùm cauſa inſtrumentalis illorum.

Solutio: Cauſa univerſalis,& prima non debet dici inſtrumentalis, *Concedo.* Eſt enim longè nobilior omni ſuo effectu ; cauſa univerſalis ; quæ non eſt prima, & ſortitur tantùm illam denominationem univerſalis, quod habeat aliquam efficientiam in multos diverſos effectus, *Nego.* Atqui cœli ſunt cauſa univerſalis prima, *Nego.* non prima, & tantùm appellata univerſalis, quia habent aliquam efficientiam in multos effectus ſublunares, *Concedo.* Extenſio autem illa efficientiæ in varios illos effectus, nihil habet incompatibilitatis cum majori perfectione aliquorum ex ipſis; ratione quorum proinde non eſt cauſa principalis.

Quinta Conclusio.

Aſtra differunt inter ſe ſpecie, & à cœlo.

Illa differunt inter ſe ſpecie, quorum uni convenit aliquid commune intrinſecum notabiliter diverſum, quod non convenit alteri ; atqui cœlo comparato cum aſtris, & uni aſtro comparato cum alio convenit aliquid commune intrinſecum notabiliter diverſum, quod non convenit alteri : ergo aſtra differunt ſpecie inter ſe, & a cœlo.

Minor pr. Eſſe receptivum tantæ, aut tantæ lucis, & eſſe productivum luminis, aut alterius effectus, eſt aliquid commune intrinſecum notabiliter diverſum ; atqui aſtra ſunt receptiva majoris lucis, quàm cœlum, & unum aſtrum eſt pro-

ductivum alicujus effectus, cujus non eſt productivum aliud: ergo cœlo comparato cum aſtris, & uni aſtro comparato cum alio convenit aliquid notabiliter diverſum, quod non convenit alteri.

Objicies. Cœli ſunt orbes in quibus ſunt aſtra; atqui aſtra ex Ariſtotele non differunt ſpecie à ſuis orbibus: ergo aſtra non differunt ſpecie inter ſe, & à cœlo.

Solutio: Atqui aſtra ex Ariſtotele, non differunt ſpecie ſubalterna, ſeu genere à ſuis orbibus, *Concedo.* ſpecie infima, *Nego.* ergo aſtra non differunt inter ſe, & à cœlo ſpecie ſubalterna, ſeu genere, *Concedo.* ſpecie infima, *Nego*

Contrà. Aſtra nullo modo differunt ſpecie: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Illa non differunt ſpecie ullo modo, quorum accidentia non differunt ſpecie; atqui accidentia cœlorum, & aſtrorum non differunt ſpecie: ergo neque ipſa.

Solutio: Illa non differunt ſpecie ullo modo, quorum accidentia non differunt ſpecie, neque ſimul ſumpta, neque ſecundùm intenſionem, *Concedo.* ſeorſim tantùm ſumpta, aut ſecundùm entitatem, *Nego* Ratio eſt, quia ut aliqua differant ſpecie, ſufficit ut uni conveniat aliquid, quod non conveniat alteri, quod veriſſimum reperitur cùm differunt, aut in collectione accidentium, aut in intenſione eorundem, ſeu unum habet aliqua accidentia, quæ non habet aliud, aut ſi habeat eadem, habet illa in majori, aut minori intenſione; atqui accidentia cœlorum, & aſtrorum non differunt ſpecie, neque

ſimul

ſimul ſumpta, neque ſecundùm intenſionem, *Nego.* ſeorſim tantùm ſumpta, aut ſecundùm entitatem, *Concedo.*

Contrà. Intenſio non mutat ſpeciem: ergo licèt accidentia aſtrorum differant ſecundùm intenſionem, non debent inducere diverſitatem ſpecificam in ſua ſubjecta.

Solutio: Intenſio non mutat ſpeciem qualitatum, *Concedo.* ſubjectorum, à quibus exigitur hæc, & non alia, *Nego.* Intenſio in qualitatibus non mutat ſpeciem, quia tertius, & quartus gradus additi primo, & ſecundo ſunt illis perfectè ſimiles, arguit tamen illam mutari in ſubjectis, quia quod ex illis exigit magnam intenſionem, non eſt ſimile illi quod exigit tantùm parvam.

Sectio II.

De numero, ordine, & figura cælorum, & aſtrorum.

Prima Conclusio:

Tres ſunt tantùm cæli.

TOT ſunt admittendi cœli, quot ſunt neceſſarii ad explicanda ea, quæ de iis dicuntur; atqui tres ſunt neceſſarii, & non plures ad explicanda, quæ de iis dicuntur: ergo tres tantùm ſunt cœli,

Prima pars minoris probatur.

De cœlis dicitur, quòd in illis ſit tertium, quòd ſint ſedes beatorum, quòd in illis ſtellæ fixæ ſervent ſemper eandem inter ſe diſtantiam, planetæ verò non; atqui ut de illis ſit verum, quòd in illis detur tertium, quòd ſint ſedes beatorum, & quòd ſtellæ ſervent ſemper eandem inter ſe diſtantiam, planetæ verò non, tres cœli ſunt neceſſarii: ergo ad explicanda ea; quæ de iis dicuntur tres cœli ſunt neceſſarii.

Minor pr. Neceſſarium eſt unum, quod ſit ſedes beatorum, aliud in quo ſtellæ eandem inter ſe ſervent diſtantiam, & tertium in quo planetæ eandem non ſervent: ergo ut de illis ſit verum quòd ſint ſedes beatorum, & quòd in illis ſtellæ ſervent ſemper inter ſe eandem diſtantiam, planetæ verò non, tres cœli ſunt neceſſarii.

Antecedens probatur. Illud quod eſt ſedes beatorum, & dicitur empyreum, diſtinctum eſt, & ab eo, in quo ſunt ſtellæ, & ab illo, in quo ſunt planetæ, & hæc duo inter ſe: ergo neceſſarium eſt unum, quòd ſit ſedes beatorum, aliud in quo ſtellæ ſervent ſemper eandem inter ſe diſtantiam, & tertium in quo planetæ eandem non ſervent.

Antecedens pr. Quod eſt immobile, diſtinctum eſt ab iis, quæ ſunt mobilia, & quod eſt ſolidum ab eo, quod eſt fluidum; atqui empyreum eſt immobile, & alia mobilia, ſtellatum verò ſolidum, & planeticum fluidum: ergo empyreum diſtinctum eſt ab eo, in quo ſunt ſtellæ, & ab illo, in quo ſunt planetæ, & hæc duo inter ſe.

Prima pars minoris probatur.

Sedes

Sedes eorum,qui vix,aut rarò moventur,debet eſſe immobilis; atqui empyreum eſt ſedes beatorum,qui vix aut rarò admodum moventur : ergo empyreum eſt immobile.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, ſtellatum eſſe ſolidum,probatur.

Ut ſtellæ ſervent eandem inter ſe diſtantiam debent motu ſui cœli moveri, vel habere unaquæque ſuum particularem motorem; atqui non eſt probabile habere unamquamque ſuum particularem motorem, & ut moveantur motu ſui cœli debet illud eſſe ſolidum; ergo cœlum ſtellatum eſt ſolidum.

Prima pars minoris probatur.

Angeli ſunt motores ſtellarum, & hæ ſunt pœnè innumeræ; atqui non eſt probabile innumeros Angelos illis movendis fuiſſe deputatos: ergo neque habere unamquamque ſuum motorem particularem.

Secunda pars minoris prioris argumenti probatur.

Quæ ſunt intra rem fluidam, piſces v.g. intra aquam,non moventur motu illius: ergo ut ſtellæ moveantur motu ſui cœli debet illud eſſe ſolidum.

Tertia pars minoris ſuperioris argumenti, planeticum eſſe fluidum,probatur,

Motus irregularis planetarum requirit cœlum fluidum,aut in ſolido canales vacuos, aut plenos, per quos ferantur; atqui non dantur hujuſmodi canales in cœlo:ergo cœlum planeticum eſt fluidum.

Minor pr. Natura abhorret vacuum, & vacuos

canales, & prætereanon apparet quo alio corpore poſſint repleri dum non replentur planetis: ergo non dantur hujuſmodi canales.

Secunda pars minoris primi argumenti ſuperioris in probationem concluſionis, cœlos non eſſe plures tribus, probatur.

Fundamentum admittendi cœlos plures tribus non poteſt eſſe aliud à multiplicitate aſtrorum, aut motuum ipſorum; atqui neque multiplicitas aſtrorum, neque varietas motuum ipſorum dici poteſt fundamentum ſufficiens admittendi plures cœlos tribus: ergo nullum eſt fundamentum admittendi plures.

Minor pr. Ut multiplicitas aſtrorum, & varietas motuum ipſorum ſufficiens dicatur fundamentum admittendi cœlos plures tribus, dicendum eſt unicuique aſtrorum tribuendum eſſe ſuum cœlum, aut motui cujuslibet aſtri diverſo proprium cœlum correſpondere; atqui unicuique aſtro non eſt tribuendum ſuum cœlum, neque cuilibet motui diverſo aſtri eſt dicendum correſpondere proprium cœlum: ergo neque multiplicitas aſtrorum, neque varietas motuum ipſorum dici poteſt fundamentum ſufficiens admittendi plures cœlos tribus.

Minor pr. Cuilibet aſtro, & ejus motui diverſo tribui non poteſt proprium cœlum, quin admittantur cœli plures quàm admiſerint aſtronomi; atqui non debent admitti plures cœli, quàm admiſerint aſtronomi: ergo unicuique aſtro non eſt tribuendum ſuum cœlum, neque cuilibet motui diverſo aſtri dicendum eſt correſpondere debere proprium cœlum.

Minor pr.

Minor pr. Cœlorum numerus admiſſus ab aſtronomis non exceſſit unum ſupra denarium; atqui aſtra, & eorum motus diverſi excedunt unum ſupra denarium: ergo admitti non debent plures cœli, quàm admiſerint aſtronomi.

Minor pr. Aſtra de novo deprehenſa ab aſtronomis attingunt quatuor ſupra denarium, & eorum motus ſimiliter: ergo excedunt unum ſupra denarium.

Antecedens pr. Sidera Medicea deprehenſa à Galilæo ſunt quatuor ſupra denarium: ergo & aſtra de novo deprehenſa.

Secunda Conclusio:

Cœli habent figuram ſphæricam.

Illud quod eſt rotundum habet figuram ſphæricam; atqui cœli ſunt rotundi: ergo habent figuram ſphæricam.

Minor pr. Illud eſt rotundum, cujus omnes partes æqualiter diſtant ab eo, quod circumdant; atqui omnes partes cœli æqualiter diſtant ab eo, quod circumdant: ergo cæli ſunt rotundi.

Minor pr. Quod circumdant eſt terra; atqui omnes partes cœli æqualiter diſtant à terra: ergo & ab eo, quod circumdant.

Minor pr. Partes cœli non magis diſtant ab una parte terræ, quàm ab alia: ergo æqualiter diſtant à terra.

Antecedens pr. Illa non magis diſtant ab una parte terræ, quàm ab alia, quæ ex quacunqu regio-

regione deprehenduntur æque remota; atqui partes cœli deprehenduntur ab aſtronomis ex quacumque regione æque remotæ: ergo non magis diſtant ab una parte terræ, quàm ab alia.

SECTIO III.

De motu cœlorum & aſtrorum.

PRIMA CONCLUSIO:

Cœli moventur ab intelligentiis.

AB iis cœli moventur, qui poſſunt eos movere, & communis eſt omnium ſenſus id agere; atqui intelligentiæ poſſunt illos movere, & communis eſt ſenſus id agere: ergo cœli moventur ab intelligentiis.

Probatur prima pars Minoris: ſecunda enim clara eſt.

Quod habet plus virtutis, quàm requiratur ad movendos cœlos, poteſt eos movere; atqui intelligentiæ habent plus virtutis, quàm requiratur ad movendos cœlos: ergo intelligentiæ poſſunt illos movere.

Minor pr. Intelligentiæ habent plus virtutis, quàm alia agentia creata; atqui alia agentia creata habent ad minimum, quantum requiritur ad cœlos movendos: ergo intelligentiæ plus habent.

Minor pr. Forma cœlorum eſt agens creatum; atqui illa ab eo, qui negaret cœlum moveri ab intelligentiis, habere diceretur ſatis virtutis ad movendos cœlos: ergo agentia creata dicenda etiam ſunt habere ſatis virtutis ad illos movendos.

Minor

Minor pr. Quod de facto movet cœlos habet ſatis virtutis ad illos movendos; atqui illa de facto moveret cœlos: ergo haberet ſatis virtutis ad illos movendos.

Minor pr. Vel illa moveret cœlos, vel Deus ſolus; atqui Deus ſolus non moveret: ergo illa de facto moveret cœlos.

Minor pr. Deus non facit per ſe ſolum effectus qui connaturales ſunt cauſis ſecundis; atqui effectus ille connaturalis eſſet cauſæ ſecundæ, & in illa ſententia forma cœli: ergo Deus non moveret ſolus cœlos.

Objicies Intelligentiæ non producunt motum cœlorum: ergo cœli non moventur ab intelligentiis.

Antecedens pr. Illud non producit motum cœlorum, quod non eſt quid intrinſecum cœlis; atqui intelligentiæ non ſunt quid intrinſecum cœlis: ergo intelligentiæ non producunt illum.

Major pr. Illud non producit motum naturalem, quod non eſt quid intrinſecum rei motæ; atqui motus cœlorum eſt naturalis: ergo illud non producit motum cœlorum, quod non eſt quid intrinſecum cœlis.

Major pr. Motus, qui producitur à principio extrinſeco eſt violentus; atqui motus naturalis non eſt violentus: ergo illud non producit motum naturalem, quod non eſt quid intrinſecum rei motæ.

Solutio: Motus, qui producitur à principio extrinſeco eſt violentus, ſi ſubjectum reluctetur illi motui, *Concedo*, ſi ſit ad illum indifferens, aut habeat quandam quaſi inclinationem, *Nego*. Cœli au-

autem non habent ullam repugnantiam ad motum, quo cientur.

Secunda Conclusio:

Cœli inferiores etiam in ſententia, quæ admittit undecim, non moventur ſimul ab ortu ad occaſum, & ab occaſu ad ortum.

Quod movetur ſimul ab occaſu in ortum, & ab ortu in occaſum, movetur ſimul duobus motibus contrariis; atqui cœli non moventur ſimul duobus motibus contrariis: ergo non moventur ſimul ab ortu ad occaſum, & ab occaſu in ortum.

Minor pr. Quod movetur ſimul duobus motibus contrariis accedit ſimul, & recedit à termino ad quem illorum motuum; atqui cœli non poſſunt ſimul accedere, & recedere à termino ad quem illorum motuum: ergo neque moveri motibus contrariis.

Minor pr. Quod accedit ſimul, & recedit à termino ad quem illius motus, debet eſſe in duobus locis; atqui cœli non poſſunt eſſe in duobus locis: ergo neque accedere, & recedere à termino ad quem illius motus.

Major pr. Quod ſimul accedit, & recedit à termino illorum motuum, eſt prope illum ſimul, & longè ab illo; atqui quod eſt ſimul propè & ſimul longè ab illo eſt in duobus locis: ergo quod acce-

accedit ſimul,& recedit à termino ad quem illius motûs, debet eſſe in duobus locis.

Minor pr. Quod eſt prope illum eſt in loco, qui eſt illi propinquuus, & quod etiam eſt longè ab illo eſt in loco, qui eſt diſtans; atqui locus propinquus ab illo, & ab eodem diſtans ſunt duo loca: ergo quod eſt ſimul propè & longè à termino ad quem illorum motuum, eſt in duobus locis ſimul.

Sectio IV.

De lumine ſiderum, & eclipſibus.

Prima Conclusio:

Ex planetis ſola luna patitur eclipſim.

Ille ſolus planeta patitur eclipſim, qui patitur veram luminis privationem; atqui ſola luna patitur veram luminis privationem: ergo ex planetis ſola luna patitur eclipſim.

Minor pr. Illud ſolum patitur veram luminis privationem, quod privatur lumine, quod accipit ab aliis; atqui ſola luna privatur lumine quod accipit ab aliis: ergo ſola luna patitur veram luminis privationem.

Minor pr. Illud, à quo accipiunt lumen planetæ, eſt ſol; atqui ſola luna privatur lumine, quod accipit à ſole: ergo & quod accipit ab alio.

Minor pr. Illud ſolum privatur lumine, quo accipit à ſole, inter quod, & ſolem duntaxat inte ponitur corpus opacum; atqui inter lunam, ſolem tantùm interponitur corpus opacum: er go ſola luna privatur lumine, quod accipit ſole.

Prima pars Minoris, inter ſolem & lunam inter poni corpus opacum, probatur.

Terra eſt corpus opacum; atqui terra interpo nitur teſte experientiâ inter ſolem & lunam: er go & corpus opacum.

Secunda pars non interponi corpus opacum inte ſolem & alios planetas, probatur.

Nullum eſt fundamentum dicendi inter ſolem & alios planetas interponi corpus opacum erg inter illos, & ſolem non interponitur hujuſmod corpus.

Antecedens pr. Fundamentum illud non po teſt eſſe niſi experientia aliqua aſtronomorum qui deprehenderint aliqua aſtra privari lumin ſolito; atqui nulla eſt hujuſmodi experientia a ſtronomorum: ergo neque fundamentum.

Minor pr. Aſtronomi ſemper deprehendêr illa æquè lucida: ergo nulla eſt hujuſmodi expe rientia.

SECUNDA CONCLUSIO:

Eclipſis lunæ contingit tantùm in pleni-lunio.

TUNC tantùm contingit eclipſis lunæ, cùm ter

terra interponitur inter ipſam, & ſolem; atqui terra interponitur tantùm inter ſolem, & lunam in plenilunio: ergo eclipſis lunæ contingit tantùm in plenilunio.

Minor pr. Terra interponitur tantùm inter ſolem & lunam, cùm illa ſibi è diametro opponuntur; atqui luna, & ſol opponuntur ſibi tantùm è diametro in plenilunio: ergo terra interponitur tantùm inter ſolem, & lunam in plenilunio.

Major pr. Quod eſt in centro alicujus circuli non interponitur inter ea, quæ ſunt in circumferentia, niſi cùm illa ſibi è diametro opponuntur; atqui terra eſt in centro & ſol & luna in circumferentia: ergo terra interponitur tantùm inter ſolem, & lunam, cùm illa ſibi è diametro opponuntur.

SECTIO ULTIMA.

An cæli habeant aliqua accidentia rerum ſublunarium, & an influant in hæc inferiora.

PRIMA CONCLUSIO:

Cœli habent aliqua ex accidentibus rerum ſublunarium.

QUANTITAS eſt accidens rerum ſublunarium, & lumen etiam; atqui cœli habent quan-

quantitatem, & lumen: ergo cœli habent aliqua ex accidentibus rerum ſublunarium.

Minor pr. Illud habet quantitatem, & lumen, quod eſt quantum, & lucidum; atqui cœli ſunt quanti, & lucidi: ergo cœli habent quantitatem, & lumen.

Prima pars Minoris probatur.

Illud eſt quantum, quod penetratur propriè & in rigore; atqui cœlum penetratur propriè, & in rigore: ergo cœlum eſt quantum.

Minor pr. Chriſtus penetravit cœlos ex Scriptura & SS. Patribus propriiſſime & in rigore: ergo cœlum propriè penetratur.

Probatur ſecunda pars Minoris, ſecundi argumenti, cœlum eſſe lucidum.

Illud eſt lucidum, quod videmus lucere; atqui videmus lucere cœlos: ergo cœli ſunt lucidi.

SECUNDA CONCLUSIO:

Cœli non influunt neceſſariò in omnes effectus ſublunares.

IN illud cœli non influunt neceſſariò, quod poteſt eſſe ſine illorum influxu; atqui multi effectus ſublunares poſſunt eſſe ſine influxu cœlorum: ergo cœli non influunt neceſſario in omnes effectus ſublunares.

Minor pr. Productio caloris, & frigoris ſunt effectus ſublunares; atqui poſſunt eſſe ſine influxu cœlorum: ergo & multi effectus ſublunares.

Mi-

Minor pr. Productio caloris, & frigoris poteſt eſſe ſine iis, quæ non ſunt neceſſaria ad complendam ipſorum cauſam productivam; atqui influxus cœlorum non eſt neceſſarius ad complendam cauſam productivam caloris & frigoris: ergo poſſunt eſſe ſine illo.

Minor pr. Ignis, & aqua ſunt cauſa completa caloris, & frigoris; atqui influxus cœlorum nihil eſt ignis, & aquæ: ergo non eſt neceſſarius ad complendam cauſam productivam frigoris & caloris.

Objicies. Effectus ſublunares non poſſunt eſſe ſine influxu cœlorum: ergo cœli influunt neceſſariò in omnes effectus ſublunares.

Antecedens pr. Effectus ſublunares non poſſunt eſſe ſine influxu ejus, quod eſt ipſorum cauſa; atqui cœli ſunt cauſa omnium effectuum ſublunarium: ergo effectus ſublunares non poſſunt eſſe ſine influxu cœlorum.

Minor pr. Quod eſt cauſa univerſalis effectuum ſublunarium eſt verè cauſa omnium effectuum ſublunarium; atqui cœli ſunt cauſa univerſalis effectuum ſublunarium: ergo ſunt cauſa omnium.

Major pr. Illud non poteſt dici cauſa univerſalis aliquorum effectuum, quod non eſt cauſa omnium: ergo quod eſt cauſa univerſalis effectuum ſublunarium eſt verè cauſa omnium.

Solutio: Illud non poteſt dici cauſa univerſalis aliquorum effectuum ſublunarium, quod non eſt cauſa omnium, ſi ſit ſermo de cauſa prima, *Concedo.* ſi ſit ſermo de cauſa ſecunda, *Nego.*

Ratio

Ratio eſt, quia ut aliqua cauſa ſecunda dicatur univerſalis, ſufficit ut concurrat ad multos effectus; quod verum eſt de cœlo reſpectu effectuum ſublunarium, cùm plurimi pendeant ab ipſo; cauſa autem univerſalis ſufficienter diſtinguitur à particulari per hoc, quòd ſit productiva multorum effectuum, & diverſorum, cùm hæc productiva dicatur tantùm effectuum unius generis.

TERTIA CONCLUSIO.

Cœli agunt in hæc inferiora per qualitates occultas.

Cœli agunt in hæc inferiora per qualitates nobis occultas, aut tantùm per notas; atqui non agunt tantùm per qualitates nobis notas: ergo agunt etiam per qualitates occultas.

Minor pr. Qualitates nobis notæ, per quas agunt cœli, ſunt calor, & lux; atqui cœli agunt in hæc inferiora per alias qualitates: ergo non agunt tantùm per qualitates nobis notas.

Minor pr. Cœli non agunt per calorem, & lucem in ea, ad quæ non pertingit calor, & lux à cœlo producta; atqui calor, & lux non pertingunt ad hæc inferiora, in quæ agunt cæli: ergo agunt per alias qualitates.

Minor pr. Cœli agunt in metalla exiſtentia in viſceribus terræ; atqui lux, & calor producta à ſole non pertingunt ad metalla exiſtentia in viſceribus terræ: ergo neque ad hæc inferiora, in quæ cœli agunt.

Minor

Minor pr. Ut calor,& lux producta à ſole pertingant ad metalla exiſtentia in viſceribus terræ, debent lux,& calor produci in partibus intermediis terræ; atqui calor, & lux non producuntur à ſole in partibus intermediis terræ: ergo non pertingunt ad illa metalla.

Minor pr. Lux non producitur intra corpus opacum, nec calor in corpore retinente ſummum frigus aut ferè ſummum; atqui partes intermediæ terræ ſunt corpora opaca, eæque retinent ſummum frigus: ergo lux, & calor nō producuntur à ſole in partibus terræ intermediis.

Quarta Conclusio:

Cœli non agunt directè in voluntatem humanam.

Cœli agunt tantùm indirectè in voluntatem humanam; ergo non agunt in illam directè.

Antecedens pr. Illud agit tantùm indirectè in voluntatem humanam, quod non aliter agit in illam, quàm quia agit in illa, quæ excitant illam ad operandum; atqui cœli non aliter agunt in voluntatem humanam, quàm quia agunt in ea, quæ excitant illam ad operandum: ergo cœli agunt tantùm indirectè in voluntatem humanam.

Minor pr. Humores excitant voluntatem ad operandum; atqui cœli non aliter agunt in voluntatem, quàm quia agunt in humores; ergo cœli nō aliter agunt in voluntatem humanam, quàm quia excitant illam ad operandum.

Minor pr. Illud non aliter agit in voluntatem, quàm quia agit in humores, quod nihil producit immediatè in voluntate; atqui cœli nihil immediatè producunt in voluntate: ergo non aliter agunt in voluntatem, quàm quia agunt in humores.

Minor pr. Agens corporeum ſaltem ſolum nihil producit immediatè in ſubjecto ſpiritali; atqui cœlum eſt agens corporeum, & voluntas ſubjectum ſpiritale: ergo cœli nihil immediatè producunt in voluntate.

Objicies. Cœlum non minùs agere poteſt directè in voluntatem humanam, quàm in dæmones; atqui agere poteſt directè in dæmones: ergo & in voluntatem humanam.

Minor pr. Aſtra agunt directè in dæmones: ergo & cœli.

Antecedens pr. Quod in dæmonibus producit motum, agit directè in dæmones; atqui aſtra in dæmonibus producunt motum: ergo agunt directè in dœmones.

Minor probatur. Quod evocat dæmones ab inferis, in illis producit motum; atqui aſtra evocant dæmones ab inferis: ergo in illis producunt motum.

Minor pr. Quod facit, ut faciliùs evocentur dæmones ab inferis, evocat dæmones ab inferis; atqui aſtra certo modo conjuncta faciunt, ut dæmones faciliùs evocentur, ab inferis: ergo illos evocant.

Solutio: Quod facit phyſicè, ſeu per influxum phyſicum, ut dæmones faciliùs evocentur ab inferis in illis producit motum, *Concedo.* quod facit

tan-

tantùm moraliter, ſeu tanquam ſignum pacti initi cum illis, *Nego.* & *vice verſa in Minori.*

Contrà. Non minùs aſtra certo modo conjuncta poſſunt phyſicè, & per influxum phyſicum dæmones evocare ab inferis, quàm jecur piſcis Tobiæ illos fugare; atqui jecur piſcis Tobiæ illos fugavit phyſicè, ſeu per influxum phyſicum: ergo aſtra poſſunt illos phyſicè evocare ab inferis.

Minor pr. Illud fugat phyſicè dæmones, quod fugat illos per impulſum in illis productum; atqui jecur illius piſcis fugavit dæmones per impulſum illis impreſſum: ergo illos fugavit phyſicè.

Minor pr. Tam potuit jecur illius piſcis producere in illis dæmonibus impulſum, quàm luna in plenilunio in iiſdem producere dolorem; atqui luna in plenilunio producit in illis dolorem; ergo & jecur piſcis produxit in iiſdem impulſum.

Minor pr. Illud producit in plenilunio dolorem in dæmonibus, quod producit aliquid, quo torquentur; atqui luna producit in plenilunio aliquid, quo torquentur: ergo producit dolorem in dæmonibus.

Minor pr. Illud producit aliquid in dæmonibus, quo torquentur, quod facit ut magis torqueant energumenos in quibus ſunt; atqui luna facit in plenilunio, ut magis torqueant energumenos: ergo producit in illis aliquid, quo torquentur.

Major pr. Debet eſſe aliqua ratio, cur dæmones magis torqueant energumenos in plenilunio, quàm alio tempore; atqui illa non eſt alia, quàm quòd producat luna in illis aliquid, quo torquentur, quod facit ut magis torqueant ipſi energumenos

menos: ergo illud producit aliquid in dæmonibus quo torquentur, quod facit ut ipſi magis torqueant energumenos.

Solutio: *Negatur* *Minor*. Ratio eſt, quia ideo dæmones magis vexant energumenos in plenilunio quàm alio tempore, quia humores quibus utuntur ad illam vexationem, tunc temporis ſunt melius diſpoſiti, & magis idonei.

CONCLUSIO QUINTA:

Ex aſpectu aſtrorum non poſſunt certò præcognoſci effectus à noſtra libertate pendentes.

Ex eo non poſſunt certò præcognoſci effectus à noſtra libertate pendentes, quod nō eſt illorum ſignum infallibile; atqui aſpectus aſtrorum non eſt ſignum infallibile effectuum à noſtra libertate pendentium: ergo ex aſpectu aſtrorum non poſſunt certò præcognoſci effectus à noſtra libertate pendentes.

Minor pr. Signum infallibile actuum noſtrorum liberorum debet eſſe naturale, vel ex inſtituto; atqui aſpectus aſtrorum non eſt ſignum illorum neque naturale, neque ex inſtituto: ergo non eſt illorum ſignum infallibile.

Prima pars Minoris probatur.

Illud non eſt ſignum naturale alterius, inter quod & aliud nulla eſt neceſſaria connexio; atqui inter aſpectum aſtrorum, & effectus noſtros liberos nulla eſt neceſſaria connexio: ergo ille non

eſt

eſt ſignum naturale iſtorum.

Major pr. Neceſſaria connexio inter aſpectum aſtrorum, & effectus noſtros liberos, aliunde peti non poteſt, quàm ex eo, quòd aſpectus ille aſtrorum ſit cauſa illorum noſtrorum effectuum liberorum, aut ipſe ſit effectus noſtrorum effectuum liberorum; atqui ipſe neque eſt cauſa noſtrorum effectuum liberorum, neque etiam effectus noſtrorum effectuum liberorum: ergo inter aſpectum aſtrorum, & noſtros effectus liberos nulla eſt neceſſaria connexio.

Prima pars Minoris probatur, de ſecunda enim nemo dubitat.

Illud non eſt cauſa alterius, quod non eſt, quando eſt aliud; atqui aſpectus ille aſtrorum non eſt, cùm ſunt multi noſtri effectus liberi: ergo non eſt cauſa illorum.

Minor pr. Aſpectus aſtrorum nihil eſt aliud, quàm aſtra certo modo conjuncta; atqui cùm ſunt illi effectus noſtri liberi, non ſunt illa aſtra certo modo conjuncta: ergo non eſt etiam ille aſpectus aſtrorum.

Minor pr. Conjunctio eadem aſtrorum non recurrit, niſi poſt longum tempus; atqui noſtri actus liberi ſingulis ferè momentis recurrunt: ergo cùm ſunt noſtri effectus liberi non ſunt illa aſtra certo modo conjuncta.

Probatur ſecunda pars Minoris ſecundi argumenti, non eſſe ſignum ex inſtituto noſtrorum actuum liberorum.

Signum ex inſtituto eſt illud, quod ſignificat ex beneplacito agentis liberi; atqui aſpectus aſtrorum non ſignificat ex beneplacito ullius a-

 gentis

gentis liberi noſtros effectus liberos; ergo aſpectus aſtrorum non eſt ſignum ex inſtituto noſtrorum effectuum liberorum.

Minor pr. Illud agens liberum non poteſt eſſe niſi Deus; atqui non ſignificat ex beneplacito Dei: ergo neque ullius agentis liberi.

Minor pr. Ut aſpectus ille ſignificet ex beneplacito Dei noſtros effectus liberos, debet illud ejus beneplacitum nobis eſſe notum; atqui hujuſmodi beneplacitum nobis notum non eſt: ergo non ſignificat ex Dei beneplacito.

Minor pr. Beneplacitum illud Dei non poteſt aliter nobis eſſe notum, quàm per revelationem; atqui non eſt nobis notum per revelationem: ergo non eſt nobis notum.

Minor pr. Revelatio illa non poteſt eſſe niſi privata, vel publica; atqui non eſt privata, neque publica: ergo non eſt notum per revelationem.

De privata res clara eſt, nullus enim tam dicitur habere, & probatur non eſſe publicam.

Illa revelatio non poteſt eſſe publica, cui Eccleſia negat præbendum eſſe aſſenſum; atqui Eccleſia negat præbendum eſſe aſſenſum hujuſmodi revelationi: ergo non poteſt dici eſſe publica.

Minor pr. Sacri Canones damnant Aſtrologos & prohibent aſſenſum eorum prædictionibus: ergo Eccleſia negat præbendum eſſe aſſenſum hujuſmodi revelationi.

Objicies. Ex eo certò præcognoſci poſſunt effectus à noſtra libertate pendentes, quod eſt ſignum illorum infallibile; atqui aſpectus aſtrorum eſt ſignum infallibile effectuum noſtrorum libe-

liberorum: ergo ex eo certò cognoſci poſſunt, effectus à noſtra libertate pendentes.

Minor pr. Illud eſt ſignum infallibile effectuum noſtrorum liberorum quod Deus inſtituit in ſignum illorum; atqui Deus inſtituit aſpectum aſtrorum in ſignum noſtrorum effectuum liberorum: ergo aſpectus aſtrorum eſt ſignum infallibile illorum.

Minor pr. Illud Deus inſtituit in ſignum effectuum noſtrorum liberorum, quod Scriptura dicit Deum poſuiſſe in ſigna illorum; atqui *Geneſeos* 1. Scriptura dicit poſita eſſe ſidera in ſigna illorum: ergo Deus inſtituit aſpectum aſtrorum in ſignum infallibile noſtrorum effectuum liberorum.

Minor pr. Poſita ſunt ſidera in ſigna illorum, vel aliorum; atqui non ſunt poſita in ſigna aliorum: ergo poſita ſunt in ſigna illorum.

Minor pr. Illa alia non poſſunt eſſe niſi imbres, & tempeſtates; atqui non ſunt poſita in ſigna imbrium, & tempeſtatum: ergo neque in ſigna aliorum.

Minor pr. Ideo tantùm dici poſſunt poſita eſſe in ſigna imbrium, & tempeſtatum, quia ex illis certò præcognoſcimus imbres, & tempeſtates; atqui hæc ratio nulla eſt: ergo non ſunt poſita in ſigna imbrium & tempeſtatum.

Minor pr. Ex iis certò præcognoſcuntur effectus noſtri liberi; atqui ex conceſſis non ſunt poſita in ſigna illorum: ergo hæc ratio nulla eſt.

Major pr. Illud certò præcognoſcitur ex aſpectu aſtrorum, quod ita evenit, ſicut venit in

prædicitur ab intuentibus illum; atqui effectus noſtri liberi ita eveniunt ſicut prædicuntur ab intuentibus aſpectum aſtrorum: ergo ex aſpectu aſtrorum certò præcognoſcuntur effectus noſtri liberi.

Solutio: Illud certò præcognoſcitur ex aſpectu aſtrorum, quod ſicut prædicitur ab intuentibus illum aſpectum ita evenit per ſe, ſeu propter aliquam conjunctionem phyſicam, aut moralem quæ ſit inter illum aſpectum, & effectus noſtros liberos, *Concedo*. quod ita evenit per accidens, ſeu in pœnam ſuperſtitioſæ curioſitatis, & ratione peculiaris dæmonis cooperationis procurantis, ut eveniat quod ab iis, qui cum ipſo pactum inière prædictum fuit, *Nego*. atqui effectus noſtri liberi eo modo quo prædicuntur ab intuentibus aſpectum aſtrorum eveniunt per ſe, ſeu propter aliquam conjunctionem phyſicam, aut moralem, quæ ſit inter illum aſpectum, & effectus noſtros liberos, *Nego*. eo modo quo prædicuntur eveniunt in pœnam ſuperſtitioſæ curioſitatis, & credulitatis, & ratione peculiaris cooperationis dæmonis procurantis, ut eveniat, quod ab iis, qui cum ipſo pactum inière prædictum fuit, *Concedo*. Certum eſt multa evenire ex iis, quæ prædicuntur ab Aſtrologis. Verùm hoc permittit Deus exequi dæmonem, ut puniat curioſitatem eorum, qui adeunt hujuſmodi homines, ut patet multis exemplis, & deinde quia ut oracula olim, ita iſti tam ambiguè loquuntur, ut quidquid tandem eveniat in eum ſenſum trahi poſſit eorum reſponſio.

* * *

DISPU-

DISPVTATIO III.

De Elementis ut ſunt partes mundi, & corpora gravia & levia.

ELEMENTA duobus modis maximè conſiderari poſſunt: primo, ut ſunt partes mundi, & corpora gravia, & levia; & ſecundò, ut ſunt principia mixtionis. De illis hoc ſecundo modo ſpectatis agemus Tractatu ſequenti. In iſto verò conſiderabimus ea priori modo, & de iis inquiremus: Primò quænam ſit eorum natura: Secundò, in quo numero ſint: Tertiò, quemnam habeant inter ſe ordinem, & in quo loco unumquodque ſit: Quartò, quænam illis figura conveniat, & an habeat proportionem decuplam in magnitudine: Quintò, an gravitas, & levitas, quæ ſunt principia activa motus ipſorum, ſint accidentia ipſis realiter ſuperaddita, & an nitantur efficere in illis motum cùm ſunt in proprio loco. Ac tandem, quodnam ſit principium motus projectorum, & quænam ſit natura impulſus.

SECTIO PRIMA.

De natura, ordine, numero, & figura elementorum.

PRIMA CONCLUSIO:

Solum elementum eſt corpus ſimplex ſublunare.

NULLUM aliud corpus ab elemento eſt ſublunare ſeu inferius cœlo lunæ, aut exigit tantùm duas ex primis qualitatibus: ergo ſolum elementum eſt corpus ſimplex ſublunare.

Antecedens pr. Illud aliud corpus non poteſt eſſe niſi cœleſte, aut mixtum; atqui neutum eſt: ergo nullum aliud eſt.

Minor pr. Quæ non ſunt infra lunam, aut exigunt quatuor ex primis qualitatibus, non ſunt corpora ſublunaria, nec exigunt tantùm duas ex primis qualitatibus; atqui corpora cœleſtia non ſunt infra lunam, & mixta exigunt quatuor ex primis qualitatibus: ergo corpora cœleſtia non ſunt ſublunaria, & mixta non exigunt tantùm duas ex primis qualitatibus.

Prima pars probatur, ſecunda enim clara eſt.

Corpora cœleſtia ſunt empyreum, firmamentum, & planeticum; atqui nec empyreum, nec plaueti-

neticum, nec firmamentum ſunt infra lunam: ergo corpora cœleſtia non ſunt infra lunam.

Minor pr. Nomine lunæ intelligitur cœlum lunæ, ſeu illa pars cœli planetici in qua eſt luna; atqui nec cœlum empyreum, nec firmamentum, nec planeticum ſunt infra cœlum lunæ, ſeu illam partem in qua eſt luna: ergo nec empyreum, nec firmamentum, nec planeticum ſunt infra lunam.

Minor pr. Illa non ſunt infra cœlum lunæ, quæ ſunt ſupra illud, aut ſunt ipſummet cœlum lunæ; atqui empyreum, firmamentum, & planeticum ſecundùm id, ſecundùm quod iſtud non eſt pars cœli, in qua eſt luna, ſunt ſupra cœlum lunæ, & ſecundùm id, ſecundùm quod ultimum eſt pars cœli, in qua eſt luna, eſt ipſummet cœlum lunæ: ergo nec cœlum empyreum, nec firmamentum, nec planeticum ſunt infra cœlum lunæ.

Minor pr. Luna eſt omnium planetarum infimus: ergo empyreum, firmamentum, & planeticum non ſunt infra cœlum lunæ.

Secunda Conclusio:

Materiæ elementorum inter ſe, & materiæ mixtorum ſunt ejuſdem rationis.

Illæ materiæ ſunt ejuſdem rationis, quæ ſunt ſuſceptivæ earumdem formarum; atqui ma- atque ...

teriæ elementorum inter ſe, & materiæ mixtorum ſunt ſuſceptivæ earumdem formarum: ergo materia elementorum inter ſe, & materię mixtorum ſunt ejuſdem rationis.

Minor pr. Illæ materiæ ſunt ſuſceptivæ earumdem formarum, quæ ita ſe habent ut quarum una eſt ſuſceptiva, earum eſt & alia; atqui quarum formarum eſt ſuſceptiva materia unius elementi, earum quoque eſt ſuſceptiva materia alterius elementi, aut etiam mixti; ergo materiæ elementorum, & mixtorum ſunt ſuſceptivæ earumdem formarum.

Minor pr. Certiſſimum ſignum materiam unius elementi ſuſceptivam eſſe formarum, quarum ſuſceptiva eſt materia alterius elementi, aut etiam mixti; eſt elementa inter ſe, & cum mixtis eſſe tranſmutabilia; atqui elementa inter ſe & cum mixtis ſunt in ſe invicem tranſmutabilia: ergo quarum formarum ſuſceptiva eſt materia unius elementi, earum quoque ſuſceptiva eſt materia alterius elementi, aut etiam mixti.

Minor pr. Ea verè ſunt in ſe invicem, & in mixta tranſmutabilia, quæ quotidie videmus in ea tranſmutari; atqui videmus quotidie elementa tranſmutari in ſe invicem, & in mixta: ergo elementa verè ſunt tranſmutabilia in ſe invicem, & in mixta.

Minor pr. Illa videmus quotidie tranſmutari, ex quorum uno videmus fieri aliud; atqui ex uno elemento fieri videmus, & aliud elementum, & mixtum: ergo videmus quotidie elementa in ſe invicem tranſmutari, & in mixta.

Mi-

Minor pr. Aër, & aqua ſunt elementa, & homo mixtum; atqui ex aëre valdè humido, & in cavernis refrigerato fit aqua, & ex hac cùm à nobis potatur, homo: ergo ex uno elemento fieri videmus, & aliud elementum, & mixtum.

Tertia Conclusio:

Quatuor ſunt elementa.

Tot ſunt elementa, quot ſunt corpora inferiora cœlo lunæ, & exigentia tantùm duas ex primis qualitatibus; atqui quatuor ſunt hujuſmodi corpora: ergo & quatuor elementa.

Minor pr. Ignis, aër, aqua, & terra ſunt inferiora cœlo lunæ, & exigunt tantùm duas ex primis qualitatibus: ergo quatuor ſunt hujuſmodi corpora.

Prima pars Antecedentis patet experientia, & ſecunda probabitur inferiùs.

Objicitur. Ignis non eſt elementum: ergo ſunt tantùm tria elementa.

Antecedens pr. Corpus quod non eſt infra lunam non eſt elementum; atqui ignis non eſt infra lunam: ergo non eſt elementum.

Minor pr. Cometæ ſunt propriiſſimè ignis; atqui ſæpè ſunt ſupra lunam, & non infra: ergo ignis non eſt infra lunam.

Solutio: Atqui cometæ ſunt ſæpe ſupra lunam connaturaliter, & tanquam in loco naturali, *Nego.* violenter, aut ſaltem præternaturaliter per attractionem, ſcilicet alicujus aſtri, *Concedo.* ergo ignis non eſt infra lunam, connaturaliter, *Nego.* præter-

naturaliter, aut violenter, *Concedo.* Ad rationem autem elementi ſufficit, ut ejus locus connaturalis ſit infra lunam.

QUARTA CONCLUSIO:

Terra eſt in infimo loco.

CORPUS omnium graviſſimum eſt in infimo loco; atqui terra eſt corpus omnium graviſſimum: ergo terra eſt in infimo loco.

Minor pr. Illud corpus eſt omnium graviſſimum, quod ſuperpoſitum aliis ſponte ſe illis ſubjicit; atqui terra ſuperpoſita aliis corporibus elementaribus ſponte ſe illis ſubjicit teſte experientia: ergo terra eſt corpus omnium graviſſimum.

Objicitur. Illud elementum non eſt in infimo loco, quod non eſt in medio mundi; atqui terra non eſt in medio mundi: ergo neque in infimo loco.

Minor pr. Illud corpus non eſt in medio mundi, quod vergit magis ad unam cœli partem, quàm ad aliam; atqui terra magis vergit ad unam cœli partem, quàm ad aliam: ergo non eſt in medio mundi.

Minor pr. Quod magis vergit ad orientem, & occidentem, quàm ad zenit, magis vergit ad unam cœli partem, quàm ad aliam; atqui terra magis vergit ad orientem, & occidentem quàm ad zenit: ergo terra magis vergit ad unam cœli partem, quàm ad aliam.

Minor pr. Quod magis vergit ad ſidera exiſtentia in ortu, & occaſu, quàm ad eadem exiſtentia

ſtentia in zenit, magis vergit ad orientem, & occidentem, quàm ad zenit; atqui terra magis vergit ad ſidera exiſtentia in ortu, & occaſu, quàm in zenit: ergo terra magis vergit ad orientem, & occidentem, quàm ad zenit.

Minor pr. Terra magis vergit ad ſidera quæ ſunt illi propinquiora; atqui ſidera exiſtentia in ortu, & occaſu ſunt illi propinquiora, quàm exiſtentia in zenit: ergo terra magis vergit ad ſidera exiſteutia in ortu, & occaſu, quàm exiſtentia in zenit.

Minor pr. Sidera eò ſunt propinquiora terræ, quo ex ipſa conſpecta apparent majora; atqui ſidera exiſtentia in ortu, & occaſu conſpecta è terra apparent majora, quàm exiſtentia in zenit: ergo ſidera exiſtentia in ortu, & occaſu ſunt propinquiora terræ, quàm exiſtentia in zenit.

Solutio: Sidera eò ſunt propinquiora terrę, quo ex ipſa conſpecta apparent majora per idem medium, & eodem modo diſpoſitum, *Concedo*. per medium diverſum, aut diverſimodè diſpoſitum, *Nego.* atqui ſidera exiſtentia in ortu, & occaſu conſpecta è terra apparent majora, quam exiſtentia in zenit, & medium eſt eòdem modo diſpoſitum, *Nego.* & eſt diverſimodè diſpoſitum, *Concedo*.

Contrà. Medium, per quod conſpiciuntur eſt aër; atqui aër eſt eodem modo diſpoſitus manè, & ſerò, ac in meridie; ergo medium eſt eodem modo diſpoſitum.

Solutio: *Neganda eſt minor*, & dicendum diverſam illam diſpoſitionem eſſe majorem craſſitiem aëris qui pluribus abundat vaporibus ma-

nè,

nè, & ſero, quam in meridie, ſicut enim nummus conſpectus à nobis intra aquam apparet major, quàm conſpectus in aëre, quia illa eſt craſſior iſto; ita ſidera conſpecta à nobis mane, & ſero per aërem craſſiorem interpoſitum, quam ſit in meridie, cernuntur à nobis majora.

QUINTA CONCLUSIO.

Terra eſt immobilis.

TERRA nullo modo movetur: ergo eſt immobilis.

Antecedens pr. Motus, quo dici poteſt moveri eſt vel à centro, vel ad centrum, vel circa centrum; atqui terra neque movetur à centro, neque ad centrum, neque circa centrum: ergo terra nullo modo movetur.

Prima pars minoris probatur.

Quod movetur à centro aſcendit; atqui terra non aſcendit: ergo terra non movetur à centro.

Minor pr. Corpus grave, & omnium graviſſimum non aſcendit; atqui terra eſt corpus grave, & omnium graviſſimum: ergo non aſcendit.

Secunda pars minoris ſuperioris argumenti, non moveri ad centrum, pr.

Illud non movetur ad centrum, quod in illo eſt; atqui terra eſt in centro: ergo non movetur ad centrum.

Minor pr. Illud eſt in centro, quod eſt in infimo loco; atqui terra eſt in infimo loco ex præcedenti concluſione: ergo terra eſt in centro.

Tertia

Tertia pars minoris ſuperioris argumenti, terram non moveri circa centrum, probatur.

Moveri circa centrum eſt moveri motu circulari; ſed terra non movetur motu circulari: ergo terra non movetur circa centrum.

Minor pr. Nulla pars ejus, quod movetur motu circulari manet in eodem loco, in quo antea erat; atqui partes terræ omnes manent in eodem loco, in quo antea erant; ergo terra non movetur motu circulari.

Minor pr. Non minùs partes terræ manent in eodem loco, in quo erant antea, quàm cacumen montis, ex quo, vel manu, vel inſtrumento alio homo projicit lapidem rectà ſurſum; atqui cacumen montis, ex quo homo projicit lapidem rectà ſurſum manu, aut alio inſtrumento, manet in eodem loco, in quo erat antea: ergo partes terræ omnes manent in eodem loco, in quo erant antea.

Minor pr. Quod eſt locus in quem recidit lapis ille rectà ſurſum projectus, manet in loco, in quo erat antea cacumen illud montis; atqui cacumen illud montis eſt locus, in quem recidit ille lapis: ergo cacumen illud montis, ex quo homo manu, aut alio inſtrumento projicit lapidem rectà ſurſum, manet in eodem loco, in quo antea erat.

Major pr.. Quod manet in ſpatio, ex quo lapis ille fuit rectà ſurſum projectus, manet in loco, in quo erat antea cacumen illud montis; atqui quod eſt locus, in quem recidit ille lapis rectà ſurſum projectus, manet in ſpatio, ex quo lapis ille fuit rectà ſurſum projectus: ergo quod eſt

locus

locus, in quem recidit ille lapis rectà ſurſum projectus, manet in loco, in quo erat antea cacumen illud montis.

Minor pr. Ut quod eſt locus, in quem recidit ille lapis, non maneat in ſpatio, ex quo projectus fuit rectà ſurſum ille lapis, debet aut non rectà cadere, aut aliò fuiſſe delatus inter aſcendendum, aut deſcendendum; atqui & rectà cadit, & aliò non eſt delatus, neque inter deſcendendum, neque aſcendendum: ergo quod eſt locus, in quem recidit ille lapis, manet in ſpatio, ex quo ille fuit rectà ſurſum projectus.

Prima pars minoris probatur,

Corpus quod vi gravitatis deſcendit rectà deſcendit; atqui lapis iſte vi gravitatis deſcendit: ergo rectà deſcendit.

Minor pr. Quod breviori via deſcendit ad centrum rectà deſcendit; atqui quod deſcendit vi gravitatis tendit breviori via ad centrum: ergo rectà deſcendit.

Vt probetur minor præcedentis argumenti.

Suppono *ventum vehementem flare in contrariam partem ei, verſus quàm terra debet moveri, & ſic argumentor:*

Lapis non poteſt aliò deferri, quàm verſus partem, verſus quam terra movetur; atqui verſus illam non defertur; ergo aliò non defertur.

Minor pr. Verſus partem, verſus quam terra movetur deferri non poteſt lapis ab alio, quam vel à terra ipſa, vel ab aëre, quo ambitur, vel ab impulſu ipſi ab initio impreſſo, vel à gravitate cùm deſcendit; atqui non defertur eò, neque à terra ipſa, neque ab aëre, quo ambitur, neque ab impulſu

ipſi

ipſi ab initio impreſſo, neque à gravitate cùm deſcendit: ergo lapis non defertur verſus partem, verſus quam terra movetur.

Minor probatur de terra, & aere ambiente.

Ut lapis deferatur verſus partem, verſus quam terra movetur à terra ipſa, aut aëre ipſum ambiente, neceſſarium eſt, ut aer propria vi, aut impulſu à terra accepto eum eò deferat; atqui aër, neque eò defert ipſum vi propria, neque impulſu à terra accepto: ergo lapis non defertur verſus partem, verſus quam terra movetur, neque à terra ipſa, neque ab aëre, quo ambitur.

Minor pr. Ut aër eò deferat lapidem propria vi, aut impulſu accepto à terra debet eò ipſe moveri; atqui eò ipſe non movetur: ergo aër eò non defert lapidem, neque propria vi, neque impulſu à terra accepto.

Minor pr. Aër non movetur verſus partem, verſus quam terra movetur, cùm ventus vehemens eum pellit in contrariam partem; atqui in ſuppoſitione facta ventus vehemens eum pellit in contrariam partem; ergo aër eò non movetur.

Minoris ſuperioris argumenti de impulſu, & gravitate, probatur.

Lapis non defertur ab his verſus partem, verſus quam terra movetur, quæ eum pellunt tantùm rectà ſurſum, aut tantùm rectà deorſum; atqui impulſus ipſi ab initio impreſſus eum pellit tantùm rectà ſurſum, & gravitas ejus cùm deſcendit tantùm rectà deorsùm: ergo lapis non defertur verſus partem, verſus quam terra movetur, neque ab impulſu ipſi ab initio impreſſo, neque à gravitate cùm deſcendit.

Objici-

Objicitur. Illud non eſt immobile, quod movetur motu circulari; atqui terra movetur motu circulari circa centrum: ergo non eſt immobilis.

Minor pr. Ratio efficacior, quæ afferri poteſt, cur terra non moveatur motu circulari, eſt quia lapis rectà ſurſum projectus ex aliquo loco in eundem recidit; atqui hæc ratio nulla eſt: ergo terra movetur circa centrum motu circulari.

Minor pr. Ut hæc ratio ſit bona, debet motus circularis terræ impedire, ne lapis ille in eundem locum poſſit recidere; atqui hoc impedire non debet: ergo hæc ratio nulla eſt.

Minor pr. Non magis motus circularis terræ debet illud impedire, quàm motus navis ventis ſecundis utentis; atqui motus navis ventis ſecundis utentis, non impedit, quominus lapis rectà ſurſum projectus intra ipſam in eundem locum recidat: ergo motus circularis terræ impedire non debet, quo minùs lapis in eundem locum recidat.

Solutio: Non magis motus circularis terræ debet illud impedire, cùm ventus non flat in contrariam partem, ſed etiam ei favet, quàm motus navis ſecundis ventis utentis, *Eſto.* cùm ventus flat in contrariam partem, *Nego.* ergo motus circularis terræ impedire non debet quominus lapis in eundem locum decidat, cùm ventus non flat in contrariam partem, *Eſto.* cùm ventus flat in contrariam partem, *Nego.* Ratio eſt; quia in navi cùm agitetur aër, & moveatur verſus partem, verſus quàm navis movetur, poteſt utcumque intelligi quomodo lapis poſſit per illum verſus illam eandem

dem partẽ deferri, maximè cùm aër ille ſit craſſior & incluſus intra cubiculũ illud nauticum; at verò in terra cùm aër ſæpe moveatur in contrariã partem, non apparet quomodo lapis poſſit deferri verſus partem, verſus quam terra movetur, ut explicatum eſt in probatione concluſionis.

SEXTA CONCLUSIO:

Terra eſt rotunda.

TERRA non eſt plana: ergo eſt rotunda.

Antecedens pr. Terra non poteſt eſſe plana, niſi vel ab ortu ad occaſum, vel à polo ad polum; atqui non eſt plana, neque ab ortu ad occaſum, neque à polo ad polum: ergo non eſt plana.

Prima pars minoris probatur.

In terra plana ab ortu ad occaſum ſol non citiùs oritur iis, qui magis ſunt orientales, quàm iis, qui ſunt occidentaliores; atqui ſol oritur citiùs iis, qui ſunt magis orientales: ergo terra non eſt plana ab ortu ad occaſum.

Major pr. Sol non oritur citiùs iis, à quibus priùs non videtur; atqui in terra plana ſol non videtur priùs ab iis, qui ſunt magis orientales: ergo non oritur illis citiùs.

Minor pr. In terra plana ſol videtur ſtatim ac oritur ab iis, qui ſunt magis occidentales: ergo non videtur priùs ab iis, qui ſunt magis orientales.

Antecedens pr. Sol videtur ex omni loco, ex quo ad ipſum duci poteſt linea recta, non impedita per corpus opacũ; atqui ex omni parte terræ

planæ

planæ duci poteſt ad ſolem cùm primò oritur linea recta, non impedita per corpus opacum: ergo ſol videtur ſtatim, ac oritur ab iis, qui ſunt magis occidentales.

Secunda pars ſuperioris argumenti, terram non eſſe planam à polo ad polum, pr.

In terra plana à polo ad polum ſtellæ fixæ, quæ videntur ab iis, qui ſunt verſus unum polum, videntur & ab aliis, qui ſunt verſus alium; atqui ſtellæ fixæ, quæ videntur ab iis, qui ſunt verſus unum polum non videntur ab aliis, qui ſunt verſus alium: ergo terra non eſt plana à polo ad polum.

Major pr. Stellæ fixæ videntur ex omni loco, ex quo ad ipſas duci poteſt linea recta, non impedita per corpus opacum; atqui in terra plana à polo ad polum duci poteſt linea recta ad ſtellas fixas, non impedita per corpus opacum tam benè ab uno polo, quam ab alio: ergo in terra plana à polo ad polum ſtellæ fixæ, quæ videntur ab iis, qui ſunt verſus unum polum, videntur & ab aliis qui ſunt verſus alium.

Minor pr. Corpus opacum impediens productionem lineæ rectæ ad ſtellas fixas ab uno polo potiùs quam ab alio, non poteſt eſſe niſi tumor terræ; atqui in terra plana à polo ad polum nullus eſt tumor: ergo in terra plana à polo ad polum duci poteſt linea recta ad ſtellas fixas, non impedita per corpus opacum.

Major pr. Illud corpus opacum non poteſt eſſe niſi vel aër, vel ignis, vel cœlum planeticum intermedium inter nos, & ſtellas fixas, vel tumor terræ; atqui non eſt neque aër, neque ignis, neque cœlum planeticum; ergo dicendus eſt eſſe tumor terræ,

Minor pr.

Minor pr. Illa non ſunt illud corpus opacum, quæ ſunt diaphana; atqui aër, ignis, & cœlum planeticum ſunt diaphana: ergo illud corpus opacum non poteſt eſſe aër, ignis, neque cœlum planeticum.

Objicitur. Terra videtur à nobis ſpectantibus eam ex edito loco plana: ergo verè dici poteſt plana.

Solutio: Terra videtur à nobis ſpectantibus eam ex edito loco, plana propter magnitudinem circuli quem efformat, *Concedo.* quod verè ita ſit, *Nego.*

Contrà. Corpus ſecans aliud in rectum per ſui interpoſitionem inter illud, & noſtrum oculum, eſt verè planum; atqui terra per ſui interpoſitionem inter ſolem, & noſtrum oculum illum ſecat in rectum: ergo eſt verè plana, & non tantùm apparenter.

Solutio: Corpus ſecans verè aliud in rectum per ſui interpoſitionem inter illud, & noſtrum oculum eſt verè planum, *Concedo.* ſecans tantùm apparenter propter magnitudinem circuli, quem efformat, *Nego.* atqui terra per ſui interpoſitionem inter ſolem, & noſtrum oculum illum ſecat in rectum verè, & reipſa, *Nego.* apparenter tantùm propter magnitudinem circuli quem efformat, *Concedo.*

Contrà. Corpus, quod ſecat aliud in rectum tantùm apparenter, & propter magnitudinem circuli, quem efformat, debet ſupponi rotundum; atqui terra non poteſt ſupponi rotunda: ergo non ſecat ſolem in rectum propter magnitudinem circuli, quem efformat.

Minor pr

Minor pr. Illud corpus dici non poteſt rotundum in quo ingentes, & crebræ ſunt depreſſiones, & maximi tumores; atqui in terra ingentes, & crebræ ſunt depreſſiones vallium, & maximi tumores montium: ergo non poteſt dici rotunda.

Solutio: Illud corpus non poteſt dici rotundum in quo crebræ ſunt depreſſiones, & maximi tumores, ſi illi tumores, & depreſſiones notabiles ſint, habita ratione magnitudinis illius corporis, *Concedo.* ſi non ſint notabiles, & habeant ſe ad illud, ut ſe habent rimæ, & commiſſuræ ad pilam luſoriam, *Nego.* atqui in terra ingentes, & crebræ ſunt depreſſiones vallium, & tumores montium maximi, majoritate notabili habita ratione magnitudinis terræ, *Nego.* magnitudine non notabili, *Concedo.*

Certè tumores montium, & depreſſiones vallium, ſunt quid minùs reſpectu magnitudinis terræ, quàm rimæ, & commiſſuræ pilæ luſoriæ, comparatæ cum ejus magnitudine, ac proinde ſicut iſtæ non impediunt pilæ rotunditatem: ita neque tumores montium cenſendi ſunt obeſſe rotunditati terræ.

SEPTIMA CONCLUSIO:

Centrum gravitatis terræ, eſt idem cum centro magnitudinis univerſi.

CENTRUM magnitudinis terræ eſt infimus locus; atqui centrum magnitudinis univerſi, eſt etiam infimus locus: ergo centrum gravitatis terræ

ræ, eſt idem cum centro magnitudinis univerſi.

Minor pr. Centrum magnitudinis univerſi, eſt ille locus in univerſo, qui magis diſtat à circumferentia; atqui infimus magis diſtat à circumferentia: ergo centrum magnitudinis univerſi eſt infimus locus.

Octava Conclusio.

Centrum gravitatis terræ, & magnitudinis eſt etiam idem.

Centrum gravitatis terræ eſt infimus locus; atqui centrum magnitudinis ejus eſt etiam locus infimus: ergo centrum gravitatis terræ, & magnitudinis eſt idem.

Minor pr. Infimus locus eſt ille, ad quem gravia cadentia in terram ad perpendiculum tendunt; atqui tendunt ad centrum magnitudinis terræ: ergo centrum magnitudinis terræ eſt infimus locus.

Minor pr. Illud tendit ad centrum magnitudinis terræ, quod in illam cadens dividit illam in partes æquales; atqui gravia cadentia in terram ad perpendiculum dividunt illam in partes æquales: ergo gravia in terram cadentia ad perpendiculum tendunt ad centrum magnitudinis terræ.

Minor pr. Illud terram dividit in partes æquales, quod in illam cadens conſtituit angulos rectos ſphærales; atqui gravia cadentia in terram conſtituunt angulos rectos ſphærales: ergo gravia cadentia in terram dividunt illam in duas partes æquales.

Major præcedentis argumenti probatur.

Illud dividit terram in duas partes æquales, à quo ducta linea recta tranſit per centrum magnitudiuis terræ; atqui linea recta ducta ab eo, quod dividit terram in duas partes æquales, tranſit per centrum magnitudinis terræ: ergo illud tendit ad centrum magnitudinis terræ, quod in illam cadens dividit illam in partes æquales.

Minor pr. Linea tantùm quæ eſt diameter, dividit terram in duas partes æquales; atqui diameter tranſit per centrum magnitudinis terræ: ergo linea recta ducta ab eo, quod dividit terram in duas partes æquales, tranſit per centrum magnitudinis terræ.

Objicitur. In corpore rotundo, quod habet partes alias aliis graviores centrum magnitudinis, & gravitatis ejus non eſt idem; atqui terra eſt rotunda, & habet partes alias aliis graviores: ergo centrum gravitatis, & magnitudinis ejus non eſt idem.

Solutio: Centrum magnitudinis, & gravitatis non eſt idẽ in corpore rotundo, quod habet partes alias aliis graviores, ſi partes illæ minùs graves omnes ſint pro una medietate, & graviores pro alia, *Concedo.* ſi non ſint omnes pro una medietate, ſed earum aliquæ pro una, & aliæ pro alia, *Nego.* Certè globus partim ligneus, & partim laneus, ſed ita, ut poſt unam partem ligneam ſequeretur lanea, & poſt hanc lignea, & poſt iſtam lanea, & ſic conſequenter haberet partes inæqualiter graves, & nihilominus, quia leves omnes non ſe tenent ex una medietate, & graves ex alia, centrum gravitatis, & magnitudinis ejus eſſet planè idem; atqui

qui terra eſt rotunda, & habet partes alias aliis graviores, & graviores tenent ſe omnes ex una medietate, & leviores ex alia, *Nego*. & non ſe tenent omnes ex una medietate, ſed ſunt permixtæ graviores cum levioribus, *Concedo*.

Contrà. Partes terræ tectæ aquis, & partes ejuſdem à ſole exſiccatæ ſunt aliæ aliis graviores; atqui partes terræ aquis tectæ tenent ſe omnes ex una medietate, & exſiccatæ à ſole ex alia: ergo partes terræ graviores tenent ſe omnes ex una medietate, & leviores ex alia.

Minor pr. Partes terræ aquis tectæ ſunt illæ, quæ latent ſub mari, & exſiccatæ à ſole, quæ eo non teguntur; atqui partes terræ, quæ latent ſub mari tenent ſe ex una medietate, & quæ eo non teguntur ex alia: ergo partes terræ aquis tectæ tenent ſe omnes ex una medietate, & exſiccatæ à ſole ex alia.

Solutio: *Neganda eſt minor*, quia dividi non poteſt terra in duas partes æquales, ut patet ſatis ex globo terreſtri, quin in unaquaque quomodocunque illa fiat diviſio, ſint partes aliquæ tectæ aquis, & aliæ exſiccatæ à ſole, ac proinde partes omnes tectæ aquis non ſe tenent ex una medietate, & exſiccatæ à ſole ex alia.

Contrà. Ita poteſt fieri iſta diviſio in duas medietates, ut una habeat multo plures partes tectas aqua, quam alia: ergo nulla ſolutio.

Solutio: Ita poteſt fieri iſta diviſio terræ in duas medietates, ut una habeat plures partes tectas aqua quam alia, & in iſta non fiet compenſatio propter aquas in ejus viſceribus incluſas, & per ejus meatus ſubterraneos diſcurrentes, *Nego*.

& fiet compenſatio, *Concedo.*

Contrà. Per aquas illas incluſas, & diſcurrentes non fit ſufficiens compenſatio: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Per aquas illas incluſas non poteſt fieri ſufficiens compenſatio, niſi illæ ſint ferè æquales illis, quæ tegunt partes terræ; atqui ſunt longè minores; ergo per aquas incluſas, & diſcurrentes non fit ſufficiens compenſatio.

Solutio: Per illas aquas incluſas non poteſt fieri ſufficiens compenſatio, niſi illæ ſint ferè æquales illis, quæ tegunt partes terræ, ſi in meatibus, per quos diſcurrunt, & in receptaculis, quibus aſſervantur, non ſit aër ſæpe multus ſupplens per ſuam levitatē id, quod deeſt ad ſufficientem illam compenſationem, *Concedo*, ſi ſit aër, *Nego*. atqui ſunt longè minores, & non eſt aër in meatibus, per quos diſcurrunt, *Nego*. & eſt aër, *Concedo*. Certè meatus iſti non ita coaptantur aquis fluentibus, ut omnino ab illis impleantur, nulluſque locus ſit aëri, qui ad vitandum vacuum ſuccedit ut plurimùm in ſpatia non occupata à terra, aut aqua.

NONA CONCLUSIO:

Aqua ſecundùm ſuperficiem convexam eſt rotunda.

MARE non eſt planum; ergo aqua eſt rotunda.

Antecedens pr. In mari plano ſignum in littore poſitum, videtur tam facilè à remotioribus, ac à propinquioribus; atqui ſignum poſitum in littore maris, nō videtur tam facilè à remotioribus, [ac à p]ropinquioribus: ergo mare non eſt planum.

Major pr.

Major pr. Signum in littore maris poſitum videtur ex omni loco, ex quo ad ipſum duci poteſt linea recta, non impedita per corpus opacum; atqui ex loco illo maris ſi ſupponatur planum in quo exiſtunt remotiores, tam benè duci poteſt linea recta, non impedita per corpus opacum ad ſignum in littore poſitum, quam ex loco in quo ſunt propinquiores: ergo in mari plano ſignum in littore poſitum videtur tam facilè à remotioribus, ac à propinquioribus.

Minor pr. Corpus opacum impediens ne duci poſſit linea recta ex loco, in quo exiſtunt remotiores, non poteſt eſſe niſi tumor aliquis aquæ intermediæ; atqui non eſt tumor aquæ intermediæ; ergo in mari quod ſupponitur planum ex loco in quo exiſtunt remotiores, tam benè duci poteſt linea recta, non impedita per corpus opacum, ac ex loco in quo exiſtunt viciniores.

Minor pr. Illud corpus opacum non poteſt eſſe niſi aër interjacens, aut tumor aliquis aquæ intermediæ; atqui non eſt aër interjacens: ergo eſt aliquis tumor aquæ intermediæ.

Minor pr. Illud non eſt corpus opacum quod eſt diaphanum; atqui aër interjacens eſt diaphanus: ergo non eſt aër interjacens.

Minor pr. Illud eſt diaphanum, quod non impedit ne videantur ea inter quæ interponitur; atqui aër non impedit ne videantur ea inter quæ interponitur teſte experientia: ergo aër interjacens eſt diaphanus.

DECIMA CONCLUSIO:

Aqua unicum facit globum cum terra.

QUOD facit globum, & non facit diſtinctum à terra, debet facere unum cum illa; atqui aqua facit globum, & non facit diſtinctum à terra: ergo facit tantùm unicum cum illa.

Minor pr. Globus diſtinctus efformatus ab aqua debet eſſe neceſſariò, vel ſuperior, vel inferior, vel æqualis globo terræ; atqui globus diſtinctus non poteſt eſſe, neque ſuperior, neque inferior, neque æqualis globo terræ: ergo aqua non facit globum diſtinctum à terra.

Prima pars minoris, non eſſe ſuperiorem, probatur.

Corpus grave, quod ex globo ſuperiori accedit ad inferiorem faciliùs, & minori vi movetur, quam cùm ex inferiori accedit ad ſuperiorem; atqui corpus grave ex globo aquæ accedens ad globum terræ non faciliùs movetur, quam ex globo terræ accedens ad globum aquæ: ergo globus aquæ non eſt ſuperior globo terræ.

Minor pr. Naves ſunt corpus grave; atqui naves accedentes ex globo aquæ ad globum terræ, non faciliùs moventur, quam ex globo terræ ad globum aquæ: ergo corpus grave ex globo aquæ accedens ad globum terræ non faciliùs movetur, quam ex globo terræ accedens ad globum aquæ.

Minor pr. Naves accedentes ad littus accedunt ex globo aquæ ad globum terræ, & recedentes

dentes è littore accedunt è globo terræ ad globum aquæ; atqui naves non faciliùs accedunt ad littus, quàm ab eo recedunt: ergo naves accedentes ex globo aquæ ad globum terræ non faciliùs moventur, quam ex globo terræ ad globum aquæ.

Secunda pars minoris, globum aquæ non eſſe inferiorem, probatur.

Globus, qui eſt alio levior, non debet eo eſſe inferior; atqui globus aquæ eſt levior globo terræ: ergo non debet eſſe inferior illo.

Minor pr. Globus aquæ eſt levior eo qui eſt omnium graviſſimus; atqui globus terræ eſt omnium graviſſimus ex tertia concluſione: ergo globus aquæ eſt levior globo terræ.

Tertia pars minoris, globum aquæ non eſſe æqualem globo terræ, probatur.

Globus aquæ diſtinctus à globo terræ, iſti non poteſt dici æqualis, quin projiciat diſtinctam umbram; atqui non projicit diſtinctam umbram: ergo non eſt æqualis globo terræ.

Minor pr. Globus aquæ projicit unam communem umbram cum globo terræ: ergo non projicit diſtinctam.

Antecedens pr. Talem umbram projicit globus aquæ, qualem videmus in eclipſi lunæ; atqui illa eſt communis cum illa globi terræ: ergo globus aquæ projicit unam communem umbram cum globo terræ.

Objicitur. Globus aquæ eſt diſtinctus à globo terræ: ergo aqua non facit unicum globum cum terra.

Antecedens pr. Globus aquæ eſt ſuperior glo-u.

bo terræ: ergo globus aquæ eſt diſtinctus à globo terræ.

Antecedens pr. Globus aquæ eſt ſuperior omni alio globo, qui videtur eo inferior; atqui globus terræ videtur inferior globo aquæ ab omnibus, qui eam intuentur ex alto mari: ergo globus terræ eſt inferior globo aquæ.

Solutio: Globus aquæ eſt ſuperior omni alio globo, qui videtur eo inferior, quòd verè ita ſit, *Concedo*, propterea quòd ſit obſcurior, & obſcuriora apparere ſoleant depreſſiora, *Nego*. atqui globus terræ videtur inferior globo aquæ, quòd verè ſit, *Nego*, propterea quòd ſit obſcurior, & obſcuriora appareant depreſſiora, *Concedo*. Certè pictores cùm aliquid volunt repræſentare depreſſius in tabella omnino æquali, non aliud adhibent quam colorem aliquem obſcuriorem eo, per quem repræſentant aliud magis elatum.

Contrà. Globus terræ videtur inferior globo aquæ, non tantùm quod ſit obſcurior; ſed quòd verè, & reipſa ita ſe habeat: ergo eſt verè eo inferior.

Antecedens pr. Globus terræ eſt verè inferior eo, quod Deus miraculosè continet, ne effundat ſe ſuper globum terræ; atqui Deus miraculosè continet globum aquæ, ne ſe effundat ſuper terram: ergo globus terræ eſt verè inferior globo aquæ.

Minor pr. Illud Deus miraculosè continet ne ſe effundat ſuper terram, cui in eum finem præfigit terminos, & limites; atqui Deus in eum finem præfigit terminos aquæ, ne ſe effundat ſuper terram: ergo Deus miraculosè continet globum

bum aquæ, ne ſe effundat ſuper terram.

Minor pr. Deus Job. trigeſimo tertio inducitur ita alloquens mare, ***huc uſque venies, & infringes tumentes fluctus tuos,*** & alibi de eodem dicitur, ***poſuiſti terminos, qui præteriri non poterant:*** ergo Deus præfigit terminos aquæ, ne ſe effundat ſuper terram.

Solutio: Ergo Deus præfigit terminos aquæ, ne ſe effundat ſuper terram, diſtinctos à receptaculis, & cavitatibus terræ, intra quas Deus ab initio eam concluſit, *Nego.* non diſtinctos ab illis cavitatibus, *Concedo.* Ratione iſtarum cavitatum, verum eſt quòd Deus poſuerit mari terminos, & dixerit, ***huc uſque venies, & ex his exire non poteris.***

Undecima Concluſio:

Aër ambit terram, & aquam.

Illud ambit terram, & aquam, quod ex omni parte eſt illis ſuperius; atqui aër ex omni parte eſt ſuperior terra, & aqua: ergo aër ex omni parte ambit terram, & aquam.

Minor pr. Illis aër eſt ſuperior ex omni parte, cui illa ſuperpoſita ſponte ſe ſubjiciunt; atqui terra, & aqua ubicumque ſuperponantur aëri, ſponte ei ſe ſubjiciunt teſte experientia: ergo aër omni ex parte eſt ſuperior terra, & aqua.

DUODECIMA CONCLUSIO:
Ignis eſt in concavo lunæ.

IN eo loco non eſt negandus eſſe ignis, in quo non eſt repugnantia eum eſſe, communis ſenſus ferè omnium dicit eum eſſe, & conjectura valdè probabilis id ſuadet; atqui nulla eſt repugnantia, quòd ignis ſit in concavo lunæ, communis ferè omnium ſenſus dicit ibi eſſe, & conjectura valdè probabilis id ſuadet: ergo ignis eſt in concavo lunæ.

Probatur tertia pars minoris, aliæ enim claræ ſunt. Conjectura valdè probabilis dicit ignem eſſe in magna mole alicubi: atqui illud alicubi eſt concavum lunæ: ergo conjectura valdè probabilis dicit ignem eſſe in concavo lunæ.

Major pr. Exiſtente elemento contrario ignis in magna mole, conjectura eſt valdè probabilis ipſū etiam alicubi exiſtere in magna mole; atqui elementum contrarium ignis, aqua ſcilicet, exiſtit in magna mole in mari: ergo conjectura eſt valdè probabilis, ignē exiſtere alicubi in magna mole.

Major pr. Non debet eſſe magnus exceſſus, & enormis in viribus, & activitate unius elementi contrarii ſupra aliud; atqui exiſtente uno elemēto contrario in magna mole, aliud etiam in magna mole non exiſtere eſt magnum, & enormem eſſe exceſſum virium, & activitatis primi ſupra ſecundum: ergo exiſtente uno emolumento contrario in magna mole, debet aliud quoque in pari mole exiſtere.

Major pr. Inter ea, inter quæ debet eſſe diutur-

na,

na, & ferè continua pugna, non debet eſſe magnus & enormis exceſſus virium, & activitatis unius ſupra aliud; atqui inter elementa contraria debet eſſe diuturna, & ferè continua pugna: ergo non debet eſſe magnus, & enormis exceſſus, in viribus, & activitate unius elementi contrarii ſupra aliud.

Major pr. Non eſt diuturna, neque continua pugna inter ea, quorum unum brevi vincit aliud; atqui ex his, quorum unum excedit valdè aliud, in viribus, & activitate, unum brevi vincit aliud: ergo inter ea, inter quæ debet eſſe ferè continua pugna, non debet eſſe magnus, & enormis exceſſus virium activitatis unius ſupra aliud.

Minor prioris argumenti probatur.

Eo modo debet eſſe pugna inter elementa contraria, quo ex ea fieri debent generationes, aut mixtorum, aut alterius elementi; atqui ferè continuò ex pugna elementorum fieri debent generationes mixtorum, aut alterius elementi: ergo inter elementa contraria debet eſſe ferè continua pugna.

Minor pr. Mixta non generata ex ſemine fieri debent ex pugna elementorum contrariorum; atqui hujuſmodi mixta ferè continuò fiunt: ergo generationes mixtorum ferè continuò fiunt ex pugna elementorum.

Objicitur. Ignis non poteſt eſſe in concavo lunæ niſi in magna vi, vel parva quantitate; atqui neutrum dici poteſt: ergo non eſt in concavo lunæ.

Reſpondeo eſſe in magna quantitate.

Contrà. Ignis in magna quantitate exiſtens in concavo lunæ abſumeret totum aërem; atqui

cum non abſumit: ergo non eſt in magna quantitate in concavo lunæ.

Major pr. Quod eſt maximè activum, & eſt applicatum in magna mole aëri, debet illum totum abſumere; atqui ignis eſt maximè activus, & exiſtens in concavo lunæ eſt applicatus in magna mole aëri: ergo ignis in magna mole exiſtens in concavo lunæ, deberet abſumere totum aërem.

Solutio: Atqui ignis eſt maximè activus, cùm eſt in materia denſa, *Concedo.* cùm eſt in materia valdè rara, *Nego.* ergo ignis in magna mole exiſtens in concavo lunæ, in materia valdè denſa deberet totum aërem abſumere, *Concedo.* in materia valdè rara, *Nego.*

Contrà. Non poteſt dici eſſe ignis in materia, etiā valdè rara in cōcavo lunæ: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Ibi non debet dici eſſe, & perſeverare ignis ubi conſervari non poteſt; atqui etiam in materia valdè rara conſervari non poteſt in concavo lunæ: ergo ignis etiam in materia valdè rara eſſe, & perſeverare non poteſt in concavo lunæ.

Minor pr. Ignis etiam in materia valdè rara conſervari non poteſt ſine pabulo; atqui in concavo lunæ nullum habet pabulum: ergo etiam in materia valdè rara conſervari non poteſt in concavo lunæ.

Solutio: Ignis etiam in materia valdè rara non poteſt cōſervari ſine pabulo, ſi non ſit in loco naturali, *Concedo.* ſi ſit in loco naturali, *Nego.* atqui in concavo lunæ nullum habet pabulum, & concavum lunæ non eſt ejus locus naturalis, *Nego.* & eſt ejus locus naturalis, *Concedo.*

Contrà.

Contrà. Concavum lunæ non eſt magis locus naturalis ullius alterius ignis, quam noſtratis; atqui non eſt locus naturalis noſtratis: ergo neque ullius alterius.

Minor pr. Illud non eſt locus naturalis noſtri ignis, quò nullus pervenit; atqui nullus noſter ignis pervenit ad concavum lunæ; ergo concavum lunæ non eſt locus naturalis noſtri ignis.

Solutio: Illud non eſt locus naturalis noſtri ignis, quò nullus pervenit, ſi non impediatur eò pervenire, *Concedo*. ſi impediatur, *Nego*. atqui nullus noſter ignis pervenit ad concavum lunæ, & non impeditur eò pervenire, *Nego*. & impeditur à contrariis agentibus ipſum in via opprimentibus, *Concedo*.

Contrà. Noſter ignis non impeditur eò pervenire quò non conatur pervenire; atqui non conatur pervenire ad concavum lunæ; ergo eò non impeditur pervenire.

Minor pr. Eò noſter ignis non conatur pervenire, quò non exigit pervenire; atqui non exigit pervenire ad concavum lunæ; ergo eò non conatur pervenire.

Minor pr. Noſter ignis non debet dici exigere eò pervenire, ubi non eſſet illuminatus, nec illuminativus; atqui in concavo lunæ non eſſet illuminatus, nec illuminativus: ergo non exigit pervenire ad concavum lunæ.

Minor pr. Ignis qui dicitur eſſe in concavo lunæ non eſt illuminatus, nec illuminativus: ergo noſter, ſi eſſet in concavo lunæ, non eſſet etiam illuminatus, nec illuminativus.

Prima pars Antecedentis probatur.

Quod eſt illuminatum videtur à nobis cùm inter illud, & nos non interponitur corpus opacum; atqui in concavo lunæ nullus ignis videtur à nobis, licèt inter illum, & nos nullum interponatur corpus opacum: ergo in concavo lunæ nullus eſt ignis qui ſit illuminatus.

Solutio: Quod eſt illuminatum ſi ſit denſum, & habeat ſatis opacitatis videtur à nobis cùm inter illud, & nos non interponitur corpus opacum, *Concedo.* ſi ſit valdè rarum & non habeat ſatis opacitatis, *Nego.* & *conceſſa minori*: ergo in concavo lunæ nullus eſt ignis, qui ſit illuminatus, denſus, & habens ſatis opacitatis ad terminandam viſionem, *Concedo*, qui non habeat ſatis opacitatis, *Nego.* Certè aër habet plus opacitatis, quam ignis, quippe minùs rarus, & tamen non videtur à nobis, ut patet cùm intuentes ductum montium cacumina inter quæ eſt magna diſtantia, nihil exiſtimamus ea diſtare, propterea quòd ſolus aër inter illa medius nobis pateat.

Secunda pars antecedentis ſuperioris argumenti, ignem non eſſe illuminativum, probatur.

Quod eſt illuminativum illuminat ea, quibus vicinum eſt; atqui ignis in concavo lunæ non illuminat ea, quibus eſt vicinus: ergo ignis in concavo lunæ non eſt illuminativus.

Minor pr, Ignis in concavo lunæ eſt vicinus lunæ; atqui non illuminat lunam: ergo non illuminat ea, quibus eſt vicinus.

Minor pr. Numquam magis dici poteſt ignis illuminare lunam, quam in eclipſi; atqui in eclipſi non illuminat lunam: ergo non illuminat lunam.

Solutio; Atqui in eclipſi non illuminat lunam ſplen-

ſplendore accedente ad eum, quem accipit à ſole, *Concedo* alio minori, *Nego.* & *eodem modo, conſequens diſtinguendum eſt:* Certè cùm luna etiam in eclipſi à nobis videatur, negandum non eſt quin habeat lumen partim à ſe, & partim ab igne vicino.

SECTIO II.

De magnitudine elementorum.

PRIMA CONCLUSIO:

Terra eſt punctalis magnitudinis reſpectu firmamenti.

QUod eſt minus eo, quod eſt tantùm punctalis magnitudinis reſpectu firmamenti, reſpectu ejuſdem eſt tantùm punctalis magnitudinis; atqui terra eſt minor eo, quod eſt tantùm punctalis magnitudinis reſpectu firmamenti: ergo terra eſt tantùm punctalis magnitudinis reſpectu firmamenti.

Minor pr. Terra eſt minor ſtellis; atqui illæ ſunt tantùm punctalis magnitudinis reſpectu firmamenti: ergo terra eſt minor eo, quod eſt tantum punctalis magnitudinis reſpectu firmamenti.

Major pr. Quod eſt minus ſole eſt minus ſtellis; atqui ex aſtronomis terra eſt longè minor ſole: ergo eſt etiam minor ſtellis.

Major pr. Stellæ ex aſtronomis ſunt longè majores

jores ſole: ergo quod eſt minus ſole, eſt etiam minus ſtellis.

SECUNDA CONCLUSIO:

Elementa totalia non ſervant inter ſe proportionem decuplam.

TERRA, & aqua non ſervant inter ſe proportionem decuplam: ergo nec elementa.

Antecedens pr. Illa non ſervant inter ſe proportionem decuplam quoad magnitudinem localem, quorum unum non eſt majus alio decies; atqui aqua non eſt major terra decies: ergo aqua, & terra non ſervant inter ſe proportionem decuplam.

Minor pr. Illud non eſt majus alio decies, cujus diameter non eſt major decies diametro alterius; atqui diameter aquæ non eſt major decies diametro terræ: ergo aqua non eſt major terra decies.

Minor pr. Diameter aquæ eſt minor diametro terræ: ergo non eſt major decies.

Antecedens pr. Profunditas maris eſt diameter, aut ad minus ſemidiameter aquæ; atqui profunditas maris eſt minor, quam ſit diameter, aut ſemidiameter terræ: ergo diameter aquæ eſt minor diametro terræ;

Minor probatur. Illud quod continet tantum tria milliaria eſt minus eo, quod continet triginta octo, aut ſeptuaginta ſeptem milliaria; atqui ſemidiameter terræ continet triginta octo, & diameter ſeptuaginta ſex milliaria, & profun-

ſunditas maris ex experientia certa nautarum, & urinatorum tantùm tria milliaria: ergo profunditas maris eſt minor quàm ſit diameter, aut ſemidiameter terræ.

SECTIO III.

De virtutibus & principiis motivis elementorum, gravitate ſcilicet & levitate, deque motu naturali gravium & levium.

PRIMA CONCLUSIO.

Gravitas & levitas non ſunt accidentia ſpecialia ſuperaddita formis elementaribus.

GRAVITAS nihil aliud eſt, quàm vis productiva motus deorſum, & levitas ſurſum; atqui nulla eſt neceſſitas admittendi hujuſmodi vim productivam eſſe ſpeciale accidens: ergo gravitas, & levitas non ſunt ſpecialia accidentia.

Minor pr. Forma cum ſuo temperamento connaturali poteſt hujuſmodi motus producere: ergo nulla eſt neceſſitas admittendi hujuſmodi vim productivam eſſe ſpeciale accidens.

Antecedens pr. Quod poteſt producere vim produ-

productivam illius motus, poteſt & ipſum m
tum; atqui forma poteſt producere in ſente r
contraria vim illam productivam ſpecialem ill
motus, gravitatem ſcilicet, & levitatem : ergo
producere poteſt ipſum motum.

Objicitur. Gravitas, & levitas non identifica
tur cum forma ſubſtantiali : ergo ſunt accide
ſpeciale illi ſuperadditum.

Antecedens pr. Convenit aliquid gravitati,
levitati, quod non convenit formæ ſubſtantia
ergo gravitas & levitas non identificantur cu
forma ſubſtantiali.

Antecedens pr. Eſſe intenſibile, & remiſſib
convenit gravitati, & levitati; atqui non conv
nit formæ ſubſtantiali : ergo convenit aliquid
vitati, & gravitati, quod non convenit formæ ſu
ſtantiali.

Major pr. Illud eſt intenſibile in gravitate,
levitate, quod modo magis, modò minus gra
tat; atqui multa ſunt quæ modò magis, mo
minus gravitant : ergo eſſe intenſibile, & rem
ſibile convenit gravitati, & levitati.

Major pr. Modò magis modò minus gravit
re eſt vel eſſe intenſibile, vel remiſſibile in grav
tate & levitate, vel eſſe productivum modò m
joris & celerioris, modo minoris & tardioris m
tus deorſum; atqui non eſt hoc ſecundum : er
eſt primum.

Minor pr. Debet afferri aliqua ratio, cur ill
ſit productivum modò celerioris, modo tardio
motus deorſum; atqui nulla afferri poteſt rati
ergo non eſt hoc ſecundum.

Minor pr. Non poteſt alia afferri ratio, qu

qu

quòd forma modò ſit productiva celerioris motus deorſum, modò tardioris; atqui forma non poteſt dici productiva horum motuum: ergo forma non eſt productiva modò celerioris motus, modò tardioris deorſum.

Minor pr. In ſpeciebus Euchariſticis ſunt illi motus; atqui non producuntur à forma: ergo forma non debet dici eorum productiva.

Solutio: Atqui non producuntur à forma, neque ab alio ſupplente ejus abſentiam, *Nego*. non producuntur à forma, ſed ab alio ſupplente ejus abſentiam, *Concedo*: ergo forma non debet dici eorum productiva per ſe tantùm, *Concedo*. per ſe, vel per aliud, ſupplens ejus vices, *Nego*.

Contrà. Illud ſupplens non poteſt eſſe niſi Deus; atqui non eſt Deus: ergo hi motus non producuntur ab alio ſupplente.

Maior pr. Deus non ſupplet defectum formæ ſubſtantialis in productione motus deorſum præſente gravitate ſpeciali qualitate; atqui in ſpeciebus Euchariſticis eſt gravitas ſpecialis qualitas: ergo Deus non ſupplet defectum formæ ſubſtantialis.

Minor pr. Gravitas in multis aliis rebus eſt ſpecialis qualitas: ergo & in ſpeciebus Euchariſticis.

Antecedens pr. In multis aliis rebus mutata forma ſubſtantiali manet eadem gravitas: ergo gravitas in multis aliis rebus non eſt forma ſubſtantialis, ſed ſpecialis qualitas.

Solutio: In aliis rebus mutatâ formâ ſubſtantiali manet eadem gravitas ſubſtantialis, ſeu in actu primo, *Nego*. accidentalis & in actu ſecundo,

do, *Concedo.* ergo gravitas ſubſtantialis, ſeu in actu primo non eſt forma ſubſtantialis, *Nego.* accidentalis, *Concedo.*

Contrà. Gravitas in actu primo eſt vis productiva motus deorſum; atqui illa vis non eſt forma ſubſtantialis: ergo nec gravitas in actu primo.

Minor pr. Manente formâ ſubſtantiali mutatur vis illa productiva: ergo vis illa non eſt forma ſubſtantialis.

Solutio: Manente formâ cum ſuo temperamento connaturali mutatur illa vis productiva, *Nego.* ſublato ejus temperamento connaturali, *Concedo.* ergo vis illa, ſeu gravitas non eſt ſola forma ſubſtantialis ſine temperamento connaturali, *Concedo.* cum ſuo temperamento connaturali, *Nego.*

Contrà. Manente formâ cum ſuo temperamento connaturali non manet eadem gravitas: ergo gravitas non eſt forma ſubſtantialis cum ſuo temperamento connaturali

Antecedens pr. In partibus viventis eſt eadem forma ſubſtantialis, & temperamentum ipſi connaturale; atqui non eſt eadem gravitas: ergo non manet eadem gravitas manente formâ ſubſtantiali cum ſuo temperamento connaturali.

Solutio: In partibus viventis eſt eadem forma, & temperamentum idem, *Nego.* diverſum, *Concedo.* & *conceſsâ Minori*: ergo non manet eadem gravitas manente formâ cum ſuo temperamento connaturali eodem, *Nego.* diverſo, *Concedo.*

Contrà. Gravitas in homine non eſt anima rationalis, & ejus temperamentum connaturale idem: ergo gravitas non eſt forma, & ejus tempera-

pera-

peramentum connaturale quantumvis idem.

Antecedens pr. Gravitas eſt aliquid materiale; atqui anima rationalis non eſt aliquid materiale: ergo gravitas non eſt anima rationalis, & ejus temperamentum connaturale idem.

Solutio: Gravitas eſt aliquid materiale, ſecundùm id totum, quod dicit, *Concedo.* ſumpta tantùm ſecundùm partem ejus, quod dicit, *Nego.* atqui forma hominis non eſt aliquid materiale, & eſt totum id, quod dicit gravitas, *Nego.* & eſt tantùm pars ejus, quod dicit, *Concedo.* Aliud, quod dicit gravitas eſt temperamentum, quod ſine dubio eſt materiale, & conſequenter etiam totum, quod conflat cum altera parte quantumvis immateriali. Totum enim quod habet vel unam ſolam partem materialem eſt materiale, ſeu non habens independentiam à re impenetrabili.

SECUNDA CONCLUSIO:

Sicut terræ convenit gravitas ſimpliciter, & aquæ ſecundùm quid, ita levitas convenit igni ſimpliciter & aëri ſecundùm quid.

GRAVITAS ſimpliciter eſt deſcenſus infra omnia, & gravitas ſecundùm quid deſcenſus infra aliqua tantùm, levitas ſimpliciter è contrario, eſt aſcenſus ſuper omnia, & levitas ſecundùm quid aſcenſus tantùm ſupra aliqua; atqui terræ convenit deſcenſus infra omnia, & aquæ infra aliqua

tan-

tantùm; igni verò aſcenſus ſupra omnia, & aëri aſcenſus ſupra aliqua tantùm: ergo gravitas ſimpliciter convenit terræ, & aquæ ſecundùm quid, levitas ſimpliciter convenit igni, & aëri ſecundùm quid.

Minor pr. Illi verè cōvenit deſcenſus infra omnia, quod ſuperpoſitum aliis ſponte deſcēdit infra omnia, & illi tantùm ſecundùm quid, quod deſcendit tantùm infra aliqua, Similiter aſcenſus ſuper omnia proprius eſt illius, quod ſuppoſitum aliis ſponte aſcendit ſupra omnia, ejus verò tantùm ſecundùm quid, quod aſcendit tantùm ſupra aliqua; atqui terra ſuperpoſita aliis, deſcendit infra omnia, aqua verò tantùm infra aliqua; ſimiliter ignis ſuppoſitus aliis propriâ via aſcendit ſupra omnia, aër verò tantùm ſupra aliqua: ergo terræ convenit deſcenſus infra omnia, & aquæ infra aliqua tantùm, igni verò aſcenſus ſuper omnia, & aëri aſcenſus ſupra aliqua tantùm.

Minorem probat experientia.

Objicitur. Aquæ convenit gravitas ſimpliciter: ergo non convenit terræ.

Antecedens pr. Illi convenit gravitas ſimpliciter quod velociùs deſcendit; atqui aqua velociùs deſcendit quàm terra: ergo gravitas ſimpliciter convenit aquæ.

Minor pr. Multum aquæ velociùs deſcendit quàm exiguum terræ: ergo aqua velociùs deſcendit quàm terra.

Solutio: Reſponderi poſſet primò cum aliquibus negando Antecedens, cujus contrarium comprobare dicunt experientiam.

Re-

Reſpondeo ſecundò : Multum aquæ velociùs deſcendit, quàm exiguum terræ, & eſt æqualis molis, *Nego* . & eſt inæqualis molis, & majoris, *Concedo*. ergo aqua velociùs deſcendit quàm terra in æquali mole, *Nego*. in inæquali mole & majori, *Concedo*, hoc autem non ſufficit ad exceſſum in gravitate, ſed requiritur ut ſit paritas molis, & aliorum, à quibus eſſe poteſt velocitas illa major deſcenſus.

Conclusio Tertia:

Elementa, nec gravitant, nec levitant in propriis locis.

Aer, ignis, aqua, & terra non gravitant, nec levitant in propriis locis: ergo nec elementa.

Minor pr. Proprius locus terræ eſt eſſe infra alia elementa, aquæ eſſe ſuper terram, aëris ſupra terram, & ignis in ſupremo loco; atqui terra infra alia elementa non gravitat, nec etiam aqua ſupra terram, ſimiliter aër ſupra aquam non levitat, nec ignis in concavo lunæ: ergo in propriis locis non gravitant, nec levitant.

Minor pr. Gravitare eſt niti ſe ſubjicere corpori leviori, levitare verò niti ſupereminere graviori; atqui terra infra alia elementa, & aqua ſupra terram non nituntur ſe ſubjicere corpori graviori, ſimiliter aer ſupra terram, & aquam, & ignis in ſupremo loco non nituntùr ſupereminere graviori: ergo terra infra alia elementa non gravitat, nec etiam aqua ſuper terram, & aër

ſupra

ſupra terram;& aquam, & ignis in ſupremo loco non levitant.

Minor pr. Illud non nititur ſe ſubjicere corpori leviori, quod nullum habet infra ſe levius; neque illud ſupereminere graviori, quod nullum habet ſupra ſe gravius; atqui terra infra alia elementa,& aqua ſuper terram nullum habent infra ſe levius, aër etiam ſupra aquam, & ignis in concavo lunæ nihil habent ſupra ſe gravius: ergo terra infra alia elementa,& aqua ſuper terram non nituntur ſe ſubjicere leviori,ſicut & aër ſuper aquam, & ignis in concavo lunæ, ſupereminere graviori.

Objicitur. Terra gravitat in proprio loco: ergo & elementa.

Antecedens pr. Proprius locus terræ eſt centrum mundi; atqui terra gravitat in centro mundi: ergo & in proprio loco.

Minor pr. Cùm terra eſt in centro mundi partes ejus ſuperiores gravitant: ergo & ipſa terra.

Antecedens pr. Gravitate eſt niti deorſum; atqui cùm terra eſt in centro mundi,partes ejus ſuperiores nituntur deorſum: ergo gravitant.

Minor pr. Quod diſtat à centro, & conatur ſe in illo ponere, nititur deorſum; atqui cùm terra eſt in centro mundi partes ejus ſuperiores diſtant à centro mundi,& conantur ſe in illo ponere: ergo cùm terra eſt in centro mundi partes ejus ſuperiores nituntur deorſum.

Prima pars Minoris clara eſt, & ſecunda probatur.

Quod exigit eſſe in centro, conatur ſe in illo conſtituere; atqui partes terræ ſuperiores exi-

gu

gunt eſſe in centro mundi : ergo conantur ſe in illo conſtituere.

Solutio: Quod exigit eſſe in centro, ſecundùm ſe immediatè, conatur ſe in illo conſtituere, *Concedo*. ſecundùm totum quod conſtituit tantùm, *Nego*. atqui partes terræ ſuperiores exigunt eſſe in centro ſecundùm ſe immediatè, *Nego*, ſecundùm totum quod conſtituunt, *Concedo*.

Contrà. Non minùs partes ſuperiores terræ exigunt eſſe in centro ſecūdùm ſe immediatè, quàm inferiores ; atqui inferiores hoc exigunt : ergo ſuperiores etiam idem exigunt.

Minor pr. Inferiores non ſunt indifferentes, ut ſint in centro : ergo exigunt eſſe in illo.

Solutio: *Negandum eſt Antecedens*, quia & ſuperiores. & inferiores nihil aliud exigunt, quàm ut totum quod conſtituunt, ſit in centro mundi ; inferiores enim ſi eſſent ſuperiores, & ſuperiores inferiores æquè contentæ eſſent, & nulla fieret ipſis violentia.

SECTIO IV.

De motu projectorum, & natura impulſus.

PRIMA CONCLUSIO:

Projecta moventur à qualitate ipſis intrinſeca, quæ vocatur vis impreſſa, aut impulſus.

PROJECTA moventur vel ab illa qualitate vel à projiciente, vel ab aëre, ſeu medio, v[el] à cœlo, vel à Deo ſolo; atqui non moventur [à] projiciente, neque ab aëre, ſeu medio, neque à cœlo, neque à Deo ſolo: ergo moventur à qualitat[e] ipſis intrinſeca, quæ dicitur vis impreſſa aut impulſus.

Prima pars Minoris probatur.

Projecta non moventur ab eo, quod non magis concurrit ad illum motum, quàm ſi non eſſet: atqui projiciens non magis concurrit ad illum motum, quàm ſi non eſſet: ergo non moventu[r] à projiciente.

Minor pr. Ille non magis concurrit ad illum motum, quàm ſi non eſſet, qui tunc interiiſſe poteſt, aut otiari, aut non eſſe illi approximatus; atqui projiciens poteſt tunc interiiſſe, otiari, & illi non eſſe approximatus teſte experientiâ: ergo

pro-

projiciens non magis concurrrit ad illum motum, quàm ſi non eſſet.

Secunda pars Minoris ſuperioris argumenti, projecta non moveri ab aere, probatur.

Aër non aliter dici poteſt cauſa illius motus, quàm quòd ejus partes vehant lapidem, eúmque trahant; atqui falſum eſt aerem trahere, & vehere lapidem: ergo projecta non moventur ab aëre:

Minor pr. Partes aëris non poſſunt vehere, & trahere lapidem niſi verſus partem; verſus quam moventur; atqui non vehunt & trahunt illum verſus partem, verſus quam moventur: ergo partes aëris non trahunt, & vehunt lapidem.

Ut probetur Minor, Suppono, *ventum valde vehementem impellere aerem verſus orientem, & projici lapidem verſus occidentem, & ſic argumentor:*

Pars, verſus quam moventur partes aëris eſt oriens; atqui partes aëris non vehunt, nec trahunt, lapidem verſus orientem: ergo partes aëris non trahunt, nec vehunt lapidem verſus partem verſus quam moventur.

Minor pr. Eò partes aëris non vehunt, & trahunt lapidem, quò lapis non movetur; atqui lapis non movetur verſus orientem: ergo partes aëris non vehunt & trahunt lapidem verſus orientem.

Minor pr. Quod movetur verſus occidentem non movetur verſus orientem; atqui lapis movetur verſus occidentem; ergo non movetur verſus orientem.

Minor pr. Eò lapis movetur, quo projicitur; atqui projicitur verſus occcidentem; ergo movetur verſus occidentem.

Aa 2

Tertia pars Minoris ſuperioris argumenti: cœlum & Deum non eſſe cauſas motus projectorum probatur.

Cauſa univerſalis non debet dici cauſa effectus niſi ſit aliquid, quod exigat illum ab illa produci; atqui Deus, & cœlum ſunt cauſæ univerſales, & nihil eſt, quod illum poſtulet ab illis produci: ergo neque cœlum, neque Deus ſunt cauſa illius motus.

Minor pr. Quod dici poteſt exigere illam productionem, eſt vel materia, vel forma lapidis, vel aliquod ejus accidens connaturale, vel aliquid eum circumſtans; atqui neque materia, neque forma lapidis, neque aliquod ejus accidens connaturale, aut aliquid eum circumſtans hoc exigunt: ergo nihil eſt quod exigat illum motum ab illis produci.

Minor pr. Illud non exigit illum motum produci, quod eſt indifferens ad illum, & multò minùs id, cui ipſe eſt contrarius; atqui materia lapidis, & quæ eum circumſtant, & accidentia ejus connaturalia ſunt indifferentia ad illum motum: ipſe verò eſt ſæpè contrarius formæ lapidis: ergo neque materia, neque forma lapidis, neque aliquod ejus accidens connaturale, aut aliquid eum circumſtans hoc exigunt.

Objicies ex Ariſtotele. Medium eſt cauſa motus lapidis projecti; atqui medium non eſt qualitas impreſſa: ergo motus lapidis projecti non eſt à qualitate impreſſa.

Solutio ex Ariſtotele. Medium eſt cauſa ſæpè adjuvans motus lapidis projecti, *Concedo*, cauſa totalis, & adæquata, *Nego*. & *conceſsâ Minori*: ergo mo-

motus lapidis projecti non eſt à qualitate impreſ-ſa ſemper ut à cauſa totali, & adæquata, cum qua nihil aliud concurrit, *Concedo.* ut à cauſa præcipua, *Nego.*

Contrà. Aër ordinariè eſt medium per quod projicitur lapis; atqui aër eſt cauſa totalis, & adæquata motus lapidis projecti: ergo & medium.

Minor pr. Partes aeris trahunt lapidem projectum per aëremtergo aër eſt cauſa totalis, & adæquata motus lapidis projecti per aërem.

Antecedens pr. Non minùs partes aëris debent dici trahere lapidem projectum per aërem quàm corpora quæque graviſſima in periculo vacui; atqui partes aëris trahunt corpora quæque graviſſima in periculo vacui: ergo trahunt etiam lapidem projectum.

Solutio: Neganda eſt Major, quia quando trahitur lapis per aërem non eſt periculum vacui, unde licèt aër habeat vim cùm eſt hujuſmodi periculū trahendi corpora quæque graviſſima, cùm illud non eſt, ſimilis vis non eſt ei concedenda.

Contrà. Lapis projectus per aërem trahitur ab aliquo; atqui nihil eſt aliud à quo trahi poſſit commodiùs extra vacui periculum, quàm ab aëre: ergo trahitur ab aëre etiam extra periculum vacui.

Minor pr. Illud à quo trahi poteſt commodiùs, vel eſt quid intrinſecum, vel extrinſecum lapidi; atqui neutrum dici poteſt: ergo nihil eſt à quo trahi poſſit commodiùs.

Reſpondeo eſſe quid intrinſecum.

Contrà. Motus lapidis projecti per aëra non eſt à principio intrinſeco: ergo id à quo trahi

non eſt ipſi intrinſecum.

Antecedens pr. Motus qui eſt à principio intrin-ſeco eſt naturalis; atqui motus lapidis projeɛ per aëra non eſt naturalis : ergo non eſt à principio intrinſeco.

Solutio : Motus qui eſt à principio intrinſeco ſubordinato formæ mobilis, & ejus naturæ conformi eſt naturalis, *Concedo.* à principio intrinſeco adventitio præternaturali, & minimè ſubordinato, formæ mobilis, *Nego.* & *concesſâ Minori* ergo non eſt à principio intrinſeco ſubordinato formæ mobilis, & ejus naturæ conformi, *Concedo.* à principio intrinſeco adventitio præternaturali, & minimè ſubordinato formæ mobilis, *Nego.* Impulſus enim non ſubordinatur formæ mobilis. Illam ſiquidem movet in contrariam partem ei quam eſt ejus inclinatio.

SECUNDA CONCLUSIO:

Impulſus diſtinguitur ſpecie à gravitate, & levitate.

SUBSTANTIA, & accidens diſtinguuntur ſpecie; atqui gravitas, & levitas ſunt ex parte ſubſtantiæ, ex prima concluſione ſectionis tertiæ, & impulſus merum accidens : ergo diſtinguuntur ſpecie.

Objicitur. Potentiæ ordinatæ ad eumdem actum non diſtinguuntur ſpecie; atqui impulſus & gravitas, & levitas ſunt potentiæ ordinatæ ad eumdem actum : ergo non diſtinguuntur ſpecie.

Solutio: Potentiæ ordinatæ ad eumdem actum

adæ-

adæquatum non diſtinguuntur ſpecie, *tranſeat*. ad eumdem actum inadæquatum, *Nego*. atqui impulſus & gravitas & levitas ſunt potentiæ ordinatæ ad eumdem actum adæquatum, *Nego*. inadæquatum, *Eſto*.

Contrà. Actus adæquatus gravitatis eſt motus deorſum; atqui actus adæquatus impulſus moventis deorſum eſt etiam motus deorſum: ergo impulſus, & gravitas, & levitas ſunt potentiæ ordinatæ ad eumdem actum adæquatum.

Minor pr. Impulſus ille non poteſt movere ſurſum, neque ad latera: ergo ejus actus adæquatus eſt motus deorſum.

Antecedens pr. Impulſus potens movere ſurſum, deorſum, & ad latus, eſt indifferens ad omnem motum; atqui impulſus non eſt indifferens ad omnem motum: ergo impulſus non poteſt movere ſurſum, deorſum, & ad latus.

Minor pr. Quod eſt indifferens ad omnem motum debet habere à quo determinetur hæc ejus indifferentia; atqui impulſus nihil habet à quo determinetur ejus indifferentia: ergo impulſus non eſt indifferens ad omnem motum.

Minor pr. Illud, à quo determinetur hæc ejus indifferentia non poteſt eſſe niſi inflexio manus, aut inſtrumenti, quo res projicitur; atqui non eſt inflexio manus, aut inſtrumenti, quo res projicitur: ergo impulſus nihil habere poteſt, à quo determinetur ejus indifferentia.

Minor pr. Illud non determinat indifferentiam impulſus, quod non facit ut moveat potiùs in unam partem, quàm in aliam; atqui inflexio manus, aut inſtrumenti non facit ut impulſus mo-

veat potiùs in unam partem, quàm in aliam: ergo quod determinat indifferentiam impulſus non eſt inflexio manus.

Minor pr. Illud non facit ut impulſus moveat potiùs in unam partem, quàm in aliam, quo poſito impulſus movet in contrariam partem; atqui poſitâ tali manus inflexione, aut inſtrumenti impulſus movet in contrariam partem: ergo inflexio manus aut inſtrumenti non facit, ut impulſus moveat potiùs in unam partem, quàm in aliam.

Minor pr. Cùm pila luſoria verbi gratia, projecta incurrit in corpus durum, movetur in contrariam partem ei, in quam movebatur; atqui tunc eſt poſita talis manus, aut inſtrumenti inflexio: ergo poſitâ tali manus, aut inſtrumenti inflexione impulſus movet in contrariam partem.

Solutio: Atqui tunc eſt poſita talis inflexio manus, aut inſtrumenti, & nō ſupervenit ei aliud cōtrarium determinativum illius impulſus, *Nego.* & ſupervenit, *Concedo.* ergo poſitâ tali inflexione manus, aut inſtrumenti impulſus movet in contrariam partem, ſi non ſuperveniat, aliud contrarium æquè determinativum illius impulſus. *Nego.* ſi ſuperveniat, *Concedo.* Contrarium illud ſuperveniens eſt occurſus corporis illius duri, in quod incurrit.

Contrà. Occurſus corporis, in quod incurrit, non determinat ut moveat in contrariam partem: ergo nulla ſolutio.

Antecedens pr. Impulſus ab Angelo impreſſus movet in unam partem, potiùs quàm in aliam; atqui occurſus corporis, aut inflexio manus illum non determinat, ut moveat potiùs in hanc partē

quàm

quàm in aliam: ergo occurſus corporis, aut inflexio manus, non determinat impulſum ut moveat potiùs in unam partem quàm in aliam.

Solutio: Atqui occurſus corporis aut inflexio manus non determinat illum, ut moveat potiùs in hanc partem quàm in aliam, neque aliquid Angeli illis æquivalens, *Nego*: & aliquid Angeli illis æquivalens, *Concedo*. ergo occurſus corporis aut inflexio manus non determinat impulſum, ut moveat in hanc partem potiùs, quàm in aliam, cùm non adeſt aliud illis æquivalens, quod hoc faciat, *Nego*. cùm adeſt, & ipſa non ſunt, *Concedo*. Illud autem, quod in Angelo facit determinationem illam, eſt illud, quod contraria ſententia dicit facere ut producatur diverſus ſpecie impulſus, voluntas ſcilicet Angeli certo modo applicans ſuam potentiam motivam.

Tertia Conclusio.

Cauſa impulſus eſt vis attractivæ, expulſiva, & loco motiva.

Impulsus producitur à vi attractiva, expulſiva, & loco motiva: ergo vis attractiva, expulſiva, & loco motiva eſt cauſa impulſus.

Antecedens pr. Vis attractiva magnetis producit impulſum in ferro, quod trahit, & vis expulſiva medicamentorum in humoribus, quos expellunt, ac tandem vis loco motiva in rebus, quas projicit, aut loco pellit: ergo impulſus producitur à vi attractiva, expulſiva & loco motiva.

QUARTA CONCLUSIO:

Actio productiva impulſus diſtinguitur à motu.

ACTIO quæ habet terminum diſtinctum à motu, ab eo diſtinguitur; atqui actio productiva impulſus habet diſtinctum terminum à motu: ergo ab eo diſtinguitur.

Minor pr. Terminus motus eſt ubi, terminus verò actionis productivæ impulſus, eſt ipſe impulſus: ergo actio productiva impulſus habet diſtinctum terminum à motu.

CONCLUSIO QUINTA:

Actio productiva impulſus eſt per ſe inſtantanea.

ILLA actio eſt per ſe inſtantanea, quæ per ſe fieri poteſt tota ſimul; atqui actio productiva impulſus per ſe fieri poteſt tota ſimul: ergo eſt per ſe inſtantanea.

Minor pr. Illa actio fieri poteſt per ſe tota ſimul, cujus terminus non habet contrarium, neque eſt neceſſariò connexa cum aliquo, quod fieri debeat ſucceſſivè; atqui terminus actionis productivæ impulſus non habet contrarium, nec eſt neceſſario conjuncta cum aliquo, quod fieri debeat ſucceſſivè: ergo per ſe fieri poteſt tota ſimul.

Prima pars Minoris probatur.

Terminus actionis productivæ impulſus eſt ipſe-

ipſemet impulſus; atqui impulſus non habet contrarium: ergo terminus actionis productivæ impulſus non habet contrarium.

Minor pr. Contrarium illud deberet eſſe gravitas, aut levitas; atqui gravitas, & levitas non ſunt contrariæ impulſui; ergo impulſus non habet contrarium.

Minor pr. Gravitas non eſt contraria illi, quod movet deorſum; neque levitas oppoſita illi, quod movet ſurſum; atqui impulſus poteſt movere ſurſum, & deorſum: ergo gravitas, & levitas non ſunt contraria impulſui.

Minor pr. Illud movere poteſt ſurſum, & deorſum, quod eſt indifferens ad utrumq; motum; atqui impulſus eſt indifferens ad utrumque illum motum: ergo impulſus movere poteſt ſurſum, & deorſum.

Minor pr. Nulla eſt neceſſitas admittendi unum impulſum poſſe movere tantùm ſurſum, & alium tantùm deorſum: ergo impulſus eſt indifferens ad utrumque illum motum.

Antecedens pr. Neceſſitas alia fingi non poteſt, quàm quòd non appareat, à quo determinari poſſit illa indifferentia impulſus; atqui non deeſt, à quo determinari poſſit illa indifferentia: ergo nulla eſt neceſſitas admittendi unum impulſum movere tantùm ſurſum, & alium tantùm deorsũ.

Minor pr. Inflexio manus, aut inſtrumenti, quo res projicitur, aut voluntas certo modo applicans ſuam potentiam motivam, ſunt ſufficienter determinativa hujus indifferentiæ impulſus, ex ſolutione objectionis contra ſecundam concluſionẽ: ergo non deeſt, à quo determinari poſſit illa indifferentia.

Secunda pars Minoris ſecundi argumenti, ſcilicet actionem productivam impulſus non eſſe neceſſariò conjunctam cum aliquo, quod fieri debeat ſucceſſivè, probatur.

Illud ſucceſſivum, cum quo conjuncta poſſet dici neceſſariò actio productiva impulſus, non eſt aliud, quàm motus; atqui non eſt motus: ergo non eſt neceſſariò conjuncta cum aliquo quod fieri debeat ſucceſſivè.

Minor pr. Illud non eſt neceſſariò conjunctum cum motu, quod fieri poteſt ſine motu; atqui actio productiva impulſus fieri poteſt ſine motu: ergo non eſt neceſſariò conjuncta cum motu.

Minor pr. Illa actio fieri poteſt ſine motu, cujus principium cùm illi dat eſſe manet immotum; atqui principium actionis productivæ impulſus cùm illi dat eſſe manet immotum: ergo actio productiva impulſus fieri poteſt ſine motu.

Minor pr. Magnes eſt principium actionis productivæ impulſus in ferro, quod trahit, & Angelus in alio Angelo, aut corpore quod movet; atqui magnes manet immotus, & Angelus etiam ſi velit: ergo principium actionis productivæ impulſus cùm illi dat eſſe manet immotum.

SEXTA CONCLUSIO.

Impulſus deſtruitur per ſubtractionem concurſus divini conformiter ad ejus exigentiam.

DEBET eſſe aliquis modus quo deſtruatur impulſus; atqui non eſt alius modus, quo deſtruatur impul-

impulſus, quam per ſubtractionem divini concurſus conformiter ad ejus exigentiam: ergo impulſus deſtruitur per ſubtractionem divini concurſus conformiter ad ejus exigentiam.

Minor pr. Alii modi deſtructionis rerum ſunt per contrarium, defectum ſubjecti, aut cauſæ conſervantis, & deſitionem termini; atqui impulſus non perit propter contrarium, defectum ſubjecti, aut cauſæ conſervantis, neque per deſitionem termini: ergo non eſt alius modus, quo deſtruatur, quam per ſubtractionem divini concurſus conformiter ad ejus exigentiam.

Prima pars minoris, non deſtrui propter contrarium, probatur.

Impulſus non habet contrarium: ergo non deſtruitur per contrarium.

Secunda pars minoris, non perire defectu ſubjecti, probatur:

Cauſa ſubjectiva impulſus eſt res projecta, & conſervans Deus; atqui non deficit res projecta, neque Deus: ergo non perit defectu ſubjecti, neque cauſæ conſervantis.

Tertia pars minoris, non perire per termini deſitionem, probatur.

Sola relatio perit per deſitionem termini; atqui impulſus non eſt relatio: ergo non perit per deſitionem termini.

FINIS.

INDEX RERVM, quæ in hoc ſecundo Tomo diſputantur.

A.

ACCIDENTIA ſupernaturalia quoad modum, & quoad ſubſtantiam educuntur ex potentia obedientiali ſubjecti. 163
Accidentia non vitalia, & non modalia inhærent immediatè quātitati. 157
Accidentia producunt alia accidentia principaliter ut plurimum. 176
ſunt cauſæ inſtrumentales formarum ſubſtātialium. 178
Accidentia localia nō ſunt ubicunq; eſt ipſorum ſubjectum. 327
non localia poſſunt eſſe. 328
debita ſubjecto ſunt naturaliter ubicunq; illud eſt. 328
indebita non ponuntur neceſſariò ubicunq; eſt ſubjectum. 330
Actio eſt cauſalitas cauſæ efficientis. 216
diſtinguitur realiter ab entitate cauſæ, & effectus. 217
omnis Actio non eſt paſſio. 222
Aër ambit terram, & aquam. 537
ei convenit levitas ſecundùm quid. 549
Aqua ſecundùm ſuperficiem convexam eſt rotunda. 532
unicum facit globum cum terra. 534
ei convenit gravitas ſecundùm quid. 549
Ars efficere poteſt verum aurum. 99
Aſtra differunt inter ſe ſpecie, & à cœlo. 489

ex eorum aſpectu, non poſſunt certò præcognoſci noſtri effectus liberi. 508

C.

CAusa bene definitur principium, per ſe influens eſſe in aliud. 103.

ejus ratio cauſandi diſtinguitur aliquando ab ipſius entitate, aliquando non. 105

ejus cauſalitas diſtinguitur realiter ab ejus entitate. 107

ejus diviſio in materialem, formalem, efficientem, & finalem eſt adæquata. 108

eadem res poteſt exercere omnia cauſarum genera reſpectu diverſorum effectuum. 109

nulla res reſpectu ejuſdem effectus, exercere poteſt omnia cauſarum genera. 110

omnia cauſarum genera non reperiuntur in omnibus rebus creatis. 111

Cauſa in actu primo eſſe non eſt neceſſariò prior tempore ſuo effectu. 112

poteſt eſſe prior effectu tempore. 113

Cauſa in actu ſecundo eſt ſimul tempore cum effectu. 114

Cauſa in actu ſecũdo, eſt ſimul natura cum cauſalitate. ibidem

nõ poſſunt eſſe plures Cauſæ intrinſecæ ejuſdem effectus. 118

poſsũt eſſe plures Cauſæ totales ejuſdem effectus diviſim. 119

ſimul non poſſunt naturaliter. 123

poſſunt divinitus. 125

Cauſa formalis non poteſt eſſe cauſa contrariorum effectuũ. 129

Cauſa materialis, & efficiens libera poſſunt producere cõtraria ſucceſſivè. 132

Cauſa finalis poteſt eſſe cauſa contrariorum effectuum. ibidem.

Cauſæ reales non poſſunt eſſe ſibi mutuò cauſæ quoad primum 139

ſola Cauſa materialis eſt id, ex quo aliquid ſit ita ut inſit. 139
Cauſa materialis formarum ſubſtantialium eſt materia prima. 141
Cauſę formalis cauſalitas eſt unio. 165
Cauſa efficiens influit eſſe in aliud, cui non exigit uniri ex proprio modo cauſandi. 167
Cauſalitas cauſæ efficientis eſt actio. 216
Cauſæ exemplari ſoli convenit eſſe id, in quod inſpiciens artifex operatur. 235
ratio cauſandi cauſæ finalis eſt objectū. 243
omnis actus voluntatis ſequens ex perfecta cognitione ipſius, eſt ejus effectus. 245
Cauſalitas cauſæ finalis reſpectu actuum elicitorum voluntatis eſt actio, qua illi fiunt dependenter à fine, & reſpectu mediorum actio, qua illa executioni mādantur ex intentione finis. 254
nō eſt cauſa phyſica. 257
Cauſa motus quo impeditur vacuum, eſt vis tractiva indita ſingulis corporibus, ad retinendam contiguitatem cū aliis. 345
Cœlum eſt corpus cōpoſitum ex materia, & forma. 478
ejus materia eſt ejuſdem rationis cum ſublunari. 480
Cœli ſunt corruptibiles. 482
non ſunt animati. 487
differunt ſpecie ab aſtris. 489
ſunt tantùm tres. 491
habent figuram ſphæricam. 495
moventur ab intelligentiis. 496
non moventur ſimul ab ortu in occaſum, & ab occaſu ad ortum. 498
habent aliqua ex accidentibus rerum ſublunarium. 501
non influunt neceſſariò in omnes effectus ſublunares. 502

agunt in hæc inferiora per qualitates occultas. 504
non agunt directè in voluntatem humanam. 505
Conſervatio non diſtinguitur neceſſariò à prima productione. 223
In Continuo ſunt actu partes ante omnem diviſionem, & deſignationem. 394
partes Continui non ſunt indiviſibiles. 396
partes Continui non ſunt partim diviſibiles, partim indiviſibiles. 403
ſunt diviſibiles. 408
Corpora quanta duo, aut plura non poſſunt eſſe naturaliter in eodem loco. 309
poſſunt ſupernaturaliter. 313
Creatio, ſeu productio rei ex nihilo ſui, & ſubjecti diſtinguitur realiter ab entitate cauſæ, & effectus. 226
Creatura poteſt eſſe cauſa inſtrumētalis creationis. 231
Creationis terminus eſt ſubſtantia ſpiritalis creata, & materia prima. 233.

D.

Deus concurrit immediatè, ad omnes effectus cauſarum ſecundarum. 182
Dei concurſus in actu ſecundo; eſt idem cum actione cauſæ ſecundæ. 204
Deus determinat cauſas ſecundas ad individuum. 207
Deus conſervat omnia. 224
conſervat res creatas diverſo modo. 225
ſolus eſt cauſa principalis creationis. 230
ejus actus ad intra non ſunt effectus finis. 248
ipſius actus ad extra ſunt effectus cauſæ finalis. 249
eſt in ſpatiis imaginariis. 307
Duratio eſt accidens realiter ſuperadditum rei duranti. 5[illegible]

diſt

distinguitur realiter à productione sui subjecti. 362
Duratio creata permanens eſt poſſibilis. 366
quæ datur de facto eſt ſucceſſiva. 368
eſt in omni ente creato quod non eſt duratio, aut productio ſubjecti ipſius. 370
membra in quæ dividitur diſtinguuntur, & illam exhauriunt. 371

E.

EDUCTIO nō eſt productio formæ ex aliqua ſui parte præexiſtente in materia. 144
Elementum eſt corpus ſimplex ſublunare. 514
Elementorum materia eſt ejuſdem rationis cum illa mixtorum. 515
ſunt quatuor elementa. 517
non ſervant inter ſe proportionem decuplã. 544
non gravitant, nec levitant in propriis locis. 551
Ens creatum non poteſt eſſe naturaliter in pluribus locis totalibus. 316
poteſt ſupernaturaliter 318
Exemplar non eſt cognitio, ſed objectū. 236
non eſt cauſa phyſica. 239
revocatur ad cauſam efficientem. 240
ejus cauſalitas eſt actio operis facti, cognitio illius, & volitio operandi ad illius imitationem. 242

F.

datur FORMA ſubſtantialis in omnibus compoſitis phyſicis ſublunaribus. 66
Forma ſubſtantialis eſt ſubſtantia ſimplex, & incompleta per modum actus conſtituens totum naturale. 71
eſt productiva accidẽtium in proprio, & alieno ſubjecto. 171

G.

GRAVITAS non eſt accidens ſpeciale datum realiter ſuperadditum formis elementaribus. 545

I.

IGNIS eſt in concavo lunæ. 538
ei convenit levitas ſimpliciter. 549
Impulſus eſt qualitas intrinſeca movens projecta. 554
ejus actio productiva non eſt motus. 562
eſt per ſe inſtantanea. ibidem.
deſtruitur per ſubtractionem divini concurſus conformiter ad ejus exigentiam. 564

L.

LEVITAS non eſt accidens ſpeciale ſuperadditum formis elementaribus 545
Locus eſt ſuperficies prima, & immobilis corporis ambiētis. 284
Luna ſola ex planetis patitur eclipſim. 499
ejus eclipſis eſt tātùm in plenilunio. 500

M.

MATERIA prima in rebus naturalibus. 15
Materia prima eſt ſubſtantia incompleta. 17
eſt eiuſdem ſpeciei in omnibus compoſitis ſublunaribus. 18
eſt ingenerabilis, & incorruptibilis. 19
non eſt infimum ens. 21
non eſt pura potentia objectiva, ſeu logica. 22
non eſt etiam pura potentia metaphyſica. 25
eſt pura potentia phyſica. 27
eſt potentia immediatè receptiva formarum ſubſtantialium. 28
nullam habet formam ſubſtantialem ſibi coævam, & inſeparabiliter unitam. 32
non poteſt eſſe naturaliter ſine ulla forma ſubſtantiali. 35
poteſt eſſe divinitus

tus ſine forma ſubſtantiali. 40
conſervaretur eodem influxu ſine forma, quo cum forma. 43
non poteſt eſſe etiam divinitus ſine forma accidentali aliqua. 47
quantitas eſt ejus proprietas. 53
Materia non poteſt habere ſimul plures formas ſubſtantiales. 151
Materia prima eſt ſubjectum primum, & ultimum inhæſionis accidentium materialium non modalium. 153
definitio Motus convenit motui propriè dicto, & mutationi ſtrictè ſumptæ. 263
datur Motus ad quantitatem, qualitatem, & ubi. 264
Motus diſtinguitur modaliter à ſuo termino intrinſeco. 269
Motus eſt idem realiter cum actione, diſtinguitur tamen formaliter ab ipſa, & paſſione. 270.
eſt eſſentialiter ſucceſſivus. 271
eſt etiam eſſentialiter continuus. 272
ejus continuitas non eſt poſitiva. 274
ſpecificatur ab agente, ſubjecto, & termino ſecundùm ſpeciem ſumptis. 275
ad unitatem numericam requirit unitatem numericâ agentis, ſubjecti, & termini, & continuitatem temporis. 280.
Motus illi ſunt contrarii, qui habent contrarios terminos ad quos. 282
Motus localis ſucceſſivus fieri poteſt in vacuo 347
Motus ejus, quo impeditur vacuum, cauſa eſt vis tractiva indita ſingulis corporibus, ad retinendam contiguitatem cum aliis. 345
Mundus eſt compages ex cœlo, & terra, & reliquis naturis, quę intra hæc continētur. 449
Mundu

Google

Mundus eſt perfectus ſecundùm quid. 450
Mundus unicus eſt. 452
plures mundi ſunt poſſibiles. 453
Mundus cœpit in tempore. 454
potuit eſſe ab æterno ſecundùm res permanentes. 463
non potuit eſſe ſecundùm ſucceſſivas. 471
ut nunc eſt, non eſt æternùm duraturus. 474
poſſet tamen durare æternùm. 475
Mutatio genericè ſumpta eſt tranſitus ſubjecti præexiſtentis ab uno ſtatu in oppoſitum. 260

N.

Sola NATURA eſt principium, & cauſa motus, & quietis ejus, in quo eſt primò, & per ſe, & non ſecundùm accidens. 93
ejus definitio convenit materiæ, & formæ ſubſtantiali. 96

P.

omnis PASSIO eſt actio. 221
Prædeterminatio phyſica non datur. 192
Principium eſt id unde aliquid eſt, aut fit, aut cognoſcitur. 3
Principia intrinſeca rerum naturalium, non fiunt ex ſe, nec ex aliis, ſed ex ipſis omnia. 4
tria ſunt principia fieri rerum naturalium, quod eſt vera mutatio. 8
duo ſunt tantùm principia rerum naturalium in facto eſſe, & fieri ipſarum, quod non eſt vera mutatio. 11
Privatio proxima eſt principium generationis, quæ fit modo naturali. 57
eſt principium immediatè ante introductionem formæ. 58
Productio unionis, & productio formæ realiter diſtinguuntur. 146
Projecta moventur à qualitate ipſis intrinſeca vocata impulſus, aut

vis impreſſa. 554

Q.

QUANTITATIS effectus formalis, eſt impenetrabilitas partium. 384
Quantitas diſtinguitur realiter à materia. 389
eſt proprietas materiæ 53
ejus proprietas eſt eſſe æqualem, aut inæqualem. 393

R.

RES creatæ ſunt verè activæ. 169
non poſſunt eſſe ſine ubi. 308
permanentes incipiunt per primum ſui eſſe. 381
& deſinunt per ultimum eſſe, vel per primum non eſſe. 382
ſucceſſivæ incipiunt per ultimum non eſſe. 371 *ibidem.*
& deſinunt per primum non eſſe. 383
Res ab æterno producta, æternùm immutata permaneret. 468

S.

SITUS eſt accidens cõſtitutivum rei quantæ in loco, cum aliqua partiũ coordinatione. 300
Spatium imaginarium, non eſt aliquid reale poſitivum materiale, neque negatio corporum locatorum, aut ubi ipſorum. 301
Spatium imaginarium non eſt poſſibilitas ubi, nec capacitas recipiendæ ubicationis. 302
eſt ens rationis. 303
Subjectum poſitum in pluribus locis recipere poteſt accidentia, quæ non poſſet ſi eſſet tantùm in unico. 335

T.

TEMPUS intrinſecũ, eſt duratio entis fluentis, & ſucceſſivi 373
differt realiter à motu.
extrinſecum eſt numerus motus, ſecundùm prius, & poſterius. 375
iſtud poteſt reproduci 378
non poteſt reproduci 379
Terra eſt in infim[o] loc[o]

loco. 518
eſt immobilis. 520
eſt rotunda. 525
centrum gravitatis eius, & magnitudinis, eſt idem 528
eſt punctalis magnitudinis reſpectu firmamēti. 541
ei convenit gravitas ſimpliciter. 549
Totum phyſicum includit eſſentialiter materiam,& formam. 83
diſtinguitur realiter inadæquatè à partibus ſeorſim ſumptis. 86
non diſtinguitur realiter à partibus ſimul ſumptis,& unitis. 87

V.

VAcuum eſt locus deſtitutus corpore, aptus eo repleri. 338
non poteſt dari naturaliter. 339
poteſt dari divinitus. 346
Ubi diſtinguitur à re locata, & ſpatio in quo eſt. 287
neceſſarium eſt omni enti creato, quod non eſt ubi,aut motus. 291
negationes illud non habent. 294
dividitur in circumſcriptivum, & definitivum. 295
Ubi definitivum indiviſibile ratione ſubjecti,eſt diviſibile ratione ſpatii. 296
datur Unio in compoſito phyſico. 72
Unio non eſt intima indiſtantia,&diſpoſitiones in materia ad formam recipiendam. 73
diſtinguitur modaliter à materia,& forma. 75
unica tantùm eſt inter materiam, & formam. 79
recipitur ſubjectivè in materia,& forma. 81

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.

Digitized by Google

Google